

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

اسناد

احزاب سیاسی ایران

(۱۳۲۰ - ۱۳۳۰ ش)

جلد اول

به کوشش
بهرز طیرانی

انتشارات سازمان اسناد ملی ایران

۱۳۷۶

طیروانی، بهروز
اسناد احزاب سیاسی ایران (۱۳۲۰ - ۱۳۳۰ ش) / به کوشش بهروز طیروانی . - تهران :
سازمان اسناد ملی ایران، پژوهشکده اسناد، ۱۳۷۶.

۱. حزب‌های سیاسی ایران - اسناد و مدارک . ۲. ایران - تاریخ - پهلوی - ۱۳۲۰ -
۱۳۳۰ - اسناد و مدارک، الف. سازمان اسناد ملی ایران. ب. عنوان.

۹۵۵/۰۸

DSR ۱۴۷۸ / ط ۹ الف ۶

نام کتاب : اسناد احزاب سیاسی ایران (۱۳۲۰ - ۱۳۳۰ ش) - جلد اول

به کوشش : بهروز طیروانی

ناشر : انتشارات سازمان اسناد ملی ایران

نشانی ناشر : تهران، خیابان ولیعصر، بعد از چهارراه طالقانی، خیابان شهید فرهنگ حسینی،

ساختمان شماره ۳، پلاک ۲۳، کد پستی : ۱۵۹۳۶، تلفن : ۶۴۶۱۹۸۳ - ۶۴۰۴۷۸۱

حروفچینی و صفحه‌آرایی : گنجینه اسناد

چاپ و صحافی : سهند

تاریخ نشر : ۱۳۷۶

نوبت چاپ : اول

قطع : وزیری

تیراژ : ۳۳۰۰ نسخه

شابک : ۹۶۴-۶۱۸۹-۰۷-۵ (جلد ۱)

کلیه حقوق برای سازمان اسناد ملی ایران محفوظ است. ۹۶۴-۶۱۸۹-۰۹-۱ (دوره ۲ جلدی)

ISBN : 964-6189-07-5 (Vol.1)

ISBN : 964-6189-09-1 (2Vol.SET)

فهرست مطالب

پیشگفتار.....	نه
مقدمه.....	یازده
حزب آریا.....	۱
حزب آزاد ایران.....	۱۱
حزب آزادی.....	۱۵
حزب آزادی کردستان.....	۲۳
حزب آزادیخواهان کردستان.....	۳۱
حزب اتحاد.....	۳۹
حزب اخوت.....	۴۵
حزب اراده ملی.....	۴۹
حزب استقلال.....	۱۱۳
حزب استوار.....	۱۴۷
حزب اسلام.....	۱۵۱
حزب اصلاح طلبان.....	۱۶۱
حزب الله.....	۱۶۵
حزب انتقام.....	۱۶۹

۱۷۷	حزب ایران.
۲۸۳	حزب ایران بیدار
۲۹۵	حزب ایران نو
۳۰۱	حزب ایمان
۳۰۹	حزب باباشمل
۳۱۳	حزب برادران
۳۱۹	حزب برادران کوهستانی
۳۲۳	حزب بیدار یزد
۳۲۷	حزب پیکار
۳۳۹	حزب ترقی
۳۵۵	حزب تعاون
۳۵۹	حزب توده جوانان
۳۶۵	حزب توسری خور
۳۶۹	حزب جبهه ملی
۳۷۵	حزب جدال
۳۸۱	حزب جنگل (اجتماعیون)
۴۱۳	حزب جنگل (چالوس)
۴۷۱	حزب جوانان خون میهن پرستان

۴۷۵	حزب جوانان مهاباد
۴۷۹	حزب جوانان یزد
۴۸۳	حزب خورشید
۴۸۹	حزب خیریه
۴۹۵	حزب دادگستران
۴۹۹	حزب دمکرات ایران
۷۴۵	فهرست اعلام
۷۹۵	تصاویر اسناد
۸۲۳	تصاویر

پیشگفتار

سال‌های پس از اشغال ایران توسط متفقین در شهریور ۱۳۲۰ شمسی، تا کودتای آمریکایی ۲۸ مرداد، از مهمترین بخشهای تاریخ معاصر ایران به شمار می‌رود. طی آن سالها، ملت ما حوادث و تحولات متعدد و سرنوشت سازی را شاهد بود. اشغال کشور و تأثیر حضور قوای اشغالگر بر سرنوشت سیاسی و اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی مردم، تحرکات تجزیه طلبانه در سال‌های پایانی اشغال در شمال و غرب کشور، پیدایش و فعالیت مطبوعات متعدد و متنوع، تأسیس احزاب و گروههای سیاسی، ملی شدن صنعت نفت و مبارزات ضد استعماری مردم، ترورهای سیاسی و مواردی از این قبیل، که شناخت هر یک برای درک فضای سیاسی آن زمان امری ضروری و مهم است.

یکی از تحولات در دوران مورد بحث، ایجاد نوعی فترت و فضای باز سیاسی است که می‌توان آن را وجه ممیزه این دوره با دوره قبل و بعد از آن محسوب نمود. در طول این دوره جامعه، شاهد و ناظر فعالیت‌های سیاسی شمار فراوانی، حزب، گروه، جمعیت، اتحادیه صنفی و غیره بود. این تشکلهای سیاسی با مواضع و گرایشهای گوناگون و بعضاً متضاد به فعالیت اشتغال داشتند. پاره‌ای از آنها عمری کوتاه داشتند و پاره‌ای نیز از حیاتی طولانی برخوردار بودند و تا سالها به فعالیت خود ادامه دادند.

آشنایی و شناخت پیشینه این احزاب و آگاهی از مواضع فکری و شیوه‌های برخورد آنان و همچنین وابستگی و یا عدم وابستگی آنان به بیگانگان، از جمله مواردی است که برای نسل کنونی که شاهد انقلاب شکوهمند اسلامی بوده است، امری لازم به شمار می‌آید. این مهم انجام شدنی نیست مگر با پژوهش و تحقیقات علمی و متکی بر دلایل متقن و مستدل.

از آن جا که تحقیقات علمی و مستند تاریخی نیاز مبرم به مدارک و منابع دست اول دارد، سازمان اسناد ملی ایران بر آن شد تا با چاپ مجموعه اسناد «احزاب و گروههای

سیاسی»، گامی در این رهگذر بردارد.

مجموعه حاضر نتیجه تدوین بخشی از مجموعه اسناد غنی سازمان اسناد ملی ایران در این زمینه است که در دسترس محققان و پژوهشگران تاریخ معاصر ایران قرار داده می شود. امید آن که این مجموعه راه را برای پژوهشگران هموارتر و روشنتر کند و آنان نیز با پیشنهادهای خود و احیاناً ارائه اسناد جدید بر غنای آن بیفزایند.

در پایان از تلاش های پژوهشگر ارجمند آقای بهروز طیرانی برای تدوین خوب مجموعه حاضر سپاسگزاری می کنم.

سیدحسین شهرستانی

رئیس سازمان اسناد ملی ایران

مقدمه

پیشینه پیدایش نخستین تشکل‌های سیاسی به مفهوم امروزی آن در ایران به کوشش‌های معترضین به وضع موجود، در واپسین سال‌های حکمرانی مظفرالدین‌شاه، باز می‌گردد.

عصر روز دوازدهم ربیع‌الاول ۱۳۲۲ق. ملک‌المتکلمین، سیدجمال‌واعظ، میرزاسلیمان خان میکده، ابوالحسن میرزا شیخ‌الرئیس و پنجاه نفر دیگر از آزادیخواهان و ... در باغ میرزاسلیمان خان میکده در خیابان گمرک تهران گرد هم آمدند و انجمن ملی را بنیان نهادند. در این باره ملکزاده می‌نویسد: «رهبران آزادیخواهان که از دیر زمانی با هم سروسری داشتند و در مجامع سری گرد هم جمع می‌شدند... موقع را مناسب دیدند که این گروه منزوی و منفرد و بی‌سروسامان را گرد هم جمع کرده و بر طبق اساسنامه‌ای که تهیه کرده بودند شروع به فعالیت اجتماعی نمایند.»^(۱)

به دنبال آن در ذیحجه همان سال انجمن مخفی به دعوت سیدمحمدطباطبایی پا گرفت و به فعالیت پرداخت^(۲):

با شروع حرکت‌های اعتراض آمیز مردم در شوال ۱۳۲۳ که سرانجام منجر به پیروزی مردم و صدور فرمان مشروطیت شد، تعداد این انجمن‌ها به سرعت در سراسر کشور روبه فزونی نهاد. به نوشته ملکزاده، رهایی از استبداد هدف عمده این انجمن‌ها و مجامع به شمار می‌رفت: «مرام مجامع ملی، آزادکردن ملت ایران از قید بندگی و استبداد بود و

۱ - مهدی ملکزاده - تاریخ انقلاب مشروطیت ایران - کتاب دوم (تهران - علمی، ۱۳۷۱) ص ۲۴۷.

۲ - ناظم‌الاسلام کرمانی - تاریخ بیداری ایرانیان، (تهران، امیرکبیر، ۱۳۷۱) ص ۱۶۲.

آرزومند بودند چون کشورهای مترقی از نعمت آزادی و عدالت برخوردار گردند و انتظار داشتند روزی قانون به جای اراده و هوای نفس شخصی در ایران حکومت کند و فقیر و غنی در مقابل قانون مساوی باشند. این بود که با دل و جان برای واژگون کردن حکومت استبدادی کوشش می‌کردند.»^(۱)

انجمن‌های ملی و مخفی پس از پیروزی انقلاب مشروطیت، فعالیت خود را به شکلی دیگر ادامه دادند. انجمن مخفی تبدیل به «انجمن مخفی ثانی» شد. انجمن ملی نیز به همراه جریان‌های هم‌جهت خود در شهرستان‌ها که زیر عنوان انجمن غیبی فعالیت می‌کردند به سوی تشکیل فرقه اجتماعیون عامیون وارد عمل شدند. فرقه اجتماعیون عامیون که می‌توان از اعضای برجسته آن حیدرخان عمواغلی را نام برد، تشکیلاتی مخفی بود. این فرقه با تربیت گروهی که به آنان فدایی گفته می‌شد در دوران استبداد صغیر به یک سلسله اقدامات خشونت‌آمیز مبادرت ورزید.

«اجتماعیون عامیون یک تشکیلات مخفی بود با عده‌ای فدایی مسلح... دو ماه بعد از تشکیل مجلس، اجتماعیون عامیون اعلام کردند که منفصل شده‌اند و کسی نمی‌تواند ادعا نماید که عضو آن حزب می‌باشد.»^(۲)

به دنبال سرنگونی محمدعلی شاه و پیروزی مجدد مشروطه خواهان فعالیت‌های حزبی نیز رنگ و روی دیگری یافت و برای نخستین بار دو شکل سیاسی با عنوان حزب در صحنه سیاسی ایران ظهور یافتند: «در سال اول فتح تهران، رجب ۱۳۲۷ قمری مطابق ۱۹۰۸ میلادی در ایران دو حزب پیدا شد: یکی انقلابی، دیگری اعتدالی و در همان سال بعد از افتتاح مجلس دوم این دو حزب به اسم «دموکرات عامیون» و «اجتماعیون اعتدالیون» رسمی شد و خودشان را به مجلس معرفی کردند.»^(۳)

۱ - مهدی ملکزاده، همان، کتاب اول، ص ۱۹۹.

۲ - منصوره اتحادیه (نظام‌مافی). پیدایش و تحول احزاب سیاسی مشروطیت (دوره اول و دوم مجلس شورای ملی)، تهران، گستره، ۱۳۶۱ (ص ۱۹۹).

۳ - ملک‌الشعرا بهار، تاریخ مختصر احزاب سیاسی ایران، ج اول (تهران، امیرکبیر، ۱۳۷۱) ص ۸.

به جز دو حزب نامبرده در بالا چند تشکل کوچکتر نیز وجود داشتند که مهمترین آنها حزب «اتفاق و ترقی» و «ترقیخواهان» بودند.^(۱)

تا پایان دوره مجلس دوم این احزاب صحنه گردان سیاسی کشور بودند؛ ولی پس از اولتیماتوم روسها در قضیه شوستر و انحلال مجلس، رؤسای احزاب نیز از تهران تبعید شدند و در نتیجه بار دیگر فعالیت احزاب به شدت کاهش یافت: «بعد از بسته شدن مجلس از طرف دولت و نایب السلطنه تمام رؤسای حزب دمکرات و جمعی از افراد اعتدالی به قم تبعید شدند... بعد از تعطیل مجلس دوم، سه سال و کسری ناصرالملک زمامدار مطلق بود و با کمال خشونت با احزاب و احرار رفتار می کرد.»^(۲)

این وضعیت تا تشکیل مجلس سوم ادامه یافت؛ ولی پس از آن و در جریان انتخابات مجلس سوم و به ویژه پس از تشکیل آن، بار دیگر شاهد فعالیت و رونق گرفتن تحرکات حزبی در صحنه سیاسی کشور هستیم. حزب دمکرات و اعتدالیون دوباره به فعالیت پرداختند. در مجلس سوم علاوه بر دو حزب مذکور، یک جریان و تشکل سیاسی دیگر نیز پدید آمد که نام «هیأت علمیه» نام داشت. به نوشته «منصوره اتحادیه»: «هیأت علمیه گروه جدیدی بود که در این مجلس ظاهر شده در منابع موجود نام این گروه جزء احزاب سیاسی در مجلس سوم آمده... هیأت علمیه در اقلیت بود»^(۳)

شهیدسیدحسن مدرس از جمله رهبران هیأت علمیه به شمار می رفت.

ولی این وضعیت همچون عمر مجلس سوم دوام زیادی نداشت. به دنبال کشیده شدن دامنه جنگ جهانی اول به ایران و اشغال ایران توسط قوای بیگانه، رهبران احزاب و جمع زیادی از سیاستمداران کشور مجبور به مهاجرت از تهران شدند. بدین سبب یک بار دیگر فعالیت احزاب نیز دچار وقفه و رکود شد و تا سالهای پس از پایان جنگ، از

۱ - اتحادیه، همان، ص ۲۳۵

۲ - بهار، همان ج اول - صص ۱۱ - ۱۲

۳ - منصوره اتحادیه (نظام مافی)، احزاب سیاسی در مجلس سوم (۱۳۳۴ - ۱۳۳۳ ه.ق.)، (تهران، نشر تاریخ ایران،

۱۳۷۱) ص ۱۰۷

فعالیت احزاب در کشور اثر چندانی نبود. از سوی دیگر در همین سال‌ها، اولین حزب کمونیستی ایران توسط ایرانیان مقیم باکو تشکیل شد. نام این جریان جدید، «حزب عدالت» بود. در این باره طبری می‌نویسد: «تشکیل حزب کمونیست ایران در محله صابونچی واقع در باکو تحت عنوان حزب عدالت در ماه مه ۱۹۱۷ (در اواخر جنگ جهانی اول) انجام گرفت و اسدالله غفارزاده به عنوان صدر این حزب انتخاب شد.»^(۱) حزب عدالت در تابستان سال ۱۲۹۹ به حزب کمونیست ایران تغییر نام داد: «بر اساس همین حزب است که در تابستان ۱۲۹۹، حزب کمونیست ایران تشکیل می‌شود.»

بعد از کودتای سوم اسفند ۱۲۹۹ و در آستانه افتتاح مجلس چهارم بار دیگر فعالیت‌های حزبی در کشور نضج گرفت. در آن دوران دو حزب جدید سوسیالیست و اصلاح‌طلب در صحنه سیاسی کشور پدید آمدند. در این باره ملک‌الشعرا بهار می‌نویسد: «در این جا دو حزب طبعاً پیدا شد یکی حزب سوسیالیست متمایل به مسلک و سیاست کمونیزم روسیه و یکی هم باقی دمکراتها و افرادی که به عنوان نمایندگی مجلس چهارم در تهران گرد هم آمده بودند... و اکثریت مجلس را به نام «اصلاح‌طلبان» بوجود آورده بودند.»^(۲)

این اکثریت مجلس، در بیرون از مجلس نیز با نام «جمعیت اصلاح‌طلبان» اشتها یافت و به فعالیت پرداخت: «کمیسیونی از مرحوم مدرس و آشتیانی و مرحوم سردار معظم خراسانی (تیمورتاش) و مرحوم نصیرالسلطنه اسفندیاری و مرحوم نصرت‌الدوله فیروز تشکیل شدند... و هسته جمعیت اصلاح‌طلب در این انجمن بعد از بیرون رفتن مرحوم نصیرالسلطنه بسته شد.»^(۳)

در این دوران، یعنی در فاصله کودتای ۱۲۹۹ تا به سلطنت نشستن سردار سپه در آبان ۱۳۰۴ ه. ش. چند حزب و تشکل دیگر نیز پدید آمدند، حزب ایران جوان، حزب

۱ - احسان طبری، کزراهه، (تهران، امیرکبیر، ۱۳۶۶) ص ۱۶

۲ - ملک‌الشعرا بهار، تاریخ مختصر احزاب سیاسی ایران جلد دوم (تهران، امیرکبیر، ۱۳۷۱) صص ۲۲ - ۲۱

۳ - بهار همان ج ۱ - صص ۱۲۰ - ۱۱۹

ترقی و از همه آنها مهمتر حزب رادیکال. این حزب به رهبری علی اکبر داور نقش مهمی در تحولات آن دوره و روی کار آمدن رضاشاه و تأسیس سلسله پهلوی ایفا کرد. با وجود این پس از بر تخت نشستن رضاشاه همه چیز تغییر کرد. گر چه ظاهراً نظام مشروطه سلطنتی در کشور وجود داشت؛ ولی در باطن این استبداد بود که بر ارکان جامعه پنجه افکنده بود. در آن دوران عناصر سیاسی مستقل و ملی به تدریج از صحنه کنار گذاشته شدند. احزاب و مطبوعات به ورطه توقیف و انحلال کشانیده شدند. مجلس شورای ملی که اساسی ترین نماد مشروطیت محسوب می شد به یک آلت فعل و ماشین تصویب خواسته های رضاشاه و انتخابات مجلس به یک صحنه کمدی - درام تبدیل شده بود، عدلیه نیز که نامش در طول این سال ها به دادگستری تغییر یافت. محلی برای تعیین مجازات برای مخالفین شاه و صورت قانونی بخشیدن به بازداشت ها، تبعیدها و احکام مرگ بود.

در چنان شرایطی، و در حالی که هر ندای حق طلبانه و آزادیخواهانه توسط پلیس رضاشاه در گلو خفه می شد، هیچ جریان و تشکل سیاسی امکان فعالیت علنی را پیدا نکرد. و معدود جریانات مخفی نیز که تلاشی در جهت جذب نیرو و سازماندهی کردند توسط پلیس مخفی رضاشاه شناسایی و متلاشی شدند.^(۱)

شهریور ۱۳۲۰ و تغییر شرایط:

استبداد و خفقان تا شهریور ۱۳۲۰ ش. ادامه یافت؛ ولی هجوم نیروهای متفقین به خاک کشورمان در ساعات نخستین روز سوم شهریور، ناگهان همه چیز را دگرگون ساخت.

دلیل اشغال خاک ایران توسط متفقین، وجود نیروهای آلمانی در ایران عنوان شد؛ ولی به جز کاهش نفوذ روزافزون آلمانی ها، کمک رسانی به نیروهای شوروی از طریق

۱ - برای اطلاع بیشتر به کتاب: اسناد فعالیت های جریانات کمونیستی در دوران رضاشاه که توسط کاوه بیات جمع آوری و تدوین شده و از سوی سازمان اسناد ملی ایران منتشر شده است مراجعه شود.

ایران، حفظ چاه‌های نفت از دسترسی آلمان‌ها به آن و صیانت از مرزهای هندوستان، از جمله دیگر دلایل اشغال ایران به شمار می‌رفتند.

به هر صورت، ورود نیروهای متفقین و اشغال خاک ایران با هر نیت و انگیزه‌ای که صورت گرفت، اوضاع داخلی کشور را به کلی تغییر داد. همه آن چیزی که رضاشاه در طول شانزده سال سلطنت خود بنا نهاده بود، به یکباره فرو ریخت. اساس نظام سلطنتی، ادامه و بقای سلسله پهلوی، باقی ماندن رضاشاه بر تخت سلطنت و ... همه مورد سؤال و پرسش قرار گرفت. رضاشاه و اطرافیانش توان مقابله با شرایط پدید آمده را نداشتند: «با عبور متفقین از مرز کشور و پیشروی به سوی مرکز، رضاشاه و دولت که در سر درگمی و آشفتگی غوطه‌ور بودند، از اتخاذ هرگونه تدبیری برای رویارویی با بحران فزاینده ناتوان ماندند.»^(۱) تبلیغات رادیو لندن بر سر درگمی هیأت حاکمه ایران می‌افزود. رضاشاه در ابتدا سعی کرد تا با تغییر نخست‌وزیر بر اوضاع مسلط شود و جلو تغییرات بیشتر را سد کند و به همین دلیل علی منصور از پست نخست‌وزیری برکنار و محمدعلی فروغی مأمور تشکیل کابینه شد؛ ولی کار بدین جا خاتمه نیافت و سرانجام پس از تلاش‌های فروغی جهت ابقای سلطنت پهلوی، کار با استعفای رضاشاه و به شاهی رسیدن ولیعهد خاتمه یافت.

محمدرضاپهلوی در ۲۵ شهریور ۱۳۲۰ ش. در مجلس شورای ملی سوگند یاد کرد. با این تغییر، روندی که از سوم شهریور و ورود نیروهای اشغالگر به کشور آغاز شده بود، شتابی فوق‌العاده گرفت.

اگرچه به گفته کاتوزیان خلاء قدرت در کشور به وقوع نپیوست؛^(۲) ولی همگان وقوع یک تحول جدی و سیاسی را حس می‌کردند. چرا که از یک سو ارتش که پایه و رکن

۱ - فخرالدین‌عظیمی، بحران دموکراسی در ایران ۱۳۲۰-۱۳۳۲، ترجمه عبدالرضا هوشنگ مهدوی، بیژن نوذری،

(تهران، البرز، ۱۳۷۲) ص ۵۲

۲ - همایون کاتوزیان، اقتصاد سیاسی ایران، از مشروطیت تا پایان سلسله پهلوی، ترجمه محمد رضا نفیسی، کامبیز عزیزی

(تهران، البرز، ۱۳۷۳) ص ۱۸۹

اساسی قدرت رضاشاه به شمار می‌رفت و سرمایه‌هنگفتی از بودجه عمومی کشور صرف تجهیز آن شده بود، در همان روزهای نخستین حمله متفقین از هم پاشیده شد. شهربانی، رکن دیگر و عامل عمده سلب امنیت مردم نیز در خلال روزهای سوم تا بیست و پنجم شهریور متلاشی شد. به نوشته «انورخامه‌ای»: «در فاصله ۵ تا ۲۵ شهریور وضع زندان به کلی با سابق فرق کرده بود. مختاری از ریاست شهربانی برکنار و سرتیپ سرداری به جای او منصوب و رؤسای ادارات شهربانی عموماً عوض شده بودند. سرهنگ نیرومند، جوانشیر و عرشاهی رئیس سابق اداره آگاهی بازداشت شده بودند و در زندان موقت به سر می‌بردند.»^(۱)

فروپاشی دو ابزار اصلی سرکوب یعنی ارتش و شهربانی، به معنای تلاشی توان امنیتی رژیم بود و رژیم قدرت سرکوب خود را از دست داد. این امر در تحرکات میان عشایر و شورش‌های عشایری که از آن پس تا اواسط این دهه به وقوع پیوست به خوبی نمایان است. خطر شورش عشایر آن چنان فوری و مهم بود که کنسول انگلیس در کرمانشاه در ۱۳ اکتبر ۱۹۴۱ (۱۳ مهر ۱۳۲۰) طی پیامی به «ریدربولارد» سفیر انگلستان در تهران چنین نوشت: «در حال حاضر حداکثر کاری که می‌توانیم انجام دهیم عبارتست از: (۱) فراهم آوردن کمک‌های ممکن در امر تجدید سازمان و آماده‌سازی ارتش و پلیس ایران برای حصول امنیت. (۲) انجام هر چه بتوانیم برای وادار ساختن دولت ایران به این که در برابر عشایر بدون آن که ضعف نشان دهد منطقی عمل کند. (۳) روشن کردن این امر برای عشایر که دولت جدید ایران از حمایت کامل ما برخوردار است.»^(۲)

ولی مشکل به عشایر محدود نمی‌شد. در شهرها نیز جدا از مسائل عمومی ناشی از جنگ و حضور نیروهای اشغالگر، معضلات و مشکلات اعم از سیاسی، اجتماعی و اقتصادی، یکی پس از دیگری چهره خود را نشان می‌داد. از سوی دیگر شاه جوان و دولت فروغی علاوه بر آن که عملاً فاقد قدرت سیاسی، نظامی و انتظامی و ... بودند با

۱ - انورخامه‌ای، خاطرات سیاسی (تهران، گفتار، ۱۳۷۲) ص ۲۰۱

۲ - عظیمی، همان، صص ۶۱-۶۰

یک پدیده دیگر نیز روبه رو شدند و آن مقابله با موج فزاینده تبلیغاتی بود که پس از خروج رضاشاه در مطبوعات، مجلس و ... به راه افتاده بود. همان‌ها که تا دیروز در نطق‌ها و مقالات و سخنرانی‌های خود مداح رضاشاه و اقدامات او بودند، اینک به منتقد وی تبدیل شده بودند. عباس مسعودی، سید یعقوب انوار، علی دشتی و ... از جمله منتقدین سرسخت رژیم رضاشاه در آن دوران شده بودند.

بدین لحاظ شاه و دولت فروغی برای غلبه بر شرایط پدید آمده، سعی کردند تا با اعطای امتیازات گوناگون از جمله واگذاری اموال غصب شده توسط رضاشاه به دولت، قول رسیدگی به شکایات متعدد مردم، بخشودگی یک چهارم از زندانیان سیاسی و ...، تا حد ممکن خود را از زیر بار حملات مخالفین و مخالف نماها خارج سازند.

تأسیس احزاب و جمعیت‌های سیاسی:

بدین ترتیب و در شرایطی که رژیم توان سرکوب خود را از دست داده بود و برای غلبه بر شرایط بحرانی سایه شوم استبداد را از جامعه تا حدودی برداشته بود، علی‌رغم خواست شاه و دولت‌هایی که عموماً توسط همان دولتمردان دوره پیشین تشکیل می‌شد، فضای بسته جامعه به فضایی باز روبه تغییر نهاد. کاتوزیان فضای پس از شهریور ۱۳۲۰ را اینگونه ترسیم کرده است: «پادشاه مستبد سقوط کرده و اگر چه بنیان استبداد دست نخورده باقی مانده بود دستگاه توخالی آن به خودی خود از هم پاشیده بود... زندانیان سیاسی آزاد شدند. اجتماعات مذهبی و سایر گردهم‌آیی‌ها حال می‌توانست علناً برگزار شود، روزنامه و کتاب می‌توانست فارغ از سانسور سیاسی منتشر شود و مردم می‌توانستند آزادانه در خانه‌های خود سخن بگویند بدون ترس از این که منسوبین یا خدمتکاران، آنها را لو دهند، زنان می‌توانستند چادر بر سر کرده و به راحتی در خیابان‌ها آمد و شد کنند. مالکان و کشاورزانی که زمین‌هایشان را شاه و بستگان او تصاحب کرده بودند به دادگاه‌ها شکایت برده و املاک خود را بازپس گرفتند. برخی افراد که به ویژه در معرض مصائب و ستم‌های بسیار قرار گرفته یا بستگان‌شان در زندان به قتل

رسیده بودند، عاملان جرم را در محاکم قضایی تعقیب کردند.»^(۱)

در این شرایط نیروهای سیاسی موجود به سرعت دست به کار تشکیل جمعیت‌ها و احزاب شدند. در این میان زندانیان سیاسی آزاده شده پیش از همه شروع کردند. ایرج اسکندری که از زمره مؤسسين حزب توده به شمار می‌رفت جریان تأسیس آن حزب را چنین شرح می‌دهد: «قبل از این که این رفقا مرخص شوند، با نوشین و بعضی از رفقای دیگر که از زندان آزاد شده بودند مانند رادمنش و غیره صحبت کرده بودم که از حالا بیايید یک چیزی تهیه و درست کنیم.»^(۲)

اسکندری و همفکرانش با دعوت از زندانیان و کسانی که از تبعید بازگشته بودند اعم از کمونیست و غیرکمونیست همچون احسان طبری، رضاروستا، عبدالقدیر آزاد، ابوالقاسم موسوی و ... و همچنین عناصر سیاسی که در خارج از زندان بودند همچون سلیمان میرزا اسکندری، مصطفی فاتح و ... بنیان اولیه حزب توده را گذاشتند. البته تمامی افراد مزبور در حزب توده باقی نماندند و پاره‌ای از آنها صرفاً در جلسه اول شرکت کردند و پس از آن حزب توده را رها کردند.

به هر حال پس از تأسیس حزب توده، احزاب و تشکل‌های سیاسی، صنفی کوچک و بزرگ یکی پس از دیگری تأسیس و به فعالیت پرداختند. حزب استقلال، حزب عدالت، حزب ملت و ... هر یک با انگیزه‌ها، افکار و اعتقادات و اهداف متفاوت، فعالیت سیاسی، اجتماعی خود را شروع کردند. علت‌العلل و دلیل اصلی این تحول و پیدایش احزاب در جامعه‌ای که حتی یک حزب هم در آن فعالیت نداشت، فضای باز سیاسی بود که با سقوط دیکتاتور پدید آمده بود. ولی در آن روزها، تنها نیروهای ملی و مستقل و اصلاح طلب نبودند که به تشکیل حزب و گروه سیاسی مبادرت کردند. علاوه بر آنها سایر نیروهای موجود در جامعه آن روز ایران نیز به چنین اقدامی دست زدند. بدین ترتیب نیروهای موثر در جامعه در تشکیل احزاب در آن دوره را چنین می‌توان برشمرد:

۱- کاتوزیان، همان، ص ۱۸۷

۲- خاطرات ایرج اسکندری (تهران: مؤسسه مطالعات و پژوهش‌های سیاسی) ص ۱۱۹

نیروهای مستقل و ملی اصلاح طلب، افراد و خاندان‌های زمیندار و ذی‌نفوذ، دربار و قدرت‌های خارجی. که در ذیل پیرامون هر یک توضیح مختصری داده می‌شود:

۱- نیروهای مستقل و ملی اصلاح طلب: این نیرو شامل کلیه عناصری است که به قصد اصلاح وضعیت کشور، بدون دستور و یا حمایت قدرت‌های داخلی و خارجی و با اتکا به مردم پا به عرصه سیاسی جامعه گذاشته و از طریق تشکیل حزب، جمعیت و گروه‌های سیاسی، اجتماعی، فرهنگی در تحولات جامعه نقش آفرین شدند. این نیرو شامل سه گروه می‌شدند: نیروهای ملی، نیروهای مذهبی و نیروهای چپ‌گرا. که در میان هر سه گروه عناصر گوناگونی به چشم می‌خوردند. بخشی از آنان را، سیاستمداران قدیمی تشکیل می‌دادند که به دلیل فشارهای بی‌حد و حصر رضاشاه خانه‌نشین شده و اکنون که امکان فعالیت به وجود آمده بود، بار دیگر پا به عرصه سیاست می‌گذاشتند.

گروهی دیگر عناصر مذهبی بودند که هدفشان از مبارزه سیاسی، اجتماعی جبران لطماتی بود که در طول حکومت رضاشاه بر پیکر فرهنگ و مذهب جامعه وارد آمده بود. بخش دیگر زندانیان سیاسی بودند که از زندان رضاشاه و پزشک احمدی جان به در برده بودند و سرانجام بخش دیگر، روشنفکران و تحصیلکردگانی بودند که در داخل و یا در خارج از کشور به تحصیلات عالی پرداخته بودند و با پیشرفت‌های جوامع دیگر در زمینه‌های علمی، صنعتی و سیاسی آشنا شده و در پی چاره و راه‌هایی برای جامعه خود برآمده بودند. «قبل از شهریور ۱۳۲۰ فکر حاکم و روحیه طبقات تحصیل کرده و موثر به محور اصلاحات بود. طبقه فرنگ رفته خود را کم و بیش عاملی در این برنامه و اقدامات تجدد خواهانه و مکتب مدرنیسم می‌دانست... در گرماگرم این احوال، ناگهان جنگ جهانی دوم شروع شد... رضاشاه مجبور به ترک کشور گردید. کلیه برنامه‌ها متوقف شد... ضربه شدید و ناگهانی که به کشور وارد شده بود همه کارها را متوقف کرد، رشته‌ها پنبه شد، امیدها بر باد رفت اما مردم پس از مالیدن چشمانشان بیدار شدند و دیدند و فهمیدند وقتی همه چیز مملکت و دولت در اختیار یک فرد باشد، این خطر بزرگ همیشه هست که با رفتن آن فرد به هر علت و عنوان همه چیز از بین می‌رود... بدین

سان «ضربه شهریور» موجب بیداری ملت شد، مردم در صدد برآمدند روی پای خود بایستند و در امور مملکت و آینده خود نظارت و یا مداخله کنند. پیدایش احزاب و جمعیت‌های صنفی و سپس سیاسی باگرایش‌های مختلف حاصل «ضربه شهریور» بود. ایجاد حزب توده و حزب ایران در سال ۱۳۲۰ و ۱۳۲۱ بیش از هر چیز، حاصل ضرورت و نیاز فعالیت اجتماعی و سیاسی نسل جوان و تحصیلکرده بود.»^(۱)

این احساس نیاز و ضرورت فعالیت اجتماعی و تمایل به اصلاح امور جامعه و جبران عقب‌ماندگی در میان مردم و به ویژه جوانان و تحصیل کرده‌ها را اندیشه ناسیونالیسم که روح حاکم بر زمان بود شدیدتر می‌ساخت. فکر تجدید مجد و عظمت گذشته ایران که در دوران رضاشاه، منجر به شووینیسیم شده بود، در این دوران، چهره‌ای معتدل یافته و بدین لحاظ صاحبان آن را به فعالیت جهت اصلاح جامعه وادار می‌کرد. یکی از روش‌های اصلاح جامعه در آن زمان تجمع و فعالیت‌های دسته‌جمعی و گروهی و حزبی بود. در این باره پیتراوری می‌نویسد: «تشکیل احزاب سیاسی هم برای جوانان پرشور و شوقی جاذبه داشت که می‌خواستند آرمان‌های خود را جامه عمل بپوشانند و هم برای سردمداران قدیمی سیاست. گروه اخیر می‌خواستند به نشان دادن ملموس آزادی بیان و اجتماعات که احساس می‌کردند دوباره آن را به دست آورده‌اند بپردازند. همچنین آرزوی بیدار کردن وجدان جمعی وجود داشت، دوباره به دست آوردن احساس حمایت که عضویت در یکی از گروه‌های جامعه به آنها ارزانی می‌داشت، آن هم جامعه‌ای که از مسیر عادی خود منحرف شده بود و جنبه‌های منفی انگیزه یاد شده به صورت گسترش احزاب سیاسی و در شرایط آزادی جدید آغاز شد. جنبه مثبت آن فقط هنگامی تجلی کرد که جوانان آرمان‌گرای دست به تشکیل احزابی زدند که هدف‌های مشخصی را دنبال می‌کردند.»^(۲)

۱ - خاطرات بازرگان، شصت سال خدمت و مقاومت، گفتگو با سرهنگ غلامرضانجاتی، (تهران، رسا، ۱۳۷۵)

۲ - پیتراوری، تاریخ معاصر ایران از تأسیس سلسله پهلوی تا کودتای ۲۸ مرداد ۱۳۳۲، مترجم محمدرفیعی مهرآبادی

میل به اصلاح، تنها به مسایل سیاسی محدود نمی‌شد. تشکیل احزاب با انگیزه اصلاح کلیه امور اجتماعی بود. از سوی دیگر توجه به این اصلاحات آن چنان جدی، مهم و همه‌گیر شده بود که حتی احزاب و گروه‌های غیر اصیل و وابسته به بیگانه هم از ذکر لزوم تغییر شرایط خودداری نکرده و هر کدام به ارائه برنامه‌هایی در خصوص رفع کاستی‌ها اقدام می‌کردند.

مطالعه و بررسی مرامنامه احزابی که در این مجموعه آورده شده است، مطلب فوق را تایید می‌کند. از جمله احزاب این گروه می‌توان به حزب ایران، استقلال، حزب میهن، حزب میهن پرستان، جمعیت خدایپرستان سوسیالیست، فدائیان اسلام، اتحادیه مسلمین، حزب جنگل اجتماعیون اشاره کرد.

۲- افراد و خاندان‌های زمیندار و ذی‌نفوذ

یکی دیگر از قدرت‌های موجود در جامعه ایران به هنگام اشغال کشور در شهریور ۱۳۲۰ زمینداران، ثروتمندان و صاحبان قدرت و موقعیت اجتماعی بودند که به هنگام اشغال کشور و تحولات ناشی از آن و ایجاد فضای باز سیاسی و برهم خوردن ثبات سیاسی کشور، از آن بیم داشتند که چه از طریق انقلابی و چه از طریق پارلمانی، تمامی آنچه را که با لطایف‌الحیل و پرداخت باج‌های گوناگون به رضاشاه، حفظ کرده بودند، از کف بدهند. آنان به خوبی شرایط را درک می‌کردند که در دوران جدید هر آینه ممکن است با تشکیل یک مجلس واقعی که نمایندگان حقیقی مردم در آن نقش داشته باشند، منافع خاندان‌های حکومتگر دچار خطرات جدی شود، لذا مقابله با شرایط پدید آمده برای آنان ضرورتی اساسی و جدی داشت. «قدرت روبه رشد طبقه متوسط نوین و رهبری ضعیف شاه جوان، سبب شد که قدرت حکومت بیشتر به دست نخست وزیر و مجلس که طبق قانون اساسی اختیار‌گزینش و تأیید نامزد نخست وزیر را داشت بیفتد. بنابراین کنترل بر مجلس یک هدف کلیدی برای گروه‌های مختلفی شد که بر سر قدرت

به رقابت برخاسته بودند.»^(۱)

در نخستین گام، افراد و خاندان‌های ذی‌نفوذ تمام تلاش خود را به کار گرفتند تا از تجدید انتخابات دوره سیزدهم مجلس شورای ملی جلوگیری کنند و علی‌رغم همه انتقادات و اعتراضات مردم و حتی دولت شوروی در این کار توفیق یافتند. «دولت فروغی از فرط شتابزدگی و هول و هراس حتی یک هفته مهلت اعتراض قانونی انتخابات را هم فراموش کرد و در اثر تذکرات مردم و روزنامه‌ها مهلت اعتراض به مدت پنج روز از رادیو اعلام گردید. در آخرین روز قبول اعتراضات در سرسرای مجلس ازدحامی بود مردم اصرار داشتند که شکایات آنها را قبول کنند و متصدیان امتناع می‌کردند. ولی روز بعد حین طرح اعتبارنامه‌های نمایندگان تهران مخبر شعبه گزارش داد... همه شکایات را خواندیم و رسیدگی کردیم ولی؛ هیچکدام منطقی نداشت و شعبه، شکایات را وارد ندید...»^(۲) به هر صورت دوره سیزدهم مجلس شورای ملی در ۲۲ آبان ۱۳۲۰ ش از سوی شاه افتتاح شد؛ ولی همگان دریافتند که برای دوره بعدی انتخابات مجلس با مشکلات مهمی روبه‌رو خواهند بود و برای کسب آراء لازم در ادوار بعدی و همچنین نیل به اهداف دیگر خود، به اقدامات چندی و از جمله تأسیس و راه‌اندازی حزب و گروه و ... اقدام نمودند. «با از بین رفتن قدرت ناگزیرکننده دربار، درگیری بر سر توزیع امکانات و غنایم ناشی از مقام و موقعیت بیشتر در چارچوب شبکه‌های گروهی غیررسمی و روابط مبتنی بر حمایت و وابستگی حل و فصل می‌شد. افراد همفکر، دوستان، خویشان و هم‌ولایتی‌ها از سوی یک سرکرده یا دسته‌ای از سرکردگان بسیج می‌شدند و «احزاب»، فراکسیونها و انجمن‌های خود را برپا کرده یا از نو به راه می‌انداختند.»^(۳)

۱ - مارک. ج. گازیوروسکی. سیاست خارجی آمریکا و شاه، ایجاد یک حکومت سلطه‌پذیر در ایران مترجم

جمشیدزنگنه (تهران، رسا، ۱۳۷۱) ص ۱۲۰

۲ - جامی، گذشته چراغ راه آینده است. (بی‌جا، جامی، ۱۳۵۵) ص ۱۲۵

۳ - عظیمی، همان، ص ۳۸

حزب عدالت، حزب اتحادملی، حزب مردم، حزب ملت، حزب ایران‌نو و ... از جمله این احزاب به شمار می‌رفتند. که شاید بتوان دلیل اصلی تشکیل آن را همین انگیزه حفظ شرایط موجود و جلوگیری از تغییر شرایط ذکر کرد.

۳- دربار: محمدرضا شاه به هنگام نشستن بر تخت سلطنت با موجی از مخالفت داخلی و خارجی روبرو شد. وی گرچه توانست بر این موج با تکیه بر حمایت‌های خارجی غلبه کند و خطر برکناری خود را منتفی سازد؛ ولی با این وجود، اقتدار دوره پدرش را تا زمان کودتای ۲۸ مرداد نتوانست به دست بیاورد. لذا به منظور مقابله با خطرات متعددی که از همه سو قدرت وی را تهدید می‌کرد، به وسایل و اقدامات گوناگونی تمسک می‌جست. یکی از این اقدامات، تأسیس و حمایت از جمعیت‌ها و احزاب متنوع و متعدد این دوران بود.

از جمله احزابی که شاه و دربار در آنها نفوذ فراوان داشتند می‌توان به احزاب آریا، انتقام، سومکا و ذوالفقار اشاره کرد. در این خصوص حسین فردوست می‌نویسد: «یکی دیگر از اقداماتی که محمدرضا برای تحکیم موقعیت خود و تمرکز قدرت در دست خود انجام داد تشکیل احزاب و دستجات شبه نظامی بود که در جامعه و ارتش ریشه دوانیده و عناصر آن بعدها اصلی‌ترین اجزاء رژیم او شدند. یکی از این احزاب که محمدرضا هزینه آن را تأمین می‌کرد حزب سومکا بود که توسط داود منشی‌زاده راه انداخته شد و در آن افرادی مثل داریوش همایون شرکت داشتند. اعضای این حزب با مخالفین محمدرضا مبارزه می‌کردند... به هزینه محمدرضا آنها خانه‌ای اجاره کرده بودند و وسایل خانه هم توسط دربار تأمین شد. در این خانه آنها جلسات سخنرانی منظم داشتند و حملات خیابانی را طراحی می‌کردند. آنها خود را به شدت شاه‌پرست می‌خواندند... حزب دیگری که برخی از عناصر خود را از سومکا گرفت ولی مبتکر آن سرلشگر حسن ارفع بود، حزب آریا، بود.»^(۱)

۱ - ظهور و سقوط سلطنت پهلوی، جلد اول، خاطرات ارتشید سابق حسین فردوست مؤسسه مطالعات و پژوهش‌های

علاوه بر این دو حزب، چنانکه گفته شد احزاب انتقام و ذوالفقار در زمره احزابی بودند که توسط دربار تغذیه می شدند.

محمدرضا شاه علاوه بر تأسیس احزابی همچون احزاب فوق الذکر سعی داشت تا به انحاء گوناگون در سایر احزاب نفوذ نماید. کریم سنجابی در خصوص تلاش شاه برای اهداء یک کمک مالی قابل توجه به حزب میهن می نویسد: «شاه چندین بار خواست به ما کمک مالی بدهد، بنده زیر بار نرفتم. حتی یک روز باز همین فردوست به من تلفن کرد و به منزل من آمد. دیدم یک کارتن بزرگ همراه اوست. به من گفت، اعلیحضرت مرا فرستاده پیش شما و این سهام شرکت کیهان است که مال اعلیحضرت است. شاید قریب سیصد هزار تومان بود، اعلیحضرت اینها را فرستاده اند که من به شما بدهم که هم در اختیاران باشد برای امور حزبی و هم روزنامه را در تحت اختیار بگیرید.»^(۱) البته دکتر سنجابی سهام مزبور را قبول نکرد و آنها را باز گرداند؛ ولی آنچه مسلم است آن است که این نمونه تنها مورد تلاش دربار محسوب نمی شد.

۴- قدرت های خارجی: متفقین پس از اشغال خاک ایران، تنها به حضور نظامی در ایران اکتفا نکردند و از همان لحظه ورود به دخالت در امور داخلی ایران دست زدند. این دخالت تمامی امور اعم از مسایل اقتصادی و امور فرهنگی و هنری و سیاسی و اجتماعی را شامل می شد. در زمینه سیاسی نیز اقدامات چندی از سوی متفقین در این زمینه انجام گرفت که از جمله تأسیس و نفوذ در احزاب و جمعیت های سیاسی، صنفی بود.

متفقین از تشکیل این احزاب هدف های چندگانه ای را در سر داشتند، مقابله با

سیاسی، (تهران، اطلاعات، ۱۳۷۱) صص ۱۴۱-۱۴۰ البته لازم به ذکر است که فردوست در اینجا دچار اشتباه شده است. چرا که حزب آریا که در اواسط این دهه تشکیل شد نمی توانست از حزب سومکا که در سال ۱۳۳۰ پدید آمد، عناصری را جذب کرده باشد.

۱- کریم سنجابی، امیدها و ناامیدی ها، (لندن، انتشارات جبهه ملیون ایران، ۱۳۶۸) ص ۶۹.

عوامل سیاسی آلمان، از طریق ایجاد پایگاه مردمی و نفوذ در آراء و عقاید عمومی، تأثیرگذاری بر روند حوادث سیاسی در دراز مدت و همچنین انحراف افکار عمومی از قضیه اشغال خاک کشور توسط نیروهای نظامی. به جز انگلیس و شوروی، دولت آلمان نیز در این زمینه دست به اقداماتی زد. توضیح پیرامون این مسأله را با اقدامات آلمان شروع می‌کنیم:

آلمانی‌ها از طریق حبیب‌الله نوبخت نماینده دوره‌های ششم تا سیزدهم مجلس شورای ملی [به جز دوره هشتم] که به هواخواهی از آلمان شهرت داشت «حزب کبود» را تأسیس و فعال کردند. این حزب پس از یک سلسله فعالیت به نفع آلمانها و از جمله در میان عشایر قشقای در اواسط این دهه، به دلیل دستگیری نوبخت از سوی متفقین تعطیل شد. به جز آن حزب «ملیون ایران» نیز دست پرورده آلمانی‌ها بود. «در ژانویه ۱۹۴۲ [بهمن ۱۳۲۰] بود که مهره‌های طرفدار آلمان، مبادرت به تأسیس یک حزب کردند. در غیبت نمایندگی سیاسی آلمان در تهران، تأسیس این حزب نتیجه تلاش‌های یک جاسوس آلمانی به نام فرانتس مایر بود. این حزب «ملیون ایران» نام داشت. یک وزیر کابینه، سه نماینده مجلس، هفده امیر ارتش و تعدادی از افسران ارشد ارتش در این حزب عضویت داشتند. هدف از تأسیس این حزب عبارت بود از تحریک عشایر به طغیان در برابر دولت مرکزی...»^(۱)

ولی بر خلاف احزاب طرفدار آلمان که عمر آنها کوتاه بود، و تأثیر چندانی بر اوضاع سیاسی ایران نداشتند، موقعیت احزاب و گروههایی که از سوی انگلیس تشکیل و یا مورد حمایت قرار گرفتند، تأثیر بسزایی بر روند حوادث ایران باقی گذاردند.

انگلیسی‌ها طرح‌های متعددی برای تأسیس و تشکیل احزاب و گروههای سیاسی، نظامی در ایران تهیه و تدارک دیده بودند. به نوشته دکتر ایرج ذوقی: «اسناد منتشر نشده وزارت امور خارجه انگلستان... روشن می‌سازد که بازگشت سیدضیاء به ایران به خواست و با حمایت دولت انگلیس صورت گرفته و هدف از آن نیز چنین بود که

سیدضیاء با تشکیل حزبی به مقابله حزب توده... پردازد.»^(۱)

دکتر ذوقی در ادامه با استناد به اسناد وزارت امور خارجه انگلیس می‌نویسد: «در ماه ژوئیه ۱۹۴۲ کنلن تیگ ملاقات دیگری با سیدضیاء به عمل آورد. سیدضیاء معتقد بود که قادر است با تشکیل سازمان‌های چریکی در نقاطی که تحت اشغال متفقین نیست و او در آن مناطق نفوذی دارد به مبارزه با عوامل نازی در ایران پرداخته... وزیر مقیم قاهره... برای بولارد در گزارش خود می‌نویسد: در حال حاضر S.O.E طرح‌هایی برای سازمان دادن دسته‌های چریکی در میان ایل قشقایی و بختیاری در دست اجرا دارد...»^(۲)

علاوه بر طرح تشکیل گروه‌های چریکی، انگلستان و سیدضیاء در صدد تشکیل حزب و گروه سیاسی نیز بودند: «همه این احزاب به راه‌های گوناگون مستقیم یا غیرمستقیم به دولت‌های خارجی متکی بودند. دو قدرت اشغالگر [انگلیس و شوروی] در ابتدا با نظر مساعد به تأسیس احزاب سیاسی می‌نگریستند... یک رهبر حزب می‌توانست نقش واسطه را میان یک سفارتخانه خارجی و دوستان حزبی‌اش بازی کند»^(۳)

البته باید یادآور شد که همه احزاب نیز به دولت‌های خارجی وابسته نبودند. از احزاب وابسته به سیاست انگلستان از همه مشهورتر دو حزب سیدضیاء‌الدین طباطبایی یعنی احزاب اراده ملی و وطن و حزب همراهان مصطفی فاتح بود [ر.ک. توضیحات پیرامون این سه حزب در ابتدای مجموعه اسناد هر یک از آنها] به جز این‌ها، چندین گروه و حزب نیز بودند که به طور مستقیم از سوی سیدضیاء تغذیه می‌شدند همچون حزب جنگل چالوس و حزب خیریه میانه و... که آنها را نیز باید در زمره احزاب وابسته به غرب و انگلیس محسوب کرد.

علاوه بر این احزاب وابسته، گروهی از احزاب نیز وجود داشتند که گرچه تشکیل

۱- ایرج ذوقی، ایران و قدرتهای بزرگ در جنگ جهانی دوم (تهران، پازنگ، ۱۳۶۸) ص ۹۲

۲- ذوقی، همان ص ۹۳ به نقل از F.O.921/4

۳- آوری، همان، ص ۲۲۸

آنها همچون حزب اراده ملی و حزب همراهان از ابتدا با هدایت و کمک عوامل دولت انگلستان نبود و یا حداقل سندی در این زمینه تاکنون به دست نیامده است، ولی عملکرد آنها و همچنین وجود عناصری که امروز ارتباط آنها با عوامل انگلیسی روشن شده است در کادر رهبری آنها، نشان از همسویی آنها با دولت انگلستان و عوامل آن دارد. حزب عدالت، سمبل این گروه از احزاب بود. حزب اتحاد ملی و مردم و احزاب وابسته به دربار را می‌توان از دیگر نمونه‌های این گونه احزاب به شمار آورد. احزاب وابسته به انگلستان بدون استثناء جملگی در طول این دهه و حداکثر تا پایان حکومت دکتر مصدق از میان رفتند و بعد از کودتای ۲۸ مرداد هیچ نشانی از این احزاب نمی‌یابیم. دسته سوم این گروه از احزاب، احزاب وابسته به شوروی بودند. در رأس این گروه، فرقه دمکرات آذربایجان و حزب توده ایران قرار دارند و به جز این دو، از سازمان زحمتکشان آذربایجان نیز می‌توان نام برد. و این‌ها جدای از چندین جمعیت و اتحادیه و گروه و دسته دیگر است که توسط حزب توده در مناطق مختلف کشور تأسیس و به راه انداخته شدند. درباره وابستگی حزب توده به اتحاد شوروی و نقش «باقراف» دبیرکل حزب کمونیست آذربایجان در تأسیس فرقه دمکرات آذربایجان زیاد صحبت شده است که در آن میان خاطرات رهبران حزب همچون ایرج اسکندری، آرداشس آوانسیان، احسان طبری، نورالدین کیانوری، انور خامه‌ای و ... بیانگر نکات تاریخی بسیاری است. در خاطرات جملگی افراد فوق‌الذکر به روابط میان مأمورین اتحاد شوروی و رهبران حزبی اشارات مستقیمی رفته است. در این جا تنها به یک نقل قول از آوانسیان در این خصوص اکتفا می‌شود: «...همین که من وارد تهران شدم، روستا و سایر رفقا تصمیمی را که به اتفاق آراء در غیاب من گرفته بودند به من اطلاع دادند. گفتند که تو اردشیر باید بروی به مسکو با کمیترن تماس بگیری تا تکلیف خودمان را بدانیم ... بعد از چندی از کمیترن نامه‌ای رسید «نامه دیمترف» این نامه به امضای رئیس کمیترن «گئورگی دیمترف» بود ... در زیر آن تقریباً این طور نوشتم: «نامه خوانده شد و به مثابه رهنمود قبول است.» ... در باره تاکتیک و کارها چهار شعار اصلی که در نامه قید شده بود، به نظرم مانده است، نوشته شده بود: ۱- همه نیروها علیه فاشیسم. ۲- دفاع از زحمتکشان و

متشکل نمودن آنها. ۳- مبارزه برای دموکراسی در ایران. ۴- دفاع از شوروی و عمومیت دادن به وجهه و محبوبیت شوروی در ایران.^(۱) احزاب و جمعیت‌های وابسته به شوروی همه در طول این دهه از میان رفتند و از میان آنها تنها فرقه دمکرات آذربایجان و حزب توده ایران، آن هم به طور غیرقانونی به فعالیت خود ادامه دادند.

شاخصه‌ها:

بدین سان در طول دهه ۱۳۲۰ش. احزاب متعدد و متنوعی شکل گرفت. این احزاب و گروه‌های سیاسی که هر یک با انگیزه‌ها و اهداف خاصی تشکیل شده بودند، به فراخور توان و امکاناتی که در اختیار داشتند، در صحنه سیاسی کشور حاضر شدند. عمر پاره‌ای از آنها بلند بود و چراغ وجود شمار زیادی از این احزاب و گروه‌ها با پایان یافتن یک برهه و یا یک موضوع به خاموشی گرایید.

علی‌رغم اهمیت و جایگاه احزاب سیاسی در تاریخ معاصر ایران و به ویژه در دوران مورد بحث این کتاب، تاکنون تحقیق و بررسی همه جانبه و مفصلی از عملکرد، اهداف و مرام این احزاب به عمل نیامده است. در این جا به منظور آشنایی حداقل با جریان‌ات موجود در آن دوران پاره‌ای از شاخصه‌های اصلی این احزاب توضیح داده شود.

الف: جریان‌های فراگیر و غیرفراگیر

مقصود از جریان‌های فراگیر آن گروه از احزاب و تشکل‌های سیاسی هستند که دامنه فعالیت آنها به یک محدوده جغرافیایی، نژاد، زبان و مذهب و یا جنس خاصی محدود نشده و بلکه در سطح کل کشور و بدون توجه به مصالح منطقه‌ای، همه افراد ایرانی را اعم از ترک و فارس و کرد و ... را با هر زبان و مذهب و اعم از مرد و زن را در برگیرد. علاوه بر این نکات که از جنبه نظری مطرح هستند. لازم است تا یک تشکل فراگیر از

۱ - خاطرات اردشیر آوانسیان، به کوشش بابک امیرخسروی، (بی‌جا، انتشارات حزب دمکراتیک مردم ایران،

لحاظ عملی نیز در سطح کل کشور و یا حداقل بخش مهمی از کشور، فعال بوده باشد. در غیر این صورت نمی توان به صرف آن که از لحاظ تئوریک به کل کشور نظر داشته باشد آن را یک حزب فراگیر تلقی نمود.

در دوره مورد نظر ما تعداد احزاب فراگیر چندان زیاد نبود. از آن جمله حزب توده، حزب اراده ملی، حزب مردم، حزب اتحاد، حزب دمکرات ایران، حزب ایران، حزب میهن، حزب میهن پرستان، حزب عدالت را می توان نام برد. این احزاب علاوه بر آن که مرامنامه و اساسنامه، خود را محدود به یک منطقه، نژاد، زبان و مذهب و جنس خاص نکرده اند، گستره عمل آنها تقریباً در سراسر کشور بود. احزاب نامبرده در فوق به جز تهران که مسقط الرأس آنها محسوب می شد، در شهرهای دیگر نیز دارای تشکیلات، اعضای فعال و هوادار بوده اند و در حد خود فعالیت می کردند. در مقابل، گروه زیادی از این احزاب و جمعیت ها چه از جنبه تئوریک و چه به لحاظ عملی در زمره احزاب غیرفراگیر قرار دارند. این گروه به دو دسته تقسیم می شوند. گروه اول احزابی را شامل می شود که در مرامنامه و اساسنامه و حتی در پاره ای موارد در نام حزب، غیرفراگیر بودن آنها مشخص شده است و گروه دوم احزابی که به لحاظ نظری حزب فراگیر هستند ولی در صحنه عمل، امکان فعالیت گسترده و فراگیر را پیدا نکردند.

در گروه اول احزاب ذیل را می توان نام برد: حزب ایمان کرمان، حزب بیدار یزد، حزب سعادت خوزستان، حزب خیریه میانه، حزب جنگل چالوس، حزب جنگل اجتماعیون، حزب زنان، حزب برادران و حزب الله شیراز، حزب دمکرات کردستان، فرقه دمکرات کردستان

گروه دوم احزابی هستند که از لحاظ تئوریک به این که در حیطه خاصی فعالیت می کنند اشاره ای ندارند؛ ولی به دلایل گوناگون و از جمله عدم توانایی های تشکیلاتی، مالی و ... جز در یک محدوده خاص، فعالیت نکرده اند. حزب آریا، حزب ترقی، حزب ایران نو، حزب ایران بیدار، حزب خورشید، حزب انتقام از جمله این احزاب هستند.

ب - دوره فعالیت:

تفاوت و تمایز دیگری که میان احزاب این دوران می‌توان قایل شد مربوط به دوران و مدت فعالیت آنها است که از این لحاظ می‌توان احزاب را به دو گروه احزاب دیرپا و احزاب موقت یا احزاب زودگذر تقسیم نمود مقصود از احزاب دیرپا، آن گروه از احزاب هستند که عمر آنها تمامی این دهه را در بر گرفته است و یا پس از آن نیز ادامه یافته است. مراد از احزاب موقت و زودگذر نیز احزابی هستند که عمر آنها تمامی این دوره را در بر نمی‌گرفته است. این احزاب که در بین آنها چند حزب عمده نظیر حزب دمکرات ایران، حزب مردم، حزب ملت و حزب اراده ملی نیز جای دارند، در خور توجه و مطالعه جدی می‌باشند. در مورد احزاب غیر فراگیر شاید این حساسیت کمتر باشد؛ ولی بررسی علل و عوامل تأسیس، رشد و سرانجام فروپاشی یکباره این احزاب بسیار مهم است و کمک شایانی به شناخت علل توسعه نیافتگی سیاسی جامعه ایران خواهد کرد. در میان احزاب دیرپا، احزاب ایران، توده، پان‌ایرانیسم، ملت ایران و عدالت از بقیه معروف‌تر هستند. حزب آریا، حزب اسلام شاهرود نیز در زمره این احزاب قرار دارند. از میان آنها فعالیت احزاب توده، ایران، ملت ایران، پان‌ایرانیسم و حزب دمکرات کردستان تا پایان سلطنت پهلوی نیز ادامه یافت.

ج - شیوه مبارزاتی:

احزاب و جمعیت‌های این دوره را به لحاظ شیوه مبارزاتی به دو گروه می‌توان تقسیم کرد: ۱- احزاب و گروه‌های معتقد به شیوه‌های دمکراتیک ۲- گروه‌های معتقد به روش‌های غیردمکراتیک

۱- احزاب معتقد به شیوه دمکراتیک:

مبارزه قانونی و پذیرش شیوه‌های دمکراتیک در جریان مبارزه از جمله نکاتی است که حداقل در مقام حرف و تئوری مورد قبول همگان است. در اساسنامه و مرامنامه اغلب احزاب و جریان‌های سیاسی به جز احزاب و گروه‌های برانداز، توسل به

شیوه‌های قهرآمیز و حذف رقیب با توسل به زور تجویز نشده است. این امر حداقل در اساسنامه و مرامنامه هیچ یک از احزابی که اسناد آنها در این مجموعه آمده است مشاهده نشد. لذا در مقام تئوری همه احزاب این دوره را می‌توان معتقد به شیوه‌های دموکراتیک تلقی کرد. ولی در مقام عمل، وضع به گونه‌ای دیگر بود. در این میان تعدادی از احزاب واقعاً از به کارگیری شیوه‌های غیردموکراتیک در امر مبارزه خودداری می‌کردند. این عدم استفاده از قهر و غلبه البته انگیزه‌های متفاوتی داشت. گروهی از این احزاب به طور کلی و اساسی اعتقاد به روش‌های دموکراتیک داشته و در برخوردهای خود با دیگران اعم از حاکمیت یا جریان‌های سیاسی مخالف خود و در راه مبارزه، شیوه دموکراتیک را کارآتر و ثمربخش‌تر می‌دیدند. اینان علی‌رغم توان نسبی برای بسیج نیرو و ایجاد درگیری‌های خیابانی با مخالفین از این کار پرهیز می‌کردند. حزب ایران و حزب میهن را می‌توان در زمره این احزاب محسوب کرد. دسته دومی نیز در میان این گروه از احزاب قرار دارند که گزارش درگیری‌های آنها یا وجود ندارد و یا به ندرت است. ولی دلیل اصلی آن شاید بیشتر از عدم توانایی آنها ناشی می‌شده است تا عوامل دیگر. مثلاً احزاب کوچکی که تعداد اعضا و هوادارانشان اندک بود و به لحاظ عدم توانایی مالی امکان بسیج ارادل و اوباش را نیز نداشتند طبیعتاً به سوی اعمال فشار و قهر و غلبه کشیده نمی‌شدند. بنابراین این گروه را از دسته نخست باید تفاوت قایل شد.

۲- احزاب معتقد به روش‌های غیردموکراتیک:

گرایش به حل تضادهای سیاسی از راه شیوه‌های غیردموکراتیک و توسل به زور را می‌توان گرایش غالب در نزد اکثریت احزاب و گروه‌های این دوره محسوب کرد. تقریباً اکثر احزاب مهم و حتی محلی این دوره دارای گروه‌هایی هستند که به منظور برهم زدن تظاهرات و سخنرانی و چپاول دفاتر احزاب مخالف سازماندهی شده بودند. درگیری‌های مکرر در طول سال‌های مورد بحث میان احزاب مختلف در لابه‌لای اسناد ارائه شده در این مجموعه شاهدی بر این مدعا است. به عنوان نمونه درگیری میان هواداران و اعضای حزب توده از یک سو و احزاب اراده ملی، عدالت، دمکرات ایران،

پان‌ایرانیست، آریا و انتقام در تهران، و همچنین درگیری میان اعضا و هواداران حزب توده با هواداران و اعضای احزاب اصلاح‌طلبان در قزوین، حزب اسلام در شاهرود، فناپذیر در بابل و ... از جمله موارد مهم و قابل ذکر است که اسنادی در این زمینه در این مجموعه ارائه شده است.

ولی سواى این گروه‌ها و احزاب که دارای دسته‌های اخلاص‌گر و آشوب‌طلب بودند. گروه دیگری نیز از احزاب را در این دوران شاهد هستیم که علاوه بر دستجات فشار دارای گروه‌های نظامی و شبه نظامی متشکل و مسلح می‌باشند. عمده‌ترین این احزاب، حزب دمکرات کردستان، فرقه دمکرات آذربایجان، حزب خیریه میانه، حزب جنگل چالوس می‌باشند. که دو جریان اول به رویارویی نظامی با دولت مرکزی کشانده شدند و دو حزب دیگر نیز در مقابله با حزب توده و فرقه دمکرات آذربایجان به سلاح گرم متوسل گردیدند.

د - تمایزات ایدئولوژیک:

تمایزات و اختلافات ایدئولوژیک و فکری از جمله دیگر شاخصه‌های احزاب و سایر تشکل‌های سیاسی در این مقطع به شمار می‌رود. گفتنی است که در آن زمان ایدئولوژی، جایگاه و وزن امروزی آن را نداشت: «تمام آنها حتی آنهایی که از شرکت عضوهایشان در کابینه و مجلس دم می‌زدند فاقد ایدئولوژی مشخص بودند ... برنامه آنها به طور کلی از اصولی که بتواند آنها را از یکدیگر متمایز سازد، خالی بود.»^(۱)

در دوران مورد بحث، تنها جریان سیاسی صاحب ایدئولوژی در ایران جریان چپ بود. چپ‌گرایان اعم از آنان که در حزب توده گرد هم آمدند و یا افرادی چون یوسف‌افتخاری که راهی دیگر را برگزیدند با اعتقاد به مارکسیسم، از یک ایدئولوژی به معنای امروزی آن در جریان عمل سیاسی خود برخوردار بودند. البته یک جریان بسیار

۱ - ژرژ لنجانسکی، سی سال رقابت غرب و شوروی در ایران، مترجم حورایاوری (تهران، ابن‌سینا، ۱۳۵۱)

ضعیف دیگر نیز وجود داشت که به لحاظ کمی، کیفی و عمر کوتاه آن قابل مقایسه با جریان چپ نبود. این جریان اخیر فاشیسم بود که به دلیل گرایش به آلمان نازی و تغذیه از سوی عناصر آلمان در ایران تا حدودی گرایش‌های ایدئولوژیک داشت.

به جز این دو، سایر جریان‌های سیاسی، را می‌توان جریان‌های بدون ایدئولوژی مدون دانست. البته این به آن مفهوم نیست که گرایش‌های طبقاتی، مواضع دینی و مذهبی و یا یک سلسله اعتقادات در این میان نقش نداشته است، مسلماً منافع طبقاتی، اعتقادات مذهبی، تعصبات ملی، وابستگی به بیگانه، و... در مواضع این احزاب نقش تعیین کننده‌ای داشته است. لذا این گروه که فاقد ایدئولوژی مدون بودند، به طور عمده به کار سیاسی پرداخته و آموزش‌های تئوریک کمتر مورد توجه آنان قرار داشت. با این توضیحات تمایزات فکری، ایدئولوژیک را در میان احزاب در ذیل در قالب چهار گروه عمده توضیح می‌دهیم.

الف: احزاب و گروه‌های مذهبی: احزاب، جمعیت‌ها و گروه‌های مذهبی تعداد قابل ملاحظه‌ای از تشکلهای این دوره را تشکیل می‌دهند. در هر شهر و جمعیت، گروهی از علاقمندان به مسایل سیاسی که ضمناً اعتقادات مذهبی هم داشته‌اند به منظور برخورد با مسایل مبتلا به جامعه به دور هم جمع شده و یک تشکل سیاسی را به وجود می‌آوردند. از میان این گروه از تشکلهای، اسناد احزاب سعادت خوزستان، فناناپذیر بابل، اسلام شاهرود، ایمان کرمان، برادران شیراز، حزب‌الله شیراز در این مجموعه آمده است. و اسناد سایر جمعیت‌ها و گروه‌ها در مجموعه دیگری ارائه خواهد شد.

این گروه از تشکلهای به طور کلی خواستار رعایت اصول شرعی و اجرای پاره‌ای قوانین شرعی در چارچوب وضع موجود سیاسی کشور بودند. به عنوان مثال تعطیلی مراکز فساد و فحشا، بستن مغازه‌های فروش مشروبات الکلی، رعایت حجاب اسلامی، برگزاری آزادانه مراسم و شعائر مذهبی و حل پاره‌ای از معضلات اقتصادی اجتماعی روز نظیر رشوه، فساد اداری، گرانی ارزاق از جمله خواسته‌های آنان بود. به جز همه اینها مبارزه با تفکرات الحادی به ویژه مقابله با اقدامات حزب توده و همچنین تبلیغات احمدکسروی و باهماد آزادگان نیز از دلایل اصلی تأسیس اکثر این جریان‌های محسوب

می‌شود. به اعتقاد این احزاب و جمعیت‌ها تبلیغات احمدکسروی ریشه دین و مذهب ر می‌سوزاند و حزب توده و کمونیست‌های کافر نیز در صورت قدرت یافتن در ایران همچون اتحاد شوروی درب مساجد را بسته، اجرای اعمال و مناسک مذهبی را ممنوع ساخته و به مقابله با دین و دینداری برخوانند خواست. و مقابله با آن ضرورت تام و تمام دارد. لذا بایستی با تشکیل و تأسیس حزب و گروه و ... به مقابله با آن برخاست. در میان این جمعیت‌ها و احزاب اسلامی، وضعیت دو گروه تا حدودی با دیگران تفاوت داشت این دو جریان یکی فدائیان اسلام به رهبری مرحوم نواب صفوی و دیگری جمعیت خدایپرستان سوسیالیست به رهبری مرحوم محمدنخشب بودند. این دو جریان با یکدیگر نیز اختلافاتی اساسی داشتند با این حال رویکرد آنان به دین، یک رویکرد تقریباً ایدئولوژیک بود. جمعیت خدایپرستان سوسیالیست به دنبال تدوین یک ایدئولوژی بر مبنای اسلام و سوسیالیسم بودند و فدائیان اسلام نیز اساساً طرح اجرای قوانین شرع و پیاده نمودن حکومت اسلامی را در سر داشتند. اسناد این دو جریان به لحاظ آن که عنوان حزب بر خود نداشتند، در این مجموعه عرضه نشده است. و انشاءالله در آینده منتشر خواهد شد.

احزاب ناسیونالیست: بخش قابل توجهی از احزاب این دوران را احزاب و جمعیت‌هایی تشکیل می‌دهند که به لحاظ ایدئولوژیک، دارای گرایش‌های ناسیونالیستی بودند. اندیشه ناسیونالیسم که در دوران قبل به صورت ابزاری در خدمت گرایش‌های نژادپرستانه رضاشاه در آمده بود، و شکل افراطی و شوونیستی به خود گرفته بود، در این دوران در جریان تأسیس احزاب کاربرد فراوانی یافت. تکیه احزاب و گروه‌ها بر لزوم اصلاح امور ایران و برانگیختن احساسات میهن‌دوستی ابزار اکثر احزاب و جمعیت‌ها بود. در این زمینه لنچافسکی می‌نویسد: «سیمای تمامی این احزاب سیاسی را تمایلات ناسیونالیستی مشخص می‌کرد و هدف تمام آنها نیل به دموکراسی بود.»^(۱)

در این میان پاره‌ای از احزاب رویکردی واقعی، پاره‌ای دیگر رویکردی افراطی و

گروهی دیگر رویکردی مصلحتی به ناسیونالیسم نشان می‌دادند. ملاک تمیز این سه از یکدیگر بررسی عملکرد این جریانات است و از آنجا که امروز ما پس از گذشت نیم قرن به عملکرد این جریانات نگاه می‌کنیم تشخیص آن چندان دشوار نیست.

در این میان احزاب و جریاناتی که رویکردی به ناسیونالیسم داشتند در روند حوادث به گرد شخص دکتر مصدق جمع شدند و سرانجام در سال ۱۳۲۸ ش، جبهه ملی را تشکیل دادند. این گروه از احزاب و جمعیت‌ها در سیاست خارجی طرفدار موازنه منفی، و در سیاست داخلی خواستار حل مشکلات و معضلات مردم و آزادی‌های اجتماعی و سیاسی بودند. از جمله احزاب مطرح در میان احزاب ناسیونالیست می‌توان از حزب ایران، حزب میهن، حزب میهن‌پرستان و حزب ملت ایران نام برد.

احزاب چپ: نماد احزاب چپ نه تنها در دوران مورد بحث ما بلکه در دوره‌های پس از آن نیز حزب توده بوده است. علاوه بر حزب توده، جمعیت سوسیالیست توده که عنوان انشعابیون از حزب توده در سال ۱۳۲۶ به رهبری خلیل‌ملکی بود و همچنین حزب رنجبران نیز به ایدئولوژی مارکسیسم معتقد بودند. به جز این‌ها در جمعیت‌های صنفی، هیأت مرکزی اتحادیه کارگران ایران به رهبری یوسف افتخاری نیز دارای ایدئولوژی مارکسیستی بود.

البته حزب توده در پیرامون خود تعداد زیادی تشکل‌های صنفی، سیاسی، اجتماعی داشت که اینان نیز به پیروی از حزب مادر به مارکسیسم باور داشتند. در میان این گروه از احزاب و تشکل‌ها حزب توده به دلیل ارتباط با حزب کمونیست شوروی و کمیترن، همواره از نظر ایدئولوژیک تغذیه فکری می‌شد و به دلیل همین رابطه بود که همواره مواضع اتحاد شوروی و سیاست‌های استالینی آن مورد حمایت حزب توده قرار می‌گرفت. ولی بر خلاف حزب توده جریان کارگری یوسف افتخاری که معروف به داشتن مواضع تروتسکیستی بود و جمعیت سوسیالیست توده خلیل‌ملکی از سوی کمیترن حمایت نمی‌شدند. یوسف افتخاری به تدریج از صحنه سیاسی کنار رفت و جمعیت سوسیالیست توده نیز پس از چندی به دنبال ائتلاف با دکتر مظفربقایی، حزب زحمتکشان ملت ایران را در اوایل حکومت دکتر مصدق پایه‌گذاری کردند. از سرنوشت

حزب رنجبران نیز اطلاعی به دست نیامد.

احزاب محافظه‌کار: این گروه از احزاب گرچه تعداد نسبتاً قابل توجهی از احزاب این دوره را تشکیل می‌دهند؛ ولی دارای ایدئولوژی تدوین شده‌ای نبودند. هدف این گروه از تشکل‌ها حفظ نظم و وضعیت موجود بود، بنابراین در زمینه اقتصادی طرفدار سرمایه‌داری و زمینداری و در زمینه سیاسی طرفدار سرکوب نیروهای آزادیخواه و حامی دموکراسی بودند. از طرف دیگر این احزاب، تلاش زیادی در جهت حفظ تاج و تخت سلطنت پهلوی انجام می‌دادند.

در زمینه سیاست خارجی نیز به دلیل وابستگی رهبران آن به انگلستان، همواره از سیاست‌های انگلستان آشکار و پنهان حمایت می‌کردند. و از حمایت و پشتیبانی آن دولت و نهادهای مختلف آن نیز برخوردار بودند. یکی از ویژگی‌های عمده این گروه از تشکل‌های سیاسی، سیاست واکنش در مقابل تحركات کمونیستی در ایران بود، بدین معنا که ظهور حزب توده در مهر ۱۳۲۰ش و فعالیت گسترده آن در سراسر کشور حساسیت طبقات بالای جامعه را برانگیخت. این حساسیت‌ها به چند بخش تقسیم می‌شد: حساسیت‌های مذهبی، حساسیت‌های سیاسی به ویژه حساسیت طبقاتی و اقتصادی. در خصوص حساسیت مذهبی در بخش احزاب و گروه‌های مذهبی اشاره‌ای بدین مطلب شد؛ ولی علاوه بر جنبه مذهبی، مالکین، زمینداران و ثروتمندان نیز از ترس مصادره اموال خود در صورت حاکمیت کمونیست‌ها در ایران به تلاش و تکاپو افتاده و از طرق مختلف و از جمله تشکیل گروه‌ها و احزاب سیاسی سعی داشتند تا بدین طریق جلوی تکرار آنچه را که بلشویکها در روسیه به انجام رسانده بودند بگیرند. از این لحاظ مالکین و ثروتمندان و کارخانه‌داران اصفهان پیشتاز بودند. حبیب‌الله لاجوردی در «اتحادیه‌های کارگری و خودکامگی در ایران» شرح مفصل و باارزشی از تلاش کارفرمایان و کارخانه‌داران در این زمینه ارائه کرده است. به نوشته وی: «وی [تقی فداکار] تلگراف اعتراضی به علی سهیلی نخست وزیر فرستاد که کارفرمایان با ثبانی مرتجعین، زیر پوشش یک حزب سیاسی ساختگی به نام نهضت ملی به آزار کارگران می‌پردازند. نه تنها دسته‌های اوپاش زیر لوای حزب به کارگران حمله‌ور می‌شوند بلکه

در داخل کارخانه‌ها نیز کارگران را برای پذیرفتن عضویت حزب مزبور به ستوه می‌آوردند.^(۱) در ادامه این بحث به یورش کارخانه‌داران متحد به کارگران اشاره کرده و می‌نویسد: «کارخانه‌داران غیبت فداکار را غنیمت شمردند و به کمک سایر اعیان شهر که شعبه‌های احزاب ضد کمونیست «همراهان» و «وطن» و «نهضت ملی» را در اصفهان تأسیس کرده بودند یورش به اتحادیه کارگران اصفهان را آغاز کردند. این احزاب به عنوان «تظاهرات ضد کمونیستها» که در واقع انبوه اوباش و آشوبگران گرد آورده از بازار و روستاهای نزدیک بودند بلوا به راه می‌انداختند.»^(۲)

لاجوردی همچنین به تشکیل یک گروه غیررسمی به نام «سازمان دایی جواد» اشاره می‌کند که توسط کارخانه‌داران ایجاد و تجهیز می‌شد: «در این میان سازمان «دایی جواد» یعنی گروه ضد توده‌ای که یکی از بازرگانان متنفذ بازار در اصفهان به راه انداخته بود و از ثروتمندان شهر و کارخانه‌داران کمک مالی دریافت می‌کرد - همراه رهبران حزب وطن با کارخانه‌داران همدست بودند.»^(۳)

علاوه بر کارخانه‌داران این ترس و وا همه در میان زمینداران نیز وجود داشت (ر.ک. توضیحات پیرامون حزب جنگل چالوس و حزب خیریه میانه). علاوه بر دو انگیزه مذهبی و طبقاتی که عمدتاً در گروه‌های کوچک تبلور یافت. انگیزه‌های سیاسی و ایدئولوژیک نیز در بین گروهی از مخالفین نیز وجود داشت. یعنی مخالفت با ایدئولوژی مارکسیسم و دیکتاتوری پرولتاریا. آنچه مسلم است؛ انگیزه‌های نامبرده در فوق توسط عوامل انگلیسی دامن زده می‌شد و چنان که در شرح حزب اراده ملی آمده است، انگلیسی‌ها با آوردن سیدضیاء از فلسطین به ایران، وی را در مقام هماهنگ‌کننده اقدامات ضد کمونیستی خود قرار دادند. به نوشته لنچافسکی: «برای

۱ - جیب لاجوردی، اتحادیه‌های کارگری و خودکامگی در ایران، مترجم ضیاء صدقی، (تهران، نشر نو، ۱۳۶۹) ص

۲ - لاجوردی، همان، ص ۲۸۶

۳ - منبع فوق، ص ۲۸۷

مقابله با تبلیغات کمونیستها وجود یک حزب سیاسی نیرومند ضروری می نمود. در خلال سال‌های ۱۹۴۱ تا ۱۹۴۳ از چنین حزبی خبری نبود... در سال ۱۹۴۳ این خلاء پر شد. در سپتامبر همان سال سیدضیاءالدین... از تبعیدگاه بازگشت و عناصر ضدکمونیست را به دور خویش گرد آورد.»^(۱)

۵- سازماندهی و اداره: تعطیلی احزاب و توقف و رکود فعالیت‌های حزبی در دوران حاکمیت رضاشاه از نقطه نظر تشکیلاتی موجب شد تا به هنگام تشکیل احزاب پس از شهریور ۱۳۲۰، یک نوع تشتت و بی‌سامانی و بی‌نظمی در امور احزاب و گروههای سیاسی پدید آید تا به آن جا که به دلیل پایین بودن سطح فرهنگ سیاسی و همچنین ضعف بینش و دانش تشکیلاتی، اکثر این جریان‌ها به یک باشگاه سیاسی تبدیل شوند. جلال‌عبد که در آن دوران در صحنه مسائل سیاسی حضور داشته است و در چندین جریان و گروه سیاسی عضو و مؤسس بوده است، در این باره می‌نویسد: «این احزاب نتوانستند سازمان مرتبی به خود دهند و از لحاظ ایدئولوژی هم باید اذعان کرد که احزاب جدید معرف ایدئولوژی خاصی نبودند. فقدان تجربه حزبی موجب گردید که یک حزب صحیح بر اساس تشکیلات مرتب با اساسنامه و برنامه روشنی پایه‌گذاری نگردد... تنها حزب توده بود که در تاریخ هفتم مهرماه ۱۳۲۰ در تهران پایه‌گذاری شد و توانست هسته مرکزی ثابتی داشته باشد.»^(۲)

این گروه‌ها و احزاب که تعداد آنها در این دوره هر آینه تغییر می‌کرد چنانکه «عبد» نیز اشاره کرده فاقد یک تشکیلات متناسب و نظم سازمانی بودند. «لنچافسکی» این مسأله را با پراکندگی و تعدد آنها و عدم یکپارچگی این احزاب مرتبط دانسته و می‌نویسد: «... [احزاب] اگر تلاش‌های خویش را یکپارچه می‌کردند، دستیابی به دیسپلین و تشکیلاتی که فاقد آن بودند نیز برایشان امکان‌پذیر می‌شد؛ ولی چون

۱- لنچافسکی، همان منبع، ص ۳۰۶

۲- جلال‌عبد، چهل سال در صحنه، به کوشش مجید نفیسی، (تهران، رسا، ۱۳۶۸) ص ۱۵۵

دستجات کوچکی بودند در میان توده مردم طرفدارانی نداشتند...»^(۱)

ولی علی‌رغم نظر لنجافسکی به نظر می‌رسد که این عدم موفقیت در دستیابی به نظم سازمانی و ضعف فوق‌العاده تشکیلاتی جریانات این دوران، چنانکه گفته شد بیشتر به بی‌تجربگی و توقف فعالیت‌های حزبی در خلال دوده پیشین و آشنا نبودن رهبران احزاب به دانش تشکیلاتی و فعالیت‌های حزبی باز می‌گردد. شاهد به صحت این نظر همانا وجود حزب توده است که جدای از مرام و ایدئولوژی و مسأله وابستگی آنان به اتحاد شوروی، نظم سازمانی آنان مورد تأیید آگاهان به مسائل حزبی است. آموزش رهبران و اعضای برجسته حزب توده با مسائل تشکیلاتی در خلال آموزش‌های آنان در شوروی، این امکان را به آنان داده بود تا حزبی برخوردار از اصول سازمانی و بهره‌مند از نظم تشکیلاتی به وجود آورند.

علاوه بر حزب توده، تنها احزابی که از حداقل نظم و انسجام درونی و تشکیلاتی برخوردار بودند، حزب دمکرات ایران، حزب آزاده ملی، حزب دمکرات کردستان و فرقه دمکرات آذربایجان را می‌توان نام برد.

* * *

بدین طریق و در یک دوره دوازده ساله (۱۳۳۲ - ۱۳۲۰)، ملت ایران شاهد فعالیت تعداد بسیار زیادی حزب، گروه، جمعیت، اتحادیه صنفی بنا و ویژگی‌ها، اهداف و عملکردهای متفاوت و... بود. و مردم در یک روند دوازده ساله به تمرین دمکراسی پرداختند. علی‌رغم همه نقاط ضعفی که این دوره دوازده ساله داشت و به ویژه پایان غم‌انگیز آن که وقوع کودتای ۲۸ مرداد ۱۳۳۲ آن هم با فرمان و پول و دخالت خارجی بود، با این همه باید به خاطر داشت که ملی شدن صنعت نفت و مبارزات ضداستعماری، ضداستبدادی مردم در این دوران نتیجه همین دمکراسی نه چندان عمیق

بود.

ولی علی‌رغم تمام اهمیت این دوران، متأسفانه تاکنون برخورد همه جانبه و فراگیری با این دوره به ویژه فعالیت احزاب و گروههای سیاسی آن نشده است. آماده‌سازی و تدوین این مجموعه اسناد به منظور پرکردن گوشه‌ای از این خلاء انجام شده است. امید آن که مورد استفاده پژوهشگران و محققین توانا و جستجوگر تاریخ معاصر ایران قرار بگیرد. در رابطه با انتشار این اسناد نکات ذیل می‌باید مورد توجه قرار گیرد:

۱- در این مجموعه صرفاً اسناد آن دسته از تشکلهای آورده شده است که عنوان حزب داشته‌اند. اسناد سایر تشکلهای، همچون گروهها، جمعیت‌ها، انجمن‌ها و... موضوع سایر مجلدات این مجموعه خواهد بود.

۲- پاره‌ای از احزاب مهم این دوران همچون حزب کبود، پان‌ایرانست، ملیون‌ایران و... در این مجموعه فاقد سند هستند. تنها دلیل آن نیز آن بوده است که یا از این احزاب سندی در آرشیو سازمان اسناد ملی ایران موجود نبود و یا در صورت وجود سند مربوط به تاریخ بعد از محدوده زمانی مورد مطالعه در این مجموعه است.

۳- اسناد حزب توده به دلیل حجم زیاد و غیرمتناسب با احزاب این مجموعه، در مجلدی جداگانه به چاپ خواهد رسید. توضیح آن که در سازمان اسناد ملی ایران ۲۱۹۶ پرونده مربوط به حزب توده ایران موجود است و حجم اسناد این پرونده‌ها به تنهایی بیش از کل اسناد چاپ شده در این مجموعه می‌باشد. این اسناد بررسی، گزینش و بازنویسی شده‌اند و امید است که در آینده به چاپ برسند.

۴- اسناد حزب دمکرات کردستان و حزب کومله به همراه سایر اسناد مربوط به تحولات کردستان در آن دهه نیز به صورت جداگانه چاپ خواهد شد.

۵- عدم تناسب میان تعداد اسناد احزاب، به تعداد اسناد موجود هر حزب در آرشیو باز می‌گردد. در انتخاب اسناد هر حزب بدین شکل عمل شده است: در صورتی که تعداد اسناد یک حزب از بیست برگ کمتر بوده است. در صورت تکراری نبودن، همه اسناد آورده شده است. در صورتی که تعداد سند بیش از بیست برگ بوده باشد به منظور

جلوگیری از حجیم شدن کتاب، ناچار به انتخاب و گزینش اسناد آن حزب شده ایم. در انتخاب نیز سعی شده است رعایت تناسب بشود و در ضمن گستردگی فعالیت آن حزب از خلال اسناد نشان داده شود.

ع- به دو دلیل محدوده زمانی اسناد این مجموعه پایان دهه ۱۳۲۰ش قرار داده شده است. اول آن که همه اسناد مربوط به سالهای ۳۲- ۱۳۳۰ هنوز به سازمان اسناد ملی ایران منتقل نشده است. و دوم آن که به دلیل اهمیت این مقطع بهتر آن است که اسناد آن به همراه سایر اسناد مربوط به حکومت دکتر مصدق یک جا به چاپ برسد.

۷- برای آماده سازی اسناد سعی شده است تا از دخل و تصرف در متن اسناد خودداری شود. در مواردی که متن افتادگی هایی داشته است و به منظور رسا نمودن متن، اضافات در قلاب آورده شده است. همچنین اشکالات و اغلاط املایی تصحیح و در پانویس توضیح داده شده است.

۸- اسناد این مجموعه برای نخستین بار در سال ۱۳۶۸، انتخاب شدند. ولی بنا به دلایلی این طرح برای مدتی متوقف شد. پس از شروع به کار مجدد طرح، به دلیل تغییر سیستم طبقه بندی اسناد، تمامی شماره های ارجاع تغییر کرده بود. در نتیجه علی رغم تلاش فراوان متأسفانه موفق به بازیابی تعداد محدودی از اسناد نشدیم. در این حالت یا باید آن اسناد را کنار می گذاشتیم و یا بدون شماره ارجاع آنها را مورد استفاده قرار می دادیم که نهایتاً طریقه دوم را برگزیدیم و امیدواریم که در چاپ های بعدی این نقیصه برطرف شود.

* * *

از جناب آقای مهندس سیدحسین شهرستانی ریاست محترم سازمان اسناد ملی که زمینه پژوهش این اثر را فراهم ساخته اند و نیز از جناب آقای دکترکیانوش کیانی هفت لنگ، معاون محترم آرشیو و رئیس پژوهشکده اسناد و سرکارخانم فاطمه قاضی ها معاون محترم پژوهشکده اسناد که امکان انتشار این مجموعه را فراهم آوردند، قدردانی

می‌کنم.

طرح این مجموعه نخستین بار توسط آقای مجید تفرشی ارائه شد و خود ایشان هم متقبل اجرای آن شد که به دلیل اشتغال به تحصیل در خارج از کشور موفق به پایان رساندن آن نشدند. و پس از مدتی رکود و توقف اینجانب طرح را ادامه دادم، لذا لازم است از ایشان که طراح و مجری اولیه طرح بوده‌اند، یاد نمایم. و زحمات ایشان را در این زمینه ارج بنهم.

همچنین لازم است تا در اینجا از مدیریت و همکاران محترم خدمات آرشیوی سازمان اسناد ملی ایران، که در بازبانی این اسناد تلاش فراوان به عمل آورده‌اند، تشکر و قدردانی نمایم.

در خلال انجام این طرح آقایان گاوہ‌بیات، محمود طاهراحمدی، محمد حسین منظورالاجداد کمک‌ها و راهنمایی‌های بسیار سودمندی به من رساندند، بدین وسیله سپاس و تشکر خود را نثار آن بزرگواران می‌نمایم. همچنین از مدیریت محترم انتشارات سازمان اسناد ملی ایران و همکارانشان که در پیگیری در اجرای چاپ این کتاب تلاش نمودند سپاسگزاری می‌نمایم. حروفچینی و صفحه‌آرایی این مجموعه را خانم ویسانیان و آقای احمد رضا کجباف نژاد به انجام رسانده‌اند، از زحمات بیدریغ آنان قدردانی می‌کنم.

مرداد ۱۳۷۶

بهروز طیرانی

حزب آریا

حزب آریا از جمله احزاب دست راستی متمایل به انگلستان و وابسته به دربار بود. موسس آن به یک روایت محمدهادی سپهر بود؛ اما به روایت "حسین فردوست"، سرلشکر حسن ارفع. به گفته فردوست: «حزب دیگری که برخی عناصر سیاسی خود را از "سومکا" گرفت؛ ولی مبتکر آن سرلشکر حسن ارفع بود. "حزب آریا" بود. این حزب یک شاخه نظامی داشت. ارفع در منزل شخصی خود تعداد قابل ملاحظه‌ای از افسران ارشد را گرد می‌آورد و آنها را هدایت می‌کرد. گرداننده اصلی شاخه نظامی سرتیپ دیهیمی بود و مغز متفکر آن حسن اخوی (سرلشکر بعدی)^(۱)».

به جز افرادی که فردوست نام برده است، سرهنگ حسین منوچهری (ارتشبد آریانا بعدی)، سرلشکر امین‌زاده، سروان یحیایی، سرلشکر محمودارم و محمدهادی سپهر نیز از اعضای برجسته این حزب به شمار می‌رفتند.

حزب آریا در حقیقت، حزب به مفهوم متداول آن نبود و بیش از آن که به فعالیت‌های حزبی به معنای مرسوم و رایج آن بپردازد، بر سر آن بود تا عناصر با نفوذ در دستگاه‌های کشوری و لشکری را به سوی خود جلب کند.

۱ - حسین فردوست، قهور و سقوط سلطنت پهلوی - جلد اول، خاطرات ارتشبد سابق حسین فردوست (تهران، اطلاعات، ۱۳۷۰) ص ۱۳۱

در جریان نخست‌وزیری قوام‌السلطنه در سال‌های ۲۶-۱۳۲۴ و حتی پس از سقوط قوام، حزب آریا از جمله احزابی بود که به شدت بر ضد قوام فعالیت می‌کرد، برای نمونه: «عده‌ای از افراد حزب آریا نیز در اداره روزنامه قلندر اجتماع و در حدود ۲ ساعت به وسیله بلندگو در اطراف عملیات خلاف قانون قوام‌السلطنه تنقیدات شدیدی کرده و مجازات او را از دولت و مجلس خواستار بودند. این تظاهرات با شعارهای زنده باد پادشاه ایران و مرده باد قوام در حدود ساعت ۱۱/۵ خاتمه یافته، جمعیت متفرق شدند.»^(۱) همچنین: «عده کثیری از اهالی تهران و منجمله افراد حزب آریا با شعارهای ما محاکمه قوام‌السلطنه را خواهانیم روز پنجشنبه قبل از ظهر [۱۳۲۷/۲/۱۶] در میدان بهارستان اجتماع نموده و طی نطق‌های پرشوری رسیدگی به اعلام جرم‌هایی را که درباره عملیات قوام‌السلطنه به مجلس داده شده مصراً خواستار شدند.»^(۲)

دفتر مرکزی حزب آریا در خیابان لاله‌زار تهران قرار داشت. ویژگی مهم این حزب ضد کمونیست بودن و هواداری از سیاست انگلستان در ایران بود. در گزارش محرمانه شهربانی مورخ ۱۵ شهریور ۱۳۲۶ آمده است: «سپهر یکی از طرفداران جدی سرلشکر ارفع هم روز سیزدهم ماه جاری در کافه لاله‌زار اظهار می‌نمود: من به رفقای صمیمی خود مخصوصاً تأکید می‌کنم در حزب آریا نام‌نویسی نمایند. زیرا این حزب از طرف انگلیسی‌ها کاملاً حمایت شده و تقویت خواهد شد و اشخاصی که عضویت آن را قبول کنند سابقه درخشانی خواهند داشت.»^(۳)

حزب آریا تا دوران حکومت ملی دکتر مصدق نیز فعالیت داشت و پس از کودتای ۲۸ مرداد و استقرار حکومت کودتاگران به عمر آن خاتمه داده شد.

۱ - میبیر تفرشی و مسمود طاهر احمدی، گزارش‌های محرمانه شهربانی ۲۸ - ۱۳۲۷، ج ۲ (تهران، سازمان اسناد ملی ایران، ۱۳۷۱) ص ۲۶

۲ - روزنامه میهن، ۱۸ اریبوشست ۱۳۲۷

۳ - میبیر تفرشی و مسمود طاهر احمدی، گزارش‌های محرمانه شهربانی ۲۶ - ۱۳۲۴، ج ۱ (تهران، سازمان اسناد ملی ایران، ۱۳۷۱) ص ۳۸۴ - ۳۸۳

[کمیتة مرکزی حزب آریا به نخست وزیر، ۲ دی/۱۳۲۶]

۱

حزب آریا، تاریخ ۲ دی ماه ۱۳۲۶، شماره ۱۱۹، پیوست دو برگ بیانیه و اعلام جرم^(۱)

مقام محترم نخست وزیری

حزب آریا افتخار دارد به این وسیله زمامداری حضرت اشرف عالی را به ملت ایران تبریک گفته و ضمناً چون قبل از این که زمام کشور به دست شما بیفتد، از طرف این حزب بیانیه‌ای نسبت به اوضاع عمومی کشور و مخصوصاً تقاضای تعقیب و محاکمه آقای احمد قوام نخست وزیر سابق انتشار یافته است، علی هذا با تقدیم یک نسخه از این بیانیه و شرح و اعلام جرائم علیه احمد قوام تقاضا می شود که قبل از تشکیل دولت اجازه فرمایند، نمایندگان حزب آریا شرفیاب شده و در ضمن عرض تبریک به تقدیم نظریات حزبی خود مبادرت نمایند. کمیته مرکزی حزب آریا

[۲۲۳۸ - ۱۰۹۰۴۶]

۲

[حزب آریا به نخست وزیر، ۸ دی/۱۳۲۶]

حزب آریا، شماره ۱۲۰، تاریخ ۸ دی/۱۳۲۶

مقام محترم نخست وزیری

پیرو نامه نمره ۱۱۹ مورخ ۲/۱۰/۲۶ خواهشمند است نسبت به تقاضایی که راجع به تعیین وقت ملاقات برای نمایندگان این حزب عرض شده بود در صورتی که موافقت فرموده‌اید مقرر فرمائید وقت ملاقات به این حزب ابلاغ گردد تا به زودی برای تقدیم

نظریات حزبی خود شرفیابی حاصل کنیم.

حزب آریا

[مهر: حزب آریا. سازمان مرکزی]

۱۳۲۶

[حاشیه] آقای داودی: بنویسید روز یکشنبه ۱۱/۱۱ به بنده مراجعه نمایند.

[۱۰۹۰۴۶ - ۲۲۳۸]

۳

[بیانیه حزب آریا، ۱۳۲۶]

آرم حزب آریا

ترقی ایران بدون بسط فرهنگ میسر نیست و فرهنگ جز در پناه امنیت حاصل نمی‌گردد و امنیت جز در سایه عدالت امکان‌پذیر نیست. نخستین اعلامیه حزب آریا را در دسترس و قضاوت ملت ایران قرار می‌دهیم.

میهن پرستان مبارز^(۱) فداکار ایرانی

موقع مناسب است که افکار عالی و منویات مقدسه وطن پرستانه شما را بدینوسیله بیدار نموده و آتش ایران پرستی و حس ارتقاء و مدارج ترقی را در کانون سینه شما شعله‌ور سازیم خورشید سعادت در افق سیاسی و اجتماعی ما طلوع کرده است باید از موقعیت بنفع ایران و ایرانی استفاده نمود باید همت هدف - مقصد - آمال - عقیده خود را صرفاً و فقط در راه ترقی و سعادت ایران و ایرانی بدانیم. اینک سازمان مرکزی جمعیت

وحدت ایران که از تاریخ ۲۴/۸/۲۰ تاکنون همواره در سایه سعی و مجاهدت افراد بیغرض و صالح آن از هر جهت امتحان خود را در تمام مبارزات سیاسی با گامهای متهورانه انجام داده است و بدینوسیله تأسیس حزبی را بنام حزب آریا به اطلاع عموم افراد میهن پرست ایرانی رسانیده و متذکر می شود که اکثر احزاب تشکیل شده پس از شهریور ۲۰ تاکنون از هر جهت امتحان شایستگی و صلاحیت خود را در ادامه روش منتخبه داده اند بر افراد هوشیار و جوانان رشید ایران دوست عملیات پوچ و خالی از حقیقت این قبیل احزاب پوشالی که با سرمایه و تشویق و مساعدت افراد مجهول الهویه اداره می شود پوشیده نبوده و توضیح واضح است. ما این قبیل احزاب را معرفی ننموده و نمی خواهیم آتش احساسات درونی جوانان پاک و بی غرض را دامن بزنینم. همین قدر مزده می دهیم که حزب آریا به منظور ترقی و تعالی ایران و رشد فکری و تنویر افکار توده ایرانی تشکیل یافته و می توانیم اطمینان دهیم که در سایه معاضدت و توجه افراد غیور میهن پرست موفق شویم خدمات مؤثر و قابل توجهی نسبت به پیشرفت امور فرهنگی، اقتصادی و سیاسی بنمائیم و اینک کلیه جوانان میهن پرست و مبارز را برای نجات ایران و ملت ایران برای نام نویسی و شرکت در تشکیل حزب آریا دعوت می نمایم.

مرام ما در سیاست داخلی

الف: سیاست داخلی

- ۱ - حفظ حکومت مشروطه و تقویت مقام سلطنت و تغییر بعضی از اصول قانون اساسی که با مقتضیات و منافع کنونی ملت ایران منافات دارد.
- ۲ - تأمین آزادی فردی به منظور حفظ دموکراسی و بکار انداختن فعالیت های شخصی تا آنجایی که به آزادی و حقوق دیگران لطمه وارد نسازد.
- ۳ - سپردن اداره امور کشور ایران و اعمال حقوق حاکمیت بدست ایرانیان پیرو دین مبین اسلام و افراد ایرانی الاصل.

- ۴- تعدیل و جلوگیری از احتکار سرمایه و ثروت و درجه بندی و محدود نمودن نفع به منظور حفظ سرمایه های کوچک و ترویج و تشکیل شرکتهای ملی جهت توسعه فلاحت و صنعت تولید و استخراج مواد اولیه و تبدیل آن.
- ۵- تامین استقلال قضات و بسط و توسعه عدالت در کشور.
- ۶- اجرای تعلیمات ابتدایی و اجباری و بسط و توسعه فرهنگ.
- ۷- تامین بهداشت عمومی.
- ۸- صنعتی کردن کشور بوسیله حفظ و توسعه صنایع موجود و احداث کارخانجات.
- ۹- تعمیم توسعه کشاورزی بوسیله ایجاد سدها و انهار و تغییر روش و صنعتی کردن آن.
- ۱۰- ایجاد کار و تثبیت و تعیین وضع کارگر و زارع و گذرانیدن قوانین مخصوص جهت رفاه حال آنان و سهم کردن کارگر در سود ویژه کارخانجات.
- ۱۱- بسط و توسعه ارتش به منظور حفظ امنیت داخلی و خارجی.
- ۱۲- احترام و حفظ حقوق مالکیت و ثروت افراد بشرط اینکه از راه مشروع حاصل شده باشد.
- ۱۳- رسیدگی به حساب کلیه متصدیان امور و ثروتمندان و مقاطعه کاران کشور و ضبط دارایی افرادی که از راه احتکار و دزدی و راههای نامشروع دیگر بدست آورده اند.
- ۱۴- وضع قوانین مخصوص و ایجاد تشکیلات کامل و کلی جهت ادارات و وزارتخانه ها بطوری که تغییر و تبدیل کابینه ها و اغراض و منافع شخصی وزراء در آن تاثیر نداشته باشد و ثابت ماندن وضع مستخدمین دولت.
- ۱۵- استقلال شهرداریها و انتخاب شهرداران از طرف اهالی هر شهرستان و سپردن امور فرهنگی و بهداشتی هر شهر به شهرداری با نظارت فنی وزارتخانه های فرهنگ و بهداری.
- تبصره - تفسیر و توجیه این مرامنامه در برنامه حزبی به عمل آمده و در دسترس عامه قرار خواهد گرفت.

مرام ما در سیاست خارجی

ب - سیاست خارجی

- ۱ - ایجاد و برقراری و حفظ روابط حسنه متقابله سیاسی با کلیه دول خارجی.
- ۲ - تجدید نظر در کلیه قراردادها و معاهدات و امتیازات منعقدہ بین ایران و دول خارجی به منظور تامین حداکثر منافع ملت ایران و ایجاد روابط تجارتي و اقتصادی برای تامین واردات و صادرات کشور با شرط معامله متقابلہ.
- ۳ - جلوگیری از اعمال نفوذ دول خارجی و حفظ بیطرفی کامل ایران.
- ۴ - تشکیل اتحادیه از ملل ایرانی و پارسی‌زبانان.

[۱۰۹۰۴۶ - ۲۲۳۸]

حزب آزاد ایران

این حزب چنانچه از متن سند ارائه شده در این مجموعه بر می آید توسط رضا روستا پس از گریختن تعدادی از زندانیان حزب توده از ایران در باطوم تشکیل شد. از این حزب به جز سند حاضر، نام و نشانی به دست نیامد و حتی در اسناد و خاطرات ارائه شده از سوی سران و رهبران حزب توده اشاره‌ای به آن نشده است. همچنین در روزنامه‌های آن دوران نیز نشانی در این خصوص نمی‌یابیم.

۱

[گزارش تلگرافی آذربایجان، ۸/بهمن/۱۳۲۹]

وزارت کشور، شهربانی کل کشور

شهربانی کل کشور ۳۳، تیمسار معظم ریاست شهربانی کل کشور پیرو معروضه تلگراف شماره ۱۳۸۲۷ - ۱۳۲۹/۱۰/۲۶ طبق اطلاعی که رسیده در بین بعضی اشخاص شایع است که فراریان از زندان به باطوم روسیه رفته و رضا روستا نیز از پاریس به باطوم

عزیمت و به آنها ملحق و در آنجا حزب آزاد ایران تشکیل داده‌اند. مراتب جهت
استحضار عرض [شد.] ۲۹/۱۱/۸ سر تیپ شوکت
رونوشت برابر اصل است.

[۱۱۳ آ آ ۲۹۰۰۰۶۵۲۱ - ۶۴۴ ن ۱۱۳ آ آ ۱]

حزب آزادی

در طول این دوره دو حزب به نام حزب آزادی تأسیس شد. یکی از این دو حزب را حسن ارسنجانلی و دیگری را قوام السلطنه تشکیل داد. حزب آزادی قوام السلطنه عمر چندانی نداشت و پس از حدود سه ماه فعالیت تبدیل به حزب دمکرات شد. در این باره ساتن می‌نویسد: «در خلال این دوران قوام السلطنه مدتی هم دست به کار تجدید حیات حزب متعلق به خودش به نام "حزب آزادی" شد که مهمترین هدف آن را برگزاری مجلس مؤسسان جهت تعدیل اختیارات شاه تشکیل می‌داد.... به دنبال علنی شدن نقشه قوام.... فوراً از ادامه برنامه خود دست کشید و آن را معوق گذاشت.»^(۱)

اما آن دیگری "حزب آزادی"، "حسن ارسنجانلی" بود. حسن ارسنجانلی صاحب امتیاز و مدیر روزنامه "داریا" در ابتدا با "حزب پیکار" همکاری داشت. روزنامه داریا چه در دورانی که با حزب پیکار همکاری داشت و چه پس از آن، همواره به عنوان یک روزنامه تندرو و چپگرا شهرت داشت و به همین لحاظ از اقبال عمومی برخوردار بود. با چنین پایگاهی حسن ارسنجانلی در اواخر سال ۱۳۲۴ دست به کار تشکیل حزب آزادی شد. خود وی جریان تأسیس آن را چنین شرح می‌دهد: «به مرور من، مورخ الدوله سپهر

۱ - (اول ساتن، «اعتراف سیاسی ایران پس از شهریور ۱۳۲۰» فنیقه مطبوعات ایران، گردآورنده حسین ابوترابیان (تهران، اطلاعات، ۱۳۷۰) ص ۸۷

و ابوالقاسم امینی و دوستان آنها را با دوستانی که در روزنامه و کارهای سیاسی مربوط به آن همکاری می‌کردیم آشنا کردم و این آشنایی‌ها سبب تلفیق افکار تند و معتدل شد. و بعد از مدتی از آن هدفها حزب آزادی بیرون آمد و در انتخاب اعضای کمیته مرکزی این حزب که بعدها صورت گرفت کسانی مانند ملک‌الشعرا بهار، سرلشکر ناصراالدوله فیروز، رضا آذرخشی، ابوالقاسم امینی، زین‌العابدین کاشانی و علی‌اصغر وزیری به عضویت انتخاب شدند^(۱).

در ۲۸ و ۲۹ اسفند ۱۳۲۴، روزنامه "داریا" که به عنوان ارگان حزب آزادی پس از روزنامه "اصفهان" ناشر افکار حزب به شمار می‌رفت، با درج مقاله‌ای نقطه نظرات حزب آزادی را در خصوص تحولات جاری کشور مطرح ساخت. در آن مقاله آمده بود: «حزب آزادی نظر به وقایع و حوادث جدیدی که در کشور به وقوع پیوسته است و با توجه به نارضایتی و نظریات متفاوت و متناقض مردم در باب اداره امور مملکت به صورت حفظ مرکزیت... در تشکیل مجلس مؤسسان تشخیص داده و به همین جهت ماده سوم مرامنامه حزب ما لزوم تشکیل مؤسسان ملی را برای تغییر قانون اساسی و تطبیق با مقتضیات زمان و مکان و منشور ملل متفق اعلام کرده است.»^(۲)

حزب آزادی در اواسط سال ۱۳۲۵ شمسی و پس از تشکیل حزب دمکرات ایران منحل شد و تمامی اعضای موثر و مهم آن همچون ارسنجان، ابوالقاسم امینی، سرلشکر فیروز و ملک‌الشعرا بهار و... به عضویت حزب دمکرات ایران در آمدند.

۱- یادداشت‌های سیاسی حسن ارسنجان به نقل از: هفت‌مردی نیا، زندگی سیاسی قوام السلطنه (تهران، پانوس، ۱۳۷۰) ص ۲۵۵.
۲- مهیر تفرشی و محمود طاهر احمدی - همان‌جا - ص ۱۳۹

[رئیس شهربانی اصفهان به استانداری اصفهان، خرداد ۱۳۲۵]

۱

وزارت کشور، رونوشت، محرمانه، شهربانی اصفهان

جناب آقای استاندار استان دهم

پیرو شماره ۲۹۴ - ۵۸۵ - ۳/۵/۳۲۵ آقای ارسنجانی مدیر روزنامه داریا [در] دنباله سخنرانی خود روز ۳/۶/۳۲۵ باز در کلوپ حزب آزادی بیانات زیر را ایراد نمود: ما معتقدیم که دولت باید از نهضت آذربایجان لاقلاً مسئله تقسیم اراضی را مورد استفاده قرار داده لایحه قانونی برای تقسیم اراضی بزرگ تهیه کند و به مجلس آینده تقدیم دارد تا به این ترتیب رعیت صاحب وطن شود و هم علاقه او به تولید محصول زیاد شده و از فقر و مسکنت نجات یابد و هم ایران به طرف یک دموکراسی واقعی قدم بردارد. ما نمی‌گوییم صاحب کارخانه [آن را] به مردم واگذارد و حتی مانند اربابان مرتجعین ایران هم پیش نمی‌رویم که تمام صنایع ما باید ملی شود. یعنی خلع ید مالکین از آن به عمل آمده در اختیار ملت ایران قرار گیرد. ما می‌گوییم کارخانه مال صاحبش باشد ولی باید حقوق حقه کارگر را بدهند و دولت باید کنترل شدید در امور کارخانه بنماید. من می‌خواهم یک مطلب دیگری را نیز در اینجا توضیح بدهم و آن موضوع توازن سیاسی از نظر حزب با مبارزه‌های اجتماعی ایران [و] با سیاستهای خارجی است. گفته که نهضت فعلی ایران بدون تردید ربطی به مسایل خارجی ایران ندارد و محرک مردم در این مبارزه اختلاف فاحش طبقاتی است. بدون تردید این نهضت از نفوذ معنوی دولت که هواخواه طبقات زحمت کش است استفاده می‌کند و همین قدر وجود این دولت در جوار ما خود بهترین پشت گرمی برای طبقات بی‌سلاح زحمت کش محسوب می‌شود. آیا این مبارزه‌ها به هیچوجه ما را ملتزم نمی‌کند که در سیاست خارجی خود را در دامان یکی از دو طرف بیندازیم. بدون تردید انگلستان و شوروی در کشور ما دارای منافع مشروعی هستند که ما ناچاریم به آن احترام بگذاریم، ولی هیچ وقت حاضر نیستیم متکی به یکی از دو سیاست شویم. مضار و مفاسد سیاست یک طرفه را طی مدت بیست سال اخیر

دیدیم و برای ما این تجربه کاملاً کفایت می‌کند. ما طرفدار توازن سیاسی هستیم اما نه توازن منفی، ما نمی‌گوییم ملت ایران نمی‌تواند روی معادن طلای سیاه خود گرسنه بخوابد. دنیا احتیاج به نعمت ما دارد وقتی که یک دولت همسایه حاضر شود چهل و نه درصد سهام شرکت نفت را به ما بدهد ما از دادن امتیاز به آن دولت خودداری کنیم در صورتی که یک کمپانی دیگر با ۱۶ درصد این گوهر گرانها را از چنگ ما درآورده است. ما طرفدار توازن مثبت هستیم. می‌گوییم وقتی صرفه و صلاح ما ایجاب کرد باید نفت شمال را هم به روسها بدهیم. البته شرط دادن امتیاز رعایت و صرفه و مصالح ما می‌باشد. دنیا به ما اجازه نمی‌دهد که سیاست یک طرفه را پیش گیریم. اعم از اینکه این سیاست شمال باشد یا جنوب. ما می‌خواهیم در داخل خاک خودمان با نهضت عمومی زحمتکشان آزادی واقعی در ایران تامین شود. طبقات ستمدیده متوجه باشند ... و زارع صاحب وطن شوند و پشتیبان استقلال واقعی ما باشند. ضمناً [وی] از شکست مرجعین مالکین و سرمایه‌داران و حکومت‌صدها و ساعدها سخنرانی کرد و اضافه نمود دنیا به طرف سوسیالیسم سیر می‌کند ارتجاع بین‌المللی با دستهای استخوانی و خونین خود نتوانست از سرعت آن بکاهد، چطور این سنگ‌ریزه‌های کثیف می‌خواهند مانع حرکت آن شوند. این پشه‌های موزی می‌خواهند با انداختن خود در میان پیچ‌های عظیم این ماشین باعث وقفه آن گردند. و در خاتمه نطق خود از پشتیبانی ضعفا و مظلومین و امثالهم بحث نمود. مراتب استحضاراً به عرض رسید.

رئیس شهربانی اصفهان پاسیار ۱ دولتشاهی امضاء

[۱۰۹۱۱۹ - ۲۷۱۷]

تاریخ وصول ۴/۲۰

جناب آقای نخست‌وزیر محبوب ایران، عیناً رونوشت حزب آزادی، عیناً رونوشت حزب دمکرات، عیناً رونوشت حزب توده، عیناً رونوشت روزنامه پیروزی، عیناً رونوشت فرمان، عیناً رونوشت کرمان، از آقای صالحی بهبهانی که سابقاً و لاحقاً به مقتضای «الناس علی دین ملوکهم» در حفظ قوانین دولت و پرچم آزادی، قدم‌های بزرگی برداشته و در اصلاح امور برادران نوعی و ایمانی خدمات صادقانه انجام داده‌اند اظهار قدردانی و رضایت می‌نماییم و از وضعیت، نزاکت و متانت رهبران حزب آزادی بهبهان [تشکر و] باکمال شوق و رضایت [از] عضویت در حزب آزادی، احساسات [بی‌شائبه] خودمان [را] تقدیم می‌داریم.

از طرف آزادی‌خواهان محله پهلوانان، محمد هاشم کمانی

[۱۰۹۰۹۹ - ۲۶۳۷]

مذب آزادی کردستان

۱

[وزیر جنگ به نخست‌وزیر، ۲۰/بهمن/۱۳۲۲]

وزارت جنگ، ستاد ارتش، شماره ۶/۷۰۳۹/۲۱۱۹، تاریخ ۲۲/۱۱/۲۰، محرمانه، مستقیم

جناب آقای نخست‌وزیر

گزارش لشکر چهار کردستان حاکی است اخیراً حزب آزادی کردستان^(۱) در مه‌باد تشکیل و مراومه حزب نامبرده به زبانهای کردی، ارمنی، آسوری نوشته شده ولی به طوری که در اطراف این موضوع بازجوئیهای لازم به عمل آمده است، موسس آن عزیزالله زندی شخص بی‌سروپایی می‌باشد که سابقه مشارالیه نیز در بین اکراد خیلی بد و تاکنون هم از اقدامات خود نتیجه مطلوبه بدست نیاورده فقط در مه‌باد یک عده به مثل خود که عموماً از اشخاص ولگرد می‌باشند به دور او جمع و مشغول پروپاگاندا و تبلیغات در بین اهالی می‌باشند. بنابراین چون موضوع تا اندازه‌ای حائز اهمیت و فعلاً هم ارتش در مه‌باد پادگانی ندارد و ممکن است رفته رفته این عمل اذهان مردمان ساده‌لوح آن حدود را مشوب و مشکلاتی را برای کشور فراهم نماید. متمنی است مقرر فرمایند به هر طریقی که مقتضی است از اقدامات حزب مزبور جلوگیری نمایند. گزارش موضوع از شرف عرض پیشگاه اعلیحضرت همایون شاهنشاهی گذشت. اوامر شاهانه شرف صدور یافت که باید از عملیات این شخص جلوگیری شود. ضمناً رونوشت ترجمه مراومه حزب مزبور که به وسیله لشکر نامبرده واصل گردید، لفاً جهت استحضار خاطر عالی ایفاد می‌گردد.

وزیر جنگ - ابراهیم زند [امضاء]

[۲۱۴۵ - ۱۰۹۰۴۲]

[مرامنامه حزب آزادی کردستان]

۲

وزارت جنگ - ترجمه مرامنامه حزب آزادی کردستان از زبان کردی به فارسی

بسم الله الرحمن الرحيم

نشانه حزب : سه خوشه گندم، دو خنجر متقاطع سه ماه و یک ستاره، خدای متعال -
۱۹۴۲ - مرامنامه

بسم الله الرحمن الرحيم

عقلی نیست که هر حزب سیاسی که در دنیا تشکیل دهند و خط سیر خود را قبلاً در نظر نگیرد و مقصود و مرام خود را به جامعه ای که آن حزب در آنجا تشکیل می شود نشان ندهد^(۱) چون که تشکیلات فرقه یا حزب قطعاً دارای تمام مزایای اجتماعی و به تمام معنی مسایل نژادی و عرقیت و مذهبی و غیره را در نظر گرفته می شود. بعد از آن یک هیئت سیاسی به وجود می آورند و مقدرات ملت را از هر حیث به دست می گیرند. هر اندازه که موسس حزب یا فرقه قوه و علم و فکرش زیادتیر باشد و تاریخ عادت و روحیات و مخصوصاً دوره مدنیت و زمان ترقی و انحطاط آن ملت را بهتر در نظر بگیرد زودتر به نجات ملت و به شاهراه مقصود نایل می شود. طبیعی است که حزب و کارکنان احزاب در صحنه جان بازی ملت بازیگران سیاسی هستند و بلکه موسس حزب ضامن دوره حیات ملی است و هر اندازه پایه سیاسی را بهتر کارگذارد به خوشبختی ملت تمام می شود و حقیقتاً موسس حزب متهور عالم و نابغه زمانه خواهد شد.

قبل از اینها هر فرقه و یا حزب باید دارای مسلک و مرام مخصوصی باشد که روی آن مرام و مسلک بتواند هادی و رهبر ملت خود واقع شود.

ما قبلاً گفتیم که بایستی جنبه تاریخی و نژادی و ملی و سیاسی موسس حزب خیلی

زیاد باشد تا اینکه از نژاد...^(۱) بتواند از اصل ریشه خود طرفیت کند در این صورت مسلم است تاریخ نژادی و سیاسی ملت کرد از اکثر محل دنیا خیلی زیادتر و مشکلتتر است. چون که طوایف زیادی از نژاد مادی منشعب شده و در هر قطعه آسیا پراکنده هستند و اختلاف زبان و عادات در بین آنها پیدا شده مخصوصاً ملت ارمن تقریباً ۱۹ قرن قبل از عادات دین روگردان شده‌اند و ظالم‌های بی‌وجدان هم دائماً آن دو برادر را که از یک ریشه قدیمی بدی به وجود آمده بودند قربانی آرزو و آمال بد خود کردند. علاوه بر آن خاک کردستان را به چند قسمت تقسیم کردند و همه را غارت کردند. حتی این ملت رشید و قدیمی و صاحب تمدن ارتباط ملی خود را با سایر برادرانش از دست دادند و تالیست سال قبل از آن اکثر ملت ما را که کردهای شامات سوریه و کردهای ارمن، روم، قارص بایزید حاوه و عراق را با برادرنش بهم انداختند. چه رسد به طایفه ارمنی و ترکها غیر نژاد که همه آنها از ریشه صحیح ماد هستند و ابدأ آریایی نیستند. در این صورت تشکیلات حزب کردستان از سایر ملت ها به مراتب زحمت‌دارتر بود. موسس حزب آزادی کردستان عزیزالله زندی بعد از تحصیلات کامل تمام محل ها و ملت‌های هم نژاد خود به چشم خود نگاه کرد و برای امتزاج و تشکیل حزب تمام قطعات ملت را گشت و اکثر خاک اروپا را نیز سیاحت کرد و مدت ۲ سال در راه مرام آزادی زحمت کشید. بعد از تجربیات فوق‌العاده در تاریخ ۱۹۲۹ موفق به تشکیل حزب آزادی کردستان شد. در مقابل دیکتاتوری با وجود حبس و مخارج زیاد قد علم کرد و مشغول تبلیغ آزادی بدون تفاوت گذاردن بین کرد و ارمنی و آسوری و ترک گردید و مطابق مسلک خود مرامنامه را که بعد از آن به تصویب عقلا و معمرین آزادی رساند تنظیم نمود و این مرامنامه به چند زبان ارمنی، کردی، ترکی و غیره منتشر شده تا ملت و برادران هم نژاد و آزادی طلب از آن استفاده کنند و تشکیلات اجتماعی خود را برپایه آزادی عمومی و فردی قرار دهند.

مرامنامه

۱- اتفاق و اتحاد عمومی بدون تفاوت و اختلاف کرد و ارمنی و ترک و آسوری که در تمام

سرتاسر کردستان سابق ساکن هستند.

۲- توسعه و ارتباط مادی و معنوی برادران کردستانی بدون ملاحظه تفاوت به زبان و لباس و مذهب و سرحدات کردستان و لرستان قدیم به حالت اولیه خود.

۳- اعاده و برگرداندن مهاجرانی که سالهای پیش به حکم امپراطوری عثمانی به بلغارستان و آلبانی و یوگوسلاوی و لیبی تبعید شده‌اند.

۴- برگرداندن جماعتی که در ایران نیز در زمان شاه عباس تا روز سقوط پهلوی به ولایات دوردست فرستاده شده‌اند.

۵- توسعه و ترویج زبان کردی و ارمنی و ترکی و تشکیل مدارس در تمام شهرها و دهات به زبان کردی و ارمنی.

۶- ترجمه و انتشار کتابهای خارجه که کمک به روح آزادی هستند و تقویت آزادی عمومی و فردی و اجتماعی تا آخرین نفس.

۷- وسعت و قوت دادن مجالس حزب آزادی یا فرقه در تمام شهرها و دهات بوسیله نطق و بیانیه‌ها و نشریات و روزنامه‌ها.

۸- تلقین و تدریس علم اقتصاد و زندگانی آبرومندانه به ملت بدون تفاوت کرد و ارمنی و ترک و آسوری و رعایت حیثیت اجتماعی و ملی به تمام معنی.

۹- تسلیحات و تهیه وسایل دفاع کردستان و مبارزه سخت در مقابل دیکتاتوری و فاشیستی.

۱۰- حاضر کردن فردا فرد ملت برای فداکاری در جبهه فاشیست و تجدید رشادت تاریخی ملت کرد و ارمنی و نژاد مادی.

۱۱- حفظ امنیت و آرامی و تولید محبت و برادری و رفع نگرانی و ناامنی در تمام مملکت بدون ملاحظه فرق زبان و عادات و مذهب.

۱۲- تشکیل دادن مجلس و انجمن رنجبران و کارگران در تمام ولایات و محال به منظور آزادی و دفاع در [مقابل] دیکتاتوری و ترمیم خرابکاری‌های سیاسی قبل.

۱۳- حفظ و نگهداری آثار و عادت ملی و تاریخی کرد و کردستان و سایر برادران و مخصوصاً عمران مملکت.

- ۱۴ - استحکام و راستی و احترامات ملی و اجتماعی با دولتهای دموکراسی در صورتی که آنها نیز حقوق و آزادی برای ما قایل باشند.
- ۱۵ - تبلیغ و یاد دادن مرام دموکراسی و آزادی مطلق طبق اصول جمهوریت به تمام مردم کردستان.
- ۱۶ - مربوط و متحد کردن عموم رنجبران و فلاحان و کارگران و مالکین و مالداران به منظور همکاری و توسعه فلاح و ازدیاد محصولات ارضی و مالی و نظامنامه آن هم به مقامات مربوطه برسد.
- ۱۷ - از بین بردن بیکاری و نداری و پریشانی از میان تمام ملت و رفع احتیاجات ملی مهمترین منظور است.
- ۱۸ - کمک مالی به تمام دهاتی که مالکین آنها بی قدرت‌اند و رعیتشان ندار هستند و نمی‌توانند از نعمتهایی که خداوند به خاک آنها عطا فرموده استفاده کنند.
- ۱۹ - فروش محصول و مال زارع و رنجبر به قیمت گران و پیدا کردن وسیله ارزان خریدن احتیاجات آنها تا اینکه ترقی کنند.
- ۲۰ - الغای تمام امتیازات و قوانین دیکتاتوری و استبداد و تشکیل شرکتهای تعاونی تا اینکه زارع و فلاح به کلی آسوده شوند.
- ۲۱ - محصولات و زراعات زمینی و صنعتی و طبیعی فلاحی و رنجبران بدون گمرک و تعرفه به خاک دول دموکراسی و آزادی فرستادن و فروختن.
- ۲۲ - بدست آوردن امتیازات خارجی برای تاسیس کارخانجات و تراکتور و سایر احتیاجات صنعتی.
- ۲۳ - آزادی فرهنگی و ادبی و قلمی و زبانی تمام ملت‌های کوچک و محترم شمردن ملیت آنها.
- ۲۴ - تمام قوانین مملکتی از اصول شریعت اسلام بهره‌مند و رغبت دادن به عادات و قوانین مذهب سایر ملت‌ها برای مواردی که مخالف قانون اسلامی است.
- ۲۵ - تشکیل و تاسیس مدارس طبی و فلاحی و حقوقی و تاریخی مجانی در تمام مملکت و تاسیس مدارس عالی در اغلب شهرها برای ملت بدون تفاوت [میان] فقیر و

ثروتمند و کرد و غیر کرد.

۲۶- برای توسعه تجارت و ترقی پایه اعاشه ملت استخراج معادن و درست کردن راه آهن و راههای شوسه و دایر کردن ارتباط عموم ملت و مراوده تجارتي و اقتصادي.

۲۷- تاسيس و تشكيل كلوب و تاتر و سينماهاي زياد به منظور تربيت و پرورش جنبه سياسي و اجتماعي و مدني ملت.

۲۸- انتشار انواع و اقسام روزنامه‌ها و مجلات آزادي و ملي و اجتماعي و فلاحتي و اقتصادي و تجارتي.

[۲۱۴۵-۱۰۹۰۴۲]

مذب آزاديفخواهان

کردستان

۱

[معاون وزارت جنگ به نخست‌وزیر، ۲۶/شهریور/۱۳۲۱]

وزارت جنگ، اداره دفتر نظامی، شماره ۱۹۸۹۹/۷۴۶۰، بکلی محرمانه، مستقیم

جناب آقای نخست‌وزیر

راجع به تشکیل حزب آزادیخواهان در مهاباد و افکار و نیات این حزب از سیف‌الله نانوازاده دانش‌آموز دبیرستان نظام تهران که به مرخصی به مهاباد رفته گزارش جالب توجهی رسیده است که رونوشت آن به انضمام کپی نقشه برای استحضار خاطر عالی به پیوست تقدیم می‌گردد. در این باب به فرمانده سپاه غرب نیز دستور لازم داده شده است که مراتب را تحقیق و نتیجه را گزارش دهد.

معاون وزارت جنگ [امضاء]

[حاشیه]: آقای ملک‌الکلامی به استاندار چهارم بنویسد در این باب بررسی دقیق به عمل آورده و گزارش دهند.

۶/۳۰

[۱۰۹۰۵۸ - ۱ - ۲۳۴۵]

گزارش سیف‌الله نانوازاده دانش‌آموز دبیرستان نظام درباره حزب آزادیخواهان
کردستان]

۲

وزارت جنگ، محرمانه مستقیم، استدعا حفظ امضاء

رونوشت گزارش دانش‌آموز دبیرستان نظام تهران سیف‌الله نانوازاده

ریاست محترم وزارت جنگ تهران

محترماً به عرض می‌رساند فدوی سیف‌الله نانوازاده دانش‌آموز دبیرستان نظام تهران که مدت یک ماه جهت مرخصی به ولایات خود شهرستان مهاباد عازم و طی این مدت

مرخصی در مهاباد کشفیات درباره حزب آزادیخواهان به عمل آمده است. نظر به اینکه فدوی همیشه میهن پرست و خیرخواه دولت ایران بوده و نیز در شاهراه ترقی و تمدن امروزی چیزی دیگر نیست و عقاید سیاسی و دینی و اقتصادی و اجتماعی و فلسفی و اخلاقی و امثال آنها همه به وسیله میهن پرستی است و نمی خواهم کسی بر علیه دولت اقدام به کارهای حزبی نمایند، از برای آگاه نمودن از وضعیت گزارش فوق به عرض می رساند اینکه نقشه چاپی بنام نقشه حزب آزادیخواهان کرد که بر علیه دولت قیام نموده اند نقشه مزبور را بدست آورده ام و همین را از آن نقشه چاپی برداشته ام و تقدیم خدمت مبارک می گردد. اولاً عده نفرات آزادیخواهان که فدوی به طور کنجکاوای خود کوشش نموده ام خیلی زیاد است به طور واضح که در اوایل اسفند ماه سال ۲۰ تا تر راجع به وضعیت امنیه ارتش و تاتر صلاح الدین ایوبی کرد و شعارهای کردی و کارهای دیگر که به واسطه زیادی آن احتیاج بشرح و بیان ندارد. ولی ضمن گزارشات عین حقیقت بوده و ممکن است وزارت جنگ درباره این موضوع تحقیقات نماید. تا حال پاره ای از اشخاص گزارشات راجع به وضعیت شهر مهاباد و آزادیخواهان به مرکز گزارش نموده اند. از طرف دیگر این عده مزبور کتابخانه تاسیس نموده اند که به زبان کردی بنام (کتابخانه زبان ملی) این نام یعنی زنده شدن ملت کرد و حالیه تمام عشایر و آزادیخواهان شهر مهاباد کلیه دارای تفنگ برنو، تفنگهای مختلف و طپانچه و خنجر و شمشیر می باشند و حتی مامورین غیر بومی را اذیت و هر شب منزل آنها را غارت می نمایند. چون به واسطه کارهای ضروری که دارم نمی توانم خود را به مرکز رسانم و خود آنها هم می دانستند که فدوی به مرکز گزارش خواهم نمود، اینها هم تا حال نگذاشته اند کس از این قضیه حزبی آزادیخواهان آگاه باشند، خیال دارند فدوی را از بین ببرند تا کار آنها آشکار نگردد و سر ایشان همینطور پنهان باشد. این است به مقام جسارت برآمده استدعا عاجزانه می نمایم اولاً رسیدگی به کار آنها [شود]، تا باعث انحلال کشور و از بین رفتن اموال دولت نشود.

۳ [رئیس شهربانی مهاباد به فرماندار مهاباد، ۲/آبان/۱۳۲۱]

وزارت کشور، استانداری استان چهارم، رونوشت گزارش شهربانی مهاباد، شماره ۱۳۹، تاریخ
۲۱/۸/۲

فرمانداری شهرستان مهاباد، عطف به مرقومه شماره ۱۹۷۸ / ۲۶/۷/۲۱، معروض می‌دارد به طوری که بازجویی شده بعد از انقلاب شهریور ماه ۱۳۲۰ اهالی برای حفظ خود دسته‌هایی از طوایف در شهر و خارج مهاباد تشکیل داده و سپس متدرجاً اغلب متفرق و دسته‌ای فعلاً از اهالی مهاباد باقی هستند و اهالی شهر و خارج همه مسلح و دارای اسلحه گرم و سرد و تفنگ و طپانچه و خنجر است. ولی تشکیل حزب آزادیخواه و نمایش‌هایی راجع به ژاندارم، ارتش و صلاح‌الدین ایوبی، از تاریخ تاسیس شهربانی دیده نشده که داده شود. و کتابخانه‌ای هم به نام ژیان ملی فعلاً در مهاباد است و دارای مختصر کتابهای قدیمه و جدید متعلق به عبدالله فیض می‌باشد. که تا حال تبلیغات مضره بر علیه دولت دیده نشده و نامبرده طرف اعتماد اشخاص نیست که اهالی دور او جمع و به تبلیغات او فریفته شوند.

رئیس شهربانی مهاباد رسدبان یکم قادری

[۱۰۹۰۵۸ - ۱ - ۲۳۴۵]

۴ [گزارش فرماندار مهاباد، ۳/آبان/۱۳۲۱]

وزارت کشور، استانداری استان چهارم، رونوشت گزارش فرماندار مهاباد، شماره ۲۰۹۶، تاریخ
۲۱/۸/۳

استانداری استان چهارم. نامه شماره ۱۴۹ متضمن دستخط محرمانه شماره ۱۴۲۹۰ صادره از مقام عالی نخست‌وزیری زیارت، در نتیجه تحقیقات آنچه از گزارش تقدیمی به مقام عالی نخست‌وزیری مسلم می‌باشد همانا مسلح بودن اهالی شهر مهاباد از بزرگ و کوچک بخصوص خنجر را که یکی از دلایل اطاعت به مقررات مذهب می‌دانند. ولی باقی دیگر اگر هم چیزهایی بوده بعد از شهریور ماه ۲۰ تا آخر سال جریانی داشته، مثلاً نمایش از طرف محصلین داده شده چون در آن موقع عشایر هم در شهر بوده، از اقدامات صلاح‌الدین ایوبی در مجازات دزدها اسمی برده شده که در حقیقت نمایش اخلاقی بوده در تشکیل حزب آزادیخواه که مسلک آنها بر علیه دولت و ارتش و ژاندارم باشد، هرگز سراغ نمی‌دهد. اگر یک دستجاتی هم تشکیل شده و مسلک آنها را مخالف با شئون دولت دیده‌اند، فوراً از طرف جناب قاضی محمد و جناب صدر قاضی برادر کوچک ایشان جلوگیری و حتی صدر قاضی در یک موقع بعضی‌ها را کتک هم زده است. بنده دارم ایمان پیدا می‌کنم که قاضی محمد و صدر قاضی از جمله دولتخواهان صمیمی هستند. با وجود ایشان هیچ حزب و مسلک مخالف ارتش و ژاندارم تشکیل نشده و کسی جرئت به ابراز چنین حس مخالف نخواهد داشت. کتابخانه ژبان نیز جدیداً تاسیس و از فرهنگ درخواست تاسیس قرائتخانه نموده‌اند. هنوز اجازه تاسیس صادر نشده، کتابخانه نیز خیلی مختصر و مدیر آن شایسته چنین مقامی بوده‌اند. شهربانی نیز سوءظن از او ندارد. رونوشت گزارش شماره ۱۳۹ شهربانی نیز برای مزید اطلاع به ضمیمه تقدیم و این دو ماه را که بنده به افتخار فرمانداری این حوزه وارد شده‌ام با کمک معنوی آقای رئیس شهربانی که شخص مصلح و با کفایت و آشنا به سیاست است دارم. روحاً اهالی و عشایر مهاباد را اصلاح و به صمیمیت در دولتخواهی و خدمت به میهن هدایت و از توجهات مقامات عالی امیدوارم موفقیت هم بدست آید. کتابخانه ژبان ملی بیش از چهل، پنجاه روز نیست باز شده، در حالتی که فدوی دو ماه است در مهاباد هستم. با بودن بنده در اینجا چگونه ممکن است چنین تظاهراتی بشود بنده مسبوق نبوده و جلوگیری نکنم و یا به عرض نرسانم.

فرماندار شهرستان مهاباد - سریع القلم

[۲۳۴۵ - ۱ - ۱۰۹۰۵۸]

۵

[وزیر جنگ به نخست‌وزیر، ۶/بهمن/۱۳۲۱]

وزارت جنگ، اداره دفتر نظامی، شماره ۳۴۱۸۲/۱۶۴۵۲، تاریخ ۱۳۲۱/۱۱/۶

جناب آقای نخست‌وزیر

محترماً عطف به نامه شماره (۲۵۰۱۸ - ۱۴/۹/۱۳۲۱) راجع به گزارش سیف‌الله نام درخصوص تشکیل حزب آزادیخواهان در مهاباد، سپاه باختر نیز به استناد گزارش فرمانده تیپ ۱۱ سقز اشعار داشته که کمیته مزبور در مهاباد تشکیل یافته و مقصود از آن نیز جلوگیری از تجاوزات اشراار بوده است که چنانچه مورد حمله غارتگران قرار گرفتند، از خود دفاع نمایند. ولی چون گزارش دهنده سیف‌الله نانوازاده با محمد نانوازاده دشمنی سخت خانوادگی داشته‌اند که غالباً به نزاع منجر می‌شده است، تشکیل کمیته را به نام کمیته اتحاد اکراد گزارش داده است.

وزیر جنگ [امضاء]

[۲۳۴۵ - ۱ - ۱۰۹۰۵۸]

حزب اتحاد

حزب اتحاد در شهریور ۱۳۲۶ از ائتلاف حزب مردم به رهبری سیدمحمدصادق طباطبایی، حزب وحدت ایران به رهبری شمس‌الدین جزایری و حزب فرزندان ایران تشکیل شد.

اعلامیه تأسیس حزب اتحاد در ۳۰ شهریور ۱۳۲۶ در "روزنامه صدای مردم" که تا آن هنگام ارگان حزب مردم بود و از آن پس ناشر افکار حزب اتحاد شد و نقطه نظرات آن حزب را منعکس می‌کرد انتشار یافت. در بخشی از این اطلاعیه که با امضای "کمیته موقتی حزب اتحاد" منتشر شد، آمده بود: «قوای ملی باید از افراد ملت ناشی و تحت لوای یک حزب نیرومند ملی مجتمع شده تا خود موجد دولت و موجد سعادت ملت گردد. تشکیلاتی که بر این شالوده استوار نباشد و صرفاً بر اساس منافع مادی قائم گردد از تار عنکبوت ناچیزتر و ناپایدارتر بوده... احزاب ملی مردم، وحدت ایران، فرزندان ایران که هریک در شرایطی بس دشوار دست از مبارزه نکشیده و پایداری کرده‌اند برای انجام این وظیفه مقدس ملی و وجدانی به ایجاد حزب اتحاد اقدام و قدم‌های مقدماتی را برداشته‌اند.»^(۱) پس از تشکیل کمیته مرکزی حزب اتحاد، سیدمحمدصادق طباطبایی به

رهبری آن برگزیده شد.

حزب اتحاد از همان بدو تأسیس، علیه قوام السلطنه و کابینه وی مواضع سختی را اتخاذ کرد. و به شدت بر ضد قوام به فعالیت پرداخت. به دنبال سقوط قوام، در سیزدهم آذر ۱۳۲۶ حزب اتحاد در اول دی ماه با صدور قطعنامه‌ای خواستار شد تا وی تحت تعقیب قرار گیرد. «نظر به این که آقای احمد قوام و برخی همکاران و نزدیکان او در مدت حکومت ۲۲ ماهه مرتکب اعمال و رفتاری شده‌اند که بر خلاف قوانین و اصول مشروطیت... بوده... حزب اتحاد عزیمت او را بر خلاف منافع کشور دانسته و فرار از مجازات می‌داند...»^(۱)

تلاش‌های حزب اتحاد در این زمینه ادامه یافت که از آن جمله می‌توان به برگزاری میتینگ در دفتر مرکزی حزب اتحاد در هفتم خرداد ۱۳۲۷ اشاره کرد.^(۲) حزب اتحاد تا اواخر این دوره کم‌وبیش به فعالیت خود ادامه داد. ولی پس از دهه ۱۳۳۰ ش به بعد گزارشی از فعالیت آن در دست نیست.

۱ [اطلاعیه حزب اتحاد، بهمن ۱۳۲۶]

به مناسبت قتل فجیع رادمرد تاریخی شرق مهاتماگاندی حزب اتحاد برای اظهار همدردی و تأسف از این درگذشت نابهنگام و جنایتکارانه مجلس تذکر و یادبودی تشکیل می دهد. لذا از آن وجود محترم تقاضا دارد که در روز شنبه ۲۴ بهمن ماه جاری از ساعت شش و نیم الی هشت بعداز ظهر در باشگاه حزب اتحاد (لاله زار- گراند هتل سابق) برای شرکت در مجلس تذکر تشریف فرما شده و ضمناً دفتر یادبود را امضا فرمایند.

(کمیته حزب اتحاد)

۲ [گزارش فعالیت های حزب اتحاد در شیراز، ۲۷/مهر/۱۳۲۷]

وزارت کشور، استانداری هفتم، شماره ۱۶۲۹، تاریخ ۲۷/۷/۱۳۲۷، محرمانه

مقام محترم استانداری استان هفتم

پیگرد معروضه شماره ۱۵۴۵ - ۲۷/۷/۱۲، رونوشت یک قسمت از گزارش کارآگاه مربوط به جلسه حزب اتحاد که در خانه آقای سیدمحمدحسن رضوی تشکیل یافته استحضاراً به پیوست تقدیم می گردد. از طرف رئیس شهربانی شیراز-سرهنگ دادگستر رونوشت با رونوشت برگ به پیوست برای استحضار وزارت کشور ایفاد می شود.

استاندار استان هفتم [امضاء]

[حاشیه] فعلاً اقدامی ندارد.

[۲۹۰۰۶۵۰۲ - ۶۲۵ ن ۳ الف الف ۱]

۳

[گزارش کارآگاه شهربانی شیراز، ۲۷/خرداد/۱۳۲۷]

وزارت کشور، استانداری هفتم، تاریخ ۲۷/۷/۲۷

در شب یکشنبه ۲۵، جلسه حزب اتحاد^(۱) در منزل آقای سیدمحمدحسن رضوی تشکیل [شده] بود. عده حاضرین در حدود شصت نفر بودند. آقای ابوالحسن رضوی در جلسه حضور پیدا نموده پس از یک سلسله مذاکرات در اطراف حزب و پس از جمع آوری وجوه ورودیه از کلیه اشخاص حاضر که هر کدام از دوستان و پنجاه ریال داده بودند، قرار بر این گردید که برای امروز عصر کلیه افراد را خبر کنند که ساعت شش در منزل آقای آقا سیدمحمدحسن رضوی حضور پیدا نموده، کمیته مرکزی حزب را تعیین نمایند. ساعت ۹ بعد از ظهر جلسه خاتمه پیدا نمود و افراد متفرق گردیدند. رونوشت با اصل یکی است.

[۲۹۰۰۶۵۰۲ - ۶۲۵ ن ۳ الف الف ۱]

مذب افوت

۱

[وزیر کشور به نخست وزیر، ۹/مهر/۱۳۲۴]

وزارت کشور، اداره انتظامات، تاریخ ۱۳۲۴/۷/۹، شماره ۳/۳۵۹۷۱/۱۲۱۹۷

جناب آقای نخست وزیر

عطف به رونوشت مرقومه شماره ۵۹۶۳ - ۳۲۴/۴/۲۳ صادره ژاندارمری کل کشور راجع به دادخواست تلگرافی حسام‌الدین رجائی و چند نفر دیگر از اهالی ابرقوی یزد معروض می‌دارد:

طبق گزارش ژاندارمری اصفهان یک نفر افسر به منظور رسیدگی در اطراف قضا یا به محل اعزام با تحقیقاتی که به عمل آمده، شکایت شاکی صحت داشته و بازپرس دادسرای یزد هم در محل پرونده موضوع را تنظیم نموده که اقدامات لازمه به عمل آید. در گزارش مزبور اضافه شده است که رفتار فتح‌الله امیدوار و بستگان او در محل خوب نیست و به عناوینی مزاحمت اموال مردم را فراهم و ایجاد دو دستگی نموده‌اند و باتشکیل حزبی به نام اخوت می‌خواهند اغراض غیرقانونی خود را به اهالی ابرقو تحمیل نمایند. و پرونده آنها در بازپرسی تحت رسیدگی و قریباً قرار مقتضی صادر خواهد شد. از طرف وزیر کشور فریدونی

[حاشیه] عجالئاً بایگانی شود. ۲۴/۷/۱۵

[۲۶۸۳ - ۱۰۹۱۱۳]

حزب اراده ملی

حزب اراده ملی در بهمن ۱۳۲۳ ش توسط سیدضیاءالدین طباطبایی تاسیس و آغاز به فعالیت نمود. تاسیس حزب اراده ملی در حالی صورت گرفت که حزب وطن نیز به رهبری سیدضیاء به فعالیت خود ادامه می داد. از این رو نظر پاره‌ای از پژوهشگران که اظهار داشته‌اند حزب وطن به حزب اراده ملی تغییر نام داد درست نیست^(۱). حزب وطن و حزب اراده ملی علی‌رغم برخورداری از یک رهبری واحد و داشتن یک هدف و روش مشترک، تا آن جا که ما مطلعیم تا اواسط سال ۱۳۲۴ ش در کنار هم به فعالیت ادامه دادند. و سیدضیاء در یک زمان هر دو حزب را اداره می کرد.

حزب اراده ملی به عقیده اکثر صاحب‌نظران از جمله احزابی است که از انسجام تشکیلاتی بالایی برخوردار بود و پس از حزب توده یکی از منظم‌ترین و تشکیلاتی‌ترین و قوی‌ترین احزاب سیاسی در ایران به شمار می رفت. تشکیلات حزب مرکب از "جرگه" هایی بود که هر جرگه از ۹ نفر عضو و یک رابط تشکیل می شد. جرگه‌ها توسط رابط به بخش‌های بالایی حزب مربوط می شدند. «اراده ملی» سازمان ویژه‌ای داشت که با احزاب کوچک دیگر ایران متفاوت بود و شاید فقط به حزب توده شباهت داشت.

1 - Ervand Abrahamian , IRAN Between Two Revolution (Prinston NEWJERSEY, PRINSTON UNIVERSITY) P, 193

واحد اصلی حزب حلقه‌ای بود که از نه عضو و یک رئیس تشکیل می‌شد. نه حلقه بر روی هم تشکیل یک گروه "رابط" می‌دادند. رؤسای این گروه‌ها از طرف دبیرکل حزب انتخاب می‌شدند.^(۱) درباره نظم تشکیلاتی حزب اراده ملی، آبراهامیان می‌نویسد: «گر چه حزب [اراده ملی] به نزدیکی به بریتانیا شهرت داشت، ولی ساخت تشکیلاتی آن همه ناظران غربی همچون میلسپو را به یاد فاشیسم ایتالیایی می‌انداخت.»^(۲)

از گردهمایی گروه‌های رابط، مجلسی تشکیل می‌شد به نام "مجلس شورای ملی". نخستین کنگره حزب، در فروردین ۱۳۲۴ برگزار شد. «نخستین کنگره ملی حزب که مجلس بزرگ» نامیده شد در تهران برگزار گردید. هشتادویک نماینده که اکثراً نمایندگان تهران بودند در این کنگره حضور داشتند. کنگره مأموران حزب را انتخاب می‌کرد. ریاست تقریباً افتخاری حزب را به "رضاقلی هدایت نیرالملک" که از وزرای پیشین بود واگذار کردند و سیدضیاءالدین پست با اهمیت دبیرکلی حزب را به خویش اختصاص داد: " (۳)

از لحاظ برنامه و اصول آرمانی، مرامنامه حزب، مشحون از آرمان‌های مترقی و ویژگی‌های آزادیخواهانه و اصلاح‌گرانه و در پاره‌ای موارد انقلابی بود. و در همه زمینه‌ها اعم از مسکن، بهداشت، فرهنگ، صنعت، کشاورزی، مالیه، و... پیشنهادهای اساسی ارائه شده بود. همچنین مخالفت با دیکتاتوری، حفظ استقلال و در پیش گرفتن بیطرفی در سیاست خارجی و از میان بردن فقر و بیعدالتی از اصول مطرح در مرامنامه حزب اراده ملی به شمار می‌رفت.^(۴)

در این میان سه نکته بیش از همه قابل توجه بود: مبارزه و مخالفت با دیکتاتوری، سیاست خارجی بیطرف و حمایت از دین اسلام. که درباره هر کدام مختصر توضیحی ارائه می‌شود.

مخالفت با دیکتاتوری و مبارزه با عوامل ایجادکننده آن از سوی حزب اراده ملی با توجه به تبلیغات فراوانی که از سوی این حزب درباره شخصیت سیدضیاء می‌شد قابل

۱ - هیچ نلفاسکی، غرب و شوروی در ایران، سی سال رقابت، مترجم هورایاوری (تهران، ابن‌سینا، ۱۳۵۱ ش) ص ۳۰۷
2 - Abrahmian, Ibid, P 193

۳ - نلفاسکی، همان ص ۳۰۷

۴ - رک. ستر شماره ۱ در مجموعه اسناد حزب اراده ملی. مرامنامه حزب اراده ملی

توجه است. در اصل بیستم مرامنامه حزب آمده است: "چون سعادت ایران موقوف و متوقف به استقرار حکومت ملی و اصول دموکراسی است حزب اراده ملی بر ضد هر نوع دیکتاتوری اقلیت‌ها در ایران خواهد بود." این در حالی بود که در داخل حزب، رهبر همچون خدا پرستش می‌شد. هوش، ذکاوت، نبوغ و... سیدضیاء همواره تبلیغ می‌شد و تمام امور حزب نیز در دست رهبر بود. که این مساله هم مخالف استقرار اصول دموکراسی بود و هم موافق با دیکتاتوری فردی. از جمله کارهای هر روز و همیشگی هواداران حزب، تجمع در خیابان شاه‌آباد تهران و حمل سیدضیاء بر روی دست تا درب ورودی مجلس شورای ملی بود: "یکی از سیاست‌های تبلیغاتی حزب اراده ملی ورود سید با هو و جنجال به مجلس بود. به این ترتیب که وقتی سید روزها به مجلس می‌رفت عده‌ای از اعضای حزب که کلاه پوستی بر سر داشتند به سرکردگی حسن عرب در ابتدای خیابان شاه‌آباد که منتهی به میدان بهارستان می‌شد اجتماع کرده و هنگامی که سید از راه می‌رسید او را روی دست بلند کرده با شعار و فریاد به صحن مجلس می‌بردند."^(۱)

موضوع دیگر حمایت از "اسلام" بود. در اصل چهارم مرامنامه حزب، احترام به اصول و مقدسات دینی، و تبلیغ مبادی عالی‌ه مذهبی گنجانده شده بود. گذشته از آن همواره در سخنرانی مسؤلان حزب، حمایت از اسلام و اصول اسلامی تکرار شده و با کافر خواندن کمونیستها، لزوم مبارزه دینی با آنان یادآوری می‌شد. این توجه و گرایش به حدی جالب توجه بود که لنچافسکی درباره آن می‌نویسد: "اراده ملی « چند خط مشی غیر عادی نیز برای خود تدارک دیده بود که مهمترین آنها از این قرار بود «.... دفاع از اسلام، وارد کردن تعلیمات دینی در برنامه‌های مدارس و....»"^(۲)

این شعارها چنانکه گفته شد به قصد جذب نیروهای سنتی مذهبی جامعه و به منظور مبارزه با حزب توده صورت می‌گرفت: "... به گزارش دبیر نظامی سفارت، بسیاری از تجار، رهبران صنفی و روحانیون از ترس حزب توده به گرد سید ضیاء جمع شدند."^(۳)

۱ - معهود تربیتی سنهایی، قربانیان باور و ارزش سیاسی در ایران (تهران، آسیا، ۱۳۷۵ش) ص ۸۶ - ۸۵.

۲ - لنچافسکی، همان ص ۳۰۹ - ۳۰۸.

از جمله دیگر موارد قابل توجه، اصل نوزدهم مرامنامه حزب بود که درباره سیاست خارجی و بیطرفی ایران سخن به میان آورده بود. و در آن جا خواستار رعایت بیطرفی ایران از سوی کشورهای همجوار ایران و ایجاد صمیمی‌ترین روابط ممکنه با کلیه کشورهای همجوار و مخصوصاً شوروی و بریتانیای کبیر شده بود. این درخواست بیطرفی در حالی صورت می‌گرفت که تقریباً همه ناظران داخلی و خارجی درباره وابستگی سیدضیاء به دولت انگلستان و یا حداقل پذیرش توصیه و پیشنهاد های آنان از سوی سیدضیاء متفق‌القول هستند. پیتراوری در این باره می‌نویسد: "حزب اراده ملی سیدضیاء نیز که تشکیل آن تا حدودی به خاطر رقابت با حزب توده بود، به یک قدرت خارجی [انگلستان] بستگی داشت." (۱) و "آرتور میلسپو" ضمن آن که آلت فعل انگلیسیها بودن سیدضیاء را رد می‌کند با این حال پذیرفته است که: "اما احتمال می‌رود که آنان به سیدضیاء و سایر ایرانیان توصیه‌هایی می‌کردند." (۲)

البته ذکر این نکته لازم است که سیدضیاء از سوی بخشی از عوامل و نهادهای انگلیس در ایران حمایت می‌شده است و نه تمامی آنان. در این باره انور خامه‌ای می‌نویسد: "در مورد سیدضیاء و برنامه او توافق میان این پنج نهاد وجود نداشت. در حالی که سه نهاد یعنی فورین افسیس، وزارت امور خاورمیانه و نایب‌السلطنگی هندوستان او را تأیید می‌کردند، دو نهاد دیگر یعنی «بی.بی.» و «ویکتوری هاوز» با آن یا دست‌کم با شکل اجرای آن موافقت نداشتند." (۳)

مهمین دولت‌شاه فیروز، جریان جدایی مظفر فیروز از سیدضیاء را چنین شرح می‌دهد: «وقتی سید در مجلس به فراکسیون دکتر طاهری، سیدکاظم یزدی و دیگر نوردیدگان انگلیس ملحق شد مظفر به فکر فرورفت... به او رسماً اعتراض کرد و گفت شما چرا به فراکسیون انگلیس مابها وارد شدید... او جواب داد اشتباه می‌فرمائید من در این فراکسیون چشم و گوشم، لازم بود که ما بین آنها نفوذ کنیم.» (۴)

۱ - پیتراوری، تاریخ معاصر ایران از تاسیس سلسله پهلوی تا کودتای ۲۸ مرداد، مترجم محمد رفیعی مهرآبایی (تهران، عطایی، ۱۳۶۸) ص ۲۲۸.

۲ - آرتور میلسپو، آمریکائوها در ایران (فاطرات دوران جنگ جهانی دوم)، ترجمه عبدالرزاق‌هوشنگ معدوی (تهران، البرز، ۱۳۷۰) ص ۲۲۷.

۳ - انور خامه‌ای، همان، ص ۳۱۱ - ۳۱۰.

۴ - معین دولت‌شاه فیروز، فاطرات مظفر فیروز (پاریس، ناشر، ۱۹۹۰ م) ص ۱۳۸.

حزب اراده ملی از زمان تأسیس تا متوقف شدن فعالیت‌هایش همواره با حزب توده در همه زمینه‌ها، برخورد داشت. این درگیری‌ها و برخوردها اعم از جنگ تبلیغاتی و برخوردهای خیابانی میان اعضا و هواداران دو حزب و ... بود. اسناد ارائه شده در این مجموعه گوشه‌هایی از این درگیری‌ها را نشان می‌دهد.

دامنه فعالیت‌های حزب اراده ملی پس از دستگیری سیدضیاءالدین طباطبایی در اول فروردین ۱۳۲۵ توسط قوام به تدریج کم شد و به سوی انحلال گام نهاد. تا بدانجا که حتی پس از آزادی سیدضیاء از زندان نیز دیگر حزب اراده ملی احیا نشد و یکسر تعطیل شد.

ارگان اصلی و اولیه حزب اراده ملی، "روزنامه رعد امروز" بود که امتیاز آن متعلق به "مظفر فیروز" و سردبیر آن نیز حکیم الهی بود. پس از گرایش "فیروز" به سمت "قوام السلطنه"، "روزنامه هور" جای آن را گرفت صاحب امتیاز "هور" علی جواهرکلام بود. بجز این دو، روزنامه‌های کاروان، نسیم صبا، کشور و سرگذشت هم هر یک برای مدتی ناشر افکار حزب اراده ملی به شمار می‌رفتند.

دفتر مرکزی حزب اراده ملی، کلوپ سعدی واقع در خیابان سعدی بود: "محل حزب در خیابان سعدی نزدیک میدان مخبرالدوله در ساختمان باشکوهی بود که از طرف صراف زاده، کارخانه‌دار معروف یزد در اختیارش گذاشته بود و آن را دارالخضرا می‌گفتند."^(۱)

[مramنامه حزب اراده ملی، بهمن ۱۳۲۳]

۱

اداره روزنامه ندای آسمانی

یک نسخه از مramنامه حزب اراده ملی که در جلسه ششم مجلس شورای ملی رابط ها تصویب گردیده ارسال می گردد. متمنی است در جریده شریفه ندای آسمانی درج فرماید. کیفیت تدوین و تصویب مramنامه مذکور در گزارش مشروح [و] پیدایش و تشکیل آن از طرف دارالانشاء حزب قریباً منتشر خواهد شد. منشی کل تشکیلات حزب اراده ملی. - س ضیاءالدین طباطبائی

به نام خدا و ایران
ان لله رجلاً اذا ارادوا اراد
مramنامه حزب اراده ملی

استقلال سیاسی و اقتصادی و حفظ اصول مشروطیت

اصل یکم - تثبیت تمامیت ارضی، تحکیم استقلال سیاسی و اقتصادی کشور، حفظ اصول مشروطیت و صیانت حقوق فردی و اجتماعی اتباع و سکنه ایران و نشر عدالت به وسیله ایجاد حکومت صالحی متکی به اکثریت ملی با رعایت و انجام مراتب نامبرده در زیر:

الف - قانون اساسی و متمم آن

ب - استقلال شهرستانها در امور شهرداری به وسیله اجرای قانون بلدیه مورخه ۲۵ ربیع الثانی ۱۳۲۵ هجری قمری و اصلاح بعضی مواد آن مناسب با مقتضیات و خاتمه دادن به مداخلات دولت در امور شهرداری.

ج - تفویض امور استانها و شهرستانها به اهالی و به وسیله اجرای قانون تشکیل انجمنهای ایالتی و ولایتی و تجدید نظر در قانون تقسیمات کشور و تعیین حوزه استانها و

شهرستانها مطابق اصولی که متناسب با مقتضیات و احتیاجات اهالی باشد، با مشاوره انجمن‌های نامبرده.

د- الغاء قوانین و مقرراتی که برخلاف قانون اساسی آزادی مطبوعات را تحدید و تهدید کرده است و همچنین قطع مداخله مامورین نظامی و شهربانی و کلیه قوای منشعبه از قوه مجریه در امور مطبوعات و اختصاص دادن تعقیب و رسیدگی به جرائم مطبوعاتی، به دادگاههای دادگستری با حضور هیئت منصفه به وسیله وضع قوانین تازه.

ه- وضع و اجرای قانون مخصوص برای تشکیل شورای عالی و شوراهای محلی عشایر و تأسیس یک اداره عشایر در وزارت به منظور استقرار امنیت و تهیه زمینه آموزش و پرورش و سکناى عشایر.

و- وضع و اجرای قانون به منظور تشکیل یک شورای عالی دولتی که وظایف آن نظارت در اجرای قوانین مصوبه و رفتار مامورین دولتی در سرتاسر ایران باشد. به طوری که تغییر و تبدیل وزراء تأثیری در اجرای قوانین نکند.

ز- تجدید نظر در قانون انتخابات با در نظر داشتن مقتضیات کنونی و جلوگیری از سوء جریانات و دخالت‌های نامشروع.

آزادی فردی و سازمان کشور

اصل دوم - تثبیت اصل آزادی فردی به وسیله وضع نظامات به ترتیبی که حقوق تمام افراد در آزادی فکر، عقیده، زبان، اجتماعات و قلم یکسان و تمام اهالی کشور بدون فرق بین طبقات در تشکیل و حفظ سازمان آینده کشور شریک باشند.

مبارزه با فقر و تکدی

اصل سوم - الف - وضع و اجرای قوانین مخصوص به منظور رهائی بینوایان از فقر و فلاکت و استفاده از منابع طبیعی کشور تا هر فرد ایرانی بتواند از قوه کار خود حداکثر بهره را ببرد و تمام اهالی ایران قادر به داشتن زندگانی راحت و شایسته بشوند.

ب - ممنوع داشتن گدائی و بیکاری و منع ارتزاق از راه فالگیری، درویشی و دعانویسی و

مجبور نمودن بیکاران و گدایان به کار.

- ج - تاسیس موسسات صنایع دستی و هنرهای زیبا برای جلوگیری از بیکار بودن زنان.
 د - ساختن خانه‌های راحت و صحتی ارزان قیمت در تمام شهرها و دهستانها برای طبقات بی‌بضاعت.

دیانت و تربیت

- اصل چهارم - الف - احترام به اصول و مقدسات دینی و ملی.
 ب - تنظیم امور روحانیت با اصلاح برنامه مدارس قدیمه و عدم مداخلات تاسیسات دینی در امور سیاسی.
 ج - ایجاد دستگاه تبلیغاتی که مبتنی به مبادی عالیله مذهبی بوده و ایمان افراد را به انجام وظایف اخلاقی و رشد اجتماعی و ترقی خواهی راسخ نماید.
 د - مبارزه با اوهام و خرافات و هرگونه اعمالی که با حقایق اسلامی منافات دارد.
 ه - تقویت خصایص اخلاقی و معنوی در جامعه با اصلاح روش پرورش و آموزش.
 و - اهتمام مخصوص در تربیت و تعلیم دختران و زنان و سعی در تربیت فکری و رشد اجتماعی و مستعد ساختن نسوان برای نیل به حقوق سیاسی و شرکت در انتخابات شورای فرهنگی و بهداشتی.

خانواده

- اصل پنجم - الف - حفظ زندگانی خانوادگی و تشویق به تشکیل خانواده از طرف جوانان.
 ب - وضع مالیات مخصوص بر مجرد به شرط تمکن و تخصیص آن برای مساعدت در ازدواج فقرا.

اوقاف

- اصل ششم - الف - وضع مقررات به منظور اصلاح اوقاف و اجرای مقررات وقف با رعایت قاعده تبدیل به احسن و اقرب به عرض واقف.

ب - صرف عواید موقوفات مجهول المصرف و یا متعذرالمصرف در زمینه اجرای اصل چهارم.

استخدام کشوری

اصل هفتم - الف - تجدید نظر در قوانین استخدامی با تامین نکات زیرین :

۱ - تقلیل کارمندان به حداقلی که مورد احتیاج واقعی ادارات مربوطه است. دولت موظف خواهد بود از قوه کار کارمندانی که مرخص از خدمت می شوند به طرز دیگری به نفع کشور استفاده بکند.

۲ - تادیه حقوق مستخدمین به میزانی که تمام احتیاجات عادی خود آنها و نان خورهای آنها تامین شود.

حقوق کارمندان باید به دو عنوان پرداخت شود :

الف - یکی به عنوان کار و وظایفی که دارند. دیگر به عنوان تعداد نان خورهایی که قانوناً تحت کفالت آنها هستند.

ب - برای تامین صحت عمل هر کارمند معادل آنچه در آئین نامه تعیین می شود، هر کارمندی باید وثیقه تسلیم خزانه مملکتی کند و برای اجرای این منظور وزارت دارایی به اسم صندوق وثیقه کارمندان مملکتی حسابی تشکیل و از بابت وجوه و ثائق سالانه سود معینی به اصل مبلغ اضافه می شود و این مبلغ فقط روزی به کارمند مسترد می گردد که دوره خدمت او تمام شده باشد. برای اشخاصی که صلاحیت خدمات دولتی را واجد، اگر استطاعت پرداخت وثیقه را نقدا ندارند در آئین نامه تسهیلات لازمه پیش بینی خواهد شد.

ج - اجرای کیفرهای شدید درباره کارمندان متخلف و بزهکار.

د - در استخدام دولتی مزایای طبقاتی نباید رعایت شود و با شرایط مساوی نسبت به اشخاص بی بضاعت توجه خاصی مبذول گردد.

ه - کارمندانی که در نقاط مختلف کشور انجام وظیفه می نمایند، باید حتی الامکان از اهالی و مردم همان ناحیه انتخاب شوند.

- و- ایجاد بیمه اجباری برای کارمندان دولتی با مساعدت خزانه دولت و پیش‌بینی مواقع فقدان کار و تقاعد در پیری و پس از مرگ.
- ز- وضع قانونی که هر فردی بیش از یک شغل موظف یا غیر موظف در موسسات دولتی و شهرداری و یا وابسته به آنها نداشته و بیش از یک حقوق هم از بابت اشتغال خود در هر یک از موسسات نامبرده دریافت نکند.
- ح- محرومیت معتادین به تریاک و حشیش و شیره و جرس و مشروبات الکلی و قمار و سایر اعتیادات مذمومه از خدمات دولتی.
- ط- مقدم داشتن مردان بر زنان در مشاغل دولتی به استثنای مشاغل طبی و پرستاری و آموزگاری.
- ی- هر کارمند دولت پس از سه سال خدمت چهار ماه مرخصی با استفاده از حقوق پایه داشته باشد.
- ک- تاسیس اتحادیه کارمندان مشاغل دولتی و شهرداری.

دادگستری

- اصل هشتم - الف - اصلاح تشکیلات دادگستری.
- ب - تجدیدنظر در کلیه قوانین مربوطه به آن، مخصوصاً انتخاب و انتصاب قضات.
- ج - الغاء محاکم و قوانین اختصاصی.
- د - وضع و تدوین قوانین به منظور سرعت جریان دادرسی.
- ه - استقرار استقلال قضات با تامین کامل معیشت و مزایای خاص و تاسیس دادگاه‌های سیار و برقراری ضابطین دادگستری در ایلات و عشایر و بخش‌های دور دست.
- ز - احیا و اجرای اصول قضائی قانون اساسی که سوء تفسیر و یا تعطیل شده.
- ح - تاسیس دادگاه‌های فوق‌العاده برای رسیدگی به دعاوی و امور مربوطه به مصالح کشور.

اصل نهم - اصلاح و توسعه امور کشاورزی به وسیله تهیه و اجرای برنامه‌هایی به منظور

انجام اقدامات زیرین :

الف - تقسیم خالصجات دولتی بین زارعین و برزگرانی که استحقاق دارند و شخصاً عامل زراعت بشوند در تحت نظر مامورین کشاورزی و انجمنهای ایالتی ولایتی.

ب - تجدیدنظر در روابط بین مالک و زارع طبق مقتضیات هر محلی برای تامین و بالا بردن سطح زندگانی زارعین.

ج - تشکیل شورای محلی در هر قریه و تعیین کدخدا به واسطه انتخاب از طرف شورا تحت نظارت انجمنهای ایالتی و ولایتی.

د - احیای اراضی بایر و عمران املاک به وسیله آبیاری و تقسیم اراضی بین اهالی که زمین ندارند.

ه - تخصیص ده میلیارد ریال سرمایه برای بانک کشاورزی و تاسیس شعب بانک کشاورزی در تمام بلوک و نواحی مملکت برای :

۱ - تهیه ادوات و ماشین آلات زراعتی و بذر و وسایل لازمه زراعت که به ارزاترین قیمت به برزگران به فروش برسد.

۲ - تشویق و ترویج خرده مالکی با تمام تدابیر.

۳ - تاسیس شرکت های تعاونی برای برزگران.

۴ - دادن مساعده برای قنوات مخروبه و تهیه آب به وسیله سدبندی و حفر چاه.

۵ - ایجاد موسسات برای ساختن کود مصنوعی.

۶ - دادن مساعده به ایلات و عشایر برای دامپروری و تاسیس مدارس کشاورزی در کلیه نقاط زراعتی و توجه مخصوص به پرورش دام.

ز - ایجاد مزارع نمونه در هر ناحیه به منظور تربیت دهاقین از هر نظر و توزیع اشجار خزانه.

ح - ایجاد موسسات برای جلوگیری از آفات نباتی و حیوانی.

ی - وضع قوانین مخصوص برای حمایت و نگاهداری جنگل های فعلی و ایجاد جنگل های جدید و توسعه آنها.

بهداشت

- اصل دهم - تامین بهداشت ایرانیان به وسایل ذیل :
- الف - منع کشت تریاک تدریجاً منتهی تا مدت پنج سال.
- ب - وضع مالیات‌های سنگین بر نوشابه‌های الکلی به منظور ترک استعمال.
- ج - منع پیاله فروشی و بستن میخانه‌ها در تمام شهرستانها.
- د - احداث باغ‌های ملی و میدان‌های ورزش.
- ه - لوله‌کشی آب در تمام شهرها.
- و - خشک کردن باطلاق‌ها و اقدامات لازمه به منظور جلوگیری از پیدایش امراض مخصوصاً مالاریا.
- ز - تاسیس بیمارستان‌های متعدد در تمام شهرها به وسیله شهرداری.
- ح - اعزام درمانگاه‌های سیار به تمام دهات به وسیله وزارت بهداشت.
- ط - تاسیس بیمارستان‌ها و درمانگاه‌های مخصوص برای چشم در نقاطی که تراخم فراوان است.
- ی - آموزش اصول بهداشت به تمام اهالی به وسیله استفاده از کلیه تدابیر از قبیل موعظه و سخنرانی، انتشار مجله و نمایش فیلم و غیره.
- ک - تسهیل موجبات ازدواج و تعمیم آن به منظور تکثیر نسل و تقویت نژاد.
- ل - تاسیس کودکانستان در تمام نقاط.
- م - پوشانیدن قنوات و جوی‌ها.
- ن - ایجاد رخت‌شویخانه‌ها و حمام‌های عمومی و ساختن آب انبار در نقاطی که آب کافی در دسترس اهالی نمی‌باشد، با اصول بهداشتی.
- ص - تاسیس نوانخانه و پرورشگاه و شیرخوارگاه و زایشگاه در تمام نقاط کشور.

فرهنگ

- اصل یازدهم - تشکیل شوراهای فرهنگی مستقل با استفاده از مقررات عمومی فرهنگ کشور به منظور :

- الف - تعمیم و استقلال تحصیلات ابتدایی.
- ب - اجرای تعلیمات اجباری در تمام کشور و تاسیس مدارس متوسطه و عالی به نسبت احتیاجات کشور.
- ج - تاسیس کلاس‌های اکابر در شهرستان‌ها و استان‌ها.
- د - تنظیم برنامه مخصوص متوسطه به قصد تعلیمات فنی متناسب با مقتضیات محلی هر ایالت.
- ه - در تعلیم اصول مذهبی در دبستان‌ها و دبیرستان‌ها باید از هر نوع خرافات که با مبادی مقدسه اسلامی منافات دارد جلوگیری شود.
- و - تاسیس آموزشگاه فنی سیار در ایلات و عشایر.
- ز - آزادی ملل متنوعه در امور فرهنگی و مذهبی طبق قانون اساسی و مقررات عمومی فرهنگ کشور.

صنعت

- اصل دوازدهم - ترقی و توسعه صنایع به وسیله تهیه و اجرای برنامه‌هایی به منظور انجام اقدامات زیرین:
- الف - اکتشافات معادن از طرف دولت و استخراج کان‌ها حتی المقدور از طرف بنگاه‌های غیر دولتی.
- ب - تاسیس صنایع سنگین به وسیله دولت در صورتی که بنگاه‌های غیر دولتی قادر به تاسیس آن نباشند.
- ج - تاسیس کارخانجات بزرگ هیدرولیک.
- د - فروش بنگاه‌های صنعتی موجود به استثنای راه آهن و کارخانجات اسلحه‌سازی به موسسات غیردولتی.
- ه - نظارت دولت در امور کارخانجات به منظور حفظ مصالح طبقه مصرف کننده.
- و - حمایت صنایع داخلی به وسایل مقتضیه.

کارگر و کارفرما

- اصل سیزدهم - الف - تطبیق روابط بین کارگر و کارفرما (اعم از اینکه کارفرما دولت یا بنگاه‌های غیر دولتی یا اشخاص باشد) براساس اصولی که به تصویب اداره بین‌المللی کار رسیده است.
- ب - بیمه اجباری کارگران کارخانجات و کارگران ساختمانی و معادن و کارمندان شهرداری و کلیه کارگرانی که گواهینامه کارگری داشته باشند.
- ج - وضع قانون جلوگیری صغار از کار کردن در کارخانجات و دوایر صنعتی قبل از اتمام سن دوازده سالگی به منظور تامین بهداشت آنها.
- د - ایجاد وزارت کار.

تجارت

- اصل چهاردهم - الف - توسعه و ترقی بازرگانی داخلی و خارجی.
- ب - ازدیاد صادرات به حداکثر امکان و مساعدت دولت در امور صادراتی.
- ج - الغاء کلیه انحصارهای دولتی غیر از موارد استثنایی.
- د - تاسیس بحریه تجارتنی با مساعدت بانک ملی.

مالیه

- اصل پانزدهم - الف - تحکیم امور مالی.
- ب - تجدیدنظر در مالیات‌ها و تطبیق میزان مالیات‌ها با میزان ثروت مالیات‌دهندگان به منظور تعدیل بین طبقات.
- ج - تحکیم مبانی اقتصادی به وسیله تشویق موسسات صنعتی و فلاحتی داخلی از طریق کم نمودن عوارض مالیاتی در سال‌های اولیه موسسات جدیدالتاسیس.
- د - وضع قانون مالیات تصاعدی بر سرمایه‌های راکد و اراضی بایر تملک و تصرف دارند و برای اشخاصی که ثروت مملکت را به خارج انتقال می‌دهند.
- و - برکنار نمودن غیر ایرانی از کارهای دولتی به استثنای متخصصینی که وجودشان لازم

و استخدامشان به تصویب مجلس شورای ملی می‌رسد.

ز - حذف هزینه‌های غیر ضروری دولت.

قوای تأمینیه و ارتش

اصل شانزدهم - الف - تجدیدنظر در قوانین مربوطه به نیروهای تأمینیه کشور (ارتش - ژاندارمری - شهربانی - گاردمرزی)

ب - تأمین معاش افراد و افسران نیروهای تأمینیه لاقفل شبیه به زندگانی سایر اهالی کشور.

ج - الغاء قانون نظام وظیفه تدریجاً و تبدیل ارتش وظیفه فعلی حداکثر ظرف سه سال بعد از خاتمه جنگ به ارتش داوطلب. تعداد نفرات ارتش داوطلب به تناسب بودجه‌ای خواهد بود که ملت ایران بتواند در اختیار ارتش بگذارد. مشروط بر اینکه کثرت تعداد به قیمت ارزش نظامی و رفاه و آسایش افراد و افسران تمام نشود.

د - توسعه ژاندارمری در حدی که برای تضمین امنیت کشور لازم باشد و انفکاک کامل سازمان ژاندارمری از ارتش.

راه آهن و شوسه

اصل هفدهم - توسعه شبکه راه آهن و شبکه راه‌های شوسه - راه‌های شوسه سه شعبه خواهد بود:

۱ - راه‌های شوسه مملکتی بین ایالات با بودجه مملکتی.

۲ - راه‌های شوسه ایالتی و ولایتی با بودجه آن ایالت.

۳ - راه‌های شوسه محلی با کمک بودجه ایالت و ولایتی و کمک اهالی محل.

پست و تلگراف و خطوط هوایی و رادیو

اصل هیجدهم - الف - توسعه شبکه پستی و تلگرافی و تلفنی و ایجاد خطوط هوایی کشوری در سرتاسر مملکت.

- ب - تاسیس استاسیون‌های رادیو در شهرها و مراکز مهم مملکتی.
 ج - تنظیم و تسریع امور ارتباطی طبق جدیدترین اصول متداوله.
 د - از بین بردن هر نوع سانسور مگر در مواردی که قانون پیش‌بینی کرده است.

سیاست خارجی و بیطرفی ایران

اصل نوزدهم - الف - حفظ استقلال حقیقی و تمامیت خاک ایران و حق حاکمیت مطلق این مملکت در حدود قوانین بین‌المللی. حزب اراده ملی معتقد است که باید ایران آینده از تمام کشمکش‌های بین‌المللی دور و در جریان اختلافات بین دول عظیمه بیطرفی تام اختیار نماید و از این نظر پس از خاتمه جنگ با کلیه دول و ملل جهان رویه دوستانه را براساس تساوی حقوق ملل و معامله متقابله تعقیب خواهد کرد و سعی خواهد نمود دول همجوار ایران رسماً یک پیمان دائمی رعایت بیطرفی ایران را مانند بیطرفی مملکت سویس امضاء و تعهد نمایند.

ب - ایران در سیاست خارجی خود باید نهایت کوشش را داشته باشد که صمیمی‌ترین روابط ممکنه را با کلیه کشورهای همجوار و مخصوصاً اتحاد جماهیر شوروی و بریتانیای کبیر برقرار و محفوظ بدارد. حزب اراده ملی موظف خواهد بود با اشخاصی که و احزابی که طرفدار سیاست یک جانبه می‌باشند در حدود قوانین مملکتی مبارزه بنماید. ایران باید کوشش بکند بهترین روابط سیاسی را با کشورهای متحده آمریکا، شمالی برقرار و روابط تجارتی خود را با کشورهای نامبرده به حداکثر امکان توسعه دهد.
 ج - سیاست خارجی ایران براساس منشور اقیانوس اطلس و اعلامیه تهران راجع به استقلال و تمامیت خاک ایران استوار خواهد بود و در موارد اختلافات غیر مترقبه از اصول مقررات و حکمیت بین‌المللی نیز استفاده خواهد کرد.

مخالفت با دیکتاتوری

اصل بیستم - چون سعادت ایران موقوف و متوقف به استقرار حکومت ملی و اصول دموکراسی است حزب اراده ملی برضد هر نوع دیکتاتوری فردی و دیکتاتوری اقلیت‌ها

در ایران خواهد بود. اعم از اینکه این دیکتاتوری مربوط به طبقات خاص پرولتاریا یا دیکتاتوری نظامی و یا ارتجاعی باشد. تا بالنتیجه حکومت طبقات مختلفه ملت ایران طبقه مخصوص به خود اختصاص ندهد.

مقررات مختلفه

اصل بیست و یکم - اضافه نمودن اصولی بر این مرامنامه فقط به وسیله کنگره حزبی و یا پیشنهاد اقلأ یک ثلث از مجموع افراد حزب مورد مطالعه و مذاکره قرار خواهد گرفت.

وظیفه حزب

اصل بیست و دوم - طرق نیل به مقصود و تهیه آئین‌نامه‌های لازمه در زمینه اجرای اصول فوق با مطالعات دقیقه و وظیفه انجمنهای فنی تشکیلات حزبی تهران و ولایات است که به وسیله نمایندگان حزبی تقدیم مجلس شورای ملی گشته و پس از تصویب به موقع اجرا گذارده شود.

[۱۰۹۰۸۵ - ۲۴۹۷]

۲ [رئیس شهربانی کل کشور به وزارت کشور، ۱۶/بهمن/۱۳۲۳]

وزارت کشور، شماره ۱۳۸۹۶، مورخه ۱۶/۱۱/۱۳۲۳

وزارت کشور

محترماً به استحضار می‌رساند طبق گزارش کلاتری بخش ۲ ساعت ۱۶ روز ۲۳/۱۱/۸ در حدود یکصد نفر از هیئت‌مدیره حزب منتسب به آقای سید ضیاءالدین در محل باشگاه حزب واقع در خیابان سعدی حضور به هم رسانیده و آقای سید ضیاءالدین در

اطراف مرامنامه و اسم گذاری حزب سخنرانی نموده و برای تعیین اسم حزب قرعه کشی به عمل آمده و حزب مزبور به نام (حزب اراده ملی) موسوم و آقای شیبانی به ریاست هیئت مدیره تعیین و در راس ساعت ۱۹ جمعیت متفرق گردیده‌اند.
رئیس شهربانی کل کشور - سرپاس سیف - امضاء

[۱۰۹۰۸۵ - ۲۵۱۰]

۳ [رئیس شهربانی کل کشور به وزارت کشور، ۷/تیر/۱۳۲۴]

وزارت کشور، شهربانی کل کشور، اداره اطلاعات، تاریخ ۲۴/۴/۷، شماره ۳۹۵۲/۳۶۷۰، محرمانه فوری

وزارت کشور

محترماً به استحضار می‌رساند: در روزهایی که برای رسیدگی به اتهام مدیران روزنامه‌های احزاب مخصوصاً حزب توده و اراده ملی دادگاه تشکیل می‌شود از طرف احزاب نامبرده و دستجات مختلفه تظاهراتی می‌گردد که از هر جهت به استقرار امنیت و حفظ انتظامات لطمه وارد می‌آورد. با مراقبتهای لازم که به عمل می‌آید چنانچه این وضعیت ادامه پیدا کند ممکن است باعث زد و خورد در کاخ دادگستری شده و عمل در شهر منعکس شده رشته نظم از هم گسیخته شود. چون تفرقه اجتماعات از وظایف فرمانداری نظامی است [و به] علاوه شهربانی در کاخ دادگستری با وجود دادستان حق جلب و تعقیب اشخاص را ندارد، مستدعی است آموزش و دستورات فوری صادر فرمایند فرماندار نظامی از اجتماعات مزبور جلوگیری کرده و متخلفین با قرار دادستان تحت پیگرد قرار گیرند که جلوگیری از اتفاقاتی که بی‌نظمی ایجاد می‌نماید بشود.

رئیس شهربانی کل کشور - سرتیپ ضرابی [امضاء]

[حاشیه] به فرمانداری نظامی نوشته شود.

[۲۹۳۰۰۵۷۲۱ - ۳۲۹ ف ۵ ب آ ۱]

۴ [منشی کل تشکیلات حزب اراده ملی به نخست‌وزیر، ۸/مرداد/۱۳۲۴]

حزب اراده ملی

جناب آقای نخست‌وزیر

رسته نانوائی تهران عریضه‌ای به شماره ۱۲۰ مورخه ۲۴/۴/۳۰ به آن مقام معروض و رونوشت برای استحضار اینجانب ارسال داشته‌اند. چون به نظر می‌رسد در اظهارات خود محق هستند و به مورد است، ترتیبی داده شود که موجبات رفع شکایت شاکیان و ترفیه حال ایشان فراهم گردد. تمنا دارد مقرر فرمایند به وسیله تشکیل هیئتی با حضور نمایندگان خبازها به مفاد شکایت تقدیمی دقیقاً رسیدگی و در انجام مستدعیات حقه ایشان اقدام شود.

متمنی است دستور فرمائید از نتیجه اقدامات معموله اینجانب را مستحضر دارند.

منشی کل تشکیلات حزب اراده ملی

سیدضیاءالدین طباطبایی [امضاء]

[۲۵۰۶ - ۱۰۹۰۸۵]

گزارش

روز گذشته ورقه چاپی ضمیمه تحت عنوان (فوق‌العاده جدال بیانیه شورای رابطین حزب اراده ملی) به وسیله روزنامه فروشیها در شهر بین مردم منتشر شده است.

بیانیه شورای رابطین

فوق‌العاده جدال، بها یک ریال (حزب اراده ملی)

هموطنان: در تحولات اجتماعی بسیاری از مسائل هست که فهم آن زمان لازم دارد. گوینده بی‌غرض گوینده‌ای که برای مصلحت آتی اجتماع حرف می‌زند نه برای خوش آمد آنی افراد ساده‌لوح، به شنوندگان خود و حتی به دشمنان خود که مغرضانه از در انکار درمی‌آیند و از راه لجاج احتجاج می‌کنند مجال می‌دهد که با اندیشه کافی و با سنجش حوادث حق را از باطل تمیز دهند.

حزب اراده ملی که با همتی مردانه در مقابل بیگانه پرستان قیام کرد و اراده ملت ایران را به موقع اجرا گذارد به منزله، گوینده‌ای واقع شد که فهم گفتار آن برای ملت ایران آسان بود، لیکن برای شنوندگانی چند، گمراه و یا گرفتار اشتباه دشوار می‌نمود.

حزب اراده ملی به افراد بی‌اطلاع و بی‌تجربه در سیاست و حتی به معاندین علنی ملت ایران، حق می‌داد که در فهم حقایق مطالعه کنند. زیرا سالها بر ملت ایران گذشت که با حبس و تبعید زعمای قوم و رجال سیاست حق ورود در مسائل سیاسی و آشنایی به حقایق اجتماعی از توده ایرانی سلب شده بود و در چنین حالی حق با مردم بود که بعد از شهریور ۱۳۲۰ و آغاز فعالیتهای اجتماعی و تشکیل احزاب سیاسی برای کشف مصالح و تشخیص نیک و بد مهلت بخواهند تا تدریجاً پی به حقایق برند. خوشبختانه حوادث جاری از آغاز تا پایان کار آذربایجان ثابت کرد که عناصر بیگانه پرست بر علیه استقلال کشور و آزادی کامل ملت ایران توطئه‌ای تهیه دیده بود که حزب اراده ملی در بحبوحه وحشت‌زدگی جامعه ایرانی با کمال شهامت پرده از آن برگرفت و از تجزیه قطعی کشور با

همتی مردانه جلوگیری کرد.

هموطنان: حزب اراده ملی که بالاتر از دسته‌های مغرض و بی‌تجربه فکر می‌کرد، در مسائل اصولی از قبیل آزادی مطبوعات، اجتماعات به مخالفین خود نیز حق اظهار عقیده و آزادی اجتماعی می‌داد تا اصول آزادی از راه تبعیض پایمال نشود. چنانکه امروز این حقیقت بر همه روشن شده است و آنانکه مصالح عمومی را فدای اغراض خصوصی کرده‌اند ثمره سوء تشخیص خود را می‌برند.

حزب اراده ملی همچنان به وظیفه ملی و جانبازی خود ادامه می‌داد تا دولت جناب اشرف آقای قوام السلطنه بر سر کار آمد و جناب آقای سیدضیاءالدین طباطبایی منشی کل حزب اراده ملی را به نام مصلحت زندانی ساخت. حزب اراده ملی که هدف خصوصی نداشت به این اقدام غیرقانونی تن در داد تا دست دولت در قطع بهانه‌جوئی متجاوزین و حل مشکلات به سود کشور باز باشد. اکنون متجاوز از نه ماه است که بر این ماجرا می‌گذرد و با وقوع حوادث گوناگون بسیاری از حقایق بر ملت ایران روشن شده است و ثمره فداکاری احزاب و مطبوعات میهن پرست است که در سایه عنایات اعلیحضرت همایون شاهنشاهی و جانبازی افسران و سربازان ارتش پولادین ایرانی عاید دولت و ملت ایران گردیده است. با این حال که هیچ مشکل سیاسی در بین نیست مخصوصاً در حالی که با حسن تدبیر و توجه صلح‌جویانه همسایه معظم شمالی ایران دولت اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی بساط تجزیه‌طلبان برچیده شده است، معلوم نیست اصرار دولت در بقاء بازداشت یا تبعید جناب آقای سیدضیاءالدین طباطبایی چیست؟!۹

هموطنان: در این موقع که عده‌ای از رجال سیاسی و مذهبی در تبعید و بازداشت می‌باشند و متجاوز از پنجاه روزنامه که مظهر فکر و اراده طبقات مختلف این ملت‌اند در توقیف بوده و هستند. آقای نخست‌وزیر تصمیم خود را در اجرای انتخاباتی که نام آن را آزاد می‌گذارد تاکید می‌کند. در حالتی که از چند ماه قبل تمام تدابیر لازمه را اتخاذ کرده‌اند که آزادی سایر احزاب و دستجات ملی سلب و فقط به نفع نامزدهای وکالت دولت که به اسم حزب دموکرات ایران معرفی می‌شوند انجام یابد.

در عرض این دو هفته اخیر تمام احزاب معروف ملی اعم از چپ و راست مخالفت خود را با انتخاباتی که به دست حکومت آقای قوام انجام پذیرد، در ضمن اعلامیه‌های خود منتشر ساخته‌اند و در چنین وضعیتی است که ملت ایران عموماً و رابطین حزب اراده ملی خصوصاً نمی‌توانند در برابر این رفتار و گفتار متناقض رئیس دولت سکوت اختیار نمایند.

جناب آقای نخست‌وزیر در اعلامیه‌های انتظاماتی و انتخاباتی خود مکرر به این حقیقت تسلیم شده‌اند که وطن‌پرستی و آزادیخواهی و استفاده از انتخابات آزاد حق انحصاری یک حزب و یک دسته نیست.

اگر چنین است حزب اراده ملی در تأیید نظریات سایر احزاب، عملاً ملاحظه می‌کند که دولت جناب آقای اشرف آقای قوام السلطنه مخالف گفته خود عمل می‌کند. بنابراین رابطین حزب اراده ملی که به متابعت از نیات عالیہ لیدر فداکار خویش اغراض خصوصی را با مصالح عالیہ مخلوط نساخته، معتقدند که با فیصله غائله آذربایجان هر نوع ادامه سلب آزادی‌های فردی، سیاسی، اجتماعی، مطبوعاتی از هر فرقه و دسته مخالف مصالح ملی و معارضه [با] اصول مشروطیت و قانون اساسی است و بطور آشکار تأیید می‌کند که ادعای دولت مبنی بر آزادی احزاب مختلف در جریان انتخابات ادعایی است که غیر از اغفال افکار عمومی حقیقتی دربر ندارد.

حزب اراده ملی که رشد سیاسی و صلاحیت بقای خود را در پیشگاه افکار عمومی ایران به ثبوت رسانیده و امروز عامه طبقات بی‌غرض این کشور سنجش سیاسی و فداکاری او را تحسین می‌کنند معتقد است هیچ حزبی را نمی‌توان با اتکا به قدرت دولتی و یا دشنام و ناسزاگویی از بین برد و یا مرعوب ساخت.

حزب اراده ملی به احترام اصول آزادی معتقد است در این موقع که دولت با تاسیس حزب دموکرات ایران قدرت کامله را در دست گرفته باید به تمام احزاب حتی حزب توده ایران که شدیدترین مخالف ما شناخته شده بود حق داده شود که از آزادی گفتار و تبلیغات استفاده کنند. رادیوی دولتی که با پول ملت ایران و برای پرورش افکار ایرانیان تاسیس شده باید در دسترس همه احزاب باشد.

حزب اراده ملی معتقد است نظارت در حسن جریان انتخابات باید در اختیار یک شورای عالی متشکل از نمایندگان کلیه احزاب قرار گیرد تا اغراض خصوصی هر دسته‌ای را دستجات دیگر کنترل و خنثی نمایند و در نتیجه آنچه به نام ملت واقع می‌شود زیر نظر دقیق دستجات مختلف ملت باشد. در غیر این صورت یعنی در صورت دخالت بالانحصار حزب دموکرات ایران که می‌توان نام آن را حزب اراده دولتی دانست، انجام انتخابات جز تخطئه مشروطیت، استهزاء آزادی تفسیر دیگری ندارد.

حزب اراده ملی توجه مخصوص عالیه مقام سلطنت عظمی را که به حفظ اصول مقدس قانون اساسی و حقوق ملت ایران سوگند وفاداری یاد نموده‌اند در این باب جلب می‌نماید و انتظار دارد در تشکیل شورایی به نام شورای نظارت انتخابات از نمایندگان کلیه احزاب که امنای واقعی ملت ایران هستند عنایت لازم و عاجل مبذول فرمایند و در غیر این صورت خودداری خود را از شرکت در انتخابات اعلام و ادامه مبارزه را به کلیه افراد حزبی و مردم وطن پرست و علاقمند توصیه می‌نماید.

به امضاء هشتاد و شش نفر رابطین تهران

[۱۰۹۰۸۵ - ۲۴۹۹]

اصفهان

۶

[وزیر جنگ به نخست وزیر، ۶/اسفند/۱۳۲۳]

وزارت جنگ، اداره ستاد ارتش، دائره رکن ۲، شعبه ۲، شماره ۴۴۱۲۳/۹۹۶۹۹، ۲۳/۱۲/۶

جناب آقای نخست وزیر

تعقیب شماره ۴۲۵۹۱/۹۵۵۱۳ مورخه ۲۳/۱۱/۲۴ نخبه گزارش لشگر ۹ اصفهان که اخیراً راجع به اوضاع کنونی شهرستان اصفهان واصل شد، عیناً جهت استحضار خاطر عالی درج می‌گردد:

طبق اطلاع واصله که تاکنون صحت و سقم آن به ثبوت نرسیده [است]. از طرف سید ضیاء‌الدین، اعتباری در حدود یک صد هزار تومان به حزب اراده ملی واگذار گردید و سران حزب مذکور فعلاً در اصفهان منوچهر اسعد و مهابادی کارمند فرهنگ اصفهان می‌باشند.

از طرف وزیر جنگ - سر تیپ مقتدر [امضاء]

[۱۰۹۰۸۵ - ۲۵۰۳]

کاشان

۷ رئیس شهربانی کل کشور به وزارت کشور، ۲۱/فروردین/۱۳۲۴

وزارت کشور، اداره سیاسی، تاریخ ۲۱/۱/۱۳۲۴، شماره ۲۵۳/۱۸۰، محرمانه

وزارت کشور

محترماً به استحضار می‌رساند: شهربانی کاشان گزارش می‌دهد یک هفته قبل آقایان ابراهیم خلیل عامری و شیبانی از تهران به کاشان وارد و به منظور تشکیل حزب اراده ملی از اهالی شهر و توابع دعوت نموده [اند] مورخه ۲۴/۱/۹ مدعوین در منزل آقای عامری مجتمع [و] حزب مذکور را تشکیل و هیئت‌مدیره را به شرح زیر تعیین [کردند].

۱ - آقای علامه فیض که یک نفر از علماء است، رئیس حزب

۲- آقای محمود فقیهی ملاک، سیدجواد طباطبایی بازرگان نایب رئیس
 ۳- آقای حسین شیبانی رئیس اداره غله، سیدحسین طباطبایی رئیس اتحادیه تجار، سید
 صدرالدین رضوی، حسین فرخیان وکیل دادگستری، به سمت منشی‌گری انتخاب
 شده‌اند.

رئیس شهربانی کل کشور - سرتیپ ضرابی

رونوشت شرح بالا برای استحضار مقام نخست‌وزیری تقدیم می‌شود.

از طرف وزیر کشور [امضاء]

[۲۵۰۱ - ۱۰۹۰۸۵]

۸ [رئیس شهربانی کل کشور به وزارت کشور، ۲۴/خرداد/۱۳۲۴]

وزارت کشور، شهربانی کل کشور، اداره اطلاعات، دایره محرمانه، تاریخ ۲۴/۳/۲۴، شماره
 ۱/۲۶۳۳/۳۰۹۵، پیوست ۲ برگ، محرمانه

وزارت کشور

محترماً به استحضار می‌رساند: شهربانی کاشان گزارش می‌دهد، روز ۸ ماه جاری
 عبدالله خاوری به سمت نمایندگی از طرف حزب اراده ملی مرکز به کاشان وارد، عده
 زیادی اشخاص منتسب به حزب مزبور از نامبرده ملاقات و مذاکراتی در اطراف
 نظریات حزب و پیشرفت آن نموده [و] روز ۱۲ خرداد به سمت اصفهان و شیراز عزیمت
 [کرد]. دو نسخه از بیانیه‌ای که از طرف حزب مزبور در کاشان منتشر گردیده به ضمیمه
 تقدیم می‌دارد.

رئیس شهربانی کل کشور - سرتیپ ضرابی [امضاء]

مجلس تاریخی در باشگاه حزب اراده ملی شهرستان کاشان

(ان لله رجالا اذا ارادوا اراد)

خدایراست رجالی که چون اراده کنندى خدا اراده کند نیز بر مشیت ملی

در تاریخ نهم خرداد ماه ۱۳۲۴ به مناسبت ورود آقای عبدالله خاوری وکیل پایه یک دادگستری تهران به نمایندگی از طرف جناب آقای سیدضیاءالدین طباطبایی منشی کل تشکیلات حزب اراده ملی و قائد توانا و عظیم‌الشان ملت ایران به منظور بازرسی امور حزبی کاشان اکثریت رابطین و سرحلقه‌ها و افراد حزب اراده ملی کاشان از ساعت ۸ صبح تدریجاً در محل باشگاه حضور یافته و در ساعت ۹ صبح جلسه در برابر تمثال جناب آقای سیدضیاءالدین طباطبایی که در میان گل‌های رنگارنگ قرار گرفته و زینت افزای پرچم ایران شده بود رسمیت یافته و پس از ایراد نطق موثری از طرف رئیس شورای محلی حزب (آقای علامه فیض) مبنی بر لزوم فداکاری برای پیشرفت مرام مقدس حزب اراده ملی و تذکر اینکه حزب مزبور برای تقویت قانون اساسی و تحکیم دموکراسی تشکیل شده و چون بر مبانی توحید و اصول اسلامی و احکام مذهبی و شعائر دینی به حکم آیه شریفه واعتصموا بحبل الله جمیعاً ولا تفرقوا افراد را به فداکاری و وفاداری نسبت به مرام این حزب و در راه اجرای منویات قائد توانای ملت ایران به حکم خدا و دین دعوت نموده و بعد معرفی نامه صادره از مقام منشی کل تشکیلات حزبی را در زمینه ماموریت بازرس اعزامی قرائت و به نام هیئت رئیسه مجلس شورای محلی کاشان از ورود نماینده عالی رهبر و قائد معظم اظهار مسرت نمودند و از آقای خاوری تقاضا کردند که توضیحاتی در اطراف مرامنامه برای هدایت افکار عمومی ایراد نمایند.

آقای خاوری درخواست معظم‌له را اجابت و پشت میز خطابه قرار گرفته و پس از گفتن سلام به اراده ملی و درود فرستادن بر فداکاران و از جان گذشتگانی که با ایمان و

فداکاری خود اراده ملی را تقویت و آزادی و دموکراسی را حاکم بر مقدرات دنیا می‌سازند با این جمله نطق خود را شروع کردند ...

من با اینکه دوستان گرامی از تمام طبقات مردم محترم شهرستان کاشان دارم و بیش از ۱۵ سال است که با این شهر تاریخی از نزدیک آشنایی دارم در هیچ یک از سفرهای خود به کاشان تا این درجه مورد تکریم و لطف اهالی محترم و نجیب این شهرستان قرار نگرفته بودم که در این سفر به اعتبار افتخار سمتی که در حزب اراده ملی دارم و به جهت نمایندگی که از جانب سنی الجوانب جناب آقای سیدضیاءالدین طباطبایی (کف زدن ممتد حضار) منشی کل تشکیلات حزب اراده ملی و فرزند رشید و استقلال طلب کشور ایران مباحی و سرافرازم نموده است از هر جهت غریق محبت‌ها و لطف‌های بی‌پایان آقایان محترم قرار گرفته‌ام بنابراین حق دارم عرض کنم اگر بنا بود که من عالی‌ترین سمت‌های دولتی را واجد می‌بودم تا این درجه افتخار و سرافرازی نداشتم زیرا شک ندارم که هیچ شخصیت ملی تا به این اندازه مورد تعظیم و احترام صمیمانه و بی‌آلایش اهالی محترم این شهرستان قرار نمی‌گیرد و این همه لطف و مهربانی که نسبت به من معمول فرموده‌اید قطعاً ارتباطی با شخصیت طبیعی و حقوقی من ندارد بلکه به اعتبار افتخار سمت و مقامی است که از طرف مقام منیع منشی کل تشکیلات حزب اراده ملی نصیب من شده و به جهت شخصیتی است که نمایندگی از طرف رهبر عظیم‌الشان ملت ایران به من بخشوده است.

سپس گفت من ضمن بازرسی تشکیلات حزبی حامل پیام مودت آمیز و احساسات برادرانه و دردمندانه همفکران و دوستان حزبی پایتخت هستم و تبلیغ کننده بالاترین مرتبه امید و اطمینان حزب اراده ملی تهران می‌باشم که با همت و فداکاری برادران حزبی شهرستانها امیدوار و مطمئن به حفظ استقلال و حاکمیت ایران در لوای حکومت دموکراسی با اتکاء به نیروی اراده ملی هستند. پس از ذکر کلیاتی در اطراف لزوم حزب و استدلال به اینکه حزب اراده ملی با اتکاء به افکار عمومی ملت ایران و بر مبنای قدرت ملی تشکیل شده و پایه‌های متین و استوار خود را در تمام طبقات مختلفه ملت که مبنای نیروی اجتماعی هستند از زارع و کاسب و پیشه‌ور و بازرگان و ملاک و تحصیل کرده و

غیره قرار داده است، ثابت کرد که حزب اراده ملی مقتدرترین و قوی‌ترین احزاب ایران می‌باشند و دیر یا زود اکثریت ملت ایران را تحصیل خواهد کرد. زیرا برای این که حزبی بتواند از اکثریت حقیقی ملت ایران استفاده کند باید زبان روح مردم ایران را درک کند و در مرامنامه خود به تمام شخصیت‌ها - احساسات - افکار - عقاید - آمال - آرزوها - انتظارات - توقعات و علایق مادی و معنوی مردم احترام بگذارد و در عین حفظ و صیانت این امور در مقام اصلاح و بهبود آنها نیز باشد و مرامنامه حزب اراده ملی که با همت و شور و مداخله ۷۴ گروه تشکیل شده قبل از بهمن ماه ۳۲۳ تهیه شده و بیش از هفت هزار نفر از وطن پرستان و روشن فکران و تحصیل کرده‌های تمام طبقات مختلفه مردم پایتخت در تنظیم آن شرکت کرده‌اند و بنابراین مرامی نیست که چند نفر بین خود تنظیم نموده باشند، موفق شده که این نکات را در نظر گرفته و این مسائل اجتماعی را حل کرده و زمینه را برای ایجاد قوی‌ترین حزب فراهم آورده است و با توضیحات مفصلی که در این زمینه ناطق محترم ایراد کرده به این نتیجه رسید که حزب اراده ملی اساسش برای چند قرن گذاشته شده و باید اقلأً تا هزار سال دیگر آزادی و دموکراسی و استقلال و حاکمیت و عدالت اجتماعی را در این مملکت حفظ کند و اصول مقدسه اسلام و مالکیت و انحصار نوامیس و مصونیت اعراض را در زیر لوای قانون اساسی و با نیروی اراده ملی از دستبرد دشمنان اسلام و مالکیت و ناموس و استقلال مصون دارد.

ناطق با اشاره به اصولی از مرامنامه حزب دقیق‌ترین اصول و مقررات دموکراسی را که در حزب اراده ملی رعایت شده است توضیح داد و مفاهیم استقلال داخلی شهرستانها را در امور فرهنگی و بهداشتی و شهرداری توجیه کرده و فوائد الغاء قانون نظام وظیفه و تعدیل مالیات‌ها و اصلاح قوانین دادگستری و انتخاب مامورین دولتی را از خود اهالی شهرستانها دقیقاً تشریح نمود و نقشه‌های حزب اراده ملی را در تامین زندگانی کارمندان دولت و تولید ثروت برای تمام طبقات و ایجاد مالکیت برای هر یک از افراد کشور تا بالتبینه هر ایرانی مالک خانه مسکونی خود باشد و رویه اجاره‌نشینی متروک شود و هر زارع و کشاورزی که در ایران زندگانی می‌کند در زمین ملکی و علاقه شخصی خود کشاورزی نماید با بهترین وجهی توضیح داد و آزادی افراد را در انتخابات پارلمانی

و شهرداری و بهداشتی و فرهنگی که در مرامنامه حزب اراده ملی پیش‌بینی شده تفسیر کرد و طریق انتخابات پارلمانی و سایر انتخابات عمومی را بیان نمود که در تشکیلات حزب اراده ملی مطلقاً هیچ کمیته و لیدری وجود ندارد تا بتواند برای اعضاء حزب وکیل انتخاب کند، بلکه کاندیدهای نمایندگی حزب در مجلس شورای ملی و در انجمن‌های ایالتی و ولایتی و در شوراهای شهری و دهستان‌ها همانها خواهند بود که در گروه‌ها و در مجلس شورای محلی و در مجالس شورای حوزه‌ای با رای مخفی و با طریق مخصوصی انتخاب خواهند شد و پس از بیان و توضیحات مفصله در این خصوص و استدلال این که باید مالیات‌ها را به موجب مرامنامه حزب اراده ملی مطابق با میزان ثروت و بنیه مالی مالیات دهنده و ثروت عایدی حقیقی هر مؤدی گرفت و مالیات هر شهرستان به مصرف همان شهرستان برسد، مطالبی هم در خصوص اصول مرامنامه که راجع به تربیت خانوادگی و تکثیر نفوس و کمک به ازدواج فقرا و جلوگیری از استعمال مشروبات الکلی و تامین وسایل بهداشت تمام طبقات و ایجاد وسایل تعلیم و تربیت عمومی و تقویت خصائل مذهبی و امثال این گونه دقایقی که در مرامنامه پیش‌بینی شده است بیان نمود و با توضیحات مفصله و استدلالی خود ثابت کرد که حزب اراده ملی تمام این نکات را اجرا خواهد نمود و با اجرای این اصول عهده‌دار تامین سعادت عمومی است. برای اجرای اصل مرامنامه حزبی که متضمن بالا بردن سطح زندگی عمومی و ایجاد رفاهیت و آسایش کامل برای عموم طبقات مردم است که هر کس بتواند حداکثر استفاده از کار و کوشش خود بنماید و از تمام مواهب الهی و منابع ثروت و ارتزاق و زندگانی که در مملکت است در حد کامل بهره‌مند شود. با توضیحات کافی و بیان استدلالی نقشه‌های عملی ساختن این قسمت‌ها را توضیح و تشریح کرد و پس از توضیحات دیگری که در اطراف مرامنامه حزب اداء نمود مسائل و مطالبی در پیرامون نظامنامه تشکیلات حزبی تذکر و تفصیل داد من جمله جریان تشکیلات حزب اراده ملی را که بدون داشتن کمیته و هیئت مدیره و لیدر و تشکیلات مخفی برای اتخاذ خط مشی حزب و اداره امور سیاسی و اقتصادی حزب فقط تمام شئون اجتماعی کشوری و تمام مسائل سیاسی و اقتصادی مملکت از نظر تشکیلات حزب در کمیسیونهای متشکله از اعضا حل و عقد می‌شود

توضیح نمود و با تفصیل کامل بیان کرد که در حزب اراده ملی هر کس بیشتر فداکاری کند موفقیت او در حزب بیشتر است و به تبعیت از آیه کریمه ان اکرمکم عندالله اتقیکم از نظر تشکیلات حزبی پاک‌ترین و فداکارترین اعضاء حزب مقرب‌ترین و موفق‌ترین آنها می‌باشند و بنابراین هر عضو حزب اراده ملی خود به قدر واقعی حزب و منشاء فعالیت حزبی و مستحق موفقیت اجتماعی است و غیر از انواع اعضاء حزب که فعال و عامل و موسس و متمایل طبق نظامنامه می‌باشند دیگر هیچ نوع عضو مقدم و ممتاز و برجسته و لیدر و غیره در حزب اراده ملی نیست.

بیانات ناطق در اینجا به موضوع حق تقدم اعضاء حزب به موجب نظامنامه کشیده شد و توضیح داد که چگونه با رعایت این اصل تمام اعضاء حزب همیشه یک نوع بیمه اجتماعی دارند و هیچ‌گاه دچار بیکاری و فقر مشتری و مراجعه‌کننده و کارفرما نخواهند بود و پیوسته در رفاهیت و آسایش کامل زندگانی می‌کنند و در دنبال این توضیحات اشاره به لزوم فصل دعاوی بین اعضاء حزب از طریق حکمیت طبق نظامنامه نمود که با اجرای این رویه چگونه دعاوی در مدت بسیار کم و طبق حق و عدالت پایان خواهد یافت و در دنبال این مطلب شرحی در اطراف هیئت عالی محکمه حزبی و هفت تن مقدسان که هیئت مدیره عالی حزبی هستند و بدون مداخله در امور سیاسی و اقتصادی حزب فقط ناظر جریان امور حزبی و اجرای اصول مرامنامه و مقررات می‌باشند بیان داشت و پس از توضیحات کافی در این زمینه اشاره به شرکت سهامی تعاونی حزبی و صندوق ذخیره حزبی نمود و تفصیل داد که چگونه عضو حزب اراده ملی می‌تواند مایحتاج خوراک و پوشاک خود را از حزب به قیمت دست اول و ارزان خریداری کند و از این رهگذر اقلاً صدی سی در مخارج او صرفه‌جویی شده است و هم چنین با خرید لوازم بچه‌ها و عائله عضو خود از فروشگاه حزب به قیمت بازار مابه‌التفاوت برای بچه‌ها و عائله حزب در حساب مخصوص پس‌انداز می‌شود و همین که وارد اجتماع شدند و مشغول کار و کسب گردیدند این پس‌انداز به آنها داده می‌شود که سرمایه داشته باشند، و با این وضع همان طوری که حقوق فردی و اجتماعی هر عضو حزب تحت حمایت حزب است و با نیروی اراده ملی پشتیبانی می‌شود، زندگانی شخصی عضو حزب و آتیه اولاد و

عیال عضو حزب هم با این کیفیت تامین می‌گردد و به تمام معنی هر عضو حزب در حمایت مادی و معنوی حزب قرار می‌گیرد و حیات شخصی و فردی و اجتماعی او از برکت اراده ملی او حفظ و صیانت می‌شود.

نطق بازرس اعزامی که با بیان بسیار شیوا و سلیس و منطقی اداء می‌شد، به قدری جالب توجه حضار گشته بود که با جان و دل گوش می‌دادند و نزدیک یک ساعت و نیم در نهایت سکون و آرامش می‌شنیدند، در این قسمت‌ها متوجه بیان شخصیت تاریخی منشی کل تشکیلات حزب اراده ملی و ذکر خدمات ملی و اجتماعی معظم‌له گشت و ناطق محترم در این زمینه استدلال کردند که این تشکیلات دقیقه حزبی و این سازمان عظیم و مرتب اجتماعی که مولد تحول عظیم در زندگانی عمومی و طرز اداره این مملکت خواهد شد و بدون این که از دماغ احدی خون جاری شود و یا دیناری از ثروت شخصی کسی اخذ گردد و یا تزلزلی در مالکیت و اختصاصات فردی از افراد روی دهد، از برکت نبوغ و احاطه و اطلاع و دانش رشیدترین فرزند استقلال طلب این کشور است که به دلالت تاریخ ایران پس از آن که دو مرتبه مملکت را از خطر سقوط و نیستی و از دست دادن منابع و ثروت خود نجات داد و استقلال و حاکمیت ملت ایران را حفظ فرمود، و این سفر هم پس از این که ناله و استغاثه مادر وطن را به گوش جان شنید و برای تامین آزادی و عدالت اجتماعی در میهن عزیز ما حاضر به فداکاری گردید اینک با همت والای خود موجبات تقویت و تحکیم حکومت دموکراسی را با تشکیل حزب آهنین و معظم اراده ملی فراهم ساخته و با پشت کار معجزه آسای خود در زیر لوای قانون اساسی و مبانی دموکراسی مشغول پی‌ریزی کاخ رفیع حکومت ملی ایران است.

حزب اراده ملی که طرفدار استقرار حکومت ملی و پشتیبان اصول پارلمانی است با هدایت و استفاده از همکاری منشی کل خود با اجرای سیاست یک جانبه در روابط با همسایگان مخالفت شدید دارد و به شرحی که در مرامنامه حزبی در اصل نوزدهم در موضوع سیاست خارجی و حفظ بی‌طرفی ایران تصریح کرده است حزب اراده ملی طرفدار سیاست بی‌طرفی مطلق کامل با همسایگان و مخصوصاً با دولت‌های دنیا عموماً می‌باشد و برای اجرای این منظور تصمیم دارد پیمان بی‌طرفی نظیر پیمان بی‌طرفی

سویس که بالنتیجه هیچ دولتی از همسایه و غیر همسایه نتوانند برای ایران بهانه‌جویی نمایند و یک وجب از خاک مقدس وطن ما را تصرف و اشغال کنند پس از پایان جنگ منعقد سازد.

این تصمیم و سیاست بی‌طرفی از این جهت صحیح و با این منطق منطبق است که ما با ۱۵ میلیون جمعیت هیچ وقت نمی‌توانیم در نظام جنگ و ستیز با همسایگان مقتدر و قوی خود باشیم و از طرفی هم مقتضیات دنیا اجازه نمی‌دهد که دیگر پس از ۶ سال جنگ و میلیونها کشته و میلیاردها خسارت و ویرانی شهرها و مزارع باز دیکتاتوری و حکومت استبدادی و پلیسی بر ملت‌های کوچک و دولت‌های ضعیف تسلط پیدا کند. بنابراین چاره نداریم که بی‌طرفی کامل را شعار خود بسازیم و هر دولت قوی و مقتدري که با ما با احترام و صمیمیت رفتار کرد ما هم با او با احترام و صمیمیت رفتار نماییم.

البته برای توفیق به انجام این مقصود بایستی ما هم ملت رشید و فداکار و با مقاومتی در قبال تعدی و ظلم باشیم و سرمشق فداکاری و جان‌بازی و از خودگذشتگی را از پیشوای معظم و قائد توانای ملی خود جناب آقای سیدضیاءالدین طباطبایی بگیریم که یک تنه و با نیروی اخلاقی و ایمان خودش هرگونه خطری را استقبال فرموده تا توانسته ملت و مملکت ایران را چنان که دیده و می‌بینیم در این روزهای بحرانی و تاریک از خطر انقراض و اضمحلال نجات بخشد و پرچم مقدس ما را ابدیت عطا فرماید.

ناطق سخن خود را در میان کف زدن‌های شدیدی که به مناسبت ذکر نام نامی و اسم گرامی جناب آقای سیدضیاءالدین طباطبایی شروع شده بود پایان داده بنابر تقاضای حضار از رئیس مجلس شورای محلی کاشان جریان امر ضمن اعلام فداکاری و جان‌فشانی مردم کاشان در راه اجرای منویات مقدسه رهبر توانای اراده ملی به عرض مقام منبع منشی کل حزب گزارش گردید.

و چون بزرگترین تمثال مبارک مهین فرزند کشور ایران و قائد معظم نیروی اراده ملی که در کاشان بود بی‌اندازه مورد ستایش و احترام جمعیت حاضر در مجلس قرار گرفته بود حضار استدعا کردند که عکسی از تمثال حضرت معظم‌له برداشته شود از این رو جمعیت در پیرامون شمایل بزرگترین فرزند استقلال بخش کشور جمع شده و

عکس برداری شد. تقریباً مقارن ظهر بود که این مجلس تاریخی با داشتن بهترین یادگارهای فراموش ناشدنی پایان یافت.
از طرف رئیس مجلس شورای محلی شهرستان کاشان

[۲۹۳۰۰۵۶۲۵ - ۱۲۸ ف ۵ ب الف ۱]

۹ [گزارش تلگرافی استان‌ها و شهرستان‌ها، ۶ دی/۱۳۲۵]*

کاشان

کاشان - گزارش فرمانداری کاشان حاکی است روز جمعه ۶/۱۰/۲۵، آقای صادق نراقی پور رئیس کمیته بخش میمه وارد و پس از دعوت و مذاکره با محترمین آنجا کمیته محلی بخش میمه را با حضور عده‌ای از اهالی تشکیل و شروع به نام‌نویسی تقاضا کنندگان نموده‌اند.

تهران

۱۰ [گزارش تلگرافی استان‌ها و شهرستان‌ها، ۱۹ تا ۲۴ خرداد/۱۳۲۴]

شهری

اتحادیه کارگران و حزب اراده ملی در شهرداری مشغول تبلیغات و فعالیت شده‌اند. ولی هنوز هیچ‌کدام موفقیت حاصل نموده‌اند.

[۴۵۸۶-۲۹۳۰۰۴۳۲۲ غ ۴ ب الف ۱]

۱۱ [رئیس شهربانی کل کشور به وزارت کشور، ۹/مرداد/۱۳۲۴]

وزارت کشور، شهربانی کل کشور، اداره اطلاعات، دائره محرمانه، تاریخ ۲۴/۵/۹، شماره ۱/۵۰۶۴/۵۲۶۸، پیوست ۲ برگ، محرمانه

وزارت کشور

محترماً به استحضار می‌رساند کلاتری ۱۱ گزارش می‌دهد ساعت ۱۸ روز ۲۴/۵/۱ به منظور تشکیل حزب اراده ملی شمیران در باغ پاپازیان واقع در ایستگاه تجریش آقای سیدضیاءالدین طباطبایی به محل مذکور حاضر و قریب سیصد نفر از اشخاص متفرقه شرکت نموده بدو آقای حمید میرزا اشعاری در اطراف محسنات اخلاق و وطن پرستی قرائت بعداً آقای سیدضیاءالدین ضمن سخنرانی اظهار داشته‌اند اگر ماها خائن نبودیم به روزگار بد گرفتار نمی‌شدیم. ماها باید نسبت به یکدیگر متحد باشیم. اشخاصی که ظلم می‌کنند باید اصلاح شوند. مدعویین چندین مرتبه کف زده، ساعت ۱۹/۲۰ خاتمه و جمعیت متفرق شدند. دو نسخه رونوشت برنامه افتتاح حزب مزبور [را] جهت استحضار به ضمیمه تقدیم می‌دارد.

رئیس شهربانی کل کشور - سرتیپ ضرابی [امضاء]

برنامه افتتاح حزب اراده ملی شمیران

- ۱- نطق افتتاحیه به وسیله آقای غلامعلی زندی رئیس شورای سنی
- ۲- انتخاب هیئت رئیسه
- ۳- اجازه خواستن شورای محلی از منشی کل حزب و نطق مشارالیه
- ۴- گزارش آقای سیدمحمدباقر حجازی

- ۵- تقاضا کردن رئیس شورای محلی شمیران از جناب منشی کل که رسماً حزب اراده ملی شمیران را افتتاح فرمایند
- ۶- اشعار آقای بیژن مهداد
مدیر دبیرخانه حزب اراده ملی شمیران - شریف فعلی
رونوشت برابر با اصل است.

[۲۴۶۳.۰۰۲۹۳ - ۳۴۲ ظ ۵ ب آ ۱]

- ۱۲ [رئیس شهربانی کل کشور به وزارت کشور، ۷ شهریور/۱۳۲۴]

وزارت کشور، شهربانی کل کشور، اداره سرکلانتری، تاریخ ۲۴/۶/۷، شماره ۲۷۶۵۳/۲۷۴۰۶/ب

وزارت کشور

گزارش شماره ۴۹۰۲ کلاتری ۱۰ ذیلاً معروض می دارد:

ساعت ۲۴ روز ۲۴/۵/۸ کلاتر در بازرسی بخش در خیابان قوام دفتر سردرب مغازه‌ای که متعلق به بهمن خشنودی است، تابلویی مشاهده که شرح زیر در تابلو با خط سفید در زمینه سیاه نوشته شده بود. حزب اراده ملی فروشگاه شماره ۶ برای اعضاء حزب هندوانه سه کیلو سه ریال خربزه سه کیلو ۱۱ ریال.

رئیس شهربانی کل کشور - سرتیپ ضرابی [امضاء]

[حاشیه] دفتر، برای ملاحظه به اداره سیاسی ارسال شود. ۱۳/۶

[۲۴۶۰.۰۰۲۹۳ - ۳۳۹ ظ ۵ ب آ ۱]

- ۱۳ [نماینده هیات رابطین و افراد حزب اراده ملی به نخست‌وزیر، ۹ آبان/۱۳۲۵]

وزارت پست و تلگراف و تلفن، تلگراف، از تهران، شهری، تاریخ اصل ۸/۹، تاریخ وصول ۸/۱۰

جناب اشرف آقای قوام السلطنه نخست وزیر، کپیه اطلاعات، کیهان، ایران، مهر ایران، جدال، شهریار، وجدان، مرد امروز، کوشش، کسری، تهران مصور، آتش، امید، چون طبق پیام آن جناب، آزادی افراد و قلم و عقیده و مطبوعات از شرایط حتمی مشروطیت است، بنابراین طبق قانون اساسی تقاضای استخلاص فوری جناب آقای سیدضیاءالدین طباطبایی منشی کل حزب اراده ملی و استخلاص کلیه محبوسین سیاسی و رفع توقیف کلیه جراید ملی را داریم. از طرف هیئت رابطین و افراد حزب اراده ملی محمدحسن طباطبایی یزدی.

[۳۱۰۰۰۰۷۶۵ - ۴۱۰ ف ۱۳ آ]

قم

[چند تن از اهالی قم به نخست وزیر، ۴/فروردین/۱۳۲۵] ۱۴

وزارت پست و تلگراف و تلفن، تلگراف، از قم به طهران، شماره تلگراف ۲۰۱، تاریخ اصل ۴، تاریخ وصول ۱/۴

حضرت اشرف آقای قوام السلطنه نخست وزیر، مدتی است که اینجانبان دچار تعدیات آقای محمدحسین فرخی که خود را رئیس حزب اراده ملی معرفی نموده هستیم. سابقاً

در تحت فشار بودیم که باید در حزب وارد شویم. فعلاً قریب یک ماه است تحریک می‌کند که ایلات را طبق دستور رئیس حزیش بر علیه دولت تحریک و ایجاد ناامنی نماید. استدعای رسیدگی و دفع تهدید و شر این آقای رئیس حزب اراده ملی و سیداحمد طباطبایی قمی رابط حزب اراده ملی را که مشغول تحریک و ناامنی برضد دولت هستند داریم.

محمدحسن تیموری - رضاقلی خسروی - سلمان زمانی - عباس منوچهری

[۲۵ - ۱۰۹۰۸۵]

کرج

۱۵

[بخشدار کرج به فرمانداری تهران، ۱۹/تیر/۱۳۲۴]

وزارت کشور، فرمانداری تهران، رونوشت بخشدار کرج، شماره ۱۳۷۱، مورخه ۲۴/۴/۱۹

خیلی محرمانه مستقیم. فرمانداری تهران. محترماً به عرض می‌رساند: چندی پیش اطلاع رسید که در نجم‌آباد جرگه حزب اراده ملی تشکیل شده است، ولی فعالیت و تظاهراتی از آن بر بخشداری مشهود نگردید. به تازگی خبر رسیده است که در هشتگرد حزب توده تشکیل شده و موسس آن آقای امیر سلیمانی که از قرار اطلاع فرزند آقای مشیرالسلطنه است، در آنجا شروع به فعالیت نموده است. بخشدار و شهردار کرج. فروغی.

[امضاء]

رونوشت برابر اصل است.

[۲۴۶۱۰۲۹۳۰ - ۳۴۰ ظ ۵ ب آ ۱]

خراسان - مشهد

[رئیس شهربانی مشهد به شهربانی کل کشور، ۲۸/خرداد/۱۳۲۴] ۱۶

وزارت کشور، شهربانی کل کشور، رونوشت گزارش شهربانی مشهد، شماره ۶۲۲، مورخه

۲۴/۳/۲۸

شهربانی کل کشور، تعقیب عرایض گذشته هنوز حزب اراده ملی که به ریاست آقای سیدهاشم طباطبایی اخیراً در مشهد به فعالیت پرداخته محلی را برای خود نتوانسته‌اند تعیین کنند که مرکز قرار دهند. و سید نامبرده کماکان در منزل اسمعیل پوراعتضاد و به عنوان مرخصی از تهران آمده اقامت دارد و به طور یقین اطلاعی به دست نیامده که با طبقات عالی شهری ملاقاتهایی نموده باشد، فقط ملاقات و عملیاتش برای ترویج حزب با یک عده اشخاص معمولی بوده [است]. از کارمندان دولت، عده‌ای از کارمندان دارایی از مشارالیه ملاقات و کارمندان بعضی از ادارات دیگر هم تک تک نیز وارد می‌شوند. شهربانی مراقبت کامل از لحاظ انتظامات نموده و می‌نماید. مراتب به جناب استاندار هم گزارش شفاهاً و کتباً عرض می‌شود.

پاسیار تورج امین

رونوشت با اصل یکسان است

[۲۲۱۷۰۲۹۳۰ - ۵۱۲ ظ ۴ ب آ ۱]

۱۷

[رئیس شهربانی کل کشور به وزارت کشور، ۱۱/تیر/۱۳۲۴]

وزارت کشور، شهربانی کل کشور، اداره اطلاعات، دائره محرمانه، تاریخ ۱۱/۴/۲۴، شماره
 ۱/۳۷۵۰/۴۰۲، محرمانه

وزارت کشور

تعقیب معروضه شماره ۳۳۶۴/۳۵۸۴ مورخ ۲۴/۴/۲۲ راجع به سیدهاشم طباطبایی که
 برای تشکیل حزب اراده ملی به مشهد رفته است به طوری که شهربانی مربوطه گزارش
 می دهد نامبرده شروع به انتشار مرامنامه و برگ های تبلیغاتی حزب مزبور نموده به
 اضافه کتابچه هایی به عنوان بیان حقایق (راجع به مصاحبه رفیق کافتارادزه و پاسخ پرآودا
 به اعلامیه آقای سیدضیاءالدین است) منتشر می نماید.

تاکنون اشخاص مهمی به مشارالیه مراجعه ننموده و وجوه اهالی و قاطبه خراسان
 استقبال شایانی از او ننموده اند. فعلاً در حدود صد نفر اشخاص بیکاره و غیر معروف
 نزد او رفت و آمد می کنند. شخص مذکور اخیراً علاقه بیشتری نسبت به ورزشکاران
 نشان می دهد. شهربانی محل فقط از لحاظ انتظامات قضیه را در نظر گرفته و مراقبتهای
 لازمه می نماید.

رئیس شهربانی کل کشور - سرتیب ضرابی [امضاء]

[۱۳۲۴-۲۲۱۷-۲۹۳۰۰۵۱۲ ظ ۴ ب آ ۱]

خوزستان - اهواز

۱۸

[رئیس شهربانی خوزستان به شهربانی کل کشور، ۲/اردیبهشت/۱۳۲۴]

وزارت کشور، شهربانی کل کشور، رونوشت گزارش شهربانی اهواز، مورخه ۱۳۲۴/۲/۲، شماره ۶۵، محرمانه

شهربانی کل کشور

اخیراً آقای دکتر علوی رئیس بهداری راه آهن جنوب ساکن اهواز حزبی به نام «حزب اراده ملی» در اهواز تاسیس نموده و اینک یک برگ صورت هیئت مدیره فعلی و یک برگ از مرامنامه آنها به پیوست تقدیم می گردد. ضمناً ساعت ۴ بعد از ظهر روز ۳۰ [ماه] جاری جهت تکمیل کارمندان جلسه در منزل مشارالیه تشکیل و عده ای از مشایخ اعراب از قبیل شیخ یراک و غیره حضور داشته و عملیات آنها بدون تظاهر، تحت نظر و چنانچه اطلاعات دیگری بدست آمد، درثانی به عرض خواهد رسید. فعلاً هم پیشرفتی ننموده اند.

رئیس شهربانی خوزستان - پاسیار ۱ البرز

رونوشت برابر اصل است

محل امضاء

[۲۵۱۵-۱۰۹۰۸۵]

صورت اسامی کارمندان حزب اراده ملی اهواز

شماره ترتیب	تاریخ تاسیس	مشخصات اسم نام خانوادگی	پیشه	ملاحظات
۱	۱۳۲۴	آقای دکتر علوی	رئیس بهداری راه آهن جنوب	رئیس حزب اراده ملی

۲	۱۳۲۴	آقای مهندس الهی	مهندس سد سازی شوشتر	کارمند حزب اراده ملی
۳	۱۳۲۴	آقای جناب زاده	بازرس اداره ثبت اسناد	کارمند حزب اراده ملی
۴	۱۳۲۴	آقای علی نادری	مدیر کافه مینا	رابط حزب اراده ملی

کفیل شعبه اطلاعات و اماکن عمومی
محل امضاء

رونوشت برابر اصل است

۱۹ [رئیس شهربانی کل کشور به وزارت کشور، ۱۱/فروردین/۱۳۲۵]

وزارت کشور، شهربانی کل کشور، محرمانه مستقیم

گزارش شماره ۹۹۸ شهربانی اهواز ذیلاً معروض می‌گردد:
دکتر علوی رئیس بهداری راه آهن که رئیس حزب اراده ملی خوزستان هم می‌باشد و
چندی بود که هیچ گونه فعالیتی نداشت و تظاهراتی نمی‌نمود به واسطه آمدن آقایان
فرهودی و خادم آزاد به اهواز در نظر داشت فعالیت‌هایی بنماید ولی در اثر منتشر شدن
خبر دستگیری آقای سیدضیاءالدین فعلاً به کلی سکوت کرده‌اند. رئیس شهربانی کل
کشور - سرتیپ ضرابی

رونوشت برای استحضار خاطر محترم جناب آقای نخست وزیر تقدیم می‌شود.

رئیس شهربانی کل کشور - سرتیپ ضرابی [امضاء]

[۲۵۰۵ - ۱۰۹۰۸۵]

بهبهان

۲۰ [گزارش تلگرافی استان‌ها و شهرستان‌ها، ۱۵/خرداد/۱۳۲۵]

بهبهان - روز ۱۳۲۴/۷/۱۵ سردار امجد منصوری افتتاح رسمی حزب اراده ملی را اطلاع داده است.

[۲۹۳۰۰۴۵۸۶ - ۳۲۲ غ ۴ ب الف ۱]

فارس - شیراز

۲۱ [چند تن از مردم شیراز به نخست‌وزیر، ۱۰/مهر/۱۳۲۵]

وزارت پست و تلگراف و تلفن، تلگراف، از شیراز به ط، شماره تلگراف ۱۳۰۸، تاریخ اصل ۱۰، تاریخ وصول ۷/۱۱

جناب اشرف آقای قوام السلطنه نخست وزیر، رونوشت جناب آقای عمادالسلطنه فاطمی استاندار محترم فارس، رونوشت به وسیله حضرت آیت الله آقای بهبهانی، حضرت آیت الله آقای سید حسام‌الدین فال اسیری، رونوشت جناب آقای هیئت رئیس

هیئت اهرامی، رونوشت تیمسار سرباس صفاری، رونوشت تیمسار سرلشگر زاهدی، رونوشت جناب آقای سالار ناصر حکمت، رونوشت جناب آقای امیرهمایون، رونوشت جناب آقای اعزاز نیک‌پی تهران، بر اثر سعایت و تحریکات بدخواهان روزنامه اراده فارس که به نویسندگی دولت آزادی خواه آقای عبدالله خاوری در شیراز منتشر می‌شد، بدون اثبات گناه حسب‌الامر مرکز توقیف شده است و بر اثر تعقیبی که شهربانی نسبت به ایشان به عمل آورده مدتی است متواری و مخفی می‌باشد. چون روزنامه اراده فارس به شهادت مندرجاتش علاوه بر آزادی خواهی و افراط در میهن‌پرستی و مبارزه با ماجراجویان از طرفداران جدی شخص جناب اشرف و از مدافعین سیاست توازن می‌باشد، به همین جهات مورد علاقه عموم [واقع] گردیده و از مطبوعات آزادی خواه این استان است. به نام آزادی مطبوعات که بدون شک مورد احترام شخص جناب اشرف می‌باشد، استدعای دستور رفع توقیف اراده فارس، و عدم مزاحمت نسبت به آقای عبدالله خاوری داریم. محمدباقر دستغیب، محمدحسن دستغیب، قدرت‌الله مشیری [و ۵ امضای دیگر]

۲۲ [رئیس شهربانی کل کشور به نخست‌وزیر، ۱/آبان/۱۳۲۵]

وزارت کشور، شهربانی کل کشور، تاریخ ۲۵/۸/۱، شماره ۱/۶۶۰۶/۱۰۲۳۱

جناب اشرف آقای نخست‌وزیر

محترماً به استحضار می‌رساند راجع به توقیف روزنامه اراده فارس که از طرف چند نفر از اهالی شیراز ضمن عرض حال تلگرافی استدعای رفع توقیف و عدم تعقیب مدیر آن شده است. از شهربانی مربوطه جریان قضیه استعلام بنا به گزارش واصله توقیف جریده مزبور و تعقیب عبدالله خاوری مدیر روزنامه نامبرده به واسطه ملاقات او با

رشیدیان و نشر بیانیه نهضت جنوب قبل از واقعه فعلی بوده و اقدام شهربانی محل نیز به موجب نامه شماره ۸۷۸-۲۵/۶/۳ فرماندار نظامی شیراز بوده است.
رئیس شهربانی کل کشور - سرپاس صفاری [امضاء]

فارس - آباده

۲۳ [رئیس شهربانی کل کشور به وزارت کشور، ۲۹/مرداد/۱۳۲۴]

وزارت کشور، شهربانی کل کشور، اداره اطلاعات، دائره محرمانه، تاریخ ۲۹/۵/۲۴، شماره
۱/۵۱۱۷/۵۹۵۵

تعقیب معروضه شماره ۴۰۲۵/۳۳۹۷ - ۳۲۴/۴/۱۲ محترماً به استحضار می‌رساند:
شهربانی شیراز گزارش می‌دهد عبدالله خاوری پس از توقف چند روز در آباده حزب
اراده ملی را تشکیل، از مامورین و غیره به منظور تاسیس باشگاهی در آن جا و جوهری
جمع‌آوری، حقیقت کیش رئیس بهداری و محمد امین قشقائی را به نام رابط تعیین و به
شیراز وارد با اشخاص ملاقات [کرده است.] و درصدد است در شیراز هم باشگاهی
تشکیل دهد. شهربانی مذکور علاوه نموده نظر به اینکه بیانات و خطابه آقای
سیدضیاءالدین منتشره در تهران به طور فوق‌العاده از طرف روزنامه جهان نما چاپ
شیراز انتشار یافته بود. روزنامه مزبور مورد حمله روزنامه سروش چاپ آن جا واقع و
بین دو روزنامه نامبرده مبارزه شدیدی شروع شده است. و هرگاه وضعیت مبارزه آنان
بدین منوال ادامه پیدا کند، انتظار می‌رود در شهر زحمتی تولید نمایند. اینک دو شماه
(۴۲) جهان نما [و] شماره ۱۸۳ سروش ارسالی از شهربانی مزبور برای ملاحظه به

ضمیمه تقدیم می‌گردد^(۱). به شهربانی مربوطه برای حفظ انتظامات دستور لازم صادر گردیده است.
رئیس شهربانی کل کشور - سر تیپ ضرابی [امضاء]

[۲۹۳۰۰۵۷۰۸ - ۳۱۶ ف ۵ ب الف ۱]

کردستان - بیجار

۲۴ [رئیس شهربانی کل کشور به وزارت کشور، ۴/آذر/۱۳۲۴]

وزارت کشور، شهربانی کل کشور، ۲۹۵۶۸، ۲۴/۹/۴، محرمانه، مستقیم

وزارت کشور

تعقیب گزارش شماره ۸۷۹۷ گزارش شماره ۳۵۶ شهربانی گروس ذیلاً معروض می‌گردد:

تعقیب گزارش تلگرافی شماره ۱۶ شهربانی بیجار، شهربانی نامبرده گزارش می‌دهد آقای سیدعلی امام جمعه بیجار که در تابستان امسال به خراسان رفته، در تهران آقای سیدضیاءالدین را ملاقات و تقاضای اعزام نماینده و تشکیل حزب اراده ملی از او نموده و اخیراً مهندس انزلیچی به بیجار وارد و مرکز حزب را منزل امام جمعه معرفی و از اهالی دعوت می‌نمایند. تاکنون چند نفری دعوت او را پذیرفته و با مساعدت امام جمعه سه

روز در مسجد جامع سخنرانی نموده است.

رئیس شهربانی کل کشور - سرتیپ ضرابی [امضاء]

[حاشیه] رونوشت برای استحضار خاطر محترم جناب آقای نخست وزیر در تعقیب معروضه شماره ۸۷۹۷ تقدیم می شود.

[۲۴۹۱ - ۱۰۹۰۸۵]

۲۵

[وزیر کشور به شهربانی کل کشور، ۱۵/آذر/۱۳۲۴]

وزارت کشور، اداره سیاسی، شماره ۱۰۵۰۷، محرمانه

شهربانی کل کشور

فرمانداری سنندج مستنداً به گزارش رئیس شهربانی آنجا شرحی نوشته است دایر به اینکه مهندس انزلیچی در تاریخ ۲۴/۸/۱۸ برای تشکیل حزب اراده ملی به بیجار وارد گردیده است. رونوشت گزارش مزبور تلواً برای مزید استحضار آن وزارتخانه ارسال می شود. قدغن فرمائید با کسب نظر فرمانداری به نامبرده متذکر شوند که با توجه به وضعیت محل و مقتضیات موجود نسبت به جریان امر تجدید نظر نمایند. بدیهی است به شهربانی نیز دستور مراقبت کامل صادر خواهند فرمود که از هرگونه عملیات برخلاف انتظامی جلوگیری شود، و نتیجه اقدام را نیز گزارش دهند. رونوشت این نامه نیز به فرمانداری سنندج ارسال گردید.

وزیر کشور

[حاشیه ۱] رونوشت شرح بالا به انضمام رونوشت گزارشهای شماره ۲۴۸/۲۳/۳۵۱ و ۲۴۷ -

۲۴۸/۲۲ شهربانی سنندج که وسیله فرمانداری آنجا رسیده است، تلواً برای استحضار جناب آقای نخست وزیر تقدیم می شود. از طرف وزیر کشور فریدونی

[حاشیه ۲] آقای دربندی - جواب بدهید نظر وزارت کشور و جوابی که داده‌اند صحیح است. با این وضعیت فعلی صلاح نیست. ۶/۱۹

[۲۴۸۹ - ۱۰۹۰۸۵]

۲۶ [وزیر کشور به نخست وزیر، ۲۲/دی/۱۳۲۴]

وزارت کشور، اداره سیاسی، تاریخ ۲۲/۱۰/۱۳۲۴، شماره ۱۱۹۳۵، ۸۹۶۶

جناب آقای نخست وزیر

طبق گزارش واصل از شهربانی کل کشور، آقای مهندس انزلیچی که در چندی قبل برای تشکیل حزب اراده ملی به بیجار رفته بود، در تاریخ ۲۴ آبان ماه به همدان مراجعت و در تاریخ ۱۵ ماه جاری، سید علی امام جمعه تابلو حزب را که در درب منزلش نصب شده بود برداشته و فعلاً تعطیل می‌باشد. مراتب استحضاراً معروض گردید.
از طرف وزیر کشور فریدونی

[۲۴۹۱ - ۱۰۹۰۸۵]

کرمانشاهان - کرمانشاه

۲۷ [گزارش تلگرافی استان‌ها و شهرستان‌ها، ۱۴/خرداد/۱۳۲۴]

کرمانشاه

اخیراً آقای ابوالفتح دولتشاهی حزبی به نام (اراده ملی) در آن جا تشکیل و اهالی را به وسیله آگهی برای عضویت حزب دعوت نمودند. و روز ۱۲/۳/۱۳۲۴ اولین جلسه حزب با حضور ۱۵۰ نفر از مالکین و تجار و کسبه تشکیل و دولتشاهی و توکلی در اطراف محسنات حزب و این که حزب اراده ملی با قانون اسلام موافقت دارد بیاناتی نمودند.

[۱۰۹۰۸۵ - ۲۵۱۲]

۲۸

[رئیس شهربانی کل کشور به وزارت کشور، ۱۲/شهریور/۱۳۲۴]

وزارت کشور، ۶/۱۲/۱۳۲۴، م/۳۱۸۶/۶۱۹۴، محرمانه

وزارت کشور

تعقیب معروضه شماره ۲۵۷۳ - ۲۹۸۴ - ۱۳۲۴/۳/۲۳ محترماً به استحضار می‌رساند: شهربانی کرمانشاهان گزارش می‌دهد روز ۱۴ تیرماه ۲۴ شورای محلی حزب اراده ملی در باشگاه حزب (منزل حاج غلامرضا قدس) از کارمندان حزب مزبور تشکیل و برای تعیین رئیس و نایب رئیس و منشی، استخراج آراء نموده، در نتیجه آقای عبدالحسین توکلی به سمت ریاست و آقایان شعیب، سپهری و تقی رستم‌پور به سمت نایب رئیس و آقایان اشرف حسینی، و سیدمحمد صالحی، رثوفی و محمدحسین مدنی به سمت منشی تعیین گردیده‌اند. شهربانی مربوطه اظهار نظر نموده از قرار معلوم آقای ظهیرالملک هم سمت نمایندگی کل حزب را از طرف حزب اراده ملی مرکزی تهران دارا می‌باشد. ضمناً آقای ابوالفتح دولتشاهی که برای تشکیل حزب مزبور به کرمانشاهان رفته بودند روز ۲۴ تیرماه به سمت تهران عزیمت و عده‌ای از کارمندان حزب تا

طاق بستان ایشان را بدرقه کرده‌اند.

رئیس شهربانی کل کشور - سر تیپ ضرابی [امضاء]

[حاشیه] رونوشت شرح بالا در تعقیب شماره ۴۲۵۷ - ۱۳۲۴/۴/۲۰ جهت استحضار مقام نخست وزیری تقدیم می‌شود. از طرف وزیر کشور فریدونی

[۳۴۹۳ - ۱۰۹۰۸۵]

۲۹ [رئیس شهربانی کرمانشاه به استاندار کرمانشاهان، ۱۹/تیر/۱۳۲۵]

وزارت کشور، استانداری پنجم، شماره ۱۲۳۲، ۱۹/۴/۱۳۲۵، محرمانه

استانداری استان پنجم

اخیراً در نتیجه اعلامیه جناب آقای نخست وزیر راجع به تشکیل حزب دموکرات که وسیله رادیو ابلاغ شده، علی اکبر نورسی تابلویی به نام حزب دموکرات شعبه کرمانشاه تهیه و در لیژان (محللی است در داخله باغهای سراب) محللی را برای این منظور فراهم و تابلو را نصب نموده بعداً تابلو را پائین آورده تلگرافی بدین مضمون روز ۲۵/۴/۱۲ به جناب آقای نخست وزیر مخابره نموده (حزب دموکرات حسب الامر در کرمانشاه تشکیل و تابلو نصب منتظر دستور و صدور مرامنامه ۲۵/۴/۱۲) ولی تاکنون فعالیتی از او ابراز نگردیده منتظر پاسخ ریاست محترم دولت می‌باشد.

ضمناً طبق اطلاع حاصله جمعیت حزب اراده ملی و عده‌ای دیگر نیز تلگرافاً به مقام نخست وزیر پیوستگی خود را به آن حزب اعلام داشته‌اند. مراتب محض استحضار گزارش گردید.

رئیس شهربانی کرمانشاه. پاسیار ۱ اسفندیاری

رونوشت برابر اصل است.

[۲۹۰۰۰۶۵۰۹ - ۲۶۳۲ ن ۳ الف ب ۱]

۳۰

[گزارش شهربانی کرمانشاه به مرکز، ۳ شهریور/۱۳۲۵]

وزارت کشور، شهربانی کل کشور، محرمانه

وزارت کشور

گزارش رمز تلگرافی شماره ۱۰۶۸ - ۲۴/۶/۳ شهربانی کرمانشاه ذیلاً معروض می‌گردد:

برابر گزارش شهربانی کردند روز ۲۴/۵/۳۱ چند تن از گماشتگان عبدالحسین حیاتی که از مالکین و متنفذین محل و رئیس حزب اراده ملی منطقه است مسلحانه با جمعیت کثیری به عنوان جلوگیری از حزب توده در بازار، بنای شورش را گذارده به دکاکین نوذر جهانگیری، اسد خادمی، بابا مراد صمیمی، حمله نموده، آنها را کتک زده و ااثیه دکان بابامراد را غارت کردند بعداً از منزل گروهبان یک ژاندارمری مرادی که خودش در قصر شیرین است، درب خانه و مقداری ااثیه او را شکسته و مقداری را به غارت می‌برند.

چند تیر هم خالی نموده‌اند، وسیله پاسبانان و سربازان جمعیت متفرق بعداً که شهربانی اشخاص را برای بازجوئی از آقای حیاتی خواسته، پاسخ کتبی داده که مامورین فعلی شهربانی صلاحیت رسیدگی به این موضوع را ندارند. و نیز آقای حیاتی و چند تن دیگر از اهالی کردند تلگرافاً به استانداری و شهربانی و دادسرا و روزنامه‌ها دادخواست داده که استوار پاکزاد مامور ژاندارمری آنجا و سرپاسبان ایمانی مامور شهربانی، تشکیل حزب توده در کردند داده و نیز نسبت اخاذی به رئیس شهربانی آنجا داده‌اند. مراتب به دادسرا اطلاع و اعزام بازپرس برای رسیدگی به محل تقاضا شد و به شهربانی کردند آموزش لازم در حفظ انتظامات صادر شد. مراتب به استانداری گزارش شد. به شهربانی مزبور دستور داده شد باید بدون ملاحظه با نهایت بیطرفی مقتدرانه و با نظر دادستان و فرماندار موضوع تعقیب و مقصرین تنبیه قانونی شوند.

رئیس شهربانی کل کشور - سر تیپ ضرابی [امضاء]

[حاشیه] رونوشت گزارش فوق برای استحضار خاطر محترم جناب آقای نخست وزیر تقدیم می شود.

[۳۴۹۳ - ۱۰۹۰۸۵]

کرنند غرب

۳۱

[گزارش تلگرافی از کرنند غرب، ۱/شهریور/۱۳۲۴]

وزارت کشور، تاریخ ۱۳۲۴/۶/۵، شماره ۱۰/۹۲۵، مستقیم

وزارت کشور، موضوع جلوگیری از تشکیل حزب توده در کرنند به وسیله حزب اراده ملی

رونوشت گزارش تلگرافی رسیده از کرنند برای اطلاع آن وزارت به ضمیمه ایفاد گردید.
به جای وزیر پست و تلگراف و تلفن

رونوشت تلگراف

گزارش تلگرافی ۲۴/۶/۱ تلگراف خانه کرنند، ساعت ۷ بعد از ظهر روز ۲۴/۵/۳۱ عده‌ای از کسبه در یکی از منازل کرنند در نظر داشتند حزب توده تشکیل دهند. از طرف حزب اراده ملی جلوگیری و آنها را متواری نمودند.

فتاحی

[۱۰۹۰۸۵ - ۲۴۹۸]

لرستان - خرم آباد

۳۲

[صورت مجلس حزب اراده ملی خرم آباد، ۲۹/خرداد/۱۳۲۵]

وزارت کشور، شهربانی کل کشور، شهربانی خرم آباد، صورت مجلس نامه شماره ۱۵۴، حزب اراده ملی
بجای رونوشت (لرستان) (حزب اراده ملی)

رونوشت صورت مجلس مورخ ۲۵/۳/۲۹

در تاریخ ۲۵/۳/۲۹ امضاء کنندگان زیر که سمت رابط و عضویت حزب اراده ملی شعبه لرستان را دارا بودند حضور به هم رسانیده و به علتی که حزب مرکزی اراده ملی عملیات خود را مدتی بود راکد گذارده بود و فعالیتی نشان نمی داد روی این اصل جدیت در پیشرفت امور حزب منظور را در لرستان جائز ندانسته و بدینوسیله خود را از عضویت حزب اراده ملی لرستان خارج و کناره گیری خود را به موجب این صورت مجلس برقرار می دارد. روح الله والی زاده - نصرت الله والی زاده - جواد کاکاوند - کاظمی - غلامرضا میراوند - حافظی - سید محمد حسن جزایری - فتح الله فنصان - کاظم جباری - بهرامی - محروم - افتخاری - کمالوند - نصرالله قلائی - رونوشت برابر اصل است - مهر حزب اراده ملی لرستان

رونوشت برابر رونوشت است. علی کرد

[۲۵۱۱ - ۱۰۹۰۸۵]

مازندران - پل سفید

۳۳

[رئیس شهربانی کل کشور به وزارت کشور، ۳دی/۱۳۲۴]

وزارت کشور، شهربانی کل کشور، اداره اطلاعات، دایره اخبار، تاریخ ۲۴/۱۰/۳، شماره ۱/۱۰۴۴۴/۱۲۳۶۹، محرمانه، مستقیم

وزارت کشور

محترماً به عرض می‌رساند: مورخه ۲۴/۹/۱ کارآگاه ویژه گزارش داد در پل سفید یک عده از مهاجرین مسلح به قطار وارد و مسافرین را به عنوان عضویت حزب اراده ملی تفتیش و ضمناً عده‌ای به طور ناشناس از مسافرین تحقیق می‌نمایند که قصد از مسافرت به مازندران برای چه بوده و پس از اطلاع از وضعیت، آنها [را] در دو آب پیاده کرده از آنها اخاذی می‌نمایند و ضمناً مهاجرین در اطراف زیرآب و شیرگاه مشغول کندن سنگر برای دفاع بوده ولی نمی‌گذارند کسی از آنجا عبور نماید. به شهربانی مربوطه دستورات لازم داده شده، شهربانی مازندران طی شماره ۵۰۲ - ۲۴/۹/۲۸ گزارش می‌دهد: راجع به اخاذی در بین راه پل سفید و شیرگاه و غیره چون از حدود شهربانی خارج بوده بازرس به طور غیرمحسوس به آنجا اعزام، طبق گزارش مامور، اخاذی در بین نیست و در موضوع سنگر در تمام نقاط مذکور سنگرهایی که سربازان شوروی قبلاً کنده‌اند موجود و به تازگی این عمل نشده است.

رئیس شهربانی کل کشور - سرتیپ ضرابی [امضاء]

[۲۹۳۰۰۳۲۷۰ - ۸۰۵ ع ۳ ب الف ۱]

مرکزی - اراک

۳۴ [گزارش تلگرافی استان‌ها و شهرستان‌ها، ۲۴ تا ۳۱ شهریور/۱۳۲۴]

اراک - چند روز است در منزل ابراهیم نوذری حزبی به نام اراده ملی به ریاست نامبرده تشکیل و اغلب اشخاص مشغول نام‌نویسی هستند.

[۲۹۳۰۰۴۵۸۶ - ۳۲۲ غ ۴ ب الف ۱]

ساوه

[قائم مقام منشی کل حزب اراده ملی به فرمانداری شهرستان ساوه،

۳۵

۳۰/مهر/۱۳۲۴]

وزارت کشور، فرمانداری شهرستان ساوه، تاریخ ۲۴/۷/۳۰، شماره ۲۳، بجای رونوشت

فرمانداری محترم شهرستان ساوه - محترماً به عرض می‌رساند طبق ابلاغیه شماره ۲۹۷

- ۲۴/۳/۸ حزب اراده ملی مرکز، افتخار تشکیلات حزب اراده ملی شهرستان ساوه به اینجانب محول و مدت یک ماه است که در محل ساختمان‌های جدیدالبناء خود مشغول برقراری سازمان حزب می‌باشم. بدیهی است تاریخ افتتاح رسمی حزب به عرض مقام محترم خواهد رسید. روش و هدف حزب در حدود مرام‌نامه و نظام‌نامه مصوبه حزب اراده ملی مرکز خواهد بود.

قائم‌مقام منشی کل حزب اراده ملی
حسن صالحی [امضاء]

[۲۴۵۹۰۰۲۹۳۰ - ۳۳۸ ط ۵ ب آ ۱]

همدان - همدان

گزارش تلگرافی استان‌ها و شهرستان‌ها، ۲۴/مرداد/۱۳۲۴] ۳۶

همدان

روز ۱۳۲۴/۵/۲۴ مجلس جشنی برای نیروی متفقین از طرف مهندس انزلیچی [که] برای تشکیل حزب اراده ملی به همدان آمده منعقد و راجع به نیروی متفقین سخنرانی به عمل آمد.

[۴۵۸۶۰۰۲۹۳۰ - ۳۲۲ غ ۴ ب الف ۱]

ملایر

۳۷ [رئیس شهربانی کل کشور به وزارت کشور، ۹/۲۴/۱۳۲۴]

وزارت کشور، اداره سیاسی، تاریخ ۹/۲۴/۱۳۲۴، شماره ۸۵۲/۹۷۲

وزارت کشور

محترماً به استحضار می‌رساند: شهربانی ملایر گزارش می‌دهد رضاقلی ازمن معروف به نمره ۱ چند روز است به نهاوند وارد در منزل معتمدی که یکی از ملاکین است توقف خود را وابسته به آقای سیدضیاءالدین طباطبایی معرفی و قصد تشکیل زاب و گروهها حزب اراده ملی را دارد.

رئیس شهربانی کل کشور - سر تیپ ضرابی [امضاء]

رونوشت شرح بالا برای استحضار مقام نخست‌وزیری تقدیم می‌شود.

از طرف وزارت کشور [امضاء]

[۲۵۰۴ - ۱۰۹۰۸۵]

اسدآباد

[مدیر قرائت‌خانه حزب اراده ملی اسدآباد به مجلس شورای ملی،

وزارت پست و تلگراف و تلفن، تلگراف از اسدآباد به ط، شماره تلگراف ۶۶، تاریخ اصل ۸،
تاریخ وصول ۲/۱۱

مجلس شورای ملی، رونوشت دفتر نخست وزیری، رونوشت وزارت کشور، رونوشت
رعد امروز، رونوشت ستاره، رونوشت دفتر [مرکزی] حزب اراده ملی، در اسدآباد
قرائت خانه به نام حزب اراده ملی تشکیل، مستدعی است از اوراق و نظامنامه‌ها و
روزنامه عام‌المنفعه به وسیله مدیر قرائت‌خانه مرحمت فرمایند که [در اختیار
علاقندگان] گذاشته شود. البته از باب جراید از ارسال شماره‌های روزنامه دریغ
نخواهند فرمود. مدیر باباگیتی

[حاشیه ۱] آقای بهار ملاحظه فرمایند. ۲۴/۲/۱۷

[حاشیه ۲] اقدامی ندارد. بایگانی شود. ۲۴/۲/۱۸ بهار

[۱۰۹۰۸۵ - ۳۴۹۵]

یزد

۳۹

[گزارش تلگرافی استانها و شهرستانها، ۱۸/فروردین/۱۳۲۲]

یزد

شهربانی یزد، رونوشت بیانیه منتشره از طرف حزب اراده ملی را ارسال داشته، در بیانیه
با اشاره به تشکیل احزاب در کشورهای بزرگ جهان و نتایجی که برای پیشرفت و ترقی و
اصلاحات مملکت از تشکیل حزب گرفته می‌شود، اهالی یزد را به قبول عضویت حزب

دعوت نموده است.

رونوشت بیانیه حزب اراده ملی یزد

بیانیه

منظور اساسی از تشکیل احزاب در کشورهای بزرگ جهان ایجاد وحدت فکری و اشتراک مساعی عظیمی است در راه پیشرفت ترقیات و نیل به سعادت و اصلاحات و رفع نواقص و نقایصی که در اثر تغییر مقتضیات زمانی و تحولات زندگی حاصل می‌شود. لزوم ایجاد اینگونه احزاب وقتی روشن می‌شود که می‌بینیم تا به حال آنچه تجربه و منطق نشان داده است، افراد روشن فکر و صالح هر قدر هم زیاد باشند، به طور انفرادی نتوانسته‌اند امور مهمه اقتصادی و اجتماعی را به نحو مطلوب انجام و یا مشکلات جامعه را مرتفع سازند. از این رو تنها رویه‌ای که متضمن پیشرفت سریع و نتیجه مثبت و مطمئن باشد، همان ایجاد احزاب یا گرد آمدن عده زیادی متفکرین و برگزیدگان است که در راه منظور واحدی وارد فعالیت می‌شوند.

کشور ایران در قرون معاصر دچار مصائب و مشکلاتی بوده و در اثر پیدایش جنگ جهانی و عوارض آن بدبختی‌های بیشتری در پیش دارد. و در این مدت یک حزب نیرومند و متکی به مبانی عالی وجود نداشته که اشکالات اقتصادی، اجتماعی، دینی و غیره را حل نماید.

اخیراً حزب اراده ملی با منظور و مقاصد عالی‌ای برای رفع نواقص و نجات کشور از بلایا و مصائب و تجدید و اعاده مجد و عظمت ایران با سازمان وسیعی در پایتخت قیام نموده و در راس هیئت مرکزی آن شخصیتی فوق‌العاده که به نیروی فکر و عزم و تدابیر سیاسی ممتاز است قرار گرفته و به کمک یک عده اشخاص لایق و برجسته و با ایمان به اقدامات مهم و اساسی مبادرت نموده است. و از حسن استقبالی که در پایتخت و غالب شهرستان‌ها از طرف عموم طبقات به عمل آمده، مایه بسی امیدواری است، حزب نامبرده در یزد نیز تشکیل و از عموم اهالی و روشنفکران انتظار دارد شایستگی خود را از تشریک مساعی در راه پیشرفت آن نشان بدهند. و آنهایی که برای ترقی و تعالی جامعه

افکار صائب و مثبتی داشته و تدابیر موثری دارند کمک و معاونت فکری فرمایند. آقایان شما که از جریان اوضاع اظهار عدم رضایت می‌نمائید و پیوسته خواهان اوضاع رضایت بخش می‌باشید، اکنون موقع آن است که نبوغ و رشد فکری خود را به درجه ثبوت رسانید. و با قدم‌های تند راه سعادت و حقیقت را پیموده خود را از سرزنش و تحقیر جهان تمدن برهانید. باید در دل‌های شما آتشی افروخته گردد که طوفان تذبذب و دسایس بدخواهان خاموش کردن آن را نتواند. باید در قلوب و ضمیر شما نور خدائیی و ایمان محکم پرتو افکند و در زیر لوای وحدت و یگانگی مجتمع و در سایه اتفاق و ایمان حقیقی مجد و عظمت از دست رفته را اعاده نمایند.

دفتر نام‌نویسی حزب همه روزه از ساعت ۴ الی ۷ بعد از ظهر در خیابان پهلوی در محل حزب مفتوح و مرام‌نامه آن در دسترس علاقمندان و ترقی خواهان گذاشته خواهد شد. حزب اراده ملی - یزد

رونوشت مطابق با اصل بیانیه است.

[۲۴۶۲-۲۹۳۰۰۳۴۱ ط ۵ ب آ ۱]

۴۰ [رئیس شهربانی کل کشور به وزارت کشور، ۲۴/اردیبهشت/۱۳۲۴]

وزارت کشور، شهربانی کل کشور، اداره اطلاعات، دایره محرمانه، تاریخ ۲۴/۲/۲۴، شماره ۱/۱۵۲۴/۱۵۸۱، محرمانه

وزارت کشور

محترماً به استحضار می‌رساند: شهربانی یزد گزارش می‌دهد در تاریخ اول اردیبهشت ماه ۳۲۴ شعبه حزب اراده ملی [به] وسیله آقایان حاجی میرزا محمدعلی آثاری زاده و آقا شیخ محمود ریسمانی و آقا شیخ مهدی طاهری در یزد تاسیس گردیده [است].

هیئت مدیره حزب مزبور تاکنون تعیین نگردیده است.
 رئیس شهربانی کل کشور - سرتیپ ضرابی [امضاء]
 [حاشیه] رونوشت شرح بالا جهت استحضار مقام نخست وزیر تقدیم شد. کفیل اداره سیاسی - از طرف
 وزیر کشور ۲۴/۲/۶۰

[۱۳۳۸-۲۹۳۰۰۲۱۳۸ ظ ۴ ب آ]

۴۱ [رئیس شهربانی کل کشور به وزارت کشور، ۲۱/اسفند/۱۳۲۴]

وزارت کشور، شهربانی کل کشور، محرمانه

وزارت کشور

برطبق گزارش تلگرافی شماره ۴۱۱ شهربانی یزد معروض می گردد: از روز ۱۱ تا عصر
 روز ۱۵ ماه جاری انتخابات انجمن ولایتی قرائت ۶ نفر اشخاص زیر:
 ۱ - سیدجلیل جلیلی ۲ - حسن کوراوغلی ۳ - محمد گلشن ۴ - غلامرضا مرشد ۵
 - محمدعلی تدین ۶ - مهدی طاهری که کاندید حزب اراده ملی و [حزب] بیدار بوده اند،
 حائز اکثریت گردیده و آرامش کامل برقرار بوده اتفاق سوئی رخ نداده است.

رونوشت برای استحضار خاطر محترم جناب آقای نخست وزیر تقدیم می گردد.
 رئیس شهربانی کل کشور - سرتیپ ضرابی [امضاء]

۴۲ [گروهی از هواداران حزب اراده ملی یزد به نخست وزیر، ۸/آذر/۱۳۲۵]

وزارت پست و تلگراف و تلفن، تلگراف، از یزد به ط، شماره تلگراف ۸۸۲. تاریخ اصل ۸،
تاریخ وصول شب ۹/۱۱

جناب اشرف آقای نخست وزیر، رفع بازداشت آقای دکتر طاهری که سوابق آزادیخواهی و خدمات میهن پرستانه ایشان مورد گواهی علاقمندان به آزادی است، موجب تشکر عمومی گردید. با استحضار به بیانیتهای جناب اشرف که مکرراً ابراز علاقه به آزادی اشخاص و طنخواه به ویژه در مورد انتخابات فرموده‌اید، موقعیت دارد استدعا نمائیم دستور آزادی سایر بازداشت شدگان بخصوص آقای سیدضیاءالدین صادر و موجب سپاسگزاری خاصه میهن پرستان را فراهم نمایند. سید کاظم طاهری، محمود رسولیان - سید جلیل خیرالهی - صادق کوراوغلی [و حدود ۵۰ امضای دیگر]

[۳۶-۱۱۶۰۰۲-۶۱۴]

۴۳

[رئیس شهربانی کل کشور به نخست وزیر، ۲۲/دی/۱۳۲۵]

وزارت کشور، شهربانی کل کشور، تاریخ ۲۲/۱۰/۲۵، شماره ۱/۱۰۳۳۳

جناب اشرف آقای نخست وزیر

محترماً به استحضار عالی می‌رساند: شهربانی یزد گزارش می‌دهد روز ۱۵ ماه جاری عده‌ای از طرفداران سید ضیاء و دکتر طاهری و سید کاظم خلیلی نمایندگان سابق یزد در منزلی اجتماع با اینکه توسط رضا گلشن که یکی از بازرگانان مربوط به دسته مزبور است ابلاغ گردیده از هرگونه اجتماع و تظاهرات که موجب اختلال نظم و پیش آمدهای دیگر است خودداری و متفرق شوند. مع الوصف ترتیب اثری نداده اشخاص مزبور با عده‌ای

تقریباً دو‌ست نفر از اهالی مجتمعاً به خیابان آمده مشغول تظاهرات بوده‌اند که با شرکت یک عده از افسران و مامورین ژاندارمری جمعیت را متفرق و اتفاق سوئی رخ نداد و اقدام مذکور با نظر و دستور فرمانداری بوده است. از طرف رئیس شهربانی کل کشور - پاسیار ۱ حسام وزیری [امضاء]

[حاشیه] آقای برومند: این نامه را به ضمیمه تلگرافهایی که از یزد راجع به اعمال بعضی اشخاص در تحریک و تبلیغ بر علیه انتخابات رسیده در پرونده مخصوص نگهدارید.

[۳۶ - ۱۱۶۰۰۲ - ۶۱۵]

حزب استقلال

موسس حزب استقلال عبدالقدیر آزاد بود. عبدالقدیر آزاد از آزادیخواهان دوران مشروطه و پس از آن به شمار می‌رفت که در اوایل دوران رضا شاه، "روزنامه آزاد" را در مشهد منتشر می‌کرد. در سال ۱۳۱۰ ش. به جرم ارتباط با "آقابکف" جاسوس شوروی در ایران دستگیر شد و تا شهریور ۱۳۲۰ ش در زندان ماند. و در همان جا با اعضای گروه ۵۳ نفر آشنا شد. پس از شهریور ۱۳۲۰ و آزادی از زندان به جلسه موسسان حزب توده دعوت شد. ولی پس از آن جلسه، دیگر با حزب توده همکاری نکرد.^(۱) و چندی بعد به همراه "آل بویه" حزب استقلال را بنیان نهاد.

آزاد و حزب استقلال در ابتدا هوادار آلمان بودند. به گفته "یوسف افشاری": «از جمله اشخاصی که به دیدن ما آمد یکی هم عبدالقدیر آزاد بود... به من گفت فاشیست‌های آلمان به ایران می‌آیند و ما باید حاضر باشیم با آنها همکاری کنیم. من تعجب کردم. گفتم آخر این چطور است، شما مدتی در راه آزادی مبارزه کردید، تبعید، حبس، اذیت و شکنجه شدید، گفت نه آنها به ما کمک می‌کنند و ما ایران را آباد می‌کنیم.»^(۲) با وجود این آزاد و حزب استقلال به تدریج خط مشی خود را عوض کرد. به

۱- لسان طبری، کژراجه (فاطراتی از تاریخ حزب توده ایران)، (تهران، امیرکبیر، پانپ دوم ۱۳۶۶) ص ۴۶

۲- یوسف افشاری، فاطرات دوران سپهری شده، ۱۳۹۹ تا ۱۳۲۹، به کوشش کاوه بیات، مجید تفرشی (تهران، فردوس، ۱۳۷۰) ص ۶۸

نوشته "الول ساتن" روزنامه آزاد از مهر ۱۳۲۱ش به سوی ساعد گرایش پیدا کرد و پس از آن به عضویت جبهه استقلال در آمد و در نتیجه چندین بار توقیف شد.^(۱)

حزب استقلال در سال ۱۳۲۳ به همراه احزاب پیکار، آزادیخواهان و میهن پرستان، حزب میهن را تشکیل دادند. ولی پس از چندی راه خود را از حزب میهن جدا نمود. عبدالقدیر آزاد در دوران صدارت احمدقوام به سوی وی گرایش یافت و در جریان انتخابات مجلس پانزدهم از سبزواری کاندیدای نمایندگی مجلس شورای ملی شد و به مجلس راه یافت. پس از افول ستاره قوام و برکناری وی، حزب استقلال بار دیگر فعال شد و تا مدتی "روزنامه بهمن" که صاحب امتیاز آن حسین علی بهرامی بود ارگان حزب استقلال محسوب می شد. در این دوران حزب استقلال به مخالفت با دولت حکیمی برخاست.^(۲)

پس از روی کار آمدن دولت هژیر، عبدالقدیر آزاد دولت هژیر را به علت توقیف غیرقانونی مطبوعات و اختناق و قیام علیه قانون اساسی استیضاح کرد^(۳). در این "زمان آزاد" و حزب استقلال بتدریج خود را در صحنه سیاسی کشور به طور جدی و اساسی مطرح کردند و ارتباطاتی نیز میان این حزب و دربار برقرار شد. در گزارش محرمانه شهربانی از مذاکراتی که در دفتر روزنامه آزاد به تاریخ ۲۵ خرداد ۱۳۲۷ به عمل آمده است، شمه‌ای در این خصوص آمده: "... چون از طرف اعلیحضرت همایون شاهنشاهی وعده داده شده است که در هیأت دولت از طرف حزب استقلال کاندیداهایی تعیین خواهد شد. لذا عبدالقدیر آزاد و عده زیادی از طرفداران او در مجلس به آقای هژیر رأی موافق خواهند داد."^(۴)

عبدالقدیر آزاد از اواخر سال ۱۳۲۷ شمسی به آیت‌الله کاشانی نزدیک شد و بنابه یک گزارش که درستی آن جای تأمل دارد، ائتلافی نیز میان حزب استقلال، سازمان مقاومت ملی و فدائیان اسلام صورت گرفت:

"گزارش ۳۰ خرداد ۱۳۲۷... محمود والانژاد هم ضمن ابراز فعالیت زیادی گفت: امروز

۱ - حسین ابوترابیان - مطبوعات ایران، (تهران، اطلاعات ۱۳۷۰) ص ۲۵

۲ - مجید تفرشی و محمود طاهر اعمری، همان ج ۲ - ص ۸۳، (گزارش سیزدهم فروردین ۱۳۲۷)

۳ - مصد علی سفیری، قلم و سیاست (تهران، نامک، ۱۳۷۱)، ص ۲۳۲

۴ - مجید تفرشی و محمود طاهر اعمری، همان ج ۲ - ص ۱۳۳

آزاد را خدمت کاشانی آوردیم و تبعیت نمود و در نتیجه حزب استقلال و سازمان مقاومت ملی هم با جمعیت فدائیان اسلام ائتلاف کردند.^(۱)

عبدالقدير آزاد در دوره شانزدهم هم به مجلس شورای ملی راه یافت و در آن جا به دليل مخالفت با قرارداد الحاقی گس - گلشائیان اعتبار زيادی کسب کرد. و در زمره مؤسسين جبهه ملی ايران قرار گرفت. ولی حزب استقلال و رهبر آن به تدریج از جبهه ملی و مصدق کناره گرفت و سرانجام در صف مخالفين قرار گرفت. "آزاد" پس از کودتای ۲۸ مرداد، مزد مخالفت با دولت مصدق را دریافت کرد و به ریاست شرکت فرش ايران منصوب شد.^(۲)

ولی حزب استقلال چون سایر احزاب خاموشی گزید و فعالیت آن متوقف گردید.

۱ - منبع فوق ص ۱۷۲

۲ - انور قاضی، خاطرات سیاسی، پناه نفر و سه نفر (تهران، نشر گفتار، ۱۳۷۲) ص ۱۸ عاشیه

[بیانیه حزب استقلال، ۲۷/بهمن/۱۳۲۱]

۱

بهاء ۵۰ دینار، فوق‌العاده جوانان، ۲۷ بهمن ماه ۱۳۲۱

آقای مدیر محترم روزنامه جوانان
خواهشمند است دستور دهید بیانیه حزب استقلال را بعنوان فوق‌العاده آن روزنامه
چاپ نمایند.

بیانیه حزب استقلال

هموطنان!! کابینه قوام السلطنه چهارمین کابینه بود که پس از بر طرف شدن رژیم سابق
روی کار آمده و با یک سلسله تباه کاری از قبیل خفه کردن مطبوعات و در هم شکستن
قلم و ایجاد قحط و غلا و بالا بردن هزینه زندگی و موضوع اسکناس و بالاخره ایجاد
حادثه رقت آور ۱۷ آذر که منجر به قتل و مجروح شدن سیصد نفر گردید و ملیونها اموال
مردم غارت شد، روز شنبه ۲۴ بهمن استعفا داد!! بدیهی است همان طور که تا حال
صدها رجال و زمامداران این کشور که در موقع تصدی امور مرتکب خیانت به وطن و
خفه کردن آزادی و صدها جرائم دیگر شده و کسی از آنها بازخواست ننموده است از
قوام السلطنه و اعضای کابینه او هم که مسئولیت مشترک دارند در مقابل ریختن خون
پنجاه شصت نفر زن و بچه و جوان و مجروح شدن دوست سیصد نفر مردم بی گناه و
غارت اموال مردم بازخواستی به عمل نخواهد آمد!!

اینک کابینه آقای سهیلی برای دومین بار تشکیل و حزب استقلال تقاضاهای ذیل را
از معظم له می نماید:

- ۱ - تامین خواربار مخصوصاً نان و نجات دادن مردم از قحطی و گرسنگی.
- ۲ - پایین آوردن بهای اجناس که چند برابر ترقی کرده و روز به روز بدون هیچ دلیل و
منطقی به سرعت برق بالا می‌رود، به طوری که طبقه دوم و سوم و کارکنان دولت
کمرشان در زیر بار خم شده است.

- ۳ - تنظیم نقشه صحیحی که ارزاق عمومی در سال آتیه کاملاً تامین و در صورت وجود مازاد آن را در مقابل اخذ متاع به هر کس می‌خواهند بدهند.
- ۴ - مجازات قوام السلطنه و اعضای کابینه و سایر هم‌دستان او که مسبب ریختن خونهای نابحق و غارت اموال مردم شده‌اند.

کمیته مرکزی حزب استقلال

عین بیانیه حزب استقلال را که مدلول آن کاملاً مطابق با نیت آزادی خواهان کشور و هیئت تحریریه روزنامه جوانان است بطور فوق العاده منتشر نمودیم. انتشار خیلی نزدیک روزنامه یومیه جوانان را بخوانندگان جوانان نوید می‌دهیم.
(جوانان)

[۱۸۰۰ - ۱۰۹۰۱۳]

۲

[بیانیه حزب استقلال، ۲۶/فروردین/۱۳۲۲]

جمعه ۲۶ فروردین ماه ۱۳۲۲، تک شماره ۵۰ دینار، فوق العاده روزنامه آزاد

بیانیه حزب استقلال

تاریخ را تجدید نکنید

هموطنان!! بعد از جنگ بین‌المللی در اثر نبودن یک مرکز ثقل ملی و تشکیل حزب مقتدری مملکت روی به آشفتگی گذاشته اوضاع کشور هرج و مرج، ناامنی در اغلب نقاط حکمفرما و تشتت افکار در میان جامعه روی به فزونی نهاد، در صورتی که پس از خاتمه جنگ ملی از قبیل لهستان، چک اسلواکی که مدتها استقلال خود را از دست داده و مستعمره گردیده بودند حیات سیاسی خود را از سر گرفته، مملکتی مستقل و آبرومند

تشکیل دادند و ملت ایران که ملتی متمدن و دارای افتخارات تاریخی بود و بایستی مجد و عظمت دیرینه خود را اعاده داده و شرافت ملی خود را حفظ نماید در اثر تشتت افکار به دست فرزند ناخلف خود و ثوق الدوله قرارداد شوم اوت ۱۹۱۹ را با دولت انگلیس منعقد ساخت، گرچه آن قرارداد شوم ظاهراً صورت عملی به خود نگرفته ملغی گردید، ولی تشتت افکار عمومی و نبودن حزب قوی و به تنگ آمدن مردم از هرج و مرج اداری و ناامنی سبب شد که سیدضیاءالدین به دستور بیگانگان در سوم حوت ۱۲۹۹ کودتای سیاه را ایجاد نمود و پس از رفتن او حکومت ۲۰ ساله رضاخان با آن وحشت به وجود آمده همه چیز ایران را بر باد داد و مال آن حکومت منجر به وضعیت کنونی گردید و ملت ایران با ثروت طبیعی و سرشاری که در این سرزمین نهفته است و می توانست با این ثروت در مدت ۲۰ سال کلیه مؤسسات لشکری و کشوری خود را تقویت و اصلاح کرده به اوج عظمت و اقتدار برسد نه اینکه نتوانست موفقیتی حاصل کند بلکه در اثر لاقیدی و عدم مداخله مردم در مقدرات خویش، خود را به این روز نشانید و بهترین اوقات گران بها را از دست داد.

اینک که نایره جنگ در تمام عالم مشتعل و متخاصمین در اثر ضعف و خستگی خود را حامی ملل ضعیفه قلمداد کرده سعی و کوشش می نمایند که افراد ملل کوچک را به سوی خود جلب کنند، ما از موقعیت استفاده نکرده و در خواب غفلت آرمیده ایم و تصور نمی کنیم که ایران خانه ماست و باید خانه خود را آباد کرده سر و صورتی به آن بدهیم. وضعیت امروز ما مانند سالهای ۱۲۹۸ و ۱۲۹۹ بلکه به مراتب بدتر است: ناامنی در اغلب نقاط حکمفرما، مجلس شورا متشنج و به هیچ وجه وحدت فکری و عملی در میان نمایندگان موجود نیست. اوضاع اداری به مراتب هرج و مرجتر از ۲۲ سال قبل است و دولتها پس از چهار پنج ماه ساقط و عامه مردم دارند کم کم از این اوضاع دلسرد و مایوس می شوند. این یاس عمومی سبب خواهد شد که مجدداً در ایران حکومت دیکتاتوری به وجود آید و همان قسم که بعد از جنگ بین المللی ما نتوانستیم از موقعیت عمومی استفاده کرده و بالعکس دچار هزاران مصائب و بدبختی شدیم، ممکن است که پس از خاتمه این جنگ نیز محن و مصائب دیگری بر ما وارد آید و دول غالب به وسیله ایجاد

یک حکومت دیکتاتوری پنجه‌های آهنین خود را برای بار دیگر بر سر ملت ایران فرود آورده ما را در زیر نفوذ خود له نمایند و برای حفظ منافع سیاسی و اقتصادی خود یک وثوق‌الدوله، سیدضیاء‌الدین و رضاخان دیگری را بر ما حکمفرما نموده، همه چیز ما را از دست ما بگیرند.

جای تردید نیست اگر پس از خاتمه جنگ بین‌المللی در کشور ایران قدرت ملی با حزب مقتدری موجود بود می‌توانست مقدرات کشور را به دست گرفته اصلاحات لازمه را شروع و پایه سعادت ملت را بر اساس محکمی استوار نماید. متأسفانه چون ملت قدرتی نداشت و حزب مقتدری نیز موجود نبود چند نفر از عناصر پست و بد اندیش بیچارگی‌هایی برای ملت ایران تهیه کرده و روزهای تیره‌ای برای ما تدارک دیدند.

اینک جنگ عمومی دارد مراحل آخری خود را طی می‌کند و ممکن است در ظرف یکی دو سال دیگر به پایان رسد، اگر از حالا ما قوای خود را جمع‌آوری نکرده یک قدرت ملی به وجود نیاوریم ممکن است پس از خاتمه جنگ همان اوضاع رقت‌آور گذشته به ظهور رسیده باز تاریخ زندگی سیاسی و اجتماعی ما تجدید گردد و یک بار دیگر سیلی‌های سختی بر صورت ملت ایران نواخته شود.

بنابراین حزب استقلال مخاطرات آتیه را به عموم هم میهنان خود گوشزد کرده، احتراز از تشتت افکار و پراکندگی را به عامه مردم توصیه می‌نماید و متذکر می‌شود که عناصر وطن پرست و آزادی خواه در تحت پرچم واحدی گرد آمده یک حزب قوی و مقتدری به وجود آرند که پس از خاتمه جنگ بتواند منافع ملت ایران را حفظ کرده و نگذارند دستهای پلیدی موجودیت و هستی ایرانی را ملعبه خود را قرار داده برای خوش آمد بیگانگان یک مرتبه دیگر ما را دچار مصائب و بدبختیهای دیگر بنماید.

و در خاتمه حزب استقلال می‌گوید اگر ایرانی یک حزب مقتدری به وجود آورد، همه چیز دارد و اگر نتواند یک حزب مقتدری به وجود آورد ممکن است دچار زحمت و اشکالاتی گردد که جبران ناپذیر باشد. کمیته مرکزی حزب استقلال

۳

[اعلامیه حزب استقلال، ۱۶/شهریور/۱۳۲۴]

حزب استقلال

هموطنان!! کشور ایران در نتیجه مداخلات اجانب روزهای خطرناکی را در پیش دارد. سعادت ما در این است که گرد هم جمع شده بر علیه نفوذ بیگانگان مبارزه کنیم و دست اجنبی پرستان را از دامن کشور کوتاه نماییم. سکوت موجب پریشانی و بدبختی ماست. حزب استقلال که هدف آن چند جمله زیر است شما را به اتحاد دعوت می نماید.

حزب استقلال می خواهد دست اجنبی پرستان را از دامن مملکت کوتاه کرده مقدرات کشور را به دست ایرانی بسپارد.

حزب استقلال می خواهد ادارات دولتی را از وجود ناپاکان تصفیه نموده و دزدان و غارتگران را به پای میز محاکمه جلب نماید.

حزب استقلال می خواهد بهداشت عمومی و تعلیم و تربیت را در سراسر کشور بسط و توسعه داده یک نسل زنده و فعالی به وجود آرد.

حزب استقلال حامی تیپ جوانان و رنجبران ایرانست، حزب استقلال یگانه حزبی است که تکیه آن افراد با ایمان و وطن پرست کشور است و تمام فعالیت آن به منفعت ایران تمام می شود.

کمیته مرکزی حزب استقلال

[۱۲۰۵۶۳۰۲۹۳ - ۱۱۵ ف ۵ ب الف ۱]

۴

[بیانیه حزب استقلال، دی ۱۳۲۴]

فوق العاده روزنامه آزاد

بیانیه حزب استقلال

ایران مواجه با خطر است

هم میهنان، بالاخره هیئت حاکمه بی لیاقت ایران که مدت سی سال به حيله و تزوير و گاهی با اعمال زور و سرنیزه اختیار کشور ایران را به دست گرفته بود ملت ایران را در مقابل خطر عظیمی قرار داد.

امروز کار از شوخی و سیاست بازی ورد و بدل کردن کاغذ گذشته باید چاره سریع و اساسی برای این پی آمدها اندیشید. امروز روزی نیست که در فکر مرام و مسلک و من و شما بود، امروز میهن ما در خطر است، و میهن مقدس تر از مرام و مسلک، زن و بچه و همه چیز است.

شما زعمای احزاب، در سرلوحه مرام خود می نویسید حفظ استقلال ایران. شما افراد صالح، همیشه می گوئید ایران و استقلال!! امروز همان استقلال و وطنی که دائم ورد زبان و قلم شماست مورد خطر گرفته است. بیائید برای نجات وطن متحد و متفق گشته با یک قیام ملی به دنیا ثابت کنیم که کسی نمی تواند به حقوق ما تجاوز کند.

هموطنان، به امید این وزراء و وکلاء نباشید، اینها همان مردمی هستند که در مدت چندین سال عدم لیاقت خود را در اداره کردن امور کشور ثابت کرده اند. اینها اگر می توانستند و یا می خواستند خدمتی به این کشور بنمایند تا بحال کرده و ما را به این روز سیاه نشانده بودند مطمئن باشید از اینها کاری ساخته نیست و این رژیم فاسد و تبهکار ملت ایران را از این بدبختیها نجات نخواهد داد. موقع باریک و خطرناک است، امروز را به فردا گذراندن ما را دچار مخمصه و عواقب وخیم خواهد ساخت، هر چه زودتر دست این بی عرضه ها و مزدوران را کوتاه کرده و حکومت ملی تشکیل دهیم به صرفه ماست. این هیئت حاکمه بی لیاقت نه قابلیت و کفایت آن را دارد که کشتی ایران را به ساحل نجات برساند و نه حاضر است خود را کنار کشیده بگذارد ملت ایران بر مقدرات خود حاکم گشته دولتی روی کار بیاورد که توانایی و لیاقت خدمت به کشور را داشته باشد. افراد حزب استقلال بدون در نظر گرفتن مرام و مسلک سیاسی خود بدین وسیله

خطری را که متوجه ایران است به عموم برادران خود اعلام داشته از تمام احزاب و اتحادیه‌ها و افراد وطن‌پرست دعوت نموده تقاضا دارد همان طور که ما فعلاً مرام و مسلک خود را بخاطر وصول به هدف اصلی‌تری که حفظ استقلال ایران است کنار گذاشته‌ایم، شما هم از اختلافات مسلکی و مرامی خود دست برداشته برای رسیدن به هدف مشترک نهائی که آن استقلال کشور است از همکاری و جان‌بازی دریغ ننمائید. بیائید اجتماعی به نام حفظ استقلال ایران تشکیل و با سرنگون ساختن این رژیم مضر و خطرناک دولتی از صلحای ایران تشکیل بدهیم که بتواند با بیطرفی کامل در این موقع خطرناک تمامیت ارضی و منافع کشور ایران را حفظ نماید.

کمیته مرکزی حزب استقلال

از احزاب و اتحادیه‌ها و کلیه افراد میهن‌پرست که مایل به همکاری برای تشکیل یک جبهه ملی که استقلال ایران را حفظ نماید [هستند] تقاضا می‌شود کتباً و شفاهاً هم آهنگی خود را به ما اطلاع دهند.

لاله زار محل سازمان حزب استقلال - جبهه ملی

[۱۳۲۵ - ۲۹۲۰۰۵۳۸۵ - ۲۳۲۴ ن ۲ آب ۱]

۵

[بیانیه حزب استقلال - تهران، ۲۰/تیر/۱۳۲۵]

تهران، ۲۵/۴/۲۵، بهاء، دهشاهی

بیانیه حزب استقلال

هموطنان، همه به چشم خود می‌بینیم که سراسر کشور در حال تشنج و عموم مردم

گرفتار سختیهای گوناگون و بدبختی‌های روز افزونند. روز به روز از موجودیت خود می‌کاهیم و آن به آن به پرتگاه نیستی نزدیک می‌شویم. امروز ما از دیروز بدتر و امر معیشت ما از گذشته به مراتب سخت‌تر است. یاس تجار امور صادرات و واردات را فلج ساخته و خود سری آشوب طلبان کشاورزان را در تمام کشور به وحشت انداخته است، حتی فساد اخلاق به جانی رسیده که دروغ و افترا و خیانت به کشور امر عادی شمرده می‌شود، از این مقدمه پیداست نتیجه چیست و عاقبت کار به کجا خواهد کشید. هموطنان، تا موقع نگذشته باید دست به دست هم داده از مخاطراتی که حیات و موجودیت ما را تهدید می‌کند جلوگیری نمائیم، زیرا کمترین غفلت موجب ندامتهای بیشمار است.

هموطنان، حزب استقلال که در آذر ماه ۱۳۲۰ تشکیلات خود را آغاز نموده و وارد صحنه سیاست گردید، الی حال که چهار سال و اندی از پیدایش او می‌گذرد دائما در حال مبارزه بوده و هدف اصلی او که عبارت از اعاده مجد و عظمت تاریخی ایران باستانی است تعقیب نموده است.

از شهریور ۱۳۲۰ شاید متجاوز از چهارصد حزب در ایران به وجود آمده، یکی پس از دیگری از هم پاشیده است، ولی حزب استقلال با آنکه با هیچ یک از مقامات خارجی و متنفذین داخلی ارتباط و بند و بستی نداشته و از هیچ طرفی تقویت نشده است، سازمان خود را حفظ کرده به حیات سیاسی خود ادامه داده است و در مدت چهار سال و کثری همواره با اجنبی پرستان و عمال دیکتاتوری در مبارزه و جدال بوده، به قدر قوه و توانائی خود جهاد نموده است.

حزب استقلال خواهان تجدید عظمت باستانی و افتخارات دیرین ایران است، قطع نفوذ اجانب و حاکم بودن ملت ایران را بر مقدرات خویش و نگرهبانی از قانون اساسی و اصول مشروطیت را نخستین شعار خود قرار داده و پس از چند سال مبارزه امروز، خود را محتاج به مبارزه شدیدتر و فعالیت بیشتری می‌داند، لذا از عموم هم میهنان وطن پرست خود دعوت می‌کند که به حزب استقلال گرویده این جبهه ملی را تقویت نمایند تا به آرزوی بزرگ خود نائل شویم.

ضمناً به عموم هم میهنان تذکر می‌دهیم که حزب استقلال مردم را به چپاول و غارت تشویق نمی‌نماید همچنین برای قبول عضویت وعده وزارت و وکالت به اشخاص نمی‌دهد، حزب استقلال تنها چیزی که دارد عشق و وطن‌پرستی و علاقه مفراط به آبادی کشور است، هر کس این عشق و آرزو را دارد می‌تواند عضویت حزب استقلال را پذیرفته با پول و فعالیت خود حزب را تقویت نموده وارد مبارزه گردد. ما شک نداریم که صد نفر با ایمان که در پیرامون یک هدف و مرام مقدسی گرد آیند قویتر از هزارها اشخاص بی ایمان است که به نوید چپاول و غارت یا امید وزارت و وکالت مجتمع گردند نیروی ایمان صد نفر را شب و روز به فعالیت و فداکاری وادار می‌نماید و حال آن که اشخاصی که به طمع غارت یا ریاست گرد هم جمع می‌شوند کمترین یأسی آنها را از هم پراکنده می‌کند.

حزب استقلال که وارد مرحله جدید فعالیت و مبارزه گردیده دفتر موقتی خود را برای نام نویسی در روزنامه آزاد که واقع در پشت شهرداری است از ساعت ۸ صبح تا ظهر و از ۵ بعد از ظهر تا ۹ شب افتتاح نموده برای قبول عضویت افراد میهن‌پرست و آزادی خواه حاضر است و امیدوار است با شرکت افراد وطن‌پرست و اصلاح طلب این جبهه ملی تقویت یافته موفق شویم که یک ایران بزرگ و توانایی به وجود آورده، نژاد هخامنشی با کمال افتخار و سربلندی زندگی کنند.

کمیته مرکزی حزب استقلال

[۱۸۰۲ - ۱۰۹۰۱۳]

اعلامیه حزب استقلال

نفت سبب شده است که انگلیسیها در تمام شئون سیاسی و اقتصادی ما بی رحمانه مداخله کنند، تا وقتی که امتیاز نفت در دست انگلیسیها باشد ملت ایران روی آرامش و سعادت را نخواهند دید و ملت ایران باید با ایجاد یک رستاخیز عظیم قرارداد نفت را الغا نموده به مداخلات انگلیسیها در امور داخلی خود خاتمه دهد.

هموطنان!! پنجاه سال قبل شرکت دارسی انگلیسی امتیاز نفت جنوب را از مظفرالدین شاه تحصیل نمود، در آن موقع نه اتومبیل و تانک و طیاره‌ای وجود داشت نه کشتی بخاری و تحت البحری. در آن زمان نفت فقط برای سوخت و روشنایی به مصرف می‌رسید و چندان اهمیت نداشت. در جنگ بین‌المللی اول ۱۹۱۴ - ۱۹۱۸ یعنی ۱۴ سال بعد از امضاء قرارداد دارسی که اتومبیل و طیاره و کشتی‌های بخاری اختراع و رو به فزونی گذاشته و تمام این دستگاهها با نفت و بنزین به حرکت می‌آمد، اهمیت نفت محسوس‌تر گردید و علما و سیاسیون علنا اظهار عقیده کردند که هر دولتی زیاده‌تر دسترسی به نفت داشته باشد موفقیت نهایی او در جنگ روشن‌تر است و مطابق عقاید رجال نظامی و سیاسی دنیا یکی از علل شکست آلمان در جنگ بین‌المللی اول نداشتن نفت بود، مردم و دنیا سخن کلمانسو وزیر دارائی فرانسه را هنوز فراموش نکرده که گفته بود (هر قطره نفت با یک قطره خون برابر است)

پس از خاتمه جنگ که اهمیت نفت معلوم و مبرهن گردید امپریالیزم انگلیس به فکر افتاد که امتیاز نفت را تمدید کرده سالیان دراز موفقیت قوای بحری و هوائی و صحرائی خود را تامین کرده بعلاوه سالی میلیونها لیره از این ماده حیاتی استفاده کند. بدیهی است این نظر با مجلسی که ملت نمایندگان آن را انتخاب کرده میسر نبود، همچنین با آزادی مطبوعات و ملت آسان به نظر نمی‌رسید که قرارداد تمدید و با شرایط بهتری منعقد گردد. این امپراطوری کهنه کار تشخیص داد که باید حکومت دیکتاتوری و زور و قلدری در ایران بوجود آورد که از طرفی آزادی را از ملت ایران سلب کرده [و] از جانبی مجلس فرمایشی تشکیل دهد تا به آسانی موفق به تمدید امتیاز و شرایط بهتری گردد. در اول وثوق‌الدوله را نخست وزیر نمود که این نقشه را اجرا نماید. نامبرده پس از انعقاد قرارداد

۱۹۱۹ و دو سال فداکاری برای منافع انگلیس‌ها موفق به اجرای نقشه خود نشد از ایران فرار کرد. پس از وثوق‌الدوله، سیدضیاء‌الدین را به عنوان مخالفت با اعیان و اشراف که آن روز مورد بغض و کینه اکثر مردم بودند به عنوان یک رفورمیست مصنوعی به میدان آوردند. سیدضیاء‌الدین برای تسکین خاطر مردم یک عده اعیان و اشراف را حبس نمود و چون مردم از نقشه او آگاه گردیدند بنای مخالفت را گذاشته او هم موفق به اجرای نقشه نگردید. برای انجام این امر شوم زمامداری سردار سپه را مناسب دیده حکومت او را تقویت کردند. «طبق اظهار رادیو لندن که به سمع جهانیان رسید، در شهریور ۲۰ صراحتاً اظهار داشتند ما پهلوی را آوردیم و ما هم او را بردیم.» بالاخره در سال ۱۳۱۲ موفق شدند با صورت سازی قرارداد داری را لغو و قراردادی به مدت ۹۳ سال منعقد نمایند یعنی ۳۳ سال علاوه بر مدت قرارداد داری!

ما برای اینکه خیانت تقی‌زاده را که آن روز وزیر دارائی و امروز رئیس مجلس سنا می‌باشد به ملت ثابت نمائیم، یک ماده از قرارداد داری و یک ماده از قرارداد تقی‌زاده را ذیلاً تذکر می‌دهیم تا ملت ایران کاملاً مطلع شود که عمال انگلیس چقدر نسبت به آنها وفادار و تا چه حد نسبت به کشور ایران خائن هستند:

فصل ۱۵ قرارداد داری: بعد از انقضای مدت معینه این امتیاز تمام اسباب و ابنیه و ادوات موجوده شرکت به جهت استخراج و انتفاع معادن متعلق به دولت علیه خواهد بود و شرکت حق هیچگونه غرامت از این بابت نخواهد داشت، طبق این ماده پس از خاتمه ۶۰ سال تمام دارائی منقول و غیر منقول شرکت نفت که عبارت از دستگاههای تصفیه، کشتی‌های نفت کشی - ابنیه - لوله‌های نفت و آنچه متعلق به شرکت نفت است بایستی به ایران واگذار شود.

ماده ۲۰ قرارداد تقی‌زاده « ۱ - در مدت ده سال آخر امتیاز و یا در فاصله دو سال پس از اطلاع قبلی که راجع به ترک امتیاز مطابق ماده ۲۵ داده می‌شود کمپانی جز به شرکتهای تابعه خود حق فروش یا انتقال یک یا چندین قسمت از اموال غیر منقول خود را که در ایران موجود است ندارد. در مدت‌های مذکور نیز کمپانی حق انتقال و خارج کردن هیچ قسمتی از اموال منقول خود را ندارد مگر آنکه اشیاء مزبوره از حیز انتفاع افتاده باشد!!» طبق این

قرارداد کمپانی ده سال قبل از خاتمه امتیاز می‌تواند تمام اموال غیر منقول خود را که عبارت از دستگاههای تصفیه و لوله‌های نفت و دستگاههای دیگر باشد شرکت‌های تشکیل داده به آنها واگذار کند و همچنین هر چه اسباب و ابزار دارد که عبارت از کشتی‌های نفت کش اتومبیل و سایر چیزها باشد به عنوان اینکه از حیز انتفاع افتاده است به خارج انتقال دهد. درست دقت کنید که رجال دوره مظفرالدین شاه چگونه مواد قرارداد را تنظیم کرده‌اند و رجال دوره ما متاسفانه با موافقت مجلس شورای ساختگی زمان دیکتاتوری که این قرارداد را امضاء کرده‌اند چگونه موادی را به ضرر مردم این مملکت تدوین کرده‌اند. آیا شما بالاتر از این خیانتی در دنیا دیده‌اید.

هموطنان صاحبان امتیاز نفت جنوب علاوه بر اینکه بهترین و گرانمایه‌ترین منبع ثروت خداداده ایران را غارت می‌کنند مفسد دیگری برای ما فراهم می‌نمایند که خطرات آن به مراتب بیشتر از ضررهای نفت است.

شما مدتهاست مشاهده می‌کنید دادگستری ما خراب و روز به روز خرابتر می‌شود. شهربانی، شهرداری، وزارت دارائی، وزارت اقتصاد و تمام امور اقتصادی و سایر شئون اداری ما دچار هرج و مرج و تشنج شده و می‌شود. آیا تصور می‌کنید این پریشانی طبیعی است؟! خیر اینها طبیعی نیست بلکه تمام این مصیبت‌ها برای همین است که انگلیسی‌ها سر ملت ایران را مشغول کرده مجال فکر کردن بما ندهند و بطور ساده و آسان از این منابع سرشار نفت استفاده کرده، کسر بودجه خود و قوای بحری و هوائی خود را در پناه نفت تامین سازند.

هموطنان خرابی دشت‌های وسیع خوزستان، خرابی کشاورزی قحطی‌ها و گرسنگی‌های ملت ایران برای این نفت است. شما یقین بدانید روزی که دست انگلیس‌ها از نفت جنوب کوتاه شود، ما دارای دادگستری، دارای وزارت دارائی، دارای وزارت اقتصاد، دارای شهربانی و ژاندارمری به معنی واقعی خواهیم شد و روزی که دست انگلیس‌ها از نفت جنوب کوتاه شود صحرای وسیع خوزستان آباد و سایر نقاطی که لم یزرع افتاده سبز و خرم خواهد شد.

یقین بدانید روزی که دست انگلیس‌ها از امتیاز نفت کوتاه شود این تشتت افکار، این

هرج و مرج اداری، این انحطاط اخلاقی، این قحطی و گرسنگی از بین خواهد رفت. اینکه به شما تلقین می‌کنند ما نفت را نمی‌توانیم اداره کنیم یا اگر درآمد نفت نباشد به ما ضرر وارد می‌شود، سفسطه است. اینها تبلیغاتی است که نوکرهای انگلیسی‌ها می‌کنند ما ثابت کرده‌ایم که مردمی هوشیار و با استعداد هستیم ما می‌توانیم نفت را استخراج و اداره کنیم. ما لایق هستیم که بزرگترین مؤسسات نفت را اداره کنیم و اگر شما می‌بینید که ادارات ما خراب و مؤسسات ما در هم برهم است در اثر اعمال نفوذ انگلیس‌ها و همین نفت است و همین سیاست نفت است که نمی‌گذارد ما ادارات خود را مرتب و منظم کنیم و مطمئن باشید که انگلیس‌ها آنچه بابت نفت به ما بدهند، سه مقابل آنرا به حقه بازی و انحصار دادن تجارت ایران به خودشان توسط بانک ملی و ابتهاج‌ها توسط وزرای دارائی و غیره از ما می‌گیرند!!

اگر به شما می‌گویند زورمان نمی‌رسد قرارداد را لغو کنیم این هم تبلیغات انگلیس‌ها است که به وسیله جاسوسان گفته می‌شود زیرا اوضاع کنونی دنیا اوضاعی نیست که امپراطوری پوسیده و از هم در رفته انگلیس بتواند به ما زور بگوید یا برای آنکه ما از منابع طبیعی ثروت خودمان استفاده کنیم سرباز و کشتی جنگی به ایران وارد کند!! دولت مکزیکی بعد از جنگ بین‌المللی اول امتیاز نفت انگلیس و آمریکا را لغو کرد نه انگلیس قشون کشی به مکزیکی کرد نه آمریکا، در برمه امتیازات انگلیس‌ها را لغو نمودند در مجلس عوام انگلستان از وزیر خارجه سؤال شد چه اقدامی برای حفظ منافع انگلستان کرده‌اید جواب داد ملتی نهضت کرده امتیازات خارجی را لغو کرده است ما حقی نداریم آنها را تحت فشار قرار دهیم.

این حرفهایی که به گوش شما می‌رسد که ما زورمان نمی‌رسد قرارداد را الغاء کنیم حرف انگلیس‌ها است که به وسیله مزدوران و جاسوسان پست و بی شرفشان اشاعه می‌یابد. ما حق داریم و می‌توانیم قرارداد را الغاء کنیم و کوچکترین خطری هم متوجه ما نمی‌شود.

هموطنان!! حزب استقلال که مدت هشت سال است با سرسختی تمام در مقابل دشمنان آزادی و وطن فروشان مبارزه کرده اینک برای حفظ منافع ایران از نفت جنوب

اعلام می‌کند که صلاح ملت ایران در این است که قرارداد نفت جنوب الغاء شود و برای پیشرفت این هدف تا آخرین لحظه امکان مبارزه کرده از تمام مردمان میهن پرست و آزادی خواه درخواست می‌کند که با ما متحد شوند تا قرارداد نفت را لغو کنیم و بتوانیم حکومتی بوجود بیاوریم که متکی به ملت ایران بوده پایه سعادت و رفاه مردم را روی صخره‌های محکمی استوار نمائیم. هموطنان یقین بدانید اولین قدمی که برای اصلاح امور کشور برداشته شود همین الغا امتیاز نفت جنوب است و بس. کمیته مرکزی حزب استقلال

[۲۴۱۷۱۰۰۷۲۹ - ۴۸۱ ن ۴ الف ب ۱]

۷

[اعلامیه حزب استقلال، ۱۳۲۹]

بخوانید و به دیگران بدهید، ضمیمه روزنامه آزاد

اعلامیه حزب استقلال

چرا روشنفکران ایران و کارمندان دولت از لشگری و کشوری باید گرسنه باشند.

سیاست تخریب این گرسنگی را لازم می‌داند شرکت نفت جنوب و عمال آن با طبقه هیئت حاکمه در این کار ذی نفعند

عموم افراد این کشور از لحاظ فهم و علاقمندی به اصلاحات و اوضاع از سه طبقه خارج نیستند. طبقه اول یعنی هیئت حاکمه که کاملاً قضایا را می‌فهمد و می‌داند و می‌تواند اوضاع را اصلاح نماید، ولی چون علاقه ندارد و صرفه او نیست لذا نمی‌خواهد و اقدامی نکرده و نمی‌کند و نخواهد کرد و ملت ایران بایستی از این طبقه کاملاً مایوس باشد

(چنانچه مایوس هم هست).

طبقه دوم - روشنفکر، که می فهمد و می داند و علاقمند است و می خواهد خدمتی بنماید و کاری انجام دهد و نود درصد طبقه ۲ یعنی روشنفکران کارمندان دولت می باشند اعم از کشوری یا لشگری یا کارمندان بانکها و غیره.

طبقه سوم - طبقه عوام یا توده رنجبر که در این کشور از همه نعمتها محروم و در منجلاب جهل و فقر و در پنجه ظلم و بیدادگری طبقه اول یعنی طبقه حاکمه مشغول جان کندن و جان دادن می باشند.

چنانچه ملاحظه می فرمائید فقط طبقه ۲ یعنی روشنفکران این کشورند که علاقمند به بهبود وضع مردم و نجات آنها از جهل و فقر و ظلم بوده و چنانچه گفته شد نود درصد طبقه روشنفکر کارمند دولت می باشند و همان سیاست مرموز تخریب (که آقای عبدالقدیر آزاد رهبر شریف حزب استقلال و نماینده شجاع مجلس شورای ملی در استیضاح خود به تفصیل بیان نموده اند) چون مانع بهبود وضع کشور است، لذا با کمک هیئت حاکمه مانع از این است که طبقه روشنفکران در انجام اصلاحات توفیقی حاصل نمایند و برای این منظور کثیف کارمندان دولت را (اعم از لشگری و کشوری) در وضع بخور و نمیری و نیم سیری و به طور خلاصه به حال گرسنگی نگاه داشته اند تا طبقه روشنفکر همه اوقات به فکر سر هم کردن وسیله زندگی خود بوده و فرصت اینکه فکر و اقدامی در بهبود اوضاع کشور و مردم فلک زده بنماید نداشته باشد و نتواند ساعتی وقت خود را صرف مسائل سیاسی و اقتصادی کشور نمایند.

آیا هیئت حاکمه یعنی طبقه اول نمی داند که یک نفر کارمند دولت با عائله اش با یک هزار ریال در ماه نمی تواند زندگی نماید.

آیا هیئت حاکمه نمی داند که رتبه ۵ با شش هفت سر عائله نمی تواند با سه هزار ریال زندگی کند.

آیا نمی داند یک سرهنگ با خانواده و اهل و عیالش با شش هفت هزار ریال در ماه نمی تواند زندگی نماید؟ یا نمی داند که یک پاسبان با ۱۵۰۰ ریال در ماه و یک آموزگار با ۱۰۰۰ ریال و یک پیشخدمت با هزار ریال و یا یک رتبه ۹ با ۷۵۰۰ ریال در ماه با عائله و

زن و بچه نمی‌تواند زندگی کنند و آیا هیئت حاکمه نمی‌داند که یک کارگر و زارع با روزی ۳۰ ریال قادر به تامین زندگی خود و عائله‌اش نیست.

مسلم است که هیئت حاکمه یعنی طبقه اول کاملاً به این اوضاع واقف بوده و ادامه آن را می‌خواهند و می‌داند که کارمندان دولت با هزار بیچارگی و سختی و قرض کردن و گرفتاری به هیچ وجه نمی‌تواند با این مختصر حقوق زندگی کنند و اگر کارمند دولت خواست به حقوق خودش اکتفا نماید و نخواهد و یا نتواند اضافه عایدی پیدا کند، در این صورت مسلم و بدیهی است که تمام فکر و حواس و هوش و فعالیت او محدود به تنظیم بودجه زندگی بوده و از ۱۵ هر ماه بایستی به قرض و نسیه و یا فروختن و یا فرو گذاشتن اثاث منزل زندگی را اداره نماید.

و چنین شخصی کی و کجا فرصت و وقت دارد که در اصلاح کار مردم فلک زده فکر کند تا چه برسد به اینکه فعالیتی نماید و اما اگر مأمور دولتی به حقوق ثابت خود اکتفا نکرد و به فکر استفاده نامشروع افتاد در این صورت چنین کارمندی کی و کجا صلاحیت فکر و اصلاح امور را دارد بلکه چنین کارمندی عضو فاسد و مخربی خواهد بود.

هموطنان این است سیاست تخریب و سرگرسنه نگاهداشتن طبقه روشنفکر. هموطنان اگر حزبی و یا دولتی و یا کمسیون مطالعه و یا هیئت برنامه ادعا کند که می‌تواند اوضاع بی سر و سامان این کشور را بدون تامین زندگی کارمندان دولت اصلاح نماید مسلماً دروغ و گزاف گفته است ...

در کشوری که طبقه روشنفکر آن گرسنه باشد اصلاحات چگونه امکان پذیر است؟ از ۱۳۱۹ تا به حال سطح قیمت‌ها ۸ برابر ترقی کرده در حالی که حقوق کارمندان از آن تاریخ تا به حال فقط دو برابر شده است. مگر زندگی شوخی و تعارف است. چطور ممکن است با قیمت‌های ۸ برابر گران شده در مقابل با حقوق دو برابر شده زندگی کرد. این مسخره است.

هموطنان، روشنفکران، کارمندان دولت، کارگران و کشاورزان ایران، حزب استقلال متوجه علت العلل بدبختی و پریشانحالی مردم فلک‌زده این کشور شده و معتقد و معترف است که هیچگونه اصلاحی امکان پذیر نیست مگر این که طبقه روشنفکر یعنی

کارمندان دولت زندگیشان به وضع آبرومندی تامین بشود و این طبقه روشنفکر است که باید طبقه سوم را از وضع فلاکت بار و جهل و فقر و ظلم خلاصی دهد و الا طبقه اول هیچوقت به اصلاح امور علاقمند نبوده است زیرا اگر علاقمند بود و می خواست مسلماً می توانست و میکرد ولی با وجود توانستن و نکردن صرفاً دلیل نخواستن و بی علاقمندی طبقه اول یعنی هیئت حاکمه است.

اگر طبقه سوم را ما مریض و روشنفکران را طیب بدانیم مسلم است تا طیب خودش سالم نباشد نمی تواند مریض را معالجه نماید و متأسفانه اکنون خود طیب مریض است و اول باید طیب را مداوا کرد.

هموطنان، حزب استقلال معتقد است که تحول از بالا عملی نبوده و هیئت حاکمه، علاقمند به اصلاح امور نخواهد بود و اگر تحولی از بالا بشود بصورت دیکتاتوری خواهد بود همان طور که تحول از پایین انقلاب است.

پس تحول بایستی از طبقه روشنفکر شروع شود و الا تحولی که فلان سپهد و یا فلان عمده التجار و یا فلان وزیر دزد و خائن از بالا برای این مملکت درست کند و یا تحولی که از پایین به دست مردم نادان و بیسواد شروع شود چه نفعی برای کشور دارد. پس تنها تحول مقدس، تحولی است که به دست روشنفکران و علاقه‌مندان حقیقی به اصلاحات شروع شود و چون حزب استقلال معتقد و معترف است که در کشور ایران نود درصد روشنفکران، کارمندان دولت یعنی خدمتگزاران ملت می باشند، لذا با نهایت میل حاضر به تشریک مساعی با آنها بوده و ملت ایران حاضر است در تهیه موجبات تامین زندگی آبرومند برای آنها کوشیده و فعالیت نماید و بدیهی است برای عملی کردن این منظور که بالنتیجه به تحول مقدس منتهی می شود همکاری خود روشنفکران با حزب استقلال لازم و ضروری است و بایستی خودشان هم متحد باشند.

حزب استقلال عقیده مند است که حقوق کارمندان دولت بایستی (با در نظر گرفتن این که قیمتها از اینکه هست زیادتر ترقی نکند) چهار برابر حقوق فعلی ترقی نماید تا با ترقی هشت برابر قیمتها تعادل برقرار گردد و مسلم و قطعی است که پس از ایجاد تعادل بین قیمتها و حقوق کارمندان دولت و تامین زندگی طبقه روشنفکر آن وقت تازه

اصلاحات شروع خواهد شد و فرهنگ و بهداشت و امنیت و تولید ثروت و هزاران کار نیک و حتی تنزل قیمتها و ترقی سطح زندگی به تدریج در کشور عملی خواهد گردید و طبقه سوم از تمام این مزایا استفاده خواهد کرد. حزب استقلال با اینکه طرفدار جدی و صمیمی طبقه روشنفکر است و عقیده مند می باشد که حقوق کارمندان دولت بایستی معادل ترقی قیمتها باشد، معذک به هیچ وجه طرفدار وضع مالیات جدید و یا وصول اضافه مالیات از مردم این کشور نیست.

هر چند اگر مالیاتی که از این ملت وصول می شود، چنانچه حیف و میل نشود تکافوی پرداخت اضافه حقوق کارمندان دولت را می نماید، ولی حزب استقلال عقیده مند است که بایستی حق و حقوق این ملت از شرکت نفت جنوب کاملاً وصول شود و با وصول حقوق حقه ملت از شرکت مزبور ملت میتواند علاوه بر تامین زندگی آبرومند برای خدمتگزاران خود یعنی کارمندان دولت اعم از لشگری و یا کشوری ضمناً کشاورزی و صنعت را در این کشور رواج داده و ایران را یکی از ثروتمندترین کشورهای جهان بنماید.

هموطنان همکاری و حمایتی که شرکت نفت جنوب از هیئت حاکمه ظالم و بی انصاف می نماید و فشاری که هیئت حاکمه از لحاظ زندگی برای طبقه روشنفکر یعنی کارمندان دولت و قاطبه ملت ایجاد کرده همه از یک سرچشمه آب می خورد و هر دو لازم و ملزوم یکدیگرند و این عمل متقابل همان سیاست تخریب است زیرا اگر طبقه روشنفکر سیر باشد و فرصت تفکر و تعقل در امور سیاسی و اقتصادی داشته باشد دیگر شرکت نفت جنوب نمی تواند به جای هر تن ۵ دلار که فلان کمپانی آمریکایی بابت امتیاز نفت کویت می پردازد هشتاد سنت یعنی کمتر از یک دلار بپردازد و یا فلان سیاستمدار دزد و خائن و جاسوس نمی تواند به جای دکنتر مصدقها نخست وزیر بشود، و یا فلان حمال بیسواد نمی تواند عمدةالتجار و نماینده مجلس گردد و یا بانک شاهنشاهی همدست نفت جنوب نمی تواند با خیال راحت مشغول ساختمان بوده و به ریش ملت بختند.

آری هموطنان سیاست مرموز تخریب لازم می داند که طبقه روشنفکر مملکت یعنی

کارمندان دولت همیشه گرسنه و گرفتار پریشانی زندگی خودشان بوده و نتواند داخل اجتماعات سیاسی شوند سیاست تخریب لازم می‌داند مملکت نیمه جان باشد و همین وضع خراب ادامه داشته باشد و مانند دور تسبیح یک عده اشخاص مارکدار اجنبی پرست و طماع و دزد و جاسوس و بی انصاف بر ما حکومت نمایند، زیرا حکومت دکتر مصدقها منافع و مطامع نفت جنوب و بانک شاهنشاهی را حفظ و تامین نمی‌نمایند.

هموطنان، روشنفکران، کارمندان دولت، کارگران [و] کشاورزان باور بفرمائید اگر حقوق این ملت از نفت جنوب وصول شود، هر سال با استخراج سالی ۲۰ میلیون تن ما بایستی لااقل سالی ۴۰ میلیون لیره انگلیسی تضمین شده و قابل وصول به طلا داشته باشیم و نه تصور کنید که این مبلغ زیاد است خیر، همان طور که آقای آزاد در استیضاح خود گفتند یک شرکت آمریکایی بابت نفت کویت هر تن ۵ دلار یعنی یک لیره و ۵ شیلینگ به اضافه سی درصد از منفعت می‌پردازد. (پترولیوم تایمز شماره ۱۳۲۹ مورخه ۱۶ ژولای ۱۹۴۸) و روی این حساب هر تن زیادتر از دو لیره بابت امتیاز نفت کویت پرداخت می‌شود.

حالا اگر سالی ۴۰ میلیون لیره حق این مملکت همان طور که به طلا تضمین شده وصول شود و هر لیره طلا را ۵۰۰ ریال حساب نمائیم می‌شود بیست میلیارد ریال و چنانچه ملاحظه می‌نمائید با یک عایدی سرشار سالی ۲۰ میلیارد ریال آن هم به طلا چطور نمی‌شود حقوق کارمندان دولت را چهار برابر ترقی داد و چطور نمی‌شود کشاورزی را در کشور از وضع چند هزار ساله خلاص نموده و موتوری کرد و چطور نمی‌شود صنعت را در کشور توسعه داد و چطور نمی‌شود فرهنگ و بهداشت را برای عموم تامین نمود.

هموطنان - همانطور که آقای آزاد در استیضاح خود گفتند، این نفت مال ما و اولاد ما و نوادهای ما است و این میراثی است که از پدران ما مانده و همه آحاد و افراد این مملکت از شاه تا گدا همه در این میراثی که از پدران ما برای ما باقی مانده سهیم و شریک می‌باشیم. از افسران ارتش و افسران شهربانی و سربازان و ژاندارمها^(۱) و پاسبانها تا قضات و

کارمندان اداری و بانکها و استادان و دبیران و آموزگاران و کارمندان جزء و نمایندگان مجلس و تجار و کسبه و کشاورزان و کارگران از اعلی تا ادنی و حتی تمام روحانیون این مملکت همه و همه در این ثروت ملی خدا داد شریک و سهم هستیم و نباید بگذاریم که حق طبیعی و قانونی و ملی ما در نتیجه زد و بندها و حقه بازیها و سیاست تخریب و خیانتکاریهای شرکت نفت و طرفداران نابکار آن از بین برود.

امروز وضع دنیا مناسب وصول حق ما است.

خود ما باید متحد باشیم، قرارداد نفت که دلایل بسیار برای باطل و لغو بودن آن داریم بایستی فسخ گردد و نفت را خود دولت تصرف و استخراج نماید.

هموطنان هیئت حاکمه فعلی که خودش آلوده به نفت است و بوی نفت می دهد قادر و علاقه مند به وصول حق ما نیست و فقط طبقه روشنفکر با کمک وکلای شرافتمند^(۱) می توانند حقوق حقه این ملت را از غارتگران وصول نمایند.

پس ای روشنفکران، ای کارمندان دولت (لشگری و کشوری) ای کسانی که سیاست کثیف تخریب شما را نیمه جان و گرسنه می خواهد، در این اقدام بزرگ و رستاخیز ملی با حزب استقلال همصدا و متحد شوید و در نتیجه اتحاد و همکاری بتوفیق خداوند متعال، هم وضع خودتان اصلاح می شود و از این حالت فلاکت بار خلاص خواهید شد و هم ملت پریشانحال و بیچاره درمانده روی رفاه و آسایش خواهد دید.

کمیته مرکزی حزب استقلال

[۶۱۰۶۰۰۶۹۳ - ۷۲۹ ق ۱ ب الف ۱]

آقای مدیر محترم - تقاضا دارم شرح زیر را ضمیمه نامه شریفه عرفان امر به درج فرمائید. م - روشن ضمیر

بر هیچکس پوشیده نیست که آثار تمدن در اقوام مختلفه دنیا داشتن تشکیلات منظم است و از تاریخی که بشر پا به عرصه زندگانی اجتماعی گذاشت و حیات فردی را ترک کرد، خود را ناگزیر از اعمال حس معاونت و اجراء افکار عالیه بدست جماعت دید. چه اینکه پیغمبران و سفرای الهی هم برای ایجاد انتظام و خلق انتظام در جامعه همین معنی را مراعات و مردم را به تشکیل جماعت دعوت کرده با تشیید مبانی تعاون ارکان زندگانی مردم را استوار کرده‌اند و اولین ماده برنامه هر یک از آنها وحدت عقیده و دوری از تشتت است. پس با این مقدمه مسلم است که بشر بدون اتکاء به اجتماع از درخت تمدن بهره نبرده و نخواهد برد. حقوق مظلومان بدست ستمکاران غصب و خون آنها هدر می‌گردد. هر کسی امروز باید برای صیانت و حقوق خود هدفی داشته باشد و این منظور با زبان جمعیت عملی گردد تا در این اوضاع آشفته که دنیا در آتش جنگ می‌سوزد ما هم که از جنگ برکنار هستیم ولی آثار شوم آن دامنگیرمان شده بیش از این به پرتگاه فنا نزدیک نشویم و اگر از آتش جنگ گرم نشده‌ایم دود آن ما را کور نسازد. این است که یگانه راه علاج برای جلوگیری از آثار مشثومه جنگ پس از صلح همانا افشاندن بذر اتحاد و اتفاق ملی است تا در نتیجه حزب و تشکیلات مقتدری به وجود آورد و با صمیمیت کافی و جد و جهد وافی رخت خود را از این ورطه هولناک بیرون کشیم.

یکی از معایب اخلاقی و آثار تربیت غلطی که در ظرف این بیست ساله اخیر به آن مأنوس گشته‌ایم وجود حس جبن و ترس است که هر کس برای حفظ خود و یا آغاز سخن مقرون بواقعی ناچار از مدهانه گردیده بود. بلکه ریاکاری و تظاهر در ماها مرکوز شد. ولی حوادث دنیا بما نشان داد که هر کس ترسید قابل وجود نیست و تنها عامل مؤثر شهامت و شجاعت است و البته برای حصول چنین نتیجه باید از دست جماعت استفاده نمود و تشکیل جماعت منضبط جز [از طریق] سازمان حزبی عملی نخواهد شد.

بنابراین عده‌ائی که از روشنفکران و آزادیخواهان مرکزی حزبی به نام حزب استقلال تشکیل داده و منظور آنان اینست که چون نفرت یک کشور به منزله اعضاء یک خانواده هستند که تمام آنها مسئولیت مشترک در امور آن خانواده دارند از تمام طبقات کشور اعم از فقیر یا غنی پیر یا جوان تشریک مساعی و توجه نظری بوجود آورند که در سایه اعجاز آن یکرنگی بتواند به بدبختی یک ملت فقیری که پیوسته در اثر اختلاف عقیده سیلاب حوادث هستی آنها را تهدید می‌کرده خاتمه دهند که اینک مرام این حزب بطور اختصار ذکر می‌شود:

- ۱- تحکیم مبانی استقلال کامل ایران.
- ۲- تجدید مجد و عظمت باستانی.
- ۳- تشکیل حکومت ملی و ایجاد وحدت کامل بین عموم افراد.
- ۴- مبارزه با هرگونه اقتدار و نفوذ شخصی و دیکتاتوری.
- ۵- اصلاح تشکیلات قضائی و تأمین آزادی عموم افراد و اجتماعات و مطبوعات.
- ۶- تولید روح سلحشوری در افراد به وسایل مقتضی.
- ۷- ترویج صنایع ملی و به کار انداختن کلیه منابع ثروت کشور.
- ۸- تعدیل مالیاتها و الغاء کلیه قوانین غیر لازم و وضع قوانین مناسب با احتیاجات جامعه.
- ۹- وضع قوانین که از هر حیث حقوق کارگر و دهقان را تامین نماید.
- ۱۰- تعمیم تعلیم ابتدائی مجانی.
- ۱۱- منع استعمال الکل و تریاک و جلوگیری از هرگونه عمل که مضر با اخلاق و آسایش جامعه باشد.
- ۱۲- سعی در اصلاح کشاورزی و هرگونه عملی که موجب آبادی اراضی شود.
- ۱۳- کوشش در علاقه‌مند نمودن طبقه تولیدکننده در کاریکه انجام می‌دهند، از طریق شرکت در عین و منفعت به وسایل مقتضیه محل و مناسب با کار.
- ۱۴- تعقیب و مجازات خائنین به وطن.
- ۱۵- تعمیم بهداشت بین عموم افراد و تاسیس بیمارستانها در تمام نقاط کشور.

۱۶ - تشویق مردم به زناشوئی و حمایت از اشخاص کثیرالاولاد.

این است که از عموم طبقات اصفهان دعوت می شود که با شرایط زیر می تواند عضویت حزب را واجد شوند :

الف - ایرانی و مسلمان باشند. ب - سن آنها کمتر از ۱۸ سال نباشد، خیانت به میهن نکرده و بر ضد آزادی قیام و اقدام نکرده باشد.

هر کس بخواهد عضویت حزب استقلال را قبول کند باید پس از قبول عضویت سوگند به عمل آورد. کسانی که تقاضای عضویت می نمایند مقابل مدرسه چهار باغ به دفتر نمایندگی روزنامه ستاره مراجعه تا مقررات عضویت آنان انجام گیرد.

[حاشیه:]

۱ - آقای فرماندار اصفهان از آقای عرفان توضیح کافی بخواهید که ناشر این ورقه کیست و به چه مناسبت به ضمیمه نامه عرفان انتشار داده شده است. ۲۲/۲/۱۳ [امضاء]

۲ - به آقای عرفان تذکرات لازمه به عمل آمد. به مرکز اطلاع دهید. ۲۲/۳/۱

[۲۹۱۰۰۰۸۷۴ - ۶۱۴ ط ۳ الف ب ۱]

تهران

۹ [شهربانی کل کشور به وزارت کشور، ۲۷/شهریور/۱۳۲۴]

وزارت کشور، شهربانی کل کشور، اداره سرکلانتری، شماره ۴۳۹۵/۳۰۶۱۵، تاریخ ۲۴/۶/۲۷

وزارت کشور

بر طبق گزارش کلانتری ۱۱ معروض می دارد :

ساعت ۱۸/۳۰ روز ۲۴/۶/۱۶ یک دستگاه اتومبیل باری که طرفین آن دارای پرچم سفید و عبارت حزب استقلال به آن نوشته شده وعده‌ای در آن سوار بوده‌اند، برگهائی که یک نسخه آن لفاً تقدیم می‌گردد^(۱) به خارج بخش نموده‌اند. پس از جلب به کلاتری اظهار نموده‌اند این اقدام بر حسب آموزش آقای آزاد مدیر روزنامه آزاد بوده است. علیهذا با اطلاع فرمانداری نظامی مشارالیه‌م آزاد و تذکر داده شده است من بعد بدون اجازه مبادرت به این عمل ننمایند.

رئیس شهربانی کل کشور سرتیپ ضرابی [امضاء]

[۱۸۰۲ - ۱۰۹۰۱۳]

خراسان - سبزوار

[رئیس شهربانی سبزوار به ریاست شهربانی خراسان، ۲۲/شهریور/۱۳۲۹] ۱۰

وزارت کشور، شهربانی کل کشور، رونوشت [نامه] شهربانی سبزوار، مورخه ۲۹/۶/۲۲، شماره ۲۰۲، محرمانه

ریاست محترم شهربانی خراسان، محترماً عطف به مرقومه شماره ۴۵۲۲ - ۲۹/۶/۱۲ به استناد گزارش مامور ویژه به عرض می‌رساند شعبه حزب استقلال کما فی السابق در این شهرستان تشکیلاتی دارد.

ولی فعلاً به واسطه نداشتن محل مناسب، مؤسسين آن که عبارتند از: ۱ - قدرت‌الله صدیق زاده ۲ - محمدعلی عارف ۳ - غلامحسین صدقی ۴ - بهاء‌الدین حکیمی

۵- حاجی محمد اسماعیل صولتی ۶ - عبدالرحیم هنریخش ۷ - محمد علی صهبا، می‌باشند به طور سیار در منازل خود گاه‌گاه می‌جمع و با اتحاد محلی سبزوار همکاری می‌نمایند و مأمورین مربوطه مراقب هستند.

رئیس شهربانی سبزوار - سرگرد شریف زاده

رونوشت برابر با رونوشت است [امضاء]

[۲۹۰۰۰۷۶۵۵ - ۱۵۷۰۴ الف ب ۱]

[معاون شهربانی خراسان به اداره کارآگاهی شهربانی کل کشور،

۱۱

[۲۸/تیر/۱۳۲۹]

وزارت کشور، شهربانی کل کشور، رونوشت گزارش شهربانی خراسان، مورخه ۲۹/۴/۲۸،

شماره ۱/۲۹۴۴

شهربانی کل کشور - اداره کارآگاهی، طبق گزارش شهربانی قوچان، [به] وسیله پست، تعداد ۵۱ برگ اعلامیه کمیته مرکزی حزب استقلال تحت عنوان اینکه "نفت سبب شد که انگلیسی‌ها در^(۱) تمام شئون سیاسی و اقتصادی ما بیرحمانه مداخله کنند و امتیاز آن باید لغو شود" به نام محمد رضا دیهیمی کارمند دارایی آنجا واصل [شد]. که با اطلاع آقای رئیس پست و تلگراف قوچان به طور غیر محسوس ۵۰ برگ از اعلامیه‌ها در پستخانه بایگانی و نسبت به اعلامیه‌ها کسب آموزش نموده مستدعی است نسبت به بایگانی و یا تسلیم اوراق مزبور به صاحبش آموزش مقتضی اعلام فرمایند تا به شهربانی مربوطه ابلاغ شود.

معاون شهربانی خراسان - سرهنگ جهان بین امضاء

رونوشت برابر اصل است [امضاء]

[۲۹۰۰۰۷۱۲۴ - ۴۸۱ ن ۴ آب ۱]

[معاون شهرداری خراسان به اداره کارآگاهی شهرداری کل کشور،
۱۲/شهریور/۱۳۲۹] ۱۲

وزارت کشور، شهرداری کل کشور، رونوشت گزارش شهرداری خراسان، مورخه ۲۹/۶/۱۲
شماره ۱/۴۵۲۲، محرمانه

شهرداری کل کشور - اداره کارآگاهی

عطف به مرقومه شماره ۱/۱۵۱۳۵/۲۷۴۹ - ۲۹/۶/۲ طبق گزارش شهرداری
قوچان، حزب استقلال در آنجا تشکیل نشده [است] ولی در سال ۱۳۲۷ کمیته حزب
مزبور در سبزوار تشکیل که گزارشات سخنرانی آن ضمن [نامه‌های] شماره ۱۳۴۹ -
۲۷/۳/۲۲ و شماره ۱۶۷۴ - ۲۷/۴/۶ و شماره ۲۴۲۲ - ۲۷/۵/۲۱ به عرض رسیده و
قریب دو سال است که گزارش از شهرداری مزبور نرسیده [است] معلوم می‌شود حزب
مزبور فعالیت و رسمیتی ندارد. با این حال مراتب از شهرداری آنجا استعلام و متعاقباً به
عرض خواهد رسید.

از طرفی چون از اعلامیه‌های مزبور موجود نبود، از شهرداری قوچان خواسته شده،
بعداً تقدیم خواهد شد.

معاون شهرداری خراسان - سرهنگ جهان بین

رونوشت برابر رونوشت است.

[۲۹۰۰۰۷۶۵۵ - ۷۱۴ ه الف ب ۱]

سیستان و بلوچستان - زاهدان

۱۳

[فرماندار مکران به وزیر کشور، ۱۵/دی/۱۳۲۴]

وزارت کشور، تاریخ ۱۵/۱۰/۲۴، شماره ۳۴۷/م

وزارت کشور

محترماً به استحضار می‌رساند اوراقی به نام بیانیه حزب استقلال تحت عنوان فوق‌العاده روزنامه آزاد که آدرس حزب را در ذیل اوراق (لاله زار محل سازمان حزب استقلال - جبهه ملی) ذکر نموده برای انتشار و توزیع نزد نماینده روزنامه‌ها به زاهدان رسیده و اداره شهربانی از توزیع آنها جلوگیری و مراتب را بفرمانداری گزارش داده است.

در بیانیه مزبور چند مورد هیئت حاکمه را مورد حمله قرار داده با عدم لیاقت و توهمین‌های دیگری نظیر آن متهم ساخته‌اند. در این منطقه انتشار این قبیل اوراق، در روحیه اهالی بلوچ که به کلی از جریان اوضاع بی‌اطلاع می‌باشند، انعکاس‌های بدی تولید و حتی ممکن است باعث شرارت و یاغی شدن عده‌ای گردد. خواهشمند است مقرر فرمائید تکلیف فرمانداری را معین نمایند که از توزیع این قبیل بیانیه‌ها که بطور حتم مخل امنیت و انتظامات می‌باشد جلوگیری شود یا نه.

فرماندار مکران - هادی امضاء

[۱۸۰۱ - ۱۰۹۰۱۳]

۱۴

[وزیر کشور به فرماندار زاهدان، ۲۷/بهمن/۱۳۲۴]

وزارت کشور، اداره سیاسی، شماره ۱۳۴۰۹، ۲۷/۱۱/۱۳۲۴، محرمانه

فرمانداری زاهدان

پاسخ نامه شماره ۳۴۷۶/م - ۲۵/۱۰/۳۲۴ در موضوع جلوگیری از توزیع بیانیه حزب استقلال زاهدان اشعار می‌دارد که در مورد نشر این قبیل بیانیه‌ها بایستی از طرف آن فرمانداری به مأمورین مربوطه با توجه به اوضاع و احوال و مقتضیات محلی تعلیمات صادر نمایند که با رعایت مقررات و موازین قانونی آنچه مضر و مخل انتظامات محل است منتشر نشود. بدیهی است آن فرمانداری نیز در حدود قانون مراقبتهای لازمه را به عمل خواهند آورد.

وزیر کشور

به جای وزیر کشور - فریدونی [امضاء]

[حاشیه] رونوشت شرح بالا در پاسخ نامه شماره ۵۶۹۱ - ۱۱/۱۱/۳۲۴ برای استحضار جناب آقای نخست وزیر تقدیم می‌شود.

[۱۸۰۱ - ۱۰۹۰۱۳]

حزب استوار

[سازمان مرکزی حزب استوار به نخست وزیر، ۲۲/اردیبهشت/۱۳۲۵]

آرم سازمان، سازمان مرکزی حزب استوار، تهران، تاریخ ۲۵/۲/۲۲

حضرت اشرفا ... البته تصدیق خواهند فرمود یگانه هدف و منظور اصلی فدوی علی رغم دیگران همواره پشتیبانی از دولت با عظمت آن حضرت بوده، زیرا بقای^(۱) بلکه بقای ایران بسته به بقای حضرت اشرف [است]. اینک شب و روز کوشش دارم و خواب را بر خود حرام کرده تا بتوانم بدین سعادت مفتخر آیم. در این صورت با اجازه قبلی حضرت اشرف موفق به شرفیابی نگردیده و ممکن است عدم توجه آن حضرت موجب دلسردی آقای فرهمند که شخص با ایمانی است شود. بنا به مراتب معروضه استدعا می نماید با صرف چند دقیقه اوقات گرانبهای حضرت اشرف قرین امتنان فرموده. بیش از پیش ساعی و عابد بوده باشیم. ارادتمند قاضی زاده
[۲۵/۲/۲۲ امضاء]

[۱۰۹۰۵۴ - ۱ - ۲۳۴۱]

حزب اسلام

حزب اسلام در شاهرود تشکیل شد و موسس آن سید ابوالحسن انصاری بود. به گفته انصاری، ۲ الی ۳ ماه پس از شهریور ۱۳۲۰، وی به منظور مقابله با شرایط پدید آمده در اثر اشغال ایران و همچنین تبلیغات حزب توده، حزب اسلام را بنیان گذاشت. در جریان تأسیس و فعالیت این حزب، "داودی" خبرنگار "روزنامه شاهرود مبارز"، "کنی" روضه خوان، شیخ بهایی، صادقیان، رضا اخگری، غلامحسین یغمایی، مهندس اعتماد و دکتر اخوین با ابوالحسن انصاری همکاری و همگامی داشتند.

عمده‌ترین فعالیت حزب اسلام شاهرود، مقابله با فعالیت‌ها و تبلیغات حزب توده بود که تا سالهای پایانی دهه ۱۳۲۰ ادامه داشت. در سالهای پایانی دهه ۱۳۲۰، فعالیت‌های حزب اسلام که دامنه آن بجز شاهرود، شهرها و روستاهای اطراف شاهرود را نیز در برمی‌گرفت متوقف شد. "انصاری" دلیل توقف فعالیت‌های حزب اسلام را جلوگیری از ملعبه دست بیگانگان شدن عنوان می‌کند. پس از ملاقات میان انصاری و چند تن از افرادی که مشکوک به داشتن رابطه با بیگانگان بوده‌اند این احساس در رهبر و موسس حزب به وجود آمد که انگلیسی‌ها از فعالیت‌های حزب اسلام در منطقه استقبال می‌نمایند. بدین لحاظ و به منظور پرهیز از سوء استفاده انگلیسی‌ها، انصاری نیز انحلال

حزب را اعلام و کلیه فعالیت‌های آن را در پایان دهه ۱۳۲۰ متوقف کرد. ابوالحسن انصاری در جریان نهضت ملی شدن نفت دعوت مردم شاهرود مبنی بر شرکت در انتخابات مجلس شورای ملی و قبول نامزدی مردم شاهرود را نپذیرفت و از این کار امتناع کرد ولی فعالیت خود را به عنوان سخنگوی جبهه ملی در آن منطقه ادامه داد. وی پس از کودتای ۲۸ مرداد و استقرار رژیم وابسته و سرکوبگر، از کلیه فعالیت‌های سیاسی کناره گرفت.^(۱)

ناشر افکار حزب اسلام، هفته‌نامه حقایق و دقایق بود.

۱ - کلیه اطلاعات از مصاحبه آقای سید ابوالحسن انصاری مؤسس حزب اسلام شاهرود با اداره آرشیه شفاهی سازمان اسناد ملی ایران استخراج شده است.

۱ [رئیس شهربانی کل کشور به وزارت کشور، ۱۲/مرداد/۱۳۲۳]

وزارت کشور، شهربانی کل کشور، اداره اطلاعات - دایره محرمانه - شماره ۱/۴۵۷۹/۶۰۴۹،
تاریخ ۲۳/۵/۱۲، محرمانه

وزارت کشور

محترماً رونوشت مرامنامه حزب اسلام که سال جاری از طرف ابوالحسن انصاری،
مقیم شاهرود تأسیس شده، برای استحضار به ضمیمه تقدیم می‌دارد.
کفیل شهربانی کل کشور - پاسیار ۱ سیف [امضاء]

[۱۵ آ ۵ - ۲۳۴ - ۲۹۳۰۰۵۶۸۱]

۲ [رئیس شهربانی کل کشور به وزارت کشور، بهمن ۱۳۲۴]

وزارت کشور، شهربانی کل کشور، اداره دفتر کل، محرمانه، مستقیم

وزارت کشور

بر طبق گزارش شماره ۳۷۱ شهربانی سمنان به استناد گزارش شهربانی سنگسر
معروض می‌گردد:

در اثر دو دستگی بین عربعلی ذوالفقاری و دوست محمدی حزبی به نام حزب اسلام در
مقابل حزب توده تشکیل و روز بیست و چهارم و بیست و شش ماه جاری متینگ داده
سخنرانی خود را به زنده باد اعلیحضرت همایون شاهنشاهی جوان بخت ایران خاتمه
داده‌اند.

رونوشت برای استحضار خاطر محترم جناب آقای نخست وزیر تقدیم می‌گردد.

رئیس شهربانی کل کشور- سرتیپ ضرابی [امضاء]

[۱۹۸۱ - ۱۰۹۰۳۶]

۳

[مرامنامه حزب مقدس اسلام]

بسم الله الرحمن الرحيم

و من یتبع غیرالاسلام دیناً فلن یقبل منه و هو فی الآخرة من الخاسرین^(۱)

مرامنامه حزب مقدس اسلام

- ۱- افراد این حزب مقدس باید کاملاً قوانین شرع اسلام را (شیعه اثناعشری) شیوه و رفتار خود قرار داده، طبق دستورات کلام الله مجید از مرجعین وقت عمل نمایند.
- ۲- افراد این حزب مقدس اعم از کارمندان داخله و یا غیر آنها موظفند به طور کلی عملیات خیریه خود را خالص و بدون هیچ گونه منظور انجام داده و وظیفه حتمی خود بدانند.
- ۳- وظیفه حتمی کارمندان است که در اصلاح امور مسلمین، خاصه افراد این حزب مقدس همشان را مصروف بدارند.
- ۴- کلیه افراد این حزب مقدس حتی القوه باید در مواقع لازم از بذل مال و کلیه قوای فکری برای پیشرفت این مرام مقدس کوتاهی نوزند.
- ۵- روزها [ی] پنجشنبه و جمعه، این حزب مقدس مجلس سخنرانی و وعظ دایر کرده، روزهای پنجشنبه اختیاری و روزهای جمعه، البته باید حتی الامکان در آن مجالس حاضر باشند که مواعظ شرعی^(۲) [را] عمل نمایند.
- ۶- افراد این حزب مقدس باید در اظهار شعائر اسلام در کمال وقار هیچ گاه تکبر

۱- آیه ۸۵ سوره مبارکه آل عمران - آیه در متن ماشین شده مرامنامه به صورت غلط آمده بود که اصلاح شد.

۲- اصل: شرعی

نورزیده، به موقع اجرا بگذارند.

۷- افرادی که کاملاً از مبانی مباحث مذهبی اطلاع ندارند، قبل از تعلیم حق ورود در هیچ گونه مجالس تبلیغی مذاهب غیر اسلام را ندارند.

۸- این حزب مقدس حقی اضافه بر حقوق زنان، معینه در کلام الله مجید برای زنان قائل نیست و از ورود و پذیرفتن آنها مستغنی، فقط می‌توانند با کسب اجازه از محارم خود در قسمت زنانه مواظب نشسته، در کمال سکوت استفاده نموده، ضمناً می‌توانند مسائل مشکله و مشتبهات مذهبی خود را از این حزب مقدس استفسار نمایند.

۹- اشخاص کاسب در اطراف کسب خود تحقیق شرعی نموده، اگر چنانچه منافعی با احکام شرع اسلام است تغییر کسب داده پس از ۵ ماه از استقرار کسب ثانی مشروع اسم خود را در این حزب ثبت نمایند.

۱۰- از هیچ گونه تشویق و تحریض مردم به عنوان امر به معروف و نهی از منکر در کمال ملاحظت و مهربانی نسبت به عامه مردم کوتاهی نورزیده، مردم را سوق به مسلمانی و خداشناسی حقیقی بدهند.

۱۱- افراد این حزب مقدس باید وجدان خود را مسئول قرار داده که در هر هفته اعمال گذشته خود را با احکام شرع مقدس تطبیق نمایند، در صورت اختلاف بکوشند تا هفته آینده خود را روشتر و درخشنده‌تر از هفته ماضی خود نمایند.

۱۲- ورود به حزب مقدس اسلام برای کافه مردم که به عنوان تحقیق باشد آزاد است، ولی اشخاصی می‌توانند اسم خود را ثبت نمایند که واجد شرایط نامبرده زیر باشند.

۱- شیعه اثناعشری. ۲- نداشتن کمتر از پانزده سال که کبارت شرعی است. ۳- در همین^(۱) تجاهر به فسق نباشد. ۴- در رأی مذهب آشکار و معروف به مذهب اسلام باشد^(۲).

۵- اگر قبلاً دارای مذهبی غیر از اسلام بوده اقلأً تا سه سال قبل از ورودش به مسلمانی و عمل بیشتر احکام شرع مقدس مشهور باشد.

۱۳- افراد این حزب مقدس باید به نظر برادری به یکدیگر بنگرند، در کمال بی‌تکبری اغنیای آن از فقراش دلجویی نموده و حفظ احترامات یکدیگر بنمایند.

۱۴- این هیأت موظفند اگر چنانچه پیش آمد غیر مترقبه متوجه یکی از ایشان شد، قضیه را فوراً به حزب اطلاع داده تا در صورتی که منافعی با احکام شرع مقدس نباشد در اصلاح آن بکوشند.

۱۵- بنابر مقتضیات وقت، امور مشروعه که خارج از توانایی اشخاص نیست، از طرف اولیای این حزب مقدس برای پیشرفت مرام اگر چنانچه پیشنهاد شود باید به محل اجرا بگذارند.

۱۶- کلیتاً افراد این حزب مقدس باید ناظر عملیات یکدیگر بوده اگر خطاً از کسی خلاف شرع دیده شد در کمال محبت و مهربانی منعی نکند. اگر چنانچه با علم، متمعد^(۱) به تکرار بود و مورد مشاهده چند نفر از معتمدین حزب قرار گرفت باید راپرت به حزب داده شود تا مشارالیه را خارج و اخراجش را برای آگاهی سایر افراد اعلان کنند.

۱۷- این حزب مقدس دارای سه شعبه می باشد. اول تعلیماتی برای فراگرفتن احکام شرع مقدس و مبانی مباحث مذهبی و آگاهی به فنون صنعتی و تبلیغات علوم مذهبی. دوم تبلیغاتی، که منحصر است به یک عده مبلغ که پس از تعلیم برای تبلیغ و تشویق مردم به اطراف بروند. سوم امور خیریه، از قبیل دستگیری به فقرا و نظم امر متوفیات^(۲) و تهیه لوازم کار کردن برای اشخاص و تعمیر قنوات برای تحصیل معاش عامه و تعمیر و ساختن مسجد و پلها و مسافرخانهها و تألیف [و] چاپ کتب مذهبی و وارد نمودن کتابهای مذهبی و ورود ماشینها و تعمیر مساجد مشرفه در صورت لزوم و مأذنه حسینیه و حمام و غرس اشجار میوه دار برای عامه مردم و کمک به ختنه^(۳) نمودن اطفال بی بضاعت و تسهیل امور ازدواج برای بی بضاعتان و تهیه دارالمجانین و دارالمساکین^(۴) و دارالایتام^(۵) و دارالعجزه و دستگیری از درمانده گان و ماشین چاپ و ماشین تحریر و کمک به بی سرمایه گان که در امور غیر مشروع اختلال کسب برای آنها ایجاد گشته است.

۱۸- اعضای این حزب مقدس تشکیل می شود، فعلاً از یک نفر سرپرست و صندوقدار و دفتردار و محاسب و چند نفر عضو [که] این حزب مقدس، آنها را به

۱- اصل، متعدد

۳- اصل، فقه

۵- اصل، دارالتیام

۲- اصل، متقویات

۴- اصل، دارالمساکین

رسمیت می‌شناسد.

۱۹- کارمندان باید در کمال صرفه‌جویی با بودجهٔ این حزب مدارا کرده و هم خود را برای اصلاح امور حزبی مصروف دارند.

۲۰- لوازم زندگی که متعذرالورود نیست در صورت لزوم برای تسهیل اکتساب این حزب مقدس باید در دسترس عامهٔ افراد این حزب بگذارند.

۲۱- روزهایی که مجالس و عظ دایر است باید از آقایان علما، دعوت شده تا مواظب و نصایح و احکام شرع را ایراد فرمایند.

۲۲- افراد این حزب آزادند قدری سخنرانی داخلی برای سایر افراد نموده تا آماده برای رفتار شوند.

۲۳- کلیهٔ افراد این حزب حتی الامکان^(۱) باید امور خیریه صدقات و غیره را به افراد همین حزب برای تشویق عامهٔ مردم پردازند. در صورتی که مستحقین طبق مرامنامه عمل نمایند.

۲۴- چون مرام این حزب مقدس بر سلامت است لذا وظیفهٔ کلیهٔ افراد این است که به کلیهٔ چیزها در کمال خونسردی القا کرده و بکوشند تا این مرام مقدس را معمول گردانند.

۲۵- افراد این حزب مقدس باید سرمشق اخلاق و تمدن اسلامی و نوع پرستی بوده باشند.

۲۶- افراد با سواد این حزب می‌توانند کتابهایی مبنی بر نسایع^(۲) و مزایای قانونی اسلام تألیف کرده که در چاپخانهٔ همین حزب چاپ شده و در دسترس عامه گذارده شود.

۲۷- شعباتی باید در دهات و شهرستانها دایر گردد که عامه مردم از حقیقت این مرام بهره‌مند گردند.

۲۸- افراد این حزب باید با یکدیگر صیغه^(۳) عقد و اخوت شرعی را جاری بنمایند.

۲۹- این حزب باید عده‌ای به نام معتمد داشته باشد که با تطبیق احکام شرع مشورت

۲- کذا فی الاصل، کلمه نامفهوم است

۱- اصل، حتی الامکان

۳- اصل، صیغه

بنمایند.

۳۰- بر کلیه افراد این حزب فرض و لازم است که به نوبه خود در پیشرفت این مرام مقدس بکوشند و این حزب کسی را برای ریاست نمی شناسد و متحداً باید به یکدیگر کمک کرده معمول بدارند.
رونوشت برابر با رونوشت است

[۲۹۳۰۰۵۶۸۱- ۲۳۴ ف ۵ ب آ ۱]

حزب اصلاح طلبان

۱ [بخشدار دورود به فرماندار بروجرد، ۲۶/آذر/۱۳۲۷]

وزارت کشور، فرمانداری شهرستان بروجرد، [شماره] ۲۲، [تاریخ] ۲۶/۹/۲۷، محرمانه
مستقیم

فرمانداری معظم شهرستان بروجرد

پاسخ مرقومه شماره ۱۱۹/م [مورخ] ۲۷/۸/۶ به عرض رسید. مدتی است در حدود یک ماه، یک نفر به نام اقاقی به درود از آذربایجان آمده و به محض ورود شخص فوق حزبی به نام اصلاح طلبان تشکیل گردیده که عده‌ای هم از اشخاص بد سابقه از قبیل منوچهر آزر می، حسنونند، مالکی و کدخدازاده تلگرافچی راه آهن از عمال حزب سابق توده جزو این اشخاص می‌باشند به نظر بنده این حزب ساده نمی‌باشد. لکن عده‌ای دیگر که به آنها پیوسته‌اند نظری جز استفاده آنی که حقوق خودشان را به دست این حزب حفظ نمایند مقصدی ندارند و شاید هم نمی‌دانند که نظر این چند نفر که اساس این حزب است چیست؟

لکن بر حسب ظاهر قره‌داغی جزء آنها نیست. ولی به طوری که بنده فکر می‌کنم [دلیل] معرفی نشدن نامبرده این است که ایشان به واسطه سابقه زیادی که در حزب توده دارند ممکن است اعضای دیگر را بد معرفی نمایند. از این لحاظ شرکت نامبرده را فاش نکرده‌اند. به علاوه بنده عقیده دارم که در عموم شهرستانها [به] اسامی مختلف احزابی تشکیل شده یا بشود [که] در زیر چشمه یکی می‌باشد و در موقع معین ظاهر خواهند شد و نیت^(۱) پلید خود را آفتابی می‌نمایند.

بخشدار دورود

رونوشت برابر اصل است [امضاء]

[۱۱۱۴۳۰۰ - ۲۹۰۰۴۳۶۴ ن ۵ آب ۱]

حزب الله

شیراز

۱ [استاندار فارس به وزارت کشور، ۲۴/تیر/۱۳۲۷]

وزارت کشور، استانداری هفتم، شماره ۲۳۷/م، تاریخ ۲۴/۴/۱۳۲۷، محرمانه

وزارت کشور

طبق گزارش شهربانی شیراز، حزبی به نام حزب الله بر علیه حزب برادران در شیراز در شرف تشکیل است. دستور داده شد مراقبت کامل در وضعیت حزب و افراد برجسته حزب به عمل آورند که تولید اشکالی فراهم نگردد. استاندار استان هفتم [امضا] [حاشیه] این قبیل چیزها را باید از اول مراقب باشید که بعداً تولید زحمت نکند و ملتفت باشند که بستگی به جاهای دیگر نداشته باشد. ۲۷/۵/۱ [امضا]

[۲۹۰۰۰۹۶۸۸ - ۲۱۷۵۵ آ ب ۱]

۲ [رئیس اداره سیاسی وزارت کشور به وزیر کشور، مهر ۱۳۲۷]

وزارت کشور - محرمانه

وزارت کشور

به عرض برسد: ضمن تقدیم سوابق مربوطه به تشکیل حزب الله در شیراز، به استحضار می‌رساند چندی قبل استاندار هفتم گزارش می‌دهد^(۱)، اخیراً در شیراز حزبی

به نام حزب الله تشکیل گردیده است و در گزارش اظهار نظر شده بود که حزب مزبور بر علیه حزب برادران تأسیس شده است. به استناداری دستور داده شد مراقبتهای لازم را معمول دارند. اینک جواباً نسخه‌ای از روزنامه استخر منتشره در شیراز را که حاوی مرامنامه حزب مزبور است ارسال داشته‌اند. به طوری که از مطالب آن استنباط می‌شود تشکیل حزب مزبور تبانی مذهبی بوده و عمده مرام و مقصود مؤسسين اشاعه و بسط تعلیمات سلام و آشنا نمودن مردم به حقایق قرآن می‌باشد. مراتب را به استحضار می‌رسانند تا هر طور مقرر فرمایند اقدام گردد.

رئیس اداره سیاسی. [امضا]

[حاشیه ۱] به جناب آقای نخست وزیر گزارش شود. ۲۷/۷/۱۱

[حاشیه ۲] ضمناً به عرض می‌رساند موقعی که در [سال] ۱۳۲۵ در شیراز بودم، به علت رقابت‌هایی که بین آقایان فال اسیری^(۱) و میرزا نورالدین^(۲) بود این فکر را....^(۳) آقای فال اسیری داشتند که با حزب برادران آقای میرزا نورالدین مخالفت کنند.

[امضا]

[۱۶۸۸۹۶۰۰۰۲۹-۲۱۷۵۵ آب ۱]

۱ - اصل ، فال عبیری

۲ - مقهور سید نورالدین شیرازی ، رئیس حزب برادران شیراز است.

۳ - یک کلمه هوانره نشر

مذب انتقام

حزب انتقام از جمله احزاب وابسته به دربار بود و از روش‌های خشن در برخوردهای خود با دیگران سود می‌جست. در صفحه اول روزنامه آهن نو که ارگان این حزب به شمار می‌رفت، شعر ذیل در کنار علامت روزنامه نوشته شده بود:

بگو به خائنین وطن این پیام ما شد تیغ انتقام برون از نیام ما
 ما لکه‌های ننگ به خون شستشو کنیم این است در طریقت و مسلک مرام ما

موسس این حزب سرهنگ وجیه‌الله کامکار بود که ضمناً مدیریت روزنامه آهن نو را نیز برعهده داشت. صاحب امتیاز روزنامه آهن نو، که از سال ۱۳۲۷ به بعد منتشر می‌شد. رضاوزیری بود. حزب انتقام از جمله مخالفین قوام السلطنه به شمار می‌رفت. این مخالفت پس از برکناری وی نیز ادامه یافت و حزب انتقام به همراهی سایر احزاب و دستجات هوادار دربار خواستار مجازات وی شدند. در برپایی تظاهرات و میتینگ‌هایی که بدین منظور صورت می‌گرفت حزب انتقام از جمله صحنه‌گردانان بود: در گزارش ۱۹ شهریور ۱۳۲۷ پلیس مخفی آمده است: «از ساعت ده صبح امروز عده‌ای از افراد حزب

انتقام و اصلاح‌طلبان و اشخاص متفرقه، پرچم سفید که شعار خیانت قوام السلطنه و تعقیب حتمی وی در آن نوشته شده بود، جلوی مجلس اجتماع و از طرف چند نفر رهبران آنها منجمله زنجانی و سراسی و غیره در اطراف خیانت‌های قوام السلطنه و تعقیب مشارالیه صحبت ... عده‌ای که در جلوی مجلس اجتماع نموده بودند در حدود ۱۲۰۰ نفر بودند.^(۱)

حزب انتقام فاقد پایگاه مردمی بود و به همین لحاظ حضور سیاسی آن بسیار کم رنگ بود که آن هم محدود به تهران می‌شد. دفتر مرکزی حزب و همچنین روزنامه آهن نو در مکانی واقع در انتهای خیابان شاهرضا (انقلاب فعلی) مقابل بیمارستان پانصد تختخوابی (امام خمینی فعلی) قرار داشت.

۱ [رهبر حزب انتقام به نخست وزیر، ۲۲/آذر/۱۳۲۵]

وزارت پست و تلگراف و تلفن، تلگراف از طهران به ط، شماره تلگراف ۲۴۷، تاریخ اصل ۲۲،
تاریخ وصول ۹/۲۲

جناب اشرف آقای قوام السلطنه نخست وزیر، کپیہ تیمسار سپهبد احمدی وزیر جنگ، کپیہ تیمسار سرلشکر رزم آرا رئیس ستاد، کپیہ [روزنامه] اطلاعات، حزب انتقام ایران نصرت و موفقیت درخشان ارتش دلیر ایران را در نجات برادران آذربایجانی ما، صمیمانه تبریک عرض کرده سلامتی وجود مبارک و عظمت ارتش منصور را از قادر متعال خواستار است. رهبر کل حزب انتقام کامکار.

[۱۰۹۰۶۴ - ۲۳۵۶]

۲ [رئیس شهربانی کل کشور به دفتر نخست وزیر، ۱۴/دی/۱۳۲۵]

وزارت کشور، شهربانی کل کشور، اداره آگاهی، شماره ۹۴۷۲/۱۵۲۵۲، تاریخ ۱۳۲۵/۱۰/۱۴

عطف به مرقومه شماره ۲۹۴۶ - ۲۵/۱۰/۳ راجع به تلگراف سرهنگ کامکار رهبر حزب انتقام، به استحضار می‌رساند: نامبرده در تاریخ ۲۵/۴/۵ به عنوان پشتیبانی از دولت جناب اشرف آقای نخست وزیر، جمعیتی به نام حزب انتقام تشکیل و تقاضای ثبت شخصیت حقوقی نموده بود. لذا شرح لازم به اداره ثبت اسناد اشعار و شخص مزبور حزب را در خانه خود واقع در بخش (۱) دایر نموده و تابلو هم زده و طبق گزارشات واصله بعضی از اعضای حزب توده و فرقه دمکرات آذربایجان به محل مزبور تردد و ضمناً بر علیه حزب دمکرات ایران مذاکراتی می‌نمودند که فعلاً از حزب مذکور

فعالیتی مشاهده نمی شود.

از طرف رئیس شهربانی کل کشور - پاسپار ۱ حسام وزیری [امضاء]

[۱۰۹۰۶۴ - ۲۳۵]

۳

[رهبر حزب انتقام به نخست وزیر، ۲۷/مرداد/۱۳۲۷]

حزب انتقام، شماره ۱۶۷، تاریخ ۲۷/۵/۱۳۲۷، خیلی فوری است

جناب آقای هژیر نخست وزیر

پیرو شکایت کتبی افراد دستفروش و کسبه جزء و طوافان این حزب که تقدیم جناب آقای تفضلی معاون سیاسی آن جناب دائر به مظالم و تعدیات شهرداری تهران گردیده و اجتماع سیصد نفر نمایندگان این اصناف که به نمایندگی هشت هزار نفر موکلین شان در روزهای بیست و پنجم و بیست و ششم ماه جاری در کاخ ییلاقی نخست وزیری به عمل آمده و موضوع تعدیات از طرف جناب آقای تفضلی و تیمسار سرلشکر ضرابی رئیس شهربانی کل کشور با حضور شهردار تهران و اینجانب رهبر حزب نامبرده که کلیه شاکیان و تعدی دیدگان اعضای این حزب و از جمله کسانی بوده اند که به تبعیت از دستور حزبی در منکوب نمودن دستجات مخالف دولت جنابعالی به شهادت شهربانی کل کشور فعالیتها نموده و سهم به سزائی داشته اند رسیدگی کامل به عمل آمده و ثابت گردیده است که شهرداری تهران بر خلاف هر گونه مجوز و دلیلی اینها را از محل کسب و شغلشان آواره نموده و میزهای کسب شان را با قسمتی از کالای بساط شده شان را به وسیله مامور و پاسبان خرد و مضمحل ساخته و معادل شش هزار تومان که تمام سرمایه شان را تشکیل می داده خسارت وارد کرده و جملگی را بخاک سیاه نشانیده است

اینک شهرداری تهران به جای اینکه ضایعه مالی این اشخاص را که در خیابان اسلامبول وارد آورده جبران نماید سر قوز افتاده و دستور داده است دوست نفر از کسبه کوچه مهران را هم که سالهاست در آنجا کسب می نمایند و خود شهرداری هم به آنها در همان کوچه طبق پروانه خودش اجازه کسب داده و طبق صورت مجلس رسمی به امضای مامورین خودش و کلاترهای محل و نمایندگان استانداری تهران اقامتشان در آن محل محرز و مستقر گردیده و قانونی شناخته شده است بخاطر چند نفر کلیمی و برخی نظریات خصوصی براند. و در یک چنین صورتی بالغ بر یک صد هزار تومان خسارت وارد خواهد آمد.

چون اینجانب خودم و به وسیله همین افراد که اینک مورد جور و ستم بیرحمانه شهرداری قرار گرفته اند و همچنین به وسیله روزنامه خودمان بهترین پشتیبانی را تاکنون از دولت جنابعالی بدون هیچگونه توقع و انتظار کرده ایم و چنانچه این اقدام معجلانه شهرداری بر علیه این افراد صورت بگیرد مطابق اطلاعی که به آن جناب داده اند و حضوراً هم به ریاست شهربانی کشور و معاون سیاسی آن جناب گفته اند ایجاد بلوا در تهران و تحصن شان در سفارتخانه های بیگانه خواهد بود و این جانب میل ندارم چنین اتفاق شوم و زنده ای در حین زمامداری جنابعالی آن هم در غیاب اعلیحضرت همایون شاهنشاهی رخ دهد و هم اینجانب آنها را به امید رسیدگی مقام نخست وزیری و مراحم دولت امیدوار کرده ام و از هر گونه تظاهر و واکنشی فقط به منظور جلوگیری از تشنج و اغتشاش جلوگیری نموده و به انتظار مراحم دولت و بذل توجه شخص جنابعالی آنها را ساکت نگاهداشته و بیش از این از عهده اینجانب ساخته نیست و در قبال این تعدی آشکار شهرداری و تضررات مالی و شرفی که به آنها وارد آمده و از این به بعد نیز شهرداری در صدد است وارد آورد دیسپلین حزبی را قطعاً رعایت نخواهند نمود. این است که بدینوسیله جریان امر را بعنوان گزارش به حضور جنابعالی تقدیم می دارد تا هر طوری که مصلحت هست امر به اقدام فرمایند.

با تقدیم احترامات فائقه

رہبر حزب انتقام و مدیر روزنامہ آہن نو - کامکار
[امضاء و مهر حزب انتقام]

[۲۳۵۵ - ۱۰۹۰۶۴]

حزب ایران

حزب ایران در نخستین سال‌های دهه ۱۳۲۰ تشکیل شد. هسته اولیه آن کانون مهندسين ایران بود. به نوشته «آبراهامیان» پس از برگزاری انتخابات دوره چهاردهم مجلس، در کانون مهندسين تحولاتی رخ داد:

«کانون به دو بخش تقسیم شد گروهی از اعضای تندرو آن به سمت اتحادیه کارگری هوادار حزب توده گرایش یافتند و بیشتر اعضای میانه‌رو آن حزب ایران را پدید آوردند...»^(۱)

مهندس بازرگان که از جمله بنیانگذاران کانون مهندسين ایران به شمار می‌رفت در مدافعات خود در دادگاه تجدید نظر نظامی هدف از تشکیل حزب ایران را چنین شرح می‌دهد: «موسسین حزب ایران... لازم دیده بودند فکر تجدیدخواهی و اقدامات اصلاحی خود را در یک سطح بالاتر از فعالیت‌ها و خدمات اداری و فنی یعنی در سطوح وکالت و وزارت نیز توسعه دهند. متوجه و معتقد شده بودند که تا مقامات سیاسی و زمامداری در اختیار طبقات دانا و سالم و افراد خودشان قرار نگیرد، کار مملکت سامان و صلاح پیدا نخواهد کرد. ولی مکتب فکری آن‌ها از این حد بالاتر و وسیع‌تر نرفته، ایراد

و عنایت چندانی به تغییرات عمیق سازمان اجتماعی و سیاسی مملکت نمی‌کردند...»^(۱)

تأسیس حزب ایران در میان طبقات تحصیلکرده و روشنفکر وطن دوست با استقبال روبه‌رو شد. حمایت از مواضع دکتر مصدق، عدم تمایل و گرایش به کشورهای بیگانه و همچنین پاره‌ای گرایش‌های رادیکال مانند مواضع حزب درباره بهبود وضع کشاورزان و تغییر در روابط میان مالک و زارع سبب رویکرد روشنفکران به سوی حزب گردید. چنین رویکردی، یک گرایش مردمی و توده‌ای مانند استقبالی که از حزب توده و حتی حزب اراده ملی می‌شد نبود. تبلیغات گسترده و فعالیت‌های متنوع و برپایی سخنرانی و میتینگ و... نیاز به امکانات و منابع مالی بی‌حد و حصری داشت که تأمین آن نیازها فقط برای احزابی امکان‌پذیر بود که یا از سوی کشورهای خارجی حمایت مالی می‌شدند و یا از یک پایگاه مردمی قوی بویژه در میان اقشار ثروتمند برخوردار بودند.

نفوذ و قدرت حزب ایران در اواخر سال ۱۳۲۴ در پی ائتلاف با حزب میهن و یا در حقیقت جذب حزب میهن به حزب ایران، افزایش قابل ملاحظه‌ای یافت. دکتر سنجابی که خود از رهبران حزب میهن بود جریان ائتلاف را چنین توضیح می‌دهد: «در عمل ما می‌دیدیم که مرام ما و روش مبارزه ما با حزب ایران یکی است. یعنی آنها هم عیناً همان موضع‌گیری‌های ما و همان ایده‌آل‌های ما را دارند... با مذاکراتی که با حزب ایران شد حزب میهن و حزب ایران یک سازمان تشکیل دادند و ما دستور دادیم که تمام شعب ما در ولایات به حزب ایران بپیوندند.»^(۲)

خبر ائتلاف در اعلامیه‌ای به تاریخ هفتم فروردین ۱۳۲۵ انتشار یافت. آنگاه ترکیب کمیته مرکزی حزب ایران تغییراتی کرد و چند تن از رهبران حزب میهن همچون دکتر سنجابی، مجید یکتایی و ... در شورای رهبری حزب ایران جای گرفتند. به نوشته ناصر نجمی شورای رهبری حزب ایران پس از ائتلاف عبارت بودند از: «اللهیار صالح، دکتر شمس‌الدین جزایری، مهندس احمد مصدق (فرزند ارشد دکتر محمد مصدق)، مهندس غلامعلی فریور، مجید یکتایی، مهندس علی قلی بیانی، مرتضی مصوررحمانی، حق‌شناس، احمد زیرک‌زاده، مهندس ناصر معتمد، دکتر عالمی، مهندس گزیده‌پور،

۱ - مهروی بازگان، مداخلات در داکره غیر هالنج تهرید نظر نظامی (بی‌جا، انتشارات مدرس، ۱۳۵۰ش) ص ۱۰۹ - ۱۰۸
 ۲ - کریم سنهائی، امیدها و ناامیدی‌ها، به کوشش احمد انوری، (لندن، انتشارات پیوه مایون ایران، ۱۳۶۸) ص ۷۲

مهندس احمد زنگنه و مهندس حسیبی.^(۱) البته «نجمی» نام چند نفر و از جمله دکتر کریم سنجابی را از قلم انداخته است. سنجابی در این باره می‌گوید: «... جمعی از افراد حزب میهن وارد کمیته و شورای حزب ایران شدند که از آن جمله بنده در کمیته حزب ایران از همان وقت وارد شدم.»^(۲) بیشتر رهبران حزب ایران تحصیل‌کرده‌های خارج از کشور بودند به عنوان نمونه: حسین معاون، عبدالله معظمی، کریم سنجابی، مهندس فریور، عبدالحمید زنگنه و کاظم حسیبی در «دانشگاه پاریس تحصیل کرده بودند و ذکاء غفاری، رضازاده شفق از دانشگاه برلین و احمد زیرک‌زاده نیز از دانشگاه ژنو فارغ التحصیل شده بودند.»^(۳)

حزب ایران چندی پس از ائتلاف در تابستان سال ۱۳۲۵ با سه تحول عمده مواجه شد. در نخستین قدم حزب ایران همراه با حزب توده، حزب دمکرات کردستان، فرقه دمکرات آذربایجان، حزب جنگل و حزب دمکرات ایران؛ جبهه متلفه احزاب آزادی‌خواه را پدید آوردند. در گام بعدی حزب ایران به همراه حزب توده شرکت در کابینه ائتلافی قوام را پذیرفت و اللهیار صالح از حزب ایران در این کابینه، پست وزارت دادگستری را تقبل کرد. در سومین گام، حزب ایران با انشعاب گروهی از اعضا و هواداران خود به رهبری دکتر شمس‌الدین جزایری مواجه شد. (ر.ک. اسناد و توضیحات حزب وحدت ایران)

انشعابیون مخالف ائتلاف با حزب توده بودند. با توجه به کوتاهی عمر ائتلاف و همچنین کوتاهی عمر کابینه ائتلافی قوام، تنها استفاده ائتلاف برای حزب ایران، از دست دادن گروهی از یاران و هوادارانش بود.

پس از آن حزب ایران در جریان انتخابات دوره پانزدهم مجلس شورای ملی، با

۱ - ناصر نجمی، خاطرات سیاسی، حوادث تاریخی ایران از شهریور ۱۳۲۰ تا کودتای ۲۸ مرداد ۱۳۳۲ (تهران، گلین، ۱۳۷۰) ص ۱۲۴

۲ - سنجابی، همان، ص ۷۲

۳ - ۱۹۱ - PP190- Ibid- آبراهامیان اطلاعات بسیار جالبی درباره حزب ایران و رهبران اولیه آن ارائه کرده است. از جمله درباره میزان تفصیلات، پایگاه طبقاتی و ... رهبران حزب ایران آگاهی فوری ارائه کرده است. تنها اشکال آن این است که موری بازرگان را نیز در زمره رهبران اولیه حزب ایران معرفی می‌کند. برای اطلاع بیشتر در این زمینه، ر.ک. به خاطرات مهندس بازرگان، وی در آنها می‌گوید: «پس از تشکیل حزب ایران با آن همکاری داشتم ولی عشو آن نبودم. در آن موقع هنوز نسبت به فعالیت سیاسی و حزبی تمایل نداشتیم. موری بازرگان شصت سال قدمت و مقاومت، خاطرات مهندس بازرگان در گفتگو با سرهنگ غلامرضا نهاتی (تهران، رسد، ۱۳۷۵) ص ۲۴۴.

حمایت از دکتر مصدق و مشی وی پای در صحنه انتخابات گذاشت. ولی نامزدهای این حزب نیز چون سایر احزاب به لحاظ دخالت‌های بی‌شمار حزب دمکرات ایران از راهیابی به مجلس بازماندند.

در جریان طرح قرارداد قوام - سادچیکف، در مجلس شورای ملی حزب ایران با انتشار بیانیه مفصلی، بر ضد تصویب آن به موضع‌گیری پرداخت. (ر.ک. سند شماره ۳) پس از آن همکاری نزدیکی با دکتر مصدق برقرار کرد و در جریان مبارزه علیه قرارداد الحاقی گس - گلشائیان و تشکیل جبهه ملی ایران و نیز تصویب قانون ملی شدن صنعت نفت، فعالانه شرکت کرد.

در دوران نخست وزیری دکتر مصدق، چند تن از رهبران حزب ایران همچون دکتر سنجابی، اللهیار صالح، مهندس حق شناس، مهندس زیرک‌زاده و مهندس کاظم حسینی در پست‌های گوناگون دولتی به خدمت گمارده شدند. بعضی هم در مجلس شورای ملی به خدمت پرداختند.

پس از کودتای ۲۸ مرداد و سقوط دولت ملی دکتر مصدق، جمعی از رهبران و فعالان حزب ایران فراری، دستگیر و زندانی شدند. پس از این فعالیت حزب ایران در قالب نهضت مقاومت ملی ایران ادامه یافت و در جریان تشکیل جبهه ملی دوم و مبارزات مردم در سال‌های ۴۲ - ۳۹ فعالانه شرکت کرد.

حزب ایران در زمینه ایدئولوژیک، از طرز تفکر خاصی پیروی نمی‌کرد و ضمن آن که شعارهای ناسیونالیستی می‌داد؛ مروج نوعی از سوسیالیسم نیز بود، و در عین حال به تضادهای طبقاتی و نبرد طبقاتی نیز معتقد نبود. در این باره مهندس بازرگان می‌نویسد: «شعار حزب ایران معرف کامل طرز فکر و تحول کاملاً طبیعی است که در زمینه دومین نوع طرز تفکر در ایران و به دنبال هدف اعتصاب مهندسین پدیدار گشت: برای ایران، با فکر ایرانی، به دست ایرانی، حزب ایران ایدئولوژی خاصی نداشت و یک حزب ناسیونالیست ملی بود که مدرنیسم و سوسیالیسم را هم برای خاطر ناسیونالیسم به خود اضافه می‌نمود.»^(۱)

چنانکه گفته شد حزب ایران معتقد به تضاد طبقات و نبرد طبقاتی در جامعه نبود، در این باره آبراهامیان می‌نویسد: «[حزب ایران] معتقد بود که تضاد اصلی اجتماعی در ایران میان «مردم تحت سلطه» و «حاکمان سلطه‌گر» است و نه میان طبقات بالا و پایین جامعه»^(۱)

حزب ایران علی‌رغم عدم اعتقاد به نبرد طبقاتی و با وجود آن که اکثر رهبران حزب از طبقات بالایی جامعه محسوب می‌شوند علیه خانواده‌های پولدار قدیمی و جدید به جنگ تبلیغاتی می‌پرداخت^(۲) ارگان حزب ایران در دهه ۱۳۲۰ به ترتیب روزنامه‌های شفق، جبهه و اخبار ایران بود. همچنین نشریات نبرد امروز، نبرد امروز دانشگاه و باستان نیز ناشر افکار و اهداف حزب ایران به شمار می‌رفتند.

حزب ایران بعد از قیام خونین خرداد ۱۳۴۲، عملاً از فعالیت بازماند، ولی با وجود این تا سال ۱۳۵۷ و حتی بعد از پیروزی انقلاب اسلامی نیز وجود داشت. و بدین لحاظ یکی از دیرپاترین احزاب سیاسی ایران به شمار می‌رود.

[رونوشت مرامنامه حزب ایران، بی تا]

۱

وزارت کشور، شهربانی کل کشور، رونوشت مرامنامه حزب ایران

مرام حزب ایران :

- ۱ - از لحاظ سیاسی : حفظ استقلال کامل کشور و پشتیبانی از اصول دموکراسی.
- ۲ - از لحاظ اقتصادی : استقرار عدالت اجتماعی و کوشش در بهبود وضع مادی ملت از راه توجه به کشاورزی و صنعت و بهره‌برداری از جمیع ثروت مملکت.
- ۳ - از لحاظ اجتماعی : تهذیب اخلاق و تعمیم فرهنگ و تأمین بهداشت عمومی.

۱ - از لحاظ سیاسی : حفظ استقلال کامل کشور و پشتیبانی از اصول دموکراسی.

الف - سیاست خارجی : ما عقیده مندیم که سیاست ما با دول خارجی عموماً و دول همجوار و متعاهد خصوصاً باید بر روی اساس حسن تفاهم و همکاری و صمیمیت و شرافت استوار باشد.

سیاست ما - سیاست ما روشن و راست و بی ریاست و در مقابل انتظار جدی داریم که سایر دول نسبت به ما صریح و صدیق باشند و استقلال کامل و تمامیت ارضی کشور ما را شرافتمندانه محترم بشمارند.

ب - سیاست داخلی : بهترین طرز حکومت، حکومتی را می‌دانیم که بر اساس دموکراسی مستقر و رای اجتماع در اداره کشور حاکم باشد. حکومت فردی موجب ظلم و مانع رشدهای جامعه و بالنتیجه سبب انحطاط کشور می‌باشد.

۲ - از لحاظ اقتصادی : استقرار عدالت اجتماعی و کوشش در بهبود وضع مادی ملت از راه توسعه کشاورزی و صنعت و بهره‌برداری از جمیع منابع ثروت مملکت.

توزیع ثروت و تقسیم درآمد در ایران به طرز عادلانه نیست. برای اصلاح این وضع باید :

الف - سهمی که برای کار نسبت به سرمایه فعلاً معمول و رایج است ترقی داد تا بدین ترتیب از استثمار جلوگیری گردد و آنچه حقاً و منطقیاً به کارگر و زارع

تعلق دارد به آنها داده شود.

ب - با تجدید نظر در قوانین کنونی و وضع قوانین جدید برای توزیع عادلانه ثروت اقدام مفید و مؤثری به عمل آورد.

ج - در افزایش قدرت تولید مملکت سعی وافی مبذول داشت و فلاح (و مقدمات آن، یعنی سد سازی و آبیاری) و صناعت و بازرگانی را طبق برنامه صحیح توسعه داد.

۳ - از لحاظ اجتماعی: تهذیب اخلاق، تعمیم فرهنگ و تأمین بهداشت عمومی. به عقیده ما جامعه‌ای می‌تواند حکومت‌کننده صالح و عالم و سالم، باشد. بنابراین تهذیب اخلاق و تعمیم فرهنگ و تأمین بهداشت عمومی را از لوازم اولیه ترقی جامعه می‌دانیم. الف - تهذیب اخلاق: مادامی که فساد بر کشور حکمفرماست و تا زمانی که مبانی اخلاق عمومی متزلزل است، هر اقدامی بی نتیجه و هر تشکیلاتی از روز اول محکوم به زوال است. ما نه تنها دزدی و خیانت را فساد می‌دانیم، بلکه خودستایی و خوددگی و سستی و بی‌علاقه‌گی به امور اجتماعی و مخصوصاً چشم‌پوشی از معایب و تحمل ظلم را در زمره مفاسد اصلی جامعه می‌شماریم و به تمام وسایل و طرق با آنها مبارزه خواهیم کرد.

ب - تعمیم فرهنگ: در فرهنگ فعلی ما از تربیت صحیح اثری دیده نمی‌شود و تعلیم آنها ناقص است. ما معتقدیم که باید تربیت مقامی را که شایسته آن است احراز کند و مخصوصاً به تهذیب و تربیت اخلاقی توجه کامل مبذول گردد و همچنین برنامه تعلیمات طبق احتیاجات زمان و مقتضیات کشور اصلاح شود.

ج - تأمین بهداشت عمومی: فقدان بهداشت عمومی بقای نسل ایرانی را به مخاطره افکنده و جمعیت مملکت ما با سرعت عجیبی رو به تنزل می‌رود. بنابراین بهداشت عمومی و حفظ صحت و سلامت کودکان و مبارزه با امراض ساریه و بومی که یکی از مهمترین مواد برنامه برای اصلاح مملکت است.

رونوشت برابر اصل است.

[۱۸۱۶ - ۱۰۹۰۱۵]

۲

[بیانیه مشترک احزاب ایران و میهن، ۲۹/فروردین/۱۳۲۵]

فوق العاده روزنامه‌های جبهه، درفش، رستاخیز، شفق، میهن پرستان، نبرد امروز

بیانیه حزب ایران و میهن

هم میهنان!

امروز که کشور تاریخی و پرافتخار ما یکی از بحرانی‌ترین و خطرناکترین دوره‌های عمر خود را می‌گذراند، برای مردم ایران، مخصوصاً آنهایی که از مدتها پیش در راه رستگاری و عظمت این کشور دست به مبارزه عملی زده و وارد میدان گردیده‌اند، هیچ وظیفه و مسئولیتی فوری‌تر، کاملتر و مهمتر از آن نیست که تمام نیروی خود را به هم بیوندند و صفوف پراکنده خویش را به هم نزدیک کنند، تا جملگی در جبهه‌ای واحد به مبارزه دلیرانه خود در راه میهن ادامه دهند.

در وضع حاضر که کشور ایران مرکز ثقل سیاست جهان قرار گرفته و انتظار کلیه مردم گیتی به نحوی که تاکنون سابقه نداشته است متوجه کشور ما شده است، هیچ چیز ناگوارتر و اسف انگیزتر از آن نیست که میهن خواهان حقیقی ایران از هم بی خبر و پراکنده باشند و با این پراکندگی میدان را برای مغرضین و بدخواهان و یا مایوسین و منفی بافانی که بزرگترین قوت آنان ضعف اتحاد و همکاری ایران دوستان واقعی است باز گذارند.

امروز وظیفه قطعی و فوری کلیه احزاب و اتحادیه‌ها و افراد میهن پرست و آزادیخواه ایران نزدیکی کامل به یکدیگر و ایجاد جبهه واحد نیرومند و مبارز و تجزیه‌ناپذیری است که بتواند صدای ایران را از حلقوم فرزندان حقیقی این آب و خاک به گوش دنیا برساند و

در دوره آشفته کنونی ایفای نقش بزرگی را که میهن پرستان و آزادیخواهان واقعی بر عهده دارند متعهد گردد.

به پیروی از این وظیفه و مسئولیت مقدس یعنی لزوم الحاق صفوف میهن پرستان ایران، حزب میهن و حزب ایران که دو هدف اساسی آنها یکی حفظ استقلال ایران و دیگری اصلاحات اساسی کشور و آزادی افراد بوده و سالهاست مبارزه فداکارانه خویش را آغاز کرده اند افتخار آن دارند که در این راه بزرگترین مبارزین بی غرض و ملی این کشور شناخته شده اند، امروز یک قدم بلند تازه برداشته اند و اتحاد رسمی و قطعی دو حزب را اعلام می دارند و از این پس تحت نام واحدی که به تنهایی مظهر کلیه احساسات و آرزوهای ما و سر فصل زرین تمام مبارزات و فداکاریهای گذشته و آینده ماست یعنی با نام «ایران» دوره تازه مبارزه و فداکاری خویش را آغاز خواهند نمود.

ما به نیروی خودمان که متکی به هیچ عامل خارجی نیست و فقط از دلهای پرشور و اراده تزلزل ناپذیر ما برای فداکاری و مبارزه در راه سعادت ایران سرچشمه می گیرد ایمان داریم و با این نیرو، علی رغم تمام مشکلات داخلی و خارجی وارد میدان می شویم. ما مشعل پرافتخار که تاکنون جدا جدا در دست داشته ایم، از این پس محکمتر در دستهای به هم پیوسته خود خواهیم فشرد و استوارتر و مصمتر به اتفاق کلیه میهن پرستان دلیری که ازین پس درین مبارزه مقدس به ما خواهند پیوست، جهاد خویش را بر علیه نیروهای اهریمنی فساد و ضعف و خیانت و در راه تأمین سعادت و آزادی و ترقی ملت ایران و کشور پرافتخار و عزیز خویش ادامه خواهیم داد.

زنده باد ایران!

کمیته مرکزی حزب ایران

کمیته مرکزی حزب میهن

[۱۸۲۱ - ۱۰۹۰۱۵]

برای ایرانی - با فکر ایرانی - به دست ایرانی

مقدمه

نفث ایران یکبار دیگر بلای جان ایرانیان شده است. اضطراب و تشویشی که در همه قیافه‌ها نمایان است، به خوبی می‌رساند که ملت ایران متوجه اهمیت موضوع بوده، می‌داند که با نفث، سرنوشت ایران مطرح است، نه تنها ایران امروز بلکه ایران فردا، ایران ابدی، مورد گفتگو می‌باشد. با این همه می‌بینیم که در همه محافل رسمی و آنجاها که معمولاً کاهی را کوهی کرده و از هیچ انبوهی می‌سازند، سکوت عجیبی حکمفرما است. نه آنها که به طور یقین «طرفدار» و نه آنها که بی شک «مخالف» هستند؛ هیچکدام علناً نظر خود را بیان نمی‌کنند، گوئی همه در انتظار هستند ببینند برای کدام طرف احتمال توفیق بیشتر است تا نظر خودشان را با منافع آن تطبیق نمایند.

ولی حزب ایران که جز منافع ایرانیان چیزی در نظر ندارد، نمی‌تواند ساکت بماند. در مملکتی که همه از بیان نظریه مثبت فرار می‌کنند؛ در مملکتی که بهترین سیاست‌ها تذبذب و امروز و فردا کردن است؛ موضع گرفتن و اظهار نظر قطعی کردن ما؛ سیل دشنام و افتراء را به طرف ما روان خواهد کرد، حزب وطن پرست و آزادیخواه ما آماج ناسزا و تهمت‌های دشمنان ایران قرار خواهد گرفت و از پشتیبانی آنها که قلباً با ما هم عقیده هستند ولی اظهار نظر روشن و صریح را مخالف سیاست می‌دانند محروم خواهد گشت.

ولی ما بارها نشان داده‌ایم که نه از دشنام می‌هراسیم و نه از سرزنش دوستان «خونسرد» اندوهگین می‌شویم.

برای ما ملاک عمل، منافع ایران، سیاست، «سیاست استقلال ایران» می‌باشد. هر وقت که باید صدای ملت ایران بلند شود، هر زمان که منافع حیاتی ایران در خطر است، صدای ما بلند خواهد شد، عمل ما در جهت منافع ایران آغاز خواهد گشت.

در این موقع باریک باید نظر ما معلوم شود، باید دنیا بداند که مردم ایران دربارهٔ ذخایر نفتی خود چگونه فکر می‌کند.

بسیاری می‌گویند که نظر ملت ایران در طرز حل این مشکل موثر نمی‌باشد. جمعی معتقدند که فقط تصمیم بزرگان دنیا به این قضیه خاتمه خواهد داد. به نظر ما این ادعا صحیح نیست و انتشار آن بیشتر برای برکنار نمودن ایرانیان از میدان مشاجره می‌باشد، ولی بر فرض که دنیای بشریت به این مرحلهٔ توحش و بربریت رسیده باشد که ملتها در طرز استفاده از مایملک خود مختار نباشند، مع هذا هیچکس نمی‌تواند منکر شود که نفت ایران متعلق به ملت ایران، حقاً در اختیار ایرانیان می‌باشد. بنابراین اگر به عنوان اینکه قدرت ما برای اجرای نظریاتمان کافی نیست، ساکت بنشینیم، سکوت ما در مقابل فرزندانمان به سستی تعبیر و در محافل بین‌المللی به عنوان «رضا» محسوب خواهد شد. از حق خود دفاع کنیم، نتیجه هر چه می‌خواهد باشد.

طرح موضوع

موقع بحث دربارهٔ مسأله نفت ایران سه عامل اصلی زیر را باید در نظر گرفت:

اول - ملت ایران.

دوم - هیأت حاکمه ایران.

سوم - دول ذی علاقه به نفت و امور ایران.

هر چند حقاً درجهٔ اهمیت عوامل به ترتیب مذکور است، ولی متأسفانه در دنیای امروز که حق زور بالاترین حق هاست درجهٔ اهمیت معکوس است. عامل بین‌المللی در درجه اول و عامل «ملت ایران» در درجهٔ سوم قرار داده می‌شود.

۱ - دول خارجی ذی علاقه به نفت و امور ایران

نفت به خودی خود یک موضوع بین‌المللی است. مسائل مربوط به ایران، به واسطهٔ موقع جغرافیائی که این مملکت دارد، غالباً دارای اهمیت بین‌المللی نیز می‌باشند و از این جهت نفت ایران جنبهٔ بین‌المللی مضاعف به خود گرفته است.

در ظاهر امر سه دولت خارجی، به نفت ایران علاقه‌مند می‌باشند.

اول - دولت اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی که خواهان نفت است و مقابله نامه‌ای هم از طرف دولت ایران در دست دارد.

دوم - دولت پادشاهی انگلستان که قسمتی از نفت ایران را در اختیار دارد و تا آنجا که می‌تواند، با دادن نفت به شورویها مخالفت خواهد کرد.

سوم - دولت ممالک متحده آمریکا شمالی که چه از لحاظ سیاست عمومی خود و چه از نظر نحوه تقسیم نفت در دنیا، به این موضوع علاقه‌مند می‌باشد. و چون در وضع حاضر، سیاست عمومی آمریکا جلوگیری از توسعه قلمرو نفوذ شورویها می‌باشد و با پیش خرید قسمتی از نفت جنوب ایران تا اندازه‌ای بهره خود را از این منبع برده است. این دولت، در کشمکش نفت، جانب انگلیسیها را خواهد گرفت. بنابراین در هر انجمن بین الملل که موضوع نفت ایران مطرح می‌شود، «بلوک» روسیه، دو «بلوک» انگلیس و آمریکا را در مقابل خود خواهد داشت. از این جهت احتمال کامیابی شورویها از لحاظ بین‌المللی ناچیز می‌باشد.

۲ - هیأت حاکمه ایران

طبقه‌ای که بناحق بر ایران حکومت می‌کند و ملت ایران را با تنگدستی و نادانی و بیچارگی نگاه داشته و با ظلم و ستم اسیر کرده است در داخل از پشتیبانی مردم ایران محروم و یگانه علت بقایش لطف و مرحمت خارجی است. چنین دستگاه در مقابل هر گونه فشاری مستاصل می‌باشد. سیاستی جز سیاست تسلیم نمی‌تواند داشته باشد. تسلیم به قدرت حاضر، اطاعت از ارباب زور، و چون بدبختانه نماینده رسمی ملت ایران شناخته می‌شود، هر که از ایران چیزی می‌خواهد به تهدید و تطمیع این طبقه می‌پردازد، هر که می‌خواهد کلاهی بر سر ملت ایران نهد، کلاه را به دست این طبقه می‌سپارد.

موضوع نفت از این قاعده مستثنی نیست، آنها که نفت می‌خواهند می‌کوشند که این طبقه را تسلیم خود سازند، آنها که مخالف دادن نفت هستند فشاری در جهت مخالف وارد می‌کنند، ولی باز هم، در وضع حاضر و ترکیب فعلی هیأت حاکمه ایران که گوش به

فرمان آنگلو ساکسنها می باشد، احتمال توفیق شورویها خیلی کم است. پس به طور خلاصه در موقع فعلی دنیا و ایران، سازمانهای بین المللی و هیأت حاکمه ایران، با قرارداد شرکت نفت ایران و شوروی موافقت نخواهند کرد.

۳ - ملت ایران

اگر دست ملت ایران کاملاً باز بود، اگر در طرح یا عدم طرح موضوع نفت، ملت ایران آزادی مطلق داشت، به طور یقین امروز صحبت تشکیل شرکتی با یک دولت خارجی و یا اعطای امتیاز به یک دولت بیگانه، در میان نمی آمد، چه هر عقل سلیم متوجه است که معاملات یک ملت ضعیف با یک ملت قوی به هیچوجه به نفع ملت ضعیف نمی باشد. تاریخ دنیا نشان می دهد که تاکنون هیچ ملتی به میل و رغبت، چنین معامله ای با ملتهای قوی تر از خود نکرده است.

شرکت نفت جنوب و شرکت شیلات دو نمونه برجسته این نوع معاملات است که در هر دو مورد حقوق حقه ایران همیشه پایمال شده و می شود. صرف نظر از کمی منفعت، این نوع معاملات چون اتباع بیگانه را با اختیارات مبسوط و با قدرت مالی هنگفت، در خاک ایران مستقر می سازد، بزرگترین وسیله اعمال نفوذ می باشد. ملتی که به چنین معاملات تن در می دهد، به دست خود استقلال خویش را در خطر می اندازد.

هر ایرانی که به خوزستان سفر کرده باشد، می داند که در سراسر این منطقه به واسطه و یا بی واسطه قدرتی غیر از قدرت ایران حکمفرما است. نفوذی که بیگانگان در نتیجه داشتن امتیاز در یک مملکت ضعیف به چنگ می آورند به اندازه ای متنوع و موثر است که گاهی اوقات جنبه اقتصادی آن در مقابل سایر جهاتش ناچیز شمرده می شود.

ایران ما خاطرات تلخی از کشمکشها و اختلافاتی که در نتیجه تقاضای امتیاز دول بیگانه در ایران بر پا شده است به یاد دارد. بسا ممالک دنیا که آزادی و استقلال خود را در دنبال امتیاز ناچیزی به یک دولت از دست دادند.

از طرف دیگر، هر نسلی فقط اختیار سرنوشت دوران زندگی خود را دارد و به هیچوجه

حق ندارد نسلهای آینده را به تعهداتی که منافی استقلال و هیات آنها است، متعهد و وادار سازد.

دادن امتیاز به دولت خارجی که به طور یقین مدتهای متمادی طول می کشد، همچنانکه اعطای آن در نتیجه ضعف بوده است، لغو آن فقط با قدرت امتیاز دهنده میسر خواهد بود و اگر در نظر بگیریم که صاحب امتیاز از قدرتی که در اختیارش گذارده شده است برای ضعیف نگهداشتن امتیاز دهنده استفاده می کند، می بینیم که غالباً یک امتیاز در زندگانی چند نسل متوالی مؤثر واقع می گردد. آنچه در ایران فرداست متعلق به ایرانیان فردا می باشد و ایرانیان امروز حق ندارند ثروت و مقدرات دیگران را به خطر اندازند. ملت ایران تمام این حقایق را درک می کند و از این جهت است که هیچگاه در صدد برنیامده و بر نخواهد آمد که امتیازی به بیگانگان بدهد.

طبقه حاکم ایران مخالفت خود را با تشکیل شرکت نفت ایران و شوروی، مخالفت ملت ایران قلمداد خواهد کرد و خود را ترجمان نظریات ایرانیان خواهد خواند، در صورتیکه حقیقت غیر از این است. علل محرکه هیأت حاکمه هیچ گونه ارتباطی با منویات و آمال و آرزوهای ایرانیان ندارد. اگر همین طبقه امروز با تشکیل شرکت مذکور مخالفت می کند برای این است که دیگران چنین دستور داده اند و اگر فردا دستور عوض شد جواب طبقه حاکمه نیز عوض خواهد شد، در صورتیکه نظر ملت ایران قاطع و تغییر ناپذیر است و نه تنها مربوط به آینده است بلکه شامل گذشته نیز می باشد. ملت ایران هیچ وقت امتیازی به بیگانگان نخواهد داد. همچنان که هیچ وقت نداده است. آنچه شده یک طبقه حاکمه غاصب کرده، آنچه فردا به ضرر ما تمام می شود طبقه حاکمه غاصب دیگری خواهد کرد.

برای دفاع از نظریه ملت ایران، مجبوریم دلالتی را که طرفداران اعطای امتیاز برای اقطاع ملت ایران بیان می کنند مورد مطالعه قرار دهیم.

در مشاجراتی که درباره امتیاز نفت جریان داشته است و دارد، دو موضوع مرتباً تکرار می شود، یکی ارتباطی که بین تقاضای نفت شوروی و شرکت نفت جنوب برقرار می سازند، دیگر آنکه فقر و بدبختی ایرانیان را مجسم می کنند و عدم استخراج ماده

گرانبهائی را گرسنه خوابیدن بر روی گنج می نامند.

می گویند اگر انگلیس، امتیاز استخراج نفت دارد و سالها است از آن استفاده می کند و تا چندین سال دیگر از آن استفاده خواهد کرد چرا، دولت اتحاد جماهیر شوروی نباید امتیازی داشته باشد. صحبت از سیاست توازن می کنند، از مقابله نفوذی با نفوذ دیگر سخن می رانند و یک مطلب ظاهراً منطقی را یاد آور شده می گویند چون عجالة انگلیسیها نفت دارند مخالفت ملت ایران با امتیاز نفت شوروی، در حقیقت همراهی و کمک به سیاست انگلستان است، می گویند چون از پیدا شدن نفوذ جدید جلوگیری می کنند، نفوذ قدیمی را بی رقیب گذارده بالمآل بدوام سیاست یک جانبی کمک می نمایند.

البته دولت اتحاد جماهیر شوروی می تواند امتیاز نفت جنوب را سابقه تلقی کرده بگوید چون به همسایه جنوبی نفت داده اید به ما هم بدهید؛ ولی در بین ملت ایران و در محافل ایرانی این تعبیر قابل قبول نمی باشد. اگر دیگران نمی دانند و یا نمی خواهند بدانند، ایرانیان به خوبی می دانند که امتیازهای گذشته بدون اطلاع و جلب رضای آنان داده شده است. اشخاصی که مردم ایران آنها را خائن می دانند از قدرت خود و از بی اطلاعی ملت ایران استفاده و به ضرر جامعه ایرانی اقداماتی کرده اند.

ملت ایران با خود می گوید اگر روزی عده ای خائن، مردم ایران را از منافع حقه خود محروم داشته است، آیا از حق و انصاف دور نیست که امروز همین خیانت، مدرک پامال شدن مجدد منافع ایران قرار گیرد.

ملت ایران می گوید اگر با خدعه و تزویر، با زور و شکنجه، قسمتی از منابع زیرزمینی ما بدست بیگانه افتاده و باعث تسلط او شده است، آیا این امر می تواند دال بر این باشد که قسمتی دیگر از منابع ما به دست اجنبی بیفتد و وسیله تسلط، در اختیار بیگانه دیگری گذارده شود. و اگر ملت ایران از این عمل غیر منطقی و خلاف عدالت سرباز زد، آیا باید دوستیش را مورد تردید قرار دهند.

ملت ایران می گوید: سالهای بی شمار مرا در چنگال یک سیاست جابرانه اسیر نگاه داشتند و استقلال ایران را بازیچه هوی و هوس قرار دادند، از حکومت ملی جز اسمی باقی نگذاشته خانه پدری ایرانیان را معنا در تصرف خود درآوردند؛ ولی با تمام عظمت

و قدرتی که غاصبان استقلال و حقوق داشتند، مردم این سرزمین مایوس نشدند، چون به استقرار حکومت عدل و انصاف امیدوار بودند و خاصه که در آن طرف کوهها و رودخانه‌های شمالی، دولتی مقتدر با شعار ضد استعماری بر سر پا بود. سرانجام، روز انتظار فرا رسید، منشور ملل متحد منتشر شد و به تمام محرومین و مظلومین عالم بشریت ختم دوران اسارت و بندگی را اعلام داشت.

همسایه شمالی با قدرتی بی مانند پای به صحنه سیاست بین‌المللی نهاد چند صباحی قلوب افسرده ایرانیان با وجد و شغف بسیار دمساز بود؛ به نظر می‌آمد که این امیدها بی جا نبود؛ بر خلاف گفته بد بینان، عدل و انصاف خواب و خیال و خارج از ممکنات عالم بشریت نمی‌نمود. به نظر می‌آمد که ملت ایران به زودی خواهد توانست خود را از زیر پنجه استعمار خلاص کند ولی رفته رفته اوضاع عوض شد و دنیای بشریت به مناطق نفوذ تقسیم گشت؛ «بلوک» در مقابل «بلوک» تشکیل یافت. همسایه شمالی ما که خود را طرفدار استقلال ملل می‌خواند، امروز می‌گوید؛ وسیله اعمال نفوذی که دیگران دارند من هم می‌خواهم!

ملت ایران در مقابل این وضع حیران مانده است.

یکی از علل امیدواری اصلاح طلبان و آزادیخواهان ایران، دارد از دست می‌رود. از آن روزی که حزب ایران تشکیل یافت تا امروز ما کوشیده‌ایم، به دولت اتحاد جماهیر شوروی ثابت کنیم که ملت ایران با سیاست یک جانبی مخالف است و به هیچ وجه حاضر نیست کشور ایران را پایگاه توطئه و یا تجاوز بر ضد یکی از همسایگان خود ببیند. اگر ما در مجلس چهاردهم از اقلیت «ابستروکسیون کننده» پشتیبانی کردیم، بدان جهت بود که آن را مخالف با سیاست یک جانبی و طرفدار سیاست مودت آمیز با شوروی می‌دانستیم. اگر با تشکیل حکومت آقای احمد قوام موافقت نمودیم برای این بود که شورویها ایشان را مورد علاقه خود معرفی می‌کردند. اگر با سیاست یک جانبی تا این حد مخالفت کردیم که ما را طرفدار شوروی دانستند، برای این بود که فکر می‌کردیم چون دشمن ملت ایران و باعث نگرانی شورویها، یعنی طبقه حاکمه بیچاره کننده ایرانیان و عامل اجرای سیاست یک جانبی یکی است. پس اگر روزی ایرانیها در مبارزه با این

طبقه با سیاست خارجی طرفدار آن رو به روشدند، دولت اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی که از فتح و پیروزی ما رفع نگرانی اش می شود در محافل بین المللی به طرفداری از ملت ایران بر خواهد خاست.

ولی اگر دولت اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی در صدد تهیه طبقه حاکمه مزدور خود برآید و یا نفع خود را در به چنگ آوردن وسیله اعمال نفوذ بر همین طبقه حاکمه دانست، دیگر نمی توانیم امید کمکی از جهت بین المللی داشته باشیم.

ما می گوئیم؛ امروز قسمتی از مملکت ایران از حیطة اقتدار ما خارج است، فردا قسمتی دیگر را از دست خواهیم داد.

ما به خوبی متوجه هستیم که اعطای امتیاز نفت به روسها مترادف با تجزیه ایران به دو منطقه می باشد، تجزیه ای که دیگر با خطوط به روی کاغذ محدود نمی شود بلکه بوسیله چاههای عمیق در خاک ایران ریشه دوانده است.

ولی همانطور که قبلاً اشاره کردیم نمی توان منکر شد که مخالفت با امتیاز نفت شورویها، فعلاً به نفوذ آنگلساکسنها کمک خواهد کرد، ولی این کمک تا زمانی است که دولتی ملی و وطن دوست بر سر کار نیامده باشد. ملل آنگلساکسن از این وضع تاروژی استفاده خواهند کرد که سیاست ایران به دست مردمان میهن دوست نیافتاده، به جای سیاستهای یک جانبی، توازن مثبت و منفی، «سیاست استقلال» حکمفرمان نگشته است.

البته طبقه حاکمه ایران در موقعی که خوزستان و جنوب ایران را در اختیار انگلیسیها گذارده است و عمال امریکائی را در تمام امور حتی ارتش و ژاندارمری ایران مداخله می دهد، در مقابل روسها سرافکننده می باشد و براهینش برنده نیست.

ولی اگر دولتی ملی بر سر کار آمد، از تعدیات و اجحافات انگلیسیها جلوگیری خواهد کرد، به آنها یادآور می شود که «امتیاز داری» با خدعه و تزویر از پادشاهی بی حال و بی اطلاع گرفته و در زمانی تمدید شده است که بنا به اظهار رادیوی رسمی دولت پادشاهی انگلستان (در شهریور ۱۳۲۰) حکومتی دیکتاتوری و دست پرورده خود انگلستان ایران را اداره می نمود و از این جهت هیچ گونه ارتباطی با ملت ایران نداشته

است. اگر دولت ملی بر سر کار آید عمال آمریکائی را از ایران خواهد راند و از توسعه نفوذ آنها جلوگیری خواهد نمود، دیگر کمک به آنگلو ساکسنها بهانه طرف مقابل نخواهد شد.

ملت گرسنه ایران به روی گنجی از طلای سیاه نشسته است؛ ذخایری گرانبها در زیر پای دارد و خود با پای برهنه و تنی عربان برای لقمه نانی سرگردان است، نه تنها نفت بلکه معادن زیاد، ظرفیت تولید بی مانند، زمینهای زرخیز فراوان در اختیار خود دارد. ایران با ذخایر زمینی و مواد روی زمینی خود می تواند برای بیشتر از چهل میلیون تن زندگی مرفه و سعادت مند تهیه کند. بدبختانه یک هیأت حاکمه فاسد و نادان دست و بال این ملت را بسته، در فقر و مسکنت نگهداشتن مردم این سرزمین را شعار اصلی خود قرار داده است. نفت که جای خود دارد معادنی که به سهولت استخراج می شود همچنان در زیر زمین مانده حتی نمی گذارد آنچه هم بر روی زمین است به دست ما بیفتد.

ولی گناه این وضع را نباید بگردن ما گذاشت نباید آن را دلیل بی لیاقتی ایرانیان در استفاده از منابع ثروت ایران دانست.

در هر صورت نباید گفت که چون نگذاشته اند - شاید به این زودبها هم نگذارند - که معادن ایران به وسیله خود ایرانیان استخراج گردد، باید برای نجات مردم از فقر و بدبختی منابع ثروت ایران را به دیگران سپرد. سپردن ذخایر ملی به دست دیگران مردم را از تهی دستی و بیچارگی نجات نمی دهد. تصور اینکه، ثروتی که بوسیله بیگانگان در داخل یک مملکت کوچک به دست می آید به زندگی اهالی آن کشور کمک خواهد کرد، کودکانه و اشتباه محض است.

در کنار چاههای نفت جنوب که هر سال میلیونها لیره استفاده می دهد هموطنان ما لخت و برهنه در کلبه های گلی، در جاهائی که به گورستان بیشتر شباهت دارد تا به آبادانی، به سر می برند.

بهره ناچیزی که به اسم ملت ایران توزیع می گردد، به دست همین طبقه حاکمه می دهند که باید قسمت اعظم آنرا به مصارفی که مورد نظر صاحب امتیاز است برساند و قسمت جزئی آن را خود صرف لهو و لعب نماید.

کیست که در ایران مصرف لیره هائی که از شرکت نفت جنوب گرفته شده است نداند. این لیره ها در حساب مخصوصی ذخیره گشت، آنچه از آن دیدیم مقداری توپ و تانک و تفنگ بود که در سوم شهریور ۱۳۲۰ به دست صاحب امتیاز و یا متفقدش افتاد. تصور نکنید که بعدها غیر از این خواهد شد، اهمیت اصلی یک امتیاز نفوذی است که ایجاد می کند.

نفوذ یعنی استفاده از دار و ندار مملکت، و راه اعمال آن در فقر و مذلت نگهداشتن عامه است، یعنی به مردم چیزی نخواهند داد و آنچه به طبقه حاکمه می دهند باید تا می تواند از سایر دارائیهای ملت بر آن بیافزاید و خرج انجام نظریات صاحب نفوذ سازد. آنجا که نفت استخراج نشده است، ایرانیان به روی طلای سیاه گرسنه جان می دهند، آنجا که شده در کنار طلای مذاب گرسنه می میرند!

راه حل

نباید تصور کرد که مشکل امروزی ما داشتن معادن نفت و یا اصرار خارجیها به گرفتن آن است، تمام بیچارگی و بدبختی ما از این است، که یک طبقه فاسد و نالایق بر ما حکومت می کند و رابط بین ما و سایر ملل دنیا است. نه خود در صدد دفاع از منافع ما است و نه در دنیای خارج کسی به گفته و کرده آن اطمینانی دارد، همه می دانند آنچه می کند به دستور دیگری است، همه امیدوارند که نظریه خود را بر آن تحمیل کنند. نه تنها تشنجات نفت بلکه آنچه تاکنون کشیده ایم و بعدها بر سر ما خواهد آمد جملگی از دست این طبقه است. اگر اندک مایه و بیچاره مانده ایم، اگر قادر به نگاهداری ثروت خود نیستیم، اگر در روابط با خارجیها همیشه مغبون بوده ایم به جای اینکه عامل صلح باشیم، باعث اختلاف و تشنج بین المللی هستیم، در نتیجه فساد و بی لیاقتی این طبقه است. تا وقتی که حکومت کشور ایران به دست ایرانیان نیفتاده است به هر نحوی که موضوع نفت حل شود، تشنج در پی تشنج تا اضمحلال قطعی خواهیم داشت. آنها که برای فرار از تشنجات، دادن نفت را توصیه می کنند، آنها که نجات خود را در مخالفت با امتیاز نفت می دانند، هر دو در اشتباه هستند.

جواب دولت ایران هر چه باشد، تشنجات همچنان دوام خواهد داشت تا روزی که وضع ایجاد شده در کشور ما مورد توافق بین‌المللی قرار گیرد، یعنی بقای آن در یک منطقه نفوذ و یا تجزیه آن به دو منطقه نفوذ به رسمیت شناخته شود. در هر دو صورت دیگر ایران مستقلی وجود نخواهد داشت.

به نظر ما مشکل فعلی را دولتهای این هیات حاکمه نمی‌تواند به نفع ملت ایران حل نماید، از این جهت است که ما اولین قدم در راه حل این مشکل، را تشکیل دولتی لایق و کاردان و وطن‌دوست و آزادیخواه می‌دانیم.

اگر چنین دولتی بر سر کار آمد باید بی‌درنگ به کوتاه کردن دست عمال بیگانه از امور ایران همت کند، تمام وسایل نفوذی که در دست خارجیها هست و از بین بردن آنها میسر است از دستشان در آورد. مثلا مستشاران خارجی را از خدمت در ایران معاف کند. مراقب عملیات شرکت نفت انگلیس - ایران باشد. نگذارد که از حدود مواد امتیازنامه تجاوز کند، و در عین حال با تمام قوا بکوشد که دوره این امتیاز کوتاه‌تر گردد، آنگاه روی به همسایه شمالی نموده و بگوید اگر اصرار شما در ایجاد شرکت نفت ایران و شوروی بیم و هراس از نفوذ آنگلو ساکسنها است اراده ملت ایران و عملیات ما شما را از هر گونه نگرانی در خواهد آورد. ملت ایران از همسایه سوسیالیست ضد استعماری خود انتظار دارد که در مبارزه‌ای که بر ضد نفوذ بیگانگان شروع کرده پشتیبانش باشد و وزن خود را در کشمکشهای بین‌المللی که ممکن است پیش آید به طرف ملت ایران متوجه سازد نه اینکه با طرح تقاضاهائی نظیر توقعات دول مستعمراتی بهانه به دست معاندین خود بدهد. اگر دولت شوروی خود را محتاج به نفت می‌داند ملت ایران چاههای نفت خود را استخراج کرده برای فروش به آن دولت همه گونه تسهیلات فراهم خواهد کرد.

بطور خلاصه راه حلی که پیشنهاد می‌کنیم به قرار زیر می‌باشد:

اول - تشکیل دولتی لایق و وطن‌پرست.

دوم - برگزینی مستشاران خارجی.

سوم - محدود ساختن امتیاز نفت جنوب به مقررات و مواد امتیازنامه.

چهارم - استخراج معادن نفت بدست ایرانیها و ایجاد حد اکثر تسهیلات ممکنه برای

فروش به روسها.

هموطنان عزیز فریب تبلیغات مردمان ضعیف‌النفس را نخورید. ملت ایران می‌تواند دولتی لایق و توانا داشته باشد؛ اجرای سیاست استقلال، یعنی جلوگیری از اعمال نفوذ بیگانگان و انهدام وسایل نفوذ آنها و استقرار روابط بین‌المللی بر پایه منافع ملی، برای دولتهای ضعیف خاصه آنها که در بین دولتهای قوی قرار گرفته‌اند کار مشکلی نیست و در زمره توهمات و خیالات نمی‌باشد و حتی در دنیای امروز هم عملی است.

تاریخ بارها نشان داده است که هر زمان ملتی ضعیف حکومتی ملی داشت و از صمیم قلب از سیاستهای یک طرفی خودداری کرد و تنها به فکر منافع خود بود خیلی از فشارها کاسته شده، بسیاری از مشکلات به خودی خود حل شده است.

هموطنان عزیز، ملت ایران همچنان که قدمهای بلندی در امور صنعتی برداشت (مثل کشیدن راه آهن، ساختن کارخانه‌های بزرگ) و دیناری از دول خارجی قرض نکرد، امروز می‌تواند نفت خود را استخراج کرده به معرض فروش بگذارد. روزگاری که مردم ایران به اختراعات دنیای متمدن به چشم معجزه نگاه می‌کردند گذشت. امروز عده زیادی از ایرانیها به امور فنی و علمی آشنا می‌باشند، اگر خودشان ندانند چگونه باید عمل کرد به خوبی می‌دانند چه کسی را باید مامور انجام عمل نمود، به خوبی شدنی را از نشدنی امتیاز می‌دهند و کاملاً می‌دانند که عملیات صنعتی و معدنی هر قدر هم که مشکل و مهم باشد با پول که ابزار کار و متخصص را فراهم می‌کند شدنی است. امروز اغلب مردم ایران متوجه هستند که با وضع فعلی دنیا هیچ کاری نیست که یک ملت پانزده میلیونی مستقل قادر به انجام آن نباشد.

از تهدیدها ترسید، ایجاد تشنجات مضطربتان نکنند، زیرا همان طور که گفتیم قسمت عمده این تشنجات بواسطه فساد و بی‌لیاقتی و «سیاست تسلیم» هیأت حاکمه می‌باشد اگر دولتی ملی بر سر کار آمد به خودی خود از حدت و شدت آنها کاسته خواهد شد. وانگهی تا زمانی که سرنوشت ایران در دست ملت ایران نیست، هر عملی که صورت می‌گیرد به هر طرفی که تسلیم شوند، ملت ایران از تشنجات مصون نخواهد بود. ما که در هر حال در سراشیب خطر افتاده‌ایم دست کم تشنجات را در جهتی بخواهیم که ناشی از

تلاش ملت ایران برای حفظ حاکمیت خود باشد.
 هموطنان با هم متحد شویم منافع شخصی را کنار نهاده دست به دست هم دهیم و برای
 تشکیل دولتی ملی و نجات میهن عزیز بکوشیم.
 جاوید باد ایران

[۱۸۳۳ - ۱۰۹۰۱۵]

۴

[بخشنامه نخست وزیر، ۱۰/دی/۱۳۲۹]

نخست وزیر، تاریخ ۱۰/۱۰/۲۹، شمار ۸۱۹، بخشنامه

اخیراً راجع به ملی شدن نفت تحریکاتی به خصوص از طرف حزب ایران و برخی مقامات روحانی می شود و کلیه عمال توده‌ای نیز از این وضع سوء استفاده کرده، در صدد ایجاد تظاهرات و میتینگ‌هایی هستند. لازم است با بیداری و هوشیاری کامل از کلیه این تظاهرات جلوگیری و ممانعت شود. زیرا که این جریان‌ها به هیچ وجه به صلاح امنیت کشور نبوده و بایستی با بیداری مراقب جریان امور بوده و با فرماندهان نظامی هم مذاکره و ترتیب اساسی و بسیار دقیقی در این خصوص بدهید.

نخست‌وزیر^(۱) [امضاء و مهر مرموزات نخست وزیر]

[۲۹۲۰۰۲۵۳۳ - ۵۲۶ و ۴ آ ب ۱]

خراسان - مشهد

[گزارش رئیس شهربانی استان خراسان به شهربانی کل کشور،
۳۱/فروردین/۱۳۲۸]^(۱)

۵

وزارت کشور، شهربانی کل کشور، رونوشت گزارش مشهد، شماره ۸۹۸، ۳۱/۱/۲۸، محرمانه

گزارش: بعد العنوان - به منظور آشنا شدن با اوضاع سیاسی گذشته و آینده شهرستان مشهد به وسیله کارآگاه ویژه، تحقیقاتی به عمل آورده و خلاصه آن را برای استحضار خاطر مبارک ذیلاً به عرض می‌رساند: حزب ایران که کمیته مرکزی آن در تهران آقای الهیار صالح در راس آن قرار دارد، چندی است در مشهد تشکیل یافته و قرائت خانه نیز دایر نموده‌اند. اعضاء آن آقایان صدیق اصفهانی و محمودی کارمندان دارایی و ارفع شهیدی کارمند هنرستان صنعتی و مهندس رحیمی پور کارمند [اداره] کشاورزی و در حدود ۸۰ نفر اجزاء دارد، که عده‌ای از آنها دانش آموزان دبیرستان می‌باشند. در چندی قبل به مناسبت افتتاح قرائت خانه جشنی دائر [نموده] و به قراری که شایع است هزینه جشن را آقای نثار (سابقاً نماینده مجلس بوده) داده که شاید موقع انتخابات حزب مزبور به نفع مشارالیه فعالیت بنماید. و تاکنون فعالیت سیاسی مهمی از آنها مشاهده نشده است.

جمعیت اتحاد ملی که در مرکز تحت رهبری عادل خلعتبری اداره می‌شود، قریب یک سال است [که] توسط صالحی کارمند [اداره] کشاورزی که سابقاً افسر وظیفه بوده در مشهد تشکیل گردیده، اعضاء برجسته آن آقای نثار، حمیدزاده، کدیور، توری، طارمی، نواب خباز می‌باشند. و اتحادیه خبازان نیز [از] اجزاء این جمعیت است. ولی تاکنون فعالیت مهم سیاسی نداشته‌اند.

آقایان کفایی، فرقانی، طباطبایی، احتشام، مزاری، قدس طینت، اسدی مقدم نیز قبلاً

۱- گزارش حاضر از سه بخش، تشکیل شده که تنها یک بخش آن مربوط به حزب ایران می‌باشد.

هیات رئیسه حزب دمکرات را تشکیل می‌داده و جلساتی داشته‌اند. ولی آقای کفایی چندی است در جلسات آنها حاضر نشده و آقایان فرقانی و اسدی مقدم و طباطبایی و مزاری و احتشام تصمیم داشته‌اند [بند] به نام اتحادیه اصناف خراسان برای کاندید [ای] مجلس مؤسسان فعالیتی بنمایند. لیکن منصرف شده‌اند. ولی آقای طباطبایی عضو انجمن شهرداری و رئیس انجمن تبلیغات اسلامی و آقای فرقانی وکیل دادگستری و اسدی مقدم ملاک و مزاری رئیس یکی از هیات‌های مذهبی ممکن است برای انتخابات آینده مجالسی تشکیل داده و فعالیتی بنمایند. البته در صورت مشاهده عملیات آنها گزارش و به عرض خواهد رسانید. رئیس شهربانی استان [خراسان]. سرهنگ البرز

[۲۹۰۰۰۳۸۲۳ - ۲۶۱ ن آ ب ۱]

[دبیر کمیته حزب ایران کمیته خراسان به انجمن مرکزی نظارت برانتخابات مشهد،
۱۳۲۸]

حزب ایران - سازمان استان نهم

الم - احسب الناس ان یترکوا ان یقولوا آمنا و هم لایفتنون - ولقد فتنا الذین من قبلهم
فلیعلمن الذین صدقوا و لیعلمن الکاذبین - ام حسب الذین یعلمون السیئات ان یسبقونا
ساء ما یحکمون

[سوره عنکبوت - آیات ۴ - ۱]

انجمن مرکزی نظارت انتخابات شهرستان مشهد

ابتدا توجه اعضای انجمن را به مفاد نامه سرگشاده شماره ۵۰۰ حزب ایران که در تاریخ ۲۸/۸/۲ ضمیمه روزنامه طوس منطبقه مشهد منتشر و در همان روز رسماً به نظر

آقایان اعضای انجمن رسید معطوف می‌نماید.

به طوری که ملاحظه فرموده‌اند در نامه سرگشاده حزب ایران انجمن را به دسایس و طرح‌های خطرناکی که عده‌ای به منظور پیش بردن مقاصد خلاف قانون خود به مرحله اجرا گذاشته‌اند متوجه و برای اینکه دسایس مخالفین آزادی عقیم بماند از انجمن تقاضا شده بود برای هر شعبه‌ای که دارای صندوق است یک نفر از اعضای حزب ایران به عضویت دعوت شود تا در ضمن نظارت کامل بتواند قانوناً مانع عملیات خلاف قانونی که در نظر ما مسلم و فعلاً نتیجه آن برای عموم آشکار گردیده است بشوند. در آن نامه حزب ایران تلویحاً طرحها و نقشه‌ها را به نظر انجمن رسانیده که در رفع آن اقدامات قانونی مشمول و مبذول گردد. لیکن متأسفانه اکثریت اعضای انجمن که خود آلت اجرای مفساد باند خطرناک مخالفین آزادی انتخابات بود، چون حزب ایران را مانع اجرای مقاصد غیر قانونی خود می‌دید طی [نامه] شماره ۳۸ - [مورخه] ۲۸/۸/۴ تقاضای حزب ایران را رد کرد.

بر اثر نامه سرگشاده حزب بین مردم، مقاصد تعزیه گردانان انتخابات بر اهالی مکشوف و سیل تلگرافات به مقامات مسئول روان گردید. و مردم حتی به صلاحیت انجمن و اعضای آن نیز اعتراض نمودند. ولی انجمن پس از یک ماه بالاخره مشغول به کار شد. و انتخابات را طوری انجام داد که بالمال منجر به مخابره تلگرافات اعتراضیه شماره ۵۳۰ - ۱۳۲۸/۸/۱۹ راجع به عملیات خلاف قانون در بازهور و [تلگراف شماره] ۵۳۵ - ۲۸/۸/۱۹، راجع به عملیات خلاف قانون در چناران و نامه [شماره] ۵۴۰ - ۲۸/۸/۲۰ راجع به عملیات خلاف قانون در دوزاب و تلگراف شماره ۵۵۱ راجع به عملیات خلاف قانون در شاه‌تقی و تلگرافات شماره ۵۵۵ راجع به عملیات خلاف قانون در پایین ولایت و تلگراف شماره ۵۶۰ و ۵۶۴ مبنی بر دخالت غیر قانونی فرمانداری در انتخابات گردید.

مخابره تلگرافات از ناحیه حزب ایران به امید رسیدگی مسلم انجمن نبود، چه برکافه مردم خراسان واضح و آشکار است که اکثریت انجمن، خود ایجاد کننده نقشه‌های ضد آزادی بوده و به عملیات غیر قانونی که خود ایجاد کرده است، قادر و صالح به رسیدگی

نخواهد بود.

اعتراضات حزب ایران به منزله ادعای نامت ایران در مقابل ایادی زور و ستم و آزادی ... می‌باشد. چه دلایل و مدارک قطعی حزب ایران بر رد انتخابات فرمایشی و قلابی به قدری متقن و مطمئن است که بلاشک این ادعای نامت ایران حداقل در تاریخ ثبت نخواهد شد و اگر امروز مورد توجه و اثر قرار نگیرد (که به طور مسلم نخواهد گرفت) روزی خواهد شد که به منزله اسناد کاملی از رشد سیاسی ملت ایران تجلی نماید.

اینک با توجه به تلگرافات و نامه‌های ارسالی فوق‌الذکر درباره سوء جریان انتخابات موقع را مقتضی دانسته، بدون اعتنا به تهدید، تخویف! تحقیق و تضحیقات، با اتکاء کامل به اسناد و مدارک قطعی و دلایل کافی بدون پرده پوشی، آخرین اعتراضیه خود را تا این تاریخ به انجمن مرکزی ارسال میدارد.

اعتراضات حزب ایران شامل پنج قسمت زیر است :

اول - جریانات قبل از انتخابات که گواه بر عدم آزادی انتخابات بود.

دوم - تعیین اعضای انجمنهای فرعی بدون توجه به قانون

سوم - مداخلات صریح و غیر قانونی مامورین فرمانداری و انیفرم

چهارم - جریان انتخابات و قرائت آرای شهر و حوزه‌های فرعی

پنجم - اقدامات بعدی انجمن و نظر حزب ایران

اینک قسمت اول جریانات قبل از انتخابات که گواه بر عدم آزادی انتخابات بود :

الف - در سر مقاله شماره ۲۷۴ روزنامه آزادی که مدیر آن عضو انجمن مرکزی می‌باشد اشاره گردیده است که دولت کاندید دارد.

ب - جناب آقای صدر استاندار از تاریخ ۱۳ مهر ماه ۲۸ به طهران عزیمت و پس از چند روز توقف به مشهد مراجعت، به طوری که سر مقاله شماره ۷۹ روزنامه آفتاب شرق که تماس نزدیکی با فرمانداری دارد می‌رساند معزی‌الیه ارمغانی که آورده‌اند آزادی انتخابات بوده است. به این منظور بود که با کبر سن و ضعف مزاج رنج مسافرت را به

خود همواره نمودند. ولی متأسفانه این ارمغان هم صورت عمل به خود نگرفت و معلوم شد که مسافرت ایشان اثری نبخشیده است.

ج - نقشه طرز انتخابات مشهد به طوری شرم آور تهیه شده بود که حتی آقای اسدی فرماندار مشهد هم نخواست و یا نتوانست دامن خود را به چنین ننگ بزرگی آلوده نماید و در چنین موقع حساسی مشهد را به عنوان اعتراض ترک و نقشه مزبور به دست آقای رئیس دفتر استانداری انجام گردید.

قسمت دوم - تعیین اعضای انجمنهای فرعی بدون توجه به قانون الف - ماده ۱۴ قانون انتخابات و ۱۰ آئین نامه انتخابات تصریح دارد که اعضای انجمنها باید دارای سواد باشند. متأسفانه در کمتر شعبه‌ای، این قسمت مورد توجه قرار گرفته است و اکثریت قریب به اتفاق اعضای انجمنهای فرعی بیسواد بوده و در این مورد مدارکی به اختیار حزب ایران می‌باشد.

قسمت سوم - جریان مداخلات صریح و غیر قانونی مامورین فرمانداری و انیفرم الف - دخالت غیر قانونی مامورین انیفرم که ضمن تلگراف اعتراضیه شماره ۵۳۰ و ۵۵۱ به اطلاع رسیده است نشان می‌دهد که به طور کلی انتخابات و تنظیم صورت مجلسها دستوری و ساختگی بوده است و اگر حوزه‌ای مثل بازهور، زیر بار حق کشی ایادی چهار نفر کاندیداهای فرمایشی نرفت، با تهدید و تخویف بر خلاف قانون، آقای سروان بلوچ و امثال آن، صندوق را برداشته و از محل خارج و حق مردم را سلب می‌نمایند.

ب - به طوری که ضمن تلگراف شماره ۵۶۰ و نامه شماره ۵۶۴ به اطلاع رسانید، فرمانداری مشهد طبق مدارک موجود بر اثر دخالتهای غیر قانونی مانع انتخابات آزاد بوده و امر به تنظیم صورت مجلسهای ساختگی نموده است.

قسمت چهارم - جریان انتخابات و قرائت آراء شهر و حوزه‌های فرعی در شهر مشهد که بالغ بر دوست هزار نفر جمعیت دارد بیشتر از سی هزار نفر حق

شرکت در انتخابات را دارد و دارای سه صندوق و افراد انجمنهای آن باسواد و نویسنده بوده‌اند، طبق آگهی ۱۷۶ انجمن شهر، ۵۰۲۵ تعرفه آن هم در مدت پنج روز صادر گردیده است. با توجه به اینکه اهالی طرق و خیابان را هم طبق اسناد و مدارک موجود به علت فقدان صندوق در محل، با کامیون به مشهد حمل و رای داده‌اند، و سپورها، سلاخها، قصابها و سایر اصناف وابسته به شهرداری نیز گوسفند وار به طرف صندوق کشانیده‌اند و عده آنها طوری بوده که باعث ازدحام در حوزه‌های شهر می‌گردید، بنابراین تعداد ۵۰۲۵ تعرفه صادر که با ۷ ساعت کار مداوم سه حوزه در پنج روز توزیع گردیده، به طور متوسط نتیجه معدلی که میدهد ثابت می‌کند که هر حوزه در هر ساعت بیش از ۴۷ تعرفه و روزانه بیش از ۳۳۵ تعرفه قادر به توزیع و اخذ رای نبوده است.

دقت فرمائید در شهر مشهد که بیشتر از یک صد آموزشگاه، دبستان، دبیرستان و دانشگاه می‌باشد و مردم آن به نسبت باسواد و دارای افکار اجتماعی بوده و مردم آن صاحب نظر و همچنین با کثرت آلات نقلیه که عبور و مرور مردم را به هر نقطه‌ای که مایل باشند و صندوق‌ها که در جوار مردم می‌باشد، در هر حوزه برای ۳۳۵ نفر تعرفه توزیع گردیده است. ولی در بلوکات و قراء که به واسطه عدم دسترسی به مراکز فرهنگی، ۹۹٪ مردم آن بیسواد و باید چندین فرسنگ را بدون داشتن وسیله حمل و نقل طی کنند تا به صندوق مرکز بلوک برسند، صورت مجالس طوری تنظیم گردیده که معرف اتوماتیکمان بودن انتخابات آن نواحی است. با توجه به قسمت فوق انجمن‌های بلوکات و قراء مشهد، قهرمان سرعت کار بوده و رکورد صدور تعرفه و اخذ رای را علاوه بر اینکه در مشهد شکسته‌اند، در دنیا هم بی نظیر و حقاً مورد تمجید می‌باشند، اینک به صورت ریز زیر توجه فرمائید:

اسم حوزه	تعرفه صادره	در مدت دقیقه	هر ساعت	روزانه	مقیاس (برابر مشهد)
مشهد	۵۰۲۵	-	۴۷ برگ	۳۳۵ برگ	-
پائین ولایت	۴۲۵۰	هر دقیقه ۳ برگ	۱۸۰ برگ	۱۶۶۰ برگ	پنج برابر

فریمان	۳۰۰۰	۳ روز	هر ۲ دقیقه ۵ برگ	۱۱۵ برگ	۱۰۰۱ برگ	سه برابر
میان ولایت	۱۷۶۸	۳ روز	هر ۲ دقیقه ۳ برگ	۷۴ برگ	۶۰۰ برگ	دو برابر
طیبات	۳۰۰۰	۳ روز	هر دقیقه ۳ برگ	۱۶۷ برگ	۱۳۳۳ برگ	چهار برابر
جام	۴۸۲۹	۳ برگ	هر دقیقه ۴ برگ	۲۱۰ برگ	۱۶۱۰ برگ	پنج برابر
جنت آباد	۳۰۸۴	۳ روز	هر دقیقه ۳ برگ	۱۳۰ برگ	۱۰۲۸ برگ	سه برابر
رادکان	۱۸۰۰	۳ روز	هر ۲ دقیقه ۱/۵ برگ	۷۵ برگ	۶۰۰ برگ	دو برابر
تبادکان	۲۵۵۳	۳ روز	هر دقیقه ۲ برگ	۱۰۶ برگ	۸۳۸ برگ	دو نیم برابر
بیه زن	۱۸۰۰	۳ روز	هر ۲ دقیقه ۱/۵ برگ	۷۵ برگ	۶۰۰ برگ	دو برابر
جولایی	۱۱۰۰	۳ روز	هر دقیقه ۱ برگ	۳۶۶ برگ	از مشهد بیشتر	
گل مکان	۱۳۰۰	۳ روز	هر دقیقه ۱ برگ	۵۴ برگ	۴۳۵ برگ	یک و نیم برابر
شاندیز	۲۰۶۷	۲ روز	هر دقیقه ۲ برگ	۱۳۰ برگ	۱۰۳۴ برگ	سه برابر

همان طور که جدول فیثاغورث راهنمای ضرب عدد است، بلاشک جدول فوق تجلی کننده عملیات خلاف قانون و بی شرمانه کارگزاران انتخابات خواهد بود.

آقای قهرمان، آقای موسویان، آقای گلشن آزادی و شما اعضای هیئت نظارت مرکزی، شما که سنین عمر خود را در امور مطبوعاتی و کارهای اداری طی کرده و یا سالهای سال عضو انجمن های انتخابات و غیره بوده اید، آیا خود قادر هستید در هر ۱۰ ثانیه یک شناسنامه را ببینید که آیا این شناسنامه جعلی نیست؟ آیا صاحب آن مرد است؟ آیا سنش از ۲۰ متجاوز است؟ آیا شناسنامه در دفتر متوفیات ثبت نشده؟ آیا قبلاً در حوزه به اصطلاح آزاد دیگری شرکت نکرده است؟ و پس از کنترل به صورت بلند قرائت نموده تا یک نفر دیگر تعرفه بنویسد و دیگران در دفتر ثبت نمایند و در مقابل رای راکه به صندوق انداخته می شود، تعرفه به شخص مربوط داده شود، بدون اینکه ثانیه ای استراحت نموده و یکسره مشغول کار باشید!

آقای طاهری شما وجدان دارید. شما می‌خواهید اعتبارنامه گرفته و روانه مجلس شوید و به اصطلاح از حقوق ملت دفاع نمایید. شما که خود عضو انجمن مرکزی بوده و همکاریهای لازمه حتی ثبت نام را در دفاتر می‌نمودید و خودتان هم ذی‌مدخل هستید، آیا وجداناً قادر می‌باشید بلا انقطاع در هر دقیقه ۴ نفری را که به صندوق مراجعه کرده‌اند، پس از ثبت مشخصات و توجه در موارد لازم توزیع ورقه نموده و اخذ رای نمایید؟ به طور مسلم خیر.

آقای ملکی رئیس انجمن! شما که وظیفه خود را در انجمن انجام شده می‌دانید و قصد مسافرت به عتبات عالیات را دارید، آیا وجداناً، شرافتاً، دیانتاً مردم عادی مخصوصاً در بلوکات قادر هستند که هر ساعت دوپست و ده برگ تعرفه صادر و اخذ رای به عمل بیاورند، به طور مسلم باز هم خیر. زیرا اگر همچو قدرتی در وجود بشر می‌بود، بلا شک انجمن مرکزی که افراد آن تماماً ورزیده این جریانات می‌باشند، عمل می‌کردند. و بدون استثنا از قراء و بلوکات عقب نمی‌ماندند. این نیست جز اینکه چون از حیظه عمل بشر عادی چنین عمل شاقی خارج است و اصولاً انتخاباتی به عمل نیامد و صورت مجالس قلبی و ساختگی است. والسلام

آقایان اعضای انجمن در این شهر مقدس مذهبی کاملاً به مورد است که بین خودمان و شما که مسلمان و پیرو قرآن کریم می‌باشیم. آیه شریفه را حکم قرار داده و از خدای عز و جل بخواهیم که به مصداق این آیه: «فمن حاجک من بعد جائک من العلم فقل تعالوا ندع ابنائنا و ابنائکم و نساائنا و نساائکم و انفسنا و انفسکم ثم نبتهل فنجعل لعنته الله علی الکاذبین» راز حق و حقیقت آشکار گردد.

ب - صورت مجلس کنندگان در بعضی از نواحی حتی فرصت و حوصله اینکه ظاهر امر را رعایت کنند، نداشته‌اند، چه صورت مجالس زیر علاوه بر ساختگی و قلبی بودن قلبی نیز می‌باشد.

۱ - طبیات ۴۰۰۰ رای، رادکان ۱۸۰۰، فریمان ۳۰۰۰ رای، بیوه‌زن ۱۸۰۰ رای، گل مکان ۱۳۰۰ رای، طرچه و اردمه ۱۳۰۰ رای، جولایی ۱۱۰۰ رای، ...^(۱) ۹۰۰ رای اظهار نظر در

این مورد توضیح واضح است.

ج - در جولایی، تعرفه به اصطلاح توزیع شده، ۱۱۰۰ برگ قید شده است و در عین حال آقای محمد قریشی نیز دارای ۱۱۰۰ رای در آن محل می‌باشند و این خود دلیل بارزی بر قالبی بودن آراء ساختگی است.

د - آقایان، غلامحسین اسدی، حاج حسین قادری و محمد صدیق حنفی که از معروضین و متنفذین و ملاکین باخزر می‌باشند، در محل خود حتی یک رای هم نیاورده‌اند، ولی در میان ولایت مشهد، که حتی یک نفر آنها را نمی‌شناسد، یکی ۱۷ و دیگری ۱۲ و سومی ۴۲ رای داشتند.

ه - جزء آراء متفرقه برای جناب آقای مکرم وکیل مجلس شورای ملی فقط در میان ولایت ۱۸ رای قید می‌کند و با این عمل شاید می‌خواستند آقای مکرم را تحقیر کنند و دلیلی بر آزادی انتخابات محلی نشان دهند. در صورتی که همه می‌دانند آقای مکرم قبلاً از شهرستان دیگری وکیل و در مواقعی که کاندید مشهد بوده‌اند چندین هزار رای داشته‌اند.

و - به طوری که استحضار دارند جناب آقای امیر تیمور رئیس ایل تیموری که افراد آن از سرخی الی باخزر و خاف پراکنده می‌باشند و در تمام ادوار انتخابات ۸۰٪ آراء میان ولایت، فریمان، جام، جنت‌آباد، پائین ولایت و شهر مشهد به نفع معظم‌الیه بوده است، در یکی از مراکز ایل تیموری یعنی پائین ولایت مشهد فقط ۴۲۶ رای داشته‌اند. ولی آقای صمد سودآور که حتی در پائین ولایت نام او را نشنیده‌اند اضافه بر ۴۰۰۰ رای داشته است.

معلوم نیست آقای سودآور چه معرفیتی داشته و تاکنون چه خدمتی به جامعه خراسان نموده که حتی در مراکز ایل تیموری و سایر بلوکات که آنرا ندیده و نمی‌شناسند، بیش از سی هزار رای به نام ایشان صورت مجلس گردیده است و آقای امیر تیمور مرتکب چه خطایی شده‌اند که حتی در حوزه فریمان یک رای هم نداشته‌اند. ز - ساختگی بودن صورت مجلس انجمن موهوم طرق و خیابان بر عده زیادی نیز روشن گردید. چه پس از آنکه انجمن مرکزی به تقاضای حق مردم مشهد ترتیب اثر نداد و به نام

اینکه موعد قانونی گذاشتن صندوق سپری شده، از گذاشتن صندوق بر خلاف سالهای قبل خودداری نمود. ولی پس از قرائت آراء سه صندوق مشهد که از طرف آقای رئیس انجمن به شرح زیر اعلام گردید: آقای سعید مهدوی ۳۷۸۵ [رای]، آقای قریشی ۳۱۹۴ [رای]، آقای طاهری ۳۴۴۲ [رای]، آقای امیر تیمور ۲۲۹۴ [رای]. چون آقای تیمور نفر چهارم گردیده بود، در موقعی که اعضای انجمن محل را ترک کردند، آقای رئیس پس از یک ساعت صورت مجلس ساختگی طرق و خیابان را به شهر مشهد اضافه نمود و بالنتیجه آقای امیر تیمور را در ردیف پنجم قرار دادند و دو نفر از نمایندگان حزب ایران که در محل بودند در حضور آقای رئیس شهربانی و دو نفر اعضای فرمانداری و دو نفر افسر انتظامی به این عمل اعتراض کردند.

موهوم بودن انجمن فرعی طرق و خیابان به دلایل زیر ثابت می‌گردد:

۱- در نامه شماره ۹۸ انجمن که صورت ریز حوزه‌های فرعی به حزب ایران ارسال شده است، اسمی از انجمن طرق و خیابان برده نشده است و این نامه در حین جریان انتخابات صادر گردیده است.

۲- نمایندگان حزب ایران و مخبرین جراید روز شنبه ۲۸/۹/۱۶ به قریه خیابان عزیمت و از انجمن و صندوق اثری نبود ولی کامیون‌ها مرتباً اهالی را برای دادن رای به شهر می‌آوردند.

۳- دلیل دیگری بر ساختگی بودن صورت مجالس طرق و خیابان این است که اگر طرق و خیابان جزو حوزه‌های داخلی مشهد می‌بود، باید علاوه بر آگهی در روزنامه‌ها (که آگهی نشد) صندوق به انجمن مرکزی حمل و در آنجا قرائت آراء به عمل می‌آمد.

قسمت پنجم - اقدامات بعدی انجمن و نظریات حزب ایران

انجمن مرکزی تنها اقدامی که بعد از قرائت آراء پس از اعتراض [نامه شماره] ۵۳۰ حزب ایران به عمل آورد. ملفی نمودن صندوق بازهور^(۱) با تطبیق ماده ۳۷ بود و بدین وسیله خلاف قانون مجددی برای قانون جلوه دادن انتخابات مرتکب شد. در صورتی که

تلگراف اعتراض حزب ایران مربوط به بازه‌ور مبنی بر این بود که آقای سروان بلوچ قبل از پایان مدت قانونی توزیع تعرفه به محل رفته و صندوق‌ها را برداشته و با تهدید صورت مجلس مجعولی تنظیم نموده و بدین وسیله اهالی را از دادن رای محروم کرده است. سپس انجمن به پیروی از عملیات مامور انیفرم و جهت قانونی نمودن عملیات افسر فوق مطابق ماده ۳۷ عمل کرده است.

اسنادی که در اختیار حزب ایران است مدلل می‌دارد که چهار نفر اشخاص معین به دستور فرمانداری حائز اکثریت شده‌اند.

نتیجه :

با توجه به مراتب بالا حزب ایران معتقد است که انتخابات شهرستان مشهد مطابق اصول دموکراسی و قوانین موجوده انجام نشده و جداً تقاضای رسیدگی می‌نماید. چنانچه دلایل و مدارک مشروح فوق مورد تصدیق انجمن مرکزی قرار گیرد بطلان^(۱) انتخابات غیر قانونی را اعلام فرمایند و با این اقدام، نام نیک از خود به یادگار بگذارند. چون ابتدای نامه با آیات شریفه کلام الله مفتوح گردیده نامه را با آیات شریفه زیر ختم می‌نماید: «اقترب للناس حسابهم و هم فی غفلته معرضون. ما یاتهم من ذکر من ربهم محدث الا استمعوه و هم یلعبون لاهیه قلوبهم و اسروا النجوی الذین ظلموا هل هذا الا بشر مثلکم افتاتون السحر و اتم تبصرون [انبیاء ۳ - ۱]

جاوید باد ایران - دبیر کمیته حزب ایران استان نهم

سید عباس صدیق

بجنورد

۷

[بیانیه حزب ایران کمیته بجنورد، ۵/مرداد/۲۵]

وزارت کشور، شهربانی کل کشور، استان شرق، شهربانی شهرستان بجنورد، ۵/مرداد/۲۵،
رونوشت بیانیه حزب ایران

اولین بیانیه حزب ایران شهرستان بجنورد، پیام ما به تمام جوانان آزادیخواه و هم مسلکان ایرانی و کسانی که برای نجات کشتی شکسته کشور خود را به امواج سهمگین مشکلات سیاسی می‌زنند. ما سالهاست دوش به دوش شما فعالیت آزادیخواهانه مینمائیم و مانند شما دچار هزاران مشکلات و موانع سیاسی شده‌ایم. مرتجعین که در لباس آزادی جلوه و می‌خواستند در صف ما نفوذ نمایند، در مقابل مبارزه خستگی ناپذیر جوانان آزادی خواه میهن پرست مضمحل شده و با یک دنیا شرمساری و خجلت به وسیله رفقای حساس بازنده شدند، ولی باز هم دستهای مرموزی در خیال تضعیف اراده آهنین ما و بر هم زدن نقشه‌های آزادیخواهان و افراد با شهامت حزب میهن بودند تا این که اتحاد احزاب میهن و ایران آرزوهای مزدورانه آنان را به یأس مبدل ساخت و باقی مانده عناصر ناپاک با پشتکار رفقای جوان ما تصفیه شدند که اینک آثاری از آنان مشاهده نمی‌گردد.

امروز که آزمایش دهندگان و آزادیخواهان واقعی شهرستان بجنورد به نام حزب بزرگ ایران مشغول فعالیت و مبارزه با خائنین و مرتجعین هستند امیدوارند که عموم همسایگان‌شان مانند آنها در هر نقطه و شهرستانی که هستند چشم خود را باز نموده و تصفیه عناصر ناصالح و جاسوسان ارتجاع را از صفوف افراد با اراده و با ایمان و آزادیخواهان از تمام وظایف خود مقدم شمرده و نگذارند دست مزدوران استعمار و بیگانه در لباس آزادی مانع پیشرفت آنان گردد. به اتکای خداوند بزرگ و نیروی آهنین جوانان ما به شهادت آزادیخواهان واقعی از هیچ گونه پیش آمد و تهدید نهراسیده و نخواهیم ترسید و به هیچ مقام خارجی بستگی نداشته و نخواهیم داشت. فقط برای ملت ایران و بقای کشور عزیزمان در صف مبارزان در ایران [و] احزاب آزادیخواه ایران قرار

گرفته‌ایم و تا آخرین لحظه به مبارزه خود ادامه خواهیم داد و آن قدر خواهیم کوشید که تمام آزادیخواهان واقعی ایران را در یک صف برای ادامه کار با خائنین متحدند متفق سازیم.

پاینده باد ایران، زنده باد آزادیخواهان واقعی ایران. کمیته حزب ایران شهرستان بجنورد
رونوشت برابر اصل است

[۱۰۹۰۱۵ - ۱۸۳۰]

درگز

[اعلامیه حزب ایران در مورد ائتلاف حزب ایران و حزب میهن، ۱۵/مرداد/۱۳۲۵] ۸

ما امروز در ضمن تکذیب امر ائتلاف حزب میهن که در نتیجه شایعات بلا حقیقت مشتکی اشخاص مغرض و مفسد که ایران آینده انتظار محاکمه این عناصر ماسک دار ابلیس رو را می‌کشد موفقیتها و پیروزیهای بزرگ میهن پرستان واقعی ایران را که منجر به اتحاد دو حزب «ایران و میهن» و تشکیل جبهه‌ای بنام حزب ایران شده است به تمام آزادیخواهان و علاقه‌مندان سعادت ایران نوید [و] شادباش و به دشمنان آزادی و استقلال اعلام مرگ حتمی را می‌دهیم.

مرتجعین و خائنین در هر جا هستند بدانند دیگر این جبهات مخصوصاً جبهه نیرومند شجاع ملی ما «حزب ایران» اجازه نخواهد داد بار دیگر نقابداران بین‌المللی با ظواهر آراسته به حق با الفاظ فریبنده مردم را فریب دهد، باز افکار پوسیده و کهنه ارتجاعی را در مردم تقویت نماید. ایران از آن ایوانی است باید به دست ما با نیروی ما اصلاح شود تا شایستگی زیست و شرایط حیات ما را در بر داشته باشد.

امروز گذشته از اینکه جریان نهضت‌های معمولی جهان مجال سمپاشی‌ها را به این دستجات مفتضح نخواهد داد، دیگر طومار سررشته داریهای دیکتاتور آنها در هم پیچیده شده این طومار جز در روز رستاخیز آن هم در مقام پیشگاه الهی برای مجازات زیانکاران اجتماعی در جای دیگر باز نخواهد شد.

آنها سعی می‌نمایند ملت را از فرهنگ، آزادی و استقلال دور داشته نقشه‌های اربابان خود را اجرا نمایند. باید بدانند انظار دورین میهن پرستان دقیقه‌ای از آنها دور نیست. خواهی نخواهی روزی طوفان ملی ایرانی نتیجه نیرنگها و دسایس شخصی و مادی آنها را در کف دستشان خواهد گذاشت.

امروز میدان مبارزه با شرایط کامل اتحاد احزاب ملی ایران و میهن که از چهار حزب پیکار، استقلال، میهن پرستان و آزادیخواهان تشکیل شده قهراً به حکم طبیعت به ما سپرده شده است.

بیش از این سستی، بی حالی، بی طرفی و بی اعتنائی جایز نیست. جوانان بجنیبید آزاد مردان زجا خیزید، عاشقان ایران برای احیای نسل آینده همت کنید.

ما امروز با تقدیر فداکاریهای برادران مبارز و ثابت قدم سبزواری تمام جوانان غیور این استان و آزاد مردان، به خصوص جوانان با ایمان مشهد را به این جبهه دعوت کرده امیدواریم این پرچمی را که ما و رفقای مبارز ما به اتکای خود و نیروی ملی ایرانی بلند کرده‌ایم، شما این لوای سعادت را در ولایات و مرکز استان تقویت نموده و بزودی بتوانیم با پیشرفتهای معنوی خود پرچم پر افتخار ایران آزاد و مستقل را برفراز گورستانهای مرتجعین نصب نموده در زیر این پرچم ایرانی نیرومند که حافظ شئون و حیثیات ملی در جهان باشد ایجاد نمائیم. زنده باد جبهه نیرومند ملی ما «حزب ایران» زهی سعادت و افتخار بر مردان دلیر و رهبران مرکز حزب ایران و جوانان مبارز و غیور سبزواری.

پاینده باد میهن ما ایران و جبهه نیرومند ما «حزب ایران» کمیته حزب ایران درجز

۹ [رئیس شهربانی کل کشور به وزارت کشور، ۲۰/فروردین/۱۳۲۶]

وزارت کشور، محرمانه

وزارت کشور

به استحضار می‌رساند، شهربانی مشهد به استناد گزارش شهربانی درجذ اطلاع می‌دهد: روز ۲۶/۱/۲۰ مجلس سخنرانی در کمیته حزب ایران دایره، بدو غلامرضا شیخانی از روی اوراق چاپی شرحی راجع به تغییر اوضاع آینده ایران از قبیل واگذاری امتیاز نفت و اختلاف حاصله بین اعلیحضرت همایون شاهنشاهی و جناب آقای اشرف آقای نخست وزیر که از کار برکنار خواهند شد قرائت و بیاناتی راجع به اصلاح امور شهر و دادگاه نموده و از کفیل بخشداری و رئیس دادگاه قردادانی و نسبت به اشخاصی که برای زیارت از جنوب کشور خارج می‌شوند تنفیداتی کرده است. سپس رحیم شریفی داروساز مقاله روزنامه باستان را راجع به تنقید از طرز عمل قوه مجریه و حاکمه قرائت، بعداً تقی خدیوی راجع به سختی معیشت و ابوالفضل قاسمی نیز در مورد تقلیل نفوس مملکت و نواقص بهداشت و فرهنگ و قوانین اقتصادی سخنرانی و جمعیت متفرق شده است.

از طرف رئیس شهربانی کل کشور - سرهنگ حسام وزیری

[۱۸۳۱ - ۱۰۹۰۱۵]

رونوشت تلگراف از درجز، شماره ۵۱، پیوست به شماره ۲۵۳۲، تاریخ ۱۳۲۶/۷/۲۵

مجلس شورای ملی، روز ۲۰، حکومت نظامی اعلان،
شهربانی شبها از اجتماع مادر داخل حزب ممانعت، حتی دیشب چراغها را خاموش
[کردند] تقاضا [ی] رفع مزاحمت داریم. حزب ایران درجز

رونوشت برابر اصل است. رئیس اداره دبیرخانه [امضاء]

[۱۸۳۴ - ۱۰۹۰۱۵]

۱۱ [فرمانده لشکر ۸ خراسان به رئیس ستاد ارتش، ۲۳/خرداد/۱۳۲۷]

وزارت جنگ، گزارش لشکر ۸ خراسان، رکن ۲، شماره ۳۱۶۴، تاریخ ۱۳۲۷/۳/۲۳، محرمانه
مستقیم

تیمسار ریاست ستاد ارتش. گزارش

محترماً معروض می‌دارد: ابوالفضل قاسمی که در درگز ساکن و خود را دبیر حزب ایران معرفی می‌نماید، ذاتاً شخص ناراحتی است که در طی چند سال گذشته به هر نحو که ممکن بوده مزاحمت اهالی و مامورین محلی را فراهم ساخته است. کما اینکه اغلب وقایع و اتفاقات ناگواری که در محل رخ داده به دست مشارالیه و یا با مشارکت و راهنمایی نامبرده صورت گرفته است که پرونده اتهامی یکایک آنان دایر به تشویق اذهان عمومی و قیام بر علیه امنیت و ایجاد اغتشاش و افترا و اهانت در دادگاههای عمومی در جریان [است] و حسب المعمول تاکنون اقدام موثری نشده و به نتیجه نهائی نرسیده است.

چون ادامه توقف نامبرده در درگذر که جزو باند مرزی و منطقه حساسی است جایز نبود، موضوع در کمیسیون امنیت مطرح و تصمیم گرفته شد که نسبت به طرد او به داخله اقدام گردد. ولی شهربانی به استناد اینکه مشارالیه مهاجر نبوده و مقررات صادره درباره مهاجرین در مورد وی شامل نیست از طرد وی خودداری نموده و در نتیجه مشارالیه کماکان در محل باقی و به عملیات ماجراجوئی خود ادامه می دهد. اینک با تقدیم پرونده و سوابق عملیات ماجراجویانه ابوالفضل قاسمی و همراهانش چون به نظر لشگر طرد او به داخله ضروری است مستدعی است مقرر فرمایند در صورت تصویب نسبت به طرد نامبرده به داخله استان یا مناطق دیگر که قطعاً در روحیه سایر ماجراجویان موثر خواهد بود اقدام و اوامر لازم صادر فرمایند.

از طرف فرمانده لشگر ۸ خراسان - سرتیپ زاهدی^(۱)

رونوشت برابر اصل است - سرگرد هشیوار

[۱۱۰۶۰۰۲۹ - ۱۶۵ الف ب ۱]

۱۲

[وزیر جنگ به وزارت کشور، ۲۰/مهر/۱۳۲۷]

وزارت جنگ، اداره ستاد ارتش، دائره رکن دوم شعبه چهارم، شماره ۱۷۵۱۰، تاریخ ۲۰/۷/۱۳۲۷، محرمانه مستقیم

وزارت کشور

عطف به نامه شماره ۷۶۷۱/۸۲۰۷، ۲۷/۷/۵ (راجع به آقای ابوالفضل قاسمی) به قرار اطلاع واصله و گزارش لشگر ۸ خراسان شخص نامبرده به نام تشکیل شعبه حزب ایران در محل مزبور کانون فسادى تشکیل داده و تبلیغات مسمومی نظیر تبلیغات حزب توده

به نام حزب ایران می‌نماید. از طرفی آقای کریم وزیری بخشدار درجز که از منسوبین آقای اللهیار صالح است با کمک آقای سلامی امین دادگاه درجز و آقای فیروز دادستان قوچان که از همدستان صمیمی آقای قاسمی می‌باشند، نامبرده را تقویت می‌نمایند. نظر به اینکه در یک نقطه مرزی اینگونه دسته بندیها و تبلیغات بر خلاف مصالح عمومی کشور و آرامش و امنیت منطقه می‌باشد. خواهشمند است قدغن فرمایند در مورد تعویض آقای کریم وزیری که استانداری استان نهم نیز با آن موافقت نموده اقدام مقتضی معمول و از نتیجه وزارت جنگ را مستحضر نمایند. ضمناً برای تعویض امین دادگاه درجز و دادستان قوچان نیز از طریق وزارت دادگستری اقدام گردیده است.

وزیر جنگ - سپهبد امیر احمدی [امضاء]

[حاشیه] رونوشت نامه بالا جهت استحضار به اداره کارگزینی فرستاده می‌شود. رئیس اداره سیاسی

[۱۱۰۶۱۰۰۲۹ - ۱۶۵ ن ۳ الف ب ۱]

[صورت جلسه کمیسیون محکوم کنندگان ابوالفضل قاسمی رئیس حزب ایران درگز،

۱۳

۲۵/مهر/۱۳۲۷]

وزارت کشور، شهربانی کل کشور، رونوشت کمیسیون، مورخه ۲۷/۷/۲۵، شماره ۱۰۲

صورت جلسه - بر اثر وصول نامه محرمانه شماره ۱۰۵۳۴/۴ - ۲۷/۷/۱۴ - استانداری استان نهم در روز یکشنبه ۲۷/۷/۲۵ یک ساعت قبل از ظهر کمیسیون در تحت امضا کنندگان زیر در اداره فرمانداری قوچان تشکیل، با در نظر گرفتن گزارش شماره ۴۸۸ - ۲۷/۶/۲ - شهربانی درگز و ۳۸ فقره پیشینه های ابوالفضل قاسمی ساکن درگز و با توجه به نامه استانداری به شماره مذکور از لحاظ امنیت داخلی و خارجی کشور و این که ممکن است به واسطه عملیات نامبرده در نقطه مرزی نتایج وخیمی

حاصل شود و به استناد مادهٔ واحدهٔ قانون مصوب مرداد ماه ۳۲۲ به اتفاق آرا نظر می‌دهند که مدت سه ماه ابوالفضل قاسمی در شهربانی مشهد بازداشت شود. مقرر میگردد که پس از موافقت مقامات مربوطه به حصول قطعیت به موقع اجراء گذارده شود و تصمیم مورخهٔ ۲۷/۶/۱۰ کمیسیون ملغی و بلااثر است. فرماندار شهرستان قوچان میرفخرایی، دادستان شهرستان قوچان - اسپهبدی، رئیس شهربانی قوچان - سروان قائم مقامی، رونوشت برابر با رونوشت است [امضاء]

[۱۱۰۶۰۰۲۹ - ۱۶۵ ن ۳ الف ب ۱]

[رئیس شهربانی کل کشور به وزارت کشور، ۱۰/آبان/۱۳۲۷] ۱۴

شهربانی کل کشور، اداره کارآگاهی، دائره سوم، شماره ۳۰۹۵/۱۲۰۷۴/۱۴۶۷۶/۱، تاریخ ۱۰/۸/۱۳۲۷، محرمانه

وزارت کشور

به استحضار عالی می‌رساند طبق گزارش شهربانی مشهد به استناد اطلاع شهربانی درجز روز ۲۲/۶/۱۳۲۷ ابوالفضل قاسمی لیدر حزب ایران به اتفاق رحیم شریفی و محمد پاشایی و اسمعیل بابائی اعضای حزب مزبور با عده‌ای دیگر به حسابداری ادارهٔ دارائی رفته، محمدعلی خالصی کارمند محضر رسمی [را] که آنجا بوده به بهانه اینکه علیه آنها و به سود دکتر ابراهیم ابریشمی تلگرافاتی نموده‌اند کتک زده و فحاشی نموده‌اند. مشارالیه جهت معالجه به بهداری اعزام، مدت ۲۲ روز معالجه تعیین و مرتکبین دستگیر، پرونده متشکله به دادگاه مربوطه احاله گردیده است.

از طرف رئیس شهربانی کل کشور - سر تیپ سهیلی [امضاء]

[حاشیه] این شخص سابقه دارد ضمیمه شود ۲۶/۸/۲۶

[۱۱۰۶۰۰۰۲۹ - ۱۶۵ ن الف ب ۱]

۱۵ [ابوالفضل قاسمی به اداره سیاسی وزارت کشور، ۱۷/آبان/۱۳۲۷]

ریاست محترم اداره سیاسی وزارت کشور جناب آقای بنی آدم،
 محترماً درست ۲۷ روز است به تحریک مشتی عاملین نقابدار خارجی و بیگانه پرستان
 بنام محلی، همانهایی که از اشغال نظامی ایران عزیز سوء استفاده نموده، در سایه سرنیزه
 بیگانگان اینجانب را تهدید، تبعید، ماهها در سردابهای نمناک و مرطوب درگز و قوچان
 محبوس، دکان و خانه پدر و دوستانم را غارت و چپاول می کردند، امروز نیز با اعمال
 نفوذ آنها و دستور رؤسای بی اطلاع قوچان مرا تبعید کرده در حالی که زلزله بی سابقه و
 شدید درگز خانه ام را ویران، خانواده ام را بی جا و مکان نموده بود مجبور به ترک درگز
 نموده، آواره شهر به شهر و دیار به دیار کرده اند. من حتم می دانم اگر این رویه تعقیب
 گردد دیگر کسانی در مواقع بحرانی و طوفانی کشور در ایامی که اکثر مامورین و رؤسای
 محلی خدمت به بیگانه را افتخار می دانستند در این مرز پیدا نخواهد شد، به مقدسات
 ملی و میهنی علاقه مند شده، سینه خود را هدف گلوله ها، زندانها تبعیدها غارتها
 شکنجه ها قرار داده در مقابل بیگانه پرستان مقاومت نماید. مستدعی است به پاس حفظ
 استقلال ایران عزیز و حیثیت و آبرو ایرانی و تقویت احساسات ملی مرز نشینان درگز
 دستور فرمائید از مزاحمت اینجانب در مشهد و درگز خودداری کرده، پرونده شورای
 امنیت قوچان را شخصاً بازدید یا ماموری به محل گسیل دارند تا حقایق کاملاً از پرده
 خارج و مکشوف گردد. جاوید باد ایران

ابوالفضل قاسمی [امضاء]

[حاشیه] آقای الهی پور به وزارت جنگ پاسخ بدهید، ابوالفضل قاسمی فعلاً در تهران است و دادگاه

شهرستان درگز هم مشغول رسیدگی پرونده است. [امضاء]

[۱۱۰۶۱۱۰۰۲۹ - ۱۶۵ ن ۳ الف ب ۱]

[۱۶ عده‌ای از اهالی درجز به دفتر مخصوص شاهنشاهی، ۱۸/آبان/۱۳۲۷]

وزارت پست و تلگراف و تلفن، تلگراف از درجز به ط، شماره قبض ۱۵۶، شماره تلگراف ۵۰.

تاریخ ۱۳۲۷/۸/۱۸

تهران دفتر مخصوص شاهنشاهی ۱۸ رونوشت مقام نخست وزیری، وزارت کشور، دادگستری جنگ، ریاست مجلس شورای ملی، آقایان محترم مکرّم، رحیمیان، تقی‌زاده، حایری زاده، مکی، دکتر معظمی، مهندس رضوی، حزب ایران، جریده قیام ایران، پرورش، مبارز، آئین اسلام، پولاد مشهد استانداری، هفت رونوشت دادگستری، شهربانی، حزب ایران، آزادی، میر، ندای خراسان، آفتاب شرق، آقای ابوالفضل قاسمی مرد دانشمندی که به حکم احساسات میهن پرستی در موقع بحرانی کشور، تسلط اجانب و بیگانه پرستان به تأسیس حزب میهن، [حزب] ایران فعلی مبادرت و با پشتیبانی مردم وطن پرست درجز بیش از سه سال با خائنین مبارزه با تحمل انواع مصائب و سختی‌ها شکاف بزرگی در صف دشمنان ملت ایران ایجاد به حدی که افراد حزب ایران درجز در مواقع باریک یگانه حامی و قوت قلب مامورین انتظامی بودند بدبختانه به جای تقدیر و استفاده از وجود اینگونه افراد در اثر تشبثات ایادی ناصالح و استفاده جو به منظور حفظ منافع نامشروع خود اولیاء امر مشتبه و با احضار استانداری خراسان قصد دارند بر خلاف موازین قانونی مشارالیه را برای مدت پنج سال از درجز تبعید نمایند. استدعا داریم به خدمات میهن پرستانه وی رسیدگی دقیقی فرموده، نسبت به الغاء حکم تبعید نامبرده اقدام سریعی مبذول و اهالی درجز را از این نگرانی نجات بخشید. مراتب بالا صحیح است ابراهیم توکلی، عبدالعزیز قریب، فرید ولی، علی فضلی، شیخ ابراهیم

توکلی و ... [بیش از دویست امضای دیگر]

[۱۱۰۶۱۰۰۲۹ - ۱۶۵ ن ۳ الف ب ۱]

[مقتصدی اداره آگاهی درج‌به رئیس شهربانی درج‌به، ۲۷/آبان/۱۳۲۷] ۱۷

ریاست محترم شهربانی درج‌به

محترماً به عرض می‌رساند، ساعت ۱۵ روز جاری طبق آگهی جمعی را به کمیته حزب ایران دعوت، در ساعت ۱۶ سخنرانی به شرح زیر شروع گردید: نخست آقای رحیم شریفی مقاله‌ای قرائت کردند که منظور ایشان این بود که مقصر اصلی این فلاکت و بیچارگی هیئت حاکمه است که گفت که عقیده مردم در خرابی اوضاع مختلف است. قصیده‌ها می‌گویند که خرابی اوضاع مملکت به واسطه نفوذ انگلیس و روسیه می‌باشد. و اینها هستند که ما را به روز سیاه نشانیده‌اند. این عده خیلی در این مورد افراط می‌کنند. به اندازه‌ای که هر کار جزئی را به این دولتها نسبت می‌دهند. مثلاً حتی جزئیات را هم مثل سردی هوا و غیره به اینها می‌بندند. خلاصه این که هر عملی که در مملکت انجام شود باعث آن را دولتهای مزبور می‌دانند، ولی عقیده ما درباره خرابی اوضاع غیر از این است و ما عقیده داریم که تمام خرابی اوضاع مملکت به واسطه دولت و یا هیئت حاکمه ظالم است و اینها هستند که هر بدبختی را بر ملت ایران می‌آورند. البته ممکن است به یک عده بگویند که عقیده اشخاصی که می‌گویند تمام بیچارگی‌های ما به واسطه دخالت دولتهای همسایه است درست می‌باشند؛ زیرا موقعیت جغرافیایی ایران ایجاب می‌کند که این دولتها در کارهای ما از کل تا جزئی دخالت نمایند؛ ولی من می‌گویم چرا کشورهای دیگر که به مراتب موقعیت سیاسی و جغرافیایی شان بدتر از ماست از قبیل هلند و دانمارک و سوئیس و ترکیه و غیره گرفتار این بیچارگیها و بدبختیها نمی‌باشند. مخصوصاً دولت دوست و همجوار ما ترکیه که به واسطه دارا بودن بغازها و موقعیت

جغرافیائی مهم به هیچ وجه بدبختی ماها را ندارد. و مخصوصاً در جنگ بین‌المللی گذشته قدرت و توانائی خود را در مقابل دولتهای بزرگ همجوار خود ثابت کرد، فقط و فقط علت اصلی آن است که کشور ترکیه را حکومتی دلسوز و مهربان اداره می‌کند که نظری جز ترقی دولت و ملت ترکیه ندارد و در این اواخر یک موضوعی انتشار پیدا کرده است که واقعاً جای توجه است و آن، این است که دولت ترکیه امسال به تمام حجاج اطلاع می‌دهد که هر یک از حاجیان ۶۰۰۰ تومان به دولت بدهند دولت آنها را به راحتی برای انجام اعمال حج به مکه می‌برد و حاجیان با دل و جان این مبلغ را پرداختند. پس از آنکه پول جمع شد حاجیان را دولت در یک جا جمع کرده و به ایشان تذکر داد که اوضاع صنعتی مملکت رونقی ندارد. به جای این که این مبلغ هنگفت در این راه مصرف شود، خوب است که حاجیان حاضر شوند تا این مبلغ را برای راه انداختن بنگاههای صنعتی دولت مصرف بکنند. حاجیان هم به مصداق چراغی که در خانه رواست در مسجد حرام است، با طیب خاطر حاضر شدند که چشم از حج دست بکشند و در مقابل خدمتی به صنعت کشور بنمایند و در همان جا قرار شد که به اندازه پولی که داده‌اند سهم به آنها فروخته شود. آری ترکیه دارای چنین دولت دلسوزی است، ولی اگر چنانچه دولت خودمان را در این مورد در نظر بگیریم می‌بینیم چقدر فرق دارد. در همین موضوع حج دولت ما به جای این که برای این گونه دردهای کشور فکری بکند امیر حج هم تعیین کرد و یک عده را برده و در صحرای عربستان آواره بدون غذا و دار و سرگردان گذاشت. ما مسئول تمام این بدبختیها را از هیئت حاکمه می‌دانیم و همین هیئت حاکمه بود که تمام بدبختیها را به سر ما آورد و نمایندگان آنها در درگز بوده برای سوء استفاده‌های خود قاسمی را از درگز تبعید کردند تا بتوانند بیشتر به جفاکاریهای خودشان ادامه داده و این مبلغ پولی که برای آسیب دیدگان درگز جمع شده است به راحتی و فراغت قسمت کنند، ولی اشتباه کرده‌اند. باید بدانند که اگر قاسمی را تبعید کردند باز هم نخواهند توانست مقاصد شوم خود را عمل کنند، زیرا حزب ایران تا آخرین نفس با این دسته مبارزه خواهد کرد. با جمله جاوید باد ایران سخنرانی خود را خاتمه داد. سپس آقای ثنائی شروع به سخنرانی نمود و سخنرانی او راجع به تبعید قاسمی بود. مقدمتاً گفت: قاسمی

یکی از جوانان فهمیده و دانشمند درگزمی باشد و میزان تحصیلات و معلومات [او] از همه اهل درگزم بیشتر است. خلاصه این که یکی از جوانان برجسته و دانشمند می باشد و خدمت نظام خود را با درجه افسری به اتمام رسانیده است. این جوان که علاقه زیادی به وطن داشت، ۴ سال قبل به درگزم آمده و در درگزم حزب میهن را تشکیل داد که در نتیجه حزب میهن به حزب ایران امروزی معروف است و در این مدت مرتباً با خائنین میهن و ملت مشغول مبارزه بوده است. هدف حزب ایران که موضوع مهم یعنی میهن پرستی و آزادیخواهی است همچنانکه دین اسلام هم ما را بداشتن چنین امری دعوت می کند و سران دین ما از قبیل حضرت علی علیه السلام نیز در خطبه های خود مفصلاً به این موضوعات اشاره کرده است، قاسمی هم از آن جانی که وظیفه حزبی و مذهبی داشت از روز ورود شروع به مبارزه با اشخاص نمود که میخواستند این که اصل و اساس را از ایرانیان بگیرند و روی این اصل موقعی که قوای متفکین و مخصوصاً روسیه در درگزم بود قاسمی بر علیه وطن فروشان قیام کرد تا به جانی که او را می خواستند مثل چندین نفر دیگر که در مرزهای شیتگان و قوچان به خارجیان تحویل داده شده بود تحویل دهند. و این موضوع را موقعی که در یک مسافرت به مشهد عازم بود شوفر می که مأموریت تحویل او را به قوای شوروی در قوچان داشت از آن جانی که قاسمی را یک فرد پاک و بی نظر تشخیص داده بود به قاسمی گوشزد می کند و قاسمی از بیراهه خود را به قوچان و سپس به مشهد رسانیده و از خطر مرگ رهائی پیدا می کند. قاسمی با این همه فداکاری و از خود گذشتگی به جای این که از این خدمات مدال بگیرد، در همان موقع مرتب به زندان افتاده و مدتها در گوشه زندانها گذرانیده و امروز پس از مبارزه های طولانی بر علیه دزدان و جنایتکاران برای رفاهیت ملت نموده بود تبعید گردیده و از قراری که شنیده می شود یک عده به تبعید وی خوشحالی می کنند، ولی باید دانست که این عده کسانی هستند که مورد حملات قاسمی قرار گرفته بودند و وجود قاسمی مانع سوء استفاده های آنها می شد. البته حکم تبعید قاسمی در جلسه شورای امنیت قوچان که زائیده حکومت سه ماهه هژیر است تصویب شده است که بایستی ۵ سال در خارج از استان خراسان به سر برد، ولی این اشخاص باید بدانند که دولت به هیچ وجه نمی تواند بدون دلیل و برهان این

حکم را درباره قاسمی اجرا کند، لذا ۵ سال تبعیدی او به سه ماه زندان مبدل شده است و آن هم انشاءالله مرتفع خواهد شد. منظور اصلی آن است که هیئت دولت و کسانی که زمام امور کشور بخصوص درگذر را در دست دارند باید بدانند که با تبعید کردن قاسمی نمی‌توانند منظورهای پلید خود را عملی سازند و به سوء استفاده‌های خودشان ادامه دهند و این را هم بدانند که اگر بر فرض قاسمی تبعید شد مبارزه حزب ایران درگذر تعطیل نخواهد شد، زیرا تمام افراد حزب ایران هر یک به نوبه قاسمی می‌باشند. این موضوع از همه بیشتر باعث تأسف است که دولت به جای این که جلوگیری از خلافاکارها و ظلم و ستمهای عمال خود بکند، کسانی را مجازات و تبعید می‌نماید که بدیها و اعمال ناشایست آنها را تذکر می‌دهد و الا چرا اعلام حرفهائی که تا به حال بنده و آقای قاسمی به دادگاه داده‌ایم ترتیب اثری نمیدهد، این بدبختها هست و در اطراف همین موضوعها مدتی صحبت نموده و سپس سخنرانی خود را در ساعت ۱۷ با فرستادن صلوات خاتمه داد و مردم متفرق شدند. مراتب استحضاراً معروض داشت.

متصدی آگاهی شهربانی درجز: تقی پور

رونوشت برابر اصل است.

رئیس شهربانی درجز. ستوان یکم عباسی (امضاء و مهر) ۲۷/۹/۲۴

[۱۱۰۶۰۰۲۹ - ۱۶۵ ن ۳ الف ب ۱]

۱۸

[ابوالفضل قاسمی به وزارت کشور، ۱۶/آذر/۱۳۲۷]

تهران، وزارت کشور، رونوشت وزارت دادگستری، وزارت جنگ، کل شهربانی، مجلس

جنابان مکرم، ملکی، دکتر معلمی، عبدالرحمان فرامرزی، مهندس رضوی، حائری زاده، کمیته مرکزی حزب ایران، روزنامه‌های قیام ایران، تهران امروز، در تعقیب پرونده

سازی و مشکلات گوناگونی که از طرف چند نفر غارتگر معلوم الحال درگزی به وسیله مامورین دولت برایم فراهم نموده‌اند و نتوانسته‌اند موفق به نیات پلید خود شوند، در مهرماه شهربانی درگز دستور...^(۱) شفاهاً به اینجانب اخطار گردید که شما محکوم به ۵ سال تبعید از استان نهم هستید، باید خود را به استانداری معرفی فوراً حرکت [۲۹ مهر] کنید. به استانداری معرفی، جواب دادند حکم تبعید به ۲ ماه بازداشت تبدیل، به تهران، برای تصویب وزارت کشور ارسال، ناچاراً تهران آمده وزارت کشور خود را حضوراً معرفی، بیست روز مراجعه و مذاکرات مفصل، اظهار داشتند: کسی با شما کاری ندارد، با اطمینان مراجعه نمایند. پس از ورود مشهد با این که چهل روز از شهر و خانه خود آواره و در اختیار ادارات وزارتخانه‌های مربوطه، امروز صبح بدون ابلاغ حکم قبلی، بدون مراجعه به وزارت کشور به اتکای دستور آقای اسدی فرماندار مشهد از طرف شهربانی جلب و بازداشت شدم. مستدعی است تلگرافاً با توجه به گزارش مقرر فرمائید تا رسیدگی قانونی، به قید کفیل آزاد شوم^(۲).

زندان شهربانی ابوالفضل قاسمی

[حاشیه] چون زندان شهربانی از تصدیق امضاء خودداری و اداره تلگراف به علت عدم تأیید امضاء از طرف زندان، درتانی به علت خرابی سیم از مخابره آن خودداری می‌کرد، لذا به وسیله پست تقدیم و دادخواهی ابوالفضل قاسمی را به استحضار می‌رساند.

دبیرخانه حزب ایران در مشهد

[۱۱۰۶۱۰۰۶۲۹ - ۱۶۵ ن ۳ الف ب ۱]

۱۹ [مقتصدی اداره آگاهی درگز به رئیس شهربانی درگز، ۲۴ دی/۱۳۲۷]

وزارت کشور استانداری استان نهم، ۲۴/۱۰/۲۷

ریاست محترم شهربانی درجز محترماً به عرض می‌رساند، ساعت ۱۵ الی ۱۶¼ بر حسب آگهی حزب ایران که مردم را دعوت نموده بودند، عده‌ای در محل کمیته حزب مزبور حاضر و به شرح زیر سخنرانی نمودند:

۱ - رحیم شریفی شروع سخنرانی نموده، اظهار نمود: من به اتفاق آقای ابوالفضل قاسمی به واسطه بعضی مانع از منفعت آقایان بودیم، هر کدام به مدت پنج سال از درگزر تبعید شدیم و بر علیه اینجانبان ۲۸ پرونده الکی^(۱) و ساختنی تهیه و انتشار^(۲) داده بودند. در صورتی که این طورها نیست. یک نفر به یک نفر دیگر سیلی می‌زند تمام شهر متوجه این حرکت می‌شود. پس چطور شد با ۲۸ پرونده کسی عملیات زشت ما را ندیده بعداً از وضعیات تهران صحبت نموده، اظهار داشت: یک خانم با عفت را شهر نو مجبور نمود و مبلغ پانصد تومان از وی سند جعلی ساختند که مدتی جهت آنها کار نماید. پس از چند روز مبلغ سی تومان تهیه نموده از فاحشه‌خانه فرار نموده در راه به پاسبانی برخورد نموده، در عوض اینکه پاسبان به راه خوبی هدایت نماید، باز مجدداً به فاحشه‌خانه برده و حق حساب خود را گرفت تا آنکه سرهنگ آمد بانوی نام برده را به منزل خود برد. این است وضعیت دولت ایران، در خاتمه با گفتن زنده‌باد حزب ایران به گفته خود پایان داد.

۲ - آقای ابوالفضل قاسمی شروع به اظهارات نموده گفت: بدانید آقای دکتر ابریشمی و سروان شاه‌رخ‌ی اینجانبان را پنج سال تبعید نمودند، در صورتی که از ۲۸ پرونده یکی صحیح نبود و تماماً از روی طرفیت بوده و بعداً اظهار نمود ما شیشه می‌باشیم. هر چه می‌شکنیم تیزتر می‌شویم. ما را تبعید کردند چکار شد باز آمدیم ما ولی این دفعه مانع کلی از منفعت آنها می‌شویم و بعداً اظهار نمود که من در تهران بودم به اسم زلزله درجز در هر ماشین باری مبلغ ۵۰ ریال و از هر اتوبوس مبلغ ۷۰ ریال، حتی از دانش‌آموزان مبلغی اعانه جمع‌آوری نمودند. از خارجه‌ها رحم نموده اعانه فرستادند. به قدری بود که اگر از کوه الله اکبر به این سمت به هر خانواری مبلغ ۵ هزار ریال بدهند باز هم کم داده‌اند. در اینجا رو به اهالی کرده گفت: «تف بر شما درگزی‌ها، با دو تکه کهنه پتو و

کهنه لباس حق شما را شکم بزرگها خوردند. نتوانستید حق خودتان را بگیرید». در خاتمه با گفتن زنده باد جواتان غیور حزب ایران درگز به گفتار خود خاتمه داد و اهالی که تقریباً صد نفر بودند متفرق شدند. مراتب استحضاراً معروض،
متصدی آگاهی درگز تقی پور. رونوشت برابر اصل است [امضاء]

[۱۱۰۶۱۰۰۲۹ - ۱۶۵ ن ۳ الف ب ۱]

۲۰

[وزیر کشور به سید حسن تقی‌زاده، ۲۹ دی/۱۳۲۷]

وزارت کشور، اداره سیاسی

جناب آقای تقی‌زاده، نماینده محترم مجلس شورای ملی
عطف به نامه مورخه ۲۷/۹/۲۵ راجع به آقای ابوالفضل قاسمی ...^(۱) استحضار می‌دهد نامبرده در کمیسیون تشدید مجازات اشخاص بد سابقه و شرور متشکله در فرمانداری قوچان به سه ماه زندانی محکوم شده بود، ولی در کمیسیون تجدید نظر رأی کمیسیون بدوی در فسخ و مراتب تلگرافاً به استاندار نهم ابلاغ گردیده است. عین تلگراف نیر تلواً اعاده گردید.

به جای وزیر کشور فریدونی [امضاء]

[۱۱۰۶۱۰۰۲۹ - ۱۶۵ ن ۳ الف ب ۱]

۲۱

[دبیر کمیته مرکزی حزب ایران به وزیر کشور، ۴ اسفند/۱۳۲۷]

حزب ایران، شماره ۲۴۶۰، تاریخ ۱۳۲۷/۱۲/۴

جناب آقای دکتر اقبال سرپرست وزارت کشور

پس از تقدیم مراتب تکریم اشعار می دارد:

بنابر تلگراف مورخ ۲۷/۱۱/۲۵ که از طرف شعبه درگزر حزب ایران مخابره شده است، آقای ابوالفضل قاسمی دبیر سابق آن شعبه را بر خلاف موازین قانون از درگزر تحت الحفظ به مشهد آورده‌اند.

از آنجا که مشارالیه که از جوانان میهن پرست و دانشمند و پرهیزکار ایرانند تا به حال به کرات به سبب غرض ورزیهای محلی گرفتار فشار مامورین دولتی شده است. و چون خوشبختانه شخص آن جناب علاوه بر حسن نیت و قصد خدمت حائز مراتب عالیه دانش و تشخیص هستید، به خاطر مصالح واقعی کشور لازم است توضیحات زیر را به عرض آن جناب برساند.

چندین سال است که در گوشه و کنار ایران افرادی که به خانه نیاکان خود دلبستگی دارند و از پریشانی برادران خویش اندوهناکند، کانون خدمت و تربیتی به نام حزب ایران ایجاد کرده‌اند و با آن که به مشکلات کار و زحمات این راه دشوار کاملاً واقف بوده و هستند، تا به حال در مقام هیچ نوع تشبث داخلی یا خارجی بر نیامده مقررات و قانون کشور خود را مراعات و احترام کرده‌اند.

متأسفانه همین استقلال و طهارت سیاسی حزب ایران نقطه ضعفی به دست دشمنان ناجوانمرد ما داده است، بدین معنی که چون می‌دانند هیچ مقام خارجی پشتیبان حزب ایران نیست و از پشتیبانی مقامات داخلی نیز استفاده نمی‌کند، از هر بهانه‌ای برای آزار و ایدای افراد حزب خودداری نمی‌کنند. گرفتاری اخیر آقای ابوالفضل قاسمی یکی از موارد بارز این مردم آزاری است. چند ماه قبل نیز ایشان را که هیچ گونه سابقه شرارت ندارند، بلکه اخلاق و روحیات و جثه نحیف وی کوچکترین سختی با این اوصاف ندارد به عنوان شرارت زندانی کرده بودند که خوشبختانه به فرموده آن جناب رسیدگی

قانونی به عمل آمد و بی گناهی وی محرز شد و از زندان رهایی یافت. اکنون معلوم نیست به چه بهانه وی را دوباره تحت الحفظ به مشهد فرستاده و زندانی کرده‌اند. به هر حال بهانه هر چه باشد، یقین حاصل است که مثل دفعات قبل اقدام مامورین دولت معلول اغراض شخصی است. البته آن جناب استحضار کامل دارند که تحمل این مشقات برای فرد بی پناهی که جز ایمان و علاقه به سرنوشت میهن خود گناهی ندارد، جز ناامیدی و عصیان و حتی انحراف از راه خدمت به وطن اثر دیگری ندارد. بلکه دیگران نیز از سرنوشت وی عبرت گرفته به فرومایگی و وطن فروشی تن خواهند داد و بتدریج نام میهن پرستان از صفحه این کشور باستان محو خواهد شد.

جناب آقای دکتر اقبال تمنای مکنون مردم ستمدیده ایران آن است که روزی فردی از مقامات عالیله صدای این زندانی را بشنود و دست ستمکاران را از او و امثال او کوتاه کند. امید است این آرزو به تصمیم شما صورت پذیرد و با رهایی آقای ابوالفضل قاسمی تخطی و تعدی مامورین دولت در آن ناحیه خاتمه یابد.

جاوید باد ایران

دبیر کمیته مرکزی [امضاء]

۲۷/۱۲/۴

[حاشیه ۱] دفتر: جریان امر را از شهربانی استفسار و گزارش دهید علت توقیف مجدد چه بوده است.

۲۷/۱۲/۴

[حاشیه ۲] خیلی فوری است عیناً برای اقدام به اداره سیاسی ایفاد می‌شود. ۲۴/۱۲/۴

[۱۱۰۶۱۱۰۰۲۹ - ۱۶۵ ن ۱۱۳ آ ۱]

۲۲

[وزیر کشور به استاندار خراسان، ۱۵/اردیبهشت/۱۳۲۸]

وزارت کشور، اداره بازرسی، شماره ۲۸ محرمانه/ب، تاریخ ۲۸/۲/۱۵، محرمانه

استانداری نهم، عطف به نامه محرمانه شماره ۱۳۵۶ - ۲۷/۲/۲۱ راجع به آقای ابوالفضل قاسمی دبیر حزب ایران درگزارش اشعار می شود، به طوری که استحضار دارند ماده واحده قانون تشدید مجازات اشخاص بد سابقه و شرور مصوب ۱۳ مرداد ماه ۱۳۲۲، چنانکه صراحت دارد ناظر به اشخاص شرور و بد سابقه از قبیل دزد، جیب بر، چاقوکش، و امثال آنها می باشد که سابقه ارتکاب این گونه اعمال را داشته باشند و در مورد شخص نام برده چون اتهامات متناسبه به او به هیچ وجه منطبق با ماده مزبور نبوده، به این جهت و به علت اینکه سابقه محکومیت کیفری هم نداشته است رای صادره از طرف کمیسیون بدوی قوچان فسخ گردیده است؛ ولی طبق گزارش واصله اخیراً مشارالیه از طرف دادگاه نظامی درجز به ۱۸ ماه زندانی و تبعید محکوم گردیده و نظر استانداری از این راه تامین شده است. وزیر کشور

رونوشت به ضمیمه نامه شماره ۱۲۵۶ استانداری نهم و پرونده امر عیناً به اداره سیاسی اعاده می شود. مدیر کل [امضاء]

[۱۱۰۰۶۲۹ - ۱۶۵ ن ۳ الف ب ۱]

۲۳

[رونوشت تلگراف احمدعلی خالصی از درجز، بی تا]

وزارت کشور، رونوشت تلگراف احمدعلی خالصی از درجز

بعد العنوان، به قرار معلوم حکم فرمائی درجز به عهده چند نفر از حزبی [های] ماجراجوی درجزی می باشد که همه روزه عده ای را تحریک و مشغول قضاوت، از قبیل بنده را در ساعت اداری در اطاق حسابداری دارائی درجز دعوت پس از سئوالات کتک کاری نمودند. از دست آنان فرار و به شهربانی پناهنده شدم. حالیه مریض بستری،

تقاضای رسیدگی فوری را دارد، چنانچه در واقع در شهر درجز همه کاره افراد حزبی می‌باشند، پس یک فامیل زیاد تأمین جانی نداریم و تقاضا می‌شود به عرض بنده رسیدگی به عمل آمده راحت باشم. احمدعلی خالصی از درجز.
رونوشت برابر اصل است [امضاء]

[۱۰۶۱۱۰۰۲۹ - ۱۶۵ ن الف ب ۱]

۲۴

[رونوشت اعلامیه حزب ایران - کمیته درگز، بی تا]

برای اصلاح ایران چه باید کرد و عوامل بدبختیهای ملت ایران چیست؟ عاقلانه‌ترین سیاست خارجی برای ایران کدام است؟ آیا تشکیل یک حزب ملی نیرومند میسر است؟ آیا می‌توان به آینده ایران امیدوار بود؟ اگر هر روز روزنامه جبهه ارگان حزب ایران را بخوانید پاسخ این پرسشها را با مطالب خواندنی دیگر در آن خواهید یافت. قبول اشتراک، معرفی مشترک، ارسال آگهی بهترین کمک شما به یک روزنامه ملی و ارگان یک حزب آزادیخواه ملی است

رونوشت برابر اصل است رئیس شهربانی درگز - سربرهر کریمیان
[مهر] شهربانی درگز [امضاء]

سبزواری

۲۵

[وزیر کشور به نخست وزیر، ۲۳/آبان/۱۳۲۵]

وزارت کشور، اداره سیاسی، شماره ۹۷۵۷/س/۵۴۷۷۲، تاریخ ۱۳۲۵/۸/۲۳

جناب اشرف، آقای نخست وزیر

گزارش شهربانی کل کشور حاکی است که روز ۲۵/۷/۲۰ آقای جواد صبوری، حزب ایران را در سبزواری تأسیس و آقایان صهبا و علی صبوری و صدقی، آموزگاران فرهنگ در اطراف تشکیل حزب بیاناتی نمودند.

از طرف وزیر کشور - فریدونی [امضاء]

[۱۸۲۰ - ۱۰۹۰۱۵]

قوچان

[رئیس شهربانی مشهد به شهربانی کل کشور، ۱۱/مهر/۱۳۲۶]

۲۶

وزارت کشور، شهربانی کل کشور، اداره کارآگاهی

گزارش شهربانی درجز حاکی است: به مناسبت ورود حیدر قلی اتابکی رئیس دارایی شهرستان قوچان که برای تعهد غله به درجز [آمده]، شب ۲۶/۵/۲۱ در کمیته حزب ایران درگز مجلس شب نشینی تشکیل، اتابکی به اتفاق قناعت رئیس دارایی درجز و سایر کارمندان دارائی در حزب مزبور حضور یافته، اتابکی بدو شرح مبسوطی درباره مرام حزب و آرمان ملی آن به پیوستن به حزب ایراد، سپس خطابه مختصری که توسط ایشان نوشته شده بود، عبدالحسین ثنایی کارمند شرکت فلاحی قرائت و در خاتمه از تشریفات فرمائی اتابکی که کارمندان دارایی دعوت به همکاری و پشتیبانی آنان را در راه

پیشرفت مرام حزب توده پذیرفته، اظهار قدردانی نموده و این رویه بیشتر به تقویت آنها افزوده و روز بعد شروع به فعالیت و دعوت اهالی برای گرفتن کارت عضویت ورودی به حزب مزبور نموده‌اند مراتب استحضاراً معروض، به استانداری هم گزارش شد.
رئیس شهربانی مشهد

[حاشیه] رونوشت برابر رونوشت است - دفتر سیاسی مکرری [امضاء] ۲۶/۷/۱۱

[۱۸۳۱ - ۱۰۹۰۱۵]

خوزستان - اندیمشک

[کمیته حزب ایران اندیمشک به کمیته مرکزی حزب ایران، ۲۱/اردیبهشت/۲۵] ۲۷

تلگراف از اندیمشک، شماره قبض ۲۰۳، شماره تلگراف ۲۶، تاریخ ۲۵/۲/۲۱

کمیته مرکزی حزب ایران، رونوشت توسط کمیته مرکزی حزب ایران روزنامه جبهه، ارگان رسمی حزب ایران، هیئت دولت، وزارت راه، جراید آزادیخواه، مرد امروز، ایران ما، اطلاعات، صبا، توفیق، رستاخیز، قیام ایران، ترقی، نسیم شمال، طوفان شرق، عمال نفیسی و جمیل زند ایرانی خائن که در راه آهن جنوب هنوز وجود دارند مؤسس اتحادیه کارگر بوده‌اند آنها خود کسانی بوده‌اند که خودشان از رشوه خوارهای درجه اول بوده و اغلب کارمندان راه آهن آنها را می‌شناسند و کارگرها را به دخول در اتحادیه تهدید [می‌کنند] و آنهایی که میل به دخول به اتحادیه را ندارند اخراج از خدمت و سایر تهدیدهای غیر قانونی و زورگویی وادار [می‌کنند] ما این اتحادیه پوشالی را که به وسیله اشخاص نادرست و نالایق و وطن فروش صورت می‌گیرد به رسمیت نمی‌شناسیم. ما

دستور تعقیب آنهایی [را که] بخصوص در اندیمشک کارمندان را به اخراج از خدمت و تهدید به دخول اتحادیه نموده‌اند از دولت و تمام آزادیخواهان خواستاریم. ما انتظار داریم وزارت راه و دستگاه راه‌آهن به این عمل غیر قانونی خاتمه دهند.

کمیته حزب ایران شعبه اندیمشک

[۱۸۱۹ - ۱۰۹۰۱۵]

۲۸ [رئیس شهربانی کل کشور به وزارت کشور، ۲۸/خرداد/۱۳۲۵]

شهربانی کل کشور، شماره ۳۸۰۷، تاریخ ۱۳۲۵/۳/۲۸

وزارت کشور

در تعقیب گزارش شماره ۳۳۷۸ - ۲۱۱۹ طبق گزارش شماره ۲۶۸ - ۲۵/۳/۲۱ شهربانی اهواز به استحضار می‌رساند. حزب ایران و میهن در اندیمشک با یکدیگر ائتلاف و سازمان حزب میهن آنجا به حزب ایران تبدیل و تحت نظر و رهبری محمدحسن رحیم خانی رئیس ایل سگوند و تیمور دیناروندی و حسین گرامی کارمند راه‌آهن، اداره جمعیت آنها به طور تحقیق معلوم نیست. ولی در جلسات آنها اغلب در حدود دویست نفر دیده شده‌اند.

رئیس شهربانی کل کشور - سرپاس صفاری

[۱۸۱۹ - ۱۰۹۰۱۵]

۲۹ [حزب ایران اندیمشک به کمیته مرکزی حزب ایران، ۱۴/مهر/۱۳۲۵]

نمره ۱۵۶، تاریخ ۲۷/۷/۱۳۲۵

کمیته مرکزی حزب ایران، رونوشت کمیته حزب توده ایران، رونوشت شورای مرکزی کارگران و زحمتکشان ایران، رونوشت هیئت محترم دولت، رونوشت روزنامه‌های شریفه جبهه، رهبر، ظفر، ایران ما.

این چند روزه در اهواز فرمانداری نظامی از فروش روزنامه‌های رهبر و ظفر جلوگیری و کلیه طبقات روشنفکر از عمل غیر قانونی فرمانداری به تنگ آمده و از دستور نامشروع فوق العاده نگران و مخصوصاً با اتحادیه‌های کارگران راه آهن مخالفت شدید می‌نمایند کما اینکه روز ۲۲/۷/۲۵ یک عده مسافر و کارگر از روزنامه فروش روزنامه‌های رهبر و ظفر را می‌خریدند به وسیله افسر فرمانداری جمع‌آوری و موقعی که آقایان شفاعی و قلمبر و چند تن دیگر از صدر اتحادیه کارگران علت این عمل خلاف را جویا می‌شوند، به جای پاسخ با زور سرنیزه تهدید و بدون تشریفات قانونی بازداشت می‌گردند. کلیه آزادیخواهان و مخصوصاً خوزستانیها منتظر اقدام هیئت محترم دولت و رسیدگی به این جریانات نامطلوب می‌باشند. ضمناً اشعار می‌دارند هنوز فجایع زیرین ادامه دارد:

کارگران و زحمتکشان را بی جهت در زندان می‌افکنند، تبعید می‌کنند، آزار و اذیت می‌دهند، از اجتماع و از فروش روزنامه‌ها جلوگیری می‌شود، از میتینگ و تظاهرات حزبی ممانعت می‌نمایند و خلاصه با دستور باند سیاه ارتجاع همه گونه عملیات ناروا جاری است.

ما ضمن تقاضای صدور دستور استخلاص فوری آنها تقاضای رسیدگی نسبت به وضع ناهنجار خوزستان را داریم^(۱) که دست مخالفین آزادی و استقلال مملکت کوتاه گردد.

کمیته حزب ایران - اندیمشک

[۱۸۳۰ - ۱۰۹۰۱۵]

کرمانشاهان - کنگاور

[رئیس اداره عملیات ژاندارمری کل کشور به وزارت کشور، ۱۶/بهمن/۱۳۲۵] ۳۰

وزارت کشور

محترماً معروض می‌دارد: نصرالله طاهری نماینده حزب ایران در کنگاور کرمانشاه، تلگرافی به وزارت جنگ شکایت نموده که مهندس توسلی رهبر حزب ایران و سیدحشمت‌الله عسگری گماشته ابوالبشر فرمانفرمائی، مجروح و انتظام محل مختل گردیده. جریان امر به به استناد نامه شماره ۹۰۴۷۱/۴۸۰۶۰/۸۸۸۰-۲۳/۱۰/۲۵ ستاد ارتش تلگرافاً از ژاندارمری کرمانشاه استعلام گردید که به محض وصول جواب، نتیجه در ثانی به استحضار آن وزارت خواهد رسید.

رونوشت برابر اصل است.

رئیس اداره عملیات ژاندارمری کل کشور - سر تیپ مشیری

[امضاء] ۲۵/۱۱/۱۶

[۱۸۱۷ - ۱۰۹۰۱۵]

[رئیس شهربانی کل کشور به وزارت کشور، ۱۶/بهمن/۱۳۲۵] ۳۱

وزارت کشور، شهربانی کل کشور، اداره اطلاعات، تاریخ ۲۵/۶/۶، شماره ۱/۴۳۸۸/۶۹۰۶

وزارت کشور

محترماً به استحضار می‌رساند: طبق گزارش شماره ۱۵۶۶ - ۳۲۵/۵/۱۶ شهربانی کرمانشاهان به استناد گزارش شهربانی کنگاور ساعت ۲۴ شب ۲۵/۵/۵ هفده تن از احزاب وابسته به حزب ایران در ملایر و نهاوند به نمایندگی رحیمی و علیزاده در کلوپ حزب ایران کنگاور وارد و به وسیله نشر آگهی اعلام داشتند: در ساعت ۱۷ روز ۲۵/۵/۶ سخنرانی خواهند کرد. و در ساعت مزبور جمعی از وجوه اهالی در محل سخنرانی حاضر شدند ابتداء حسینی و بعداً رحیمی نماینده حزب ایران ملایر در خصوص تقویت کشاورزان سخنرانی و در ساعت ۱۹ سخنرانی خاتمه یافته انتظامات برقرار، رحیمی و علیزاده با همراهانشان به طرف تویسرکان عزیمت نموده‌اند.
از طرف رئیس شهربانی کل کشور، پاسیار ۱ حسام وزیری [امضاء]

[۲۹۰۰۰۶۰۷۸ - ۱۶۵ ن ۳ الف ب ۱]

۳۲

[کمیته مرکزی حزب ایران به نخست وزیر، ۱۷ دی/۱۳۲۵]

حزب ایران، پیوست یک برگ رونوشت تلگراف، شماره ۱۴۵۰، تاریخ ۱۳۲۵/۱۰/۱۷

جناب آقای اشرف آقای نخست وزیر، با ارسال رونوشت تلگراف دبیر حزب ایران در کنگاور^(۱) به عرض می‌رساند: مدتی است رفقای حزبی ما در کنگاور تأمین جانی نداشته هر روز به وسیله اشخاص متفرقه مورد حمله قرار می‌گیرند. مستدعی است دستور فرمائید شهربانی و مأمورین تأمینیه محلی به طوری که وظیفه‌شان است از عملیات غیر قانونی اشخاصی متفرقه جلوگیری به عمل آورند. کمیته مرکزی حزب ایران - مهندس زیرک زاده [امضاء]

[مهر کمیته مرکزی حزب ایران - ۱۳۲۳]

[۱۸۳۰ - ۱۰۹۰۱۵]

گیلان - رشت

[کمیته ایالتی حزب ایران - گیلان به کمیته مرکزی حزب ایران، ۱۱/آبان/۱۳۲۴] ۳۳

وزارت پست و تلگراف و تلفن، تلگراف، از رشت به ط، شماره ۵۲۲، تاریخ اصل ۱۰، تاریخ وصول ۸/۱۱

تهران کمیته مرکزی حزب ایران، رنوشت کمیته مرکزی حزب توده ایران، رنوشت کمیته مرکزی حزب سوسیالیست، رنوشت [روزنامه] ایران ما، رنوشت تبریز کمیته مرکزی فرقه دمکرات آذربایجان، رنوشت مهاباد کمیته مرکزی حزب دمکرات کردستان، رنوشت رشت کمیته مرکزی حزب جنگل، الحاق احزاب آزادیخواه دمکرات آذربایجان، دمکرات کردستان، سوسیالیست جنگل به جبهه مؤتلف احزاب آزادیخواه و تشکیل سد محکم و آهنین آزادی در مقابل ارتجاع و دیکتاتوری بزرگترین مزده مسرت بخش برای ملت محروم و ستمدیده ایران است.

ما این ائتلاف را صمیمانه به احزاب آزادیخواه و ملت ایران تبریک گفته و مطمئنیم که پیروزی نهایی از آن آزادیخواهان حقیقی خواهد بود. پاینده باد ایران. پیروز باد جبهه مؤتلف احزاب آزادیخواه.

کمیته ایالتی حزب ایران گیلان فرجاد.

[۱۸۲۶ - ۱۰۹۰۱۵]

۳۴ [رئیس شهربانی کل کشور به نخست وزیر، ۱۰/اردیبهشت/۱۳۲۵]

وزارت کشور، شهربانی کل کشور، اداره دفتر کل، شماره ۱۴۴۷/۱۷۷۶، تاریخ ۱۳۲۵/۲/۱۰

جناب آقای نخست وزیر و وزیر کشور

بر طبق گزارش شماره ۳۲۲-۱۶۶۵ - ۲۵/۲/۲ شهربانی رشت معروض می گردد:

روز جمعه ۲۵/۱/۳۰ در کلوپ حزب توده سخنرانی بوده ولی از ساعت ۱۷ الی ۱۸ در کلوپ حزب ایران آقای نجفی کارمند بانک ملی در اطراف محسنات حزب مزبور سخنرانی و بیان داشت که منظور ما تشویق جوانان به دخول در حزب ایران و وطن خواهی و ترقی ایران و پیشرفت در سایر اصلاحات مربوط به ایران می باشد. جمعیت در حدود ۱۰۰ نفر حضور داشته اند.

رئیس شهربانی کل کشور - صفاری [امضاء]

[۱۸۲۵ - ۱۰۹۰۱۵]

۳۵ [بیانیه کمیته ایالتی حزب ایران - گیلان، ۱۶/اردیبهشت/۱۳۲۵]

بیانیه حزب ایران - گیلان

درود بر شما، همشهریان گرامی و گیلانیان وطن خواه که احساسات پاک و بی آرایش خود را در ورود سربازان دلیر ایران به شهرستان رشت، به بهترین وجهی ابراز داشتید.

درود بر شما، مردمان غیرتمند که نشانه زنده بودن و شایستگی خود را بار دیگر به جهانیان ثابت کردید. ما این احساسات پاک و بی شائبه شما را که گواه صادق ایران پرستی شما است تقدیر و تقدیس می‌کنیم.

ما این روز تاریخی پر افتخار را که نوید سعادت و عظمت ایران آزاد را به ما می‌دهد، به عموم هم میهنان، به ویژه گیلانیان حساس و آزادیخواه تبریک می‌گوئیم. ایران تا ابد پاینده باد - فرزندان رشید ایران برومند و شاد باد

ضمیمه شماره ۳۸۹ فکر جوان

کمیته ایالتی حزب ایران - گیلان

رشت

[۱۸۲۲ - ۱۰۹۰۱۵]

۳۶

[بیانیه کمیته ایالتی حزب ایران - گیلان، آذر/۱۳۲۵]

بیانیه حزب ایران

همشهریان عزیز، مژده مسرت بخشی را که ساعت پنج بعد از ظهر روز چهارشنبه، رادیو تبریز به ملت ایران داد، بار دیگر ثابت نمود که آذربایجانیان میهن پرست علاقه تامی به ایران و ملیت خود داشته و هیچ‌گاه خیال تجزیه را نداشته‌اند.

حزب ایران در این هنگام سرور و بشاشت که مسأله آذربایجان بدون خونریزی و برادر کشی خاتمه یافت و میهن ما صحنه پیکارهای خونین به نفع اجانب نگردید، به عموم ملت ایران به ویژه گیلانیان آزادیخواه شادباش می‌گوید.

کمیته ایالتی حزب ایران - گیلان

[۱۸۲۳ - ۱۰۹۰۱۵]

۳۷

[رئیس شهربانی کل کشور به وزارت کشور، ۲۶/دی/۱۳۲۵]

وزارت کشور، شماره ۱۶۲۸۱، ۱۰۲۴۵، ظ ۱، تاریخ ۲۶/۱۰/۱۳۲۵

به استحضار می‌رساند، شهربانی رشت گزارش می‌دهد: روز ۱۳ ماه جاری در داخله کلوب حزب ایران مجلس سخنرانی دایر و پس از نواختن سرود حزبی آقای فرجاد کارمند اداره پست و تلگراف رشت ضمن سخنرانی اظهار داشته قیام مسلحانه آذربایجان دو اصل بوده، یکی از نقطه نظر تحریک بیگانگان و دومی رضایت قلبی خود اهالی آذربایجان. اشاره نمود هنگامی که مامورین دولت به آذربایجان حمله نمودند، ملت آن جا صلاح دانست که از مقاومت شانه خالی کنند. دیگر اینکه سیاست بین‌المللی اجازه نمی‌دهد آذربایجان از ایران مجزا شود. و همه ما می‌گفتیم که آذربایجان جدا شدنی نیست و ما طالب دو چیز هستیم آزادی وطن در صورتی که آزادی نباشد وطن را باید تل خاکی تصور نمود، زیرا که وطن آزادی لازم دارد و آزادی هم وطن را. سپس فریدون نوزاد رشته سخن را به دست گرفته و در اطراف لوله کشی آب تهران سخنرانی و علاوه نموده الکساندر نام موضوع لوله کشی را کتترات کرده قصد دارد وسایل و مهندسین لازمه را از خارج تهیه و وارد نماید: در صورتی که یک عده از جوانان و مهندسین ایرانی هستند که می‌تواند از عهده انجام آن برآیند و اشاره نمود می‌گویند، برای انتخابات آزادی عمل لازم است و آزادانه هم اشخاص می‌توانند در انتخابات شرکت نمایند و حال آنکه حکومت نظامی برقرار است از طرف دولت دستور پایین آوردن تابلو حزب ما را می‌دهند و در بندر پهلوی و ملایر و کرمان یک عده چاقوکش با پشتیبانی اشخاص را اجباراً وارد حزب مزبور می‌کنند. چند روز قبل در کارخانه کیسه بافی رشت برادران کارگر که برای حقوق حقه خود قصد مبارزه داشته‌اند، آقای معتمد دماوندی مدیر روزنامه گیله مرد در محل حاضر، چون دیدند که کارگران هدفی جز

آزادی ندارند و این شعله هم خاموش شدنی نیست با ایراد سخنرانی آنها را به دخول در حزب دموکرات ایران دعوت و اضافه نموده که دولتهای انگلیس و امریکا و شوروی برای جلوگیری از وقوع نزاع مرزی قصد دارند قضیه نفت را بدون حضور نماینده ایران حل نمایند. گر چه این موضوع در جایی تأیید نشده، ولی اگر دولت دلسوزی داشتیم می بایستی نسبت به این رویه شدیداً اعتراض نمایند. نامبرده بیان نمود چند روز قبل دانشجویان دانشکده تهران برای دفاع از حقوق حقه خود و آزادی اعتصاب کرده بودند. در مقابل تقاضاهای مشروع آنها چند دستگاه کامیون که حامل عده‌ای از اعضای حزب دموکرات ایران بوده داخل دانشکده شده آنجا را اشغال و علت این بی احترامی نسبت به دانشجویان را پایین آوردن تابلوی [حزب] خودشان قلمداد نموده‌اند. اینست آزادی عمل، معهدا ما در انتخابات شرکت خواهیم کرد، ولی باید امثال الهیار صالح را انتخاب نمود. بعد [از] او زمردی دانش آموز دبیرستان شاهپور سر مقاله روزنامه اخبار ایران را که حاکی از تشویق اهالی به تعیین وکلا و غیره بوده قرائت و سخنرانی خاتمه یافته است.

از طرف رئیس شهربانی کل کشور - پاسپار ۱ حسام وزیرى [امضاء]

[۱۸۲۱ - ۱۰۹۰۱۵]

۳۸

[رئیس شهربانی کل کشور به وزارت کشور، ۲۵/بهمن/۱۳۲۵]

وزارت کشور، رونوشت نامه شهربانی، شماره ۲۰۲۱۲/۱۲۱۴۴/۱

وزارت کشور

به استحضار می‌رساند: شهربانی رشت گزارش می‌دهد روز ۲۵ بهمن ماه مجلس سخنرانی در کلوپ حزب ایران دایر و پس از خواندن سرود حزبی فریدون نوزاد برنامه

سخنرانی را اعلام، سپس آقای رواسانی^(۱) کارمند دادگستری در اطراف نفوذ مالکین بیاناتی نموده و اظهار داشته اخیراً یکی از رفقای حزبی را از طرف مقامی که هیچ صلاحیت قانونی نداشته دستگیر و به جای اینکه از طرف حزب استیضاح شود بر عکس حزب ایران را مورد مواخذه قرار داده‌اند. در صورتیکه حزب ایران امتحان^(۲) خود را داده و یگانه حزبی است که از حقوق ملت ایران دفاع می‌کنند و علاوه نمود معلوم است چه طبقاتی در کشور نفوذ داشته و در انتخابات اکثریت را برده‌اند، ولی ما باید متحد شده ریشه آنها را کنده و نگذاریم بر ما حکومت نمایند. پس از او آقای زمردی دانش‌آموز دانشسرای پسران ضمن سخنرانی مردم را به دخول در حزب تشویق و چند بیت شعر که مفاد آنها حاکی است از بدگوئی و ناسزا و تنقید هیئت حاکمه و وزراء و رؤسا بود قرائت، سپس آقای فرجاد کارمند اداره پست و تلگراف نطقی ایراد و ضمناً به کابینه ایتالیا و انتشار اعلان تجدید نظر نسبت به آنها اشاره نمود و علاوه کرد ایتالیاییها ثابت نموده‌اند کابینه باید با رأی حقیقی تمام ملت انتخاب شود، بر عکس ما را چنان خفه کرده‌اند که از هیچ کس صدائی شنیده نشود، چنانچه در موضوع انتخابات با اینکه به هیچ وجه آزادی عمل در بین نبوده بر خلاف قوانین بین‌المللی از طرف هیچ دولتی هم اعتراض نشده و با اینکه هیئت حاکمه ما را تهدید به زندان می‌نمایند، معهداً از فداکاری و ستیزگی دست بردار نخواهیم بود تا از حقوق حقه مردم دفاع کنیم. امضاء

از طرف رئیس شهربانی کل کشور - سرهنگ حسام وزیری [امضاء]

[۱۸۲۱ - ۱۰۹۰۱۵]

۳۹ [رئیس شهربانی گیلان به شهربانی کل کشور، ۴/اسفند/۲۵]

وزارت کشور، شهربانی کل کشور، رونوشت گزارش شهربانی رشت، مورخه ۲۵/۱۲/۴، شماره

۲۱۰۶/۴۶۹۴

شهریانی کل کشور، محترماً به عرض می‌رساند: ساعت ۱۶/۳۰ روز جمعه ۲ ماه جاری در کلوپ حزب ایران پس از خواندن و نواختن سرود حزبی آقای ناصر موسوی که یکی از رهبران حزب ایران است شروع به سخنرانی [کرده]، بیان داشت که مدتی بود که از رفقای حزبی خود...^(۱) می‌بردم ولی عقاید و مسلک ملی ما با یکدیگر نزدیک بوده است و اشاره نمود که هنگام خروج از تهران دستور دادند که به شما رفقای حزبی درود بگویم، زیرا موقع انتخابات تحمیلی و فرمایشی رفقای حزبی ما در رشت مبارزه می‌کردند و در جراید هم نوشته شده. و ضمناً خطاب به رفقای حزبی اظهار داشت که پدران و نیاکان ما با تحمل انواع سختیها و ریختن خون هزاران جوان^(۲) آزادی به کف آورده. بدبختانه در بیست سال قبل آن را از ما سلب و نمایندگان مجلس و وزرای فرمایشی روی کار آمدند و پس از وقایع شهریور ۱۳۲۰ مجدداً نور آزادی سر تا سر ایران را درخشان نمود، ولی هیئت حاکمه فعلی می‌خواهند باز هم رویه گذشته را پیش گرفته و کلائی که ابداً ملت اطلاعی از اخلاق و رفتار آنها ندارند کاندید [کنند]. بنابراین وکلایی که از طرف ملت تعیین نشوند قطعاً برای ملت کاری جز نفع شخصی یا بیگانگان نخواهند کرد. و اضافه نمود که از طرف حزب ایران، مأمور بودم که به زنجان رفته از نزدیک وضعیت حال آنها را مشاهده نمایم و به چشم خود دیدم که چگونه مردم وطن پرست آن سامان هنگام ورود سربازان و نیروی دولتی ابراز احساسات نموده و وطن پرستی خود را نشان داده‌اند. در این میانه عده معدودی می‌خواهند از وطن پرستی آنان سوء استفاده نموده، به نفع خود تمام نمایند، به طوری که چندی قبل نماینده‌ای از طرف حزب دمکرات ایران به آذربایجان رفته که حزب دمکرات ایران را در آن جا تشکیل، ولی اهالی آذربایجان چون نسبت نسبت به احزاب بدبین شده‌اند حاضر به تشکیل چنین حزبی نشده، حتی آقای منصور استاندار آذربایجان هم با عقاید اهالی موافقت نموده است. سخنران مذکور خاطر نشان نموده که یک عده اشخاص از طرف دولت مفتخر به

اخذ مدال شده‌اند، ولی در آن هنگام که فرقه دمکرات آذربایجان رشت و بندر پهلوی، را مورد حمله و تهدید قرار داده بودند هیچ یک از آقایان پیدا نبودند فقط تنها کسی که وجود داشت حزب ایران بود که با مرکز بیگانه پرستی دست به گریبان و مبارزه می نمود بعداً آقای اسماعیل فرجاد کارمند اداره پست و تلگراف سخنرانی [او] اظهار داشت که وزیر خارجه انگلیس چندی قبل نطقی ایراد و گفته است که پس از دوازده ماه مکاتبه و تشکیل جلسات نتوانسته ایم قضایای فلسطین را با یهودها درست کنیم و ناگزیر موضوع اختلاف را باید به شورای امنیت مرجوع نماییم. ضمناً سخنران مزبور اضافه نمود که دولت و اهالی مصر مصمم شده‌اند که انگلیسها را از خاک مصر خارج نمایند و دنبال سخنرانی خود خطاب به حضار اظهار داشت که انتخابات آزاد در اصفهان نزدیک به پایان است و انتخابات آذربایجان در شرف شروع شدن است. در روز شنبه (۳) ماه جاری هم انتخابات لاهیجان شروع خواهد شد و وکیل آن تعیین شده، ولی باید دانست وکیل کاندیدای کیست و اهل کجاست. گر چه ملت در این مورد دادخواهی نموده دولت هم گوش داد، ولی انتخابات، آن هم انتخابات آزاد قریباً به پایان می‌آید. اکنون ما دستور داریم که بگوئیم انتخابات آزاد است. اگر بگوئیم انتخابات آزاد نیست مورد تهدید دولت قرار خواهیم گرفت. اگر آقایان به زور سر نیزه تابلوی حزب ایران را پائین بیاورند و ما را از اجتماع خارج و بگویند کر و کور و لال باشید ممکن نیست که بگویند خر هم باشید، زیرا ما خر نخواهیم شد. ضمناً اشاره نمود که چند روز قبل از طرف حزب ایران بیانیۀ خطی بزرگ که مضمون آن حاکی از عقاید بعضی رفقای حزبی ما بوده در معابر عمومی الصاق شده بود، از طرف شهربانی جلوگیری شده و به ما ابلاغ نموده‌اند که از انتشار و الصاق این گونه بیانیه خودداری شود. معلوم نیست کدام یک از [مواد] قانون اساسی چنین اجازه داده که از عقاید یک مشت ملت جلوگیری شود و قادر نباشیم که عقاید شخصی خود را به ملت برسانیم. و اشاره به جراید نموده از قول روزنامه امید اظهار داشت: مأمورین دولت مردم آذربایجان را تحت فشار و شکنجه قرار داده‌اند ولی ۱۲ مرتبه رادیوی تهران این موضوع را از طرف وزارت کار و تبلیغات تکذیب نموده است. در پایان با دادن یک پیش پرده نمایش به عنوان (حمالها) سخنرانی خاتمه یافته است.

مراتب استحضاراً معروض گردید. رئیس شهربانی گیلان - سرهنگ غفاری
رونوشت برابر اصل است [امضاء]

[۱۸۲۱ - ۱۰۹۰۱۵]

[رئیس شهربانی گیلان به استاندار گیلان، ۱۳۲۵]

وزارت کشور

مقام استاندار استان اول، محترماً به عرض می‌رساند ساعت ۱۶/۵ روز ۱۸ ماه جاری در کلوپ حزب ایران پس از خواندن سرود حزبی با ویالون آقای حمید توتونچی برنامه سخنرانی را تعیین ابتدا آقای فریدون نوزاد خطاب به حضار بیان داشت که هیئت حاکمه تحمیلی می‌خواهند خون یک مشت مردم بیگناه را در شیشه انداخته و بر آنها حکومت کنند. اکنون بر هر یک از شماها واضح است که کشور ما فاقد فرهنگ و بهداشت می‌باشد و اشاره نموده که سالهای متمادی است فلاحین و زارعین با هزاران گونه بدبختی و رنج، وسایل آذوقه را تحصیل و عده معدودی از آن استفاده میکنند. و سپس به وضعیت ادارات اشاره نمود، بیان داشت که مأمورین برای وصول مالیات از مودیان و یا برای رسیدگی به سایر امور کشوری پولها به جیب متصدیان مربوطه و رؤسا می‌رود که اندازه و حساب ندارد. با این صورت انتظار داریم که کشور ما با وجود چنین مرتجعین ترقیهای بیشتری نماید. و در پایان مردم را به دخول در حزب تشویق نموده سپس آقای گلشنی پیش پرده [ای] تحت عنوان کهنه فروش که مقصودشان را از خرید و فروش رؤسا و وکلای زاید بود نمایش داد. بعد آقای زمردی دانش آموز در اطراف چگونگی تشکیل حزب ایران و مواجه شدن با انواع و اقسام شکنجه و ظلم سخنرانی و اضافه نمود که حزب ایران یگانه حزبی است که افراد آن تا آخرین قطره خون خود خواهند جنگید و از هیچگونه ظلم و سرنیزه باک ندارد و تا می‌تواند حق خود را ثابت و

آتیه ملت را تأمین خواهد نمود. و در پایان مردم را به اتحاد و اتفاق دعوت نموده و شمه [ای] در اطراف اعتصاب دانشجویان دانشگاه ایراد و سخنرانی خود را با خواندن چند بیت شعر به شرح زیر:

آتش زیاد فتنه شرر تیزتر شود	ور می پراکنند خطر انگیزتر شود
ما شیشه ایم و باک نداریم از شکست	شیشه چو بیشتر شکند تیزتر شود
ما توده کیقباد و کیکاوسیم	دلباختگان وطن سیروسیم
در تحت لوای شیر و خورشید وطن	آزاد زقید انگلیس و روسیم

خاتمه و سپس آقای فرجاد کارمند پست و تلگراف رشت شروع به سخنرانی و بیان داشت که فعلاً در کشور ما به جز انتخابات یا افتضاحات خبر دیگری نیست و اشاره نمود که در ۱۵ بهمن ماه جاری دانشجویان دانشگاه می خواستند جشنی بر پا کنند، ولی پلیسها مانع شدند که در نتیجه عده [ای] زخمی شده‌اند و جریان آن را در روزنامه‌ها خواهید خواند، بر عکس هر وقت دولت تصمیم بگیرد جشنی بگیرد فوراً عمل خواهد شد. و در ضمن سخنرانی وضع جریان فعلی و قانون مملکتی را مورد انتقاد قرار داد به عنوان مثال موضوع ۲۵۰ میلیون دلار قرض آمریکائیا را به میان کشید و اظهار داشت که معلوم نیست وجه مزبور برای کدام یک از عزیزان بی جهت باید مصرف شود و هیئت حاکمه سلف این همه رسوائیها که در ایران راه انداخته‌اند کافی نبود حال چند تن از ایرانیان را در فرانسه به اتهام قاچاق گری دستگیر و آبروی هر چه ایرانی را از بین برده‌اند. در پایان با گفتن زنده باد ایران و جاوید باد حزب نیرومند ایران سخنرانی خاتمه یافت.

رئیس شهربانی گیلان - سرهنگ غفاری

رونوشت برابر اصل است

۴۱ [رئیس شهربانی کل کشور به نخست وزیر، ۱۲/فروردین/۱۳۲۶]

وزارت کشور، شهربانی کل کشور، شماره ۲۲۲۰/۱۳۴۰۰/۱، تاریخ ۲۶/۱/۱۲، محرمانه

جناب اشرف آقای نخست وزیر

محترماً به استحضار خاطر عالی می‌رساند، شهربانی گیلان گزارش می‌دهد: ساعت ۱۷ روز جمعه ۱۶ ماه جاری در سالن حزب ایران ضمن سخنرانی آقای حمید توتونچی در پیرامون فساد اجتماعی و مضار قمار و فحشاء و الکل بیاناتی نموده و سپس اظهار داشته که مسبب و مسئول این قبیل بدبختیهای اجتماعی همانا هیئت حاکمه می‌باشند و اضافه نموده است در مواقعی که آقایان در پشت میز کلوپ (باشگاه شاهپور) سرگرم قمار هستند عده‌ای دیگر در اثر بیچارگی پشت دیوارها و گوشه کنار شهر جان می‌سپارند و خاطر نشان نموده که باید با دست ما ملت و در سایه اتحاد و اتفاق یک حکومت ملی ایجاد کرده تا از بدبختی و پریشانی نجات یابیم. بعداً اسماعیل فرجاد ضمن سخنرانی اظهار نموده که روز دوشنبه ۱۹ اسفند ۲۵ چهار تن از وزیران انگلیس و آمریکا، فرانسه و شوروی تشکیل جلسه خواهند داد و در آن جلسه مسئله نفت شمال ایران مطرح خواهد شد. حال باید دید که هیئت حاکمه راجع به تصمیمات آنان چه روشی اتخاذ خواهند نمود.

از طرف رئیس شهربانی کل کشور - سرهنگ حسام وزیری

[حاشیه] به شهربانی جواب داده شود هر گونه اقدام و هر اظهاری که موجب اخلال نظم و انتظام عمومی باشد باید متروک و ممانعت شود. باید به سخنان مذکور تذکر داده شود از اظهارات غیر موجه و صحبت‌های تحریک آمیز جداً خودداری نماید. [امضاء]

[رئیس شهربانی گیلان به فرمانده تیپ مستقل گیلان، ۳/ اردیبهشت/ ۱۳۲۶] ۴۲

نمره ۲۳۰۴/۶۰۹، ۲۶/۲/۳

تیمسار فرماندهی محترم تیپ مختلط مستقل گیلان، محترماً به عرض می‌رساند: ساعت ۱۷ روز جمعه ۲۸ فروردین در داخله کلوپ حزب ایران پس از خواندن و نواختن سرود حزبی فریدون نوزاد، شمه‌ای در اطراف پیشرفت حزب ایران و مبارزه چندین ساله افراد حزب و هدف و مقاصد آنها و همچنان تشویق اهالی به همکاری و دخول در حزب سخنرانی [کرده] سپس آقای فرجاد کارمند حسابداری اداره پست و تلگراف رشت بیان داشت: در چندی قبل رئیس جمهوری آمریکا نطقی ایراد و اشاره نمود که دولتهای بزرگ قصد دارند نفوذ خود را در داخله خاک دولتهای کوچک رخنه دهند، ولی ما جداً از این عمل جلوگیری خواهیم نمود که کلیه ملل دنیا باید با مرام انگلیس و امریکا و یا سوسیالیست شوروی را داشته باشند، ولی حزب ایران مخالف با این روش بوده و می‌باشند و نباید طوی شود که تولید نگرانی همسایه شمالی ما گردد، زیرا در اثر نگرانی آنها ملت ایران دچار مضیقه خواهند بود و اضافه نمود که دولت آمریکا قصد مساعدت با ایرانیان را داشته، ولی از مدتی پیش که آمریکا در امور ایران دخالت نموده کدام یک بیمارستان یا بهداشت را تهیه و احداث کرده است که به درد ملت ایران خورده باشد جز آن که برای رسیدگی به امور قشونی و ژاندارمری مستشار و مهندس مالی فرستاده و تاکنون کاری جز نفوذ و رخنه نمودن به خاک ایران، کاری برای ایرانیان انجام ندادند چرا باید ایران به دست ایرانیان اصلاح نشود، این خود دلیل بر عدم لیاقت هیأت حاکمه فاسد ماست و این هیأت حاکمه مورد تنفر تمام ملت ایران است، ضمناً اشاره نمود به طوری که شنیده شد در بعضی روزنامه‌ها نیز درج گردیده یک عده ۲۰۰ نفری از نژاد عرب جزیره قشم را که متعلق به ایران است در تصرف خود آورده‌اند؛ امیدواریم که این خیر

صحت نداشته باشد. در صورت صحت چرا باید چنین عملی انجام گیرد. همچنان شنیده می شود که قسمتی از خاک ایران [را] حاتم بخشی نموده اند و اشاره نمود که توقیف نمودن رضا روستا بدون مجوز قانونی است و ما مخالف این گونه زندانیهای غیر قانونی می باشیم و با این که انتخابات به پایان رسیده و نمایندگان دوره پانزدهم که با نظر خود دولت انتخاب گردیده، در این صورت چرا باید ملت بدون مجلس باشد و قانوناً تعطیل بردار نیست و کلیه امور جاریه مملکت باید با مجلس باشد و باید دانست که این حاتم بخشیها با نظر کیست و از مال چه کسی حاتم بخشی می کند و دولت موظف است هر چه زودتر مجلس را افتتاح نماید تا شاید یک یا دو نفر بین نمایندگان وجود داشته باشد که به درد ملت ایران و مملکت بخورند. سخنران مزبور در پایان سخنرانی اظهار داشت که: چند روز است قیمت برنج در رشت ترقی کرده و برای جلوگیری از گرانی برنج از طرف استانداری آگهی منتشر و حمل برنج چمپا را به خارج از رشت غدغن نموده فقط حمل مقدار سی تن برنج صدری خوراکی را اجازه داده که با صدور پروانه از رشت حمل شود و این عمل به نفع یک عده مخصوص از نور دیدگان خود آنهاست. همچنان به طوری که شنیده می شود در موقع خارج نمودن برنج چند نفر از طرف حزب دمکرات ایران، با باز و بند در دروازه ها مأمورند که از حاملین برنج از قرار تا چند ده ریال وصول نمایند و به قول یکی از بازرگانان چنانچه این عمل تکرار شود آنها نیز جلوی مردم را گرفته و به نفع شخصی از مردم پول خواهند گرفت. ساعت ۱۸/۲۰ دقیقه سخنرانی خاتمه یافت.

رئیس شهربانی گیلان سرهنگ غفاری، رونوشت برابر با رونوشت است [امضاء]

۲۶/۲/۲۰

[۱۸۳۴ - ۱۰۹۰۱۵]

وزارت کشور، شهربانی کل کشور اداره کارآگاهی

به عرض می‌رساند: روز گذشته ۷ ماه جاری در سالن حزب ایران پس از خواندن و نواختن سرود حزبی نخست آقای فریدون نوزاد، شرحی در اطراف وحدت ملی سخن گفته که در اثر بیچارگی ملت ایران بوده که در دوره پانزدهم انتخابات هر چه مردم دکانها را بسته که شاید بتوانند رهبر خود را به وکالت بگمارند مؤثر نیافتاد. و اضافه نمود ملت ایران در اثر نبودن فرهنگ معنای پرچم را ندانسته و برای آن احترامی قائل نیستند و در همین بین منوچهر نام دانش‌آموز دبیرستان شاهپور با لباس نظام در حالی که پرچم سه رنگ ایران را در دست داشت با صدای بلند فریاد نمود به پیش به سر نیزه پیش و یک پیش پرده به مضمون دفاع از ایران و نگهداری پرچم را نمایش دادند. سپس آقای فرجادی کارمند اداره پست و تلگراف در اطراف مسائل روز سخن گفته بیان داشت: اوضاع بین‌المللی وخیم است، دولت هندوستان بدون مجوز به دولت اندونزی حمله نموده، زیرا دولت اندونزی قبل از جنگ تحت سرپرستی دولت هند بوده و پس از جنگ استقلال خود را به دست او داده بود اکنون دولت هند از موقعیت سوء استفاده و به دولت [این کشور] حمله نموده است. در نتیجه تمام مسلمانان و دولتهای دیگر از این اقدام دولت هند متأثر شده‌اند. و اشاره نموده در بدو افتتاح مجلس مابین مشایخی و حسین مکی اختلاف تولید گردیده است تا بعد چه شود. و ضمناً بیان داشت در اثر جانفشانی و مبارزه و زجر کشیدن و حبس اشخاص، موفق به وحدت ملی خواهند شد. ساعت ۱۱ مردم متفرق و سخنرانی به پایان رسید.

رئیس شهربانی گیلان سرهنگ غفاری، سواد مطابق اصل است. سروان فیروز

[رئیس شهربانی کل کشور به وزارت کشور، ۲۵/اردیبهشت/۱۳۲۶]

وزارت کشور، شماره ۲۷۱۹، ۱/۵۱۷۸

وزارت کشور

به استحضار می‌رساند: گزارش شهربانی گیلان حاکی است، روز جمعه ۲۵ اردیبهشت ماه ساعت ۱۷/۴۵ در سالن حزب ایران سخنرانی به عمل آمده، بدو حمید توتونچی در اطراف تعلیم و تربیت در ایران و نواقصات وزارت فرهنگ انتقاد و بیان داشت: وزارت فرهنگ با اصول فرهنگی ملل متمدن تفاوت بسیار دارد. کلاسهای مدارس ما که گنجایش بیش از ۳۰ نفر محصل ندارد بالغ بر هشتاد نفر نوآموز در آن نشسته و مشغول تحصیل می‌باشند، وضع تعلیم و تربیت در مملکت ما طوری است که اطفال را جبون و ترسو بار می‌آورد، ما برای هدایت و روشن نمودن افکار آنان این حزب ملی را تشکیل داده‌ایم. سپس کریم گلشنی پیش پرده ولگردان را خوانده بعداً فرجادی کارمند پست و تلگراف در اطراف مسائل روز بیان داشت: موضوع فلسطین که به سازمان ملل متفق ارجاع شده، ۱۱ تن از نمایندگان دول از جمله نماینده دولت ایران در آن شرکت نمودند. و نیز در اطراف سخنرانی جناب آقای نخست‌وزیر در برابر رادیو اظهار کرد که فرمودند بعضی از جراید انتقاداتی از دولت می‌نمایند. من مخالف آن نیستم، ولی نباید این انتقادات از دایره ادب خارج گردد و چنانچه من بخواهم به تمایلات شخصی اشخاص ترتیب اثر بدهم تمام اوقات من صرف این کار خواهد شد. ضمناً نامبرده اضافه کرد چرا مدیر جراید ارگان حزب دموکرات در روزنامه خود از دایره ادب خارج و ما را سگ پارسای کاروان نامیده است. در پایان فریدون نوزاد سر مقاله روزنامه باستان را که علیه روزنامه ارگان حزب دموکرات ایران بود برای حضار قرائت و در ساعت ۱۹ سخنرانی پایان و مردم متفرق گردیدند.

از طرف رئیس شهربانی کل کشور - سرهنگ حسام وزیری [امضاء]

[۱۸۳۴ - ۱۰۹۰۱۵]

۴۵

[رئیس شهربانی کل کشور به وزارت کشور، ۱/خرداد/۱۳۲۶]

وزارت کشور، اداره سیاسی، محرمانه

وزارت کشور

به استحضار می‌رساند: شهربانی رشت گزارش می‌دهد روز اول خرداد ماه مجلس سخنرانی در داخل سالن حزب ایران تشکیل و بدو مظفر زمردی دانش آموز در اطراف وظیفه فردی و اجتماعی اشخاص شرحی بیان و علاوه نموده، حضرت پیغمبر در سایه اراده ثابت و مستقیم موفقیت‌های بزرگی حاصل نموده و ما باید با اتحاد و اتفاق یک ایران مستقل و آزادی به وجود آوریم. سپس یک پیش پرده مربوط به گران فروشان خواننده و بعد آقای فرجادی کارمند اداره پست و تلگراف ضمن تشریح اخبار روز اظهار داشته که وزیر امور خارجه امریکادر نطق خود اشاره کرده است دولت شوروی هر سال ۱۰۰۰۰۰ طیاره به معرض عمل در می‌آورد و با این حال می‌تواند در مواقع لزوم به لندن و اروپا حمله نماید و مقصود وزیر امور خارجه امریکا مجهز نمودن دولت مزبور می‌باشد. و علاوه کرده چندی قبل ناوهای جنگی امریکائی به بنادر جنوب ایران وارد شده‌اند و شایع است که روابط ایران و شوروی قطع شده چون رادیو تهران موضوع را تکذیب می‌کند انشاءالله دروغ است. سپس راجع به بیست میلیون دلار قرضه ایران از امریکا اظهار داشته گویا مقصود از این قرضه خریداری اسلحه و تجهیزات می‌باشد، در صورتیکه با وضع اقتصادی فعلی اسلحه به چه درد مملکت می‌خورد، به علاوه در تمام ممالک دنیا مرسوم است هرگاه دولت قصد انجام امری را داشته باشد قبلاً به افکار عمومی مراجعه و موضوع را جهت اطلاع عامه منتشر می‌کند، ولی در مملکت ما قضیه بر عکس می‌باشد و در خاتمه اشاره به مطالبات ایران از دولت شوروی نموده و

گفته است، دولت مزبور تقاضای ایران را موکول به انجام امر سیاسی نموده و حال آنکه موضوع قرض و طلب به امور سیاسی ربطی نداشته و ما هم از همسایه خود چنین توقعی نداشتیم. و در ساعت ۱۹/۳۰ مجلس خاتمه یافته است.
از طرف رئیس شهربانی کل کشور. سرهنگ حسام وزیری

[۱۸۳۴ - ۱۰۹۰۱۵]

[رئیس شهربانی کل کشور به وزارت کشور، ۸/خرداد/۱۳۲۶]

وزارت کشور

طبق گزارش شهربانی گیلان در ساعت ۱۸/۲۰ روز ۸ خرداد ماه در سالن حزب ایران سخنرانی شروع، نخست فرجادی کارمند پست و تلگراف در مورد وظایف حزبی سخن گفته و بیان داشت: سابقاً مردم شاه را خدای روی زمین می دانستند. سپس به تغییر رژیم حکومت ایران و دوره مظفردالدین شاه و اعطای فرمان مشروطیت و تشکیل مجلس مشروطه اشاره نموده راجع به بعد از سلطنت دیکتاتوری اعلیحضرت فقید شمه [ای] بیان و اظهار داشت که: در هر زمان احزابی وجود داشته و مخالفین هم داشته اند، حال بعضی از اشخاص از ما سؤال می کنند در این مدت پنج سال که حزب ایران تشکیل شده چه کاری انجام داده اید؟ ما پاسخ می دهیم هر حزبی که حکومت را در دست دارد و نتوانست در مورد بهبودی اوضاع مملکت اقدامی نماید آن وقت ملت می تواند آن را مورد مواخذه و ملامت قرار دهد. سخنگوی مزبور در پایان سخنرانی خود اظهار داشته: من با صدای بلند می گویم وظایف ما این است که اشخاص بی شرف و پست و رشوه خوار و خائن را معرفی کنیم و تا آخرین قطره خون خودمان در این راه کوتاهی نخواهیم نمود. سپس مظفر زمردی دانش آموز دبیرستان شاهپور حکایتی در مورد بیچارگی دو

نفر زارع که خود تهیه نموده بود برای حضار نقل و در پایان فریدون نوزاد از مسائل روز سخن گفته و بیان داشت که: تبرئه شدن تدین طرز کار وزارت دادگستری ما را آشکار می‌سازد و از تشریف فرمائی اعلیحضرت همایونی به رشت سخن گفته و مردم را به شاه پرستی تشویق و ترغیب کرده است.

از طرف رئیس شهربانی کل کشور - سرهنگ حسام وزیری امضاء

[۱۸۳۴ - ۱۰۹۰۱۵]

۴۷

[رئیس شهربانی کل کشور به وزارت کشور، ۱۸/خرداد/۱۳۲۶]

وزارت کشور، اداره سیاسی، شماره ۴۰۲۷، ۱/۲۳۱۱

وزارت کشور

به استحضار می‌رساند: شهربانی رشت گزارش می‌دهد، روز ۲۸ ماه جاری مجلس سخنرانی در سالن حزب ایران تشکیل و پس از خواندن و نواختن سرود حزبی، آقای طلوعی دانش آموز ضمن سخنرانی اظهار داشته آقای ویلکی^(۱) یکی از بزرگان آمریکا پس از جنگ دوم به عنوان سیاحت به خاور میانه مسافرت و پس از مراجعت به آمریکا شرحی درباره خرابی اوضاع تهران نوشته که همه دیده‌اند ای کاش نامبرده به گیلان و سایر نقاط ایران نیز مسافرت و مشاهده می‌نمود ملت ایران با چه وضعی زندگی می‌کند! سپس آقای فریدون نوزاد در اطراف مسائل روز بحث نموده و گفته است بحران کابینه فرانسه توجه ملل دنیا را به خود جلب نموده و در انگلستان ۳۵ هزار نفر کارگر اعتصاب کرده‌اند و کارگران آنجا به فرهنگ و حقوق حقه خود آشنائی دارند، ولی در ایران با نفوذ بیگانه اولیای امور نمی‌گذارند کارگران از حقوق خود دفاع کنند. در خاتمه به برنامه

۱ - منقور وندل ویلکی است که در مین پنگ جهانی دوم به ایران و قاورمیانه سفر کرد و در سفرنامه فویش که تحت عنوان ویک دنیا، چاپ و به فارسی نیز ترجمه شده است، از اوضاع اجتماعی و اقتصادی و بهداشتی ایران انتقاد کرده است.

اقتصادی ۷ ساله و سخنرانی جناب اشرف آقای نخست وزیر در رادیو اشاره و علاوه نموده حزب ایران با این برنامه موافق است اما در مقابل دو میلیون و نیم که بودجه کشور اضافه کرده‌اند، ۲۰ میلیون [دلار] از دولت امریکا استقراض می‌کنند و بهای سیگار و نفت و بنزین و غیره را برای تامین کسر بودجه ترقی می‌دهند. سپس در مورد خرابی کوچه‌های رشت و جاده‌های گیلان و اینکه شهرداری در نظر دارد کوچه‌های شهر را مرمت نماید سخنرانی و گفته است نباید تنها کوچه‌هایی را مرمت نمود که به خیابان متصل می‌شود. ضمناً اضافه نموده در ظاهر دولتهای بیگانه از کشور ما خارج شده‌اند و باید جشن بگیریم. ولی گر چه خودشان رفته‌اند اما روز به روز بر تعداد مزدوران آنها در کشور می‌افزاید. و حزب ایران با همکاری جوانان این مزدوران را سرکوبی خواهد نمود و بعد از نمایش یک پیش برده به عنوان محتکرین مجلس سخنرانی خاتمه یافته است.

از طرف رئیس شهربانی کل کشور سرهنگ حسام وزیری [امضاء]

[۱۸۳۴ - ۱۰۹۰۱۵]

۴۸

[نخست وزیر به استانداری گیلان، ۱/تیر/۱۳۲۶]

دفتر نخست وزیر، شماره خصوصی ۸۹۰/۴، تاریخ ۳/۲۸، تاریخ ثبت ۴/۱

استانداری استان اول، با ارسال رونوشت گزارش شهربانی کل کشور راجع به سخنرانیهایی که در حزب ایران رشت ایراد گردید، خواهشمند است دستور فرمائید به آقایانی که [در] گزارش مذکور نام آنان برده شده است تذکر دهند که درباره موضوعاتی که تماسی با کار آنها ندارد و از نظر عمومی ذکر و بحث در خصوص آنها از ناحیه اشخاص غیر مطلع صحیح نیست در صحبت‌های خود مذاکره و گفتگو نمایند. نخست وزیر

[امضاء] ۲۶/۲/۲۸

[۱۸۳۴ - ۱۰۹۰۱۵]

۴۹ [رئیس دفتر نخست وزیر به وزارت پست و تلگراف و تلفن، ۱/تیر/۱۳۲۶]

دفتر نخست وزیر، شماره خصوصی، ۸۹۰/۴، تاریخ ۳/۲۸، تاریخ ثبت ۴/۱

وزارت پست و تلگراف و تلفن

بر طبق گزارش شهربانی کل کشور، فرجادی کارمند اداره پست و تلگراف رشت در ضمن سخنرانی خود در حزب ایران اظهاراتی خارج از حدود و وظایف خود نموده است که رونوشت آن به ضمیمه ارسال گردید. خواهشمند است دستور فرمائید نامبرده را یادآور شوند که در آینده از اظهار این گونه مطالب ناصحیح خودداری نماید. رئیس کل دفتر نخست وزیر

۲۶/۳/۲۸

[۱۸۳۴ - ۱۰۹۰۱۵]

۵۰ [رئیس شهربانی گیلان به شهربانی کل کشور، ۱۴/تیر/۱۳۲۶]

دایره اطلاعات، شماره ۸۱۷۱/۱۹۶۴، تاریخ ۱۴/۴/۱۳۲۶

شهربانی کل کشور، اداره کارآگاهی، به عرض می‌رساند: روز سه شنبه ۱۰ [ماه] جاری در سالن حزب ایران، پس از خواندن و نواختن سرود حزبی نخست آقای علی وحید

خورگامی شرحی در مورد بیکاری سخن گفته بیان داشت: بیکاران کشور ما بر سه قسمند، دسته اول طبقه متمول می‌باشند که احتیاجی به کار نداشته و اوقات خود را به بازی پوکر و غیره می‌گذارند. دسته دوم جوانان روشنفکر و تحصیل کرده که اوقات عزیز خود را در خیابانها گذرانیده سرانجام اجباراً به ادارات داخل می‌شوند. دسته سوم طبقه کارگر هستند که اغلب در اثر نداشتن کار و کسب مشغول و یا قهوه‌خانه باز، از این راه به موجبات فساد کشور می‌افزایند و پاره‌ای نیز در کلاه‌برداری و دزدی نسبت به اخاذی مأمورین ژاندارمری عامل مؤثری می‌گردند. سپس آقای فرجادی کارمند پست و تلگراف در اطراف مسائل روز سخنرانی و اظهار داشت که: حکومت نظامی در تهران ملفی گردیده است، به طوری که آقای سرتیپ صفاری اعلام داشته: در مدت ۶ روز الغای حکومت نظامی هیچ‌گونه دزدی و چاقو‌کشی در تهران رخ نداده است. سپس به جشن حزب دمکرات اشاره نموده بیان داشت: این نور چشمیها هر روز میلیونها تومان پول این کشور را به مصرف می‌رسانند و اکنون دومین سال تأسیس خود را جشن می‌گیرند. برای تهیه این جشن رئیس ایستگاه راه آهن تهران به عنوان بازدید ایستگاهها به زنجان و میانج رهسپار و در مراجعت قریب ۲۲ هزار نفر از راه اهالی آن جا را با قطار دولتی و به خرج دولت برای شرکت در رژه حزب مزبور به تهران خواهند آورد و نیز اظهار داشت که: در شب الغای حکومت نظامی در تهران یک عده از افراد حزب دمکرات به چاپخانه روزنامه جبهه و سایر روزنامه‌ها رفته، حروف چیده آنها را برهم زده و مقداری را نیز شکسته‌اند، و در وقت دیگر همین عده در ماشین نشسته زنده باد قوام السلطنه و مرده باد عمید نوری مدیر روزنامه [داد] می‌گفتند. در پایان سخنرانی بیان داشت که: آقای حکیم الملک به پیشگاه اعلیحضرت همایونی رفته و الغای انتخابات را خواستار و اظهار داشته است که به خرج خود می‌تواند انتخابات را تجدید و تحمیلی به ملت ایران ننماید. در پایان سخنرانی دو پیش پرده «آهنگر و بستنی فروش» را به معرض نمایش گذاشته و در ساعت ۲۱/۱۵ سخنرانی خاتمه پذیرفته. مراتب استحضاراً به عرض رسید.

رونوشت برابر اصل است - رئیس شهربانی گیلان - سرهنگ غفاری

[۱۸۳۴ - ۱۰۹۰۱۵]

۵۱

[رئیس شهربانی گیلان به شهربانی کل کشور، ۲۵/تیر/۱۳۲۶]

رونوشت گزارش شهربانی گیلان، شماره ۹۳۲۵/۲۲۲۵، تاریخ ۱۳۲۶/۴/۲۵

شهربانی کل کشور اداره آگاهی

به عرض می‌رساند، روز سه‌شنبه ۲۳ ماه جاری در داخله کلوپ حزب ایران پس از خواندن و نواختن سرود حزبی نخست آقای وحید خورگامی در اطراف احتیاجات مردم سخنرانی [و] بیان داشت که ما بیش از همه به غذا و لباس و مکان و بهداشت و فرهنگ احتیاج داریم. غذای ما که عبارت از گندم و برنج باشد به قدری گران است که تهیه آن برای اغلب غیر مقدور می‌باشد، زیرا عده‌ای از نور چشمیهای دمکرات شما در نتیجه صدور جواز و باگرفتن پولهای گزاف آذوقه ما را به خارج دادند و در نتیجه یک نفر کارگر که از صبح تا غروب زحمت می‌کشد از خریدن یک من برنج چمپا عاجز است و نیز بیان داشت: به طوری که در یکی از روزنامه‌ها خواندم در کرمان مردم طبقه ۳ و ۲ اطفال خود را برای تهیه خون حیواناتی که در سلاخ خانه ذبح می‌گردد به سلاخ خانه فرستاده و خون آن حیوانات را جمع و تغذیه می‌نمایند و در خوزستان نیز مردم از گوشت حیوانات مرده سد جوع می‌نمایند. لباسمان اگر لباسهای آمریکایی نبود، تهیه آن غیر مقدور می‌گردید. این وصف شنیده می‌شود که در ایستگاه راه آهن اهواز اهالی آن جا در حالی که با تکه گونی ستر عورت نموده‌اند از واردین طلب مساعدت می‌نمایند. در مورد بهداشت و فرهنگ که به کلی خراب است و جوانان ما، پس از اینکه فارغ التحصیل شدند هنوز چیزی نمی‌دانند و مجبورند برای نوشتن سربار دولت گردیده در یکی از ادارات داخل شوند و ما امیدواریم تمام این کارها را اصلاح نمایم. سپس آقای فرجادی کارمند پست و

تلگراف در اطراف مسایل روز سخنرانی بیان داشت که در روز ۱۴ ژوئیه روز جشن ملت فرانسه است، آنها پس از تحمل ۱۵۰ سال زحمت به مقصود خود نایل شدند؛ ما نیز امیدواریم به مقصود خود نایل گردیم. سپس افزود که در تهران حکومت نظامی برقرار و عده‌ای از مدیران روزنامه توقیف گردیدند و آقای قوام السلطنه با آن که در مصاحبه با مدیران جراید گفته بود: «من با انتقاد مخالف نیستم» بر خلاف قول خود رفتار نمود و این برقراری حکومت نظامی می‌رساند که در ایران دمکراسی نیست و دیکتاتوری برقرار است. و نیز اضافه نمود که مجلس روز پنجشنبه ۲۵ تیر افتتاح می‌شود، در این باره عده‌ای معتقدند که ملت نمیگذارد مجلس افتتاح شود و پاره‌ای عقیده دارند که مجلس به طرز خوشی افتتاح خواهد گردید.

[۱۸۳۴ - ۱۰۹۰۱۵]

۵۲

[رئیس شهربانی کل کشور به وزارت کشور، ۱۳/مرداد/۱۳۲۶]

وزارت کشور، رونوشت

وزارت کشور

استحضاراً به عرض می‌رساند: شهربانی گیلان گزارش می‌دهد روز ۱۳ مرداد ماه سال جاری به مناسبت چهل و یکمین سال دوره مشروطیت در سالن حزب ایران مجلس سخنرانی تشکیل، آقای رواسانی بیان داشت که مشروطیت با خون نیاکان ما به دست آمده و اکنون در دست یک عده مزدوران بیگانه و هیئت حاکمه ایران مدتی است با ماسک مشروطه خواهی حکومت جابرانه خود را ادامه می‌دهند. در موقع تعیین هیئت نظارت شهرداری چگونه کاندید اشخاص را خصوصی انجام می‌دهند. بر افراد حزب ایران است که با عقیده پاک یکدیگر متحد شده تا بتوانیم این کاخ پوشالی را بر سر این

هیئت حاکمه فاسد فرود آوردیم. سپس میرعباس رهبر حزب ایران بندر پهلوی ضمن سخنرانی اظهار داشت: با اینکه در بندر پهلوی رفقای حزبی ما را محدود نموده و حتی از اجتماعات هم جلوگیری می‌شود ما جوانان دست از هدف خود بر نداشته چنانکه آقای دکتر نظری رئیس حزب ایران در بندر پهلوی در صدد تشکیل حزبی بهتر از حزب سابق می‌باشند و یگانه وسیله [ای] که ما را به هدف نزدیکتر می‌نماید همانا اتحاد و یگانگی است، یعنی یک انقلاب حزبی. یک نفر دیگر از رهبران حزب ایران در بندر پهلوی که به اسم شناخته نشده شعری در باب زارع و مالک قرائت، بعداً زمردی دانش‌آموز از رشادت حضرت امیر (ع) و مبارزه برای حضار نقل و مردم را به اتحاد دعوت، ساعت ۲۳ سخنرانی پایان یافت. از طرف رئیس شهربانی کل کشور - سرهنگ حسام وزیری

[۱۸۳۱ - ۱۰۹۰۱۵]

۵۳

[رئیس شهربانی کل کشور به وزارت کشور، ۱۷/شهریور/۱۳۲۶]

رونوشت گزارش شهربانی کل کشور، تاریخ ۱۳۲۶/۶/۱۷

به استحضار می‌رساند: شهربانی گیلان گزارش می‌دهد، روز سوم ماه جاری در سالن حزب ایران رشت آقای علی وحید خورگامی ضمن سخنرانی بیان داشت، ماده اول مرامنامه ما دو قسمت است:

اول - حفظ استقلال کشور

دوم - پشتیبانی از قانون اساسی

استقلال سیاسی هر کشور عبارت از این است که در امور خارجی مسایل مربوطه به کشور خود بتواند ذی مدخل باشد. و به عنوان مثال اظهار نمود: هر وقت دولت شوروی

موضوعی را در سازمان ملل متفق مطرح نماید و نماینده دولت لهستان بلافاصله از آن پشتیبانی می‌کند و نتیجه گرفت دولت لهستان دارای استقلال سیاسی نمی‌باشد. سپس راجع به دستگاه دادگستری گفته است به هیچ وجه استقلال قضایی حکمفرما نمی‌باشد. در این موقع که بحران سرتاسر کشور را فرا گرفته بر ما است که هشیار باشیم و خود را هر حیث در سرنوشت کشور خویش سهیم بدانیم. بعداً آقای فرجادی کارمند پست و تلگراف اظهار داشته است چون سازمان ملل متفق به شکایت دولت مصر بر علیه انگلستان رسیدگی ننموده و از طرف جوانان مصر تظاهراتی به عمل آمده وسی تن از آنها مخفیانه به امریکا رفته‌اند که در انجمن مزبور اقداماتی بنمایند و در مورد مجلس شورای ملی اظهار کرده است موقعی که مجلس رسمیت پیدا کرد و هیئت رئیسه به حضور اعلیحضرت همایونی معرفی گردیدند کابینه استعفا خواهد داد و دولت امریکا و انگلیس در مورد نفت نظری دارند ولی بر خلاف شایعات که شنیده می‌شود دولت ایران هیچ وقت نمی‌تواند با دولت شوروی جنگی داشته باشد و این شایعات برای ترسانیدن مردم است که زمینه را برای واگذاری^(۱) نفت به دولت شوروی آماده می‌نمایند سپس شمه از وقایع سوم شهریور ماه ۱۳۲۰ بیان نموده و ساعت ۲۱ سخنرانی پایان یافته و جمعیت که بالغ بر ۲۰ نفر بوده‌اند متفرق گردیدند.

از طرف رئیس شهربانی کل کشور - سرتیپ سهیلی
رونوشت برابر اصل است - دفتر سیاسی ۲۶/۶/۲۹

[۱۸۳۴ - ۱۰۹۰۱۵]

۵۴

[رئیس شهربانی کل کشور به وزارت کشور، ۲۰/مهر/۱۳۲۶]

رونوشت گزارش، شهربانی کل کشور، شماره ۸۱۳۹/۱/۶۴۸۱، تاریخ ۲۰/۷/۱۳۲۶، محرمانه

وزارت کشور

به استحضار می‌رساند، شهربانی گیلان گزارش می‌دهد: روز جمعه سوم ماه جاری ساعت ۱۸/۳۰ در سالن حزب ایران آقای فریدون نوزاد نسبت به بالا رفتن سطح زندگی و وضعیت کارگران سخنرانی و بیان نموده که قبل از وقایع شهریور مزد کارگران ایران سه ریال در مقابل برنج یک من دو ریال بوده، اما اکنون که مزد کارگر سی ریال است برنج ۸ کیلو هفتاد ریال می‌باشد. بعد آقای فرجاد ضمن سخنرانی از سازمان ملل متفق انتقاد و بیان داشته است چند روز قبل ژنرال مارشال وزیر امور خارجه آمریکا در نطق خود حملات شدیدی نسبت به دولت شوروی نموده و آن دولت را متهم نموده که صلح دنیا را تهدید می‌نماید. همانطور هم ویشینسکی نماینده شوروی، انگلیس و آمریکا را استعمار طلب خوانده و تهدید صلح دنیا را از جانب آنها دانست. در این صورت ملل بزرگ به نفع ملل کوچک کاری انجام نخواهند داد. در اطراف اعدام پطر در بلغارستان و اعتراض دولت آمریکا و انگلیس نیز سخنرانی نموده اظهار داشت: مجلس ما هنوز نتوانسته است کاری از پیش ببرند و این نمایندگان از طرف ملت انتخاب نشده و نماینده ملت نیستند. بر ما است که با یکدیگر متحد شده و حکومتی ملی به وجود آوریم. در خاتمه نطق خود بیان داشت: به امید آن روز. ساعت ۱۹/۳۰ سخنرانی پایان و جمعیت که بالغ بر سی نفر بود متفرق شدند.

از طرف رئیس شهربانی کل کشور - سرتیپ سهیلی

رونوشت برابر اصل است - مکرمی - دفتر سیاسی - ۲۶/۷/۲۸

[۱۸۳۳ - ۱۰۹۰۱۵]

وزارت کشور، رونوشت گزارش شهرداری کل کشور، شماره ۱۵۷۲/۱۸۱۳۳/۱، مورخه ۲۶/۷/۲۰، محرمانه

وزارت کشور

به استحضار می‌رساند: شهرداری رشت گزارش می‌دهد، ساعت ۱۸ روز ۲۶/۶/۲۷ در سالن حزب ایران پس از خواندن و نواختن سرود حزبی آقای خورگامی ضمن سخنرانی بیان داشته اگر ماشین آلات در ایران وجود داشت ملت به این درجه بدبخت و بیچاره نمی‌شده و بیچارگی ملت در اثر عدم لیاقت هیئت حاکمه است و آنان جز سواری بر دوش ملت کاری ندارند. بعداً آقای فرجاد کارمند پست و تلگراف از سازمان ملل متفق انتقاد و اظهار کرده دولت مصر در مورد تخلیه خاک خود از قوای انگلیس چندی است به سازمان ملل شکایت نموده ولی سازمان تاکنون نتوانسته تصمیمی اتخاذ کند و این خود می‌رساند سازمان به منظور پیشرفت منافع دول بزرگ ایجاد شده است. سپس اشاره به نطق ژرژ آلن سفیر کبیر امریکا نموده که نامبرده در نطق خود اظهار داشته امریکا همواره برای دفاع از دول ضعیف آماده می‌باشد، در صورتی که معلوم نیست این حرفها به مرحله عمل درآید آن وقت که ما فریاد می‌زنیم این وکلای قلابی را به ما تحمیل نمایند کسی گوش نداده تاکنون دو ماه است مجلس افتتاح شده است ولی نمایندگان مجلس نتوانستند کاری از پیش ببرند و پیوسته در مجلس مشغول افشای دزدیهای یکدیگر بوده و صراحتاً می‌گویند ما دست نشانده دولت می‌باشیم. و در مورد تقاضای دولت شوروی راجع به استخراج نفت از ایران اظهار نموده، دولت شوروی مفاد قرارداد خود را به اطلاع جهانیان رسانیده ولی هیچ حزبی راجع به نفت اظهار عقیده ننموده‌اند. ضمناً مواد منتشره در بیانیه حزب ایران را که عبارت از تشکیل دولت لایق وطن پرست، برکناری مستشاران خارجی، محدود ساختن امتیاز نفت جنوب به مقررات و مواد امتیازنامه، استخراج معادن نفت، به دست ایرانیها و ایجاد حداکثر تسهیلات ممکنه برای فروش به روسها [برای] جمعیت حضار قرائت و در ساعت ۲۰، جمعیت که بالغ بر چهل نفر بودند متفرق گردیدند. دو نفر از کارمندان دولت آقای طاهرزاده دادیار و عباس قاسمخانی

کارمند بانک کشاورزی در سخنرانی مزبور شرکت داشتند.
از طرف رئیس شهربانی کل کشور - سرتیپ سهیلی
رونوشت برابر اصل است [امضاء] دفتر سیاسی ۲۶/۷/۲۸

[۱۸۳۴ - ۱۰۹۰۱۵]

۵۶

[رئیس شهربانی کل کشور به وزارت کشور، ۲۵/مهر/۱۳۲۶]

وزارت کشور، محرمانه، ۱۶۸۴۶/۸۳۲۰، رونوشت

وزارت کشور

به استحضار می‌رساند: شهربانی گیلان گزارش می‌دهد، ساعت ۱۸/۳۰ روز جمعه ۱۰ ماه جاری در سالن حزب ایران پس از خواندن و نواختن سرود حزبی بدو آقای فرجاد کارمند پست و تلگراف سخنرانی و بیان داشت: صدی پانزده تخفیفی که دولت برای زارعین معین کرده کافی نمی‌باشد و بایستی تجدید نظر شود، زیرا کشاورزان گیلان در منتهای بیچارگی و بدبختی و فقر به سر می‌برند و اضافه نموده است جاده قریه لشت نشاء خراب و مالکین برای اینکه اهالی آنجا همیشه در نادانی باقی بمانند تعمداً در تعمیر آن اقدام نمی‌کنند. ساکنین آن قریه به واسطه نداشتن بهداشت اغلب به کلی عاجز و ناتوان می‌باشند و بیش از چهل سال عمر نمی‌کنند. بعداً آقای رواسانی دادیار دادرسی رشت اظهار نموده است: بین دول بزرگ یک نوع بدبینی و رقابت خاصی تولید گردیده و سپس به نطق والاس معاون ریاست جمهوری آمریکا اشاره نموده که نامبرده اظهار داشته است: کمک دولت آمریکا به دولتها فقط به منظور به دست آوردن نفوذ و نفت خاور میانه است و راجع به ورود هشت نفر نمایندگان امریکایی به ایران اظهار کرده آنان قصد دارند از کوچکترین جریانات ارتش ایران آگاه گردند و چنانچه دولت بخواهد خود

را بی طرف معرفی نماید می بایستی بیانیه [ای] را که از طرف حزب ایران منتشر گردیده مورد توجه قرار داده و مواد چهارگانه آن را به موقع اجرا گذارد، در غیر این صورت موجبات رنجش همسایه شمالی را فراهم خواهد ساخت. ساعت ۲۰ سخنرانی خاتمه و جمعیت که بالغ بر ۲۵ نفر بودند متفرق شده اند.

از طرف رئیس شهربانی کل کشور - سرهنگ حسام وزیری
رونوشت برابر اصل است [امضاء]

[۱۸۳۴ - ۱۰۹۰۱۵]

۵۷

[رئیس شهربانی کل کشور به نخست وزیر، ۱۳/آبان/۱۳۲۶]

وزارت کشور، شهربانی کل کشور، اداره کارآگاهی، شماره ۱/۹۰۵۹، تاریخ ۱۳/۸/۱۳۲۶
محرمانه مستقیم

جناب اشرف آقای نخست وزیر

طبق گزارش شهربانی رشت، روز ۲۶/۸/۲ آقای حسن صدر مدیر روزنامه قیام ایران با ماشین سواری شخصی متعلق به حسین علی ریاحی به اتفاق فرخ نقیبی مالک مقیم رشت از تهران به رشت رفته، در منزل آقای نقیبی وارد و ساعت ۱۰ روز ۸ در کلوپ حزب ایران با حضور عده [ای] قریب به یکصد نفر در اطراف زمامداری شاه فقید، همچنین نسبت به طرز حکومت فعلی خصوصاً دادگستری و شهربانی تنقیداتی نموده و موضوع تنقید از شهربانی مربوط به عدم سوء پیشینه بوده که مشارالیه در مرکز برای امور وکالتی خود احتیاج داشته که کلمه آقا در گواهینامه ذکر نشده است و به سخنرانی خود در مسجد جامع تهران اشاره نموده و نسبت به حمل جنازه شاه فقید اظهار مخالفت کرد و نیز در نظر داشته است روز عید غدیر در مسجد جامع رشت بیاناتی نماید.

رئیس شهربانی کل کشور - سر‌تیب صفاری [امضاء]

[۱۸۳۴ - ۱۰۹۰۱۵]

۵۸ [رئیس شهربانی گیلان به شهربانی کل کشور، ۸/بهمن/۱۳۲۹]

وزارت کشور، شهربانی کل کشور، رونوشت گزارش شهربانی گیلان، مورخه ۲۹/۱۱/۸، شماره ۵۲۵۲/۷۸۳۹، محرمانه مستقیم

شهربانی کل کشور، اداره کارآگاهی، تغقیب شماره ۵۱۲۱/۷۶۵۳، ۳۰/۱۰/۳۲۹ ساعت ۱۶/۳۰ روز جمعه ۶ ماه جاری در سالن حزب ایران سخنرانی هفتگی تشکیل، بعد از خواندن سرود حزبی به وسیله افراد حزب آقای سلامت بخش در اطراف نفت اظهار داشت: بایستی در همه وقت فکر و خیال شما برای نفت بوده و از این فکر خارج نشوید زیرا نفت بزرگترین منابع ثروت ایران است و اضافه نمود به طوریکه شایع است انگلیس‌های خواهند بانک خودشان را در ایران منحل نمایند. ولی دروغ گفته و قصد فریب ما را دارند. یعنی فکر می‌کنند که اگر بانک آنها تعطیل شود به بازار ایران لطمه وارد خواهد آمد و بیان داشت: دولتهای ما دست نشانده آنها بوده و هستند لیکن در زمان رضا شاه فقید کسی قدرت حرف زدن نداشت ولی اکنون مردم بیدار شده و می‌دانند که مدت‌هاست انگلیسها خون ما را در شیشه ریخته و باعث بدبختی ما هستند و دیگر زیر بار حرف آنها نخواهند رفت. همانطوری که فعلاً در تمام ایران جنبشی شده و می‌خواهند صنعت نفت را ملی نمایند. سپس آقای وحید خورگامی در اطراف مسائل روز ابتدا به جنگ کره اشاره نمود بیان داشت: وکلای ما ۹۱ رای اعتماد به آقای رزم آرا نخست وزیر داده‌اند مخصوصاً وکلای گیلان که اسکلت محض و منتظر تلفون هستند که پرونده و لایحه‌های مورد نظر را امضاء کنند بعداً با اشاره به آقای استاندار بیان داشت

در این مدت کار خیری برای ما نکردند و هر کس به گیلان منتقل می شود فقط برای پر کردن جیب خود و عیاشی و تفریح می باشد و معلوم نیست مردم گیلان چرا این اندازه سست هستند و جنبشی ندارند و اضافه نمود که در شیراز به طرف دانش آموزان شلیک کردند در اینجا هم پلیسهائی که از مالیات ما خود را اداره می نمایند برای جگر گوشه ما سر نیزه کشیدند، بیان داشت: آقای وزیر کشور به رشت آمده اند نمی دانم مردم ایشان را ملاقات نموده و درباره میتینگ صحبت شده است یا خیر در این بین جمشید عابدینی که در صف حاضرین بوده بیان داشت (بله ۱۱ عدد سگ شکاری آوردند که برای شکار بروند اینها که به درد ملت نمی رسند) ساعت ۱۸ سخنرانی خاتمه و جمعیت که ۳۰۰ نفر بالغ بودند متفرق شدند.

رئیس شهربانی گیلان. رشت. سرتیپ همایونفر
رونوشت برابر اصل است [امضاء] ۲۹/۱۱/۹

[۲۳۰۰۶۲۳۰ - ۲۹۰۰۰۳۱۲ ن ۱۱ آ آ]

بندر پهلوی

[رئیس شهربانی کل کشور به نخست وزیر، ۲۳/اردیبهشت/۱۳۲۵] ۵۹

وزارت کشور، اداره کل شهربانی، اداره دفتر کل، دائره اول، تاریخ ۲۳/۲/۲۵، شماره ۱/۱۳۵۱/۲۱۲۷، محرمانه مستقیم

جناب آقای نخست وزیر و وزیر کشور

برطبق گزارش تلگرافی شماره $\frac{۳۳۸}{۲۵/۲/۱۱}$ شهربانی رشت معروض می گردد:

ساعت ۱۷ روز ۲۰ ماه جاری دو کامیون از افراد حزب ایران در بندر پهلوی با یک پرچم سه رنگ و یک پرچم سفید که روی آن نوشته شده بود: «حزب ایران ورود ارتش دلیر ایران را تبریک می‌گوید» به حال تظاهر و فریاد زنده باد اعلیحضرت همایونی غفلتاً وارد رشت شده و اعلامیه‌های کوچک چاپی به مضمون بالا میان مردم پخش نموده و در جلو کلوپ حزب ایران قدری توقف، به اظهار این که چرا ارتش ایران به بندر پهلوی نیامده و ما به منظور استقبال آنها به رشت آمده‌ایم، به بندر پهلوی مراجعت نمودند.

رئیس شهربانی کل کشور - صفاری [امضاء]

[۱۸۲۱ - ۱۰۹۰۱۵]

[عده‌ای از طرفداران حزب ایران بندر پهلوی به نخست وزیر، ۱۵/مرداد/۱۳۲۵] ۶۰

وزارت پست و تلگراف و تلفن، تلگراف از بندر پهلوی به ط، شماره قبض ۲۷۸۴، شماره تلگراف ۱۸۰، تاریخ اصل ۱۵، تاریخ وصول ۵/۱۵

آقای نخست وزیری رونوشت کمیته مرکزی حزب توده ایران، رونوشت کمیته مرکزی حزب ایران، رونوشت ظفر رونوشت رهبر، رونوشت جبهه. روز دوشنبه ۲۵/۵/۱۴ به مناسبت آغاز چهل و یکمین سال عید مشروطیت ایران میتینگ عظیم و مهیجی در ایستگاه بندر پهلوی با حضور چند هزار نفر از قاطبه اهالی دایر و قطعنامه زیر مورد توجه و تصویب قرار گرفت:

۱ - به منظور تعمیم دموکراسی در سرتاسر کشور و حفظ استقلال حقیقی و اجرای برنامه اقتصادی مترقی قاطبه اهالی برای هرگونه فداکاری و جان بازی حاضرند و با دل و جان از کابینه ائتلافی آقای قوام پشتیبانی خواهند کرد.

۲ - از دولت آزادیخواه کنونی تقاضا می‌شود برای تجلیل مشروطیت و به یادبود احقراری

که برای احیا و ابقای آن فداکاری کرده‌اند مجسمه‌های قهرمانان انقلاب را در میدانهای عمومی شهرها بر پا کنند و خیابانهای مهم شهرها را به نام آنها بخوانند.

۳ - دشمنان مشروطیت مسبب فاجعه خونین آبادان و کشتار وحشیانه سمنان و بیدادگری کرمان باید هر چه زودتر محاکمه و مجازات شوند.

۴ - ملت ایران به پاس فداکاریهای عظیم و فراموش نشدنی که در راه حصول پیروزی متفقین و شکست قطعی فاشیست بر خود هموار کرده است باید از کنفرانس جهانی صلح پذیرفته شود. دکتر بهزادی مهندس محمدزاده مهندس وثوق. ربیع مقدم روشنیان.

[۱۸۲۴ - ۱۰۹۰۱۵]

۶۱ [اطلاعیه سه تن از اعضای کمیته بندر پهلوی حزب ایران، آبان ۱۳۲۵]

به اطلاع عموم افراد حزب ایران بندر پهلوی می‌رساند بنا به تصمیم اکثریت کمیته، حزب ایران بندر پهلوی از تاریخ ۲۶/۸/۲۸ الحاق خود را به حزب دموکرات ایران بندر پهلوی اعلام، بدین وسیله تقاضا می‌شود کلیه افراد سابق حزب ایران خود را به دبیرخانه حزب دموکرات ایران (بندر پهلوی) معرفی نمایند.

مهندس جم نژاد محمدعلی صالح پور رحیم جم پور

۶۲ [اطلاعیه کمیته ایالتی حزب ایران - گیلان، آبان ۱۳۲۵]

اخراج

ضمیمه شماره ۲۲ دیلم

به اطلاع می‌رساند: نظر به اینکه رحیم جم پور (طلوع) - جم نژاد - محمد علی صالح پور افراد حزب ایران بندر پهلوی بر خلاف سوگند خود در صدد خیانت و اخلال در امور

حزب بوده‌اند، لذا طبق پیشنهاد شورای شهرستان بندر پهلوی و تصویب کمیته حزب ایران گیلان از تاریخ ۲۵/۸/۲۰ از حزب ایران اخراج گردیده و هیچگونه سمتی در حزب ندارند.

کمیته ایالتی حزب ایران - گیلان

[۱۸۲۳ - ۱۰۹۰۱۵]

۶۳

[بیانیه حزب ایران بندر پهلوی، آبان ۱۳۲۵]

تکذیب

چون اخیراً ورق پاره‌هایی حاکی از الحاق حزب ایران بندر پهلوی به حزب دموکرات ایران که به امضای سه نفر از افرادی که از تاریخ ۱۳۲۵/۸/۲۰ از حزب ایران اخراج گردیده‌اند منتشر شد، اینک الحاق دو حزب بدین وسیله رسماً تکذیب و به اطلاع عامه می‌رساند که سه نفر نامبرده با وجود ادای سوگند به قرآن مجید و پرچم مقدس ایران در مورد وفاداری به حزب ایران با انتشار ورق پاره مزبور سند خیانت و بی‌ایمانی خود را به دست خود امضاء نموده‌اند.

کمیته و شورای حزب ایران

بندر پهلوی

ضمیمه روزنامه دیلم - شماره ۲۲

[۱۸۲۳ - ۱۰۹۰۱۵]

ضمیمه شماره ۲۴ روزنامه دیلم، ۲۵/۹/۷

بیانیه

حزب ایران بندر پهلوی

چند روز قبل ورق پاره‌هایی به امضای سه نفر از افراد اخراج شده از حزب ایران منتشر شد و در آن چنین وانمود کرده بودند که حزب ایران بندر پهلوی به حزب دموکرات ملحق شده است. طبق تصویب کمیته و شورای حزب ایران بیانیه [ای] انتشار یافت و موضوع الحاق رسماً تکذیب گردید. برای اینکه همشهریان عزیز [و] قاطبه آزادیخواهان ایران این عده و محرکین آنها را بهتر بشناسند و بدانند چه اشخاصی سرنوشت هم میهنان عزیز را بازیچه خود قرار داده و با زیر پا گذاشتن تمام مقدسات برای جاه و مقام و پول هر روز از حزبی به حزب دیگر می‌روند، مبادرت به انتشار این بیانیه گردید.

از بدو تشکیل حزب ایران بندر پهلوی چند نفر که در راس آنها رحیم جم‌پور، محمد علی صالح پور و جم نژاد (که عنوان مهندسی را بی جا برای کسب اعتبار به نام خود افزوده و در زیر آن ورق پاره‌ها به نام مهندس!! جم نژاد امضاء کرده است) داخل حزب شدند در تمام دوران فعالیت‌های حزبی همیشه سعی می‌کردند حزب را از صورت یک حزب مترقی خارج کرده و فقط فعالیت آنها صرف تهیه آرائی به نفع آقای موسی مرزبان می‌شد که خود عضو حزب ایران بوده و انتظار داشت روزی از طرف حزب ایران کاندید بندر پهلوی بشود. آقای موسی مرزبان و تمام آن عده مانند سایر افراد حزب ایران به قرآن مجید و پرچم ایران سوگند یاد کرده بودند که هیچگاه به حزب ایران خیانت ننمایند و تا موقعی که اعلان انتخابات منتشر شده بود، چون هنوز امید داشتند که حزب ایران آقای مرزبان را کاندید خواهد نمود کمتر در صدد اختلال بر می‌آمدند، ولی پس از این که از این موضوع ناامید گشتند و آقای مرزبان هم اظهار تمایل به حزب دموکرات ایران نمود تا به وسیله آن حزب شاید به کام خود برسد و عملاً بر خلاف سوگند خود عمل کرد آن

عده نیز از نامبرده پیروی کرده و افراد را تشویق می نمودند که عضویت حزب دموکرات را قبول نمایند. این اشخاص که آراء و عقاید خود را پیش فروش کرده بودند از دستورات ارباب خود تبعیت نمودند و چنانچه باز دستور تازه بگیرند ناچار کور کورانه به آن اطاعت خواهند نمود. وقتی خیانت آنها واضح شد بنا به پیشنهاد شورای بندر پهلوی و تصویب کمیته ایالتی گیلان از حزب اخراج شدند خوشبختانه آنها نیز در این موقع ورق پاره هائی منتشر کردند و به دست خود سند خیانت خود را امضاء نموده و به عموم نشان دادند که به چه علت از حزب اخراج شدند. وقتی که با این عمل کاملاً مفتضح شدند در مقابل سؤال اشخاصی که از آنها می پرسیدند چرا بر خلاف سوگند خود عمل نموده اند می گفتند: چون مخالف ائتلاف بودند ناچار به چنین عملی مبادرت ورزیدند. برای اینکه عموم به نادرستی ادعای آنان پی ببرند ناچاریم عمل آن دفعه را نسبت به ائتلاف از روی مدارکی که در دست است شرح دهیم. در مرداد ماه انتخاب کمیته حزب ایران به عمل آمد و سه نفر مزبور با آقای دکتر کمال (عضو سابق حزب ایران و عضو فعلی کمیته حزب دموکرات) به عضویت کمیته انتخاب شدند و هر چهار نفر مزبور ائتلاف را متفقاً پذیرفته و در صورت جلسه نیز آن را نوشته امضاء می کنند و فوراً تلگرافی به امضای آقای دکتر کمال به مضمون زیر که در شماره ۲۷۷ - روزنامه جبهه نیز چاپ شد به تهران مخابره می نمایند:

کمیته مرکزی حزب ایران، رونوشت کمیته مرکزی حزب توده رونوشت روزنامه جبهه، رهبر، ظفر، بندر پهلوی، روزنامه دیلم تشکیل جبهه نیرومند موتلفه و کابینه ائتلافی را صمیمانه تبریک می گوئیم ۴۱ کمیته محلی حزب ایران بندر پهلوی «دکتر کمال»
و ضمناً تصویب می نمایند نامه ای به حزب توده بندر پهلوی بنویسند که متن آن در زیر چاپ می گردد

« ۴۰ - ۲۲/۵/۲۵ کمیته ولایتی حزب توده بندر پهلوی، از ائتلاف احزاب آزادیخواه و توده بی نهایت مسرور و کمیته محلی حزب ایران بندر پهلوی انتظار دارد برای حل هر گونه مشکلات عملاً با همدیگر تشریک مساعی نموده و ضمناً موفقیت جبهه نیرومند ائتلافی را از خداوند مسئلت می نمائیم - حزب ایران بندر پهلوی مهندس جم نژاد»

و نیز پس از چند هفته آقای موسی مرزبان به بندر پهلوی آمدند. در سخنرانی که در حزب ایران در حضور عموم نمودند ائتلاف احزاب آزادیخواه را تأیید کردند. اگر این آقایان مخالف ائتلاف بودند لازم بود در همان موقع ائتلاف از حزب استعفا بدهند، ولی برعکس تا موقعی که موضوع انتخابات به میان نیامده بود از ائتلاف جداً پشتیبانی کردند، ولی پس از آگهی انتخابات بر خلاف سوگند خود رفتار نموده و به حزب دمکرات رفتند. با این همه چون با فعالیت خستگی ناپذیر افراد با ایمان حزب ایران مواجه شدند، دست به عمل مضحک دیگری زدند، به این معنی که چندی قبل رحیم جم پور و صالح پور تلگرافی به استانداری استان اول مخابره کردند که آقای دکتر نظری با چهار نفر از روشنفکران حزب ایران قصد قتل!! دو نفر مزبور را دارند و استانداری هم برای روشن شدن مطلب موضوع را طی نامه‌ای به شهربانی بندر پهلوی رجوع نمود. اینک برای استحضار عامه چند سطر از نامه مزبور و عیناً درج می‌گردد.

« ... شاکیان را تهدید به قتل می‌نمایند که اجباراً با حزب توده ائتلاف کنند. نامبردگان اضطراراً^(۱) با توسل به نگرهبانی از دست آنان خلاص و راحت می‌شوند و بطوری که اظهار می‌دارند فعلاً هم در صدد قتل آنها...» قضاوت درباره این دروغ و تهمت عجیب به عهده همشهریان عزیز است. به مناسبت اتهام ناروایی که دو نفر نامبرده به پنج نفر از افراد روشنفکر حزب وارد کرده‌اند به وسیله مقامات صلاحیت دار به نام منتصری تعقیب می‌شوند، ولی در عین حال خواستیم با درج حقایق مزبور اهالی محترم متوجه شوند این اشخاص که حتی کتباً با ائتلاف موافقت کرده‌اند تا چه اندازه به دروغ موضوع مخالفت با ائتلاف را چه در نزد مردم و چه در تلگراف به استانداری بهانه‌ای برای موجه نشان دادن عمل خیانت کارانه خود قرار داده‌اند و ثابت کردند که برای آنهائیکه پابند به سوگند خود نباشند هیچ اشکالی ندارد که نسبت چاقو کشی یا قصد قتل به افراد روشنفکری که طرف توجه عموم اهالی می‌باشند بدهند.

همشهریان عزیز. حزب دمکرات کلوپ؟؟ حزب ایران را اشغال کرد.

و کلیه آثائی حزب را نیز بردند، ولی آیا با گرفتن محل حزب خواهند توانست ایمان

افراد آن را نیز از بین ببرند. البته نه! هنوز چند روزی از این واقعه نمی‌گذرد که حزب ایران در کلوب جدید (در عمارت سابق اداره اقتصاد) افتتاح شد و فعالیت خستگی ناپذیر افراد با ایمان این حزب به شدت ادامه دارد. هر قدر فشار بر آزادیخواهان بیشتر شود جبهه آنها فشرده‌تر و قلب آنان به یکدیگر نزدیکتر خواهد شد.

در این موقع باریک که افراد صالح از خائن تشخیص داده می‌شوند - حزب ایران افتخار دارد که از مبارزین سر سخت برای تحصیل آزادی بوده بار دیگر تأیید می‌نماید که وفادارترین عضو جبهه ائتلافی احزاب آزادیخواه می‌باشد.

پاینده باد جبهه مؤتلفه آزادیخواه

نیرومند باد حزب ایران

درود بر آزادیخواهانی که در سخت‌ترین شرایط برای نجات میهن مبارزه نموده و از فدا کردن جان خود دریغ ننمایند.

[۱۸۲۳ - ۱۰۹۰۱۵]

مازندران

۶۵

[بیانیه کمیته ایالتی گرگان و رشت - حزب ایران، ۱۳۲۴]

بیانیه حزب ایران

کمیته ایالتی حزب ایران گرگان و دشت افتخار دارد که به وسیله مژده تشکیل جبهه مؤتلف احزاب آزادیخواه را به اطلاع رفقای حزبی و همشهریان گرامی برساند.

به طوریکه عموم افراد بی غرض و میهن پرست تصدیق دارند، کشور عزیز ما که

سالهای متمادی در زیر فشار خورد کننده عمال ارتجاع و مزدوران استعمار به وضع فلاکت باری دچار شده بود، در این موقع که حتی کشورهای مستعمره و نیمه مستقل برای پاره کردن زنجیر اسارت و به دست گرفتن سرنوشت خود به جنبشهای آزادیخواهانه و فداکارانه پرداخته‌اند لازم بود که آزادیخواهان و روشنفکران میهن پرست کشور عزیز ما نیز با صرف نظر از اختلافات جزئی و طبقاتی قبل از هر چیز نیروی مادی و معنوی خود را در قلع ریشه تمام مفاسد و بدبختیهای کشور که در نتیجه خیانتهای نوکران ارتجاع و استعمار می‌باشد متمرکز نمایند. علیهذا برای نیل به این منظور مقدس احزاب آزادیخواه ایران و توده ضمن اعلامیه مورخه ۲۵/۴/۹ ائتلاف خود را در شش ماده نسبت به اصولی که مورد نظر و علاقه مشترک آنها بوده و هدف آن شکست کامل عناصر ارتجاعی و مخالفین اصلاح و آزادی و ترقی ملت ایران و حفظ استقلال سیاسی و اقتصادی کشور و تقویت روابط حسنه با کلیه دولتهائی که موافق با آمال آزادیخواهانه ملت ایران هستند و حمایت کارگران و زحمتکشان و همکاری با سایر عناصر آزادیخواه و روشنفکر کشور می‌باشد اعلام نمودند. و همچنین به موجب اعلامیه نامبرده احزاب مزبور جداً از هر گونه عملی که موجب تضعیف یکدیگر باشد خودداری می‌نمایند ولی البته فعالیت حزبی هر یک از احزاب نامبرده طبق خط مشی مخصوص خود به نفع سعادت کشور ادامه و نسبت به اعمال یکدیگر مسئولت مشترکی نخواهند داشت و بدیهی است در صورتیکه نسبت به مسائلی توافقی نظر قبلی بین کمیته دو حزب حاصل شود اعلامیه مشترکی در آن مورد صادر خواهد شد

پاینده ایران

حزب ایران

کمیته ایالتی گرگان و دشت

[۱۸۱۶ - ۱۰۹۰۱۵]

۶۶ [رئیس شهربانی کل کشور به وزارت کشور، ۲۱/مرداد/۱۳۲۶]

وزارت کشور، شهربانی کل کشور، تاریخ ۲۶/۵/۲۱، شماره ۱۲۰۳۶/۵۱/۹۷

وزارت کشور

شهربانی گرگان گزارش می دهد که حزب ایران کمیته دشت و گرگان چند مرتبه بیانیه ای با قلم تهیه و جلو درب حزب نصب نموده [است]. چون نسبت به مقامات دولتی و حزب دمکرات ایران توهین کرده بود طبق دستور آقای فرماندار گرگان اوراق مزبور جمع آوری به فرمانداری تحویل [شد و] مراتب نیز به دادستان گرگان اعلام گردیده است. اخیراً حزب مزبور بیانیه ای بر علیه و تنقید از نخست وزیران سابق و اشخاصی که به حزب دمکرات ایران گرویده اند انتشار داده است که عیناً به ضمیمه ایفاد می گردد. از طرف رئیس شهربانی کل کشور - سرهنگ حسام وزیری [امضاء] حاشیه ضمیمه ملاحظه نشد.

[۲۹۰۰۰۶۰۶۹]

مرکزی - اراک

۶۷ [کفیل شهربانی اراک به فرمانداری اراک، ۳/بهمن/۱۳۲۴]

وزارت کشور، ۲۴/۱۱/۳، ۵۴۶۰

اداره فرمانداری شهرستان اراک

طبق گزارش مامورین ساعت ۱۶ روز ۲۴/۱۱/۲۰۰۲ قریب ۷۰ نفر از کارمندان راه آهن و متفرقه در کلوپ حزب ایران جمع و آقایان امین و سهیلی و قهقائی و حاتمی سخترانی و مفاد اظهارات آنان راجع به اتفاق و اتحاد با یکدیگر و در موضوع انجمن ولایتی و مذاکرات مهندس توکلی با آقای فرماندار که در موقع اخذ رای یک نفر از طرف حزب ایران حضور داشته باشد، چون ۷۰۰ نفر کارگر هستیم باید رای بدهیم. در صورتیکه قبول ننمودند صندوق را از بین می بریم و روزنامه مرد امروز رانیز جهت حاضرین قرائت نمودند و تکذیب از آقای خاکباز و شکرانی در خصوص احضار رعایا به شهر. ساعت ۱۸ و نیم متفرق گردیدند. مراتب برای استحضار عرض شد.

کفیل شهربانی اراک - سرپرست عبقری - [امضاء]

۸۲ محرمانه ۳۲۴/۱۱/۸

رونوشت برای استحضار وزارت کشور تقدیم می شود.

فرماندار شهرستان اراک شبیدیز [امضاء]

[۱۸۱۳ - ۱۰۹۰۱۵]

۶۸ [رئیس شهربانی کل کشور به نخست وزیر و وزیر کشور، ۱۸/مهر/۱۳۲۵]

وزارت کشور، شهربانی کل کشور، اداره کارآگاهی، شماره ۱/۶۳۰۳/۹۷۶۶، تاریخ ۲۵/۷/۱۸

محترماً به استحضار عالی می رساند، طبق گزارش شماره ۱۵ - ۲۵/۷/۱۴ شهربانی اراک اخیراً آقای مهندس زیرک زاده دبیر کل حزب ایران به آنجا رفته و دو جلسه در باشگاه مربوطه و دبیرستان پهلوی با حضور عده ای از افراد حزب توده و حزب ایران درباره روش حزبی سخترانی نموده است.

از طرف رئیس شهربانی کل کشور - پاسیار ۱ حسام وزیری [امضاء]

[حاشیه] جناب آقای فیروز ۲۶/۷/۲۵ - رونوشت فرستاده شد ۷/۲۲

[۱۸۲۹ - ۱۰۹۰۱۵]

همدان - ملایر

۶۹

[اعلامیه کمیته ولایتی حزب ایران، ملایر، ۴/تیر/۱۳۲۵]

شهردار یکی دیگر از عمال ملک مدنی رفت!

«زحمات خستگی ناپذیر نخست وزیر وطن پرست ایران مژده‌های شیرین می‌دهد» مبارزه سر سخت آزادیخواهان و روشنفکران و اصلاح طلبان که حیات ملت ایران بستگی به آن داشت، بالاخره به ثمر رسید. کابینه محبوب قوام السلطنه را به وجود آورد و به دست این رادمرد ایرانی عمال ارتجاع که ملک مدنی [را] بواسطه قدرت غیر قانونی خود در رأس ادارات ملایر جا زده بود یکی پس از دیگری از پشت میزها که تصور می‌کردند ارث پدر آنهاست سرنگون شده و می‌شوند. سرهنگ نگهبان رفت، احتشامی سقوط کرد. دادستان منتقل گردید. آقای مبصر روشن فرماندار آزادیخواه و میهن پرست با کمال احترام بازگشت نمود. سه تفنگ دار معروف یکی مضروب، یکی مفلوک و یکی واژگون گردید و باید منتظر باشند تا دست انتقام ملت مظلوم ایران گریبان آنان را گرفته مانند سید ضیاءها و امامیها و ارفعها در کنج زندان انداخته و تا تشکیل محکمه ملی در گوشه مرطوب زندان در عذابشان نگاه دارد.

همان طوری که در بالا ذکر شد این ثمره مبارزات شدید میهن پرستان و آزادیخواهان مترقی است که صفحات روزنامه جبهه ارگان مرکزی حزب ایران شاهد یک قسمت از این نبرد می‌باشد. باری این روزنه‌های امید بهترین مشوق و محرک ماست. این

روزنه‌های امید هادی ما در تمام مراحل تاریک مبارزات خواهد بود و اینکه پاره‌ای از افراد کوتاه فکر پیشرفت مرتجعین را در انتخابات شهرداری که با کمک شهردار معزول انجام گرفت، برای ترسانیدن توده عوام و راندن آنها از گرد احزاب ملی و آزادیخواه پیراهن عثمان کرده‌اند علاوه بر اینکه برای آزادیخواهان بدون اثر بوده نتایجی هم از قبیل تحصیل تجربه از رفتار پست عمال ارتجاع در انتخابات اخیر شهرداری و وارد کردن مقدار زیادی از آرا به نفع کاندیدهای خود به صندوق داشت. از طرفی هر روشنفکر با محاسبه زیر، پیروزی ما را مسلم و نزدیک خواهد دید:

وکلائی اکثریت که بیشتر آنها حوزه انتخاباتی خود را با اعمال نفوذ در دستگاه دولتی مرکز و تاخت و تاز قرار داده و حکومت خود مختار تشکیل داده بودند «من جمله وکیل صد در صد ملی ملایر» بیش از بیست سال نوکری اجانب با بوسیدن خاک در سفارتخانه‌ها و با تعظیم در مقابل نابغه عظیم الشان توانسته‌اند مقداری که شاید دو برابر آرای آزادیخواهان است رأی تهیه نمایند، ولی آزادیخواهان در اثر دو سال مبارزه در مقابل بیست سال و اندی امروز در حدود نصف آرای آنها شاید بیشتر در صندوق رأی داشتند در صورتیکه در سالهای گذشته حتی از داشتن یک رای هم محروم بودند و دیگر آنکه رأی دهندگان به کاندیدهای ما را طبقه روشنفکر تشکیل داده بودند و رأی دهندگان به نامزدهای آنان همان طبقه استثمار شده بودند. به هر حال ما دو سال مبارزه کردیم آرا را به نصف رساندیم. در آتیۀ نزدیک اکثریت را طبق محاسبه بالا خواهیم ربود. باید هم همین طور باشد، زیرا حق با حقیقت است. خدا پشتیبان طبقات رنجبر و زحمت‌کش و مظلوم است. این گروه اگر توانستند چند سالی خون طبقات مظلوم را بکنند، امروز باید منتظر انتقام باشند آری روز انتقام نزدیک است، عمال سیه روزی ایران باید در آتش آن بسوزند، یعنی آنچه کاشته‌اند بدروند.

مرگ بر عمال ارتجاع - پیروز باد حزب دلاور ایران

کمیته ولایتی حزب ایران - ملایر

[۱۸۲۷ - ۱۰۹۰۱۵]

تویسرکان

۷۰ [دبیر کمیته حزب ایران - تویسرکان به نخست وزیر، ۲۷ مرداد]

وزارت پست و تلگراف، تلگراف از تویسرکان به ط، شماره تلگراف ۱۴۷، تاریخ اصل ۲۷،
تاریخ وصول ۵/۲۷

جناب اشرف آقای نخست وزیر، رونوشت جناب آقای مظفر فیروز، رونوشت جناب آقای اللهیار صالح، رونوشت حزب ایران، رونوشت حزب دمکرات ایران، رونوشت حزب توده ایران، رونوشت جبهه رونوشت رهبر. پیرو تلگرافات معروض راجع به تفکیک تویسرکان از تشکیلات ملایر و اعطاء شهرستان مستقل، کمیته حزب ایران شهرستان تویسرکان از طرف پنج هزار نفر اعضای حزب و به اتکاء آرزو و آمال یک صد هزار نفر اهالی تویسرکان که مورد موضوع معروضه است، توجه هیات معظم دولت را مجدداً معطوف [می دارد و] استدعا دارد در این مورد تصمیم مقتضی اتخاذ و تویسرکان را که [از] هر جهت حائز لیاقت است، از قید اسارت چندین ساله که مانع ترقی اجتماعی و اقتصادی بوده است، رهایی ببخشید. دبیر کمیته حزب ایران. ابوالفضل حق شناس

[۱۸۳۶ - ۱۰۹۰۱۵]

مذب ایران بیدار

حزب ایران بیدار در اوایل این دهه تأسیس شد. حسینعلی کاتبی از اهالی آذربایجان مؤسس آن بود.^(۱) ارگان این حزب هفته نامه سیاسی، اجتماعی "فریاد" بود که امتیاز آن به خود حسینعلی کاتبی تعلق داشت. "برزین" در شناسنامه مطبوعات ایران در خصوص مشی ارگان حزب ایران بیدار می نویسد: "فریاد" در دوران اولیه انتشار خود مشی چپگرا داشت و از حزب توده ایران حمایت می کرد.^(۲) به نوشته الول ساتن از اواسط سال ۱۳۲۴ شمسی موضع نشریه "فریاد" به سمت حمایت از قدرت مرکزی تغییر یافت.^(۳)

۱ - محمود تربتی ستیاری، همان، ص ۹۸

۲ - مسعود برزین، شناسنامه مطبوعات ایران از ۱۲۱۵ تا ۱۳۵۷ شمسی (تهران، بهجت، ۱۳۷۱) ص ۳۰۷

۳ - حسین ابوترابیان، همان، ص ۱۲۵

[مرامنامه حزب ایران بیدار، آبان ۱۳۲۰]

۱

بنام خداوند دانا و توانا

مقدمه

ایران، این سرزمین مقدّس که نیاکان پاک ما با عشق آن زیسته و هر یک در خور توانائی خود در حفظ و آبادی آن کوشیده‌اند، چراغهایی به جهان انسانیت تقدیم داشته است که همواره وظیفه مهمی را در مدنیّت بشر به عهده گرفته و هزاران سال تنها مشعلدار تمدّن در مشرق زمین بوده‌اند و بر اثر دانائی و توانائی این مردان بزرگ شخصیت کشور و میهن عزیز ما با خط برجسته‌ای در لوح تاریخ تمدّن ثبت گردیده است.

مردان نامور و گرانمایه‌ای در این آب و خاک پرورش یافته‌اند که اندیشه و گفتار و کردار آنان هنوز پس از قرن‌ها برای فرزندان خود بلکه تمام جهانیان سر مشق زندگی می‌باشد.

پیشوایان مذهبی، دانشمندان، فیلسوفان، شعرا و نویسندگان ما اصول و دستوراتی از فکر نیرومند خود به بار آورده‌اند که برای همیشه به نام «آثار جاویدان اندیشه بشری» زندگی و تمدّن را به سوی یک آرمان پاک راهنمائی خواهد کرد و هر اندازه فکر و احساسات عالیّه انسانی پیشرفت کند. ارزش مردان بزرگ ما بیشتر معلوم خواهد شد و مقام آنان در دل ما و تمام جهانیان ارجمندتر خواهد گشت.

با یک نظر اجمالی به تاریخ تمدّن خود خواهیم در یافت که ایرانی همیشه دارای روح لطیف و قوی، حس ابتکار، میل اخذ و تکمیل و استعداد چاره جوئی مخصوصی است که از یک طرف او را سر مشق و عادی ملل باستانی نموده و از طرف دیگر او را از خطرات بزرگ تاریخی و حوادث تلخ و هولناک سیاسی نجات داده است.

هر یک از خطراتی که به ملت ایران هجوم آورده است برای نابودی همیشگی هر ملت دیگری کافی بوده و همانگونه که تاریخ شهادت می‌دهد ملت‌های بزرگی که همدوش

او بوده‌اند بر اثر تسلط قوم دیگری اصالت خود را از دست داده و راه نیستی پیموده‌اند، ولی این ملت پایدار از زیر خاکستر هر آتش بزرگی مانند شرارهٔ فروزان بیرون آمده، قدّ مردانگی علم کرده و شایستگی خود را به دنیا ثابت و آشکار ساخته است، چنانکه به تلافی حملهٔ اسکندر، امپراطوری عظیم ساسانی، به جبران غلبهٔ تازیان، تمدن درخشان ایرانی، به ترمیم استیلای مغول، شاهنشاهی بزرگ صفوی و به تلافی تاخت و تاز افغانان، جهانگشائی نادر را به وجود آورده است.

این روح بزرگ که همواره آسمانها در دل و بهشتها در سینهٔ اوست، شخصیت‌های برجسته‌ای در خداپرستی، فلسفه، اخلاق، حکومت، تدبیر، دانش، ادب و شعر به وجود آورده است که هر یک به تنهایی برای سربلندی و افتخار ما کافی است.

صفحات تاریخ پر از آثار بزرگ جلوه‌های روح و مظاهر تمدن ایرانی است که در پس هر تحول بزرگ اجتماعی و تاریخی خصائص آن روح به شکل بهتر ظاهر گشته و لطائف معنوی آن جهان را روشن ساخته است.

آئین خداپرستی و توحید، اصول روشن اخلاقی و اجتماعی، شاهکارهای صنعت و دانش، سرودهای حماسی و پیامهای آسمانی شعر و ادب، فنون جنگ و دلاوری، نمونه‌های فداکاری و رادمدی، سرمشکهای بزرگ ملت پروری و میهن پرستی در تاریخ تمدن ایران مانند ستاره‌های تابناکی درخشان است.

اصول مذهبی و اخلاقی زردشت، پندها و افکار سودمند بوذرجمهر حکیم، حماسه‌های رزمی و ملی فردوسی، قصیده‌های شیوای فرخی و عنصری، مثنویهای روح پرور نظامی، غزلهای شیرین حافظ و سعدی، عرفان سنائی و مولوی، تدبیرهای حکیمانهٔ نظام الملک و خواجه نصیر، حکمت ابوعلی، طب رازی، فلسفهٔ فارابی، نقاشی بهزاد، موسیقی باربد و هزاران تراوشات روح ایرانی از بهترین جلوه‌های روح بشری و حاکی از عظمت فکری ملت باستانی ایران است. ملّتی که چنین آثار بزرگ و جاوید به گیتی تقدیم داشته همیشه در صف ملت‌های زنده جایی برای خود خواهد داشت.

مناعت طبع، وفور هوش، شهامت روح، حسّ ملاطفت و انساندوستی شهریاران بزرگ ما نمونه‌های بارز حکومت فاضله و انسانیت بوده و مورد تحسین هر دوست و دشمن

است.

بزرگواری کوروش، عظمت خشایارشا، کشورداری داریوش، جهانگشائی اردشیر، رعیت پروری نوشیروان، ایراندوستی ابومسلم، فداکاری یعقوب لیث، شجاعت سلطان جلال الدین خوارزمشاه، سیاست شاه عباس، کشورستانی و دلاوری نادر شاه، غیرت و همت لطفعلی خان زند و کوشش بزرگان ایران در راه میهن و ملت چشم جهانیان را همواره به سوی خود جلب کرده است.

رفتاری که این شهریان بزرگ با اقوام مختلف زیردست خود کرده و تدابیری که وزیران آنان در تمشیت امور مردم اتخاذ و عملی داشته‌اند بهترین سرمشقهای کشور داری و رعیت پروری است.

یهوده نیست که تمام خاور شناسان، ایران و ایرانی را به نیکی و بزرگواری ستوده‌اند، عبث نیست که متفکرین بزرگ، روح ایرانی را جاوید دانسته‌اند، بخیره نیست که فرّ و فیروزی ما را جهان گواهی داده است.

آزادگی و رادمردی سرشته طبع ایرانی است و تمایلی که مردم ایران برای ایجاد یک محیط صلح و صمیمیت نشان داده و بنی آدم را اعضای یکدیگر دانسته‌اند در تمام دوران تاریخی ملت ما منعکس می‌باشد.

در نتیجه این روح بزرگ است که هر وقت این ملت حکومتی موافق مصلحت عموم پیدا کرده قدمهای بزرگی در پیشرفت اجتماعی خویش و تمدن بشر و دانش و فضیلت برداشته است.

روح ایرانی با لطافت صلح و صفا و آزادی و برابری هماهنگ و از استبداد و خشونت بیزار است. حکومت مشروطه و قانون اساسی ما هم زاده همین احساسات آزادگی و انسان دوستی است.

پیدایش این حکومت همانا نتیجه تمایل اکثریت مردم ایران و اثر پیشرفت طبیعی افکار جماعت ماست که از راه صلح و تولید تفاهم و وحدت فکری به وجود آمده و چون شکل و رنگ ایرانی دارد و با روح و تمدن و مذهب ملی موافق است همه مردم ایران را دلداة خود ساخته و نگهداری آن را وظیفه عمومی قرار داده است.

تجربه‌های تاریخی نشان داده است که ایرانی بزرگ منشی و شرافت را دوست دارد و همچنانکه در حفظ بزرگواری و تحصیل حقوق خود از راه مسالمت و تولید تفاهم اصرار می‌ورزد، در برابر زور و بی‌اعتدالی هم سر سختی و از خود گذشتگی نشان می‌دهد. چنانکه در راه حفظ اصول مشروطه که زمانی دچار هیجانات و اضطرابات استبداد صغیر گردیده و آزادی سخت در خطر افتاده بود باز فداکاری و خونسردی آزادیخواهان و میهن‌پرستان ایرانی آن را نجات داد، پس از دوره حکومت مطلقه (۱۲۹۹ - ۱۳۲۰) هم کاملاً به ثبوت رسید که هیچ عامل قوی و هیچ قدرت قاهری نمی‌تواند عشق آزادی را در دل ایرانی خفه سازد و هر قدر زمان پیش می‌رود این عشق و علاقه نیز بیشتر خواهد گشت.

با ملاحظه آنچه فوقاً از نظر گذرانندیم، بسیار بجا و طبیعی است که هر فرد ایرانی از روی منطق و ایمان به گذشته پر افتخار خود بی‌بالد و به عظمت روحی خود اطمینان داشته و به آینده درخشان و سعادت‌مندی امیدوار باشد و برای نیل به مجد و عظمت استحقاقی خود از بذل مال و جان نهراسد.

ما با ایمان به اینکه «روح ایران زنده جاوید است» و با اتکا و اطمینان به صفات و لیاقت‌هایی که ملت ما در ادوار تاریخی از خود نشان داده است می‌خواهیم او را هشیار و به بزرگی دیرینه خود آشنا سازیم و روی این اصل است که بیداری همیشگی ایران را در مد نظر داشته و حزب «ایران بیدار» را بنیاد می‌گزاریم.

ما یقین قطعی داریم که چون این نهال نماینده آمال پاک یک ملت جاویدان است و میوه آن آزادی و دانش و خوشبختی و کار خواهد بود با کوشش و یاری افراد آن قوت خواهد گرفت و حس ابتکار و ایمان هر ایرانی آن را نیرومند و پایدار خواهد گردانید.

ما با خلوص نیت کامل و با حضور وجدان خود تصمیم داریم در راه بیداری ایران و تولید الفت و برابری و حس همکاری صمیمانه در بین فرزندان این آب و خاک و تقویت اساس وحدت ملی قدمهای بلندی برداریم. یگانه یاور ما در این راه خداوند و تنها تکیه گاه ما روح پاک و شرافت ایرانیست.

ما که در این راه قدم می‌گذاریم ایمان داریم که تمام افراد ایران شیفته و دل‌داده آرمان

مقدس ملی و عاشق ایران بیدار هستند.

مرام ما

در راه نیل به آرمان عالی خود که در زیر شرح خواهیم داد، پس از مطالعه در روحيات و احتياجات اکثریت ملت خودمان مسائلی را برگزیده‌ایم که خلاصه آنها در این صفحات نوشته شده و اصول آنها در دل‌های ما ریشه دوانیده است و پیش از شرح اصول مرام خود این نکته را یادآوری میکنیم که مقصود ما از کلمه ملت نژاد و جمعیت به خصوصی نیست که بخواهیم آن را تاج سر و سرور دیگران قرار دهیم، بلکه کلیه کسانی است که خود و پدران آنها در این آب و خاک زندگی کرده و در خوشی و راحت و غم و شادی شریک یکدیگر بوده‌اند و جمعیت ما هر کسی را که دارای این مشخصات باشد با آغوش باز و به نام ملت ایران می‌پذیرد.

اینک اصول مرام ما :

- ۱ - حفظ اصول دموکراسی و احترام قانون و حقوق
- ۲ - تقویت و تحکیم بنیان وحدت ملی و حفظ استقلال و عظمت ایران
- ۳ - پیشرفت رشد اجتماعی و فرهنگ عمومی
- ۴ - تقویت نسل و ازدیاد نفوس
- ۵ - تقویت افکار و احساسات و ترویج عواطف خداشناسی و انسان دوستی
- ۶ - تهذیب اخلاق و روحيات
- ۷ - بهبودی اوضاع اجتماعی و تقویت اقتصاد عمومی

برای پیشرفت اصول فوق اتخاذ تدابیر مثبت و عملی و اقدام و کوشش در اجرای منویات ذیل را لازم می‌دانیم و و به نسبت وسایلی که در دسترس داریم در این راه خواهیم کوشید.

برای نگهداری اصول دموکراسی که آنرا سر سلسله آمال و آرزوهای خود قرار

می‌دهیم به حفظ قانون که زادهٔ ارادهٔ ملت است خواهیم کوشید و تنها امری که در همه جا و نسبت به همه کس نافذ خواهد بود امر قانون است.

در راه حفظ و اجرای قانون و رعایت و احترام حقوق به آزادی نطق و قلم و اجتماعات و انتخابات و پاس صیانت شخصی و مسکن و برابری در مقابل قانون و دادگاه و تأمین استقلال و امنیت قضائی و تشکیل شوراهای استان و شهرستان در حدود احتیاجات محلی و نگهداری مرکزیت دولتی با مراعات شخصیت فرهنگی، اقتصادی، بلدی و بهداشتی مناطق کشور خواهیم کوشید.

برای تحکیم بنیان وحدت ملی و تولید صمیمیت و یگانگی مردم ایران با فکر و کار و گفتار پیشرفت طبیعی و اجتماعی آن را حمایت و تسریع خواهیم کرد و در این زمینه تقویت یک آرمان مقدس ایرانی و وحدت احساسات و اندیشه‌ها و یگانگی عواطف ملی و وطنی را وجههٔ همت خود خواهیم ساخت و فکر استقلال و عظمت کشور را در مغز افراد ایرانی جایگزین کرده و حس و روح سپاهگیری و دلاوری و مردانگی را تقویت خواهیم کرد.

در راه پیشرفت رشد اجتماعی و فرهنگ عمومی اصول تربیت عملی آزاد را نصب العین خود قرار خواهیم داد.

مستعد گردانیدن افراد و اتباع ایرانی به قبول مدنیت جدید و کسب دانش و ادب غایهٔ آرزوهای ما بوده و در این راه با محترم داشتن عقاید دانشمندان و استفاده از نظریات جدید و مفید کوشش خود را وقف تعمیم تعلیمات، کسب سواد، ترویج زبان فارسی، تسهیل طرق نشر معارف، تحصیل مجانی و تعلیم عمومی خواهیم ساخت.

هر حوزهٔ فرهنگی تحت هدایت یک شورای عالی با اجرای برنامهٔ عمومی احتیاجات اختصاصی و محلی خود را هر چه نیکتر در نظر خواهد گرفت و مردم آن حوزه در ادارهٔ مدارس خود مخصوصاً دبستانها صاحب رای و نفوذ خواهند بود.

سعی خواهد شد که مواقع تعطیل دانش آموزان، بیهوده تلف نشود و علاوه بر مطالعه و ورزش به کارهای دستی و صنعتی و مسافرتها و گردشهای بزرگ و کوچک اقدام کنند تا کشور و هم میهنان خود را خوب بشناسند و با آنان تولیدالفت کنند.

علاوه بر دبستانها، آموزشگاههای کشاورزی و فنی در شهرها و دهات، کودکستانها، کلاسهای اکابر و اختصاصی و مدارس شبانه در حوزه‌های لازم تأسیس و ترویج خواهد یافت.

هنرهای زیبا تشویق و حمایت خواهد شد و موسیقی ایرانی و سرودهای ملی و حماسی با حفظ اصالت خود اصلاح و با قواعد موسیقی بین‌المللی و علمی تطبیق خواهد شد.

در تقویت نسل و تبار از راه ترویج و تعمیم بهداشت عمومی، تأسیس بیمارستانها، تعمیم ورزش و تربیت بدنی و مسابقه‌های ورزشی و قهرمانی، تسهیل امر معالجه و مداوای بیماران، تصحیح امور مربوطه به زناشویی با رعایت اصول طبی و اقتصادی و معرفة النفسی و تهیه نفوس و افراد قوی عملاً و نظراً خواهیم کوشید.

در ازدیاد نفوس که اساس پیشرفتهای اجتماعی و اقتصادی است از راه تبلیغ و تشویق ازدواجهای ساده و کم خرج، تشکیل خانواده‌های مستقل و جدا از خانه پدری، تشویق و یاری به اشخاص معیل، کوشش علمی و عملی در جلوگیری از مرگ نوزادان و سقط جنین، اتخاذ وسایل برای تشکیل بنگاههای حمایت از مستمندان و نوزادان و مسائل لازم دیگر بذل همت خواهیم کرد.

در تربیت افکار و احساسات عمومی و احیای آداب و رسوم اجدادی و باستانی از راه تولید و تقویت شهامت و غرور ملی و مناعت روح، تحکیم حس و اندیشه ایران دوستی، از بین بردن افکار و اشعار و نوشته‌های منافی اخلاق و یأس آور و لابلالی‌گری و مخالفت احساسات ملی، از بین بردن خوی و عادت افسانه سازی و دروغ پردازی و رومانهای محرک غریزه و هول انگیز، اصلاح عادات و آداب عمومی و ترویج آن قسمت از رسوم و شعائر ملی که با عقل و منطق و احساسات پاک و سودمند مطابق باشد خواهیم کوشید. در ترویج عواطف خدانشناسی و انساندوستی صمیمانه جهد خواهیم کرد. احساسات نیک مذهبی را محترم خواهیم شمرد و چون میدانیم که هیچ مذهب آسمانی دستورات مضر برای اخلاق و زندگی جامعه ندارد در تشویق و حمایت حس دینداری خواهیم کوشید. در تصفیه مذهب از خرافات آن را از پیرایه‌های زاید پاک و اصالت آن را حفظ

خواهیم کرد و از یغماگری منفعت پرستان برکنار خواهیم داشت. البته مقصود ما دخالت و تصرف در معتقدات و اصول دین و مذهب کسی نیست بلکه منظور حمایت و تقویت حس خداشناسی و عاطفه دینداری است که بزرگترین مانع رذایل اخلاقی و ارتکاب جرائم است و به همین منظور است که سعی خواهد شد ایمان واقعی در قلوب افراد ریشه اندازد و به طور قطع در مرام ما آزادی مذاهب برقرار است.

در تهذیب اخلاق و روحیات با عادات و اخلاق نکوهیده فردی و جمعی که دشمن هولناک بهداشت و موجودیت ملی و شخصیت معنوی ماست مانند افیون، شیر، الکلیسم، قمار، دزدی، رشوه، خیانت، دروغ، فحشاء و مخصوصاً منفی بافی و لاقیدی مبارزه دائمی و جدی خواهیم کرد.

در بهبودی اوضاع اجتماعی سعی خواهیم کرد که طبقات مختلف کشور ما از وسایل سودمند تمدن جدید و لوازم مادی و معنوی آن بهره‌مند گردند و در این راه به فراهم آوردن ضروریات حیاتی و تسهیل شرائط زندگی افراد خواهیم کوشید.

در تقویت و پیشرفت اقتصاد عمومی از راه ترویج اصول جدید فلاحی، اخذ و اجرای روش آزادی تجاری، مطالعه و اقدام در ترویج صنایع ملی و بومی، استخراج معادن، ایجاد صنایع سنگین، تولید اتحاد بین سرمایه و کار، رفاه حال کارگان و روستائیان، تجدید نظر در وضع عمومی زارعین و تشویق مالکین به حمایت از آنان، تبیین مقررات خاصی برای کار و مزد، تهیه صندوقهای حمایت کارگران پیر و مریض و بیکار کوشش خواهیم کرد.

تولید را حمایت و تقویت کرده و مصرف را با قواعد خاصی تنظیم خواهیم نمود. با رعایت میزان تولید و توانائی مالی اشخاص توازن تقسیم مالیات را حفظ خواهیم کرد. فلاح و زارع که اکثریت هنگفت جمعیت ما و مهمترین مولد ثروت است احترام و مقام لایقی خواهد داشت و با رعایت اصل حقوق، تدابیری اخذ خواهیم کرد که این توده شریف از حاصل رنج و زحمت خود بهتر و شایسته‌تر استفاده کند.

آزادی بازرگانی طوری تامین خواهد شد که کوشش بازرگانان و اصناف در راه تامین حوائج ضروری میهن و ملت صرف شود.

کار و سرمایه باید طوری تشریک مساعی کنند که ارزش کار و لیاقت مردم تامین شود. اتحادیه‌های اقتصادی و انحصاری مضر که دشمن کار و زحمت همگانی و مانع به کار افتادن سرمایه‌های آزاد و اصل رقابت اقتصادی است از میان بر داشته خواهد شد. در سیاست خارجی روش ما این طور خلاصه می‌شود: صلح، بی طرفی، احترام متقابل با تمام دول و حسن تفاهم با دول همجوار. ما در حفظ حیات بین‌المللی و استقلال و خود مختاری میهن عزیز خود ابسواز دوستی‌های این و آن را با احتیاط تلقی خواهیم کرد.

پایان

در پایان شرح مرام خود متذکر می‌شویم که ما در پیش بردن آرمان و منظور خود بیشتر از راه تبلیغ، سخنرانی، نشر روزنامه و مجله، تالیف کتب و رسالات و تولید وحدت فکری خواهیم کوشید.

جمعیت ما تنها از منابع مادی و معنوی ایران کسب نیرو خواهد کرد و پشتیبان ما در این راه یاری عموم و مساعدت ملت است.

ما با اراده و ایمان پیش خواهیم رفت.

ما با تکامل زمان هماهنگ و همدوش خواهیم بود.

ما از تحمیل و تحمل زور بی‌زاریم و از این هر دو دوری خواهیم جست.

شعار همیشگی ما در پیشرفت مرام خود این دو کلمه است: بیداری - کار

آبان ماه ۱۳۲۰

[۲۹۳۰۰۵۶۷۰ - ۲۲۳ ف ۵ ب آ ۱]

مذب ایران نو

موسس حزب ایران نو علی امینی بود. با این حال علی امینی در مصاحبه خود با بخش آرشیو شفاهی دانشگاه هاروارد که به بیان زندگی و خاطرات خود پرداخته است، هیچ اشاره‌ای به تأسیس و حتی عضویت در آن حزب نمی‌نماید. حسن ارسنجان‌ی درباره تشکیل این حزب و خط مشی آن می‌نویسد: "دکتر امینی، نیک‌پور و مسعود ثابتی که در آن روز در صدد تشکیل حزب (ایران‌نو) بودند، ما آن جمعیت را ارتجاعی می‌دانستیم و با تشکیل آن جمعیت موافق نبودیم."^(۱)

حزب ایران نو عمر چندانی نکرد و در صحنه سیاسی کشور مطرح نشد.

[بیانیه حزب ایران نو، بی تا]

۱

فوق العاده، ده شاهی، آرم حزب ایران نو

بیانیه حزب ایران نو

سه سال قبل عده‌ای از جوانان تحصیل کرده و روشنفکر کشور که از وضع در هم و بر هم مملکت متأثر و متالم بودند دور هم جمع شده و «حزب ایران نو» را به وجود آوردند. پریشانی اوضاع کشور و نغمه‌های ناهنجاری که از هر گوشه کشور به گوش می‌رسید آنها را وادار نمود که تشکیلات خود را موقتاً در ظاهر تعطیل نموده و در باطن با یک اتحاد و اتفاق کاملی در رفع اشکالات کوشیده و به هر ترتیبی شده است به آشفته‌گی اوضاع خاتمه دهند و اگر روزی پرده از روی کارها برداشته شود و ابرهای متراکم بدبینی از افق بیکران دنیا بر کنار رود و صلح و صفا کاملاً جانشین نفاق و شقاق گردد، آن وقت معلوم می‌شود که حزب «ایران نو» که ظاهراً تشکیلاتی نداشت چه نقش مهمی را بر عهده داشته و چه فداکاری‌هایی از خود به منصفه ظهور گذارده است.

اینک که به یاری خداوند متعال و در تحت تائیدات و توجهات اعلیحضرت همایون شاهنشاه جوانبخت و محبوب اوضاع ایران رو به بهبود گذارده و قضایای آذربایجان و فارس و کردستان فیصله یافته و وحدت ملی ایران تامین گردیده است، هیئت عامله حزب مصلحت در آن دیدند که تشکیلات خود را آشکار نموده و با همراهی سایر هموطنان میهن پرست و شاه دوست که علاقه به اصلاح حقیقی اوضاع دارند سازمان حزبی را وسعت داده و مخصوصاً در موضوع انتخابات و تعیین نمایندگان صالح و به تمام معنی ایران دوست تشریک مساعی بیشتری مبذول داشته و آنچه در قدرت دارند بکوشند و کشتی آسیب دیده ایران را به ساحل نجات برسانند. مرامنامه حزب برای اطلاع عموم درج و در معرض افکار عامه گذارده می‌شود.

حزب ایران نو - خدا - شاه - میهن

هدف ما خداشناسی، شاهدوستی، میهن پرستی است

مرام ما :

اصل یکم - طبق قانون اساسی و آرمان دیرین باستان شاهنشاه بزرگترین مظهر وحدت ملی و عظمت و قدرت آن نشان کامل ایران بزرگ می باشد.

اصل دوم - برابری ایران با تمام دول و حفظ حیثیت و شرافت ملی ایرانیان اساس و پایه سیاست خارجی ماست.

اصل سوم - ارتش ملی نیرومندی که به فرماندهی شاهنشاه و رهبری افسران شرافتمند و میهن پرست با اصول نظام و وظیفه که ضامن و حارس استقلال کامل ایران باشد مورد حمایت و طرفداری ماست.

اصل چهارم - تعلیم اجباری و تعمیم فرهنگ عمومی و تحکیم اصول اخلاقی دوشیزگان و جوانان ایران تا حدی که به مزایای علمی و اخلاقی و باستانی خود پی برند.

اصل پنجم - خداشناسی و پیروی از دستورات و تعالیم الهی و مبارزه با هر گونه خرافات و آلودگی

اصل ششم - مبارزه با هر گونه بیماری و تعمیم بهداشت عمومی و سعی در ازدیاد نفوس و اجرای ورزش اجباری و تشویق افراد به تندرستی کامل و مبارزه با هر گونه اعتیاد مذموم.

اصل هفتم - استفاده از منابع ایران و ترویج اصول صحیح زراعتی فیما بین کارگر و کارفرما و کشاورز و مالک و مبارزه با هر گونه حق شکنی و خودسری.

اصل هشتم - مبارزه با هر گونه تجرد و سعی در تشکیل خانواده و حفظ خانواده های متشکله به منظور ازدیاد نفوس و برانداختن فحشا.

اصل نهم - مبارزه با جاسوسی و سازمانهایی که روش آنان لطمه به استقلال و عظمت ایران وارد می سازد.

محل ثبت نام موقتاً خیابان پشت شهرداری جنب دفتر روزنامه یزدان - محلهای دیگر

بعداً آگهی خواهد شد.

هیئت عامله حزب ایران نو

[۲۳۵۴ - ۱۰۹۰۶۳]

حزب ایمان

۱

[مرامنامه حزب ایمان، ۱۲/اسفند/۱۳۲۴]

کن للظالم خصماً و للمظلوم عوناً «امیر المومنین علی علیه السلام»

بسم الله الرحمن الرحيم

هم وطنان عزیز :

نتیجه جنگهای خونینی که تاکنون بوقوع پیوست، اشاعه روح دمکراسی حقیقی بوده تا طبقه رنجبر و زحمتکش حقوق حقه خود را به دست آورند، و کلیه ملل دنیا حق آزادی و تعیین مقدرات خود را به دست خود حائز شدند. ملت ایران نیز که در طی قرون متوالی استعداد و شایستگی خود را بروز داده و از تمام سوانح و حوادث با سر بلندی بیرون آمده است، در اثر این جنگ نیز حکومت زور و دیکتاتوری [را] برانداخته و سعی دارد برای آزادی کامل و برقراری دمکراسی حقیقی و حفظ استقلال و تمامیت کشور با تمام قوا مبارزه کنند. ملت ایران که در نتیجه خیانت‌های متوالی طبقات حاکمه حس اعتماد خود را از دست داده و در حالت نفاق و تفرقه روزگار بسر برده است، اکنون در مقابل خیانتکاران دست اتحاد به سوی هم دراز کرده و می‌خواهد کشور و اکثریت ملت را فخر و فاقه و مرض و جهالت نجات بدهد و شایستگی نسل کنونی را به نظر جهانیان برساند. این است که عده [ای] از آزادیخواهان و میهن پرستان کرمانی دور هم گرد آمده و حزب ایمان را تشکیل داده‌اند.

لذا ما مرامنامه خود را در معرض قضاوت عموم هم میهنان و اهالی استان هشتم (کرمان) می‌گذاریم و از عموم برادران با ایمان خود و روشنفکران صالح و طبقات زحمتکش و میهن پرستان و آنانی که جرئت و مردانگی و شهامت مبارزه در راه حق و حقیقت را در خود سراغ دارند دعوت می‌کنیم، در این حزب شرکت و در راه حفظ استقلال کشور و مشروطیت ایران که خون بهای بهترین جوانان میهن است و برقراری حفظ آزادی و بهبودی زندگانی افراد ملت با ما شریک و هم قدم و یار و مددکار باشید.

من الله التوفيق و عليه التكلان

مواد مرامنامه

- ماده ۱ - کوشش در راه حفظ استقلال و تمامیت اراضی ایران.
- ماده ۲ - سعی در اجرای کامل قانون اساسی و تحکیم مبانی رژیم مشروطیت ایران.
- ماده ۳ - اجرای مساوات کامل در برابر قانون نسبت به عموم طبقات.
- ماده ۴ - سعی در پایین آوردن هزینه زندگی و نرخ اجناس و ازدیاد عایدی طبقات زحمتکش.
- ماده ۵ - بسط و تعمیم فرهنگ و اصلاح برنامه تعلیمات و وفق دادن آن با احتیاجات فعلی کشور، به تناسب هر نقطه و توأم نمودن علم با عمل تا از وجود محصلین ایرانی استفاده حاصل و از علمی که آموخته‌اند نتایجی عاید کشور شود.
- ماده ۶ - سعی در اجرای قانون تعلیمات اجباری.
- ماده ۷ - حمایت از حقوق کشاورزان و زحمتکشان و تأمین وسایل رفاه آنان و تهیه کار برای بیکاران.
- تبصره یک از ماده ۷ راجع به حقوق کشاورزان:
- الف - تعدیل مناسبات مالکین با دهقانان.
- تبصره دو از ماده ۷ راجع به حقوق زحمتکشان:
- الف - سعی در ازدیاد مزد کارگران به نسبت نرخ اجناس.
- ب - برقرار کردن تساوی اجرت بین مردان و زنان و کودکان به نسبت کار.
- ج - ممنوع داشتن کار اطفال کمتر از دوازده سال به وسیله ازدیاد عواید پدر و مادر آنان.
- د - تأمین بهداشت کارگران از نظر بنای کارخانه و تقلیل ساعات کار تا هشت ساعت و دریافت مزد در ایام بیماری و برای زنان باردار در مواقع وضع حمل.
- ه - سعی در عملی کردن قانون بیمه کارگران و نظارت در اجرای آن.
- ماده ۸ - تهیه وسایل بهداشت عمومی و تأسیس بیمارستانها در بخشها و دهات به نسبت جمعیت هر محل.

- ماده ۹ - ایجاد حس وظیفه‌شناسی در افراد و تربیت جوانان با ایمان.
- ماده ۱۰ - سعی در تصویب قانون ازدواج اجباری به منظور تکثیر نفوس و جلوگیری از بیماریهای آمیزشی.
- ماده ۱۱ - تهیه آب و استفاده از اراضی بایر به منظور تکثیر محصولات فلاحتی.
- ماده ۱۲ - ایجاد وسایل صنعت به ویژه صنایع یدی عام المنفعه و تأسیس کارخانجات و استفاده از منابع زیرزمینی به وسیله شرکت‌های ایرانی.
- ماده ۱۳ - تهیه وسایل عمران و آبادی کرمان در درجه اول و سایر شهرهای کشور در درجه دوم.
- ماده ۱۴ - مبارزه بارشا و ارتشا و ریشه کن کردن مأمورین خائن.
- ماده ۱۵ - کمک به کارمندان جزء درستکار دولت.
- ماده ۱۶ - انتخاب نمایندگان صالح برای انجمن ایالتی و ولایتی و مجلس شورای ملی.
- ماده ۱۷ - ایجاد وسایل امنیت در راهها و جلوگیری از هرگونه هرج و مرج و ملوک الطوائفی.

کرمان - حزب ایمان

۱۳۲۴/۱۲/۱۲

[۱۰۹۱۲۰ - ۱ - ۲۷۱۷]

۲ [گزارش رئیس آگاهی شهربانی کرمان، فروردین ۱۳۲۵]

وزارت کشور، اداره کل شهربانی، گزارش محرمانه، رونوشت

گزارش

عصر روز گذشته در عمارت فوقانی بنگاه هیرمند به نام حزب ایمان از طرف آقایان

هوشمند و میرزا احمد پسر مرحوم امام جمعه و سید کاظم طباطبائی و حسین پاشاخان و جواد صاحب اختیاری و عبدالحسین خان و کیلی و جواد مهربانی و علیقلی صاحب اختیاری جشنی منعقد و از کلیه رؤسا و مامورین و وجوه اهالی دعوت رسمی نموده‌اند و جمعیت در قسمت فوقانی بالغ بر دویست نفر از مامورین و غیره بوده که معروفین آنها آقای رئیس پست و تلگراف آقایان جباری و محمودی و کاظمی و یکی دو نفر اعضای دارائی و آقای هرنندی و آگاه وعده [ای] دیگر بوده‌اند. در قسمت تحتانی هم در حدود ۶۰۰ نفر جمعیت جمع شده، ابتدا آقای جواد مهربانی خطابه [ای] مشعر بر اتحاد [و] یگانگی مردم [ایراد کرد] و از اجحاف مالکین و بردن دسترنج زارعین و پریشانی آنها [سخن گفت] و شرحی راجع به درستکاری مامورین دولت [بیان کرد] و مثل هم زد که چنانچه نوکری داشته باشید، در روز پنج سیر گوشت گرفته ده سیر به خرج بیاورد، موجب بیچارگی ارباب شده و بالاخره او را جواب خواهد کرد و تذکری هم به انتخابات ادوار گذشته، مخصوصاً دوره چهاردهم که در نتیجه اقدام چهار پنج نفر این حقوق ملی را از نیم ملیون جمعیت استان که با کمال آزادی به هر کس میل دارند رای بدهند سلب نموده‌اند. حالیه هم بعد از این جنگهای خونین و مرتفع شدن حکومت استبدادی از دنیا همان پنج نفرها معنا در صدد می‌باشند که مجدد این حقوق ملی شما را اشغال نمایند. ما جمعیت با کمال جدیت و اتحاد از منظور این اشخاص جلوگیری خواهیم کرد. (کف زدن حضار) و بعد یک نفر از رفتگرهایی که در اثر کمی بودجه اخراج شده بود بلند گشته و اظهار نمود که پس از چند سال خدمت بدون هیچ گناه مرا جواب گفته‌اند، حالیه در این شب سال با چند نفر عائله چه باید بکنیم و آقای جواد صاحب اختیاری شروع به صحبت نموده که «بنی آدم اعضای یکدیگرند - که در آفرینش زیک گوهرند»، «چه عضوی به درد آورد روزگار - دگر عضوها را نماند قرار»، «توکز محنت دیگران بی غمی - نشاید که نامت نهند آدمی»

و بعد اظهار داشت که مرام و آروزی این حزب ایمان، جلوگیری از تعدیات ثروتمندها و حفظ حقوق زارعین و طبقه کارگر است و در خاتمه چنین بیان نمود: به طوریکه اطلاع حاصل شده، مجدداً از فردا صبح هیئت نظار انجمن ایالتی شروع به کار

خواهند نمود و به اشخاصی که طالب نظم شهر می باشند بگوئید از این کار جلوگیری نمایند و مجلس به صرف چای و شیرینی خاتمه یافته و از طرف مامورین شهربانی در قسمت انتظامات کمال مراقبت به عمل آمده و در خاتمه یک جلد از مرام آنها هم به پیوست تقدیم می دارد.

رئیس آگاهی شهربانی کرمان - رسدبان ۲ زندی

رونوشت برابر اصل است - متصدی دفتر شهربانی [امضا]

[۲۷۱۷ - ۱ - ۱۰۹۱۲۰]

حزب باباشمل

[رئیس شهربانی کل کشور به وزارت کشور، ۲۱/تیر/۱۳۲۴]

۱

وزارت کشور، شهربانی کل کشور، شماره ۳۹۳۳، تاریخ ۲۱/۴/۲۴، محرمانه، مستقیم

وزارت کشور

گزارش شماره (۵۵) شهربانی قزوین ذیلاً معروض می‌گردد:

روز گذشته ساعت ۱۵ از طرف آقای سرهنگ چری شامکف کفیل فرماندهی قوای شوروی قزوین و زنجان و غیره تلفوناً به فدوی اطلاع دادند که برای قضیه مهمی خواهشمند است مرا در کماندانی ملاقات نمایید. بلافاصله ملاقات به عمل آمد. بدو تقاضا نمودند که به شهرداری آموزش داده شود نسبت به نظافت شهر با گرمای تابستان مراقبت‌های بیشتری به عمل آید. سپس فرمودند با اظهار امتنان از این که دو سه فقره سرقت در منازل افسران شوروی رخ داده و در ظرف چهار ساعت سارقین دستگیر و اموال مسروقه به صاحبانش مسترد گردیده مع الوصف این پیش‌آمد باعث نگرانی است، خواهشمندم منازل افسران شوروی را بیشتر تحت نظر قرار داده که نظایری پیدا نکند. بعداً اظهار داشتند طبق اطلاع حاصله حزبی به نام باباشمل در قزوین تشکیل گردیده، به شما که مأمور رسمی دولت هستید ناچارم سابقه بدهم چون همیشه آرامش را می‌خواهیم از شما که موقعیت و آرامش را در وجودتان سراغ داریم انتظار داریم از هر گونه پیش‌آمد و تشکیلات حزبی جلوگیری نمایید. در صورتی که اغتشاشی در این شهر رخ دهد با بودن قوای شوروی از طرف فرماندهی کل قوا اقدامات شایسته به عمل خواهد آمد. جواب داده شد که کاملاً اطمینان داشته باشید جز حزب توده هیچ حزبی در این شهر وجود ندارد. چنانچه بیانیه به اسم کمیته باباشمل منتشر گردیده است، حزب مخصوصی نیست. این بیانیه از طرف عده‌ای محترمین و اهالی شهر منتشر گردیده، نظر به این که چند نفر از کارمندان فرهنگ که جزو حزب توده بوده‌اند منتظر خدمت شده، پیش خود خیال کرده‌اند باعث انتظار خدمت آنها شهربانی است. بوسیله بیانیه و بلندگو به شدت به این جانب و اداره شهربانی اهانت می‌نمایند و از آنجایی که کلیه اهالی این

شهر به پاداش خدماتم به این جانب علاقمند هستند از این لحاظ به چند نفر اشخاص مزبور بوسیله بیانیه‌هایی حمله‌ور و منظورشان این است که هرگاه رفتار شما به طرز باباشمل باشد ما هم با شما معامله متقابل خواهیم نمود. و به ایشان کاملاً ثابت شد که حزب مخصوصی در این شهر وجود ندارد. ولی اهالی انزجار و تنفر از عملیات و حرکات بی‌رویه این چند نفر دارند و چنین معلوم گردید این اشخاص سوء تفاهمی در ارتش سرخ ایجاد نموده بودند که کاملاً از طرف بنده با پاسخ‌های شایسته مرتفع گردید و اطمینان داده شد که به هیچ وجه آشوب و انقلابی در این شهر رخ نخواهد داد و چنانچه در آتیه هم هرگونه سوء تفاهمی نمایند به این جانب مراجعه فرمایند که رفع اشتباه کاری آنها بشود. مراتب بالا به فرمانداری نیز سابقه داده شد. رئیس شهربانی کل کشور - سرتیپ ضرابی [امضا]

[حاشیه] رونوشت شرح بالا جهت استحضار مقام نخست وزیری تقدیم می‌شود. از طرف وزیر کشور -

کفیل اداره سیاسی

[۲۱۷۷-۲۹۳۰۰-۴۰۷ ظ ۴ ب الف ۱]

مذب برادران

تأسیس و آغاز کار حزب برادران به رهبری سیدنورالدین شیرازی به دوره حکومت رضا شاه باز می‌گردد. به موجب گزارش سال ۱۳۳۲ شهربانی کل کشور درباره سابقه چند جریان سیاسی که برای نخست وزیر ارسال شده بود، شروع فعالیت آن حزب در اواخر دوره حکومت پهلوی اول است که به سبب اقدامات سیاسی، فعالیت آن تا شهریور ۱۳۲۰ شمسی و سقوط رضا شاه متوقف شد.^(۱)

پس از شهریور ۱۳۲۰، سیدنورالدین شیرازی که از جمله علمای شیراز بود، بار دیگر حزب برادران را در شیراز فعال کرد. مخالفت با منکرات و مفساد اجتماعی و همچنین مقابله با فعالیت‌ها و تبلیغات حزب توده، اهداف اصلی حزب برادران در شیراز بود. فعالیت‌های حزب برادران از سال ۱۳۲۳ به تدریج بیشتر شد و پیروان زیادی نیز پیدا کرد. حسن امداد در مورد علت اقبال عامه حزب به برادران می‌نویسد: «حزب اتحاد حسینی که بعداً به نام حزب نور و برادران نامیده شد در ۱۳ بهمن ۲۳ به زعامت آیه‌الله حاج سیدنورالدین الحسینی از مجتهدان طراز اول و با نفوذ شیراز تشکیل یافت. چون مرامنامه آن مبنی بر اعتقادات مذهبی بود و زعیم آن مورد احترام و علاقه مردم، تعداد

چندین هزار نفر در آن شرکت کردند. از جمله کارهای این حزب در آن سال، جمع‌آوری اعانه از افراد برای تهیه پزشک و دارو و نان و زغال و هیزم برای بینوایان [بود]. این خدمات رایگان به تهیدستان و تسهیل زندگی مردم شهر در آن سال قحط و پراشوب موجب شد که اقبال مردم به آن حزب بیشتر شود.^(۱)

پس از گسترش نفوذ حزب در شیراز، سید نورالدین به تدریج فعالیت‌های حزب خود را به دیگر نقاط گسترش داد و در تهران نیز به فعالیت پرداخت و با برگزاری میتینگ و سخنرانی به تبلیغ نظرات خود دست زد. «گزارش ۲۰ شهریور ۱۳۲۷. در ساعت ۱۹/۳۰ روز ۱۸ ماه جاری قریب سه هزار نفر متدرجاً در مسجد شاه اجتماع و بعداً حاج سید نورالدین شیرازی به مسجد آمده... حاج سید نورالدین بالای منبر رفته... اظهار داشت ترقی و تعالی تعلیمات اسلامی و مبارزه با بی‌دینی و جلوگیری از فحشاء و مسکرات، همه بر حسب حکم شرع واجب است. مسلمانان باید دست اتحاد به هم بدهند.

مشارالیه گفت: ... من نه دست چپی هستم، نه دست راستی و از هیچ گونه قوه و مقامی باک ندارم. بعداً گفت: من دفتری برای نام‌نویسی در تجارتخانه صفویان در سبزه میدان سرای حاج رحمان باز نموده و تهرانی‌ها می‌توانند نام خود را در آن دفتر ثبت کنند.»^(۲)

فعالیت‌های حزب برادران تا سال ۱۳۳۲ ادامه یافت. در جریان ملی شدن صنعت نفت و حکومت دکتر مصدق، حزب برادران که بنابه گزارش شهربانی کل کشور در حدود سه هزار نفر در شیراز عضو و هوادار داشت^(۳) حتی پیش از ۳۰ تیر ۱۳۳۱ با حکومت مصدق مخالفت می‌کرد و به همین لحاظ همواره درگیری‌هایی میان جمعیت نهضت ملی به رهبری سید حسام‌الدین فال اسیری و حزب برادران وجود داشت. این درگیری‌ها پس از قیام سی‌ام تیر شدت یافت. بعد از پیروزی کودتای ۲۸ مرداد ۱۳۳۲ و سرنگونی دولت دکتر مصدق، فعالیت‌های حزب برادران در شیراز متوقف شد.

۱. حسن امداد - تولدی و حوادث فارس - آینده - سال یازدهم، ۱۳۶۳، ش ۱۱ و ۱۲ (بهن و اسفند)

۲. مجید تفرشی و محمود ظاهر امیری، همان ج ۲ - ص ۳۸

۳. ۲۹۳۱۵ - ۱۳۶۰۴ - آ ب ۱ از اسناد موجود در آرشیو سازمان اسناد ملی ایران

۱ [فرماندار فسا به استانداری استان هفتم، ۲۳/مرداد/۱۳۲۷]

فرمانداری فسا، نمره ۲۳۳۹، تاریخ ۲۷/۵/۲۳

استانداری استان هفتم

محترماً معروض می‌دارد، به طوریکه از کلاتتری مستقل فسا به استناد گزارش پاسبان مربوطه اطلاع داده شده، آقای ساجدی که کارمند فرهنگ و اخیراً ملبس به لباس روحانی شده و در فسا منبر می‌رود، در تاریخ ۲۷/۵/۱۸ عکس آقای سیدنورالدین را در دکان بزازی آقای اعتمادی که وسط بازار واقع است قرار داده و مشغول اسم نویسی اشخاص به نام حزب برادران بوده است.

فرماندار شهرستان فسا - سلطانی

[حاشیه] رونوشت برای استحضار مقام وزارت کشور تقدیم می‌دارد.

فرماندار شهرستان فسا - سلطانی

[۲۹۰۰۰۶۰۹۴ - ۱۴۹ ن ۳ الف ب ۱]

مذب برادران
كوهستانی

۱ [بخشدار کرج به فرماندار تهران، ۱/اردیبهشت/۱۳۲۵]

وزارت کشور، اداره سیاسی، رونوشت گزارش بخشداری کرج، شماره ۲۶۴، ۱/۲/۱۳۲۵،
محرمانه

جناب آقای فرماندار تهران، محترماً پاسخ مرقومه شماره ۴۴ - ۳۲۵/۱/۲۶ معروض می‌دارد در موضوع نیروی شوروی و نقل و انتقالات افراد با مهمات جنگی آنها پس از تخلیه و خروج کامل آنها از کرج که طی شماره ۴۴۹۷ - ۳۲۵/۲/۴ عرض شده، موضوع منطقی و قابل عرض و گزارش نیست. در قسمت ردیف ۲ گزارش ۴۴۲۸ - ۳۲۴/۱۲/۲۰ موضوع وجود عدم عده‌ای به نام افراد حزب جنگل و عملیات آنها در طالقان برای مزید استحضار عرض می‌شود: شخصی به نام مجتبی مولانا از اهالی طالقان که پیشینه سوء هم دارد عده‌ای را دور خود جمع و حزبی به نام برادران کوهستانی تشکیل داده و در دهات طالقان باعث مزاحمت و تعدیات و اجحافتی شده بود. در اثر تعقیب مامورین ژاندارمری خود او با ۱۰ نفر اتباعش دستگیر و ۷ قبضه تفنگ و اسلحه کمری مختلف هم از آنها اخذ و آنها را امروز به کرج آورده و در دست ژاندارمری کرج بازداشت و به ژاندارمری کل در تهران اطلاع داده شده است که مامورین لازم برای تحویل گرفتن و بردن آنها به کرج بیابند.

بخشدار و مامور صلح کرج - فروغی [امضا]

[۱۰۹۰۶۶ - ۲۳۶۸]

حزب بیدار یزد

۱ [رئیس شهربانی یزد به اداره کل شهربانی، ۱۹/بهمن/۱۳۲۳]

وزارت کشور، شهربانی کل کشور، رونوشت شهربانی یزد، مورخه ۲۳/۱۱/۱۹، شماره ۵۰۱

اداره کل شهربانی - تعقیب ۴۹۹، چنانچه عرض شده به تحریک استادان و مرشد اصفهانی کارگرها تعطیل و بعد در محل حزب کارگران جمع شده از هر گونه هتاکی و فحاشی نسبت به مالکین و تجار و مامورین دولت فرو گذاری نکرده، بیانات هیجان آوری نموده که کار همیشگی^(۱) آنها بوده بر اثر این پیش آمد صاحبان سهام کارخانجات به شهربانی و فرمانداری مراجعه از سوء رفتار آنها شکایت، چون به نام حزب توده بود، هیچ راه قانونی برای جلوگیری نداشت و عنوان آنها از دیاد حقوق کارگران بود. با این که به محرکین آنها از طرف فرماندار و فدوی نصایح لازمه شد، مفید واقع نگردید، به آن واسطه صاحبان سهام، کارخانجات را تعطیل، از طرف شهربانی و ژاندارمری آرامش برقرار، ساعت پنج بعد از ظهر غفلتاً از طرف حزب بیدار که مدتی است از تجار و کشاورزان در یزد تشکیل شده و در حومه هم شعبات دارند، به محل حزب کارگران ریخته، تابلو و در و پنجره اطاقها را شکسته و سوزانده، فوراً فدوی با عده‌ای ژاندارم و پاسبان به محل مزبور حاضر، افراد را متفرق، از هر گونه اتفاقات مهم دیگری جلوگیری نموده آرامش برقرار است. سر بهر شریفی رونوشت برابر با اصل است.

[۱۰۹۰۹۹ - ۲۶۴۷]

۲ [رئیس شهربانی کل کشور به نخست وزیر، ۲۵/دی/۱۳۲۵]

وزارت کشور، شهربانی کل کشور، اداره کارآگاهی، شماره ۱۷۱۳۴/۱۰۴۳۶/۱،
تاریخ ۲۵/۱۰/۲۵

جناب اشرف آقای نخست وزیر

محترما به استحضار عالی می‌رساند، شهربانی یزد گزارش می‌دهد: طبق نامه کتبی فرماندار، باشگاه حزب بیدار یزد که از طرف بستگان جلیلی نماینده سابق تأسیس شده بود، به عنوان اینکه رسمیتی ندارد تعطیل و تابلو آن برداشته شده است.
از طرف رئیس شهربانی کل کشور - پاسیار ۱ حسام وزیری [امضا]

[۱۰۹۰۹۹ - ۲۶۴۸]

مذب پیکار

حزب پیکار در سال ۱۳۲۱ توسط خسرو اقبال برادر دکتر منوچهر اقبال تأسیس شد. نحوه تشکیل آن همچون سایر احزاب این دوره بود. خسرو اقبال با جمع کردن گروهی از دوستانش تصمیم به تشکیل آن گرفت. جهانگیر تفضلی که خود در زمره اعضای مؤثر این حزب بود در خاطرات خود می‌نویسد: "خسرو اقبال عده‌ای از دوستان خود را جمع کرده و حزبی تشکیل داده است. این عده مثل من دانشجوی حقوق و قاضی دادگستری‌اند و خسرو با آنها هم دانشکده و همکار است."^(۱)

کمیته مرکزی حزب پیکار مرکب از خسرو اقبال، جلال شادمان، حسن مهری، جهانگیر تفضلی و رضا آذرخشی بود. به گفته تفضلی، اقبال و خود وی نماینده جناح راست در حزب محسوب می‌شدند و مهری، آذرخشی و شادمان نماینده جناح چپ در کمیته مرکزی حزب پیکار بودند. ولی در مجموع و به طور کلی حزب پیکار و ارگان آن به جریانی با تمایلات رادیکال در جامعه شهرت یافتند.

ارگان حزب پیکار در ابتدا روزنامه بهار بود که به مدیریت شیخ احمد بهار منتشر می‌شد. پس از آن در دوران نخست وزیری قوام در سال ۱۳۲۱، خسرو اقبال توانست

امتیاز روزنامه‌های نبرد، داریا و ایران ما را به ترتیب برای خودش، حسن ارسنجانی و جهانگیر تفضلی بگیرد. و این سه روزنامه به ترتیب به ارگان حزب پیکار تبدیل شدند. هر سه آنها و به ویژه ایران ما و داریا تا چندین سال پس از آن به عنوان روزنامه‌هایی با گرایش‌های رادیکال، جایگاه ویژه‌ای در میان مردم و جامعه مطبوعاتی پیدا کردند.

این سه نشریه به علاوه هفته‌نامه ایران ما، همکاری نویسندگان و روزنامه‌نگاران متعدد و برجسته‌ای را به خود جلب کرد که از آن جمله می‌توان به اسماعیل پوروالی، جواد فاضل (مترجم نهج البلاغه)، داود نوروزی، فریدون توللی، مهدی اخوان ثالث، نصرالله شیفته، رسول پرویزی و ... اشاره کرد.^(۱)

حزب پیکار تا سال ۱۳۲۳ به فعالیت خود ادامه داد. در این سال چنانچه در شکل‌گیری حزب میهن آمده است، با ائتلاف با سه حزب دیگر، حزب میهن را بنیان گذارد. ولی حزب پیکار پس از حدود یک سال از حزب میهن جدا شد. "طبق اطلاع واصله حزب پیکار که چندی قبل به حزب میهن ملحق شده بود بر اثر اختلافات از حزب میهن جدا و قریب یک ماه است تشکیلات خود را سروصورتی داده و این بار کاملاً با حزب توده همکاری می‌کند. جهانگیر تفضلی و خسرو اقبال هر دو به خیال آن که از شمال و یا خراسان انتخاب شوند قول همکاری به حزب توده داده و حزب پیکار را که بیش از صد نفر عضو ندارد، رهبری می‌نمایند."^(۲)

پس از جدایی از حزب میهن عملاً از حزب پیکار چیزی باقی نماند و همان صد نفر هم که در گزارش محرمانه مأمور شهربانی آمده بود از اقبال و تفضلی جدا شدند. اقبال و تفضلی نیز به قوام السلطنه تمایل یافتند. خسرو اقبال در حزب دمکرات ایران به فعالیت پرداخت. جهانگیر تفضلی هم پس از آن که به همراه قوام السلطنه به مسکو سفر کرد از همانجا راهی فرانسه شد و دو سالی در آنجا ماند. و بدین سان حزب پیکار نیز به کلی منحل شد.

۱ - جهانگیر تفضلی، همان منبع

۲ - مهید تفرشی و محمود ظاهر امیری، همان، ج ۱، ص ۳۵ - گزارش ۱۶ مرداد ۱۳۲۳

خراسان

۱ [حزب پیکار خراسان به نخست وزیر، ۱/اسفند/۱۳۲۱]

دبیرخانه کل، کمیته استان نهم، ۲۱/۱۲/۱

تهران جناب آقای سهیلی

کمیته ایالتی حزب پیکار، انتخاب مجدد آن جناب را به سمت ریاست هیئت دولت صمیمانه تبریک، موفقیتشان را در راه انجام وظیفه از خداوند متعال مسئلت، در پایان رسیدگی به وضع اسف آور خواروبار و اوضاع رقت بار مردمان این سامان و جلوگیری از تعدیات دیهیمی و شرکا که مسبب عمده بدبختی هستند خواستاریم. ۲۳۸ - پاکزاد مشهد - مورخ ۲۱/۱۲/۱ - منشی کمیته ایالتی حزب پیکار خراسان - [امضا و مهر حزب پیکار خراسان]

[۱۸۴۷ - ۱۰۹۰۲۱]

۲ [رئیس شهربانی مشهد به شهربانی کل کشور، ۲۱/خرداد/۱۳۲۳]

شهربانی مشهد، شماره ۵۸۶، تاریخ ۱۳۲۳/۳/۲۱

شهربانی کل کشور

طبق گزارش مأمورین ویژه خلاصه سخنرانی احزاب در روز جمعه ۲۳/۳/۱۹ بقرار زیر است:

در حزب پیکار بهرام کاشف پورزند اشعاری راجع به سیدضیاءالدین و مسعود کاشف پور اشعاری از روزنامه ایران ما قرائت [کردند].

امامی در اطراف مرامنامه حزب و پیدایش احزاب سخنرانی و پاکزاد نیز ضمن تشریح اصل یکم مرامنامه حزبی اظهار نموده، اشخاص باید مطابق قوه خود کار [کرده] و مطابق کار خود مزد بگیرند، نه اینکه فشار کار به گردن کارگر باشد و تمام سود را سرمایه دار ببرد. در حزب توده آذری در خصوص قضایای اصفهان سخنرانی و از سیدضیاءالدین مذمت و ضمناً اظهار داشته این کشته و زخمی شدن کارگران مقدمه خون سیاوش است و به جوش خواهد آمد و روزی خواهد شد که کارگران ایرانی این خون را قصاص نمایند و آقای باقر عاملی ابتدا معرفی احوال آرداشس آوانسیان را که از تبریز به نمایندگی تعیین شده نموده و بعداً در خصوص تشکیل جبهه ملی که در روزنامه رهبر نوشته شده بود بیاناتی کرده و نسبت به سیدضیاءالدین و هم دستانش بدگویی نموده است. کفیل

شهربانی مشهد - یاور جهان

رونوشت مطابق با اصل است

محل مهر و امضاء

[۱۸۴۹ - ۱۰۹۰۲۱]

کردستان - سندج

۳

[وزیر جنگ به نخست وزیر، ۲۷/تیر/۱۳۲۲]

وزارت جنگ، اداره دفتر نظامی، دائره دفتر ۲، شماره ۱۵۰۹۰ - ۱۰۶۵۰/م،

تاریخ ۱۳۲۲/۴/۲۷، خیلی فوری، محرمانه

جناب آقای نخست‌وزیر

طبق گزارش لشکر ۴ کردستان، اهالی سنندج راجع به افزایش نرخ نان دادخواست مفصل تهدید آمیزی به امضای عدهٔ خیلی زیادی، ضمن تهدید و بیانی که استعمال اسلحه در مقابل گرسنگی اهالی بی تأثیر بوده و قابل تحمل نمی‌باشد، به لشکر و به فرمانداری نوشته‌اند. به علاوه حزب پیکار به تازگی در سنندج با دائر نمودن قرائت خانه و شعبه در بین مردم، تبلیغاتی می‌نماید که وضعیت داخله شهر بیشتر از خارج جلب توجه لشکر را نموده و لشکر ناگزیر باید واحدهائی را برای حفظ آرامش شهر نگهداری نماید. متمنی است مقرر فرمائید اولاً نسبت به وضعیت نان سنندج اقدامات جدی مبذول و ثانیاً از تشکیل حزب پیکار فعلاً در منطقه کردستان جلوگیری قطعی به عمل آمده و حزب مرکزی، شعبه خود را در سنندج منحل سازد و از نتیجهٔ اقدامات معموله وزارت جنگ را آگاه سازد.

وزیر جنگ [امضاء]

[حاشیه] مراتب به وزارت کشور نوشته شود و ضمناً تذکر داده شود و تعهدات از حزب پیکار خواسته شود که شعبه خود در کردستان را به موقع برچینند.

[۱۸۵۰ - ۱۰۹۰۲۱]

۴

[وزیر کشور به نخست‌وزیر، ۲۶ مرداد/۱۳۲۲]

وزارت کشور، اداره سیاسی، شماره ۹۲۲/۲۸۸۹، تاریخ ۱۳۲۲/۵/۲۶، محرمانه

جناب آقای نخست‌وزیر

در پاسخ به مرقومه شماره ۶۸۱ مورخ ۳ مرداد جاری، موضوع گزارش لشکر کردستان

از عملیات حزب پیکار، معروض می‌دارد در این باب با آقای خسرو اقبال مذاکره شد. مشارالیه قبول کرد که دستور لازم به نماینده حزب پیکار در سنندج بدهد که از تبلیغات خودداری نماید.

وزیر کشور [امضاء]

[۱۸۵۱ - ۱۰۹۰۲۱]

۵

[وزیر جنگ به نخست وزیر، ۱۱/مهر/۱۳۲۲]

وزارت جنگ، ستاد ارتش، شماره ۱۰۸۹۴/۳۶۴۶۹/د، تاریخ ۲۲/۷/۱۱

جناب آقای نخست وزیر

پیرو [نامه] شماره (۱۵۰۹۰/۱۰۶۵۰) ۲۲/۴/۱۷ راجع به افزایش نرخ نان و تشکیل حزب پیکار در سنندج، خاطر عالی را مستحضر میدارد، لشکر ۴ مجدداً گزارش داده، مبنی بر این که روز ۲۵ شهریور ماه ۲۲، عده‌ای از کارمندان حزب پیکار در سنندج مداخلاتی در امور نانوائیهای شهر سنندج نموده و خبازان را به دفتر حزب خود احضار، باعث تعطیل نانوائیها و ازدحام مردم گردیدند. به وسیله دژبان به حزب نامبرده ابلاغ شد، چنانچه با پیشه‌وران کاری دارند بایستی هنگام تعطیل آنها را بعد از رفع نیازمندیهای مردم احضار کنند. بالنتیجه نانوایان را مرخص و رفع ازدحام نموده ولی به طوری که اطلاع حاصل شد، حزب مزبور مصمم است که هر روزه به عنوانی از پیشه‌وران مؤاخذه و در کار آنها دخالت نماید. چون این جریان مناسب با وضعیت منطقه کردستان نمی‌باشد، متمنی است مقرر فرمایند از نتیجه اقدامات در مورد صادره (۱۵۰۹۰/۱۰۶۵۰) ۲۲/۴/۲۷ بالا این وزارت را مستحضر سازند.

وزیر جنگ [امضاء]

[حاشیه] آقای دبیران رونوشت این نامه به وزارت کشور [ارسال و] ضمن دستور موکد جهت ... به شعبه حزب پیکار فرستاده شود. ۲۲/۷/۲۳

[۱۸۵۰ - ۱۰۹۰۲۱]

کرمانشاه

[گزارش تلگرافی استانها و شهرستانها، مرداد ۱۳۲۴] ۶

کرمانشاه

اخیراً حزب پیکار و حزب میهن ائتلاف نموده و جمعیت آنها به نام حزب میهن نامیده می شود و اعلامیه در [باره] منظور حزب و سازمان آن در کرمانشاه توزیع گردیده است.

[۴۵۸۶۰۰۴۹۳ - ۳۲۲ غ ۴ ب الف ۱]

لرستان

[حزب پیکار لرستان به مجلس شورای ملی، ۹/ شهریور/ ۱۳۲۲] ۷

وزارت پست و تلگراف و تلفن، تلگراف از خرم آباد به ط، شماره تلگراف ۱۲۵، تاریخ اصل ۹، تاریخ وصول ۶/۱۳

مجلس شورای ملی، رونوشت جناب آقای نخست وزیر، رونوشت وزارت کشور، رونوشت وزارت جنگ، رونوشت حزب پیکار، رونوشت [روژنامه] ایران، تنها آمال لرستان این است که شخص بی نظر و مصلح زمام امور لرستان را به دست گرفته و خرابیهای این منطقه را ترمیم نماید، به بیچارگان مدد کرده، آقای سرهنگ مظفری به فرمانداری این سامان مامور و با کمال جدیت و علاقمندی شروع به اصلاح خرابیها نمود. بدبختانه وزارت کشور این نعمت را هم سلب و معزی الیه را به مرکز احضار فرموده‌اند. اهالی خرم‌آباد عموماً، حزب پیکار خصوصاً از مقام وزارت جنگ و کشور تقاضا می‌نمایند، از احضار ایشان به مرکز در این موقع که عمل جمع‌آوری مازاد غله و ترمیم نان عمومی در جریان است و از هر حیث وجودش برای لرستان نافع است منصرف و ابقای ایشان را استدعا داریم. حزب پیکار لرستان گلشن

[۱۸۵۲ - ۱۰۹۰۲۱]

۸

[گزارش به وزارت کشور، ۱۶ مرداد/۱۳۲۴]

وزارت کشور، ۱۶ مرداد ۱۳۲۴

طبق اطلاع حاصله، حزب پیکار که چندی قبل به حزب میهن ملحق شده بود، بر اثر اختلاف حاصله دوباره از حزب میهن جدا و قریب یک ماه است تشکیلات خود را سر و صورتی داده و این بار کاملاً با حزب توده همکاری می‌کند و جهانگیر تفضلی و خسرو اقبال هر دو به خیال آن که از شمال و یا خراسان انتخاب بشوند، قول همکاری به حزب توده داده و حزب پیکار را که بیش از صد نفر عضو ندارد رهبری می‌نمایند. هیأت مدیره حزب توده و فراکسیون توده قول داده‌اند که مشارالیهما را با دستهای

بیگانگان در دوره پانزدهم مجلس انتخاب نمایند و به علاوه مخارج حزب و روزنامه را هم، بدهند. رونوشت برابر اصل است.

[۱۸۴۹ - ۱۰۹۰۲۱]

حزب ترقی

[نظام نامه حزب ترقی، بی تا]

۱

تشکیلات حزب ترقی

ماده ۱ - مؤسسات حزب « ترقی » از قرار ذیل است :

الف (هیئت مدیره مرکزی

ب) هیئتهای مدیره ایالتی و ولایتی

ج) انجمنهای مرکزی

د) دارالانشاء کل

ه) کلوب

ماده ۲ - هیئت مدیره مرکزی که مرکب از هفت تا یازده نفر خواهد بود، مدبر امور حزبی است.

ماده ۳ - هیئتهای مدیره ایالتی و ولایتی، عبارت از هیئتهای مرکزی، امور حزبی ایالت و ولایت است.

تبصره - مراکز قصابات و بلوکات برای اداره امور حزبی خود فقط یک انجمن مرکزی خواهند داشت که در تحت تعلیمات هیئت مدیره ولایتی نزدیکتر کار خواهد کرد.

ماده ۴ - انجمنهای مرکزی عبارت است از هیئتهای مشاوره حزبی که ماهی اقل یک بار با حضور نماینده هیئت مدیره آن محل اجتماع و در امور مهمه شور نموده پیشنهادهای لازم را برای پیشرفت مقاصد حزب و توسعه فعالیت آن تهیه خواهد نمود. عده اعضای انجمن مرکزی در تهران از ده الی سی نفر و در ایالات و ولایات از ده الی بیست نفر خواهد بود.

ماده ۵ - دارالانشاء کل یک اداره رسمی حزب است که واسطه بین اعضا و مؤسسات مرکزی حزب و همچنین واسطه میان حزب و خارج از حزب است.

ماده ۶ - کلوب محل اجتماع عمومی افراد حزب و مرکز اجتماعات مختلفه برای خطابه‌های عمومی و مطالعات و مباحثات و غیره است.

شرایط عضویت در حزب و ترتیب ورود اعضا

ماده ۷ - شرایط قبول اعضا از قرار ذیل است:

الف) درستکاری

ب) وطن دوستی واقعی

ج) آزادی طلبی.

د) ترقی دوستی و مخالفت با تعصبات جاهلانه و قهقرائی.

ه) خوش سابقه بودن و یا اقلاً نداشتن سابقه بد.

و) قبول مرامنامه حزب از روی اعتقاد و حقیقت و نظامنامه آن و تمکین به نظم حزبی (دیسپلین).

ز) سن کمتر از بیست نباشد.

ماده ۸ - قبول اشخاص به عضویت منحصرأ با هیئتهای مدیره است. وقتی که اسم یک نفر در هیئت مدیره مرکزی و یا هیئتهای مدیره ایالتی و ولایتی برای عضویت در حزب طرح شد. در صورتی که یکی از اعضای هیئت تأملی در باب شخص منظور داشته محتاج به تحقیق بداند، اخذ رأی درباره آن شخص موکول به وقتی می شود که نتیجه تحقیقات در آن باب از طرف دو نفر از اعضای هیئت که برای این کار برگزیده می شوند به هیئت راپورت داده شود و الا در همان جلسه اخذ رأی می شود و در هر حال قبول عضو جدید منوط به حصول به اتفاق آرای حاضرین در نتیجه رأی مخفی است.

راپورت درباره شخص منظور که محتاج تحقیق بوده باشد نباید بیش از یک ماه به تأخیر بیافتد.

پیشنهاد اشخاص برای عضویت حزب ممکن است از طرف دارالانشاء کل و یا از طرف یکی از اعضا به عمل آید.

ترتیب تشکیل مؤسسات حزبی

ماده ۹ - هیئت مدیره مرکزی از طرف کنکاش عمومی مملکتی حزب برای دو سال و هیئتهای محلی از طرف شوراهای ایالتی و ولایتی برای یک سال انتخاب خواهند شد.

این هیئت‌ها باید از میان اعضای انجمنهای مرکزی انتخاب شوند. تبصره - نصف صحیح اعضای هیئت مدیره مرکزی هر سال از طرف شورای ایالتی تهران قابل تغییر و تجدید انتخاب است. به این ترتیب که شورای ایالتی در موقع انعقاد سالیانه خود ابتدا نصف از اعضای هیئت مدیره مرکزی فعلی را به اکثریت آراء و رأی مخفی در هیئت مزبور ابقا می‌کند و بعد از آن به جای باقی اعضای عده‌ای انتخاب می‌کند و در این انتخاب دوم اعضای شورا حق دارند هر کسی را صلاح بدانند چه از همان باقی اعضای هیئت مدیره و چه از اعضای انجمنهای مرکزی انتخاب نمایند. و به این طریق هر ساله نصف هیئت مدیره مرکزی قابل تغییر خواهد بود و هر دو سال یک بار همه هیئت یک جا از طرف کنکاش عمومی تجدید انتخاب می‌شود.

ماده ۱۰ - کنکاش عمومی مملکتی هر دو سال یک بار در غره تیرماه در هر نقطه‌ای که هیئت مدیره مرکزی تعیین نماید منعقد خواهد شد. این کنکاش مرکب از نمایندگان خواهد بود که انجمنهای مرکزی و سایر اعضای حزب در همه ایران آنها را انتخاب می‌کنند.

هیئت مدیره مرکزی می‌تواند در موقع لزوم، [برای] کنکاش عمومی فوق العاده دعوت نماید.

ماده ۱۱ - عده نمایندگان هر ولایت برای کنکاش عمومی مملکتی به نسبت صدی یک از عده افراد حزب در آن نقطه خواهد بود. هر ولایتی که عده اعضای حزب در آنجا کمتر از صد نفر باشد، حق فرستادن نماینده به کنکاش عمومی نخواهد داشت.

ترتیب انتخاب نمایندگان از قرار ذیل است :

اعضای حزب در هر ولایت ابتدا عده‌ای را معادل صدی پنج از عده افراد حزب به انتخاب جمعی انتخاب می‌کنند.

این عده که منتخبین درجه اول هستند با اعضای انجمن مرکزی محل و هیئت مدیره بالاتفاق عده لازم را برای نمایندگی در کنکاش عمومی به میزان و نسبت مذکور در فوق از بین خود باز به انتخاب جمعی انتخاب می‌کنند. اگر در انتخاب درجه ثانی آن شخص انتخاب شد حق دادن دو رای خواهد داشت.

ماده ۱۲ - تجدید نظر در مرامنامه و نظامنامه حزب، مذاکره و تصویب راپرت دو ساله هیئت مدیره مرکزی، شور در نقشه عملیات دوره آتیه، شور در خطوط اساسی رویه حزب از حقوق و وظائف کنکاش عمومی مملکتی است.

تبصره - هیئت مدیره مرکزی سه ماه قبل از موقع انعقاد کنکاش عمومی مملکتی حزب دستور مذاکرات کنکاش را تدوین کرده به وسیله مؤسسات حزبی به اعضا ابلاغ خواهد کرد.

این دستور مذاکرات از روی پیشنهادهاى شوراهای ایالتی و ولایتی و هیئتهای مدیره ایالتی و ولایتی و انجمن مرکزی تهران و نظریات خود هیئت مدیره مرکزی ترتیب داده خواهد شد، با وجود این کنکاش عمومی مملکتی در علاوه کردن هر مسئله دیگری به دستور مذاکرات خود مختار خواهد بود.

ماده ۱۳ - مدت انعقاد کنکاش عمومی مملکتی از دو هفته تا یک ماه خواهد بود.

ماده ۱۴ - شورای ایالتی و ولایتی هر ایالت یا ولایت در غره اردیبهشت ماه از هر سال منعقد شده و از یک هفته الی دو هفته مداومت خواهد داشت.

تشکیل و ترتیب این شوراها از این قرار است :

در شورای ایالتی هر ولایت جزء می تواند صدی دو از اعضای محلی حزب انتخاب نموده با ربع اعضای انجمن مرکزی آن محل که از طرف خود انجمن باید انتخاب شود برای نمایندگی در کنکاش ایالتی به مرکز ایالت بفرستد. این عده با منتخبین مرکز ایالت که باز به ترتیب فوق معین می شوند شورای ایالتی را تشکیل خواهند داد.

در هر ولایتی که عده اعضای حزب در آنجا کمتر از پنجاه نفر باشد، فقط نمایندگان انجمن مرکزی به مرکز ایالات خواهند رفت.

شورای ولایتی عبارت است از مجموع انجمن مرکزی آن محل و صدی پنج از اعضای دیگر حزب در آن نقطه که به سمت نمایندگی در شوری از طرف عموم اعضای خارج از انجمن انتخاب می شوند، در صورتی که در بین نمایندگان یک ولایتی برای شورای ایالتی یا ولایتی هیچ یک از هیئت مدیره آن ولایت منتخب نشده باشد، هیئت مدیره ولایتی حق دارد یک نفر نماینده از بین خود علاوه بر سایر نمایندگان به شورای

ایالتی یا ولایتی بفرستد. همین ترتیب درباره نماینده هیئت مدیره ایالتی در شورای ایالتی نیز مرعی خواهد بود.

هیئت مدیره ایالتی یا ولایتی در موقع لزوم می تواند شورای ایالتی یا ولایتی فوق العاده دعوت نماید.

ماده ۱۵ - در شورای ایالتی و ولایتی راپرت هیئت مدیره محلی استماع و مطرح [و] مذاکره شده، هیئت مدیره جدید انتخاب می شود.

ماده ۱۶ - شورای ایالتی و ولایتی علاوه بر رسیدگی به جمع و خرج صندوق ولایتی حزب و شور در وسایل تزئین فعالیت و توسعه دایره حزب در تهیه پیشنهادهای مقتضی برای طرح در کنکاش عمومی مملکتی نیز مذاکره و شور خواهد کرد و نتیجه آراء را هر چه زودتر به هیئت مدیره مرکزی اطلاع خواهد داد. شوراهاى ایالتی و ولایتی در باب پیشنهادهای راجع به تجدید نظر در مرامنامه و نظامنامه که از طرف هیئت مدیره مرکزی به ولایت ابلاغ شده نیز مذاکره خواهند کرد.

ماده ۱۷ - افراد انجمن مرکزی ابتدا از طرف هیئت مدیره مرکزی موقتی در پایتخت و از طرف هیئتهای مدیره موقتی در ایالات و ولایات و بعدها از طرف هیئت مدیره مرکزی انتخابی و هیئتهای مدیره ایالتی و ولایتی انتخابی از میان اعضای حزب که به واسطه خدمت خالصانه به مرام حزب و رعایت دقیق نظامات رویه حزب و مخصوصاً به واسطه جدی بودن در کار و فعالیت قابل توجه و دادن امتحانات در خلوص عقیدت شایسته این کار دیده شده به اتفاق آرا و رأی مخفی انتخاب خواهند شد.

انجمن مرکزی حق دارد اشخاصی را که شایسته بدانند برای عضویت در انجمن به هیئت مدیره پیشنهاد کند، ولی قبول آن عضو در هر حال بسته به تصویب هیئت مدیره خواهد بود.

پیشنهاد انجمن مرکزی در این باب با اکثریت مطلقه آرای اعضای انجمن به عمل خواهد آمد.

تبصره - هیئت مدیره مرکزی می تواند لدی الاقتضاء عده اعضای انجمن مرکزی پایتخت را از میزان مقرر در ماده ۴ بالاتر ببرد، ولی هیچ وقت عده اعضای انجمن نباید از عشر

کلیه اعضای حزب تجاوز نماید. هیئتهای مدیره ایالتی و ولایتی نمی توانند عده اعضای انجمن مرکزی خطه خود را از میزان مقرره بالا ببرند مگر به تصویب هیئت مدیره مرکزی و به هر حال حد اعلاای عده اعضای انجمن عشر عده اعضای حزب در هر محل است.

ماده ۱۸ - دارالانشای حزب در تحت اداره یک نفر از اعضای هیئت مدیره مرکزی که عنوان منشی کل خواهد داشت، تشکیل یافته مرکب خواهد بود از خود منشی کل و پنج نفر از اعضای انجمن مرکزی تهران، انتخاب این شش نفر با هیئت مدیره مرکزی خواهد بود.

ماده ۱۹ - کلوپ از طرف انجمن مرکزی تشکیل شده، اداره آن محول به کمیسیونی خواهد بود مرکب از منشی کل و یک نفر از اعضای هیئت مدیره و پنج نفر از اعضای دیگر حزب به انتخاب هیئت مدیره.

نظامنامه کلوپ باید به تصویب هیئت مدیره برسد.

وظایف مؤسسات حزبی

ماده ۲۰ - هیئت مدیره مرکزی مسئول اداره امور حزب است و در مسائل جاریه به تنهایی مدیر و مرجع حل و عقد آن امور بوده، ولی در مسائل مهمه اگر فوری نباشد و همچنین در مسائل اساسی رأی انجمن مرکزی تهران و در صورت امکان آرای مؤسسات حزبی ایالات و ولایات را نیز جلب و در مد نظر داشته پس از آن رای قطعی اتخاذ و تصمیمات را اعلام خواهد کرد.

ماده ۲۱ - هیئتهای مدیره ایالتی و ولایتی مدیر امور حزبی خطه خود بوده، مستقیماً با هیئت مدیره مرکزی مربوط خواهند بود.

ماده ۲۲ - انجمنهای مرکز، هیئتهای مشاوره حزبی بوده، اجتماعات منظمه داشته، در تشکیل کمیسیونهای حزبی و در تهیه پیشنهادهای فعالیت مخصوصی خواهند داشت.

ماده ۲۳ - دارالانشاء مشتمل بر سه شعبه خواهد بود

شعبه اول به مباشرت دو نفر متصدی امور جاریه حزبی در تهران و اداره مراسلات هیئت

مدیرة مرکزی با مؤسسات حزبی خارج از تهران بوده وظیفه ارتباط حزب را با خارج حزب در عهده خواهد داشت.

شعبه دوم به مباشرت دونفر متصدی اداره امور اعضا و ارتباط میان آنها و مراکز حزب خواهد بود.

شعبه سیم به مباشرت یک نفر صندوقدار کل خواهد بود که امور مالی و محاسبات حزب را عهده دار است.

هر سه شعبه فوق مستقیماً در تحت ریاست منشی کل خواهد بود و مشارالیه مسئول کل امور محوله به اداره این سه شعبه است.

منشی کل می تواند برای خود یک نفر معاون از اعضای انجمن مرکزی اختیار کند.

اعضای دارالانشاء برای یک سال تعیین می شوند، ولی همه وقت از طرف هیئت مدیره مرکزی قابل تغییر هستند.

انفصال اعضا و انحلال مؤسسات

ماده ۲۴ - هر کس بعد از دخول در حزب یکی از شرایط اصلی عضویت را فاقد شود، پس از ثبوت در محاکمه حزبی از حزب اخراج می شود.

ماده ۲۵ - کسانی که بر خلاف رویه حزب و قطعنامه های هیئت مدیره مرکزی رفتار کنند، به موجب رای محکمه حزبی مجازات می شوند و مجازات آنها ممکنست اخطار یا توبیخ یا اخراج از حزب باشد.

ماده ۲۶ - ترتیب محاکمه حزبی از این قرار است :

هیئت مدیره از انجمن مرکزی پنج نفر به انتخاب مخفی اعضای انجمن می طلبد و دو نفر از اعضای هیئت مدیره به انتخاب مخفی بین اعضای هیئت به این عده ضمیمه شده از میان این عده سه نفر به قرعه برای تشکیل محکمه حزبی تعیین می شوند. اقدام به محاکمه وقتی می شود که شکایاتی به هیئت مدیره برسد. باید مدارک و قرائن شکایت به قدری قوت داشته باشد که قابل توجه هیئت مدیره باشد.

ماده ۲۷ - هر یک از اعضای حزب که شهریه خود را دو ماه متوالی به صندوق حزب

نپردازد، از عضویت موقتاً خارج خواهد شد و عودت وی به عضویت منوط به پرداخت مضاعف وجوه شهریه‌های عقب افتاده خواهد بود.

ماده ۲۸ - هیئت مدیره مرکزی حق دارد در صورتی که در یکی از نقاط اختلالی در ترتیبات حزبی مشاهده نماید تشکیلات آن نقطه را تا موقع تشکیل کنکاش عمومی مملکتی تعطیل نماید و مسئله را به رسیدگی و حکم کنکاش مزبور محول کند، ولی اعضای حزب در نقطه مزبور حق خواهند داشت نمایندگان خود را برای کنکاش عمومی بفرستند.

تجدید نظر در مرامنامه و نظامنامه

ماده ۲۹ - تجدید نظر در مرامنامه وقتی ممکنست که خمس اعضای کنکاش عمومی مملکتی طرح پیشنهادی راجع به این فقره را در کنکاش و مذاکره در آنها را تصویب نمایند، در این صورت مسئله طرح شده ولی تغییرات لازمه فقط به اکثریت دو ثلث آرای کنکاش عمومی صورت تواند گرفت.

پیشادهای راجع به تغییر در مرامنامه باید اقلاً از طرف بیست نفر از اعضای حزب متفقاً به عمل آید و لااقل چهارماه قبل از موقع انعقاد کنکاش عمومی مملکتی به هیئت مدیره مرکزی برسد و هیئت مدیره مرکزی این گونه پیشنهادها را فوراً به وسیله متحد المال به اطلاع عامه اعضای حزب در ایران خواهد رسانید.

ماده ۳۰ - تجدید نظر در مواردی از نظامنامه که راجع به ترتیب تشکیل مؤسسات حزبی و شرایط ورود اعضاست نیز به ترتیب مذکور در ماده فوق باید به عمل آید، ولی تغییر سایر مواد نظامنامه در صورتیکه هیئت مدیره قبلاً لزوم آن را تصدیق کرده باشد به اکثریت مطلقه آرای کنکاش عمومی مملکتی صورت تواند گرفت.

مواد متفرقه

ماده ۳۱ - شروع به تشکیل حزب در هر ولایت منوط به تصویب هیئت مدیره مرکزی است.

ماده ۳۲ - هر کدام از هیئتهای مدیره مرکزی و ایالتی و ولایتی یک نفر رئیس و یک منشی برای مدت یک سال خواهند داشت و تجدید انتخاب این اعضای عامله در پانزدهم اردیبهشت ماه به عمل می آید. هر یک از هیئتهای مدیره ایالتی و ولایتی از میان اعضای خود یک نفر امین صندوق انتخاب خواهد کرد.

ماده ۳۳ - فعالیت سیاسی هر یک از افراد حزب از قبیل خطابه های عمومی و نشر جرائد و مقالات و نظائر آنها نباید بر خلاف رویه حزب باشد.

ماده ۳۴ - اگر یکی از اعضای انجمن مرکزی خارج یا فوت شد و یا غیبت ممتدی بیش از سه ماه کرد، هیئت مدیره با موافقت آرای بقیه اعضای انجمن شخص دیگری را به جای او انتخاب خواهد کرد و اگر برای یکی از اعضای هیئت مدیره اتفاقی نظیر اتفاق مذکور پیش آید، انجمن مرکزی محل یکی را از میان خود به جای شخص غائب با اکثریت آراء و رأی مخفی انتخاب خواهد کرد.

ماده ۳۵ - هر یک از اعضای مؤسسات حزب در مرکز و ایالات و ولایات که در پنج جلسه از دوازده جلسه متوالی مؤسسه ای که در آن عضویت دارد نیم ساعت دیرتر از وقت مقرر حاضر شود یا در سه جلسه غائب باشد از عضویت آن مؤسسه منفصل شده کسی دیگر به جای او انتخاب تواند شد.

ماده ۳۶ - همه تصمیمات مؤسسات حزبی غیر از مواردی که در مواد این نظامنامه استثنا شده با اکثریت مطلقه حاضرین از اعضا خواهد بود.

ماده ۳۷ - حد نصاب حضور اعضا در مؤسسات حزبی، یعنی عده کافی برای اخذ رأی، نصف به علاوه یک است، مگر در موارد قبول اشخاص به عضویت و انتخاب داخلی حزب.

ماده ۳۸ - انتخاب اشخاص همیشه با رأی مخفی خواهد بود.

ماده ۳۹ - هیئتهای مدیره ایالات و ویالات مکلفند هر ماهه احصائیه کاملی از اعضای حزب در آن خطه و از میزان وجه موجودی در صندوق به دارالانشاء در تهران بفرستند.

ماده ۴۰ - هر کدام از اعضای حزب باید مبلغی در ماه که کمتر از سه قران نباشد به صندوق حزب بپردازد.

ماده ۴۱ - هیئت مدیره هر محل باید کمیسیونی مرکب از سه نفر از اعضای انجمن مرکزی برای رسیدگی به امور مالیه حزب و حساب صندوق انتخاب کند. این کمیسیون لدی الاقتضاء و اقلا یک بار در هر سه ماه به حساب صندوق رسیدگی خواهد نمود. علاوه بر این یکی از وظایف کمیسیون مزبور سعی در تزئید مایه صندوق حزب خواهد بود.

ماده ۴۲ - تشکیلات حزبی هر ولایتی باید صدی بیست از وجوهی را که در صندوق حزب در آن خطه جمع شده هر سه ماه یک مرتبه به صندوق مرکزی بفرستد و باقی به مخارج حزبی همان ولایت تخصیص داده خواهد شد.

[۲۹۳۰۰۵۶۷۷ - ۲۳۰ ف ۵ ب آ ۱]

۲

[مرامنامه حزب ترقی، بی تا]

حکومت ملی

- ۱ - حفظ و تقویت اساس مشروطیت حقیقی و استحکام اصول دموکراسی (حکومت ملی) و سعی در این که مراکز قوای عالیه مملکتی نماینده حقیقی ملت باشد.
- ۲ - اصلاح قانون انتخابات به طوری که ضامن صحت جریان انتخابات باشد.
- ۳ - انتخاب کنندگان باید به اندازه نوشتن اسم منتخب دارای سواد باشند و ورقه رای را خودشان بنویسند.
- ۴ - سعی کامل در آزادی انتخابات و عدم مداخله مقامات رسمی و متنفذین در عمل انتخاب.

معارف

«الف» ۱ - بسط تعلیم ابتدائی به تناسب عده نفوس قطعات مملکت و تخصیص عشر

عایدات مملکتی به این مقصود.

- ۲ - تأسیس دارالمعلمین و دارالمعلمات در پایتخت و مراکز ولایات عمدہ.
- ۳ - تأسیس کلاسهای معلمی در قصبات و مراکز بلوکات عمدہ.
- ۴ - تهیه عدہ کافی از معلمین دارالمعلمین عالی به واسطہ فرستادن شاگردان برای این مقصود به خارجه و یا جلب معلمین بزرگ از ممالک خارجه و ایجاد قانونی برای تشویق ایرانیانی که دارای این فن باشند.
- ۵ - تهیه کتب خوب و ارزان و متحد الشکل برای مدارس ابتدائی.
- ۶ - جلب مستشاری از خارجه برای اصلاح اداری وزارت معارف.
- «ب» ۷ - تکمیل وسایل تعلیمات متوسطه و عالیہ و تربیت ارباب فنون صنعتی مخصوصاً به واسطه روانہ کردن عدہ کثیری از جوانان لایق به ترتیب مسابقہ از پایتخت و ولایات برای فراگرفتن فنون عالیہ و مخصوصاً رشته‌های صنعتی.
- ۸ - ایجاد قانونی برای تشویق ایرانیان فارغ التحصیل از مدارس عالیہ اروپا و امریکا و تسهیل شرایط استخدام آنها.

حفظ صحت عمومی

- ۱ - ترویج اقسام ورزشهای بدنی.
- ۲ - مبارزه بر ضد مالاریا و امراض تناسلی و امراض اطفال به وسیله وضع قوانین و تخصیص بودجه کافی.
- ۳ - بر انداختن استعمال تریاک در مملکت.
- ۴ - دفع آفات حیوانی و تقویت این کار به وسیله قوانین و تخصیصات مالی.
- ۵ - استخدام متخصصین خارجه برای امور صحت عمومی.

ترقی اقتصادی

- ۱ - ایجاد راههای آهن و شوسہ.
- ۲ - ایجاد آب و بستن سدها و ترقی زراعت و آبیاری و ترویج اصول جدید فلاحت و

- دفع آفات و صرف مبلغ معتدبه از عایدات مملکتی برای این مقاصد.
- ۳ - تشویق صنایع ماشینی به وسیله اعطای جایزه و بذل همه گونه مساعدتهای قانونی، مانند معافیت‌های چند ساله از مالیات و نظیر آن به مؤسسين این گونه صنایع و مخصوصاً ترویج ماشینهای صنعتی سهل المؤمنه که با سرمایه‌های بالنسبه کوچکتر در اکناف مملکت راه بیفتند.
- ۴ - دادن امتیازات مفیده اقتصادی به سرمایه‌داران داخلی و خارجی و تشویق ورود سرمایه خارجی به ایران به شرط عدم مضرات سیاسی و رعایت کامل قوانین اساسی.
- ۵ - مراقبت در حفظ و توسعه جنگلها و حسن استفاده از آنها.
- ۶ - تأسیس بانک فلاحتی.

اصلاحات

- ۱ - تقویت از قدرت نفوذ دولت مرکزی و سعی در ثبات و استحکام آن به شرط آن که وطن دوست و ترقی طلب و اصلاحات خواه بوده، اساساً تعقیب سیاست ملی ایرانی کرده و اصول مشروطیت و قوانین مملکت را رعایت نماید و فقط بر اعتماد اصلاح طلبان و ترقی خواهان ملت و قوای قانونی مملکت تکیه داشته باشد.
- ۲ - تقویت از مستخدمین خارجی بی طرف که برای اصلاح ادارات به ایران جلب می‌شوند.
- ۳ - مبارزه مستمر بر ضد ملوک الطوائف از هر قبیل و بر ضد هر نوع نفوذ و تسلط غیر دولتی و یا محلی و منقاد کردن کامل همه متنفذین به حکم قانون و دولت قانونی.
- ۴ - تکمیل قوای نظامی و اجرای عادلانه اصول نظام اجباری.
- ۵ - صرفه جوئی کامل در مخارج دولت و تقلیل مخارج اداری تا کمترین حد ضرورت.
- ۶ - اصلاح قانون استخدام به طوری که متضمن صرفه جوئی در مخارج مملکت و تشویق فارغ التحصیل‌ها باشد.
- ۷ - نسخ مالیاتهای غیر عادلانه کهنه و تدارک معادل عایدات آنها از محل مالیاتهای عادلانه جدید و رعایت تناسب تمکن طبقات مؤدیان در وضع مالیاتها.

- ۸- ترتیب بودجه مملکتی بر اصل مخارج الاهم فالاهم و مقدم داشتن تعلیم عمومی و فواید عامه و امور صحی بر سایر امور مملکتی.
- ۹- تخصیص قسمت اعظم عایدات اضافی جدید دولت به امور مذکور در ماده قبل، به موجب قانون.
- ۱۰- تدوین قانون مدنی.
- ۱۱- برقرار کردن قانون مرور زمان.
- ۱۲- بسط تشکیلات قضائی و ثبت اسناد املاک در همه ولایات به تدریج.
- ۱۳- سعی در استقلال قوه قضائی.
- ۱۴- مراقبت در اجرای کامل قوانین جزا و مخصوصاً درباره عمال دولتی و سایر متصدیان امور عامه.

مسائل مهمه دیگر

- ۱- اخذ ترقیات اجتماعی و تمدن ملل مترقیه امروزه با حفظ آداب مفیده ملی خودمان.
- ۲- اصلاح حال دهقانان و کارگران به وسیله وضع قوانین عادلانه موافق مقتضیات عصر تمدن و توجه مخصوص به نشر تعلیم و تربیت و تمدن در میان آنها.
- ۳- مزید توجه به حال ولایات و معارف و وسایل تمدن و آبادی در آن جاها.
- ۴- اصلاح قانون مطبوعات به طوریکه متضمن شرط درجه کافی از علم و اطلاع و سواد کامل ایرانی برای نشر جراید و مجلات بوده ترتیب محاکمه و مجازات مطبوعات متخلف از قوانین را بر وجه اسرع و اسهل مقرر نماید و جلوگیری از هتک شرف و ناموس افراد مردم بکند و موجب ایجاد مطبوعات متین و با شرف و زوال مطبوعات فاسده بشود.
- ۵- کوشش در تنویر افکار عامه و سعی در رفع خرافات و تعصبات جاهلانه و نسخ عادات مخالف تمدن و انتظام معیشت و ترقی اجتماعی.

حزب تعاون

۱ [رئیس اداره کل شهربانی به وزارت کشور، ۱۸/تیر/۱۳۲۱]

اداره کل شهربانی، اداره اطلاعات، دائره اول، شماره ۵۸۸۸/۱۹۲۲۱/۱، تاریخ ۲۱/۴/۱۸،
محرمانه

وزارت کشور

محترماً به استحضار می‌رساند، دکتر علی جلالی فرزند عبدالحسین ساکن کوچه حمام
وزیر، درخواست نموده به منظور کمکهای مادی و معنوی به هم میهنان خود، حزبی به
نام حزب تعاون تاسیس نماید. و دکتر شروین، پزشک چشم را هم به سمت کارمند
هیئت مدیره معرفی کرده است. رونوشت اسانامه^(۱) حزب مزبور به پیوست تقدیم
می‌گردد. مستدعی است مقرر فرمایند نسبت به تاسیس حزب مزبور نظریه اعلام دارند.
رئیس شهربانی اداره کل شهربانی - سرپاس رادسر

[۱۴۲۲۱۰۲۲۱۴ - ۲۹۳۰۰۲۲۱۴ ظ ۴ ب آ ۱]

۲ [وزیر کشور به اداره کل شهربانی، ۲۵/تیر/۱۳۲۱]

وزارت کشور، اداره سیاسی، ۱۳۲۱/۴/۲۵، محرمانه

اداره کل شهربانی

عطف به نامه شماره ۱۲۲۱/۵۸۸۸ - ۲۱/۴/۱۸ موضوع تشکیل حزب تعاون، نظریه

اینکه با مراجعه به مرامنامه ارسالی، تأسیس حزب مزبور مخالف با سیاست دولت نیست بنابراین در تشکیل حزب نامبرده مانعی نیست.

وزیر کشور

[۲۲۱۴.۰۰۲۹۳۰ - ۵۰۹ ظ ۴ ب آ ۱]

مذب توده جوانان

[مدیر حزب توده جوانان به نخست وزیر، ۲۲/مهر/۱۳۲۱]

۱

جناب آقای نخست وزیر

امید است که در اطراف مفاد این نامه که متکی به حقایق است اندکی توجه عمیق فرموده، در عالم انصاف قضاوت فرمائید. روزی که مقام ریاست وزرائی به جناب عالی تفویض گردید، در جراید پایتخت در اولین سطر برنامه خود که به این ملت ستمدیده بی خانمان گوشزد و وعده صریح فرمودید که از توده جوانان طرفداری نموده، دست دزدان و جنایتکاران را از مشاغل دولتی کوتاه فرمائید. متأسفانه با آن همه وعده و نوید و سندی که کتباً به دست ملت دادید، در اولین قدم آقای لسان سپهر را که مردی نالایق و طماع و از دزدهای معروف کهنه کار وزارت کشور است و در مأموریت سابق خود در کاشان هزاران جنایت و اختلاس مرتکب شده و سوابق آنها در وزارتخانه مربوطه او موجود است به سمت فرمانداری تهران که قلب یک کشور ایرانی است و روی این اقدام که اولین قدم شما محسوب می شود، روح توده ملت را از خودتاران ناراضی و جریحه دار فرمودید. این انتخاب در سرلوحه تاریخ سیاسی ایران پس از بیست سال تحمل استبداد با قلم برجسته به نام اولین اصلاحات جناب عالی درج و اضافه گردید. و از این انتخاب مضحک اغلب در محافل سیاسی تهران بحث و گفتگو در بین است. اینک برای اطلاع جریان، قضیه را برای مزید استحضار جناب عالی می نگاریم پس از اختلالات کاشان و تحمل بیکاری آقای لسان سپهر با^(۱) مخصوص خود را به حضرت اشرف نزدیک کرده و روی منفی بافیهای بی اساس و طرح یک سلسله دروغهای شاخدار خود را صاحب حزب و جمعیت معرفی کرده و برای این که به جناب عالی بفهماند یک جمعیتی در دست من است، ۱۴ نفر از جوانان تازه چرخ بی تجربه وزارت کشور را به وسیله چند نفر از رفقای خود فریب داده، به اصرار زیاد به عنوان صرف جای به منزل یکی از دوستان خود دعوت کرد، به عنوان این که من می خواهم اتحادیه تشکیل بدهم. در این موقع [که] دولت به واسطه کسر بودجه می خواهد عده کامندان را تقلیل داده و آنها را بیکار کند. در

پرتو این اتحادیه، دولت موفق به اینکار نخواهد شد. پس از تشکیل دو جلسه فریب خوردگان پی بردند که تشکیل این جلسه از طرف آقای لسان سپهر برای اجرای مقاصد شخصی و اشتباه کاری در خدمت آقای رئیس الوزراء برای به دست آوردن شغل است. در جلسه سوم اتحادیه ۱۴ نفره منحل شد. هر چه آقای لسان چاپلوسی و دوندگی [و] وعده پلو و پول داد، موفق به جمع آوری مجدد این عده نشد، آنچه ما اطلاع داریم در این جلسه آقای لسان نامه‌هائی به امضای عده فوق رسانیده به حضور جناب عالی تقدیم نموده که بفهماند من دارای جمعیت هستم. طولی نکشید در جراید تهران خواننده شد که از طرف جناب عالی به سمت فرمانداری تهران که به هیچ وجه با شئون اداری و لیاقت شخصی او برابری نمی‌کند برگزیده شده از گوشه و کنار زبان تنقید عموم بلند است. حیف است جناب عالی که مردی سیاست مدار و دارای هوش فطری هستید گول چنین روباه‌گرپشت هم انداز که [در] سرتاسر تهران به دروغگوئی معروف است بخورید. چیزی که بیشتر بر تعجب ما افزوده این است از موقعی که آقای لسان روی نیرنگ و داشتن جمعیت موهوم سمت فرمانداری را به دست آورده در مجالس به اصرار خود را وارد نموده اتکا و تکیه کلام خود را مذاکرات محرمانه شب گذشته خرد با آقای نخست وزیر قرار داده، انتشار می‌دهد: کلیه دستورات سیاسی و راز و نیازهای خصوصی آقای قوام در شبها در داخل اندرون با من است. بدون مشورت قبلی با من آب نمی‌خورد. حضرت اشرف [در] شمار رجال سیاسی عالی مقام این کشور هستید. حیف است این قبیل اشخاص بد سابقه بین مردم اتکا و پشتیبانی خودشان را جناب عالی قرار داده و این دامن شما را لکه‌دار کنند. قضاوت فرمائید در یک چنین موقع باریکی که توجه عموم ملت به اقدامات و انتخابات شما دوخته شده و هزاران دشمن در کمینگاه نشسته‌اند و کشور در پرتگاه نیستی قرار گرفته، آیا این انتخاب با مال اندیشی وقت می‌دهد. آیا نمونه وعده اصلاحات که فرمودید این است. در یک چنین موقع حساسی که قوای دو همسایه قوی در کشور هستند آیا برازنده است یک چنین روباهی دزد [و] بی‌قواره بی استعداد فاقد لیاقت خود را حکومت مرکزی و طرف مشورت و آگهی جناب عالی خود را در توده معرفی کند. در خاتمه امیدوار است با مطالعه دقیق، نسبت به این انتخاب تجدید نظر

فرمائید.

مدیر حزب توده جوانان

علی اکبر برازنده

[حاشیه] به عرض برسد: مدیر حزب توده جوانان به عرض مقام نخست وزیری می‌رساند که انتخاب آقای لسان سپهر به فرمانداری تهران بنا بر سوابق سوء ایشان در وزارتخانه‌ها و توده مردم بر وفق مصالح مملکت نبوده.

۲۱/۷/۲۵

[۱۰۹۰۰۲ - ۲۰۷]

حزب توسری خور

شاهرود

[رئیس کل قسمت غله و نان به وزارت کشور، ۶/تیر/۱۳۲۳]

وزارت دارایی، قسمت اقتصادی، شماره ۱۰۱۵۰/۹۹/۱۰۵۶۴، به تاریخ ۱۳۲۳/۴/۶

وزارت کشور

مطابق گزارش واصل از اداره خواربار شهرستان شاهرود، اسماعیلی نام در بلوک زیراستاق، دسته و حزبی به نام حزب تو سری خور تشکیل و تصمیم گرفته‌اند کالاهای انحصاری دولت را که در مقابل کوپن داده می‌شود قبول ننموده و از پرداخت مازاد غله سهمی خودشان به مأمورین غله خودداری نمایند. چون بیم آن می‌رود که عملیات خلاف قانون آن دسته به سایر بلوکات حوزه شاهرود سرایت نموده و ایجاد اختلال و بالنتیجه پیش‌آمدهای سوئی نماید، لذا خواهشمند است به فرمانداری شاهرود تعلیمات مؤکد فوری صادر فرمایند که از عملیات و رفتار نامبرده جلوگیری و از نتیجه اقدام این قسمت را مستحضر فرمایند.

رئیس کل قسمت غله و نان [امضا]

[حاشیه] فوری بنویسید و رونوشت هم برای رئیس کل قسمت غله بفرستید. ۲/۱۱

[۲۳۷۸۰۰۲۹۳-۱۲۳ ظ ۵ آ ۱]

حزب جبهه ملی

۱ [رئیس شهربانی کل کشور به وزارت کشور، ۲۴/دی/۱۳۲۴]

وزارت کشور، شهربانی کل کشور، اداره کارآگاهی، تاریخ ۲۴/۱۰/۲۴، شماره ۱۱۰۵۷/۲۲۰۵۰، پیوست یک برگ رونوشت، محرمانه، مستقیم، فوری

وزارت کشور

محترماً به عرض می‌رساند طبق گزارش مامور ویژه شب ۲۳ دی ماه جاری در منزل آشتیانی واقع در خیابان سی متری کوچه طوسی، قریب پانصد نفر از گاراژدارها اجتماع، مدیر روزنامه ایران آزاد، شیخ حسین تهرانی [و] پروفیسور شمس نیز حضور داشته‌اند. ضمن مذاکره دراطراف وضعیت حاضر، اعلامیه چاپی نیز به نام جبهه ملی توزیع شده که رونوشت آن برای مزید استحضار به پیوست تقدیم می‌گردد. مراتب به عرض مقام جناب آقای نخست وزیر رسیده است. رئیس شهربانی کل کشور - سرتیپ ضرابی

[۱۰۹۴۰ - ۳ - ۲۳۷]

۲ [مرام حزب جبهه ملی، بی تا]

ماده اول - مجاهدت در حفظ استقلال ایران، تقویت حکومت ملی، کوشش در استحکام وحدت ملی، حفظ اصول مرکزیت و بسط امنیت قضائی در تمام کشور.
ماده دوم - کوشش در تبلیغ حقایق اسلام و تحکیم مبانی مذهبی و اخلاقی افراد، ترویج حسن اخلاق و مبارزه با عادات رذیله و احیاء آداب حسنه.
ماده سوم - احترام و حمایت از کلیه اصولی که قانون اساسی ایران برای حفظ حقوق و آزادی افراد برقرار کرده است و سعی در اجرای آن.

ماده چهارم - کوشش در لغو و نسخ قوانین و مقررات مضره که بر روی اراده‌های شخصی وضع گردیده و اصلاح خطاهای گذشته و ترمیم خسارات و تعدیات وارده به مردم.

ماده پنجم - اصلاح کلیه سازمانهای کشور و واگذاری مشاغل بر اساس لیاقت و صلاحیت شخصی و استفاده از استعداد جوانهای تحصیل کرده و عناصر روشنفکر.

ماده ششم - اقدام و مجاهده در پیشرفت معارف و فرهنگ و تربیت روحی و جسمی و استقرار تعلیمات اجباری و مجانی مخصوصاً در شهرستانها و قراء و قصبات و حفظ زبان و ادبیات فارسی و نشر ترجمه کتب و مجلات مفیده و تجدید نظر در برنامه‌های تحصیلی.

ماده هفتم - کوشش در ایجاد وسائل برای آسایش و تامین و توسعه زندگی عمومی، تهیه کار جهت افراد بیکار و نگاهداری از عجزه و بینوایان و ایجاد بنگاههای خیریه و جلوگیری از تکدی.

ماده هشتم - بسط و توسعه فلاح در کشور و ایجاد روش نوین در کشاورزی به وسیله نقشه‌های معینه و تکثیر منابع ثروت و سعی در بهبودی حال زارعین و کشاورزان و تقویت بنیه اقتصادی آنها از راه تشکیل شرکتهای روستائی و امثال آن و اصلاح روابط و تعدیل منافع بین مالک و زارع.

ماده نهم - توسعه بهداری برای استفاده عموم بالاخص برای روستائیان و کارگران و ایجاد بیمارستانهای مجانی از ثابت و سیار در بلوک و قصبات و مبارزه بر علیه مالاریا و امراض بومی و غیره و کوشش در بهبودی و ازدیاد نسل.

ماده دهم - ایجاد و حمایت تجارت آزاد و تشکیل سرمایه‌های ملی برای بهبودی و ازدیاد و تکمیل مواد صادراتی و تهیه بازارهای جدید و ابتکار تجارتي و تکمیل خطوط ارتباطیه و موصلات و وسایل نقلیه کافی.

ماده یازدهم - اقدام به تفکیک کامل قوه قضائیه از قوه مجریه و سعی در حفظ استقلال قضات و نسخ و لغو قوانین و مقرراتی که منافی با این منظور است و تمرکز کلیه مراجعیکه در امور قضائی دخالت می‌کنند در دادگستری.

ماده دوازدهم - کوشش در استخراج معادن و استفاده از منابع اولیه و حمایت از صنایع کشور و ایجاد صنایع مفید و ترویج صنایع یدی و ملی و معرفی آنها در بازارهای خارجه و اصلاح و تامین حقوق کارگران.

[۲۱۰۰۰۰۷۳۲ - ۳۱۷ ف ۳ الف الف ۱]

مذب جدال

[استاندار گیلان به وزارت کشور، ۲۴/تیر/۱۳۲۴]

۱

وزارت کشور، استانداری استان اول، تاریخ ۲۴/۴/۱۳۲۴، شماره ۴۰۷/م، محرمانه

وزارت کشور

چند روز قبل رئیس دادگستری گیلان در دفتر اینجانب حضور یافته اظهار داشت که بنا به گزارش تلگرافی رئیس دادگاه شهرستان فومن، بین حزب توده و حزب جدید که گویا به حزب جدال معروف است، تحریکاتی شده و احتمال وقوع مفسده می‌رود. و دادگاه محل از لحاظ نداشتن امنیت تعطیل شده است. لذا به قید فوریت فرماندار فومن را احضار و تعلیمات کافی و صریح دادم که از هر نوع تحریک و پیش آمد سوئی جلوگیری کند و مشارالیه اظهار داشت آقای اشکوری واعظ معروف چند روز است به فومن آمده. شاید در اثر تبلیغات ایشان باشد چون تاکنون اغتشاشی در فومن رخ نداده بود و آرامش کامل در آنجا برقرار بود. دستور دادم نهایت جدیت و مراقبت را بنماید و اگر معلوم شد که محرک آقای اشکوری است به ایشان اخطار شود چند روزی به رشت بیایند. بعدا معلوم شد آقای مستوفی زاده فرمانده دسته ژاندارم فومن که یک جوان بی تجربه و تمایل علنی به حزب توده دارد، چند نفر ژاندارم به اتفاق یک نفر افسر به منزل اشکوری فرستاده و به مشارالیه اخطار کرده است که باید فوری از فومن بروند. هر چند مستوفی زاده موفق به انجام منظور نشده و خود آقای اشکوری به رشت حرکت کرده و قضیه به کلی خاتمه یافته ولی عمل ستوان مستوفی زاده مورد مواخذه قرار گرفته و به وسیله ژاندارم مری گیلان توییح شد. و اما راجع به آقای اشکوری ایشان یک نفر واعظ بسیار زبردستی هستند و عملیات ایشان ضمن گزارش شمار ۱۸۵۶۰ - ۳۲۳/۱۲/۱۴ به عرض رسیده است. مجالس وعظ و خطابه ایشان معمولا مجلس سیاسی است و دائما داخل در سیاست می‌شود که البته از لحاظ حفظ آرامش محل صلاح نیست و در هر مورد مراقبت و جدیت شده است که از حدود تبلیغات مذهبی خارج نشوند. ستوان مستوفی زاده طبق اقدامات قبلی و به موجب ابلاغی که اخیرا از ژاندارم مری کل رسیده

است به بندر پهلوی منتقل شده است ولی بودن او را در بندر پهلوی نیز صلاح نمی دانم، باید ایشان را به خارج از گیلان انتقال دهند.

استاندار استان اول - فرزانه

[۱۰۹۰۹۳ - ۲۶۳۵]

۲ [رئیس شهربانی کل کشور به وزارت کشور، ۲/مرداد/۱۳۲۴]

وزارت کشور، تاریخ ۲/۵/۱۳۲۴، شماره ۴۴۲۷، محرمانه

وزارت کشور

گزارش شماره ۱۰۲۶/۶۷۸ شهربانی رشت ذیلا معروض می گردد : طبق اطلاع واصله در فومن نزاعی بین اعضا حزب توده و حزب جدال که جدیداً تشکیل شده رخ می دهد که در نتیجه عده ای مجروح و زخمی می شوند. مجروحین را برای معالجه به رشت آورده اند. فرمانده ژاندارمری به اتفاق بازپرس دادسرا برای رسیدگی و تعقیب قضیه به محل حرکت، [گزارش] صحیح و مشروح آن با پست عرض می شود.

رئیس شهربانی کل کشور - سرتیپ ضرابی [امضا]

[حاشیه] از استانداری پرسید چرا گزارش نداده و چه اقدامی کرده است.

[۱۰۹۰۹۳ - ۲۶۳۵]

۳

[وزیر کشور به نخست وزیری، ۱۳/مرداد/۱۳۲۴]

وزارت کشور، اداره سیاسی، تاریخ ۱۳/۵/۱۳۲۴، شماره ۳۲۹۴/۵۲۳۴ پیوست یک برگ،
محرمانه

نخست وزیری

رونوشت گزارش اداره کل شهربانی^(۱) در خصوص نزاع بین اعضای حزب توده و حزب جدید التاسیس جدال در فومن برای استحضار عالی تقدیم و ضمناً معروض می‌دارد که شرح لازم به استانداری یکم و ادارات ژاندارمری کل و شهربانی کل نوشته شد که از اقداماتی که در تعقیب موضوع به عمل خواهند آورد، وزارت کشور را مستحضر سازند. پس از وصول پاسخ نتیجه را معروض خواهد داشت.

وزیر کشور [امضا]

[۱۰۹۰۹۳ - ۲۶۳۵]

مذب جنگل

(اجتماعيون)

حزب جنگل در سال ۱۳۲۴ و به تقلید از جنبش میرزا کوچک خان جنگلی تشکیل شد.^(۱) میرصالح مظفرزاده نماینده مجلس شورای ملی در دوره چهاردهم موسس و مبتکر اصلی تأسیس آن بود در کنار وی، میراحمدمدنی، اسماعیل خان جنگلی خواهرزاده میرزا کوچک خان، حسن مهری و... نیز از جمله رهبران این حزب محسوب می شدند. حزب جنگل در فاصله سالهای ۱۳۲۴ تا ۱۳۲۶ در منطقه گیلان فعال بود و در همان جا همکاری نزدیکی با حزب توده و چند حزب مترقی، همچون حزب میهن و پس از آن حزب ایران داشت. به لحاظ تشابه اسمی با حزب جنگل کلارستاق، عنوان «اجتماعیون» نیز معمولاً به دنبال حزب جنگل اضافه می شد.

حزب جنگل در سال ۱۳۲۵ به جبهه موتلفه احزاب آزادی خواه پیوست. در دوران تسلط فرقه دمکرات در آذربایجان و علی رغم آن که روابط این دو حزب نیز نسبتاً خوب بود، در جریان نفوذ اعضای فرقه به محدوده گیلان و این که در اواخر ۱۳۲۴ در صحنه سیاسی کشور شایع شده بود، فرقه قصد حمله به گیلان و تصرف آن را دارد رهبران حزب جنگل به چاره جویی برخاستند و با کمک و همیاری اعضای حزب میهن و

نمایندگانی از حزب توده و ... به مقابله با نفوذ فرقه و سقوط گیلان برخاستند: «... پس از تماس‌ها و ملاقات‌هایی که میان سران احزاب ملی: حزب مهین، حزب توده، حزب جنگل و حزب آزادیخواهان به عمل آمد مقرر شد از هر یک از این احزاب افراد با تجربه، قابل اطمینان و ورزیده به عنوان نماینده مختار به طرف رشت حرکت نمایند و در آن جا مسایل را از نزدیک... مورد بررسی قرار داده و به تصمیم‌گیری پردازند.»^(۱)

در جلسه‌ای که به همین منظور در رشت تشکیل شد، میرصالح مظفرزاده به ریاست جلسه گروه ائتلاف برگزیده شد. این گروه پس از رایزنی‌های فراوان سرانجام تصمیماتی جهت انجام پاره‌ای اصلاحات در گیلان اتخاذ کردند. این گروه همچنین با صدور قطعنامه‌ای خطاب به سیدجعفرپیشه‌وری به امضای مظفرزاده، مدنی و ابراهیم فخرایی خواستار عدم ورود نیروهای فرقه به داخل گیلان شد: «فردای آن شب قطعنامه به صورت تلگراف رمز به عنوان پیشه‌وری مخابره گردید و در آن اعلام شد که نهضت آزادی ملی در گیلان عملی گردید و دیگر ضرورتی احساس نمی‌شود که نیروهای نظامی فرقه وارد این استان گردد.»^(۲)

به این ترتیب به ابتکار حزب جنگل و رهبران آن گیلان از یک خطر اساسی نجات یافت.

ارگان حزب جنگل در ابتدا نشریه فروغ به صاحب امتیازی ابراهیم فخرایی بود. از بهمن ۱۳۲۴ نشریه البرز که صاحب امتیاز آن شکرالله کیهان بود جای فروغ را گرفت، از مهر ۱۳۲۵، روزنامه پرورش ناشر افکار حزب بود. صاحب امتیاز پرورش میراحمدمدنی و سردبیران آن حسین اقبال و حسین رازانی بودند.

۱ - ناصر نهمی، حوادث تاریخی ایران... ص ۸۱

۲ - ناصر نهمی، همان، ص ۸۶ - ۸۵. همچنین برای آگاهی بیشتر از این وقایع و اقداماتی که در این زمینه انجام شد. رک. یادداشت‌های سیاسی حسن ارستغالی در سالهای ۱۳۲۳ تا ۱۳۲۶، جعفر مهدی نیا، زندگی سیاسی قوام السلطنه، ص ۲۵۰ - ۲۳۵.

۱ [رئیس شهربانی رشت به استاندار گیلان، ۲۹/فروردین/۱۳۲۴]

وزارت کشور

مقام استانداری استان یکم - محترماً معروض می‌دارد گزارش واصله به شماره ۳۲۰۷/۹۶ - ۳۲۴/۱/۲۹ از شهربانی لنگرود حاکی است که آقای غلامحسین مسیحا سرپرست حزب جنگل ساعت ۱۶/۵ روز ۲۸/۱۰/۳۲۴ در مسجد آقای امینی با حضور عده زیادی از طبقات مختلف در اطراف آرامش و لزوم برادری و یگانگی سخنرانی و متذکر شدند که حزب جنگل و توده متفقاً با یک عقیده و مرام ساعی است تا وضع اجتماع اصلاح و ایجاد صمیمیت نماید. ضمناً در پایان اظهار داشتند که باید تابع دولت مرکزی باشیم تا نواقصات رفع و حوائج عمومی برآورده شود. به قرار معلوم سخنرانی مشارالیه فوق العاده مفید و سودمند و مورد تقدیر اهالی واقع گردید. مراتب برای استحضار خاطر عالی به عرض رسید.

رئیس شهربانی رشت پاسیار ۱ شوکت

رونوشت برابر اصل است.

[۱۰۹۰۶۶ - ۲۳۷۱]

۲ [استاندار گیلان به نخست وزیر، ۲۲/شهریور/۱۳۲۴]

وزارت کشور، استانداری استان اول، شماره ۳۴۳۷، تاریخ ۲۲/۶/۱۳۲۴، محرمانه

جناب آقای نخست وزیر

به طوری که خاطر محترم مستحضر است با وجود اینکه حزب توده و اتحادیه‌های کشاورزان و اتحادیه کارگران و رانندگان تشکیلات مفصلی در نقاط مختلف گیلان دارند

و حتی بعضی از روسای ادارات دولتی هم جزو حزب هستند، معذک با تدابیر لازمه و مراقبتهایی که می‌شود به حمدالله تاکنون انتظامات و آرامش کامل برقرار و هیچ‌گونه حادثه که منجر به قتل و غارت و یا زدو خوردی بشود در گیلان رخ نداده است. چون حزب توده موقعیتی پیدا نکرد، اکنون مبادرت به تشکیل حزب جنگل نموده‌اند. مولدین حزب مزبور مظفر زاده و اسماعیل جنگلی و چند نفر دیگر هستند و چندی است مشغول تبلیغات شده‌اند ولی نظر به اینکه در یکی از مواد مرمانامه حزب تقسیم اراضی در بین زارعین ذکر شده است، لذا از همان بدو امر مواجه با مخالفت از طرف مالکین شده و تصور نمی‌رود طرفداران حزب مزبور موفقیتی حاصل کنند.

ضمناً فرقه دمکرات تبریز نیز تبلیغاتی به وسیله مقامات رشت می‌نمایند و بیانیه‌ای که یک نسخه آن تلواً تقدیم می‌شود در شهر منتشر نموده و میتینگی هم در شهر داده‌اند که گزارش تفصیلی آن از لحاظ محترم می‌گذرد.

منظور از این گزارش این است که به حمدالله با اقدامات و تدابیری که اتخاذ می‌شود آرامش و انتظامات کامل در گیلان برقرار و هر موقع که احساس پیش آمد سوئی شود، فوری شخصاً به محل حرکت نموده از وقوع حوادث سوء جلوگیری شده و می‌شود. استاندار استان اول

فرزانه [امضاء]

[حاشیه] آقای^(۱):

۱ - جواب بنویسید چگونگی حزب جنگل را اطلاع بدهند و سران حزب مزبور را با ذکر نام و نشانی و شغل گزارش داده و نتیجه اقدامات فرقه دمکرات را نیز گزارش دهند.

۲ - رونوشت این نامه و پاسخی که صادر شود برای اطلاع وزارت کشور فرستاده شود. ۲۶/۷/۲۴

[۱۰۹۰۶۶ - ۲۳۵۹]

۳ [رئیس شهربانی کل کشور به وزارت کشور، ۸/دی/۱۳۲۴]

وزارت کشور، شهربانی کل کشور، اداره اطلاعات، دائره اخبار، شماره ۱۲۴/۱۰۵۲۶/۱، تاریخ
۸/۱۰/۱۳۲۴، محرمانه، مستقیم

وزارت کشور

تعقیب گزارش محرمانه مورخه ۲۲ آذر ماه ۳۲۴ راجع به مظفر زاده و چند نفر از
آزادبخوانان سابق گیلان که اکنون همدست حزب توده می باشند و برای سازمان جنگل
و تحریک مردم گیلان به قیام به سمت رشت رهسپار شده اند، رونوشت گزارش شماره
۱۳۵۳/۲۱۳۶ - ۲۴/۱۰/۱ شهربانی رشت را ذیلا معروض می دارد:

آقای مظفر زاده دو روز است به تهران عزیمت، مراجعت خواهد کرد. حزب جنگل با
حزب توده ائتلاف نمودند ولی در باطن اختلافات آنها مرتفع نشده. تحریک به قیام و
شورش در بین نیست، هر دو حزب نامبرده از حاجی آقا فخری فخر حکیمی پسر مرحوم
حاجی میرزا محمد رضا که در ردیف مجتهدین رشت است تقاضا نموده اند که برای بعد
از ظهر روز جمعه ۲۰ ماه جاری اهالی را به وسیله آگهی در منزل خود واقع در کوی
مسجد سفید رشت دعوت و برای تشکیل انجمن ایالتی رشت مذاکرات نمایند. عملیات
آنها تحت مراقبت نتیجه مذاکرات روز جمعه [را] بعداً به عرض خواهد رسانید. بدیهی
است پس از وصول گزارش مراتب را ثانیا به عرض می رساند.

رئیس شهربانی کل کشور - سر تیپ ضرابی [امضاء]

[۲۰۶۹۰۰۲۹۳ - ۷۱۹ ظ ۳ ب آ ۱]

وزارت کشور، شهربانی کل کشور، شماره ۱۲۶۷۰/۱۰۷۱۰/۱، تاریخ ۲۴/۱۰/۱۰، محرمانه، مستقیم

وزارت کشور

محترما به استحضار می‌رساند: تعقیب گزارش مورخه ۱۸ آذر ماه ۳۲۴ در موضوع مقدمات سازمان جنگل که در گزارش تصریح شده بود یک صد نفر داوطلب از رشت و توابع به حدود فومنات رفته‌اند، به شهربانی مربوطه دستور داده شد در اطراف قضیه بازجویی به عمل آورده مراتب را گزارش دهند. طبق گزارش شماره ۱۳۵۸۸/۲۱۷۱ [مورخ: ۲۴/۱۰/۴] شهربانی رشت حزب جنگل و اتحادیه توتون کاران بیش از یک ماه است در صومعه سرا (۲۰ کیلومتری رشت) تشکیل و شبهای یکشنبه جلسه دارند و برگهای چاپی تهیه به وسیله کدخدایان [در] تمام دهات فومنات و محله‌ها پخش [و] در حدود ۲۰ هزار نفر را اسم نویسی کرده‌اند، که در موقع تفنگ بدهند ولی فعلا به هیچ وجه اسلحه در بین نیست و کسی مسلح نشده. حسین جمشیدی مدتی است با حزب جنگل سر و کاری ندارد. یک پسر او رئیس فرهنگ صومعه سرا و سه پسر دیگر او به خرید و فروش برنج و جو مشغول می‌باشند و هیچ کدام مسلح نشده‌اند. رونوشت برای استحضار جناب آقای نخست وزیر تقدیم می‌گردد.

رئیس شهربانی کل کشور - سرتیپ ضرابی [امضا]

[۱۰۹۰۶۶ - ۲۳۷۵]

جناب آقای نخست وزیر :

در چندی قبل از شهربانی کل کشور و اداره کل ژاندارمری در خصوص تجمع عده‌ای از اهالی گیلان در منزل آقای حاج آقا فخری و اظهارات آقای معتمد همایون در آن مجمع، در خصوص مستدعیات اهالی از قبیل انتخاب اعضای انجمن ایالتی و ولایتی از اشخاص بصیر، لغو قانون تحریم انتخابات و همچنین فعالیت حزب جنگل وعده [آنها] واصل گردیده است. در قبال گزارشهای مزبور رمزاً دستورات و تعلیمات لازمه به استانداری اول صادر گردیده است. مجدداً نیز ژاندارمری کل کشور دو گزارش دیگر در خصوص این که ممکن است یکی از سران حزب جنگل با سرهنگ دوم گلچین ملاقات نمایند و به علاوه فعالیت حزب جنگل در رشت ارسال داشته که رونوشت آن به پیوست برای مزید استحضار عالی تقدیم می شود و ضمناً معروض می دارد که به اداره مزبور دستور داده شد که آقای سرهنگ گلچین فقط در صورت ملاقات اظهارات نماینده مزبور را استماع کند. بدیهی است نتیجه تحقیقات بعدی را که از استانداری و ژاندارمری گزارش می دهند به عرض خواهد رسانید.

از طرف وزیر کشور - فریدونی [امضا]

[حاشیه ۱] جناب آقای دکتر فاطمی سرهنگ گلچین کیست. ۱۰/۲۰

[حاشیه ۲] به عرض می رساند سرهنگ گلچین رئیس قسمت ژاندارمری گیلان است ۲۴/۱۰/۲۷

[حاشیه ۳] جناب آقای دکتر فاطمی از وزارت کشور دنباله این گزارش را بخواهید. چه اطلاع تازه‌ای از سرهنگ گلچین رسیده است. ۱۰/۳۰

[۱۰۹۰۶۶ - ۲۳۶۰]

وزارت کشور، شهربانی کل کشور، شماره ۱۱۰۶۷، تاریخ ۲۴/۱۰/۲۴، محرمانه مستقیم

وزارت کشور

گزارش شماره ۱۴۶۸۹ - ۲۳۵۱ شهربانی رشت ذیلا معروض می‌گردد:
طبق اطلاع دو روز است بین حزب جنگل و توده اختلاف شدیدی روی داده، آقایان دکتر کشاورز و مظفرزاده با سران احزاب برای رفع اختلاف کوشیده ولی هنوز مرتفع نشده و منجر به نتیجه نگردیده است. رونوشت به نخست وزیر تقدیم شده است.
رئیس شهربانی کل کشور - سرتیپ ضرابی [امضا].

[۲۰۶۹/۲۹۳۰ - ۷۱۹ ظ ۳ ب آ ۱]

۷

[رئیس شهربانی کل کشور به وزارت کشور، ۲۶ دی/۱۳۲۴]

وزارت کشور، شماره ۱۳۸۲۸/۱۱۳۸۵/۱، محرمانه

وزارت کشور

محترماً گزارش شماره ۲۴۰۷ - ۱۴۹۲۴ [مورخ] ۲۴/۱۰/۲۴ شهربانی رشت ذیلا معروض می‌گردد:

گزارش واصله به شماره ۳۷۹ - ۶۲۶۸ [مورخ] ۱۹/۱۰/۳۲۴ از شهربانی بندر پهلوی حاکی است که ساعت ۱۶ روز ۱۷ ماه جاری آقای مصطفی لنکرانی برادر آقا شیخ حسین لنکرانی نماینده مجلس شورای ملی به معیت آقای محمد بنده بازرگان ساکن غازیان و بانو عزت الملوک دختر ضرغام السلطنه طالش با عده‌ای از افراد حزب جنگل مقابل امام زاده صالح واقع در غازیان اجتماع، آقای لنکرانی در اطراف تاسیس و تشکیل حزب جنگل در رشت و بندر پهلوی سخترانی نموده و مردم را تشویق به دخول و نام

نویسی در حزب مزبور می نمود. ضمناً بیان داشت که منظور از تاسیس این حزب ترمیم خرابیهای مملکت و کوتاه نمودن دست عمال رضا شاه فقید و عناصر ارتجاعی است. فعالیت چهار ساله حزب توده را نیز در حدود گیلان تحسین و تمجید نمود. پس از آن عباس نام وصالی اهل غازیان که فعلاً بیکار و سابقاً عضو حزب توده بوده و اخیراً از حزب مزبور خارج شده شرحی بر علیه بیانات لنکرانی ایراد بدین ترتیب که منظور این آقایان حفظ املاک و سرمایه خود می باشد و تبلیغات آنها برای اغفال مردم است. در جریان کار یک نفر از افراد حزب توده به نام قاضی زاده اظهارات وصالی را تنفید و جمعیت بدون بروز حادثه در ساعت ۱۷ متفرق گردیدند.

رئیس شهربانی کل کشور - سرتیپ ضرابی [امضا]

[۱۰۹۰۶۶ - ۲۳۷۱]

۸

[حزب جنگل اجتماعیون و به نخست وزیر، دی ۱۳۲۴]

وزارت کشور

پاسخ اهالی گیلان به جواب نخست وزیر

تهران توسط جناب نخست وزیر، هیئت دولت، رونوشت توسط جناب سید محمد صادق طباطبائی مجلس شورای ملی، رونوشت آقایان اکبر، دکتر رادمنش، رفیع، دکتر کشاورز، امینی وکلای گیلان، رونوشت آقای دکتر مصدق، رونوشت آقای لنکرانی، رونوشت کیهان، داریا، رهبر، ظفر، ایران ما، نجات ایران، فروغ.

تلگراف جوایبه جناب آقای نخست وزیر مورخه ۸/۱۰/۳۲۴ شماره ۱۸۵۹۲ در پاسخ درخواستهای هفتگانه اهالی گیلان حاوی یک سلسله تذکارات کلی بوده، در حالی که نه تنها ذکری از تشکیل فوری یک دولت کاملاً ملی و تصفیه هیئت حاکمه از لشگری و کشوری و سلب مصونیت و مجازات سیدضیاءالدین و الفای حکومت نظامی، قرار

آزادی مطبوعات و اجتماعات و لغو فوری قانون تحریم انتخابات و غیره نشده بود. بلکه رفتار ضد دموکراسی هیئت حاکمه از کشوری و لشگری با شدت بیشتری ادامه یافت و سیاست خارجی ما باریکتر شده و مسبین بدبختی ملت ایران باز هم زیر لوای حکومت نظامی، به اختناق مطبوعات و جلوگیری از اجتماعات دموکراتیک پرداخته، بر تشنج اوضاع و نگرانی مردم افزوده، لذا برای رفع نگرانی و اصلاح فوری وضع مملکت به درخواستهای سابق خود مراتب زیر را اضافه می‌کنیم:

۱ - اصلاح فوری قانون انجمنها که بر خلاف وعده صریح دولت هنوز لایحه آن به مجلس نرفته.

۲ - حل مشکلات سیاسی ایران بدون دخالت و وساطت بیگانگان.

۳ - جلوگیری از فرار کسانی که مورد سوء ظن هستند.

۴ - اتخاذ رویه سیاسی عاقلانه‌ای که عکس العمل آن موجب تشنج بیشتری نشود.

۵ - کوتاه کردن دست مغرضین از ساحت دربار شاهنشاهی.

۶ - جلوگیری فوری و حتمی از عصیان و خود مختاری ارتش در برابر ملت.

۷ - اگر دولت در برابر انجام تقاضاهای حقه ملت موافقی در پیش بیند از نظر روشن کردن افکار عمومی آن موانع را صریحاً اعلام تا ملت ایران دانسته و فهمیده به تکلیف فعلی خود اقدام ورزد.

در خاتمه با کمال بی صبری منتظریم که جوابهای صریح و روشنی به کلیه درخواستهای مشروع ملت داده شود.

کمیته ایالتی حزب توده ایران - گیلان، شورای مرکزی سازمان حزب جنگل اجتماعیون - کمیته ایالتی حزب میهن - استان یکم، اتحادیه شهر رشت، شورای متحده ایالتی کارگران گیلان، شورای ایالتی اتحادیه دهقانان گیلان.

۹

[رئیس شهربانی کل کشور به وزارت کشور، ۱/بهمن/۱۳۲۳]

وزارت کشور، شهربانی کل کشور، اداره دفتر کل، شماره ۱۳۸۴۹/۱۱۷۶۴/۱، تاریخ ۱/۱۱/۲۴،
محرمانه، مستقیم

وزارت کشور

گزارش شماره ۱۴۶۸۴/۲۳۳۹ شهربانی رشت ذیلا معروض می‌گردد:
طبق اطلاع واصله جهانگیر تفضلی مدیر روزنامه ایران ما به اتفاق خلیل^(۱) نام نویسنده
روزنامه رهبر به رشت وارد و پس از ۲۴ ساعت توقف و ملاقات با اولیاء امور حزب
توده، مجدداً به تهران مراجعت نموده است. فریدون دیهیم که شغل خود را در
مسافرخانه کافه ژاله رشت، هنر پیشه معرفی نموده بود و از قرار یکی از نویسندگان
روزنامه رهبر می‌باشد و با سران حزب توده مشغول فعالیت و در مجالس متشکله با آنها
شرکت دارد، به قرار معلوم پس از ورود مظفرزاده به رشت و مذاکره با سران حزب توده
و جنگل در نظر دارند با تعیین نام و عنوان دیگر حزب توده را ضمیمه حزب جنگل
نمایند. از طرف پیشه‌وری در آذربایجان یک نفر به نام پور والی از تبریز وارد رشت شده
و ماموریت داشت که با مساعدت و تبادل نظر آقای نیکروان حزب دموکرات را تشکیل
دهد لیکن به علت اکثریت حزب جنگل موفق نشده مجدداً به تهران عزیمت کرده است.

رئیس شهربانی کل کشور - سرتیپ ضرابی [امضا]

رونوشت برای استحضار خاطر محترم جناب آقای نخست وزیر تقدیم می‌گردد.

رئیس شهربانی کل کشور - سرتیپ ضرابی [امضا]

[۲۳۷۵ - ۱۰۹۰۶۶]

وزارت کشور، شماره ۶۲۳، تاریخ ۱۳/۱۱/۱۳۲۴، محرمانه

وزارت کشور

رونوشت گزارش شماره ۲۵۰۸ - ۱۵۴۹۷ اداره شهربانی گیلان به منظور استحضار به پیوست ایفاد می‌گردد. ضمناً به عرض می‌رساند که هر چند حزب توده و جنگل در صورت ظاهر با هم ائتلاف نموده‌اند ولی باطنا اختلاف شدید بین آنها وجود دارد. متمنی است مراتب را به اطلاع دولت برسانند.

استاندار استان دوم امضاء

رونوشت ضمیمه

محترماً به عرض می‌رساند: گزارش شماره ۶۴ - ۲۴۹۶ - [مورخ] ۳۲۴/۱۱/۱ واصله از شهربانی رودسر حاکی است که ساعت ۱۱ روز ۳۰/۱۰/۳۲۴ آقایان مدنی مدیر روزنامه پرورش و دیلمی لنگرودی رهبران حزب جنگل، در میدان کوچک رودسر با حضور عده زیادی از طبقات مختلف در اطراف مرام و تشکیل احزاب و تمدن ایران و شرح حال اشخاصیکه در اثر تعدی حکومت‌های جابر تشکیل احزاب داده و با حکومت‌های مرتجع مبارزه و موفقیت حاصل نمودند. مانند (کاوآه آهنگر و میرزا کوچک خان جنگلی) و غیره سخنرانی و متذکر شدند که اهالی گیلان چه حزب جنگل و چه حزب توده و کلیه اشخاصی که بستگی به هیچ یک از احزاب ندارند باید دست برادری و اتحاد و یگانگی به هم داده در بر انداختن حکومت دیکتاتوری و از بین بردن زمامداران فعلی که به منظور بیگانه دوستی باعث سلب آزادی و امنیت شده‌اند و جمعیت آنها بیش از پنج هزار نفر نمی‌باشد اقدام و نیز اضافه نمودند که حزب توده حزب مقدسی است لیکن به واسطه قلت افراد روشنفکر موفق به پیشرفت شایسته نشدند. سپس قسمتی از آئین نامه حزب جنگل را قرائت و تشریح نموده تقاضاهائی که

از طرف حزب جنگل به هیئت دولت شده و در روزنامه پرورش درج گردیده بود قرائت [کرد و] مجدداً اهالی را به اتحاد و دوستی دعوت سخنرانی خود را به ذکر جملات زنده باد آزادی و زنده باد حزب توده و جنگل خاتمه، جمعیت متفرق و نامبردگان به طرف رشت عزیمت نمودند. مراتب استحضاراً به عرض رسید.

رئیس شهربانی رشت - پاسیار ۱ شوکت [امضا]

[۱۰۹۰۶۶ - ۲۳۷۱]

۱۱

[رئیس شهربانی کل کشور به وزارت کشور، ۲۴/بهمن/۱۳۲۴]

وزارت کشور، شماره ۱۴۷۶۷/۱۰۱۲۳۹۰، تاریخ ۲۴/۱۱/۱۳۲۴، محرمانه

وزارت کشور

گزارش واصله به شماره ۱۷۴۸/۴۶ [مورخ] ۲۸/۱۰/۲۴ از شهربانی رودبار حاکی است که اخیراً به دستور آقایان عزیزالله جوانبخت، حاجی رضا قسمتی، لطف‌الله ملکی، عقیل گلبرگ، میرشفیع فرزند سید موسی [و] خلیل ملکی، ساکنین حومه استحفاظی شهربانی هر یک در محل‌های خود حدود (رحمت آباد و رستم آباد) مشغول فعالیت برای تشکیل سازمان حزب جنگل و نام‌نویسی اهالی می‌باشند و از کسانی که به نام داوطلب به حزب مزبور معرفی می‌شوند مبلغ ۵۰ ریال به عنوان هزینه دریافت و کلوب حزب جنگل را در دکانی که وسط بازار واقع است تعیین، لکن تاکنون اجتماعات و تظاهراتی از آنها دیده نشده است. آقای حاجی کلانتری از متنفذین رودبار نیز شخصاً در تهیه حزب جنگل مساعی زیادی به عمل می‌آورند.

رئیس شهربانی کل کشور - سرتیپ ضرابی [امضا]

رونوشت برابر اصل است.

[۱۰۹۰۶۶ - ۲۳۷۱]

[فرمانده ژاندارمری کل کشور به وزارت کشور، ۲۷/بهمن/۱۳۲۴] ۱۲

وزارت کشور، رونوشت گزارش، شماره ۷۳۸، مورخه ۲۴/۱۱/۲۷، محرمانه، مستقیم

وزارت کشور

گزارش مورخه ۲۴/۱۱/۱۷ گردان ژاندارمری رشت حاکی است، طبق گزارش تلگرافی فومن به استناد گزارش دسته ماسوله بر حسب اظهار کرمی رهبر حزب جنگل که اخیراً وارد ماسوله شده کمیته حزب توده ماسوله به دمکراتیهایی که در ماجلاف و دویخال دو فرسخی ماسوله هستند نوشته‌اند در ماسوله مشغول تشکیل حزب جنگل می‌باشند و اضافه می‌نماید دمکراتها قصد آمدن ماسوله را دارند که از این طریق به گیلان بروند و از حرکات حزب توده پیداست منتظر ورود متجاسرین هستند. چون ماسوله در وسط گودی است، فرمانده دسته پیش بینی می‌نماید متجاسرین قبلاً ارتفاعات را می‌گیرند و بعداً جلوگیری مقدور نخواهد بود. ضمناً تقاضای تخلیه از آن جا و استقرار دسته در ماکولان دو فرسخی ماسوله را نموده بود. نظر به این که تخلیه دسته انعکاس بدی داشت، فرمانده گردان دستور داده است از تخلیه خودداری و فوراً از هر حیث تقویت، ضمناً نقاط و ارتفاعات حساس را در نظر بگیرند. به گردان ژاندارمری رشت، تاکید گردید دسته مزبور را سریعاً تقویت و نهایت مراقبت را معمول دارد که اتفاقات سوئی رخ ندهد.

فرمانده ژاندارمری کل کشور - سر تیپ خسرو پناه

[۱۰۹۰۶۶ - ۲۳۶۵]

۱۳

[رئیس شهربانی کل کشور به وزارت کشور، ۳۰/بهمن/۱۳۲۴]

وزارت کشور، شماره ۱/۱۲۲۹۱/۱۴۹۲۹، تاریخ ۲۴/۱۱/۳۰، محرمانه

وزارت کشور

شهربانی رودبار به شماره ۱۷۶۲/۴۹ [مورخ] ۲۴/۱۱/۲ گزارش می دهد که روز ۲۴/۱۰/۳۰ اولیاء حزب جنگل رودبار به قریه منجیل رفته آقای فاضل توسلی کارمند اداره پنبه آنجا را ملاقات سپس به رودبار خانه میر شفیع پسر سید حسن دعوت و دستور تشکیل حزب جنگل را در قریه منجیل به نامبرده داده و روز ۲ ماه جاری تابلوی اجتماعیون حزب جنگل را در وسط بازار بالای درب دکان احمد یوسفی نصب و برای تشویق اشخاص به دخول در حزب جنگل رودبار فعالیت و نام نویسی می نمایند.

رونوشت برابر اصل است. رئیس شهربانی کل کشور - سر تیپ ضرابی

[۱۰۹۰۶۶ - ۲۳۷۱]

۱۴

[عده ای از اهالی سیاهکل به محمدرضا شاه، ۲۰/اسفند/۱۳۲۴]

پیشگاه اعلیحضرت قدر قدرت شاهنشاه ایران محمدرضا شاه پهلوی
تصدق خاک پایت گردیم. عرض خاک پا به آن اعلیحضرت به شرح عریضه زیرین
است. یعنی اوضاع اغتشاش و انقلاب محل سیاهکل را به پدر تاجدار به عرض
می رسانیم. در حدود چهار ماه است در سیاهکل و دیلمان احزابی تهیه شده به نام حزب
جنگل و چه به نام حزب توده که باعث اختلاف و اغتشاش محل شده اند. سوابق هایی که

مردم این محل با هم داشتند و دسترسی نداشتند فعلاً به نام حزب به خرج همدیگر می دهند. هر روز باعث زد و خورد و شرارت این دو حزب در محل ادامه دارد. یک عده اشخاص مثل مایبچارگان [که] دارای عائله زیاد می باشیم و دچار بدبختی و گرفتاری این دو حزب واقع شده ایم. مخصوصاً شب و روز باید مثل دیوانگان خودمان را به خرابه‌ها^(۱) پنهان نماییم. در حدود یک ماه است شب، ده دوازده نفر مسلح ساعت دوازده به خانه‌های ما زارعین هجوم می آورند و بنای قتل و غارت را می نمایند. از قرار معلوم ما مگر دولت نداریم و یا اینکه شاه نداریم. با داشتن دولت شاهی مثل آن تاجدار جوان چرا باید ما دچار این بدبختی و مشقت باشیم. چرا باید که دچار این گونه اشرار باشیم. حتی از مال و هستی صرف نظر نمودیم. از ناموس که نمی توانیم صرف نظر بنماییم. البته تمنای عاجزانه از آن پدر تاجدار داریم هر چه زودتر به درد رعیت بدبخت فلک زده رسیدگی فرمایند. خانه‌هاییکه از اشخاص را زده و سرریز کرده غارت نموده‌اند به شرح زیرین است: عوض قاسمی [ایش] سیاهکل، رمضانعلی هادیان، ابراهیم محمدی سیاهکل، طالب کریمی کیاسرای سیاهکل، کربلائی عباس چولی

اینگونه اشخاص غارت زدگان خیلی‌ها هستند که به قلم نمی توانیم بیاوریم و تمنای عاجزانه از آن پدر تاجدار داریم. اول یک نفر جاسوس سری بفرستید از اوضاع بدبختی مردمان سیاهکل و دیلمان بازرسی کند که ببیند چگونه به زحمت می باشند. کلیه این قتل و غارت را دو دسته مردمان وحشی در این خاک که نژاداً در حدود دویست سال است سکونت دارند، یک دسته به نام ایللیات و دسته دیگر به نام طارش [انجام گرفته است]. علی الظاهر خودشان را به حزب اتکا داده بنای قتل و غارت را گذاشته‌اند. کسی که رئیس ایللیاتها می باشند به نام شکرالله نامدار می باشد، برادر دیگرش ستوان است، در اداره ژاندارمری تهران است. بعد از واقعه شهریور ماه از سربازخانه آمده مشغول قتل و غارت می باشد. کسی که رئیس طارش‌ها هست به نام فتح‌الله طالش پور و رضا طالشی می باشد. این دو دسته نژاداً دزد بوده و فعلاً هم مشغول دزدی و قتل و غارت می باشند. متجاوز از پنجاه پرونده از طارش و ایللیات به دادگاه و ادارات مربوطه می باشد. چنانچه

اگر یک نفر جاسوس سری در این جایاید احتیاج به پرونده و سوابق ندارد و ما شکایت کنندگان جرات آن را نداریم. مخصوصاً در همین عریضه امضاء نمائیم یا اینکه به ادارات دیگر شکایت کنیم. آقایان رؤسای احزاب به هر وسایلی این دسته‌ها را از ادارات می‌گیرند روی این اصل جرات امضا کردن کاغذ را نداریم.

[حاشیه] عیناً به استانداری یکم ارجاع می‌شود که قدغن فرمایند پس از رسیدگی و اقدام لازم، چگونگی را با اعاده مرجوعه اعلام دارند.

از طرف وزیر کشور فریدونی

[۲۳۶۸ - ۱۰۹۰۶۶]

[فرمانده گردان ژاندارمری کل کشور به استاندار گیلان، ۲۷/اسفند/۱۳۲۴] ۱۵

وزارت کشور، شماره ۱۱۳۶۵، محرمانه

مقام استانداری استان اول، محترماً معروض می‌دارد گزارش شماره ۱۳۴۵۲ - ۳۲۴/۱۲/۲۷ گروهان فومن حاکی است، در ساعت ۱۰ صبح ۳۲۴/۱۲/۲۵ در ماسوله حزب جنگل تحت سرپرستی کریمی نام تشکیل و پرچم افراشته، پس از پنج ساعت دیگر حزب توده وضعیت آنها را بر هم زده و پرچم افراشته را پاره می‌نمایند. علیهذا دستور داده شد سروان صارمی شخصا رسیدگی نتیجه را گزارش دهد. استحضاراً به عرض رسید. فرمانده گردان ژاندارمری کل کشور - سروان خطیب شهیدی

[امضا]

[۲۳۶۰ - ۱۰۹۰۶۶]

[رئیس شهربانی کل کشور به وزارت کشور، ۲۹/اسفند/۱۳۲۴] ۱۶

وزارت کشور، شهربانی کل کشور، اداره اطلاعات، دائره اول، شماره ۱۶۰۸۹/۱۳۳۶۱/۱،
تاریخ ۲۹/۱۲/۲۴، محرمانه

وزارت کشور

محترماً گزارش تلگرافی شماره ۱۸۷۲۰/۲۹۳۸ - ۲۴/۱۲/۲۱ شهربانی رشت ذیلا
معروض می‌گردد:

ساعت ۱۶/۳۰ روز ۲۰ ماه جاری از طرف شورای موقوفه سازمانهای دموکراتیک آگهی
چاپی در رشت منتشر و اهالی را برای میتینگ بزرگی در میدان شهرداری دعوت نموده
بودند که در ساعت مزبور عده‌ای در حدود ۱۰۰۰ نفر در میدان شهرداری جلوی
تاگرافخانه مجتمع، قبلا فریدون یزدانفر و بعدا جفرودی از طرف حزب جنگل، محمد
پژوه از طرف حزب توده و عبدالهادی فکور از طرف اتحادیه شهر، منصوری از طرف
اتحادیه دهقانان و شاندار منی از طرف اتحادیه کارگران پهلوی در اطراف تمديد دوره
۱۴ مجلس، هر یک از نامبردگان به تفاوت در بالای سر درب عمارت تلگرافخانه
سخنرانی و بیان داشتند که چون دوره ۱۴ مجلس به پایان رسیده، متولیان مجلس قصد
تمديد را دارند. در صورتی که تمديد بر خلاف قانون اساسی می‌باشد. و اشاره نمودند
که منظور از تمديد مجلس ایجاد تیرگی روابط [با] همسایه شمالی و خفه نمودن
آزادیخواهان و خدمت به نفع بیگانگان است. و با تشویق مستمعین برای همکاری با
خود اضافه نموده‌اند که تا آخرین نفر مبارزه خواهیم نمود. سخنرانی ساعت ۱۷/۳۰
خاتمه یافته و مراتب را به همین نحو به مجلس شورای ملی و مدیران جراید آزادیخواه
تلگراف نموده‌اند.

رونوشت گزارش بالا برای استحضار خاطر محترم جناب آقای نخست وزیر تقدیم

می‌گردد

رئیس شهربانی کل کشور - سر تیپ ضرابی

[۲۳۶۰ - ۱۰۹۰۶۶]

۱۷ [رئیس شهربانی کل کشور به نخست وزیر، ۴/اردیبهشت/۱۳۲۵]

وزارت کشور، شهربانی کل کشور، اداره اطلاعات، دائره اول، شماره ۱/۴۸۸/۸۷۶، تاریخ

۲۵/۲/۴

جناب آقای نخست وزیر و وزیر کشور

محترماً به استحضار می‌رساند، طبق گزارش شهربانی رودبار، شهربانی رشت ضمن شماره ۱۱۴۵/۱۰۸ [مورخ] ۲۵/۱/۲۶ گزارش می‌دهد: روز ۲۵/۱/۱ آقای ابوتراب صادقی نماینده حزب جنگل رودبار به اتفاق میر شفیع صاحب محضر رسمی جهت پاره‌ای مذاکرات با دموکراتها به طرف ده منجیل عزیمت و از قرار معلوم کاغذی از طرف دو تن نامبرده و دعوت آنها و با رفتن نامبردگان به حدود طارم ارسال و منظور عزیمت و مذاکره این بوده است که چون اهالی منجیل و رودبار داخل در حزب جنگل شده‌اند. آمدن فرقه دموکرات به داخله منجیل بی نتیجه و مورد علاقه آنها واقع نمی‌شود. لذا از آمدن به حدود منجیل خودداری نمایند. فعلا وسیله برای مذاکره یکدیگر فراهم نشده و دو نفر نامبرده به رودبار مراجعت کرده‌اند.

رئیس شهربانی کل کشور - صفاری [امضا]

[۲۳۶۸ - ۱۰۹۰۶۶]

وزارت کشور، شهربانی کل کشور، اداره دفتر کل، شماره ۱۷۶۳/۱۲۱۰، تاریخ ۲۵/۲/۵

جناب آقای نخست وزیر و وزیر کشور

بر طبق گزارش شماره ۱۴۱۲/۱۸۹ - ۲۵/۱/۱۹ شهربانی رشت معروض می دارد:

ساعت ۱۵^۱/_۴ روز ۲۳ ماه جاری در کوی رودبارتان، میرشمس پسر سید مختار کارمند حزب جنگل چند بیت شعر که حاکی از وطن پرستی بوده خوانده. سپس اسماعیل جفرودی رهبر حزب جنگل اظهار نمود: برادران عزیز بنده کاری ندارم که مدت ۲۰ سال در دوره رضا شاه به مردم زجر و شکنجه داده اند. ما امروز باید گذشته را فراموش کنیم و وطن خود را حفظ نماییم. بعد آقای ملک مدنی مدیر روزنامه پرورش مستمعین را به شاه [دوستی] و وطن پرستی دلالت نموده، بیان داشت: کسیکه وطن ندارد هیچ چیز ندارد. اول وطن، دوم شاه، سوم مذهب. این سه چیز را باید محترم شمرد. روزی یکی از رفقایم اظهار داشت اگر آلمانیها به ایران بیایند کارهای ما خوب خواهد شد. در جواب به او گفتم هر ملتی برای پیشرفت و ترقی خود مشغول به کار است. آلمان و انگلیس و روس هر کدام به نوبه برای ترقی ملت خود کار می کنند. شماها نباید اجنبی پرست باشید. بلکه اتحاد کنید و وطن خود را حفظ نمایید. در این اثنا مردم شروع به کف زدن نموده با صدای بلند زنده باد ایران گفتند. سپس میرشمس اظهار داشت: در چهارم اردیبهشت سر مزار دکتر حشمت واقع در کوی چله خانه رفقا جمع هستند، گر چه در آن روز آگهی دعوت صادر خواهد شد، خواهشمند است فراموش نفرمائید و روز موعود حضور بهم رسانید. ضمناً هفته [ای] دو روز در کلوب مرکزی حزب جنگل واقع در کوی شمیران شریفیه برای نام نویسی حاضر شوید و روزهای جمعه نیز برای سخنرانی با رفقای خود به این شعبه تشریف بیاورید. سخنرانی مزبور ساعت ۱۶/۴۰ خاتمه یافت.

رئیس شهربانی کل کشور - صفاری [امضا]

[۲۳۶۸ - ۱۰۹۰۶۶]

۱۹ [رئیس شهربانی کل کشور به نخست وزیر، ۱۷/اردیبهشت/۱۳۲۵]

وزارت کشور، شهربانی کل کشور، اداره اطلاعات، دائره اول، شماره ۱۶۰۷/۱۶۰۷/۱، تاریخ
۲۵/۲/۱۷

جناب آقای نخست وزیر و وزیر کشور

محترما گزارش شماره ۱۸۲۱/۳۵۰ - ۲۵/۲/۵ شهربانی گیلان ذیلا معروض می گردد:
شهربانی لنگرود گزارش می دهد، ساعت ۱۶ روز ۲۵/۲/۱ آقای اسماعیل جنگلی به
معیت آقای مهندس جفرودی به لنگرود وارد، ساعت ۱۶/۳۰ در مسجد امینی مذکور با
حضور عده ای از اصناف و طبقات شهر در اطراف ایمان و ازاده سخترانی، پس از نیم
ساعت آقای مسیحا رئیس حزب جنگل در مورد آزادی و مبارزه بر علیه کسانی که به
اسم آزادی موجبات سلب آزادی دیگران را فراهم می سازند ایراد، ساعت ۱۷/۱۵
سخترانی با آرامش کامل خاتمه پذیرفته است.
رئیس شهربانی کل کشور - صفاری [امضا]

[۲۳۶۸ - ۱۰۹۰۶۶]

۲۰ [بیانیه اتفاق جوانان حزب جنگل، اردیبهشت/۱۳۲۵]

هموطنان عزیز

عشق به میهن و همچنین دلباختگی ما به سعادت هم میهنان عزیز ما را وادار می‌کند که اولین بیانیۀ اتفاق جوانان جنگل را به نام خدا و میهن منتشر نماییم. موقعیت امروزه کشور اقتضاء می‌کند که ما با ایمان و ارادۀ نزلزل ناپذیر و با گامهای صریح متحداً بر علیه فساد اجتماعی و افکار سخیف ارتجاعی به مبارزه برخیزیم.

امروز ما جوانان از نقطه نظر مسئولیت مشترکی که در تعیین سرنوشت کشور خود و همچنین در برابر تاریخ آینده داریم، موظفیم برای بهبود اوضاع کنونی و ایجاد یک محیط آرام و تامین سعادت و استقلال و سربلندی کشور خود وارد مبارزات و کمک‌های سیاسی بشویم.

سی و چند سال پیش موقعیت اقتضا می‌نمود که جوانان پرشور و میهن پرست به رهبری پیشوای ملی خود مرحوم کوچک جنگلی بر علیه غاصبین حقوق ملت و هیئت حاکمه مزدور و سود پرست به مبارزه مسلحانه برخیزند. امروز نیز چنین مقتضی است که مبارزه خود را برای تعقیب افکار آزادیخواهانۀ آن شادروان دنبال نماییم. هر چند با وجود خدمات و زحمات بی شماری که جمعیت جنگل در گذشته برای استقرار آزادی متحمل شد، نگذاشتند به مقصود غائی و هدف عالی خود موفق شود، لیکن نشان داد که در سخت‌ترین مواقع برای خدمت به ملت و میهن خود آماده بوده و از هیچ گونه فداکاری دریغ نمی‌ورزند.

هموطنان عزیز، افکار و اندیشه‌های عموم به طوری تحت تاثیر تعلیمات بردگی دوره بیست ساله اخیر قرار گرفته که تازه بعد از چند سال مبارزات خستگی ناپذیر آزادیخواهان برای بالا بردن سطح افکار مردم هنوز جوانان تحصیل کرده ما که مایه امید کشورند چندان علاقه‌ای به اجتماعات از خود نشان نمی‌دهند، با موقعیت و شرایط زندگی امروز بی علاقه بودن به جریانات اجتماعی و سیاسی برای عامه، به خصوص جوانان گناه نابخشودنی و در حقیقت کمک بزرگی به رشته افکار ارتجاعی است. جوانانی که با بهترین سلاح فکر و منطق صحیح و ارادۀ توانا و تصمیم راسخ و بالاتر از

همه [به] نیروی جوانی مجهزند، نهایت جای تاسف است که به جریانات و سرنوشت کشور خود بی علاقه باشند و این سلاح نیرومند را به موقع خود به کار نبرند. نداشتن وسعت نظر و هدف عالی با وجود تشتت آرا نتیجه‌ای جز بدبختی و بیچارگی برای ما نخواهد داد. جوانان حساس و روشنفکر و علاقه‌مند به آینده کشور نباید در این هنگام بی طرف مانده و بهترین فرصت را برای خوشبختی و سعادت کشور از دست بدهند. مجاهدات و کوششهای خستگی ناپذیر و در عین حال پیروزمندانه جوانان کشورهای مترقی نشان داد که قدرت جوانها عامل مؤثری در تغییر اوضاع اجتماعی به نفع عامه می‌باشد، لذا ما با علم بدین موضوع معتقدیم که موقعیت جوانان برای رسیدن به هدف عالی فقط از راه ایجاد یک اتحاد و اتفاق و هماهنگی نیرومند انجام پذیر و میسر خواهد بود.

اینک اتفاق جوانان حزب جنگل (اجتماعیون) با عزم آهنین و اراده تزلزل ناپذیر و تصمیم راسخ نخستین گامهای محکم را به سوی هدف عالی خود با ایجاد و هماهنگی کامل مابین جوانان حساس و آزادیخواه این سامان بر می‌دارد و بدین وسیله از تمام جوانان وطن پرست و روشنفکر دعوت می‌کند که در تحت لوای آزادی و دموکراسی حقیقی و به رهبری سیاسی حزب جنگل (اجتماعیون) بر علیه جهل و لاقیدی و افکار کهنه و ارتجاعی و بالاخره مهمتر از همه در راه تقویت استقلال کشور و آزادی ملت گرد هم جمع شده و به مبارزه جدی خود تا به دست آوردن مقصود و منظور حقیقی ادامه بدهیم.

اتفاق جوانان جنگل

[۱۰۹۰۶۶ - ۲۳۶۸]

دوره جدید فعالیت حزب جنگل (اجتماعیون) را با صدور این بیانیه آغاز می‌کنیم. ما ندای حق طلبانه خود را به گوش جهانیان رسانیده آماده بودنمان را برای جانبازی و فداکاری در راه استقلال و تمامیت میهن عزیز ما (ایران) تکرار و تایید می‌نمائیم. ما به حکم قدمت یکبار دیگر در راه مجاهدت جلو می‌افتیم و سینه‌های فراخ خود را آماج تیرهای دشمنان ایران قرار می‌دهیم. ما خوشوقتییم که بعد از ۲۵ سال تحمل رنج و مواجهه با انواع محن و مصائب هنوز پایدار مانده و مانند کوه در جریان سیل خروشان حوادث استوار و پابرجا هستیم.

عشق میهن پرستانه و دلباختگی ما به سعادت هم میهنان عزیز از روز نخست این آتش مقدس را در قلوب ما مشتعل ساخته که جز نام نامی میهن کلمه‌ای بر زبان نرانده و خواهان حریت و عظمت در زیر سایه پرچم سه رنگ باشیم.

این آتش مقدس سالیان دراز زیر خاکستر جور و بیداد زمامداران بدنام و نالایق ایران مستور بود، اکنون که نسیم جان بخش آزادی وزیده و حیاتی تازه به کالبدهای بی روح دمیده و مزده‌های مسرت بخش از اقطاع و اکناف جهان شنیده می‌شود و عشقهای نهفته آشکار می‌گردد، ما نیز کمر راست کرده پروانه وار گرد معشوق دیرین خویش (آزادی) شتافته و در راه وصول به این مقصود سر از پا نشناخته، شعار مانوس قدیمی خویش را دنبال می‌کنیم.

هموطنان

امروز کسی نیست که از بحران فعلی کشور و از نقشهای غلطی که در سیاست داخلی و خارجی به دست جمعی مزدور و عمال سیاست بیگانه بازی می‌شود متاثر نباشد. دامنه آشفستگی به قدری وسعت گرفته و شیرازه انتظامات به اندازه‌ای از هم پاشیده که عموم طبقات از وضع و شریف از این وضع ناهنجار به ستوه آمده و دچار اضطراب و دستخوش نگرانی گشته‌اند. گوئی مردم ایران در یک حالت بهت و حیرت عمیقی فرو رفته و بی صبرانه جواب این پرسش را می‌جویند که: «مأل عاقبت کشور با وجود این پریشانیها چه خواهد شد» و «این کشتی غرقابی چه وقت به ساحل نجات خواهد رسید».

حتی جماعت روشنفکر و مغزهای آزموده که در مواقع باریک راهنمایان قوم و رهبران ملت شناخته می شده‌اند در شرایط فعلی کشور به دشواری اوضاع اعتراف دارند در یک چنین موقع وخیم که از هر سوی کشور فریاد عدم رضایت بلند و فساد اجتماع به منتها درجه شدت وحدت رسیده فقر، استیصال، بیماری، بیکاری، اغتشاش و هزاران امراض خانمان برانداز دیگر از هر گوشه کشور زبانه می‌کشد و موجودیت ایرانی را تهدید می‌کند.

در چنین هنگامی که به استثنای معدودی تبه‌کار که در پناه غارتگریهای چندین ساله به همه نوع وسایل خوشی و آسایش متنعمند و هنوز از لخت کردن ملت و تاراج مملکت بیکار ننشسته‌اند و فغان و ناله سی کرور نفوس غارت شده و بی خانمان این مملکت به آسمان رسیده و فریادرسی نیست، در چنین ایام دشوار که زمامداران سرسخت ما آنی از اجرای اغراض و تامین منافع شخصی منحرف نشده و ملت رنج کشیده را در سراشیب سقوط و بدنامی کشانیده‌اند.

در چنین هنگام خطر و پر آشوب حزب جنگل با عزم آهنین و تصمیم راسخ خویش قد مردانگی راست نموده مساعی صادقانه‌اش را در راه عظمت ایران و احیای آزادی و آسایش هموطنان عزیز شروع می‌نماید.

هموطنان

شما همه جمعیت جنگل را خوب میشناسید و با اتکای همین شناسائی ما خود را بی نیاز از معرفی می‌دانیم، چه حسن شهرت و افتخاراتی که از این جمعیت کوچک یادگار مانده و در صفحات تاریخ مشروطیت ایران منعکس است به هويت برجسته و نیک نامی این جمعیت با شهامت بهترین گواه است، به همین علت است که ما نیازی به معرفی خود ندیده کم حرف زدن و زیاد کار کردن را به تظاهرات بی فایده ترجیح داده‌ایم. اکنون که سازمان حزبی جنگل به مرحله‌ای رسیده که استقبال عمومی مردم گیلان و نقاط مختلف کشور ما را به صدور بیانییه و تفهیم مقاصد مان تشویق می‌کند ما نیز به پاس رعایت افکار عموم و احترام عقاید آزادیخواهان دور و نزدیک به نشر نخستین بیانییه حزبی خود

مبادرت می‌ورزیم.

ما که هستیم؟

همه میدانید که نهضت جنگل در سی‌و‌اند سال پیش در حوزه ایالتی گیلان به وجود آمد. هفت سال دوره فعالیتش طول کشید و به مرگ زعیم و پیشوای ملیش (کوچک جنگلی) و حبس و تبعید و زجر و شکنجه همقدمان دیگرش پایان یافت.

خدماتی که این جمعیت فداکار در طول مدت هفت سال مجاهدت از خود نشان داده به قدری معروف و مورد اذعان خرد^(۱) و کلان است که ما لازم نمی‌دانیم در اطراف آن به شرح و تفصیل بپردازیم، ولی ضروری می‌دانیم این جمله را برای یادآوری جوانان حساس خاطر نشان کنیم که جمعیت جنگل اگر به علل و جهات عدیده نتوانست به هدف خویش موفق شود و آزادی بیشتری را به سود ملت ایران تامین نماید، اقلاً توانست برای جوانان با ذوق و حساس بعد از انقلاب رهبر ارجداری باشد.

جنگل در سی و اند سال قبل فهمیده و دریافته بود که صرف نظر از مقامات غیر مسئول عناصری ناباب و مفسد و خیانت پیشه، دستگاه حاکمه ما را قبضه کرده و عنان مقدراتمان را به هر جا که دلشان خواست می‌کشاند.

آن روزها هنوز پرده از روی اسرار برداشته نشده و ماهیت این مزدوران بیگانه به طور محسوس عیان نگردیده و به همین مناسبت کشف جهات و علل پافشاری جنگل در لزوم سرنگون شدن دولتهای بیگانه پرست برای نظرهای ساده خیلی دشوار می‌نمود. اکنون که سرپوش از روی حقایق برداشته شده و بازیگران سیاست استعمار معرفی شده‌اند، ملت ایران خود را محق می‌بیند که در روش دستگاه حاکمه و هویت زمامداران بعد از مشروطیت تجدید نظر کند. شما صفحات تاریخ این کشور را ورق بزنید مخصوصاً سوانح اخیر و جریانات بعد از مشروطیت را تحت مطالعه قرار دهید، ببینید یک مشت عناصر نادرست و ناپاک چگونه با مقدرات مملکت بازی کرده و به نام زمامداری کشور چه بدبختیهایی را برای مملکت و چه فجایعی را برای هموطنان خود سزاوار دانسته‌اند.

ملتی مظلوم و ستم کشیده که جز نان و فرهنگ و تمتع از آزادی و عدالت اجتماعی توقعی ندارد و به غیر از اجرای قانون اساسی که خون هزاران مردان پاکدل ایرانی است منظور دیگری را تعقیب نمی‌کند ببینید بعد از چهل سال مشروطیت و ریخته شدن آن همه خونهای پاک چگونه مانند گنجشک در چنگال بی‌رحمانه شاهبازهای خونخوار اجتماع دست و پا می‌زنند.

ما معتقدیم آن کسانی که مقدرات ملت را بازچیه هوا و هوس خود قرار داده و هنوز از ادامه عملیات خائنانه شان دست برنمی‌دارند، با مشت آهنین ملت باید مقهور و منکوب شوند.

ما خدای را سپاس می‌گذاریم که در نظر قضاوت عموم سرافرازی خود را حفظ کرده‌ایم و مطمئن هستیم که افکار عمومی ملت ایران همیشه به حق قضاوت کرده سره را از ناسره، خرف را از لعل تمیز خواهد داد.

ما حق داریم از آینده روشن و نتایج فعالیت‌های حزبی خود امیدوار باشیم چرا که علاقه تام و تمام جامعه آزادیخواهان گیلان و ایران را پشتیبان خدمات صادقانه خود می‌بینیم.

ما به طوری که در مرامنامه خود شرح داده‌ایم، خواهان استقلال و تمامیت ارضی کشور ایرانیم و یقین داریم که ایران عزیز ما درگیر و دار معضلات و حوادث سیاسی جهان سالم و دست نخورده و پایدار خواهد ماند.

هموطنان

زامداران بی‌عرضه و نالایق ایران به منظور تامین منافع خصوصی و اجرای دستور اربابان استعمار طلب خود جنایات عمدی جبران ناپذیری را در سیاست مرتکب شده و مملکت را به تشنج و بحران مخاطره آمیز کنونی مواجه ساخته‌اند.

پس ما حق داریم از روش نادرست و سیاست خطاکاران زمامداران خود ناراضی باشیم. زیرا همینها هستند که دموکراسی ایران را به وضع افتضاح آمیز امروزی در آورده‌اند.

ما می‌گوئیم ملت ایران باید از روی حق و عدالت از مزایای حکومت ملی برخوردار شود و موانع موجوده را با قطع ایادی مرتجعین و مزدوران بیگانه برطرف کند. معتقدیم که صحنه کشور [باید] از لوٹ وجود خائنین و متعدیان به حقوق مشروعه ملت پاک و حاکمیت ملی به تمام معنای واقعی خود مستقر گردد. امروز برای ما هیچ چیز ضروری‌تر و اساسی‌تر از تصفیه هیئت حاکمه ایران نیست. زیرا از هر نقطه دیگری که اصلاحات شروع شود به دست همین هیئت حاکمه فاسد خنثی و کان لم یکن می‌گردد و بالتیجه ملت ایران که عمری را در ذلت و بیچارگی به سر برده آینده‌اش را نیز تیره‌تر از گذشته خواهد دید.

هموطنان

ما در راه وصول، به آمال ملی، به کمک و مساعدت عموم آزادیخواهان و روشنفکران کشور مستظهریم و از همین لحاظ دست یگانگی و برادری به سمت آنها دراز کرده، کمکهای فکری و عملی و پشتیبانی از منویات ملی حزب جنگل را پیشنهاد می‌نمائیم. ما نیک می‌دانیم که وصول به هدف موجبات و شرایطی لازم دارد و از خود گذشتگی و جان بازی می‌خواهد. کندن خارهایی که پیش پای این نیت مقدس روئیده و یا بعداً عرض اندام کنند اگر خیلی دشوار نباشد خیلی هم آسان نیست. باید ملت رنج دیده ایران و طبقات زحمت کش کشور دست اتحاد و یگانگی بهم داده اختلافات و مناقشات لفظی را کنار گذاشته جوانمردانه در صحنه عمل و اقدام مشترک وارد شوند.

امروز مملکت لحظات باریک و پرخطری را طی می‌کند. هر یک دقیقه غفلت یا سهل انگاری ممکن است ما را به پرتگاه سقوط نزدیک‌تر سازد. بنابراین نه فقط آزادیخواهان و طبقات منور باید با حسن تفاهم شایان با هم معاضدت و همکاری کنند بلکه برای بدست آوردن آزادی حاکمیت ملی منتهای مردانگی و فداکاری را از خود بروز و ظهور دهند.

حزب جنگل مسرور است که نخستین گام محکم و بی پروای خود را در این راه به زمین کوبیده و از طبقات مختلفه آزادیخواهان ایران دعوت می‌نماید که در این راه مقدس

با ما تشریک مساعی کنند.

شورای مرکزی حزب جنگل «اجتماعیون»

[۲۹۳۰۰۵۷۳۶ - ۴۰۴ ف ۵ ب الف ۱]

مربب بنگل

(چالوس)

حزب جنگل چالوس و یا به عبارتی حزب جنگل کلارستاق را که از معدود تشکلهای سیاسی - نظامی دهه ۱۳۲۰ به شمار می‌رود، «محمدکاظم زال زر» در اواخر سال ۱۳۲۴ بنیاد نهاد. زال زر که از خوانین منطقه بود، حزب را به منظور مقابله با حضور نیروهای ارتش شوروی و نفوذ روزافزون عناصر حزب توده و تبلیغات آنان در چالوس تأسیس کرد. موسس حزب در خصوص چگونگی تأسیس آن می‌گوید: «... بعد از شهریور ۱۳۲۰ توده‌ای‌ها شروع به فعالیت کردند. در چالوس یک کارخانه حریربافی وجود داشت که کارگران آن جذب حزب توده شده بودند. توده‌ای‌ها پس از نفوذ در کارخانه، فعالیت خود را گسترش دادند و به محل‌های مختلف از جمله کلاردشت و بیرون بشم [نام روستایی است.] نیز پرداختند. در این حال من و مرحوم رزمجو و [عباسعلی] یگانه خواستیم بنشینیم و فکری بکنیم... رفتیم زیر پل چالوس نشستیم و با هم مشورت کردیم که چه کنیم تا توده‌ای نشویم... بعد از آن جلسه‌های دیگری در کلارستاق تشکیل دادیم... محل تشکیل هر جلسه با محل جلسه بعدی، چهار فرسنگ تا ده فرسنگ فاصله داشت...»

زال زر به لحاظ فعالیت‌های ضد روسی خود از سوی کماندان ارتش شوروی تحت

تعقیب قرار گرفت و به ناچار به تهران گریخت. در تهران با سیدضیاءالدین طباطبایی آشنا شد. سیدضیاء وی را با سرلشکر ارفع رئیس ستاد ارتش وقت مرتبط ساخت. سرلشکر ارفع به توصیه سیدضیاءالدین طباطبایی، تعدادی اسلحه در اختیار وی قرار داد تا با استفاده از آن‌ها به مقابله با اعضا و هواداران حزب توده در منطقه برخیزد. زال زر با وسایل مختلف اسلحه‌های دریافتی را به منطقه حمل و افراد خود را مسلح کرد. پس از آن تا زمان سقوط فرقه دمکرات در آذربایجان، جنگ و گریز افراد حزب جنگل با توده‌ای‌ها در منطقه ادامه داشت. این درگیری‌ها چنانچه از متن اسناد ارائه شده برمی‌آید تعداد قابل توجهی کشته و زخمی برجای گذاشت. به دنبال سرکوبی فرقه دمکرات پس از چندی جنگلی‌ها نیز اسلحه خود را به نیروهای اعزامی از مرکز تحویل دادند و مبارزه پایان پذیرفت. به دنبال آن فعالیت‌های سیاسی، تبلیغی این حزب نیز پایان گرفت. به جز محمداکظم زال زر، از دیگر افراد فعال و رده‌اول حزب جنگل می‌توان از «عزیزالله میار»، «صفرعلی نادری»، «علی اکبر زال زر» و «قهرمان میردار» نام برد. محمداکظم زال زر و دو نفر دیگر از یاران وی پس از تسلیم اسلحه به نیروهای دولتی از سوی محمدرضا شاه مدال شجاعت دریافت کردند.^(۱)

۱ - تمام اطلاعات از معاهده «دممکرانم زال زر» با اداره آرشيو شفاهی سازمان اسناد ملی ایران استخراج شده است. بخشی از این معاهده در مجله گنجینه اسناد سال سوم دفتر چهارم، زمستان ۱۳۷۲ به چاپ رسیده است.

۱

[گزارش فرماندار شهسوار، ۳۰ بهمن/۱۳۲۴]

وزارت کشور، اداره انتظامات، شماره ۲/۱۱۴، تاریخ ۱۳۲۴/۱۱/۳۰، به جای رونوشت

بر اثر وصول تلگراف رمز شماره ۱۶۸۸ راجع به روزنامه‌های چالوس، روز ۲۴/۱۱/۲۳ اینجانب به چالوس حرکت کردم و ضمناً چون شب قبل بیست هزار متر حریر کارخانه چالوس را که به تهران حمل می‌شده در بین راه چالوس ریوده بودند در آن باب هم تحقیقات نمودم. پس از ورود به چالوس مشاهده شد جناب آقای استاندار استان دوم هم شب قبل وارد چالوس شده‌اند. ساعت ۲۰ $\frac{۱}{۴}$ روز ۲۳/۱۱ عمارتی در مقابل مهمانخانه چالوس طعمه حریق قرار گرفته به کلی سوخت. صبح ۱۱/۲۴ اطلاع دادند که دو نفر ناشناس که یک نفر آنها مسلح به تفنگ و یک نفر تبر داشت شبانه به منزل آقا جان نام اهل چالوس رفته و مشارالیه را به ضرب گلوله مقتول کرده‌اند. منزل مقتول به چالوس چندان فاصله ندارد. از نجاری که در منزل مقتول شب واقعه مهمان بوده در حضور آقای استاندار بازجویی کردم اظهار داشت که شب من و یک نفر دیگر را آقا جان به منزل خود برده مهمان کرد در نیمه^(۱) شب یک نفر تبردار با یک تفنگ‌دار وارد منزل شدند تبردار گفت از جای خود حرکت نکنید و به تفنگ‌دار دستور داد بزن. تفنگ‌دار شلیک کرده و فوراً آقا جان مقتول گردید. صبح روز ۱۱/۲۴ عده‌ای به نام پیشه‌وران چالوس خدمت آقای استاندار آمده تقاضا نمودند که تامین جانی به آنها داده شود آقای استاندار ضمن بیاناتی که فرمودند آنها را دعوت به صبر و سکوت نموده اطمینان دادند که اقدامات جدی برای رفع غائله خواهند فرمود. از بین جمعیت کلدنی نام پیشه‌ور چالوس بلند شده اظهار داشت ما تامین نداریم و هیچ اطمینانی نیست که سالم به منزل خود برگردیم. عده مزبور با اطمینانی که آقای استاندار داده بودند از مهمانخانه چالوس خارج شدند. ساعت ۳ بعد از ظهر همان روز بنده برای بازدید کارخانه چالوس رفتم اوضاع کارخانه دگرگون و درهم بود. در پشت دستگا‌ه‌های کارخانه کارگری نبود تمام کارگران از زن و

مرد در حیاط ایستاده^(۱) بودند. رئیس کارخانه آنچه سعی نمود که آنها را به کارخانه بفرستد میسر نگردید. زنها گریه میکردند و مردها تضرع می نمودند، در همین موقع صدای شلیک تفنگ از بیرون بلند شد. بنده و همراهان خواستیم از کارخانه خارج شویم و داخل حیاط شده تا درب ورودی کارخانه آمدیم پشت درب ورودی و دیوار کارخانه عده‌ای تقریباً ده نفر ایستاده دیوار را سنگر کرده به تیراندازی مشغول بودند. پرسیدم چرا شلیک می‌کنید گفتند حزب جنگل به ما حمله کرده است. یک ربع بعد نعش کلدنی را آوردند به این ترتیب که دو بند انگشت از یک انگشت و یک بند از انگشت دیگر او قطع شده، دو تیر به شکم مشارالیه فرو رفته در نیامده بود. با زحمت زیاد با اتومبیل او را به نوشهر که مختصر وسایل جراحی داشت فرستادم چون وسائل جراحی در آنجا به قدر لزوم وجود نداشت مشارالیه [را] به شهسوار آورده، عمل گردید و فعلا در بیمارستان افتاده مرگ و زندگی او با خداست. قضایایی که عرض شد مربوط به داخل کارخانه بود در خارج قضایا صورت دیگر داشت که ذیلا عرض می‌کنم.

بنده در کارخانه توقف کردم تا زنگ کارخانه را در ساعت ۵ زدند با کارگران بیرون آمده به هتل رفتیم. [در مقابل] درب هتل خون زیادی ریخته بود. بند انگشت‌های کلدنی نزد رئیس محل هتل بود. یک مجسمه و یک تختخواب و چند شیشه هتل را هم شکسته بودند. معلوم شد که کسبه آنجا قریب ۱۰۰ نفر که صبح خدمت آقای استاندار رسیده بود با بیانات ایشان قناعت نکرده دکاکین خود را بسته، می‌خواستند خدمت آقای استاندار برسند که مورد حمله واقع شده‌اند (اقداماتی که در این باب از طرف استاندار و فرماندار شده است). بر اثر گزارشی که در باب بردن حریر داده بودند بنده رئیس ژاندارمری شهسوار را که همراه بود به جنگل فرستادم پس از مراجعت اظهار داشت که حریرها را در جایی محفوظ کرده‌اند. آقای استاندار برای رفع غائله با دو طرف مشغول مذاکره شدند، جنگلی‌ها قبلا پیغام داده بودند که اگر شش نفر از حزب توده اخراج شوند وارد مذاکره اصلاحی خواهیم شد - آقای استاندار، "واکف" را که از محترمین محل است مامور نمودند که وسایل ملاقاتی فراهم نمایند. واکف رفته صحبت کرد

معلوم شد که جنگلی‌ها از شش نفر که رویه آنها خوب نیست و به اسم حزب توده عملیات بدی دارند خوشبین نیستند و تقاضای اخراج آنها را دادند. خودشان هم حاضرند اسلحه خود را تسلیم کنند. شش نفر عبارتند از رضوانی، غنچه، محسن لطیف، شیرزاد، عیال شیرزاد [و] سرابی. آقای استاندار با زحمات فوق‌العاده توانستند که طرفین را راضی کنند که اینها شش نفر را خارج کنند و آنها اسلحه خود را تسلیم نمایند. روز ۲۴/۱۱/۲۵ حزب توده چالوس، سرابی و عده دیگر را که به نظر خودشان مفسده جو می‌دانستند از چالوس بیرون کردند. شب ۱۱/۲۵ به آقای واکف از طرف حزب توده اخطار گردید فوراً از چالوس خارج شود آقای استاندار سرگرد پولادین را که با عده‌ای ژاندارم همراه بود مامور کردند که بعد از ظهر روز ۲۵ با جنگلی‌ها [ها] ملاقات و عمل را خاتمه دهد. روز ۱۱/۲۴ تلگرافی از معاون اداره رسیده بود که عده‌ای مسلحانه به نشتارود ۱۴ کیلومتری شهسوار وارد شده چند نفر را از قبیل علی اکبر ویلان [و] احمد محمد سلطانی [را] با خود برده و جاده‌های آنها را غارت کردند و ضمناً در تلگراف تاکید کرده بود که شهر شهسوار متزلزل است و مردم هراسناکند. بنده فوراً به شهسوار حرکت کردم. راجع به قضایای فوق‌الذکر حزب توده معتقد است که جنگلی‌ها اینکارها را می‌کنند جنگلی‌ها می‌گویند حزب توده فاعل این اعمال هستند حکمیت این امور با نبودن وسایل انتظامی کافی برای هیچ یک از مامورین دولت مقدور نیست. در خاتمه معروض می‌دارد فقط موافقت کرده‌اند که به نامه‌های^(۱) اشخاص دست درازی نشود.

فرماندار شهرستان شهسوار - رئیس ۲۴/۱۱/۳۰

مهدی رئیسی

[۱۰۹۰۶۶ - ۲۳۶۸]

وزارت کشور، اداره کل شهربانی، گزارش، رونوشت گزارش شهربانی گیلان

شهربانی کل کشور:

پیرو معروضه تلگرافی شماره ۱۶۱۰۶/۲۶۰۹، [مورخ] ۲۴/۱۱/۲۳ و شماره ۱۶۲۱۸/۲۶۲۶، [مورخه] ۲۴/۱۱/۲۶ راجع به اختلاف بین حزب جنگل و حزب توده که اخیراً منجر به زد و خورد گردیده و حرکت جناب استاندار به اتفاق فدوی به رودسر برای بازجوئی و بررسی در اطراف قضیه اغتشاش و زد و خورد معروض می‌دارد، به طوری که فدوی شخصا مشاهده و در بازجوئیهای محرمانه معلوم و محقق گردید، این پیش آمد اغتشاش و زد و خورد در اثر سوء رفتار و عملیات چند نفر از رهبران حزب توده، مخصوصا تعدیات و اجحافات و تحریکات عبدالعلی ساترابی و عبدالرحیم باستانی و ابراهیم سبحانی که خود را کارکنان حزب توده می‌دانند و پیشینه‌های مکرر در شرارت و اخاذی و تولید اغتشاش دارند و وضعیت عملیات آنها سابقاً زیر شماره ۱۷۳۵۳-۲۶۵۸ - ۲۲/۱۲/۱۴، ۶۷۹/۶۶ - ۲۳/۱/۲۲ - ۱۲۰۷۲/۱۹۳۳، ۲۴/۸/۲۴ و ۱۲۱۲۲/۱۹۴۵ - ۲۴/۸/۲۶ به عرض رسیده است. در نتیجه در این موقع اهالی رودسر و لنگرود که همیشه در فشار عملیات نامبردگان بالا بودند، اخیراً عاصی گردیده، برای نجات از دست اجحافات مشارالیه با آغوش باز حزب جنگل را پیشواز نموده‌اند و متوسل به آنها گردیده‌اند تا بتوانند از تعدیات منتسبین حزب توده رهایی یافته و از بی عدالتیهای آنها جلوگیری نمایند. بدین لحاظ در اثر تحریکات رهبران حزب توده منجر به نزاع و زد و خورد گردیده. چنانچه شهربانی لنگرود به شماره ۲۶۴۱ - ۲۴/۱۱/۲۷ گزارش می‌دهد، چند روز است کارگران حزب توده از اطراف قراء، چنیجان و تمیجان و گل سفید حدود رودسر رانکوه به فعالیتهای شدید حزب جنگل و طبقات مختلفه برخوردار نموده و زد و خوردهایی شده که شایعات قتل و غارت داده می‌شود و عمال مهاجمین احتمالی توده منجمله طاهر پور رهبر توده که فوق العاده در شرارت و سفاکی معروف است دستگیر و دکتر دیبا که به رهبری کمیته [حزب] توده لنگرود منصوب شده

بود گویا در حدود گل سفید از طرف دهقانان مخالف توده دستگیر شده است. در این بین عبدالعلی ساترابی که به حدود قراء و قصبات رانکوه مامور بوده به لنگرود آمده و عده‌ای از کارگران را در کمیته جمع‌آوری، در نتیجه این عمل مردم به حال اضطراب و عده‌ای از معاریف و تجار شرحی به شهربانی آن جا نوشته‌اند که شایع است کمیته [حزب] توده قصد دارد به شهر حمله نماید و باید به مردم تامین داده شود. و در نتیجه اقدام لازم به امور انتظامی روحیه مردم تقویت گردید. و در ضمن آقای اصمعی رئیس دادگاه و آقای روانی دادیار رشت به اتفاق آقای لاشانی بخشدار لنگرود و ستوان یک صفاری رئیس ژاندارمری رودسر به همراهی ۱۲ نفر ژاندارم و کوچک پور کارمند حزب توده به لنگرود آمده و ساترابی نامبرده را جهت رسیدگی در قضیه پیش آمده‌های زد و خورد اخیر به رودسر برده و طبق خبر رسیده پس از ورود هیئت مزبور به رودسر و رفتن به شهربانی عده‌ای از اهالی مراقب بودند ساترابی را دستگیر نمایند و بالتیجه مجاور شهربانی رودسر او را دستگیر و مفضلاً او را کتک کاری نموده‌اند و برای از بین بردن او جمع زیادی در رودسر متحد و فعالیت‌های شدید می‌نمایند و در لنگرود هم ماده عموم اهالی مستعد است و روز بعد که هیئت محققین ساترابی معروف را به ارشدیت سروان مجاهد افسر ژاندارمری و عده‌ای ژاندارم به لنگرود آوردند و به اداره بخشداری جمع و با فریادهای زنده باد احساسات عموم و قیام ملی، مطالبه ساترابی را می‌کردند و متجاوز ار دو هزار نفر تجمع نموده و متفقاً بیان می‌کردند استخلاص ساترابی غیر ممکن است، باید او را در حضور مقامات قانونی بکشیم. سپس قضیه تعقیب گردد. لذا در اثر نصایح آقایان بخشدار و سروان مجاهد و رئیس شهربانی آن جا روی اتومبیل رفته و مردم را تشویق به نزاکت و حفظ نظم و آرامش و تقاضای تفرقه نمود و به عموم حضار قول وعده رسمی داده‌اند که ساترابی مزبور مطابق قرار قانونی در دست تعقیب است باید در رشت زندانی شود تا سایر مفسده جریان نیز تحت تعقیب درآیند. باز مردم اظهار داشته‌اند ما این اظهارات شما را قبول داریم، در این صورت او را زندانی کنید تا ما مطمئن شویم. چون بر حسب دستور جناب استاندار می‌بایستی ساترابی از آن منطقه خارج و به رشت اعزام شود با اقدامات بسیار پسندیده آقای علی امینی و کمک‌های مامورین انتظامی مردم

روی موافقت نشان داده مختصر راه اتومبیلی باز و ساترابی نامبرده را با مراقبت کامل داخل اتومبیل نموده به طرف رشت حرکت داده شد و فعلاً بر حسب دستور کتبی جناب آقای استاندار عبدالعلی ساترابی و عبدالرحیم باستانی و ابراهیم سبحانی هر سه نفر به قید تعهد کتبی که از رشت حق خروج به طرف لاهیجان و لنگرود ندارند، در رشت متوقف و رفتار آنها نیز در رشت تحت مراقبت است و تعهد نموده‌اند همه روزه خود را به شهربانی معرفی نمایند. مراتب استحضاراً عرض و با تقدیم سه برگ اعلامیه منتشره از طرف کمیته ایالتی حزب توده گیلان معروض می‌دارد، مندرجات اعلامیه‌های مزبور به کلی بی اساس، مراتب همان است که به شرح بالا معروض گردیده. درخاتمه به عرض می‌رساند قرار است برای خاتمه فعالیت اخیر حزب توده و جنگل و قضایایی که اتفاق افتاده بررسی کامل نموده مراجعت نماید تا تصمیم مقتضی گرفته شود.

رئیس شهربانی رشت پاسیار ۱ شوکت

رونوشت برابر اصل است.

[۱۰۹۰۶۶ - ۲۳۶۵]

۳

[رئیس شهربانی کل کشور به وزارت کشور، ۷/اسفند/۱۳۲۴]

وزارت داخله، اداره کل شهربانی، اداره اطلاعات، شماره ۱۵۲۳۱/۱۲۶۰۷/۱، تاریخ ۲۴/۱۲/۷، محرمانه

وزارت کشور

محترماً به استحضار می‌رساند، طبق گزارش شهربانی شهسوار اخیراً یک کامیون حریر خام متعلق به کارخانه حریربافی چالوس که از طریق رشت به تهران حمل می‌شده، در ۱۵ کیلومتری چالوس عده‌ای مسلح ناشناس به نام حزب جنگل کامیون را با نمایندگی

کارخانه توقیف می‌نمایند که از طرف فرماندار و ژاندارمری اقدام لازم به عمل آمده گزارش بعدی شهربانی مزبور حاکی است، به قرار اطلاع رسیده با اخذ مبلغ پنجاه هزار ریال اشخاص را مرخص و اجناس را نیز مسترد نموده‌اند.

رونوشت گزارش بالا برای استحضار خاطر جناب آقای نخست وزیر تقدیم می‌گردد.

رئیس شهربانی کل کشور - سرتیپ ضرابی [امضا]

[حاشیه] آقای از وزارت کشور نتیجه اقدامات استانداری را بخواهید. ۱۲/۹

[۱۰۹۰۶۶ - ۲۳۶۸]

۴ [فرماندار شهسوار به وزارت کشور، ۱۲/اسفند/۱۳۲۴]

وزارت کشور، اداره انتظامات، شماره ۱۳۱، ۱۲/۱۲/۱۳۲۴، محرمانه مستقیم

وزارت کشور، محترماً به عرض می‌رسد، اخیراً در نواحی حوزه این فرمانداری عده‌ای مسلح پیدا شده بودند که شبها رعایا را غارت و منازل آنها را آتش زده آنها را شکنجه مینمودند و همچنین شب ۲۴/۱۲ پاسگاه ژاندارمری عباس آباد ۱۸ کیلومتری شهسوار را خلع سلاح نمودند. در شهر شایع بود که این عملیات را افراد حزب جنگل مرتکب می‌شوند و به همین جهت بیم و وحشت در سراسر حوزه حکمفرما و امنیت و آسایش متزلزل و اقدامات شدید فرمانداری برای دستگیری و تنبیه آنها خنثی مانده بود بالاخره تصمیم گرفته شد عده‌ای از محترمین و متنفذین ذیل: آقای محمد خلعتبری اکرم الملک، آقای حاج نصرالله یوسفی، آقای کریم مسعودالملک و آقای خستو [به] جز آقای غلامعلی طالقانی که از رفتن تعرض نمود تحت ریاست آقای مهدی مجتهدی سلیمانی برای ملاقات آنها اعزام که با آنها مذاکره و علت عملیات وحشیانه را که مرتکب می‌شوند از آنها استفسار و ترتیبی بدهند که فوراً عملیات خود را متروک و اموال منهبه

رامسترد دارند و ضمناً اتمام حجت باشد که در غیر این صورت از طرف دولت اقدامات شدیدی در قلع و قمع آنها به عمل خواهد آمد. وضعیت اعزامی در بازگشت خود گزارش می دهد که به قرار رسیدگیهای دقیق که به عمل آورده اند، عملیات بالا ابداً از ناحیه افراد حزب جنگل نیست، لیکن چند نفر سارق مسلح به نام حزب جنگل دست به این عملیات زده اند که حزب جنگل هم برای^(۱) خود آنها را دستگیر، حتی المقدور اموال غارت شده را اخذ و به صاحبان آنها مسترد داشته اند و در قسمت تفنگهای پاسگاه عباس آباد هم قول دادند در مدت خیلی خیلی اشرا را دستگیر و اسلحه را تسلیم نمایند و دیروز مجدداً آقای اکرم الملک را مأمور کردم که رفته راجع به حریر کارخانه چالوس مذاکره کند. نتیجه اقدامات بعداً به عرض خواهد رسید.

فرماندار شهرستان شهنسوار - مهدی رئیسی

رونوشت برابر اصل است.

[۱۰۹۰۶۶ - ۲۳۶۸]

۵

[رئیس شهربانی کل کشور، ۲۳/اسفند/۱۳۲۴]

۱۳۲۴/۱۲/۲۳، ۱/۱۳۱۹۴/۱۵۸۰۰، محرمانه

وزارت کشور

طبق گزارش شماره ۱/۵۵۱ - ۲۴/۱۲/۱۲ شهربانی شهنسوار محترماً به استحضار می رساند، شب ۱۱ ماه جاری عده ای به نام حزب جنگل در سلیمان آباد ۷ کیلومتری شهنسوار رفته، طبیعی، صدر حزب توده را دستگیر و منزل او را آتش زده اند.

رئیس شهربانی کل کشور - سرتیپ ضرابی

[۱۰۹۰۶۶ - ۲۳۶۸]

[رئیس شهربانی کل کشور به وزارت کشور، ۲۵/اسفند/۱۳۲۴] ۶

وزارت کشور، شماره ۱۵۹۶۲/۱۳۴۰۵/۱، تاریخ ۲۵/۱۲/۱۳۲۴، محرمانه

وزارت کشور

تعقیب معروضه شماره ۱۳۱۸۷/۱۵۵۳۹ - ۲۵/۱۲/۱۹ بر طبق گزارش شماره ۱۰۵۴ - ۳۲۴/۱۲/۱۵ شهربانی شهسوار محترماً به استحضار می‌رساند، چون شایع بود افراد جنگل قصد حمله به شهر را دارند پیش بینیهای لازم آقای فرماندار چند نفر از معتمدین را با اطلاع از قصد آنان و بعضی عملیاتی که اشخاص غیر هم به نام حزب جنگل می‌نمایند، اعزام تا به نحوی جلوگیری کنند که آرامش برقرار و رفع نگرانی اهالی شهر و قراء بشود و در تاریخ ۶ [ماه] جاری آقایان محمد خلعتبری (اکرم الملک)، محمد آقا سلیمان مجتهد، خستو بازرگان [و] حاجی نصرالله بازرگان به طرف خرم‌آباد و محلی که اشخاص مذکور آنجا بودند عزیمت، در ساعت ۱۴ روز ۲۴/۱۲/۱۰ مراجعت، طبق اطلاع با حسن استقبال از آقایان قرار بر این شده از آمدن به شهر خودداری و پنج قبضه اسلحه برنو و سیصد تیر فشنگ ژاندارمها را تحویل، نسبت به حرکاتی که از اشخاص غیر نموده‌اند دستگیر و تنبیه می‌نمایند. ضمناً با جلوگیری از اقدامات بعدی آنان اموال برده شده را اخذ و مسترد خواهند نمود، ولی عکس العمل نشان داده، شب ۱۱ منزل طبیعی صدر [حزب] توده سلیمان آباد را آتش [زده] و به طوری که اطلاع رسیده اشخاص محلی که تمایل با حزب جنگل پیدا کردند دو سه نفر را مقتول و مدفون نمودند که قرار است از طریق ژاندارمری [و] فرمانداری دادگاه اقدام لازمه معمول دارند. از طرفی نیز شایع است عده زیادی مسلح به شهر حمله خواهند نمود. فعلاً این شهرستان

فاقد تلگراف و قوای مکفی که بتواند جلوگیری نماید بوده و عموم اهالی متزلزل و ناراحت هستند و همه شب گرفتند، غارت، آتش زدن وجه گرفتن و غیره برقرار، استدعای عطف توجه را دارد.

رئیس شهربانی کل کشور - سرتیپ ضرابی

[۱۰۹۰۶۶ - ۲۳۶۸]

۷ [رهبران حزب جنگل به نخست وزیر، ۲۲/فروردین/۱۳۲۵]

مقام حضرت اشرف نخست وزیر محبوب ایران
سی هزار نفر جمعیت کلارستاق پس از بیست سال شکنجه و عذاب و غارت امیدوار بودند که با نجات از چنگال دژخیمان دوره دیکتاتوری بتوانند در سایه آزادی و امنیت خسارات غیر قابل تحمل گذشته را به کمک عیال و اطفال گرسنه و برهنه خود جبران و لقمه نانی برای سد رمق و ادامه این زندگی پر مشقت تهیه نمایند. بدبختانه معدودی اشخاص مجهول الهویه که در کارخانه حریر بافی چالوس بدون کار اجرت گزافی می گیرند بالغ بر ۳ سال است به نام حزب توده و با تظاهرات فریبنده به طرفداری از آزادی، امنیت [و] آزادی و آسایش را از ما ملت زحمتکش سلب و عده ای هم در مرکز و ولایات از این تبهکاران پشتیبانی کرده و آن قدر جنایت کاریهای این اوباشان را به زیور تمجید آراسته و به عفریتهای خونخوار، فرشته رحمت نام نهادند تا آن جایی که با کمال بی باکی به کلیه قوانین و مقررات کشوری پشت پا زده نظم عمومی را مختل، دست تعدی و تجاوز نسبت به کلیه طبقات اعم از زارع و کارگر و پیشه ور دراز کرده خواربار [و] نتیجه دسترنج اهالی را به روی آنان بسته از بازرگانان و پیشه وران به عناوین مختلف اخاذی و افراد میهن پرست را با توسری و کتک کاری به کلوپ خود که مرکز همه این جنایتکاریها می باشد برده و هفت تیر و ده تیر به دهان آنها گذاشته به منظور گرفتن حق

عضویت به آنان کارت حزب دادند. اصل مسلم مالکیت را که طبق دیانت مقدس اسلام و قانون اساسی کشور محترم است لغو و زارعین بی سواد را به طغیان بر علیه حکومت مشروطه و تمرد در پرداخت بهره مالکانه وادار و در سخنرانیهای خود ملت را بر علیه استقلال و حق حاکمیت ایران تهییج و نام مقدس میهن در فرهنگ این دسته قلیل بی وطن جز بازیچه معنی دیگری نداشته و تا حدودی توانایی در گسیختن رشته ملیت و کشتن روح صمیمیت در افراد و اجتماع ساعی بوده و طوری برای ایجاد زمینه تجزیه مازندران و گیلان فعالیت می کردند که اگر آتش عشق میهن پرستی اهالی فداکار کلارستاق (که قبلاً جزو اتحادیه کشاورزان و کارگران کجور و کلارستاق بوده، سپس مرام حزب جنگل را قبول کردند) شعله ور نمی شد مازندران و گیلان را قبل از آذربایجان از ایران عزیز مجزا می نمودند. بلی کلارستاقی خود را اولین قربانی میهن عزیز قرار داده، دست از جان و مال و ناموس کشیده، بسیار مفتخرند که با تمام موانع خطرناک و دامهای مهیبی که خائنین بر سر راه آنان گذاشته اند توانستند افتخارات ملی خود را حفظ و صفحه جدیدی در تاریخ درخشان ایران کهن باز نمایند. آری خائنین و طرفداران آنها با کمال وقاحت و بی شرمی این دسته فداکار را جنگلی و اشرار نام نهاده و در روزنامه های خود هزاران تهمت و افترا به سوی شریفترین فرزندان ایران رها می نمایند و به این جمعیت پاکدامن که جز حفظ استقلال ایران و رفع شر خائنین هدف و آرزوی دیگری ندارند نسبت قتل و غارت می دهند، در صورتی که قاتلین و غارتگران را اهالی چالوس و کلیه این سامان به خوبی می شناسند و به موقع خود یک یک را به مامورین انتظامی معرفی خواهند کرد و حزب جنگل نیز افتخاراً در اجرای این منظور و کشف حقایق از هر نوع مساعدت خودداری نخواهد نمود و قطعاً در آن روز پرده رسوایی خائنین و عفریتان بی عقیده و ایمان پاره و وضعیت در نظر مبارک روشن خواهد شد.

در این موقع باریک که خداوند متعال زمام کشور باستانی ایران را به کف با کفایت حضرت اشرف سپرده، فوق العاده شادمان و مسروریم و مخصوصاً از این که عده کافی برای حفظ انتظامات و جلوگیری از جنایتکاری خائنین و تامین آسایش عمومی به این نقاط اعزام فرموده اند تشکر و انجام مستدعیات حقّه زیر را از آن مقام عالی خواستاریم:

- ۱ - خلع سلاح راهزنان کارخانه حریر بافی چالوس، اعم از اسلحه بزرگ و کوچک و نارنجکهای دستی که بی باکانه و علنی در بازار و کارخانه با خود حمل مینمایند.
- ۲ - استرداد اسلحه‌ای که با ضرب و شتم از ژاندارمری و کلانتری چالوس و شهربانی نوشهر گرفته‌اند.
- ۳ - برداشتن مامورین انتظامی و بستن گارد و زندان حزبی که مردم فقیر و ستم‌دیده این سامان را مانع عبور و مرور شده و بی سبب آنها را مدتی زندانی و پس از کتک کاری رها می‌نمایند.
- ۴ - جلوگیری از مداخله اوباشان در امور حقوقی و جزائی که مخصوص قوه قضائیه کشور می‌باشد.
- ۵ - آزاد گذاشتن تبلیغات برای کلیه احزاب و اتحادیه‌ها مطابق قوانین دموکراسی.
- ۶ - جلوگیری از تبلیغات سوء بر علیه مالکین و خورده مالکین.
- ۷ - تعقیب و مجازات کارگرانی که صورت اسامی آنها کراراً برای رسیدگی به اولیای امور تقدیم شده و عده‌ای از محترمین محلی را اغفالاً به چالوس و نوشهر برده و در مقابل جمع کثیری آنها را کتک کاری نموده، سر و صورت آنها را با تف ملوث و پوست خربوزه و هندوانه به سرشان گذاشته و با بدترین وضعی از آنان هتک احترام نموده‌اند و اخراج این تبهکاران از کارخانه و استخدام اهالی فقیر بومی به جای آنها.
- ۸ - مجازات اشخاصی که به شئون ملی پشت پا زده و بدون هیچ علتی سبب شده‌اند که به نیروی دولت و همسایه مهربان که تاکنون کوچکترین عملی بر خلاف روابط دوستانه از طرف اهالی اعم از افراد حزب جنگل یا غیره نسبت به آنها واقع نشده، چند دفعه به قوای محل اقامت افراد حزب جنگل آمده‌اند، با این که خوشبختانه در تمام این موارد کاملاً رعایت احتیاط شده، هیچ‌گونه حادثه رخ نداده و مع هذا چون منظور افراد حزب توده چالوس از این اقدام ایجاد اختلاف بین دو دولت دوست و متفق بوده علی هذا بزرگترین خیانتی به استقلال کشور محسوب می‌گردد.
- ۹ - جلوگیری از مداخله خلاف قانون حزب توده از سانسور تلگرافها و پاکتهای اهالی در ادارات پست تلگراف.

رهبران (حزب جنگل) ۱۳۲۵/۱/۲۲

عزیزالله میار زال زر عنایت الله فقیه عطاءالله فقیه
محمد قلی زندی نصرت‌اله اسدی [ویش از ۵۰ امضای دیگر]

[حاشیه] عیناً به استناداری دوم ارجاع می‌شود که قدغن فرمایند با توجه به مفاد آن رسیدگی و اقدام لازم معمول و چگونگی و نظر خود را با اعاده مرجوعه اعلام نمایند. از طرف وزیر کشور فریدونی

[۱۰۹۰۶۶ - ۲۳۶۰]

۸ [رئیس شهربانی کل کشور به نخست وزیر، ۱/اردیبهشت/۱۳۲۵]

وزارت کشور، شهربانی کل کشور، اداره دفتر کل، شماره ۶۹۶، تاریخ ۱۳۲۵/۲/۱

در تعقیب معروضه شماره ۴۰۸، ۲۵/۱/۲۶ گزارش کتبی شماره ۴۷ - ۱ شهربانی شهسوار ذیلاً معروض می‌گردد:

در تاریخ ۲۰ ماه جاری آقای رحمانقلی خلعتبری نماینده سابق مجلس شورای ملی از طریق رشت به شهسوار وارد و در منزل آقای فرماندار متوقف، پس از مذاکرات با یکدیگر بدون مشورت با رؤسای ادارات و یا در شورای شهرستان، آقای فرماندار دستور دستگیری سبحانقلی خلعتبری و رضا قلی مسعودی و جواد نیکنام را که از مالکین و به نام حزب جنگل اقداماتی می‌نمودند، به اداره ژاندارمری می‌دهد و این دستور بدون اینکه قبلاً آگهی برای استرداد اسلحه انتشار شده باشد بوده و منجر به قتل رضا قلی مسعودی شده و در ساعت ۱۸ روز ۲۳ آقای فرماندار به واسطه عارضه کسالت در بهداری تحت درمان قرار گرفته، ساعت ۱۰ صبح روز ۲۴ معلوم گردید در ساعت ۲۳

بدون اطلاع شبانه از شهسوار خارج و حالیه بدون فرماندار و نظر به قتل مسعودی اغتشاشاتی در اطراف شهسوار پیش بینی می شود، زیرا بستگان مقتول این پیش آمد را به تحریک رحمانقلی خلعتبری می دانند که فرماندار را وادار به این امر نموده مستدهی است امر و مقرر فرمائید یک نفر فرماندار لایق کار آزموده اعزام که در این موقع با حفظ سیاست دولت وظایف محوله را انجام و در برقراری انتظامات به نحو احسن اقدامات لازمه را مرعی، در خاتمه ساعت ۹ جنازه مسعودی را که در حدود هزار نفر جمعیت بوده و تشییع جنازه نموده و به نشتارود ۱۵ کیلومتری شهسوار بردند.

رئیس شهربانی کل کشور - صفاری [امضاء]

[حاشیه] آقای فخرایی، بنویسید بازرسان مخصوص برای رسیدگی اعزام شوند
۲۵/۲/۱۵

[۱۰۹۰۶۶ - ۲۳۶۶]

[چند تن از اهالی چالوس به نخست وزیر، ۴/ اردیبهشت/ ۱۳۲۵]

وزارت پست و تلگراف و تلفن، تلگراف از چالوس به ط، شماره تلگراف ۹، تاریخ اصل ۴،
تاریخ وصول ۲/۴

تهران جناب آقای نخست وزیر، رونوشت روزنامه [های] رهبر، داد، نجات ایران، ظفر، ایران ما [و] فرمان، مدت چهار سال متوالی است که یک عده به نام اتحادیه جنگل در کلارستاق و تنکابن به غارتگری و آدم کشی خود ادامه می دهند. با وجود تلگرافات و شکایات زیادی که از طرف غارت شدگان این سامان شده، اداره ژاندارمری اقدام به دستگیری اشرار نمی نماید. اکنون که موقع تخم پاشی شالی می باشد، دهقانان این محیط

هنوز در اثر تهدید شدن از طرف اشرار موفق به پاشیدن تخم در مزرعه نشده‌اند. ما از جناب آقای نخست وزیر تقاضا داریم که هر چه زودتر دستور اکید به ژاندارمری صادر نمایند، اشرار جنگل را دستگیر تا دهقانان غارت شده و بی خانمان این سامان بتوانند شالی کاری و کارهای زراعتی خود را با خیال آسوده انجام دهند. سید علی نورالهی، مشهدی نوراله، ابوالحسن شاعری، طلوعی، باقری، [و] جلالی.

[۱۰۹۰۶۶ - ۲۳۶۸]

[مدیرکل بازرسی مخصوص نخست وزیری به نخست‌وزیر،
۱۰ اردیبهشت/۱۳۲۵]

نخست وزیر، شماره ۵۵/۵۷۸، م. ۱۰/۲/۱۳۲۵، محرمانه و فوری

حضرت اشرف آقای قوام نخست وزیر

موضوع: قتل رضا قلی مسعودی در شهبسوار

خلاصه گزارش آقای غلامعلی هدایت دادیار دیوان کشور در مأموریت به شهبسوار که اصل آن به ضمیمه از لحاظ می‌گذرد:

- این قتل بر اثر صدور دستور جلب مقتول و دو نفر دیگر به نام سبحانقلی خلعتبری و جواد نیکنام که از فرمانداری شهبسوار صادر شده بوده وقوع یافته.

- فرماندار ژاندارمری سروان عیسی نوشی با وجود مخالفت ظاهری و کتبی با اجرای دستور فرماندار، یک دسته ژاندارم به داربار فرستاده و قرائن و امارات چنین حکایت می‌کند که سه نفر معروض مقدم به تیراندازی نبوده‌اند.

- وجود تبانی بین فرماندار و فرمانده ژاندارمری محسوس و دلایلی در دست می‌باشد.
- برای تعقیب پرونده قتل و دعاوی مردم از سبحانقلی خلعتبری و دیگران اعزام یک نفر

بازپرس قوی مورد اطمینان به فوریت نهایت لزوم را دارد.
 - احضار سروان عیسی نوشی از نظر حفظ دلایل جرم و جلوگیری از تأثیر احتمالی وجود او در شهسوار لازم است.

نظریه :

چون با نظر بازرس محترم، دایر به احضار رئیس ژاندارمری موافق بود، شرح لازم به ژاندارمری نوشته شد. قضیه باید برای تعقیب جزائی با تأکید به تعیین بازپرس قوی و بی طرف به دادگستری احاله شود و اقدام وزارت دادگستری به فوریت انجام گردد که اثرات این بازرسی که موجد امیدواریهای فراوان برای آن شهرستان شده است محفوظ بماند و موجبات تجمع و تحصن دیگری فراهم نگردد.
 مدیر کل بازرسی مخصوص نخست‌وزیری [امضاء پیرنیا]

[۱۰۹۰۶۶ - ۲۳۶۶]

گزارش سرهنگ معینی به ریاست عملیات ژاندارمری کل کشور،
 ۱۳/اردیبهشت/۱۳۲۵ [۱۱]

وزارت کشور، ژاندارمری کل کشور، رونوشت، شماره ۱۶۶ سیار، مورخه ۲۵/۲/۱۳

ریاست عملیات ژاندارمری کل کشور
 گزارش

محترماً پیرو [نامه شماره] ۱۵۷، [مورخ] ۲۵/۲/۱۰ تعداد نه قبضه تفنگ سیستم مختلف توسط حزب جنگل تحویل و قرار است امروز جمعه ۲۵/۲/۱۳ مجدداً در محل

شهری که بین مرزن آباد و کلاردشت است آنان را ملاقات و تعدادی اسلحه تحویل نمایند که البته نتیجه آن بعداً به عرض خواهد رسید. به طوری که ملاحظه فرموده‌اند دریافت اسلحه حزب جنگل تصور نمی‌رود به مانعی برخورد نماید و شاید به مرور تا قبل از انقضای مدت تعیین شده اسلحه را تحویل نمایند. در تاریخ ۹ و ۱۰/۲/۲۵ مجدداً آقایان لیدرهای حزب توده و آقای مهندس امام وردی رئیس کارخانه چالوس را ملاقات و در مورد تحویل اسلحه کارگرها مذاکره که نتیجه‌ای به دست نیامد. لیلۀ ۱۱/۲/۲۵ آقای شاهنده بازرس نخست‌وزیری و آقای بزرگ علوی یکی از لیدرهای حزب توده به چالوس وارد و دو شب متوالی با حضور آقایان مهندس امام وردی رئیس کارخانه، آقای ضیاءالموتی لیدر حزب توده در چالوس و آقای راوندی رئیس حزب توده شهسوار را ملاقات و راجع به اسلحه کارگرها مذاکره، آقایان اظهار می‌دارند کارگران ممکن است چند قبضه اسلحه کمری داشته باشند که متعلق به خود آنان بوده و قبلاً خریداری نموده‌اند، حاضر نخواهند شد اسلحه کمری خود را به رایگان تسلیم نمایند. مع ذالک به کارگران دستور خواهم داد که هر کدام اسلحه دارند تحویل نمایند با اطلاعی که ریاست عملیات در محل تحصیل فرموده‌اند تعداد قابلی اسلحه در منزل کارگران موجود است که باید بعد از انقضای مدت مهلت با ورود به منزل آنان به دست آورد و این امر مستلزم حضور نماینده و دادستان است علی هذا:

۱ - مقرر فرمایند اولاً آقای ایرج اسکندری خودشان به چالوس حضور به هم رسانند و با وسایل مقتضی در تحویل اسلحه اقدام نمایند.

۲ - در غیر این صورت یک نفر نماینده صلاحیت‌دار از دادستان به محل اعزام یا اختیارات او را برای ستوان یکم جباری فرمانده گروهان نوشهر تحصیل و سریعاً اعلام دارند که در محل به اطلاع عموم رسانده و در مواقع لزوم از اختیارات نماینده دادستان استفاده شود.

۳ - با استفاده از ماده ۲ باز هم ممکن است در محل کارخانه و منزل کارگران سوء تفاهماتی رخ داده و لیدرهای حزبی کارگران را وادار به تحریکاتی نمایند که چون وضعیت به ... دارند. به طور مختصر پیش بینی و گزارش گردید. اینک مستدعی است امر

و مقرر فرمائید نتیجه تقاضای این بنده را هر چه زودتر اعلام
دارند. سرهنگ ۲ معینی
[حاشیه] رونوشت برابر اصل است

[۱۰۹۰۶۶ - ۲۳۶۰]

[فرماندار شهبسوار به استانداری مازندران، ۱۸/اردیبهشت/۱۳۲۵] ۱۲

وزارت کشور، رونوشت، شماره ۶۲۱، مورخه ۲۵/۲/۱۸ که اصل آن به شماره ۴۱۲۲/ن ثبت
شد.

جناب استاندار استان دوم

روز دوشنبه پنج قبضه تفنگ از جنگلی‌ها دریافت شده تا این تاریخ ۲۰ قبضه تفنگ
تحويل داده‌اند. دیروز آقای الموتی رهبر حزب توده چالوس اظهار می‌داشت که بعضی
از افراد حزب توده اسلحه خود را فروخته و به فروش می‌رسانند عده‌ای هم به دولت
می‌فروشند. با آقای سرهنگ معینی مذاکره شد اظهار نمودند: هر قبضه اسلحه [را]
پانصد ریال خریداری خواهند نمود و ممکن است به تهران مراجعه و اعتبار درخواست
شود. امروز با آقای الموتی در شهر حضوری مذاکره جامع نموده و تفصیل به عرض
خواهد رسید. روز جمعه قرار است با سران جنگل مذاکره گردد و به اتفاق آقای سرهنگ
عازم جنگل خواهد بود. فرماندار شهبسوار میر شب.

رونوشت جهت استحضار به عرض مقام وزارت کشور می‌رسد. نظر به دستور جناب
آقای مظفر فیروز معاون سیاسی نخست وزیر برای رسیدگی به اظهارات بیکاران که در
تلگرافخانه اجتماع کرده بودند به نوشهر عزیمت و به امور جاریه شهر رسیدگی نماید.
فرماندار شهرستان شهبسوار - میر شب

[۱۰۹۰۶۶ - ۲۳۶۰]

۱۳

[وزیر دادگستری به نخست وزیر، ۲۱/اردیبهشت/۱۳۲۵]

وزارت دادگستری، اداره بازرسی کل کشور، شماره ۳۸۷/ب، ۱۳۲۵/۲/۲۱

ریاست هیات وزیران

در پاسخ نامه شماره ۵۵/۵۸۹/م - ۲۲/۲/۱۰ راجع به موضوع قتل رضا قلی مسعودی، به استحضار خاطر عالی می‌رساند که آقای نصرت الله امینی معاون اداره کل بازرسی به سمت بازپرس موقت و آقای حسین گرگانی دادیار دادسرای تهران به سمت دادیار موقت برای رسیدگی و تعقیب قضیه انتخاب و ابلاغ آنها صادر گردید، ولی چون فوق العاده‌ای که در ماده ۴۱ آئین نامه مزایا مقرر گردیده کفایت هزینه آنها را نمی‌نماید؛ بنابراین طرح تصویب نامه به پیوست تقدیم می‌شود. متمنی است دتمرر فرمائید طرح مزبور در هیات وزیران مطرح تا بر حسب آن صدی پنجاه اضافه بر میزان مقرر در ماده ۴۱ مذکور فوق العاده روزانه از محل اعتبار وزارت دادگستری به آنها پرداخته شود.

وزیر دادگستری و رئیس بازرسی کل کشور [امضاء]

[حاشیه] به تاریخ ۲۵/۳/۸ تصویب نامه لازم طی شماره ۷۲۹۲ به کلیه وزارتخانه‌ها ابلاغ شده است. اقدامی ندارد، بایگانی شود

[۱۰۹۰۶۶ - ۲۳۶۶]

۱۴

[جوادزاده به نخست وزیر، ۲۱/اردیبهشت/۱۳۲۵]

نخست وزیر

خلاصه نامه‌هایی که آقای یمین اسفندیاری به ضمیمه تقدیم داشته‌اند. به عرض می‌رسد :

نامه اول، رهبران حزب جنگل می‌نویسند، در صورتیکه حزب جنگل کمکهای شایانی به قوای دولتی در مقابل دمکراتها نموده، چرا باید آقایان سرهنگ مشیری و سرهنگ آزاد یگانه برای جمع‌آوری اسلحه‌های آنها فشار آورد؟

[در] نامه دوم، درخواست جمع‌آوری اسلحه‌های اعضای کارخانه چالوس، جلوگیری از مداخله اعضای حزب توده در امور حقوقی و جزایی، آزاد گذاردن تبلیغات برای کلیه احزاب، جلوگیری از تبلیغات سوء بر علیه مالکین ... را نموده‌اند.

[در] تلگراف سوم: از واقعه روز ۲۲ فروردین ماه ۱۳۲۵ که منجر به قتل عده‌ای ژاندارم به دست اعضای حزب توده شد، اظهار تنفر و انزجار نموده‌اند.

حراد زاده ۲۵/۲/۲۱

[۲۳۶۸ - ۱۰۹۰۶۶]

[رئیس اداره عملیات ژاندارمری کل کشور به نخست وزیر، ۵/خرداد/۱۳۲۵] ۱۵

وزارت کشور، ژاندارمری کل کشور، شماره ۱۵۹۸/ج ۳، تاریخ ۱۳۲۵/۳/۵، محرمانه، مستقیم

جناب آقای نخست وزیر

محترماً پیرو شماره ۱۴۸۱/۱۱۶۶۳ ج ۳ - ۱/۳/۲۵ معروض می‌دارد: طبق گزارش تلگرافی شماره ۲۶۲ مورخه ۲۵/۲/۳۱ از سرهنگ ۲ معینی افسر نماینده ستون اعزامی

به چالوس، تا این تاریخ تعداد اسلحه ماخوذه ۲۳ قبضه تفنگ و ۱۴ بمب از جنگ^(۱) و چالوس بوده، فعلا افراد حزب جنگل عموماً در بیلاق، عده‌ای^(۲) از چالوس تا کندوان و از کلاردشت تا کجور ممتد و پوشیده از جنگل و کوهستان است متفرق و بقیه اسلحه که شاید در حدود چهل قبضه باشد با خود به بیلاق برده و باید با سیاست و ملایمت به مرور ایام اسلحه را جمع‌آوری نمود و افسر مزبور در گزارش خود تصریح نموده در مسافرت ۲۴ ساعته اخیر خود دو قبضه تفنگ و سه تیر فشنگ اخذ و در کلاردشت نیز تعدادی جمع‌آوری شده بنابراین کلیه تفنگ ماخوذه ۲۵ قبضه می‌اشد. به افسر نامبرده دستور داده شد که مفاد امریه و اعلامیه جناب آقای نخست‌وزیر حتمی الاجرا است بایستی به هر وسیله که شده در خلع سلاح آنان اقدامات عاجل معمول دارند.

رئیس اداره عملیات ژاندارمری کل کشور - سرهنگ مشیری [امضا]

[۲۳۶۱ - ۱۰۹۰۶۶]

[دو تن از رهبران حزب جنگل به محمدرضا شاه، ۲۵/خرداد/۱۳۲۵] ۱۶

حزب جنگل شمال (چالوس) عنوان تلگرافی، حزب جنگل، تاریخ ۲۵/۳/۲۵، شماره ۵۴

پیشگاه مقدس بندگان اعلیحضرت همایون شاهنشاهی اروحنا فداه
فدائیان شاه پرست و میهن دوست حزب جنگل کلارستاق با تقدیم عرض عبودیت به
آستان مقدس شاهنشاهی به عرض پیشگاه مبارک می‌رساند بیگانگان عهد شکن که
همیشه منظور منحوس شان به نابودی عظمت و محو استقلال ایران عزیز است، از بدو
ورود به این سرزمین مقدس برای اجرای نیات شوم خود با دستهای جنایتکار خائنین
مختلط النسل گیلانی و تبریزی، حزب منفور توده را تشکیل و به کمک همان جنایتکاران

بی ملیت عده کثیری از حیوانات درنده دامنه جبال قفقاز و کلد و آشور را به کارخانجات شمال وارد و با شناسنامه‌های متوفیات کارخانه‌ها، آنان را ایرانی الاصل نموده و از نتیجه دسترنج کارگران فقیر ایرانی بهترین وسیله راحتی را برای آنها فراهم و با پشتیبانی نیرومندترین قوای فاتح جنگ و مسلح بودن با بهترین و کاملترین سلاح عصر حاضر بالاشتراک برای نشر مرام اشتراکی و تجزیه ایران عزیز مشغول شدند. دولت ایران در منتهای ضعف و ناتوانی و مامورین دولت مانند سایه هیکلی موهوم و بی روح بوده، عفریتهای خونخوار حزب جنایتکار توده نیز در حجاب فریبنده آزادیخواهی پنهان شده ملت ساده لوح شمال را با تطمیع به مال مردم و تهدید به قتل و حبس و تبعید به خارج از ایران به قبول مرام بی شرمانه خود دعوت می نمودند. در چنین موقعی که کوچکترین روزنه امیدی به روی ملت ایران باز نبود و ابر بلا در سر ملت این مرز و بوم باران مرگ می ریخت، یک جمعیت کوچک سی هزار نفری کلارستاقی از پانزده میلیون نفر ایرانی که عشق شاه دوستی و وطن پرستی آنها به سر حد جنون رسیده بود زنجیر اسارت را که بی و طنان بدست و پای آنان پیچیده بودند در هم شکسته دست از جان و مال شسته، سینه پولادین خود را در برابر حملات سهمگین مرگ سپر قرار داده در مقابل عملیات جان شکار خائنین با عزم آهنین مانند کوه استوار و پابرجا ماندند تا آنکه بنای آرزوهای پست و بی شرمانه بیگانگان و بیگانه پرستان را واژگون و سه نوبت قیام خائنه دشمنان ایران برای تجزیه مازندران و گیلان را در هم شکستند.

اعلیحضرتا خائنین بی عاطفه بارها دسته جاتی قوی و منظم از نیروی نظامی بیگانه را [بر] سرخانه و ناموس چاکران فرستادند و ما را مکرر از آشیانه محقر خود آواره نمودند. همان سرگرد پولادین خائن وطن فروش عضو فاسد حزب توده آن روز و سرهنگ امروز بارها کماندان شوروی مقیم نوشهر را با قوای بسیاری به جنگل آورده و چون از تهدید مایوس شدند و مطمئن گشتند که سرهای ترس و بی باک فدائیان وطن تسلیم شدنی نیست در مقام تطمیع برآمده و ...^(۱) آن و عده‌های خائنه و ناجوانمردانه به جان نثاران داده که در خیانت شریک شده و تسلیم اوامر کماندان شویم. البته ملتی که به

عشق شاه و میهن دست از جان شسته هرگز حاضر نمی شود دامن شرافت ملیت خود را لکه دار نمایند و با همین عشق پاک عاقبت بر تمام مشکلات فائق شده و امیدوار بودند که پس از خروج نیروی بیگانه و استقرار قدرت دولت متبوع در این مناطق خدمتگزاران و قربانیان وطن را که همه چیز خود را برای حفظ عظمت مقدس شاهنشاهی و استقلال کهن سال ایران فدا کردند به پاداش نیکی که استحقاق آن را دارند مفتخر و خائنین تباہکار را هم به کیفر اعمالشان برسانند. بدبختانه نتیجه معکوس حاصل شده، دولت آقای قوام فدائیان وطن را مستحق کیفر دانسته و هزار بار بیش از نیروی بیگانه از خائنین پشتیبانی می نماید و دشمنان استقلال ایران که با آن کمک نیرومند توانستند قدمی در چالوس فراتر گذارند امروز از نو بال و پر گشوده دست خیانت و شقاوت از آستین درآورده بیست و سه نفر ژاندارم های بیگانه چالوس را قطعه قطعه کرده آلت آنان را بریده به دهانشان گذاشتند سپس آنها را چاک زده ملوث نمودند. در عوض فدائیان حزب جنگل دو شبانه روز شصت نفر ژاندارم های متواری را که از گرسنگی به جان آمده بودند با دو نفر افسر موسوم به ستوان یکم زمانی و ستوان یکم بولادوند در جنگل ها جمع آوری و در آغوش محبت خود آنقدر از آنها پذیرائی کردند تا با تمام تجهیزات به آقای سرهنگ معینی فرمانده قوای اعزامی تسلیم نمودند. با این حال آقای سرهنگ معینی به دستور رئیس دولت مدافعین استقلال ایران را با تانک و زره پوش تعقیب و اگر چند نفر از افراد حزب جنگل به حکم ضرورت برای استقلال کشور و حفظ ناموس خود چند قبضه اسلحه قدیمی بدست آوردند مطالبه و رهبران حزب جنگل نیز برای اینکه اطاعت کامل خود را نسبت به دولت محبوب ثابت نمایند در چهار و پنج نوبت کلیه اسلحه را جمع آوری و در مقابل اخذ رسید به آقای سرهنگ تحویل نمودند. معهذا هنوز فدائیان مورد تعقیب رئیس دولت واقع و به عناوین مختلف در تحت فشار می باشند، اما از خائنین که با آن همه جنایات وحشیانه علناً دارای تفنگ سه تیر، بیست تیر، ده تیر و پنج تیر و بمب و نارنجک و اسلحه کمتری بیشماری هستند و عده ای مرتباً در شعبه میکانیکی کارخانه چالوس مشغول اسلحه سازی می باشند حتی یک قبضه تفنگ هم از آنها دریافت نکردند بلکه از طرف دولت نسبت به پیشرفت مرام منفور آنان همه نوع

مساعادت و همراهی می‌شود. مخصوصا با اعزام سرهنگ پولادین خائن پست رئیس هنگ ژاندارمری مازندران که یک عضو بسیار جدی حزب توده و دشمن خاندان جلیل سلطنت و خصم ایران عزیز است و بزرگترین مساعادت نسبت به خائنین^(۱) و شدیدترین جنایت نسبت به کشور و سنگین‌ترین ضربات به فرق میهن پرستان وارد شده، زیرا فدائیان حزب جنگل به این امید چهارسال با خسارات غیر قابل [جبران] و محرومیت‌های بی‌شمار و فشارها و صدمات فوق‌العاده بیگانه پرستان مقاومت کردند که مورد تقدیر دولت واقع شده و در جامعه ایرانی یک نژاد با افتخار و سربلند باشند. متاسفانه با عکس‌العمل شدیدی مواجه شده و اکثریت این جمعیت بر این عقیده شدند که اولیای امور خود [دارای] روح مرام کمونیستی بوده و طالب تجزیه ایران هستند. اعلیحضرتا این است اوضاع ناگوار کشور و این است نتیجه خدمت به میهن. خائنین که با آن پشتیبان رعب آور در مدت چهار سال نتوانستند با مقاومت میهن پرستان حزب جنگل کمترین موفقیتی حاصل نمایند پس از سلب آن قوت عظیم در ظرف دو ماه با پشتیبانی رئیس دولت ایران قریبا به حداکثر قدرت نایل خواهند شد. اعلیحضرتا اگر در جلوگیری از این رویه شوم و عزل سرهنگ پولادین خائن و رفع تعرض بازرسهای دستوری که با توصیه آقای نخست وزیر و تطمیع بی‌وطنان...^(۲) اتهامات مغرضانه افراد پاک دامن حزب جنگل را تعقیب و با نظر خائنین به پرونده سازی مشغول هستند اقدام فوری نشود، جلوگیری مردم به قبول مرام کمونیست و تابعیت خائنین حزب توده امکان پذیر نیست.

از طرف حزب جنگل - [مهر حزب جنگل چالوس]

عزیزالله میار [امضا] زال زر [امضا]

[۱۰۹۰۶۶ - ۲۳۶۰]

[رئیس اداره عملیات ژاندارمری کل کشور به نخست وزیر، ۳۰/خرداد/۱۳۲۵] ۱۷

وزارت کشور، ژاندارمری کل کشور، شماره ۳۹۰/۲۲۱۴/۱۹۱۶۶، تاریخ ۳/۳/۱۳۲۵،
محرمانه، فوری

جناب آقای نخست وزیر

محترماً عین گزارش تلگرافی سرهنگ معینی را که از چالوس مخبره گردیده برای
استحضار خاطر مبارک ذیلاً معروض می دارد:

پیرو گزارشات حضوری راجع به وضعیت این منطقه، آقای موسوی نماینده دیوان کیفر
که در اثر شکایت عده‌ای به دستور جناب آقای نخست وزیر از طرف وزارت دادگستری
به مازندران آمده و دستور جلب عده [ای] از سران حزب جنگل از قبیل زال زر، میار،
عسگری، زندی و عده دیگری را صادر و اجرای آن را از ژاندارمری خواستار می باشند
جلب و توقیف این عده با آشنائی کامل که به وضعیت منطقه دارند البته مشکل ولی غیر
ممکن نیست آنچه به نظر می رسد فعلاً تا انقضای تابستان و مراجعت آنان از کوهستان
جنگلی به قشلاق ممکن است عکس العمل دستگیری سران جنگل بلافاصله مخفی و با
اسلحه باقیمانده به راهزنی شروع نمایند. اینک با سلب مسئولیت منتظر دستور صریح
می باشم که نتیجه امر مقامات عالیه را سریعاً به این جانب و آقای موسوی اعلام دارند.
علیهذا با عطف توجه به مراتب فوق مستدعی است امر و مقرر فرمایند اراده مبارک را
نسبت به تقاضای افسر نامبرده ابلاغ فرمایند.

رئیس اداره عملیات ژاندارمری کل کشور - سرهنگ مشیری [امضا]

[حاشیه] قرار شد در این باب شرحی به وزارت جنگ و اداره کل نگهبانی کشور نوشته شود که
بازرسانی تعیین نمایند که به معیت یک نفر بازرس مخصوص نخست وزیری به محل عزیمت و با
جناب آقای استاندار در محل به موضوع رسیدگی نمایند. ۲۵/۵/۱۹

۱۸

[حزب جنگل به ژاندارمری کل کشور، ۷/تیر/۱۳۲۵]

حزب جنگل شمال (چالوس)، عنوان تلگرافی، حزب جنگل، شماره ۶۳، تاریخ ۲۵/۴/۷

اداره محترم ژاندارمری کل کشور

نظر به اینکه تاکنون هیچ گونه اقدامی از طرف آقای سرهنگ معینی فرمانده قوای اعزامی چالوس برای خلع سلاح خائنین حزب توده به عمل نیامده و خونخواران حزب توده چالوس به طور آشکار با خود اسلحه دارند و هنوز زارعین فقیر و بی چاره بومی کلارستاق را تهدید می نمایند مکرر از ورود اهالی قراء چالوس جلوگیری و موجبات سلب آسایش کلیه اشخاص میهن پرست را که از قبول مرام حزب توده خودداری نمودند فراهم ساختند، علی هذا رونوشت اعلامیه صادره حزب جنگل شمال (چالوس) مورخه سوم خرداد سال جاری را برای اطلاع تقدیم و استدعا داریم امر مقرر فرماید در اجراء مفاد اعلامیه حضرت اشرف نخست وزیر به تعیض قائل نشده و تا این تاریخ کاملاً تحت تأثیر بیگانه پرستان واقع نگشته و افراد حزب توده چالوس را که عموماً با بهترین سلاح عصر حاضر مسلح هستند خلع سلاح و وسایل رفع اضطراب و نگرانی عمومی را فراهم آورند.

[حاشیه] روی پرونده چالوس و نوشهر و عملیات سرکار سرهنگ معینی ضمیمه شود. ۲۵/۴/۱۳

اردلان

[۱۰۹۰۶۶ - ۲۳۶۰]

۱۹

[ولی الله ایلخانی به عادل خلعتبری، ۱۲/تیر/۱۳۲۵]

خدمت جناب آقای عادل خلعتبری رئیس محترم انجمن اتحاد شمال با نهایت احترام عرضه میدارم در اوائل اسفند ماه ۱۳۲۴ یک نفر نماینده از طرف اتحادیه حزب جنگل با یک نوشته از طرف حزب «که رونوشت آن به پیوست تقدیم می شود» به قریه تنگدره رامسر محل سکناى دائمى این جانب آمده اظهار می داشت که یک صد و پنجاه نفر از اعضاء حزب جنگل از این راه عبور خواهند نمود شماها موظفید به موجب این نوشته حزب، وسایل پذیرایی آنها را فراهم نمائید در صورت مسامحه و تعلل مورد بازخواست شدید از طرف حزب واقع خواهید شد.

چون پدر بنده و آقای توکلی مطلع شدند که این اشخاص کاملاً مسلح بوده و هستند و قوای تامینیه دولتی در آن موقع قادر به ممانعت و دخالت نیستند اضطراراً^(۱) و ناچاراً پس از مشاوره محلی مجبور به تهیه پذیرایی آنها شده زیرا ممکن بود در صورت تعلل با آن نامه تهدید آمیز که از طرف حزب جنگل رسیده بود دچار پیش آمد سوئی شده یک عده زارع و خانواده بدبخت آنها در معرض خطر واقع گردند. اینک مشاهده می شود پس از ۳ ماه که از این موضوع گذشته آقای سید حسین بنی هاشمی رئیس حزب توده رامسر این موضوع را پیراهن عثمان قرار داده زیرا مخالف با حزب جنگل می باشد. از طرف اعضاء حزب توده شهسوار به اداره بازرسی کل کشور شکایت می نماید که چه دلیلی ایجاب نموده است که آقای توکلی و آقا یحیی خان فلکی از اعضاء حزب جنگل در موقع عبور و مرور پذیرایی نمایند. حالیه از طرف اداره محترم بازرسی کل کشور به ژاندارمری شهسوار دستور صادر شده که این جانب و پسر عموی این جانب را تعقیب نمایند. فعلاً پسر عموی این جانب بدون گناه بازداشت میباشد و این جانب هم از ترس اعمال نفوذ آقای سید حسین هاشمی در صورتی که هیچ گونه سوابق سوء نداشته و ندارم ممکن است تحقیق محلی شود به مصداق تا تریاق از عراق آورده شود مارگزیده مرده باشد - خانه و خانواده و کشاورزی خود را از دست داده به مرکز عدالت و دادگستری که تهران است پناهنده شده با اینکه مبالغ هنگفتی متضرر شده ام که از عهده اینجانب خارج بوده

است. روی مراجعت به موطن خود را ندارم مگر احقاق حق قانونی این جانب از پیش گاه عدل زمامداران کشور بشود. لذا از حضور مبارک استدعا دارم با لطف و محبت که به عموم دردمندان دارند بذل مساعدت و رفع ظلم را از فدوی دریغ نفرمائید.

امر امر عالی است. [امضا ولی الله ایلخانی]

[حاشیه] عیناً خدمت آقای سرهنگ کامرانی ارسال شود که پرونده امر را مطالعه نمایند در صورتی که غیر از مراتب بالا چیزی در پرونده نباشد نسبت به بازداشت نامبرده و تعقیب آقای ایلخانی استیضاح و نتیجه را به عرض برسانند. جهانگیری ۱۳۲۵/۴/۵

[پیوست]

رونوشت نامه حزب جنگل

برادران آقایان توکلی و یحیی خان فلکی

چون عده اتحادیه جنگل به آن طریق حرکت میکنند امشب را دو خدمت شما خواهند بود تهیه یک صدو پنجاه نفر فراهم کرده و منزلها را هم مرتب که در موقع ورود اسباب مزاحمت ایجاب نشود.

محل امضا عزیزالله میار

[۱۰۹۰۶۶ - ۲۳۶۰]

۲۰ [رئیس دفتر کارخانه حریر بافی چالوس به نخست وزیر، ۱۶/تیر/۱۳۲۵]

جناب آقای نخست وزیر

رونوشت اداره کل ژاندارمری، رونوشت روزنامه [های] نجات ایران [و] رهبر، در تاریخ ۲۵/۴/۱۲ این جانب برای رسیدگی به امور زندگانی عائله و علاقه ییلاقی خود به کلاردشت رفته بودم، دو روز بعد مورخه ۲۵/۴/۱۴ ساعت ۴½ عزیزالله میار که چندی

است شیوهٔ شرارت و غارتگری را پیشهٔ خود ساخته به منظور اجرای نیت سوء خود عده [ای] متجاوز از یکصد نفر را با اسلحهٔ کمری و چوب و چماق به سرخانه‌ام ریخته و اطراف منزلم را محاصره کردند و با شدت هر چه تمامتر در صدد آزار من و مهمانانم که از چالوس با من به کلاردشت آمده بودند برآمده و وحشیگری و شرارت را بجائی رسانیده‌اند که عموم بینندگان وحشت کردند. و علت این عمل شنیع بی مورد را از یاغان و محاصره کنندگان سؤال با تندی جواب دادند چون شما و مهماتان در کارخانهٔ حریر بافی چالوس که حداکثر آن از حزب توده تشکیل شده کار می‌کنید، باید خواهی نخواهی دستگیر و در این جا زندانی شوید و دو هزار تومان هم به عنوان جریمه بپردازید. در نتیجه ۲۵۰۰ ریال پسر عزیزالله میار از جیب مهمانم آقای لطیفی ربوده است و مبلغی هم از این راه به ثروت خود که از طریق چپاول و یغماگری به دست آورده افزوده است. خوشبختانه هنگامی که در محاصرهٔ اشرار مسلح و چماقدار بودیم و می‌خواستند دست به غارت و اذیت بزنند، در نتیجهٔ سر و صدای همان اشرار و جمعیت تماشاچی آقای رزمجو از عقلا و محترمین کلارستاق در ضمن عبور متوجه و برای رفع غائله عزیزالله میار را ملاقات و او را از عاقبت و خیم این عمل وحشیانه آگاه و با هزاران زحمت من و مهمانانم را از دست این غارتگران و قطاع‌الطریق بی انصاف و بی ملاحظه نجات داده است. اینک از جناب آقای نخست وزیر و ادارهٔ کل ژاندارمری و جناب آقای سرهنگ معینی مامور خلع سلاح عمومی تقاضا دارد هر چه زودتر از عملیات مسلحانه و خصمانهٔ عزیزالله میار که تاکنون صدها خانه و کاشانهٔ مردم بدبخت این سامان را غارت کرده و آتش زده و دست تعدی به نوامیس آنها زده و یک کامیون حریر محصول کارخانهٔ حریر بافی چالوس را او و منسوبانش به یغما برده‌اند و روز به روز تجاسر و تجاوزش بیشتر شده [و] می‌شود، جلوگیری و مقرر دارند هر چه زودتر او را به جای خود نشانده و به جزای اعمالش برسانند و همچنین به داد مظلومین این حدود که تا به حال ابداً از طرف دولت اقدامی نشده برسند.

در پایان چنانچه مقامات صلاحیتدار دولت دستور اکید برای تعقیب و خلع سلاح عزیزالله میار صادر نکرده و او را به حال غارتگری و وحشیگری باقی گذارند، خسارات

وارده و توهینی را که به این جانب و منسوبانم وارد آورده جلوگیری ننمایند، ناگزیر این جانب هم با پشتیبانی عقلا و آزادیخواهان کلاردشت و طایفه و قبیله خود و طرفداران آزادی که ۹۵٪ ساکنین کلاردشت را تشکیل می دهد و از عملیات و شرارت ننگین طاقت فرسای عزیزالله میار و کسانش عموماً به جان آمده اند در صدد انتقام برآمده و او را به جای خود بنشانیم تا از این راه آسایش یک مشت مظلومین وحشت زده کلارستاق از دست این قبیل دزدان مسلح تامین گردد و بدین وسیله سلب مسئولیت می نماید.

موسی زینبده . رئیس دفتر کارخانه حریر بافی چالوس [امضا]

[۱۰۹۰۶۶ - ۲۳۶۰]

۲۱

[فرماندار شهسوار به وزارت کشور، ۲۴/مرداد/۱۳۲۵]

وزارت کشور، رونوشت نامه محرمانه، شماره ۸۵، مورخه ۲۴/۵/۲۵

وزارت کشور

پیرو شماره ۲۴۷۱ و عطف به تلگراف رمز شماره ۵۸۳ به عرض می رساند در تاریخ ۲۵/۴/۵ آقای سرهنگ معینی مامور خلع سلاح از چالوس به شهسوار آمده اظهار داشت که سید محمد نام یکی از نوکران زال زر (سر دسته جنگلیها) می باشد یک قبضه اسلحه آورده تسلیم نموده و نامبرده اظهار داشته حاضر است از اسرار جنگلیها آقای سرهنگ را مسبوق ساخته و اطلاعاتی به مامورین نگهبانی بدهد. (شخص مزبور تطمیع شده و جاسوسی می کرد). دو روز بعد سید محمد به آقای سرهنگ اطلاع می دهد که از قرار معلوم ۷۰ قبضه اسلحه جهت زال زر رسیده و جدیت خواهد کرد که محل و چگونگی حمل اسلحه را کاملاً بدست آورده و مراتب را گزارش دهد. در همین موقع در چالوس در بین مردم رسیدن اسلحه های جدید جهت جنگلی ها شیوع کاملی یافت و

آقای سرهنگ معینی هم با نظر تردید اظهار میداشت که به نظر من چنین چیزی امکان‌پذیر نیست ولی تصور می‌کنم که ۷۰ قبضه اسلحه که سید محمد خیر داده است از اسلحه‌های قبلی باشد که تا به حال بین افراد جنگلی توزیع شده. به واسطه تقویت اداره نگهبانی در چالوس سران جنگل آن را آشکار ساخته و بین افراد خودشان پخش نموده‌اند. از این تاریخ به بعد دیگر سید محمد اظهاراتی ننموده و جنگلی‌ها هم رویه خود را تغییر داده و با آقای سرهنگ معینی هم روابط شان تیره گردید. و حتی با این که عزیزالله میار در مرزن آباد سکونت اختیار نموده بود عقب‌تر رفته و بین او و آقای سرهنگ نیز کدورت سخت حاصل که کار به میانجی‌گری زال زر رسیده بود. پس از این جریانات بین مردم انتشار یافت که عزیزالله میار و زال زر در صدد رفتن به تهران می‌باشند. تا این که از یک ماه قبل شنیده شد که عزیزالله به تهران رفته و هنوز مراجعت نکرده است. انتشار خبر رسیدن اسلحه جهت جنگلیها در افکار عمومی زیاد گفته و شنیده می‌شود و حتی در چند روز قبل که با آقای سرگرد گلشن معاون هنگ نگهبانی ساری (که به جای آقای سرهنگ معینی در چالوس می‌باشد) در شهسوار ملاقات و مذاکره گردید ایشان هم از این موضوع که از مردم شنیده است که ۷۰ قبضه اسلحه جهت جنگلیها رسیده است به طور محرمانه اظهار اطلاع می‌نمود و می‌گفت کار جنگلیها مرموز شده است و تکلیف آنها روشن نمی‌شود. اگر بنا است که خلع سلاح اجباری شوند که باید مرکز اوامری صادر کنند و اگر نباید بشود که این همه معطلی و سرگردانی افراد موردی ندارد. این بود تفصیل و وصول خبر رسیدن اسلحه که بنده خود را ملزم [به] عرض گزارش دانسته و در اطراف آن مشغول کسب اطلاع بودم.

اینک با توجه و استحضار به جریان کار با این که جنگلی‌ها در منطقه صلاحیت دار فرمانداری نوشهر می‌باشند و اظهار نظر در کار آنها با این فرمانداری نخواهد بود برای این که اوضاع و احوال امر از نظر دور نمانده باشد مسائل کلی که جنگلی‌ها را با توجه به افکار عمومی این حدود به عرض می‌رساند :

در دولت مقتدر و توانای جناب اشرف آقای قوام السلطنه جای تردید نیست که اصول راهزنی، دزدی، ملوک الطوائفی، داشتن اسلحه و گرفتن جاده و عرض اندام در مقابل

دولت مرکزی باید از بیخ و بن معدوم و هر جا که لانه فساد است می‌بایستی تار و مار شود. مردم جز این انتظاری ندارند که در امنیت به سر برند عزیزالله میار و زال زر که عده‌ای از مردم ساده لوح را به نحو اجبار و یا دلخواه دور خود جمع کرده و منطقه را ناراحت ساخته یا حرف حساب دارد و یا ندارد.

۱- اگر حرف حساب داشته باشد باید نشست و توجه کرد و بالتجربه محیط امنی آماده نمود (بنده در جلسات عدیده حقاً از او حرف حسابی نشنیدم، جز یک مشت چرند و پرند) و مداخله در امور سیاسی به نحوی که خلاف میل و نقشه فعلی دولت است.

۲- اگر حرف حسابی ندارد و فقط زور می‌گوید که تصور نمی‌کنم موقعیت فعلی به او اجازه زور گفتن و پهلوانی دهد. باید همان که زور می‌گوید فوراً به دهانش زد و برای عبرت دیگران مجازات سختی در باره‌اش نمود تا دیگر اصولی خودمختاری و راهزنی و چرندگفتن در مغز اینگونه افراد راه نیابد.

اعزام بازرس کل کشور، چند ماهی است که آقای موسوی سمت بازرسی کل کشور به بسوار مخصوصاً برای رسیدگی به شکایات اشخاصی از جنگلیها و تعقیب آنها اعزام گردیده‌اند. ستمدیدگان از دست جنگلیها و شاکیان در روزهای اول محرم آمده شکایت و دادخواست خود را تقدیم و توضیحات لازمه دادند. آقای موسوی دستور جلب عده‌ای از افراد جنگلی را داده است و اداره نگهبانی تا به حال آنها را جلب و دستگیر نساخته است. اگر آقای موسوی برای اینکار آمده‌اند که باید دستورات قانونی ایشان توسط نگهبانی به موقع اجراء درآید و موردی ندارد که اداره نگهبانی نمیخواهد یا دستور ندارد که آنها را جلب نماید. بنابراین به بودن آقای موسوی لزومی ندارد و حق این است (همانطور که خودشان عقیده دارند و کسب تکلیف کرده‌اند) احضار بشوند و اگر غیر از این است و باید انجام وظیفه کنند که پس ایستادن و تماشا کردن اداره نگهبانی موردی ندارد. افکار عمومی و مردم در این مورد پریشان است و نمی‌دانند این چه اوضاع و جریانی است که پیش آمده و تکلیف روشن نمی‌شود. چند روز یا چند ماه دیگر موقع انتخابات است و باید صندوق در کلاردشت گذارده شود چه کسی با بودن جنگلیهای مسلح آنجا برده و مردم چگونه می‌توانند آراء خود را بدهند. اینها مسائلی است که

می‌بایستی روشن شود. به نظر بنده یک راه اساسی در این جا اگر اجازه فرمائید در پیش است :

بنده به اتفاق آقای حالتی فرماندار نوشهر و سرگرد گلشن معاون هنگ و دو سه نفر از محترمین و معتمدین این حدود به کلاردشت نزد جنگلیها رفته بدون اینکه مطلبی شفاهی مبادله شود کتباً در مقام تنظیم صورت مجلس بر آمده و با آنها مذاکره کنیم که حرف حسابی شان چیست و چه می‌گویند. هر چه گفتند و اظهار نمودند روی کاغذ آورده عیناً جهت ملاحظه و مطالعه جناب اشرف آقای قوام السلطنه رئیس معظم دولت تقدیم شود تا پس از مطالعه آنچه اراده فرمودند درباره آنها عمل شود. والا فعلا تفنگ در دست آنها، جنگل در اختیار آنها، مردمی هم در زیر اقتدار آنها به سر می‌برند در تحت فشار و عده زیادی افراد نگهبانی هم در چالوس معطل و چه بایستی کرد.

منوط به اراده و تصویب مقامات عالیه است

فرماندار شهرستان شهسوار - میر شب

[۱۰۹۰۶۶ - ۲۳۶۰]

[رئیس سازمان و رئیس اداره عملیات نگهبانی کل کشور به نخست وزیر،

۲۲

۱۱/شهریور/۱۳۲۵]

وزارت کشور، سازمان نگهبانی کل کشور، شماره ۲۹۰۰ ج، تاریخ ۱۳۲۵/۶/۱۱

جناب اشرف آقای نخست وزیر

محترما به عرض می‌رساند، حسب الامر مبارک دیروز در ساعت ۱۱/۵ با نوشهر ارتباط تلگرافی پیدا کرده چون فرمانده گروهان جهت پرداخت حقوق و سرکشی دسته

کلاردشت رفته بود از فرمانده دسته نوشهر راجع به وضعیت آنجا استفسار و دستور داده شد سرگرد گلشنی معاون هنگ مازندران را اطلاع دهد که در ساعت ۱۷ در تلگرافخانه حضور بهم رساند. لذا ساعت ۱۷ با مشارالیه در تلگرافخانه ارتباط حاصل و نتیجه مذاکرات حضوری را ذیلا به عرض مبارک میرساند:

- به علت حرکت گروهان موتوریزه از چالوس به مرکز، کارگران و جنگلیها هر یک بر علیه یکدیگر تظاهراتی می نمایند، من جمله اطلاع می رسد که جنگلیها خیال حرکت و ورود به چالوس را دارند که کارگران نیز مسلح شده و خود را آماده دفاع مینمایند. سرگرد گلشنی معاون هنگ با عده موجود انتظامات و آرامش نوشهر و چالوس و همچنین منطقه مستحفظی خود را برقرار و مراتب را به استانداری و هنگ مربوطه گزارش می دهد که در نتیجه سروان ابراهیم زاده با ۲۰ نفر سرباز از پادگان ساری برای تقویت نگهبانی اعزام و در چالوس مستقر می گردند و فعلا با همین عده موجود آرامش در منطقه برقرار و اتفاق قابل اهمیتی که شایان توجه باشد روی نداده است، منتها واقعه نزاعی بوده است که بین عده [ای] از کارکنان بندر و هوشنگی رئیس حزب توده نوشهر واقع و مرتکبین با مساعدت مامورین نگهبانی جلب و به مامورین شهربانی تحویل و پرونده از طرف شهربانی تکمیل و به مقامات مربوطه تحویل خواهد شد و برای اخذ تصمیمات لازمه در صورت ضرورت اعلام حکومت نظامی در نوشهر با حضور جناب آقای استاندار کمیسیونی تشکیل و دستور داده شده نتیجه آن را فوراً گزارش که به عرض برسد.

- به طوری که استنباط شد وضعیت چالوس و نوشهر به واسطه اختلافات دو دستگی و همجواری با جنگلیها و تحریکاتی که از طرفین می شود با وجود این که آرامش برقرار است تولید نگرانی در اهالی و مامورین دولتی نموده و رفع آن را به [عهده] معاونت گروهان موتوریزه می دانند که جناب آقای استاندار نیز عودت آن را تقاضا نموده اند. به طوری که خاطر مبارک مستحضر است:

۱ - یک گروهان موتوریزه چندین ماه است که مامور چالوس و دو دسته موتوریزه نیز حسب الامر مبارک به ساری اعزام گردیده بود.

۲ - نظر به اینکه واحدهای موتوری وابستگی به راه داشته و در زمینهای کوهستانی و

جنگل هیچ گونه استفاده به جز استعمال برای وسایل نقلیه از آنها نمی شود و در این مدت ماموریت هم به جز اثرات روحی و قدرت که در آن متصور است استفاده عملی از آن نشده و سرهنگ معینی مامور سابق چالوس و فرمانده هنگ جدید نیز کتباً گزارش نموده بود و احضار آن هم طبق امریه شماره ۱۲۸۱/۱۶۸۱۰ مورخه ۲۵/۵/۱۴ صادره از دفتر نخست وزیری بوده.

۴ - با وجودی که هنگ سابق مازندران دارای ۶ گروهان بوده و فعلاً دارای ۹ گروهان کامل می باشد، مع هذا فرماندهان به واسطه عدم استفاده کامل از واحدهائیکه تحت فرماندهی دارند و یا تقویت نقاط لازم از محلهائیکه وجود افراد چندان ضرورت ندارد لاینقطع تقاضای تقویت و اعزام قوا از مرکز برای رفع مسئولیت می نمایند و با محدود بودن قوای نگهبانی و ماموریت‌های مختلف و زیادی که در این موقع به عهده نگهبانی واگذار می شود اگر بنا باشد یک نقطه را کاملاً تقویت نمایند اجباراً باید از واحدهای محل دیگر به آنجا انتقال دهند که باعث ضعف نقطه اخیر می شود، مخصوصاً حالیه که بر حسب امر مبارک مشغول تشکیل هنگ موتوریه جهت ماموریت‌های مخصوص و ضروری گردیده همه روزه از هر جا تقاضای اعزام واحد موتوریزه بدون [آن که] رعایت موارد ضرورت و استعمال آن بشود، می نمایند. اخیراً هم از طرف استانداری مازندران تلگرافاً تقاضای اعزام گروهان موتوریزه به چالوس شده، مع هذا به سرهنگ معینی فرمانده جدید هنگ مازندران که دو روز است به محل ماموریت عزیمت نموده دستور داده شد که با مطالعه دقیق و مراجعه به آقای استاندار در صورتی که واقعاً و حقیقتاً آن حدود ایجاب نماید که عده‌ای به آن جا اعزام شود مراتب را گزارش که پس از عرض و تصویب جناب اشرف اقدام شود.

رئیس سازمان نگهبانی کل کشور - سرتیپ شوارتسکف [امضا]

رئیس اداره عملیات نگهبانی کل کشور - سرتیپ مشیری [امضا]

[رئیس سازمان و رئیس اداره عملیات نگهداری کل کشور به نخست وزیر،
۱۲/شهریور/۱۳۲۵]

۲۳

وزارت کشور، نگهداری کل کشور، شماره ۳۵۲۵/ج.م، تاریخ ۱۲/۶/۱۳۲۵

جناب اشرف آقای نخست وزیر

محترما پیرو شماره ۱۹۱۶۶/۲۲۱۴/ج ۳ - ۲۵/۳/۳۰ معروض می دارد

گزارش هنگ نگهداری مازندران مستند به گزارش سرگرد گلشنی معاون آن هنگ از چالوس حاکیست اغلب از سران جنگل به تهران رفته و برخی از آنها مانند عسگری و میار و غزنوی و کیانی با اتباعشان متواری در قریه نیشکوه ییلاق کلاردشت جمع و محتمل است قصد عدم اطاعت از اوامر دولت را داشته باشند و اجرای اوامر مرجوعی را سرگرد نامبرده از طریق مسالمت آمیز غیر عملی و دشوار دانسته، حتی مزاحمتهایی هم نسبت به اشخاص تولید نموده اند، مراتب از طریق هنگ مازندران به آقای استاندار دوم هم گزارش گردیده که هر نوع تصمیمی اتخاذ می شود به هنگ ابلاغ دارند. علی هذا به فرمانده جدید هنگ مزبور دستور داده شد شخصا در اطراف موضوع بررسی و با نظر آقای استاندار اقدام نمایند. نتیجه متعاقبا به عرض خواهد رسید.

رئیس سازمان نگهداری کل کشور - سرتیپ شوارتسکف [امضا]

رئیس اداره عملیات نگهداری کل کشور - سرتیپ مشیری [امضا]

[۱۰۹۰۶۶ - ۲۳۶۰]

۲۴

[عادل خلعتبری به معاون نخست وزیر، ۲۵/شهریور/۱۳۲۵]

تهران، روزنامه آینده ایران، عادل خلعتبری، روز ۲۵ ماه ۶ سال ۱۳۲۵، شماره ۳۴۰، پیوست.

دانشمند ارجمند جناب آقای پیرنیا معاون نخست وزیر و مدیر کل بازرسی نخست
وزیری،

به طوری که خاطر محترم مستحضر است آقای ولی ایلخانی رامسری چندی است در
تهران به انتظار حق گذاری خود به سر می برد. نظر به این که حسب الامر جناب اشرف
آقای نخست وزیر مقرر است هیاتی برای رسیدگی به حال کشاورزان و دردمندان به
شمال عزیمت نمایند، مستدعی است راجع به شکایات حزب جنگل شمال و قضایای
چالوس و رسیدگی به شکایات اهالی قادیکلای شاهی مقرر فرمائید رسیدگی دقیق
بنمایند و به طوری که مقتضی می دانند آسایش شاکیان را فراهم آورند. همچنین عین
عریضه آقای ایلخانی برای ملاحظه مقام عالی تقدیم و تمنا می شود به همین هیئت راجع
به احقاق حق مشارالیه دستور مؤثر بدهند تا در محل به وضعیت نامبرده رسیدگی نموده
و آسایش او را تامین نمایند.

از آن جایی که هیئت بازرسی نخست وزیری در دوره تصدی جناب عالی کوشش دارند
تا حدودی که امکان دارد آسایش مردم را فراهم آورند، امید است انجام این مستدعیات
مورد توجه مخصوص قرار گیرد.

با تقدیم احترام فائقه - مدیر روزنامه آینده ایران عادل خلعتبری [امضا]

[۱۰۹۰۶۶ - ۲۳۶۰]

وزارت کشور، روز چهارشنبه ۱۰/۷/۱۳۲۵ برای سرکشی به چالوس و کلارستاق رفته بودم، به مسائلی برخوردیم که باید مراتب را به استحضار خاطر عالی برساند.

بر حسب وقتی که قبلاً تعیین و در نامه شماره ۲۶۶ - ۲۵/۶/۳۰ اشاره شده بود اینجانب به اتفاق آقای سرهنگ معینی فرمانده هنگ نگهبانی به قریه مکارود یکی از قراء کلاردشت واقع در سر جاده مخصوص رفته و سران کلاردشتیها را که به قول خود تشکیل حزب جنگل شمال داده اند ملاقات کردم. پس از مذاکرات زیاد آنها را به مراجع دولت و شخص جناب اشرف آقای قوام السلطنه مستظهر نموده مستدعیات ایشان را یکی پس از دیگری استماع نمودم خلاصه این است که اولاً انتظار دارند برای مراجعت به قسمت قشلاقی قوای بین چالوس و شهبسوار عده‌ای در حدود پنجاه نفر از کارخانه حریر بافی چالوس اخراج شوند، زیرا سوابق خوبی با هم ندارند. ثانیاً هیات رسیدگی و تصفیة امور املاک و واگذاری زودتر به دعاوی آنها رسیدگی نموده در استرداد املاک ایشان اقدام فوری بنمایند. ثالثاً انجمن ولایتی شهرستان نوشهر با اجرای کلیه تشریفات قانونی شروع به انتخاب اعضاء نمایند. رابعاً دولت توجه مخصوص به فرهنگ بهداشت و تأسیس شعبه بانک کشاورزی و ایجاد دفتر پست و تلگراف در قریه حسن کیف مرکز قسمت قشلاقی داشته که وسایل آسایش آنها تأمین شود. سپس به چالوس مراجعت کرده در خصوص تقاضاهای اهالی کلاردشت با متصدیان اتحادیه کارگران مدتی به مذاکره پرداخته در نتیجه دستور دادم ملاقاتی بین سران کلاردشت حزب جنگل و سرپرستهای کارگران به عمل آمده قرار مراجعت کلاردشتیها را به قسمت قشلاقی بدهند. در خصوص تأسیس هیات تصفیة املاک و واگذاری در نوشهر وعده دادم قریباً این هیات به نوشهر آمده مشغول کار خواهند شد، ولی البته باید توجه فرمائید که در اعزام این هیات مخصوصاً از طرف وزارت دادگستری تسریع شود، زیرا طول مدت رسیدگی تولید نارضایتی بسیار و شکایات متعددی کرده است. خوانین کجور نیز که قبلاً تلگرافاتی کرده بودند در چالوس انتظار ملاقات این جانب را داشتند، درخواستهای آنها بیشتر مربوط به صدور پروانه قطع چوب از جنگل کجور برای شرکتی که تشکیل داده بودند، بوده است. در خصوص توسعه فرهنگ و افتتاح دبستان در کجور و کدیر نیز

اصرار داشتند پس از مذاکرات مفصل با این دسته برای سرکشی به قسمتهای دیگر، چالوس را ترک و ضمن سرکشی از آمل، بابل و شاهی به ساری مراجعت نمودیم. در ساری اطلاع حاصل شد هیاتی از تهران مرکب از آقایان جهانگیری، مجلسی [و] ناخدا دفتری آمده‌اند. این هیات ملاقاتی از این جانب بعمل آورده و به قراری که اطلاع حاصل شد گویا برای خلع سلاح و مسائل دیگری آمده‌اند، ولی نه از طرف وزارت کشور و نه از طرف نخست وزیری به این جانب اطلاعی نداده‌اند که ماموریت^(۱) این آقایان چیست، چون ممکن است احیاناً اقدامات هیات مزبور با رویه و سیاست این جانب منطبق نباشد و آرامشی که اکنون در تمام نقاط استان ۲ برقرار است با بعضی اقدامات این آقایان دستخوش بی ترتیبی شود. متمنی است مقرر فرمائید حدود ماموریت این هیات را تعیین و اعلام دارند که تکلیف این جانب در انجام حوائج ایشان معین باشد. مراتب را به عرض جناب اشرف آقای قوام السلطنه نیز برسانند. استاندار استان دوم نواب. رونوشت برابر اصل است.

[۱۰۹۰۶۶ - ۲۳۶۷]

۲۶

[حزب جنگل به عادل خلعتبری، ۱۲/آذر/۱۳۲۵]

حزب جنگل شمال (چالوس)، عنوان تلگرافی حزب جنگل، تاریخ ۱۲/۹/۱۳۲۵، شماره ۲۲۶

جناب آقای عادل خلعتبری دام اقباله

مرقومه شریف نمره ۵۷۸۰ [تاریخ] ۲۵/۹/۲۵ زیارت، از مراحم و اقدامات شایسته جنابعالی نسبت به حزب جنگل شمال کلارستاق نهایت مسرور شدیم. عموم افراد حزب جنگل که از بومی و مالکین کلارستاق تشکیل می‌شود به شخص جنابعالی ایمان

کامل دارند و در تمام مجالس سپاسگزاری می‌نمایند، محبت‌های شما در انتظار این حزب فراموش شدنی نیست. فعلاً انتظار داریم تلگرافی که به جناب اشرف نخست وزیر و رونوشت آن به وزارت جنگ و وزارت دادگستری و به جنابعالی عرض شد راجع به آقای میار است باید اقدام فرمایید، مرتکبین را دستگیر نمایند. از وقتی که ناصر یزدانی و حبیب‌الله اباذری و امین‌الله خواجوند، فدائیان حزب توده کمین کردند آقای میار را در مهمانی هدف گلوله قرار دادند و از کلارستاق فرار کردند رفته در نوشهر هستند شرحی به ژاندارمری نوشهر نوشتیم تاکنون آنها را دستگیر نکردند. خواهشمندم موضوع را به جناب اشرف آقای نخست وزیر حضوراً حالی فرمائید و همیشه انتظار داریم مرقومه جات سلامتی جنابعالی زیارت گردد.

از طرف حزب جنگل زال زر [امضا]

[۱۰۹۰۶۶ - ۲۳۶۰]

[چند تن از اعضای حزب جنگل به نخست وزیر، ۱۷/آذر/۱۳۲۵]

۲۷

وزارت پست و تلگراف و تلفن، تلگراف از چالوس به ط، شماره تلگراف ۶۱، تاریخ اصل ۱۷، تاریخ وصول ۹/۱۷

جناب اشرف آقای نخست وزیر، رونوشت وزارت جنگ، رونوشت وزارت دادگستری، رونوشت نجات ایران، رونوشت آرزو، رونوشت آقای عادل خلعتبری، رونوشت آقای سالار ملک مرزبان، کراراً از فجیع کاری حزب توده به مرکز شکایت شده، تا حال کوچکترین اقدامی به عرایضات حزب جنگل کلارستاق نفرمودند. بر اثر خونسردی اولیای امور کار به جایی رسیده، ناصر قلی یزدانی و حبیب‌الله اباذری و امین‌الله خواجوند فدائیان حزب توده، سر راه کمین کرده‌اند، در موقعی که آقای میار رهبر حزب

جنگل به دعوت آقای عنایت الله فقیه یکی از رهبران حزب جنگل می‌رفتند، در بین راه تیراندازی نموده و پای آقای میار را به سختی مجروح نموده، ما حزب جنگل از دولت وقت تقاضا داریم مقرر فرمائید مرتکبین [و] جنایتکاران را به دادگاه جلب و تعقیب کیفری مرتکبین را خواستاریم. امین الله خضرائی، فقیه، صفاری، [و ده امضای دیگر]

[۱۰۹۰۶۶ - ۲۳۶۸]

۲۸ [رهبران و اعضای حزب جنگل به نخست وزیر، ۲۱/آذر/۱۳۲۵]

وزارت پست و تلگراف و تلفن، تلگراف از چالوس به ط، شماره تلگراف ۹۱، تاریخ اصل ۲۱، تاریخ وصول ۹/۲۵

جناب اشرف آقای نخست وزیر، رونوشت تشکیلات نگهبانی کشور، رونوشت ستاد ارتش، رونوشت نجات ایران، رونوشت سالار ملک مرزبان به طوری که در تلگراف مورخه ۲۵/۹/۱۹ خدمات و جانبازیهای بی انتهای حزب جنگل شمال (چالوس) را به عرض رسانیدیم و همواره از مقام رئیس دولت قلع و قمع خائنین و بی وطنان را برای حفظ انتظامات این سامان تمنا مینمودیم، چون از قیام مسلحانه خائنین که منظورشان برای تجزیه و تفکیک مازندران و گیلان از دولت مرکزی چون آذربایجان بوده از طرف افراد حزب جنگل جلوگیری و اقداماتشان فلج مانده بر اثر این عداوت ناصر یزدانی و همراهانش [که] تقریباً صد فقره پرونده‌های خلاف دارند و از وطن فروشان و خائنین حزب توده می‌باشند با دریافت وجه زیاد و اسلحه کافی از حزب توده چالوس در حین عبور [از] محل کریم آباد آقای عزیزالله میار را که سمت رهبری حزب جنگل داشته و مدت یک سال در فداکاری و خدمت به میهن پیشقدم بوده مورد هدف گلوله قرار دادند که فعلاً در تحت معالجه [در] بیمارستان [در] تهران می‌باشد. اینک که خائنین چالوس به

وسیله ستون اعزامی و جناب سرهنگ معینی فرمانده هنگ نگهبانی مازندران قلع و قمع و دستگیر و امنیت کامل به مراسم اولیای امور برقرار شده، ناصر یزدانی و همراهانش از بیم مجازات متواری [شده‌اند]. اینک عموم ملت کلارستاق تمنای دستگیری و خلع سلاح و مجازات ناصر یزدانی و همراهانش را از مقام دولت خواستارند. از طرف ده هزار نفر ملت و وطن پرست کلارستاق، زال زر، حسین علی میار، حاتمی، محمدکاظم عسگری، سام دلیری [و ۱۵ امضای دیگر]

[۲۳۶۰ - ۱۰۹۰۶۶]

۲۹

[پیرنیا به فرماندار نظامی چالوس، ۲۴/آذر/۱۳۲۵]

نخست وزیر، تلگراف به چالوس، تاریخ ۲۴/۹/۱۳۲۵

فرماندار نظامی، آقایان زال زر، نصرت الله حاتمی و سایرین از طرف ده هزار نفر اهالی کلارستاق تلگرافی شکایت کرده‌اند که عناصر بی وطن ناصر قلی یزدانی را تحریک کرده‌اند که وطن پرستان کلارستاق که با خائنین همکاری نکرده‌اند [را] ترور نماید. در موقعی که عزیزالله میار رئیس حزب جنگل از کریم آباد عبور مینموده هدف گلوله ناصر قلی یزدانی و همراهانش [واقع] می‌شود. مقتضی است مرتکبین را فوراً تعقیب و نتیجه را اطلاع دهید. ۳۴۷۲۳ - د. پیرنیا

[۲۳۶۰ - ۱۰۹۰۶۶]

۳۰

[سروان شریفی به مدیر کل بازرسی کشور، ۲۶/آذر/۱۳۲۵]

وزارت پست و تلگراف و تلفن، تلگراف از چالوس به ط، شماره تلگراف ۲۶، تاریخ اصل ۲۵،
تاریخ وصول ۹/۲۶

جناب آقای پیرنیا محترماً پاسخ امریه ۳۴۷۲۳ طبق تحقیقات ناصر قلی یزدانی محرک
اصلی شناخته شده و فعلاً در طهران می باشد. تعقیب ادامه داشته، نتیجه بعداً به عرض
می رسد. ۴۱۲-۲۵/۹/۲۵ سروان شریفی.

[۲۳۶۰ - ۱۰۹۰۶۶]

[گروهی از اهالی کلارستاق به محمدرضا شاه، ۲۷/آذر/۱۳۲۵] ۳۱

وزارت پست و تلگراف و تلفن، تلگراف از چالوس به ط، شماره تلگراف ۱۵۲، تاریخ ۲۷ شب،
تاریخ وصول ۹/۲۹

پیشگاه اعلیحضرت همایون شاهنشاهی، اعلی حضرت، شهریار، عرایض جان نثاران
حزب فداکار جنگل کلارستاق به خاکپای مقدس آن است با بودن قشون بیگانه چاکران
به نام شاه دوستی و میهن پرستی برای استقلال کشور دست از جان و مال کشیده
جانبازی نموده مدت یک سال در جنگل و کوه‌ها با مشقت به سر برده، حزب توده [و]
خائنین چالوس و گیلان و مازندران که بر ضد دولت مرکزی به نام وطن فروشی قیام
نموده و خواستند حکومت خود مختاری تشکیل بدهند، جان نثاران با مبارزه اقدامات
شوم آنان را فلج نموده‌ایم. این شد که اخیراً مبلغ گزافی رهبران حزب توده مرکزی و
چالوس پول و اسلحه به ناصر یزدانی که رهبر حزب توده خواجهوند کلاردشت بوده
داده‌اند، آقای عزیزالله میار را که مؤسس تشکیل حزب جنگل و مانع پیشرفت مقاصد

فاسد حزب توده بوده در ۲۵/۹/۴ در حین عبور ناصر یزدانی امین انصاری و حبیب الله ابادری کمین کرده در محل کریم آباد، میار را هدف گلوله قرار داده پای نامبرده را به کلی مجروح، چون جرمش مسلم بود از بیم مجازات با اسلحه فراری شدند. عاجزانه تمنی داریم امر ملوکانه مقرر شود این قبیل اشخاص خائن وطن فروش را به کیفر برسانند. تا ابد دعاگوی ذات ملوکانه باشیم.

از طرف ده هزار نفر ملت شاه دوست [و] میهن پرست کلارستاق، لطفعلی میار، کیانی، حاتمی، حسین علی

[۱۰۹۰۶۶ - ۲۳۶۰]

[رئیس سازمان و اداره عملیات نگهداری کل کشور به نخست وزیر، ۲/دی/۱۳۲۵] ۳۲

وزارت کشور، نگهداری کل کشور، شماره ۵۸۸۷۳/۳۰۹۱۵/ج ۱، تاریخ ۱۳۲۵/۱۰/۲

جناب اشرف آقای نخست وزیر

عطف به مرقومه شماره ۳۴۸۰۵، ۲۵/۹/۱۶ محترماً معروض می‌دارد، در تاریخ ۲۵/۹/۴ سروان مطلبی فرمانده گردان نگهداری نوشهر به منظور مخابره حضور در تلگرافخانه حاضر و مراتب زیر را به فرمانده هنگ مازندران گزارش نموده است:

در ساعت ۱۲ روز ۲۵/۹/۴ نامه [ای] از طرف جنگلیها به امضای عزیزالله میار و حاتمی و سلطانی زندی و محمدحسین زال به گروهان نگهداری نوشهر اصل و در نامه مزبور متذکر شده‌اند که شرحی طی شماره ۲۰۷ [مورخ] ۲۵/۸/۱۸ به عنوان آقای جهانگیری رئیس هیات بازرسی نخست وزیری راجع به سه فقره مستدعیات حزب جنگل معروض و راجع به ورود به چالوس کسب تکلیف نموده که به چه نحو باید به محل مزبور وارد شویم تا مورد تهاجم افراد حزب توده واقع نگردیم. مع الوصف تا حال جوابی عاید ما

نشده و روی این اصل در جنگل بلا تکلیف مانده‌ایم. لذا خواهشمندیم هر چه زودتر اجازه دهید به خانه خود در چالوس وارد شویم و الا اگر به مسامحه بگذرانید ناچاریم با هر پیش آمدی مواجه شده و از این راه به منازل خود برویم و در این صورت هیچ گونه مسئولیتی دربر نخواهیم داشت. ضمنادر همان موقع ارسالان یزدانی گزارشی به نگرهبانی نوشهر تقدیم مبنی بر اینکه تعداد یک صد نفر از جنگلی‌ها مسلحانه اطراف کریم آباد شش کیلومتری چالوس را گرفته و تیراندازی نموده و در نتیجه سه نفر مقتول و در نتیجه ارسالان و ناصر نامان یزدانی و حبیب الله اباذری از ترس به طرف چالوس متواری شده‌اند و گویا جنگلیها خیال آمدن به چالوس را دارند و همچنین نامه استانداری صادره به هنگ نگرهبانی مازندران متضمن تلگراف رسیده از نوشهر موارد فوق الذکر را تایید و اضافه می نماید که در نتیجه حملات جنگلیها به سردستگی عزیزالله میار و حسنقلی سلطانی و پسران کیانی و یک صد نفر مسلح دیگر که یکی از زارعین ناصرقلی یزدانی به نام شجاع شجاعی مقتول و امین الله نام مضروب و دو نفر دیگر موسوم به خیر الله و عوضعلی زارع را به اسارت برده‌اند. لذا بنا به دستوری [که] فرمانده هنگ به سروان مطلبی می دهد. با در نظر گرفتن مراتب بالا فرمانده گروهان نوشهر در تاریخ ۲۵/۹/۵ به اتفاق رئیس دادگاه و رئیس بهداری نوشهر به محل حرکت و از چند نفر بازجوئی معمول ولی هنوز جریان امر معلوم نیست. لیکن آنچه مسلم است یک نفر از رعایای ناصرقلی یزدانی مقتول و عزیزالله میار هم در اثر تحریکات یزدانی تیر خورده است و فعلا قضیه از طرف هیات اعزامی به محل تحت تعقیب می باشد. لذا به هنگ مربوطه دستور داده شد در حفظ و امنیت محل اقدام جدی معمول، ضمناً نتیجه اقدامات را که نسبت به دستگیری مرتکبین به عمل آمده گزارش دهند. پس از وصول پاسخ مراتب متعاقباً به عرض خواهد رسید.

رئیس سازمان نگرهبانی کل کشور - سرتیپ شوارتسکف [امضا]

رئیس اداره عملیات نگرهبانی کل کشور - سرتیپ مشیری [امضا]

۳۳

[گروهی از اهالی کلارستاق به نخست وزیر، ۲ دی/۱۳۲۵]

وزارت پست و تلگراف و تلفن، تلگراف از چالوس به ط، شماره تلگراف ۱۳، تاریخ اصل ۲،
تاریخ وصول ۱۰/۳

مقام عالی جناب اشرف نخست وزیر محبوب ایران، رونوشت شهربانی، رونوشت روزنامه دمکرات ایران، رونوشت روزنامه نجات ایران، گر چه اینجانبان فدائیان میهن پرست و دولت خواه حزب جنگل ساکن کلارستاق تبریکات صمیمانه و تشکرات قلبی خود را در نجات کشور متلاشی شده ایران به حضور عالی عرض نمودیم. البته در مقابل عظمت نتایج^(۱) زحمات آن قائد توانا، زبان تا به حدی الکن و دامنه لغت به قدری کوتاه است که نمی تواند سپاس جزئی از مراحم عالی را ادا نماید، ولی فدائیان جان باز کلارستاق هم که مدت چهار سال از همه چیز خود چشم پوشیده و در برابر فشار بیگانگان و بیگانه پرستان، مقاومت و همگی از هستی ساقط شده ایم، امیدواریم در این موقع که کشور عزیز ما به مرحمت آن رهبر عظیم الشان از لوٹ وجود وطن فروشان پاک شده خدمات جان نثاران را از نظر مبارک محو نفرموده و استدعا داریم امر عالی شرف صدور یابد. ناصر قلی یزدانی کلاردشتی که یکی از خائنین حزب ننگین توده کلاردشت بوده و با گرفتن پول زیاد و اسلحه از کمیته حزب قلابی توده چالوس آقای عزیزالله میار را که یکی از رشیدترین و پاک ترین مردمان میهن پرست کلارستاق بوده ترور نمود و فعلا فرار [ی] و پنهان است دستگیر و با همدستان خیانتکار او مجازات و قلوب مجروح فدائیان را به مرحم مراحم جناب اشرف التیام بخشید. از طرف ده هزار نفر ملت کلارستاق، میار، سلطانی، ضیاءالدین صفاری، عطاءالله فقیه، زال زر، رزمجو [و] ۶ امضای دیگر]

[۲۳۶۸ - ۱۰۹۰۶۶]

۳۴

[گروهی از اهالی نوشهر به نخست وزیر، ۴ دی/۱۳۲۵]

وزارت پست و تلگراف و تلفن، تلگراف از نوشهر به ط، شماره تلگراف ۲۲۶، تاریخ اصل ۴،
تاریخ وصول ۱۰/۴

مقام جناب اشرف آقای نخست وزیر، رونوشت تشکیلات کل نگهبانی کشور، رونوشت روزنامه شریفه نجات ایران، رونوشت شهرداری، وسیله آقای خدا بنده لو آقای ناصر قلی یزدانی، عده‌ای سارق مسلح کلارستاق متمرکز در جنگل سینوا بنام حزب جنگل خود را معرفی کرده‌اند دو سال است خاک تنکابن و کلارستاق را میدان تاخت و تاز قرار داده سلب امنیت جانی و مال از عموم ایل نموده‌اند. اخیراً پس از حمله به ده کریم آباد کلارستاق در اثر دو نفر از رعایا را با گلوله مقتول و مضروب و دو نفر دیگر را با تبر و ته تفنگ مجروح و گوش آنها را بریده عنقریب بمیرند و تا امروز هم از کلیه خواجه‌وند سد طرق نموده و هر چه مسافرین دارد غارت و به ضرب ته تفنگ آنان را از زندگی مایوس نموده و به علاوه جرح و ضرب مذکور سیل آنها را که یک مسلکی است بریده و داغ می‌گذارند. این است کارد به استخوان ما رسیده بدین وسیله شرح فلاکت خود را به عرض آن جناب می‌رسانیم، عاجلاً امر [به] جلوگیری از عملیات این سارقین مسلح و اعاده امنیت ما بفرمائید و الا پس از ده روز عرض مخابره این عریضه هیچ گونه مسئولیتی به عهده ایل نخواهد بود. حبیب‌الله اباذری، نجف قلی علی جانی، ناصریان، سید آقا حسینی، علی فرهادی [و ۱۰ امضای دیگر]

[۲۳۶۰ - ۱۰۹۰۶۶]

۳۵ [نماینده حزب و مطبوعات دموکرات ایران به نخست وزیر، ۱۵/دی/۱۳۲۵]

وزارت پست و تلگراف و تلفن، تلگراف از شهباز به ط، شماره تلگراف ۲۴۹، تاریخ اصل
۱۵، تاریخ وصول ۱۰/۱۵

جناب اشرف آقای قوام السلطنه نخست وزیر بی نظیر و رهبر محبوب ملت ایران،
رونوشت ستاد ارتش ایران، اطلاعات، دموکرات ایران، بهرام، کیهان، در این موقع که
مجاهدین راه استقلال و آزادی ایران و طرفداران و فداکاران اساس سلطنت طرف توجه
مورد محبت آن جناب قرار گرفته‌اند، پیشنهاد و استدعا می‌نماید امر و مقرر فرمایند [از]
آقایان کاظم زال زر، عزیزالله میار، حسین زال، عنایت الله فقیه، کاظم عسگری، لطف
علی کیانی و زبردستان آنها که سوابق خدماتشان در ستاد ارتش و ژاندارمری کل موجود
است تقدیر مقتضی به عمل آید. مدیر روزنامه هراز و نماینده حزب و مطبوعات
دمکرات ایران تقی تقوی.

[۱۰۹۶۶ - ۲۳۶۰]

۳۶ [گروهی از اهالی کلاردشت به نخست وزیر، ۳۰/دی/۱۳۲۵]

وزارت پست و تلگراف و تلفن، تلگراف از چالوس به ط، شماره تلگراف ۱۳۶، تاریخ اصل ۳۰
- تاریخ وصول شب ۱۱/۲

جناب اشرف نخست وزیر محبوب، رونوشت وزارت کشور، رونوشت وزارت

دادگستری، رونوشت دیوان کیفر، رونوشت ستاد ارتش، رونوشت [اداره] کل شهربانی، آگاهی، رونوشت دادستان محترم کل کشور، رونوشت اداره کل ژاندارمری، رونوشت دادستانی، فرماندار نظامی، رونوشت روزنامه نجات ایران، رونوشت روزنامه دمکرات ایران رونوشت بیمارستان پهلوی عزیزالله میار. ۵ ریال قاصدی هم دریافت شده.

ناصر قلی یزدانی خواجهوند کلاردشتی با آن که چندین پرونده شرارت و سرقت در دادگاه شهرستان شهسوار و استانداری استان دوم دارد و نیز در اثر شرارت حکم غیابی مبنی بر حبس و تبعید او از دادگاه شهسوار صادر شده در چندین عریضه تلگرافی عملیات فجایع و وطن فروشی این شخص خائن بیگانه پرست را عرض و تقدیم داشتیم. مع هذا با مدارکی هم که از نامبرده به دست آمده و در ژاندارمری موجود و مسلم گردیده که در حزب منفور توده وارد و برای کشتن روسای شاه دوست دولت خواه میهن پرست حزب جنگل کلارستاق و متفرق ساختن یگانه دستجات از خود گذشته و مبارزین شجاع در مقابل تجزیه طلبان شمال مبالغ زیادی پول و اسلحه از صندوق حزب توده گرفته و برای اجرای این نیت شوم در راه چند نفر از سران حزب فداکار جنگل که برای دعوت ناچار به قریه نعمت آباد عبور می کردند کمین کرده غفلتاً به سوی آنها شلیک و آقای عزیزالله میار را که یکی از رشیدترین سران حزب جنگل بوده مجروح و خود ناصر قلی یزدانی با چند نفر دسته تروریست خود به تهران فرار و در حمایت دایی خود خدابنده لو مشغول تشبث شده حتی استماع می شود که با آن همه سوابق جنایت و قتل و خسارت روسای حزب مقدس دمکرات ایران را اغفال و حکم تشکیل حزب دمکرات کلاردشت را اخذ نموده. انتشار^(۱) آن خبر موجب یاس عمومی گردیده و ملت را به یاد تشکیلات حزب توده انداخته انتظار عمومی این است که ناصر قلی یزدانی و تابعین او را برای تکمیل پرونده ها به دادگاه نوشهر یا فرماندار نظامی چالوس تحویل نمایند تا خیانت نامبرده به کشور و جنایات آنها نسبت [به] میهن پرستان بر اولیای محترم امور [و] همه ملت ایران مکشوف گردد. از طرف اهالی کلاردشت و کلارستاق زال زر، محمدحسین زال، میار، سلطانی، مظفر غزنوی، لطفعلی کیانی [و حدود ۳۰ امضای

[دیگر]

[۱۰۹۰۶۶ - ۲۳۶۲]

[ناصر قلی یزدانی به نخست وزیر، ۱۴/بهمن/۱۳۲۵] ۳۷

وزارت پست و تلگراف و تلفن، تلگراف از تهران به ط، شماره تلگراف ۲۰۰، تاریخ اصل ۱۴،
تاریخ وصول ۱۱/۱۴

جناب اشرف نخست وزیر، رونوشت وزارت جنگ، رونوشت ریاست ستاد ارتش،
رونوشت وزارت کشور، رونوشت وزارت دادگستری، رونوشت دادستان دادرسی
ارتش، رونوشت فرمانداری نظامی تهران، رونوشت دادستانی دیوان کیفر، در تاریخ ۴
آذر ماه ۱۳۲۵ عزیزالله میار با یک عده مسلحانه به قصد قتل خانه‌زاد به قریه کریم آباد
شش کیلومتری چالوس هجوم کرده و خانه کدخدا را محاصره کردند، شروع به تیر
اندازی نمودند. خوشبختانه خانه‌زاد در خانه کدخدا نبودم، در منزل یکی از رعایا بودم،
فرار اختیار کردم. در نتیجه تیراندازی آنان شجاع شجاعی رعیت خانه‌زاد^(۱) مقتول، امین
الله انصاری رعیت دیگر فدوی مجروح و دو نفر دیگر، عوضعلی و خیرالله نام را اسیر
نمودند. فرمانداری و دادگاه و ژاندارمری چالوس به محل واقعه حضور رسانده موضوع
را رسیدگی نمودند، پرونده تشکیل دادند. چون قاتلین آزاد بودند و دارای اسلحه هم
بودند و بنده تامین نداشتم، با اجازه شفاهی استاندار مازندران برای عرض مظلومیت
خود به مرکز آمدم و به تمام مقامات مرکزی شکایت نمودم. چون پرونده محلی بر علیه
قاتلین تشکیل گردیده بود. پس از استقرار حکومت نظامی قاتلین خود را مظلوم قلم داده
به حکومت نظامی مرکز و چالوس شکایت کردند، عجب این است که فرمانداری نظامی

تهران بدون هیچ دلیل و مدرک و به صرف شکایت خالی از حقیقت قاتلین، بنده را دو شب توقیف و سپس که بستگانم اقدام کردند به قید کفیل آزاد نمودند. عزیزالله میار که قاتل و مهاجم است و پرونده محلی بر علیه او و همراهانش تشکیل گردیده آزادند و برای اینکه او در ستاد ارتش، در فرمانداری نظامی دیگر پارتی دارد و خانه‌زاد فقط به عدالت دولت متکی هستم که متأسفانه به این نحو اجرا می‌شود که مظلوم توقیف و ظالم آزاد می‌گردد استدعای بازرسی بی غرض را دارم که پرونده متشکله در فرماندار نظامی را بررسی، هرگاه تصدیق شد که بدون جهت و به صرف غرض از خانه زاد سلب حیثیت کردند متخلفین را مورد تعقیب قرار دهند که مردم به دادگستری دولت امیدوار باشند و به فرمانداری نظامی دستور داده شود اگر رسیدگی قضیه را در حدود صلاحیت خود میداند اقلاً پرونده متشکله در دادگاه نوشهر را بخواهد و مبنای تحقیقات قرار دهند تا معلوم شود در پایتخت دولت شاهنشاهی و در جایی که باید رفع ظلم بشود قاتل و مهاجم را آزاد می‌گذارند و به دسیسه بازی مظلوم را تحت تعقیب قرار می‌دهند. [به] شهادت پرونده در وزارت کشور و بیشتر از مامورین کشوری و لشکری، چهار سال تمام با دو هزار خانوار ایل خواجهوند که سوابق خدمات آنها به میهن و دولت مطابق اسناد و مدارک دولتی مشهود است در مقابل دستجات قلابی مازندران مقاومت کردم. امروز که باید جان نثار و ایلم هرگونه مورد لطف دوست واقع شوم بر عکس نتیجه گرفتم. ناصر قلی یزدانی

آدرس - تهران شهرداری وسیله آقای خدابنده‌لو

[۱۰۹۰۶۶ - ۲۳۶۰]

اعلامیه

برادران عزیز ایرانی ما، مشروحاً زیر را به دقت ملاحظه فرمائید :

در موقعی که دشمنان ایران چنگال تیز و بی رحم خود را از آستین معدودی ایرانی ناپاک نسب و جنایتکار [بیرون] آورده و تا اعماق قلب ملت نجیب و وفادار ایران فرو برده و با دستهای جنایتکار بیگانه پرستان بی ملیت برای درهم ریختن بنای استقلال کشور باستانی ما شروع به فعالیت نموده‌اند، افراد متهور و رشید و میهن پرست حزب جنگل و ازگون ساختن بنای آمال منحوس و آرزوهای پست [و] خائنه بیگانه پرستان در تجربه کشور کهنسال ایران فداکاریهای غیر قابل انکاری نمودند و بعداً هم مادامی که میهن عزیز ما از کثافت وجود خائنین پاک نشود و تا آخرین زباله را در خانه چندین هزار ساله خود جاروب نکنند آرام نخواهند نشست و با کمال افتخار حاضرند در راه اجرای این منظور مقدس همه چیز خود را فدا نمایند و چیزی که موجب تاسف میهن پرستان حقیقی است و آنانرا فوق العاده متاثر می‌کند^(۱) سکوت و خونسردی دولت در تعقیب و مجازات خائنین و جنایتکاران است که آنچه در قوه داشتند برای محو استقلال کشور به فعل آوردند و برای اجرای این نیت ناپاک و شوم خود هزاران وسیله ناجوانمردانه برای مداخله نیروی بیگانه در امور داخلی کشور ما فراهم و در دسترس آنها گذاشتند ولی عقل دوراندیش و حس میهن پرستی رهبران حزب جنگل تمام جنایتکاریهای دشمنان ایران را خنثی گذاشتند و بزرگترین سیاست ماهرانه را بازی کردند که کوچکترین بهانه به دست بیگانگان نیفتد و به کوری چشم خائنین بی وطن در این سیاست فائق و پیروز بیرون آمده‌اند ولی خائنین بیکار ننشستند عاقبت چنان مکرری اندیشیدند که لوله‌های مسلسل خود بیگانگان را به سوی سینه‌های بی گناهان سربازان فداکار ایران دراز کرده و آن مخازن حب وطن را هدف تیرهای خائنه و ایران بر باده قرار داده‌اند بلکه اینها هم برای دفاع از جان خود که مطابق قوانین اجتماعی مشروع هم بود معامله به مثل نمایند ولی دستهای نیرومند آن شهدای پاک دل به زنجیر سیاست بسته بود و افتخار داشتند که

خون خود را در راه حفظ استقلال کشور نثار کنند و کردند. آری آنها را با فجیع‌ترین وضعی که تاریخ بشر نظیر آن را یاد ندارد کشتند قطعه قطعه کردند حتی آه آه گفتن آن شرم آور است. اما این [از] خود گذشتگی تیر سیاست نامردی دشمنان وطن را به کوه پولاد و آهن اصابت داده و در کاخ جنایتکاران آنان شکستی غیر قابل مرمت وارد نموده از خویش و بیگانه همه به فساد نیات شوم آنها آگاه شده و بیگانگان اغفال شده از این عمل زشت ندامت حاصل کردند با اینحال هنوز هم دولت این فجایع غیر قابل عفو را ندیده انگاشته و این حیوانات درنده فاقد عواطف بشری را به حال خود گذاشتند فوق العاده موجب اضطراب و نگرانی عموم ایران پرستان شده و اگر مدتی هم بر این منوال بگذرد یاس شدیدی در ایرانیان پاک نژاد ایجاد می‌کنند و بیم آن می‌رود که این آشوب گران بی وطن فتنه‌ای ایجاد کنند^(۱) که خدای ناخواسته عمر انقلاب یا عمر استقلال ما یک جا به پایان رسد و این تشنجات یک باره حیات ملی ما را واژگون سازد ولی پوشیده نماند که افراد نیرومند و فداکار حزب جنگل در مقابل خائنین کوچکترین سستی از خود نشان نخواهند داد و در مقابل طوفان حوادث مانند کوه استوار و پا بر جا هستند و این هیاهو نمی‌تواند دل‌های سنگین و زره‌پوش این قربانیان وطن را بلرزاند زیرا سوگند یاد نموده‌اند در راه حفظ وطن یا در خون خویش و گرداب فنا غرق شوند و یا به ساحل پیروزی و افتخارات دست یابند بنابراین حملات سنگین مرگ در مقابل روح فعال این قربانیان وطن بسی سبک و ناچیز است و اگر اسلحه را که برای حفظ استقلال کشور و ناموس خود تهیه کرده‌اند از دست آنها گرفته با داس و تبر در راه اجرای این آرزوی پاک جانبازی می‌کنند و دمار از روزگار جنایتکاران بر خواهند آورد.

زنده باد شاهنشاه ایران - پاینده باد استقلال ایران - نیرومند و پیروز باد سپاهیان ایران - شادباد ارواح پاک شهدای ژاندارم چالوس - بریده باد دستهای جنایتکارانی که به سوی دامن بیگانگان دراز می‌شود - مرگ باد بر دشمنان ایران - زنده و جاوید باد فدائیان

میهن دوست

حزب جنگل (کلارستاق) شمال

[۱۰۹۰۶۶ - ۲۳۶۰]

[فرمانده ژندارمیری کل کشور به وزارت کشور، ۲۲/تیر/۱۳۲۶]

۳۹

وزارت کشور، شماره ۷۳۱۴/۳۰۳۷۰، مورخه ۲۶/۴/۲۲

وزارت کشور، محترماً به استحضار می‌رساند، گزارش هنگ ژندارمیری مازندران حاکی است، زمانیکه ماجراجویان توده قدرت و نفوذ داشته، بخصوص در حوزه نوشهر و چالوس اختیارات را از دست مامورین دولت گرفته و هر عملی را که انجام می‌دادند، تقصیر را متوجه افراد جنگلی نموده و به وسیله تلگرافات جعلی و تبلیغ در بعضی از جرائد آنها را متهم می‌ساختند و چون روسای تلگرافخانه‌ها هم از آنها بیم داشتند گزارش آنها را گواهی می‌کردند که از آن موقع پرونده‌های زیادی در دستگاههای قضائی موجود و مشغول رسیدگی می‌باشند و عده‌ای از جنگلیها را احضار و تحت تعقیب قرار داده‌اند. روی این اصل اهالی به طور کلی از اقدام دولت مایوس، هنگ در گزارش خود علاوه و تقاضا نموده همانطوری که اهالی آذربایجان مورد عفو دولت واقع شده‌اند اهالی منطقه مازندران نیز که بنا به غریزه وطن‌پرستی اقداماتی نموده‌اند از این موهبت و عفو عمومی برخوردار گردند تا پس از مدتها مشقت به راحتی مشغول زراعت و فلاحت گردند. متمنی است مقرر فرمایند از نتیجه اقدامات در این مورد این اداره را نیز مستحضر سازند.

فرمانده ژندارمیری کل کشور - سرلشکر خسرو پناه

رونوشت برابر اصل است.

[۱۰۹۰۶۶ - ۲۳۶۰]

مزب جوانان خون

میهن پرستان

۱ [وزیر پست و تلگراف و تلفن به نخست وزیر، ۴/شهریور/۱۳۲۱]

وزارت پست و تلگراف و تلفن، اداره دفتر وزارت، شماره ۹۹۵/۱۰، تاریخ ۱۳۲۱/۶/۴،
محرمانه مستقیم

جناب آقای نخست وزیر

محترماً رونوشت یک نسخه از مرامنامه «حزب جوانان خون میهن پرستان» که در
بروجرد برای بعضی از روسای ادارات و متنفذین محلی فرستاده شده، برای استحضار
خاطر مبارک به ضمیمه تقدیم می شود.

وزیر پست و تلگراف و تلفن [امضاء]

بسم الله قادر توانا

(حزب جوانان خون میهن پرستان)

[با] تائیدات خداوند متعال و اتکا به الطاف باری تعالی که همواره نگهدار مردمان
نیکوکار و درستکار است، برای پیروی از منویات و خاطرات و طینت پاک نژاد ایرانی
مرام دوازده گانه «حزب جوانان خون» که تشکیل گردیده برای آگاهی بدین وسیله منتشر،
که مردمان ستمدیده و رنجبر که حاصلی از زحمات خود نگرفته و دست جور و ستم
خائنین کشور همیشه بر سر آنها است به این حزب ملحق که به یاری خداوندی ریشه
رشوه خوار و ظالم بر چیده شود.

۱ - طرفدار عدالت و انصاف و نگهدار حق مظلومین و ضعفا باشیم.

۲ - با ایمان پاک به میهن و هم میهنان خود وفا نموده و برای پیشرفت و ترقی و تعالی
کشور عزیزمان فداکاری کنیم.

۳ - کسانی را که برای نفع شخصی منافع عمومی را پایمال می نمایند، نابود سازیم.

- ۴ - دست رشوه خواری و ظلم و تعدی که به جان و مال و ناموس هم میهنان دراز است [را] کوتاه و از بین ببریم.
- ۵ - محکومین [را] که موجب قحطی و هلاک فقرا و ضعفا می گردند از بین ببریم.
- ۶ - مامورینی که برای منافع شخصی از موقعیت سوء استفاده می نمایند و رشوه و تعارف را پیشه خود قرار داده و حق مظلومین را پایمال هوا [و] هوس و مقاصد پلید شخصی می نمایند، ریشه جان و مالشان را از بیخ برکنیم.
- ۷ - روح ملی و میهن پرستی افراد جامعه را تقویت کنیم که با ایمان پاک به میهن فداکاری کنند.
- ۸ - مامورینی که با ایمان پاک و عدالت و حق پرستی و درستکاری نسبت به شاه و میهن و جامعه انجام وظیفه می نمایند و از رشوه و اخاذی برکنار می باشند یاری و مدد کنیم.
- ۹ - دست و کلای خائن و متنفذ را که برای نفع شخصی اعمال نفوذ می نمایند از مجلس مقدس شورای ملی کوتاه کنیم.
- ۱۰ - دست اشخاصیکه حقوق حقه مظلومین را از بین می برند کوتاه کنیم.
- ۱۱ - رنجبران و کارگران و زارعین را یاری و مدد نمائیم.
- ۱۲ - شاه جوان بخت را یاری و مدد نمائیم که با همراهی او کشور از دست خائنین داخلی نجات یابد. ما افراد این حزب در درجه اول احکام قرآن مجید را اجرا و منظور نظر خود قرار می دهیم.

(خواهشمند است پس از مطالعه به دیگری بدهید)

رونوشت مطابق رونوشت است [مهر وزارت پست و تلگراف و تلفن]

[۱۰۹۰۸۴ - ۲۴۸۷]

حزب جوانان مهاباد

۱ [رئیس ستاد ارتش به فرمانده لشکر ۴ کردستان، ۲۰/مهر/۱۳۲۵]

وزارت جنگ، اداره ستاد ارتش، دایره رکن دوم، شعبه ۳، رونوشت اطلاعیه ۳۳۲۴/۲۶۸۵۱،
۲۵/۷/۲۰ ستاد ارتش

فرمانده لشکر ۴ کردستان

حسن جعفری کارمند دارایی حزبی به نام حزب جوانان تشکیل داده و پیوسته در سخنرانی‌های خود اظهار می‌دارد که ما مردم شجاع و پدرانمان دلیر بوده، باید از موقعیت کوهستانی بیجار استفاده کرده مانند آذربایجان [و] مازندران، کردستان مسلح شده موقعیتهائی به دست آوریم.

از طرف رئیس ستاد ارتش - سرهنگ ستاد گیلان‌شاه

[مهر رکن دوم ستاد ارتش]

رونوشت برابر اصل است

[۱۰۹۰۷۸ - ۲۴۸۰]

۲ [رئیس شهربانی کل کشور به وزارت کشور، ۱۳/آبان/۱۳۲۵]

وزارت کشور، شهربانی کل کشور، شماره ۱/۷۱۲۶/۱۱۱۵۱، تاریخ ۱۳/۸/۱۳۲۵، محرمانه

وزارت کشور

به استحضار می‌رساند، شهربانی سنندج به شماره (۷۴۲) - ۲۵/۷/۳۰ گزارش می‌دهد، محمد مولود نام مهابادی که سابقاً قاچاقچی بوده و گویا قبل از سال ۱۳۲۰ با عده [ای] از قاچاقچی‌های دیگر به اصفهان تبعید شده بودند، اخیراً به نمایندگی حزب جوانان مهاباد منصوب و به دهات اطراف سقز رفته و جوانان ۱۵ الی ۳۰ ساله را به حزب مزبور

دعوت و نام‌نویسی و نشان قرمزی از پارچه به سینه آنان دوخته و از هر کدام ماهیانه مبلغی اخذ و به مهاباد می‌فرستد.

از طرف رئیس شهربانی کل کشور - پاسیار ۱ حسام وزیری [امضا]

[حاشیه ۱] به جناب آقای نخست وزیر عرض شود. ۲۵/۸/۱۳

[حاشیه ۲] رونوشت گزارش شماره ۷۱۲۶ - ۲۵/۸/۱۳ شهربانی کل کشور تلواً برای استحضار ...^(۱)

[۲۴۸۰ - ۱۰۹۰۷۸]

۳

[وزیر دارائی به رئیس الوزراء، ۱۵/دی/۱۳۲۵]

وزارت دارائی، شماره ۷۷۱۳/۱۸۶، تاریخ ۱۳۲۵/۱۰/۱۵

جناب اشرف عالی آقای رئیس الوزراء

پیرو نامه شماره ۷۴۰۸/۱۸۶/م مورخ ۱۳۲۵/۹/۱۸ و عطف به مرقومه ۳۹۵۷ مورخ ۴ دی ماه ۱۳۲۵ راجع به تغییر محل خدمت حسن جعفری کارمند دارائی کردستان، به طوری که از دارائی بیجار اطلاع می‌دهند، نامبرده به صوب ماموریت جدید خود کرمانشاه عزیمت نموده است

از طرف وزیر دارایی [امضا]

[۲۴۸۰ - ۱۰۹۰۷۸]

مزب جوانان يزد

[حزب جوانان یزد به نخست وزیر، ۲۱/تیر/۱۳۲۲] ۱

تلگراف از یزد به ط، شماره تلگراف ۱۱۱۰، تاریخ اصل ۲۱، تاریخ وصول ۴/۲۱

جناب آقای نخست وزیر، رونوشت وزارت خواربار، رونوشت آقایان دکتر طاهری، جلیلی و نواب، وکلای یزد، رونوشت اطلاعات، رونوشت ایران، رونوشت مهر ایران، رونوشت کوشش، البته بر خاطر اولیای معظم دولت و نمایندگان محترم یزد پوشیده نیست که شهرستان یزد از حیث غله و خواربار نه ماه محتاج به خارج می باشد. اکنون که موقع برداشت محصول است، چنانچه احتیاج نامبرده تأمین نگردد، بواسطه ناامنی راهها، فقدان وسایل حمل و نقل کافی در زمستان قحط و غلاء حیات عمومی را تهدید خواهد نمود و چون همیشه خواربار مورد احتیاج یزد از بخش^(۱) بوانات فارس ورود دشت اصفهان تأمین می شد، مستدعی است امر فرمایند محصول بخشهای نامبرده به یزد تخصیص داده شود که اداره خواربار یزد به انبار غله یزد حمل نماید و مازاد آن را هم که اختصاص به رعایا دارد اجازه داده شود، رعایا و کسبه بخشهای یزد برای کسر مصرف خودشان خریداری نمایند.

حزب جوانان یزد

[۲۳۹۷ - ۱۰۹۰۷۱]

حزب خورشید

۱

[رهبر حزب خورشید به نخست وزیر، ۲۱/آذر/۱۳۲۴]

سازمان مرکزی حزب خورشید، ۲۱/۹/۱۳۲۴

جناب آقای نخست وزیر

در اوایل اردیبهشت ۲۴ این بنده در مجله شیپور ستم دیدگان ایران، شرحی از عملیات آقای سرلشکر ارفع تنقید کرده و با نهایت ادب عیوب ارتش را تذکر داده‌ام مشارالیه که صرفاً مرد دیکتاتوری است بنده را مفتری دانسته و با این که طبق قانون اساسی رسیدگی به مندرجات مطبوعات از وظائف خاصه محاکم عادی وزارت دادگستری است، مشارالیه شرحی به فرمانداری نظامی نوشته و دستور داده‌اند در محکمه غیر قانونی نظامی که صلاحیت این عمل را ندارد و تمام اعضای آن مامورین شاکی هستند قضیه را رسیدگی نمایند و این بنده را محکوم نمایند. چون سوابق خدمتگزاریم به کشور مسلم می‌دارد که از علاقمندان و خدمتگزاران کشور هستم، استدعا دارم امر و مقرر فرمائید فرماندار نظامی رفع مزاحمت نموده و چنانچه آقای سرلشکر ارفع از توضیحات بنده مجروح و متضرر باشند مانند فرد عادی با استفاده از قانون در محاکم عادی شکایت نموده و محاکم مربوطه این بنده را احضار و دادخواهی فرمایند.

با تقدیم احترامات فائقه رهبر حزب خورشید - احمد شارق

[۲۷۳۸ - ۱۰۹۰۱۴۵]

۲

[گزارش رئیس دادگاه جنایی به فرماندار نظامی تهران، ۱۳/دی/۱۳۲۴]

وزارت دادگستری، رونوشت ۱۷۷، مورخه ۲۴/۱۰/۱۳

تیمسار فرمانداری نظامی تهران گزارش - محترماً پاسخ ۴۹۶۸ مورخه ۲۴/۱۰/۱۳ به عرض می‌رساند پرونده شماره ۱۶۲۱/۲۴ دادسرای نظامی بر علیه آقای احمد شارق به دادگاه جنائی و اصل پس از تشریفات مقدماتی در تاریخ ۲۴/۱۰/۸ داخل در ماهیت دعوی گردیده و چون جرائم انتاج به ایشان اهانت به مقامات ارتش بوده من جمله مراتبی از طرف تیمسار سرتیپ دکتر پارسا رئیس دژبان پادگان مرکز در جریده شیپور ایران شده بود که به وسیله نامیردگان تکذیب مضافاً به این که همین مراتب در جرائد کثیرالانتشار مرکز از طرفی و از طرف دیگر به وسیله نماینده رسمی رکن ۲ ستاد ارتش تکذیب گردیده بود با رسیدگی به جرائم مزبور و صحت ادعای دادسرای نظامی حرج انتاجی را وارد دانسته با در نظر گرفتن علل مخففه به جهت عدم پیشینه کیفری نامبرده را به دو ماه زندانی تادیبی قابل اتباع تغییر نموده است توضیح آن که اصولاً برابر نظریه دادسرای نظامی انتشار مجله شیپور ستم‌دیدگان بر خلاف موازین مطبوعاتی بوده و موضوع^(۱) قابل طرح در وزارت جنگ خواهد بود بدیهی است چون آراء این دادگاه قطعیت نداشته و برابر نامه‌ای که خود متهم به دادگاه پس از صدور حکم تسلیم نموده است چنانچه مدارک دیگری داشته باشد موضوع قابل طرح در دادگاه تجدید نظر خواهد شد.

رئیس دادگاه جنائی سرهنگ مظفری

[۲۷۳۸ - ۱۰۹۰۱۴۵]

[وزیر دادگستری به نخست وزیر، ۲۶/دی/۱۳۲۴] ۳

وزارت دادگستری، اداره حقوقی، تاریخ ۲۶/۱۰/۱۳۲۴، شماره ۸۸۸۰/ج/۳۶۶۴۸، پیوست یک برگ^(۲)

ریاست هیئت وزیران

بازگشت به نامه شماره ۱۷۱۳۳ - ۲۴/۹/۲۸ موضوع شکایت آقای احمد شارق از تعقیب خود در فرمانداری نظامی تهران، جریان از فرمانداری نظامی پرسش شده در پاسخ رونوشت گزارش رئیس دادگاه جنائی فرمانداری را فرستاده‌اند و رونوشتی از آن برای استحضار خاطر مبارک به پیوست تقدیم می‌گردد.

از طرف وزیر دادگستری [امضا]

[۲۷۳۸ - ۱۰۹۰۱۴۵]

حزب خیریه

حزب خیریه در جریان فعالیت‌های هواداران حزب توده و به ویژه به منظور مقابله با عوامل فرقه دمکرات در شهر میانه، همچون عباسعلی پنبه‌ای و غلام یحیی دانشیان در سال ۱۳۲۳ در این شهر تشکیل شد. مؤسسين آن همگی از مالکین و خوانین منطقه بودند. دربارهٔ تشکیل و فعالیت آن «رحیم زهتاب فرد» می‌نویسد: «اکثر موسسین این جمعیت را مالکین عمده، تجار و خرده مالکین تشکیل می‌دادند و این جمعیت برای مقابله با تحریکات حزب توده و فعالیت عباسعلی پنبه‌ای و غلام یحیی دانشیان که هر دو اهل میانه بودند، تأسیس شده بود. البته شخصیت‌های مبارزی نیز از همین مالکین بودند مانند میرزاعلی علوی و سیدداود ارشدالممالک و اسدالله سالار ظفر و غیره که تاحظه سقوط آذربایجان شجاعانه ایستادگی کردند و بعد از ۲۱ آذر ۲۴ توسط دمکرات‌ها تیرباران شدند.»^(۱)

مقابله با عمال اجنبی و دفاع از دین و مذهب در مقابل کمونیست‌های کافر مهمترین عناوین و اهداف تشکیل این حزب عنوان می‌شد. در حالی که به قول زهتاب فرد که خود از جمله کسانی بود که بر ضد فرقه دمکرات و حزب توده در آن دوران فعالیت می‌کرد،

در نزد خوانین مراد از وطن بیشتر زمین و ملک آنان بود تا وطن به معنای واقعی آن: «... اکنون اینان در واقع از وطن خود که املاک و دارایی شان بود دفاع می کردند، وطنی در بین نبود.»^(۱)

در جریان اوجگیری مبارزه نظامی با فرقه دمکرات سیدضیاءالدین طباطبایی و سرلشکر ارفع اعضای این حزب را از طریق «رحیم زهتاب فرد» مسلح کردند. در این باره زهتاب فرد، نوشته است: «لیست اسامی نوزده نفری را که اکثراً از اعضای جمعیت اتحادیه خیریه مالکین و کشاورزان میانه بود به دست سید دادم... سید گفتند همین دو سه روزه ترتیب کار داده می شود و شما ترتیب حرکت خود را فراهم کنید و سه روز دیگر خودتان با تیمسار ارفع تماس پیدا کنید تا اسلحه مورد نیاز در اختیارتان قرار گیرد. توجه کنید که این ارتباط محرمانه خواهد بود.»^(۲)

حزب خیریه پس از سقوط فرقه دمکرات منحل شد. اصولاً حزب خیریه را نمی توان یک حزب به معنای واقعی حتی از نوع احزاب محلی به شمار آورد. چنانچه در خصوص نام آن اختلاف است، زیرا علاوه بر حزب خیریه به عنوان جمعیت و اتحادیه خیریه مالکین و کشاورزان نیز ثبت شده است.

۱

[وزیر دادگستری به نخست وزیر، ۱۸/فروردین/۱۳۲۴]

وزارت دادگستری، اداره دفتر کل وزارتی، به تاریخ ۱۳۲۴/۱/۱۸، شماره ۴۴۶۸۹

ریاست وزیران

به قرار گزارش دادگاه بخش میانه بین اشخاصی به نام حزب توده و حزب خیریه منازعه شده و موضوع منجر به قتل گردیده است و اضافه می نماید چنانچه زودتر جلوگیری نشود احتمال دارد عاقبت آن وخیم تر گردد. رونوشت گزارش مزبور برای مزید استحضار خاطر عالی به پیوست ایفاد می شود.

از طرف وزیر دادگستری [امضا]

[۱۰۹۰۰۲ - ۵۹۷]

۲

[تلگراف امین دادگاه میانه به وزارت دادگستری ۱۳۲۴]

وزارت دادگستری

وزارت دادگستری - وضعیت میانه و گرمروید به واسطه اینکه یک عده به حزب توده داخل شده کارت گرفته اند و یک عده به حزب خیریه وارد شده اند و یک عده نه جزو خیریه هستند و نه جزو حزب توده، در دهات زد و خوردهائی می شود. چند روز قبل در قریه قباق تپه قتلی اتفاق افتاده و منازعه بر پا کرده اند طرف مقتول می گویند چون ما به حزب توده وارد شده ایم از آن جهت دائماً به ما فشار می آورند و چند روز قبل از حزب توده شرحی نوشته اند که در ده دوزنق ژاندارم زده، در اثر ایراد ضرب یک نفر فوت کرده است و در قریه سبز چند نفر منازعه کرده اند. یک طرف می گوید که اهالی قریه به حزب توده داخل شده اند ما داخل نشده ایم ما را کتک کاری و فشار می دهند که داخل حزب

توده شویم. دیروز عباسعلی پنبه و کریم و اشتری در خیابان بدون جهت مرتضی دستجردی را که از اعضاء خیریه است کاملاً کتک کاری کرده‌اند. اگر ژاندارم دیر رسیده بود، به طرفین کمک رسیده غائله بزرگی پیش آمد می‌کرد. در دهات اشخاصی که کارت گرفته‌اند، در اثر جهالت تصور می‌نمایند در آتیه به ارباب چیزی نخواهند داد و دولت علیحده هستند. خلاصه نقار در تمام میانه و در دهات گرمروء حکمفرما است. اگر از طرف دولت تصمیم اتخاذ نشود وضعیت این صفحات خیلی تاریک به نظر می‌آید. مراتب گزارشها به عرض رسید.

امین دادگاه بخش میانه - رونوشت برابر اصل است.

[۱۰۹۰۰۲ - ۵۹۷]

مزب دادگستران

۱ [رئیس شهربانی کل کشور به وزارت کشور، ۸/مرداد/۱۳۲۴]

وزارت کشور، شهربانی کل کشور، اداره اطلاعات، دائره محرمانه، تاریخ ۱۳۲۴/۵/۸.

شماره ۱/۴۸۵۴/۵۲۲۹

وزارت کشور

تعقيب معروضه شماره $\frac{۵۱۹۹/۴۷۸۲}{۳۲۴/۵/۴}$ طبق گزارش شهربانی مشهد به طور محقق بازداشت شدگان، سیدهاشم طباطبائی کارمند دادگستری مرکز و اسماعیل پوراعتضاد کارمند سابق راه که فعلاً برکنار می‌باشد، حسن عمید کارمند حزب دادگستران، ملک زاده کارمند شیر و خورشید سرخ، ناصر صیف کارمند آستانه قدس، سید حسین امیر افسری رئیس فرهنگ قوچان، آکویان ارمنی، حسن اردکانی چاقوکش می‌باشند، مراتب از طرف شهربانی به استانداری محل گزارش شده است.

رونوشت شرح فوق تعقيب معروض، به شماره ۵۱۴۹/۴۷۸۲ - ۳۲۴/۵/۴ جهت

استحضار جناب آقای نخست وزیر تقدیم می‌گردد.

رئیس شهربانی کل کشور - سرتیپ ضرابی [امضا]

[۱۱۵۰۰۳]

مذب دمكرات ايران

حزب دمکرات ایران در هشتم تیر ۱۳۲۵ از سوی قوام السلطنه، نخست وزیر وقت تاسیس شد. «قوام» در یک نطقی رادیویی در این روز تشکیل حزب دمکرات ایران را اعلام کرد. «مهین دولتشاه فیروز» همسر مظفر فیروز در خاطرات خود فکر تشکیل حزب دمکرات ایران را به مظفر فیروز نسبت داده و می‌نویسد: «... در مقابل این بازی‌های ناجوانمردانه، مظفر تنها راه مبارزه با رجاله‌ها را ایجاد حزبی تشخیص داد و فوراً دست به کار شد و با نخست وزیر در این باره و فواید یک حزب قوی مفصل صحبت کرد و قوام هم بلافاصله دستور کتبی برای او فرستاد، مبنی بر آن که مسئولیت حزب بالمره با خود مظفر باشد...»^(۱)

به هر روی چه این فکر از خود قوام بوده باشد و چه از مظفر فیروز، قوام السلطنه در تاریخ ۵ مرداد ۱۳۲۵، مظفر فیروز را به معاونت رهبرکل یعنی خودش منصوب کرد. تشکیل حزب دمکرات با هدف دوگانه‌ای صورت گرفت: ۱- مبارزه با دربار و نیروهای هوادار انگلیس ۲- مبارزه با نفوذ روزافزون حزب توده: «قوام تلویحاً دو دلیل متناقض برای تأسیس یک تشکیلات جدید در سر داشت. از یک سو می‌خواست با

کمک وزارت کشور با کاندیداهای درباری هوادار انگلیس در انتخابات آتی مجلس مقابله کرده و مجلس پانزدهم را فتح کند و ... از سوی دیگر امیدوار بود تا با بسیج اصلاحگران غیرکمونیست به مقابله با طوفانی که چپ ایجاد کرده بود پرداخته و یک موازنه با حزب توده برقرار سازد.»^(۱)

در انتخاب نام حزب، قوام و یارانش زیرکی خاصی به خرج دادند. آن‌ها عنوان حزب دمکرات را برای حزب خود برگزیدند تا ضمن آن که حکایت از گرایش آنان به دمکراسی و آزادی می‌نمود، نام حزب دمکرات قدیم نیز زنده شود. همچنین بدین وسیله فرقه دمکرات آذربایجان، که مساله اصلی سیاست روز بود، خلع سلاح می‌شد. قوام پس از تشکیل حزب دمکرات به جمع‌آوری نیرو پرداخت و در مدت کمی توانست گروهی از رجال سیاسی را که بعضی از آنها نیز خوشنام بودند به گرد خود جمع کند و پس از مدت کوتاهی کمیته مرکزی حزب را تشکیل دهد. تعدادی از اعضای کمیته مرکزی حزب دمکرات ایران عبارت بودند از: «احمد قوام، مظفر فیروز، محمدولی فرمانفرما، ابوالقاسم امینی، سردار فاخر حکمت، ملک‌الشعرا بهار، محمود محمود، حسن ارستجانی و ...»^(۲)

در میان شخصیت‌های سیاسی دیگری که در حزب دمکرات ایران فعال بودند می‌توان از سیدهاشم وکیل، ابوالحسن عمیدی نوری، زین‌العابدین فروزش، عباس نراقی، موسوی‌زاده، احمد آرامش، جهانگیر تفضلی، خسرو اقبال، مظفر بقایی، حسین مکی و ... نام برد.

تشکیلات حزب دمکرات ایران در مدت کوتاهی در سراسر کشور به جز آذربایجان گسترش یافت تا به آن جا که در تاریخ ۲۴ آذر ۱۳۲۵ با درج اطلاعیه‌ای در روزنامه اطلاعات و به امضای موسوی‌زاده، رئیس کل تشکیلات حزب اعلام داشت که دیگر عضو جدید نمی‌پذیرد: «سازمان مرکزی حزب دمکرات ایران بدین وسیله اطلاع می‌دهد که از این تاریخ تا صدور آگهی ثانوی از ثبت نام و پذیرفتن اعضای جدید مطلقاً خودداری خواهد کرد.»^(۳)

در صدمین روز تشکیل، گردانندگان حزب، با برپایی یک رژه عمومی در تهران و برگزاری مراسم جشن و سرور در مراکز حزبی در سراسر کشور، قدرت خود را در جذب نیرو و هوادار به نمایش گذاشتند.

این اقبال عمومی حتی تعجب مظفر فیروز را نیز برانگیخته بود. فیروز درباره رشد سریع حزب می‌نویسد: «حزب خیلی زودتر و بیشتر از انتظار من پیشرفت فوق‌العاده‌ای کرد و شهرتی عظیم یافت. در واقع جای خود را در بین مردم از خواص و عوام باز کرد.»^(۱) ولی مظفر فیروز به دلایل آن اشاره نمی‌کند.

دلایل این رشد سریع را می‌توان چنین خلاصه کرد: نخست آن که این رشد سریع مرهون تشکیل حزب به دست نخست وزیر وقت بود. طبیعی است مردم و به ویژه خواص به سمت حزبی که قدرت را در دست دارد گرایش پیدا کنند. از سوی دیگر به کارگیری تمامی عوامل و امکانات دولتی که از طریق استانداری‌ها، فرمانداری‌ها، نیروی انتظامی و غیره در اختیار حزب گذاشته می‌شد، عامل مهمی در جذب مردم به سوی حزب بود. که این مطلب از خلال اسناد ارائه شده در این مجموعه کاملاً قابل اثبات است.^(۲) از سوی دیگر گرایش زمین‌داران و ملاکین و سرمایه‌داران نیز در آن شرایط با توجه به تبلیغات حزب توده کاملاً توجیه پذیر است. و به همه این‌ها باید حمایت دولت‌های خارجی از شخص قوام و حزب دمکرات را اضافه کرد. درباره این دو مطلب احمد آرامش که خود از سردمداران حزب دمکرات ایران بود می‌نویسد: «تشکیل حزب دمکرات در آن موقع از این لحاظ و جهات دیگر نیز بسیار به موقع بود زیرا در تمامی کشور کلیه طبقات اعم از مالک و تاجر و کارفرما و مستخدمین دولت و مأمورین انتظامی از عربده جویی‌ها و گستاخی‌های خرابکاران و عواملی که مستقیم و غیرمستقیم به وسیله حزب توده و یا سایر مراجع روسی تقویت می‌شدند به ستوه آمده بودند و در جستجوی پناهگاه و مأمنی بودند... بدین مناسبت همین که شب نهم تیرماه تشکیل حزب دمکرات به وسیله شخص قوام السلطنه از رادیو تهران اعلام گردید... تا دو سه هفته بعد روزی هزاران درخواست عضویت از طبقات مختلف به حزب دمکرات ایران

اصل می‌گشت... بازرگانان درجه اول و متمولین صدها نامه مستقیماً به قوام السلطنه ارسال داشتند و هریک پیشنهاد می‌کردند که به قدر توانایی حاضرند از نظر مالی به حزب کمک کنند. سفرای کشورهای خارجی و نمایندگان سیاسی آن‌ها هر کدام جداگانه قوام السلطنه را ملاقات کردند و به مناسبت تشکیل حزب دمکرات که تنها نیروی اجتماعی متشکل در مقابل حزب توده به شمار می‌رفت به وی تهنیت می‌گفتند.^(۱)

بنابراین به طور خلاصه می‌توان، تأسیس حزب توسط نخست وزیر، استفاده از امکانات دولتی، ترس از حزب توده دخالت - کشورهای غربی را مهمترین عوامل رشد قابل توجه حزب دمکرات ایران دانست.

به هر رو، حزب دمکرات ایران یک ماه پس از تأسیس، با حزب ایران و حزب توده ائتلاف کرد و جبهه موتلفه احزاب آزادی خواه را تأسیس کرد. و به سران حزب ایران نیز توصیه کرد که با پیشه‌وری و سران فرقه دمکرات کردستان رابطه برقرار کنند^(۲)

با این وجود «قوام» در پی اجرای برنامه‌های خود بود. و علی‌رغم همه وعده و وعیدهای خود به احزاب مخالف؛ هواداران حزب دمکرات ایران در ۱۴ مرداد ۱۳۲۵ با حمله به دفتر حزب توده ایران، جنگ را آغاز کردند. متعاقب این درگیری، جنگ تبلیغی روزنامه‌های این دو حزب شروع شد.^(۳)

این درگیری‌ها پس از خروج اعضای حزب توده از کابینه قوام شدت بیشتری به خود گرفت تا آن که پس از ختم غائله آذربایجان، قوام با استفاده از فرصت مناسبی که به دست آورده بود، انتخابات دوره پانزدهم مجلس را آغاز کرد و علی‌رغم همه اعتراضاتی که از سوی جناح‌های گوناگون اعم از راست و چپ صورت گرفت اکثر نامزدهای حزب دمکرات را از سراسر کشور به مجلس گسیل داشت. انتخاب حسین مکی از اراک که سند آن در این مجموعه آورده شده است. [سند شماره ۲۲۲] نمونه‌گویایی در این زمینه است.

مرامنامه حزب دمکرات ایران مشحون از اصول مترقی بود و ایجاد اصلاحات در تمامی زمینه‌ها در آن پیش‌بینی شده بود. اصلاحاتی که هیچ کدام در حکومت ۲۲ ماهه

۱ - احمد آرامش فاطرات سیاسی احمد آرامش، به کوشش غلامحسین میرزا صالح (اصفهان)، بی نشر، ۱۳۶۹) من ص ۱۳۳ - ۱۳۲.

۳ - ساتن. احزاب سیاسی ایران بعد از شهریور ۱۳۲۰، ص ۹۸.

۲ - کریم سنایی. همان، ص ۵۷.

قوام به مرحله اجرا در نیامد و تنها بر روی کاغذ باقی ماندند.

موفقیت قوام در بیرون راندن نیروهای ارتش شوروی و پیروزی وی در حل مساله آذربایجان سبب شد تا قوام به یک قدرت بلامنازع در کشور تبدیل شود. از این رو شاه که از سر ناچاری و بالاچاره به نخست وزیری وی تن در داده بود، بیش از پیش نسبت به قوام بدگمان شد و موقعیت خود را در خطر دید. همین امر موجب شد تا به تدریج تحریکاتی علیه قوام آغاز شود. تحریکاتی که نه تنها مورد تأیید شاه بود بلکه مستقیماً از سوی خود وی و به ویژه خواهرش اشرف تشویق می شد و به همین لحاظ هواداران شاه و عوامل انگلیسی هوادار دربار به شدت علیه وی برانگیخته شدند. اقدامات علیه قوام از ابتدای آبان ۱۳۲۶ یعنی پس از آن که مجلس شورای ملی در ۲۹ مهرماه ۲۶، مقاله نامه قوام - سادچیکف را، با ۱۰۲ رأی منفی در مقابل ۲ رأی ممتنع رد کرد شدت بیشتری یافت. چرا که دیگر هیچ نیازی به قوام که نقش خود را در خوب ایفا کرده بود، نبود. «] پس از رد مقاله نامه قوام سادچیکف [... وی [شاه] خواستار شناسایی نقش خودش در تمهیدات مربوط به رد تقاضای نفت روسها بود و بی پرده از عزم خود در بیرون راندن قوام سخن می گفت.»^(۱)

همزمان با اقدامات شاه، گروهی از هواداران قوام در مجلس و بیرون مجلس نیز به صف مخالفین وی پیوستند و علناً علیه وی موضع گرفتند. به لحاظ جو موجود و با توجه به تبلیغات شدید روزنامه ها و کارشکنی های مجلس قوام در ۱۳ آذر ۱۳۲۶ مجبور به استعفا شد و ۹ روز پس از آن بود که در درون حزب دمکرات، گروهی از اعضای حزب دست به کودتا زدند. مخالفین قوام به سرکردگی «سردار فاخر حکمت» با انتشار بیانیه ای به روند جریانات حزبی و انتخاب کمیته مرکزی جدید اعتراض کرده و در مقابل قوام و نیروهای وفادار به وی به رهبری ملک الشعرا بهار صف بندی کردند. سردار فاخر حکمت، جواد گنجه ای، مظفر بقایی، محمدعلی مسعودی، اردلان، مهندس رضوی، دکتر طبا از جمله امضاءکنندگان بیانیه بودند. [ر.ک. سند شماره ۱۲] فخرالدین عظیمی درباره این تحولات می نویسد: «همزمان با این تحولات کودتایی در داخل حزب او رخ

۱ - فخرالدین عظیمی، بهران دمکراسی در ایران ۱۳۳۲ - ۱۳۲۰، ترجمه عبدالرشاد هوشنگ مهدوی و بیژن نوزری (تهران - البرز، ۱۳۷۲) ص ۲۳۳

داد و یک کمیته اجرایی موقت در مخالفت با کمیته‌ای که شخص وی تأیید کرده بود انتخاب گردید. افزون بر آن پایگاه پارلمانی دولت یعنی فراکسیون دمکرات به دو بخش متخاصم تجزیه شد، یکی مرکب از نمایندگان وفادار به قوام به رهبری ملک‌الشعرا بهار و دیگری از نمایندگانی تحت سرکردگی سردار فاخر حکمت که در مقابل قوام قرار داشتند. حکمت همچنین سی نماینده مستقل را با خود همراه ساخت...»^(۱)

در همان روز یکشنبه ۲۲ آذر، دفتر مرکزی حزب دمکرات، چاپخانه خودکار ایران و دفتر روزنامه دمکرات ایران از سوی مخالفین قوام اشغال شد.^(۲)

به دنبال این جریانات و به دنبال اعلام جرم علیه قوام، از اواخر سال ۱۳۲۶ شمسی، حزب دمکرات ایران رو به سوی انحلال گذارد. و همچنان که بسیار سریع رشد کرده بود، بسیار سریع نیز ستاره اقبالش رو به خاموشی رفت و از اواسط سال ۱۳۲۷ به بعد کلیه فعالیت‌های حزب دمکرات ایران متوقف شد.

ارگان رسمی حزب دمکرات، روزنامه دمکرات ایران بود که صاحب امتیاز آن دکتر هاشم افراشته و سردبیری آن برعهده ابراهیم افتخار بود. اولین شماره آن در ۲ آبان ۱۳۲۵ منتشر شد و در فروردین ۱۳۲۶ به مدت دو هفته تعطیل شد. دلیل تعطیلی آن نیز آن بود که نام قوام را پیش از نام شاه نوشته بود. ولی پس از دو هفته انتشار آن از سر گرفته شد و تا زمان انحلال حزب منتشر می‌شد. به جز آن، نشریات دیپلمات که احمد آرامش صاحب امتیاز و علی سپهر سردبیر آن بودند، پرچم جوانان، پیام جوانان [ارگان سازمان جوانان حزب دمکرات ایران]، پیک تهران، بهرام و ... نیز در طول حیات حزب دمکرات افکار و نظرات حزب را منتشر می‌ساختند.

عمومی

۱ [آئین نامه حزب دموکرات ایران]

آیین نامه

حزب دمکرات ایران

۱- ترتیبات ورود به حزب و شرایط مربوطه

ماده اول - هرکس که دارای شرایط زیر باشد ممکن است به عضویت حزب دمکرات ایران پذیرفته شود:

۱- تبعیت دولت ایران.

۲- عدم اعتیاد به الکل و افیون.

۳- بلوغ و رشد قانونی.

۴- عدم اشتها به فساد اخلاق

ماده دوم - ترتیب ورود به حزب به قرار زیر است:

۱- سپردن تعهد کتبی مبنی بر پیروی کامل از مرامنامه، آیین نامه و اجرای تعلیمات و تصمیمات کمیته مرکزی.

۲- تعهد پرداخت ورودیه در حدود توانایی و ماهانه به میزانی که کمتر از صدی یک درآمد عضو نباشد.

۳- معرفی داوطلب کتباً و رسماً به وسیله دو نفر از اعضای حزب.

ماده سوم - وقتی عضویت کسی در حزب دموکرات ایران قطعی می شود که پس از انجام مراتب فوق کمیسیون تشکیلات آن را تصویب نموده، کارت عضویت به امضای رهبر کل حزب به او داده شده باشد.

ماده چهارم - در صورت تأخیر در پرداخت ماهانه (بیش از سه ماه) از طرف عضوی

طبق آیین‌نامه کمیسیون مالی رفتار خواهد شد.

۲- سازمان‌های حزبی

ماده پنجم - حزب دموکرات ایران مرکب است از سازمان‌های زیر:

- ۱- حوزه‌ها.
- ۲- کمیته‌ها [ی] محلی.
- ۳- کمیته‌های شهرستان.
- ۴- کمیته‌های استان.
- ۵- سازمان‌های رهبری کل حزب و کمیته مرکزی و کمیسیون‌ها.
- ۶- کنگره عمومی.
- ۷- فراکسیون پارلمانی.

اول - حوزه‌ها

ماده ششم - هر حوزه مرکب است از ده الی بیست نفر از افراد حزب که برای اداره امور داخلی خود هیأت عامله‌ای مرکب از یک منشی و یک تحویلدار و یک ناظم برای شش ماه انتخاب می‌نماید.

ماده هفتم - وظایف حوزه‌ها عبارت است از:

- ۱- بحث و تبلیغ در اطراف مرام و هدف حزب.
- ۲- اجرای تصمیمات و تعلیمات حزبی که به وسیله رهبر کل و کمیته مرکزی ابلاغ می‌شود.

۳- همکاری عملی و تعاون افراد حزبی نسبت به یکدیگر.

۴- وصول و ایصال شهریه‌ها به کمیسیون‌های مالی.

ماده هشتم - اداره امور جلسات حوزه‌ها با ناظم حوزه و تنظیم و حفظ صورت مجلس مذاکرات با منشی حوزه و مسئولیت امور مالی با تحویلدار حوزه خواهد بود.
ماده نهم - جلسات حوزه‌ها لااقل هفته‌ای یک مرتبه تشکیل می‌شود.

دوم- کمیته محلی

ماده دهم- از اجتماع نمایندگان هر حوزه در هر محلی از قبیل حومه شهرستان‌ها یا بلوک و قصبات و یا بخش‌های هر شهر مجمع محلی حزب تشکیل می‌شود که از بین آنها کمیته محلی انتخاب می‌گردد.

تبصره (۱)- کمیته محلی باید لااقل از نمایندگان پانزده حوزه تشکیل گردد.

تبصره (۲)- هر حوزه‌ای یک نفر نماینده برای تشکیل مجمع محلی انتخاب می‌نماید. ماده یازدهم- کمیته محلی علاوه بر ادامه جلسات خود هر سه ماه یک مرتبه مجمع محلی را تشکیل داده، به اداره امور حوزه‌ها بررسی کرده گزارش کامل خود را در دونسخه یکی به کمیته شهرستان و دیگری به کمیته مرکزی حزب ارسال خواهد داشت، و برای حسن جریان امور حزبی نظریات خود را اطلاع می‌دهد.

تبصره ۱- هر کمیته محلی هیأت عامله خود را مرکب از منشی، ناظم و تحویلدار برای مدت یک سال انتخاب می‌نماید.

تبصره ۲- یک کمیسیون تفتیش محلی نیز که انتخاب اعضای آن از طرف کمیسیون کل بازرسی و انتظامات کمیته حزب به عمل می‌آید، در معیت کمیته محلی به انجام وظیفه خواهد پرداخت.

سوم- کمیته شهرستان

ماده دوازدهم- از اجتماع نمایندگان کمیته‌های محلی در هر شهرستان مجمعی تشکیل می‌شود که از بین خود کمیته شهرستان را انتخاب می‌نمایند.

تبصره- تعداد کمیته‌های محلی که بتواند کمیته شهرستان را تشکیل دهد نباید کمتر از هفت نفر باشد.

ماده ۱۳- کمیته‌های مزبور هر شش ماه یک مرتبه مجمع عمومی شهرستان را تشکیل داده نسبت به کلیه امور کمیته‌های محلی و حوزه‌ها رسیدگی دقیق نموده گزارش خود را در دو نسخه تهیه یکی را به کمیته استان و دیگری را به کمیته مرکزی ارسال خواهد

داشت.

تبصره- سایر امور مربوط^(۱) به کمیته شهرستان مشمول مقرراتی است که در مورد کمیته‌های محلی ذکر شده است.

چهارم- کمیته استان

ماده ۱۴- از اجتماع نمایندگان کمیته‌های شهرستان در مرکز هر استان مجمعی تشکیل می‌شود که از بین خود کمیته استان را انتخاب می‌نماید.
تبصره ۱- تعداد کمیته‌های شهرستان که بتواند کمیته استان را تشکیل دهد نباید کمتر از هفت باشد.

تبصره ۲- سازمان‌های حزبی لزوماً تابع قانون تقسیمات کشوری نخواهد بود.
ماده ۱۵- کمیته‌های مزبور سالی یک مرتبه مجمع عمومی خود را تشکیل و به کلیه امور کمیته‌های شهرستان و محلی و حوزه‌ها اعم از مالی و غیره رسیدگی نموده، گزارش خود را برای کمیته مرکزی ارسال خواهند داشت.
تبصره- ترتیب تعیین هیأت عامله کمیته و همچنین کمیسیون تفتیش و غیره همانست که در قسمت کمیته‌های محلی تصریح شده است.

پنجم- سازمان رهبری کل و کمیته مرکزی و کمیسیونها:

ماده ۱۶- رهبر کل که از طرف کنگره عمومی برای مدت دو سال انتخاب می‌شود دارای اختیارات زیر است:

- ۱- توسعه تشکیلات حزبی در تمام ایران.
- ۲- نظارت در کلیه جریان امور حزبی.
- ۳- تعیین و اعزام بازرس‌های ویژه حزبی از بین افراد حزب در مواقع لازمه.
- ۴- تشکیل دبیرخانه کل حزب و انتخاب رئیس و اعضاء آن.
- ۵- اداره امور سازمان انتظامی حزب.

- ۶- انتخاب یک نفر معاون از افراد حزب برای معاونت رهبری کل.
- ماده ۱۷- دبیرخانه کل حزب برای تنظیم امور دفتری رهبرکل و کمیته مرکزی و کنگره عمومی تشکیل می شود.
- ماده ۱۸- کمیته مرکزی حزب مرکب از ۷ تا ۱۱ نفر خواهد بود که از طرف کنگره عمومی هر دو سال یک مرتبه انتخاب می شوند و در برابر رهبرکل حزب و کنگره عمومی در حدود مرام نامه و آیین نامه مسئول خواهند بود.
- تبصره- رهبرکل حزب و معاون در جلسات کمیته مرکزی شرکت نموده و حق رأی خواهند داشت.
- ماده ۱۹- وظیفه کمیته مرکزی اداره امور حزب و تعقیب خط مشی و اجرای تصمیمات کنگره و مراقبت در حسن جریان حزبی خواهد بود.
- ماده ۲۰- ائتلاف و تشریک مساعی با سایر سازمان های دموکراتیک که مرام آنها با مرام و هدف حزب دمکرات ایران مغایرتی نداشته باشد از وظایف کمیته مرکزی خواهد بود.
- ماده ۲۱- کمیته مرکزی نمی تواند از خط مشی عمومی و نظریات و تصمیمات کنگره عمومی منحرف گردد.
- تبصره- تا تشکیل اولین کنگره حزبی، رهبرکل و کمیته مرکزی فعلی مسئول کامل امور حزب می باشند و می توانند هرگونه اصلاحی که در آیین نامه مقتضی بدانند معمول دارند.
- ماده ۲۲- برای رعایت حسن جریان امور حزبی کمیته مرکزی کمیسیون های زیر را تشکیل می دهد:
- ۱- کمیسیون تشکیلات که نسبت به سازمان های حزبی و رسیدگی به سوابق افراد و بررسی و رد و قبول درخواست های ورودی و صدور کارت های عضویت و امثال آن اقدام خواهد نمود.
- ۲- کمیسیون تبلیغات که امور مربوط به انتشارات و تبلیغات را درباره مرام و مقاصد حزبی به عهده داشته و امور مربوط به مطبوعات و انتشارات و سخنرانی ها و نمایشات و

امثال آن را اداره خواهد نمود.

۳- کمیسیون کل بازرسی و انتظامات که مسئول تعیین کمیسیون‌های تفتیش کمیته‌های استان و شهرستان و محلی حزب و همچنین بازرسی و دادرسی و انتظامی آن را به عهده خواهد گرفت.

۴- کمیسیون مالی که کلیه مسایل مربوط به دارایی حزب از قبیل وصول و جمع‌آوری درآمدهای حزبی و تنظیم بودجه را به عهده خواهد داشت.

۵- کمیسیون امور پیشه‌وران و کارگران و کشاورزان که سازمان امور مربوطه را تحت نظر مستقیم رهبر کل حزب عهده‌دار خواهد بود.

ماده ۲۳- کمیسیون‌های فوق هر یک پس از تنظیم آیین‌نامه طرز اجرای وظایف خود را تهیه نموده و بعد از تصویب کمیته مرکزی به موقع اجرا خواهد گذارد.

ششم- کنگره

ماده ۲۴- هر دو سال یک مرتبه با حضور نمایندگان کمیته‌های شهرستان‌ها و استانهای حزب کنگره عمومی در تهران تشکیل می‌شود.

تبصره- از هر کمیته‌ای دو نفر انتخاب و در کنگره شرکت خواهند جست.

ماده ۲۵- هرگونه اصلاح یا تغییری در مرامنامه و نظام‌نامه، و همچنین تعیین خط مشی و تصمیم به انحلال قسمت و یا کلیه سازمان‌ها و تصفیه امور کلی حزب و بحث در پیشنهادها، کمیته مرکزی از صلاحیت و وظایف کنگره عمومی است.

ماده ۲۶- انتخاب کمیته مرکزی برای مدت دو سال و بررسی نسبت به گزارش کار کمیته مرکزی سابق و تصویب عملیات آنها از وظایف کنگره است.

ماده ۲۷- هیأت مؤسس حزب دموکرات ایران تا موقع انعقاد اولین کنگره حزب قائم مقام آن بوده تصمیمات آنان به اکثریت قاطع و نافذ^(۱) است.

تبصره ماده ۲۷- در صورتی که اعتماد اکثریت اعضای کمیته از عضوی سلب شود، می‌توانند او را از عضویت کمیته یا کمیسیون‌ها معاف نموده یا از عضویت حزب اخراج

نمایند.

ماده ۲۸- پس از تشکیل سازمانهای حزبی در کشور کمیته مرکزی مکلف است به اسرع وقت در مدتی که از یک سال تجاوز ننماید وسایل تشکیل اولین کنگره عمومی حزب را فراهم آورد.

هفتم - فراکسیون پارلمانی

ماده ۲۹- فراکسیون پارلمانی حزب از نامزدهای حزبی که به نمایندگی ملت در مجلس شورای ملی معین می شوند تشکیل خواهد شد.

ماده ۳۰- نامزدهای حزبی قبل از شروع انتخابات از طرف کمیته مرکزی تعیین واعلام خواهد شد.

ماده ۳۱- کسانی که از طرف کمیته مرکزی به نامزدی نمایندگی مجلس شورای ملی معرفی می شوند باید به شرح زیر سوگند یاد نمایند.

« اینجانب عضو حزب دموکرات ایران که نامزد وکالت مجلس شورای ملی از طرف حزب شده‌ام، به کلام الله مجید و شرافت خود سوگند یاد می‌نمایم که پس از انتخاب به سمت نمایندگی مجلس در تمام دوره وکالت خود برای حفظ استقلال و تمامیت کشور از هر حیث آماده فداکاری باشم و نیز تابع نظامات و دیسیپلین حزبی بوده و نسبت به کلیه تصمیماتی که به تصویب رهبر کل حزب و کمیته مرکزی رسیده وفادار بوده و در پیشرفت آن ساعی و جاهد باشم.

تبصره- نامزدهای غیرمسلم حزب به کتاب مقدس خود به مضمون فوق سوگند یاد می‌نمایند.

[۱۷۸ - ۱۰۹۰۰۱]

مرام‌نامه حزب دموکرات ایران

ماده ۱- حفظ استقلال واقعی و تمامیت ارضی و حق حاکمیت ایران.

حزب دموکرات ایران با توجه به لزوم اعمال حق حاکمیت ایران و جلوگیری از هرگونه مداخله بیگانه در امور داخلی کشور جهت اجرای اصل فوق اقدامات زیر را معمول خواهد داشت:

الف- استقرار روابط حسنه و مودت آمیز با کلیه دول متحابه و مخصوصاً اتحاد جماهیر شوروی و بریطانیای کبیر و ممالک متحده آمریکا، روی اساس احترام متقابل و حفظ معاهدات و مقررات منعقد.

ب- تشریح و اجرای مفهوم حقیقی روابط حسنه و تذکر لزوم خودداری دول بزرگ از اجرای معامله اقویا با ضعفای نام روابط حسنه در مناسبات خود با ایران.

ج- نظارت در اعمال نمایندگان سیاسی خارجی مقیم ایران و تطبیق آن با موازین متداوله دیپلماتیک در ملل راقیه و ترک هرگونه اعمالی از ناحیه آنها که مخالف اصول دیپلماتیک بوده و فقط در ملل نیمه مستقل و یا مستعمره معمول می‌باشد.

ماده ۲- تأمین استقلال سیاسی و اقتصادی و قضایی ایران به وسیله رواج آزادی و تثبیت اصول دموکراسی.

برای اجرای اصل فوق حزب دموکرات ایران اقدامات زیر را معمول خواهد داشت:

الف- تجدید نظر در قوانین مملکتی به منظور تطبیق آن با مقررات منشور ملل متفق و مصالح و مقتضیات جدید کشور.

ب- قطع مرور زمان نسبت به خیانتکاران کشور و محاکمه آنها.

ج- تجدید نظر در قانون انتخابات عمومی و بلدی و انجمن‌های ایالتی و ولایتی و تطبیق آن با موازین دموکراتیک با رعایت تساوی کامل جهت کلیه افراد ملت اعم از زن و مرد قطع نظر از مذهب و یا نژاد.

د- اصلاحات اساسی قضایی به منظور تأمین استقلال قضات و تفکیک حقیقی قوه قضایی از قوه مجریه.

ه- تفویض امور استان‌ها و شهرستان‌ها به اهالی به وسیله تشکیل انجمنهای ایالتی و ولایتی.

و- مبارزه شدید با هرگونه کهنه‌پرستی و سیاست ارتجاعی.

ماده ۳- اتخاذ سیاست جدید کشاورزی به منظور افزایش ثروت مملکت و ایجاد آبادی و عمران و بهبود وضع دهاقین و زارعین.

حزب دمکرات ایران برای اجرای اصل فوق اقدامات زیر را معمول خواهد داشت:
الف- تقسیم مجانی خالصجات دولتی میان زارعین به منظور ازدیاد طبقه خورده مالک و تأمین رفاه و آسایش دهاقین.

ب- وضع مقررات راجع به تعیین روابط بین مالک و زارع به تناسب مقتضیات محل به منظور بهبود وضع دهاقین و ازدیاد سهم آنها.

ج- تشکیل شورای دهاقین در هر قریه و تعیین کدخدا به وسیله انتخاب از طرف شورا.

د- تأسیس آموزشگاهها و شعب بهداری در هر ده به منظور توسعه فرهنگ و تأمین سلامتی دهاقین.

ه- احیاء اراضی بایر و عمران املاک به وسیله حفر قنوت و احداث چاههای آرتزین و بستن سدها و استفاده کامل از رودخانه‌ها.

و- ایجاد مؤسسات تعاونی برای خرید محصول در هر بلوک به قسمی که زارعین حداکثر بهره را از حاصل دسترنج خود به دست بیاورند.

ز- ازدیاد سرمایه بانک کشاورزی و تأسیس شعب آن در کلیه نواحی مختلف کشور به منظور کمک با دهاقین و ترویج امور زراعت به وسیله انجام اقدامات ذیل:

۱- دادن مساعده به دهاقین و زارعین و مالکینی که استعداد مالی نداشته و یا خود مشغول زراعت هستند.

- ۲- ایجاد مزارع نمونه در هر ناحیه به منظور تربیت دهاقین.
- ۳- تأسیس مدارس کشاورزی در کلیه نواحی به منظور تعلیم عملی فنی فلاحت به دهاقین.
- ۴- ایجاد مؤسسات جهت مبارزه با آفات نباتی و حیوانی.
- ۵- حفظ جنگل‌های فعلی و ایجاد جنگل‌های جدید و توسعه آنها.

ماده ۴- استقرار اساس مالکیت روی موازین صحیح و عادلانه به وسیله وضع مقررات مخصوص.

حزب دموکرات ایران جهت انجام اصول فوق اقدامات زیر را معمول خواهد داشت:
الف- چون اساس مالکیت روی اصل تصرفات مالکانه استوار می‌باشد کسی را مالک می‌توان شناخت که به وسیله تصرفات مالکانه ملک خود را آباد کند.

ب- وظایف مالک جهت آبادی ملک زراعتی به قرار زیر است:

- ۱- کشت میزان معینی از اراضی ملک همه ساله که به وسیله مقررات مخصوصی میزان آن تعیین خواهد شد.
- ۲- ساختن خانه‌های دهاقین در املاک طبق نمونه که از طرف بانک کشاورزی تعیین خواهد گردید.

۳- تشریک مساعی با شورای دهاقین جهت توسعه فرهنگ و بهداشت طبق مقرراتی که وضع خواهد شد.

۴- هر یک از مالکینی که اقدام به تبدیل وسایل کشت با وسایط جدید موتوریزه بدارند و محتاج به کمک مالی باشند درخواست وام آنها در بانک کشاورزی تقدم خواهد داشت.

۵- هر مالکی اقدام به تأسیس قنوات جدیدی نماید و یا قنوات ملک خود را دایر بدارد، مورد تشویق مخصوص بوده و در تقاضای وام از بانک کشاورزی نسبت به سایر وام‌خواهان تقدم خواهد داشت.

۶- هر مالک ملک اقدام به دایر نمودن اراضی بایره ملک خود نماید و مخصوصاً

باغات و تاکستان‌ها در این قبیل اراضی احداث بدارد از طرف وزارت کشاورزی مورد تقدیر واقع شده و بعداً به وسیله مؤسسه مخصوصی که با سرمایه بانک کشاورزی تأسیس خواهد شد برای هر هکتار زمین که دایر می‌شود جایزه نقدی پرداخته خواهد شد و به علاوه برای مدت پنج سال از هر گونه عوارض مالیاتی معاف می‌شوند.

۷- هرگاه مالک اراضی بایره با فراهم بودن وسایل در مدت معینی که قانون تعیین خواهد داشت در دایر نمودن اراضی مسامحه نماید، به موجب قانون طبق نقشه برداری که خواهد شد این اراضی از مالکیت خصوصی خارج شده و تحت اختیار شورای دهاقین بلوک واقع می‌شود که با کمک مالی بانک کشاورزی آباد و دایر شوند و بین دهاقین مطابق آیین‌نامه مخصوص تقسیم گردند.

۸- وظایف مالک جهت آبادی اراضی لم‌بزرع اطراف شهرها به قرار زیر است:

۱- محصور نمودن و دیوارکشی اراضی مزبور.

۲- آباد نمودن اراضی به وسیله احداث باغ و حفر چاه و یا قنات طبق مقرراتی که وضع خواهد شد.

د- برای انجام آبادی و عمران املاک و اراضی مدت معینی فرصت طبق مقررات مخصوصی به مالکین داده می‌شود و هرگاه پس از انقضای موعد مقرر مالکینی یافت شوند که از انجام امور عمران و آبادی خودداری نموده باشند، باید موافق مقررات مخصوصی املاک و یا اراضی آنها را به میزانی محدود نمود که قادر به آبادی باشند و بقیه را در مدت معینی یا خود فروخته و یا به نفع مالک بوسیله مزایده از طرف بانک کشاورزی به فروش می‌رسد.

ماده ۵- تجدید نظر در سیاست مالی و وضع مالیات متناسب با مقتضیات کشور.

حزب دمکرات ایران جهت انجام اصل فوق اقدامات زیر را معمول خواهد داشت:

الف- وضع مالیات ارضی به طریقی که هر هکتار زمین در ایران دایر و بایر به تناسب

مقتضیات مکان مالیات معینی همه ساله به خزانه کشور بدهد.

ب- وضع مالیات تصاعدی بر اراضی بایر و سرمایه‌های بزرگ و راکد.

ج- وضع مالیاتهای غیرمستقیم سهل الوصول به نحوی که مضر به مصالح و منافع مصرف کنندگان بی بضاعت نباشد.

د- تجدید نظر در بودجه وزارتخانه‌ها به وسیله تعیین میزانی که از درآمد کل کشور با در نظر گرفتن احتیاجات واقعی و مقتضیات می‌توان به هر وزارتخانه اختصاص داد.
ه- حذف مخارج غیر ضروری دولت.
و- وضع مالیات برای کسانی که ثروت خود را به کشورهای خارجه انتقال می‌دهند.

ماده ۶- توسعه و بسط امور صنعتی و بازرگانی با توجه به ازدیاد صادرات.

حزب دموکرات ایران جهت انجام اصول فوق اقدامات زیر را معمول خواهد داشت:
الف- حمایت مصنوعات داخلی تا به وسیله آن صنایع کارخانجات داخلی بتواند رشد نماید.

ب- تشویق صادرات و ایجاد حداکثر تسهیلات از طرف دولت جهت صادرکنندگان.
ج- تأسیس بحریه تجارتنی.

حزب دموکرات ایران برای تثبیت صنایع کشور و تأمین استقلال واقعی ایران جهت توسعه صنایع موجود و ایجاد صنایع جدید اقدامات زیر را معمول خواهد داشت:
الف- بسط و تکمیل کارخانجات دولتی و معادن.

ب- تجدید نظر در امور اداری صنایع موجود و تنظیم آن روی اصول بازرگانی با رعایت صرفه‌جویی کامل.

ج- تأسیس کارخانجات بزرگ هیدروالکتریک.

د- نظارت دولت در امور کلیه کارخانجات به منظور حفظ و تأمین مصالح طبقه مصرف کننده.

ماده ۷- تجدید نظر کامل در تشکیلات دادگستری کشور.

حزب دموکرات ایران برای اجرای اصل فوق اقدامات زیر را معمول خواهد داشت:
الف- الغای کلیه مقرراتی که موجب تأخیر دادرسی گردیده و وضع و تدوین قوانین،

به منظور سرعت جریان دادرسی.

ب- وضع مجازات اعدام جهت مختلسین اموال دولتی و عناصر رشوه خوار.

ج- الغای محاکم و قوانین اختصاصی.

د- تأسیس محاکم سیار در نقاط مختلف کشور به منظور سرعت رسیدگی به تظلمات

مردم.

ه- تثبیت اصل استقلال قضات و تأمین کامل زندگی آنها به وسیله مزایای خاص.

ماده ۸- اصلاحات سریع و اساسی در امور بهداشت و فرهنگی کشور و اجرای قانون

تعلیمات اجباری مجانی عمومی و ایجاد مؤسسات بهداشتی مجانی جهت استفاده مردم

در سرتاسر ایران.

حزب دموکرات ایران جهت اجرای اصل فوق در قسمت بهداشت اقدامات زیر را

معمول خواهد داشت:

الف- اختصاص سی درصد از بودجه کل کشور به نحو مساوی جهت امور بهداشت و

فرهنگ.

ب- آغاز مبارزه شدید با مالاریا در سرتاسر کشور، بوسیله خشک کردن باطلاحا و

معالجه مجانی بیماران با تشریک مساعی شورای دهاقین.

ج- لوله کشی آب در تمام شهرها.

د- منع کشت تریاک و وضع مالیات های سنگین بر نوشابه های الکلی.

ه- تشویق ورزش به وسیله ایجاد مؤسسات ورزشی.

حزب دموکرات ایران جهت اجرای اصل فوق در قسمت فرهنگ اقدامات زیر را به

عمل خواهد آورد:

الف- آغاز مبارزه شدید با بیسوادی به وسیله تأسیس کلاسهای اکابر در شهرستانها

و استانها و سربازخانهها و اجرای قانون تعلیمات اجباری.

ب- تغییر برنامه تدریسی وزارت فرهنگ و تطبیق آن با موازین دمکراتیک و اصول

جدید.

ماده ۹- ایجاد روح فعالیت در سرتاسر کشور به وسیله تهیه کار جهت بیکاران و آغاز تبلیغات مقتضی جهت ترویج وطن پرستی و شهامت میان افراد با توجه مخصوص به ایالات و عشایر به وسیله تأسیس وزارت اصلاحات و کار و تبلیغات.

حزب دموکرات ایران جهت اجرای اصل فوق اقدامات زیر را معمول خواهد داشت:
الف- آغاز و اجرای اصلاحات بزرگ اقتصادی و اجتماعی و کشاورزی در سرتاسر کشور به منظور تحکیم و ازدیاد ثروت ملی و ایجاد کار.

ب- راهنمایی و تربیت مردم و تهذیب اخلاق عمومی به وسیله تبلیغات مناسب «رادبو و نمایشات و سینما».

ج- تأسیس بیمه اجباری جهت عموم کارگران در سرتاسر ایران.

ماده ۱۰- تجدید نظر در تشکیلات و سازمان‌های نیروهای تأمینیه کشور یعنی ارتش، نگهبانی و شهربانی

حزب دموکرات ایران جهت اجرای اصل فوق اقدامات زیر را معمول خواهد داشت:
الف- تقلیل موقتی ارتش از لحاظ کمیت و توسعه آن از حیث کیفیت.

ب- تأمین معاش افسران و افراد قوای تأمینیه به نحو آبرومند.

ج- توسعه قوای نگهبانی و شهربانی و تهیه وسایل جدید موتوریزه کامل جهت آنها و تأسیس گارد ملی نگهبانی.

ماده ۱۱- توسعه و تکمیل وسایل ارتباطیه کشور.

حزب دموکرات ایران جهت اجرای اصل فوق اقدامات ذیل را معمول خواهد داشت:

الف- احداث راه‌های جدید شوسه بین ایالات و اسفالت کلیه راه‌های شوسه موجوده.

ب- توسعه شبکه پستی و تلفونی و تلگرافی و ایجاد خطوط هوایی کشوری در

سرتاسر مملکت.

ج- تأسیس استاسیون‌های رادیو در شهرهای مختلف کشور.
د- اصلاح کلیه امور و وسایل ارتباطی طبق جدیدترین اصول متداول.

[۱۷۸ - ۱۰۹۰۰۱]

۳

[رئیس شهربانی کل کشور به نخست‌وزیر، ۱۴/مرداد/۱۳۲۵]

وزارت کشور، شهربانی کل کشور، تاریخ ۱۴/۵/۲۵، شماره ۴۰۱۴، فوری، محرمانه، مستقیم

جناب اشرف آقای نخست‌وزیر

برای اینکه شهربانی کل بتواند در مواقع دادن متینگ‌های حزبی از طرف حزب دموکرات ایران اقدامات احتیاطی لازم را به منظور حفظ مصالح عمومی و اجرای انتظامات قبلاً معمول دارد، مستدعی است امر و مقرر فرمایند کمیته حزب همیشه دو روز قبل از ایراد متینگ و یا تظاهرات و نمایشات مراتب را قطعاً به اطلاع این جانب برسانند، تا با بررسی‌ها و پیش‌بینی‌های لازم و مراعات موقعیت منظور تأمین گردد. والا اگر بدون اطلاع قبلی چنین مسایلی صورت گیرد و خدای نکرده اختلالی در امر انتظامی روی دهد مسئولیت آن به عهده شهربانی کل نخواهد بود. رئیس شهربانی کل کشور -
سرباس صفاری [امضا]

[۱۰۶ - ۱۰۹۰۰۱]

۴

[رئیس شهربانی کل کشور به نخست‌وزیر، ۵/آبان/۱۳۲۵]

وزارت کشور، شهربانی کل کشور، تاریخ ۲۵/۸/۵، شماره ۱/۶۹۹۱/۱۰۹۴۵، خیلی خیلی فوری است، محرمانه، مستقیم

جناب اشرف آقای نخست وزیر

با نهایت احترام حسب الوظیفه معایبی که اخیراً در وضع انتظامی شهر رخ داده است [را] به عرض مبارک می‌رساند:

چنانچه از نظر عالی گذشته است حزب دموکرات عده‌ای از افراد را به نام (گارد نجات) به لباس اونیفورم و بازوبند سه رنگ استخدام کرده که در کوی و برزن با چوب دستی حرکت و موجب جلب توجه مردم و عناصر مخالف شده اکثراً به ملاحظه مکالمات و انتقادات، منجر به زدو خورد بین آنها و افراد دیگر می‌گردد. از طرفی چون مأمورین انتظامی اکثراً مردمان ساده‌یی بوده و از جریان فعلی و موضوع مسبوق نیستند، حرکات خلاف قاعده آنها را به تصور اینکه از مقامات رسمی مأموریت دارند ندیده می‌انگارند. از همه عجیب‌تر دیشب (۲۵/۸/۴) ساعت ۱ که از گشت شبانه برمی‌گشتم یکی از همین نفرات با چوب دستی خود نزدیک پاس رسمی پاسبان به اتومبیل این جانب فرمان توقف داد و کارت عبور مطالبه نمود. البته دستور توقیف او داده شد ولی همین که از پاسبانان مأمور استیضاح شد که این اشخاص در ساعات ممنوعه اینجا چه می‌کنند و چه حق دارند که در وظیفه پلیس مداخله کنند، با نهایت سادگی پاسخ داد که اینها از حزب (توده) هستند و اونیفورم دارند بما نگفته‌اند که از آنها جلوگیری کنیم. این پاسبان و ژاندارم همراهش حتی تشخیص نمی‌دادند که حزب دموکرات کدام و توده کدام است و از این همه تشنت و هنگامه‌ها به کلی حیران و سرگردان مانده‌اند. به علاوه اونیفورم موجب شد که تصور کنند مجاز هستند در خیابان بگردند. حالا ملاحظه فرمایید ادامه این ترتیب چه اختلال و بی‌نظمی در شهر ایجاد خواهد نمود و در انظار بیگانگان چه صورتی خواهد داشت و آیا می‌توان در چنین موقع حساس و باریک و مرعوبیت مأمورین پلیس وظیفه انتظامی را صحیحاً انجام نمود. چون اطمینان دارد آن جناب اشرف

همواره به حفظ دیسپلین و مقررات و نظامات علاقمند و مقید می‌باشند، بنابراین مستدعی است به منظور حفظ آرامش و تقویت نیروی انتظامی و رفع نگرانی عموم و جلوگیری از حوادث آتی محقق‌الوقوع که همواره مورد توجه خاص آن جناب اشرف می‌باشد، این جمعیت را از پوشیدن اونیفورم ممنوع و این امر را متروک سازند. رئیس شهربانی کل کشور- سرپاس صفاری [امضا]

[حاشیه] فرمودند آقای شاهنده دستور لازم به مأمورین بفرمایند که از این گونه اقدامات جلوگیری شود. ۲۵/۸/۱۱

[۱۰۹۰۰۱ - ۸۳]

۵

[گزارش به رهبر کل حزب دموکرات ایران، ۱۹/آذر/۱۳۲۵]

حزب دموکرات ایران، دفتر رهبر کل، تاریخ ۱۹/۹/۱۳۲۵، شماره ۱۷

گزارش

مفتخراً به شرف عرض پیشگاه مبارک می‌رساند به منظور حل اختلاف در انتخاب مسئولین امور شورای سندیکاهای کارگران جلسه در ساعت ۸ بعد از ظهر ۲۵/۹/۱۸ با حضور هیأت منتخبه کمیته مرکزی تشکیل گردید:

پس از افتتاح جلسه آقای شاهنده تذکر دادند چون زندگانی و حیثیت و شئونات شخص من در اختیار بندگان حضرت اشرف آقای قوام السلطنه بوده و در مقابل اوامر معظم‌الیه کوچکتزین اراده‌ای از خود ندارم و نخواهم داشت و با این که امر و مقرر فرموده‌اند آقایان صادقی و آرامش برای رفع اختلاف موجوده مطالعه نموده و قضیه را حل نمایند ولی چون صریحاً فرمودند (شاهنده هم در مقابل تصمیم متخذه راضی خواهد بود) بنابراین به هیچ وجه احتیاجی نیست که آقایان صادقی و آرامش در این

موضوع اقدامی نمایند و بنده خودم را در اختیار هیأت عامله شورا می‌گذارم که هر نوع خدمت و سمتی را مقرر دارند بدون کوچکترین اعتراض یا عدم رضایت با نهایت صمیمیت قبول و در اجرای آن اقدام نمایم. پس از این که هر یک از حضار شرح لازم در اطراف وظایف و خدمات محوله به هیأت عامله شورا بیان نمودند به اتفاق آراء مشاغل و وظایف هر یک از افراد هیأت عامله را به شرح زیر و طبق صورت مجلس که تلواً از لحاظ مبارک می‌گذرد تعیین نمودند:

۱- آقای شاهنده دبیر اول شورا ۲- آقای شریف امامی دبیر دوم شورا ۳- آقای مهندس میرافضلی دبیر سوم شورا ۴- آقای مهندس مهیمن رئیس کمیسیون تشکیلات ۵- آقای مهندس مینو رئیس کمیسیون تبلیغات ۶- آقای مهندس انصاری رئیس کمیسیون بازرسی ۷- آقای مهندس سدهی رئیس کمیسیون امور بین‌المللی ۸- آقای صادقی رئیس کمیسیون مالی و خزانه‌داری کل (ضمناً امور اطلاعات شورا را نیز عهده‌دار خواهند بود) ضمناً هیأت عامله شورا از پیشگاه مبارک استدعا دارند که امر و اجازه فرمایند موقعی متفقاً در پیشگاه مبارک شرف حضور یافته برنامه و عملیات هیأت را به شرف عرض مبارک برسانند. محض استحضار خاطر مبارک عرض شد.

[۱۵۲-۱۰۹۰۰۱]

[عضو هیأت مدیره سازمان زنان حزب دمکرات ایران به قوام السلطنه،
۲۷/آذر/۱۳۲۵]

۶

جناب اشرف آقای نخست‌وزیر

با نهایت احترام معروض می‌دارد بهترین پاداشی که اعضاء حزب دموکرات ایران از مساعی و فعالیت‌های خود حاصل می‌کنند همانا توجه مخصوص حضرت اشرف است. چون مناظره این بنده در روز جشن صد روزه حزب دموکرات ایران مورد پسند و

تشویق حضرت اشرف واقع گردید و موجبات مباحثات و تشویق این بنده فراهم شد در شب پنجشنبه ساعت ۷ $\frac{۱}{۴}$ به تاریخ ۲۱ آبان خطابه‌ای تحت عنوان پیام به خواهران آذربایجانی در رادیو تهران ایراد خواهم نمود. امیدوارم که به سمع مبارک حضرت اشرف بگذرد و مورد پسند و تشویق این جانبه قرار گیرد. ناهید فخرایی

عضو هیأت مدیره سازمان زنان حزب دمکرات ایران

[۲۷-۱۰۹۰۰۱]

۷ [شهردار تهران به موسوی زاده معاون کل نخست وزیر، ۲۱/مرداد/۱۳۲۶]

شهرداری تهران، شماره ۹۷۸۶/۳۰۶۱/۹۰۲، تاریخ ۲۶/۵/۲۱

جناب آقای موسوی زاده معاونت کل نخست وزیری

متجاوز از یک سال است محل کافه و باغ شهرداری را با اثاثیه محتوی آن که متعلق به شهرداری تهران است، حزب دمکرات ایران در اختیار گرفته، برای تنظیم سند اجاره با حزب مزبور مکاتبه گردیده [است] اینک تمنی دارد امر و مقرر فرمایند در تنظیم سند اجاره محل مزبور و تهیه صورت ریز^(۱) اثاثیه موجود در آنجا طبق مقتضیات اقدام فوری به عمل آید.

از طرف شهردار تهران - محمد وثوقی [امضا]

[۱۲۰-۱۰۹۰۰۱]

۸ [رئیس سابق کمیسیون مالی حزب دموکرات به قوام السلطنه، ۵/مهر/۱۳۲۶]

وزارت پست و تلگراف و تلفن، تلگراف، شهری، شماره تلگراف ۵۷، تاریخ اصل ۵، تاریخ وصول ۷/۵

مقام منیع جناب اشرف آقای قوام السلطنه نخست‌وزیر و رهبر معظم حزب دموکرات، برای هزینه ایاب و ذهاب تشکیل سندیکا‌های کارگری اصفهان آقای عباس شاهنده ۱۲۹۹۸ ریال از این جانب گرفته، در مقابل به صندوق سندیکا حواله داده است. آنچه مراجعه می‌کنم موفق به اخذ پولی که در قبال [آن] ائاثیه خانام را برای پیشرفت حزب رهن گذاشته‌ام نمی‌دهند. آیا زحماتی که این جانب در حزب دموکرات که به رهبری جناب اشرف اداره می‌شود، متحمل شده‌ام با این ترتیب باید جبران شود. استدعای بذل توجه مخصوص دارد.

رئیس کمیسیون مالی سابق حزب دموکرات - ریاحی نژاد

آدرس: خیابان پهلوی - عمارت سرلشکر بوذر جمهوری - اداره رسیدگی به حسابهای بازرگانی دولت
[حاشیه] ملاحظه شد، اگر مطلبی از شاهنده دارد باید مستقیماً به او مراجعه کند.

[۱۰۹۰۰۱ - ۸۶]

۹ [خانم افراشته به نخست‌وزیر، ۹/آبان/۱۳۲۶]

وزارت پست و تلگراف و تلفن، تلگراف، از تهران به ط، شماره تلگراف ۱۴۳، تاریخ اصل ۹، تاریخ وصول شب ۸/۱۰

به عرض جناب اشرف نخست‌وزیر ایران، این کمیته موجول افراشته از حضرت اشرف استدعا دارم به داد بنده برسید. خانه واقع در خیابان فردوسی که سه دانگ آن متعلق به این کمیته می‌باشد [را] دو سال است حزب دموکرات ایران تصرف و یک دینار نداده‌اند. مکرر به عرض رسیده هرچه دستور فرمودید اطاعت نشده امر زندگانی بنده باید از همین اجاره بگذرد. یا خانه‌ام را بدهند و یا اجاره. مالیات دارد، بنایی دارد. منتظر امر فوری حضرت اشرف می‌باشم. موجول افراشته

[حاشیه] جناب آقای محمود محمود یک نسخه از تلگرام بانو موجول افراشته راجع به اجاره منزل مشارالیه به ضمیمه برای ملاحظه و اقدام مقتضی و صدور پاسخ ایفاد می‌گردد.

از طرف نخست‌وزیر [امضا]

[۱۰۹۰۰۱-۸۶]

[متن نامه برای اعضای کمیته مرکزی حزب دمکرات ایران، ۲۵/آبان/۱۳۲۶]^(۱) ۱۰

دفتر نخست‌وزیر

خواهشمند است روز چهارشنبه ۲۷/۸/۲۶ ساعت ۶ بعد از ظهر برای انتخاب اعضای کمیته مرکزی در باشگاه حزب دمکرات ایران حضور به هم رسانند.

رهبر کل

مجلس

جناب آقای سردار فاخر حکمت

" " موسوی زاده

مجلس

" " صادقی

جناب آقای فروهر

۱ - متن فوق، پیش‌لویس نامه ای است که برای فعالین و کارهای درجه اول و عمدتاً اعضای کمیته مرکزی حزب که اسامی آنها در فوق آمده است ارسال شده است.

مجلس	جناب آقای سیدهاشم وکیل
	" " محمدولی میرزا فرمانفرمائیان
مجلس	" " محمود محمود
مجلس	" " رضا آشتیانی زاده
	" " دکتر افخم حکمت
شهرداری	" " عباس شاهنده
دبیرخانه حزب	" " حسن ارسنجانی
	" " کاظم نراقی
روزنامه نجات ایران	" " فروزش
روزنامه ستاره	" " احمد ملکی
	— آقای منوچهر فرمانفرمائیان
توسط آقای شاهنده	" — نورالدین آشتیانی
" "	" — علیرضا ثقفی
" "	" — ابراهیم افتخار
" "	" — منوچهر قبائی
" "	" — ابوالحسن ورزی
مسافرت	" — اسفندیار بزرگمهر
	" — حمید رضوی
مجلس	" — ابوالقاسم امینی
وزارت خارجه	" — رضا صفی نیا
	" — دکتر نصیری
آقای شاهنده	" — مهندس میرافضلی
" "	" — جعفر شریف امامی
	" — محمد درخشان
مجلس	آقای مهندس خسرو هدایت

منزل آقای بهار	" قهرمان
	" فرهنگ
	" دکتر حسین پیرنیا
به وسیله آقای شاهنده	" دکتر افراشته
" "	" منصور افراشته
" "	" فاضل سرجوئی
" "	" مهندس نیرنوری
" "	" مهندس مهیمن
" "	" قریب

۱۱ [اعلامیه فراکسیون دموکرات در مجلس شورای ملی، ۱۴/آذر/۱۳۲۶]

اعلامیه فراکسیون دموکرات ایران

تردید نیست که یگانه حافظ و نگهبان مشروطیت و حکومت ملی ایران احترام و عمل به مواد قانون اساسی ایران است و بدون شک مهمترین وظیفه مجلس شورای ملی که به حکم همان قانون اساسی، مظهر اراده ملت و مرجع صلاحیتدار وضع قوانین و تعیین سرنوشت مملکت است؛ حفظ همین قانون و مراقبت کامل در حفظ و اجرای اصول آن خواهد بود.

نمی توان انکار نمود که اگر مجلس شورای ملی در ایفاء این وظیفه کوچکترین مسامحه روا دارد، کمترین تخلف و انحرافی را از اصول قانون اساسی جایز شمارد و در موقعی که برخلاف آن عمل و اقدامی مشاهده نماید ساکت بنشیند، از نظر حفظ منافع و مصالح کشور و ملت ایران، بزرگترین خطای جبران ناپذیر را مرتکب شده است. عموم عقلای قوم و تمام کسانی که با عقل و منطق سروکار دارند هم رأی و هم

عقیده‌اند که اگر اصول قانون اساسی در یک کشور مشروطه مورد اجرا و عمل قرار نگیرد و نقض آن به سهولت امکان‌پذیر باشد، شک نیست که به تدریج حکومت ملی ضعیف خواهد شد.

به طوری که بر عامه ملت ایران روشن است پس از افتتاح مجلس پانزدهم با انجام یافتن تشریفات مصرح در قانون و به اکثریتی معتنی به دولت حاضر انتخاب و مورد اعتماد مجلس شورای ملی قرار گرفته و مشغول به کار گردیده و بدیهی است که برکنار شدن این دولت نیز باید با انجام همان تشریفات قانونی امکان‌پذیر باشد و بدون تردید تمام آقایان نمایندگان محترم مجلس شورای ملی از اکثریت و اقلیت و منفرد همگی در این موضوع متفق و متحد هستند.

مطابق اصل ۶۷ قانون اساسی «در صورتی که مجلس شورای ملی به اکثریت تامه عدم رضایت خود را از هیأت وزراء یا وزیری اظهار نماید آن هیأت یا آن وزیر از مقام وزارت منعزل می‌شود.» به طوری که ملاحظه می‌شود برای برکنار کردن دولتی، که خود مایل به ادامه خدمت باشد، تنها راه قانونی آنست که اکثریت مجلس شورای ملی با انجام تشریفات قانونی عدم رضایت و اعتماد خود را اعلام دارد. از مدتی به این طرف عده‌ای از روزنامه‌ها با عبارت‌های بسیار زننده و اهانت‌آمیز به دولت حاضر حملات بسیار شدید و تند نموده و اظهار عقیده می‌کنند که دولت در مجلس شورای ملی واجد اکثریت نیست و اصرار و ابرام می‌نمایند که دولت از کار برکنار شود.

قسمتی از آقایان نمایندگان محترم مجلس شورای ملی نیز منفرداً و یا جمعاً با کنایه و یا با صراحت اظهار می‌دارند که دولت از داشتن اکثریت در مجلس محروم است و باید برکنار شود.

تصدیق می‌فرمائید که هیچ یک از این دو امر نمی‌تواند مشخص قانونی عدم وجود اکثریت رأی دولت در مجلس شورای ملی شمرده شود. و دلیل آن هم با آن همراه است. هیچ کس نمی‌تواند منکر این موضوع باشد که هر دولتی در میان ارباب مطبوعات مخالفینی دارد و اگر فرض کنیم با هیاهو و جار و جنجال و حمله و تعرض‌های شدید و زننده در روزنامه‌ها بتوان دولتی را ساقط نمود هیچ مانعی ندارد که بنابه تمایل مخالفین

همواره دولتها دستخوش زلزله و سقوط باشند و از این امر که بگذریم اگر این جریان برای سقوط دولتی کافی باشد و فرض شود عده‌ای از افراد در کشور و یا از خارج مثلاً مخالف با وجود مجلس شورای ملی یا رژیم مشروطیت در کشور باشند و بخواهند منظور خود را از پیش ببرند کفایت با تحمل هزینه‌های گزاف هم که باشد روزنامه‌های زیادی را عامل انجام منظور خود قرار دهند و با انتشار یک سلسله مقاله‌های هیجان‌انگیز و حاد در مدتی کوتاه به مقصد خود برسند و زیان برقراری یک چنین وضعی در کشور بر هیچکس پوشیده نیست و همچنین کمتر دولتی است که یک عده وکلای مخالف در مجلس شورای ملی نداشته باشد و اگر بنا باشد با اظهار و مخالفت آنها دولت از کار برکنار شود، هیچ دولتی نخواهد توانست در این مملکت به انجام کاری موفق شود و مدام دستخوش زلزله و معرض تهدید به سقوط خواهد بود. و در این صورت عموم افراد و طبقات اصلاح طلب کشور مأیوس و نومید می‌گردند و به تدریج افکار عمومی که خواهان اصلاحات کشور است و ملاحظه می‌کند که با زلزله و عدم ثبات دولتها غیرممکن است اصلاحاتی صورت گیرد از رژیم مشروطیت و مجلس شورای ملی مأیوس و دلسرد خواهند گردید.

بنابر مقدمات بالا تنها راه حلی که برای رفع بحران و تشنجات فعلی و روشن کردن وضع دولت حاضر با رعایت اصول قانونی ممکن است اتخاذ نمود همانا رأی مجلس شورای ملی است که با تشریفات قانونی انجام گیرد و تکلیف قطعی دولت را معین نماید.

فراکسیون پارلمانی دمکرات ایران

تهران - ۱۴ آذر - ۱۳۲۶

[۱۰۹۰۰۱ - ۵]

قطعنامه

اعضاء حزب دموکرات ایران

حزب ما حزب شخصی نیست

ما آلت بی‌اراده در دست ناکسان نیستیم. انتخاب کمیته مرکزی حزب که چند روز پیش اعلام گردید، برخلاف آیین‌نامه حزبی صورت گرفته و اشخاصی که انتخاب شده‌اند هیچگونه سمتی از طرف ما نداشته و مورد اعتماد ما نیستند. ما ابطال و انحلال این کمیته دروغی را به موجب این قطعنامه اعلام نموده و تا تشکیل کنگره حزبی و انتخابات کمیته واقعی هیأت اجرائیه موقت را تشکیل می‌دهیم. هیأت اجرائیه موقت از طرف عموم افراد حزب مأموریت دارد که اموال و دارایی حزب را از دست غاصبین خارج ساخته و به حساب گذشته متصدیان امور حزبی دقیقاً رسیدگی کند.

سر و جان ما وثیقه تحقق آمال مقدس ملی و تصفیه و تقویت حزب نیرومند می‌باشد

یک سال ونیم پیش باقلوبی مالامال از امید و دل‌هایی سرشار از عشق میهن عزیز به مرانامه حزب دموکرات ایران گرویدیم و با سعی و همت و کوشش خستگی‌ناپذیر خود در اندک مدتی حزب را قوی و نیرومند ساختیم.

البته ما مانند جمعی سودپرستان و منفعت‌جویان برای تسکین خوارش‌های نفسانی و تأمین هوی و هوس‌های شیطانی و نزدیکی به مقامات صاحب قدرت وارد حزب دموکرات نشدیم.

ما که جان برکف در طول یک سال ونیم در شرایط بسیار سخت مبارزه و جانفشانی نمودیم، هدفی جز سعادت ایران عزیز و ترقی و اعتلای میهن گرامی و سربلندی پرچم مقدس کشور نداشتیم و فکر می‌کردیم:

حزب ما تمام قوای پراکنده ملی و تمام عناصر پاک و بی‌غرض و ایران‌دوست را که در

جستجو و در آرزوی تشکیل یک حزب صددرصد ملی و مصلح و ترقی خواه می باشد متشکل ساخته و با اجرای مرامنامه خود ایران عزیز را از ورطه بدبختی و مسکنت نجات داده و سعادت و نیکبختی حال و آینده مردم این دیار را تأمین خواهد نمود. ما به عشق ایران و به خاطر بقای ایران عزیز و به منظور تأمین سعادت و نیکبختی وطن مقدس خود در حزب دموکرات جمع شدیم و مغز و قلب و سر و جان خود را وثیقه تحقق آمال مقدس ملی خود قرار دادیم.

بدبختانه دیری نباید که برخلاف امیدها و انتظارات ما و علی رغم جانفشانیها و فداکاریها و احساسات و افکار معصوم ما یک عده عناصر ناصالح و ناپاک و منفعت پرست در حزب ما راه یافتند و جمعی دیگر که خود را از آغاز برخی میهن [پرست؟] و فدایی ایران می خواندند همین که موقع و مقام و نفوذ و مرتبه ای یافتند، ماسکها را از چهره ملعنّت بار خود برداشته و حزب مقدس ما را عرصه مطامع شوم و مقاصد و اغراض پلید خود ساختند و در پنهان و آشکار به نیرنگ و دسیسه پرداخته و به نام و به اسم حزب مقدس ما مشغول معاملات و زد و بندهایی شدند که تمام مردم کشور از آن کم و بیش آگاهند و طشت رسوایی ایشان از بام چرخ افتاده است.

هر قدر این فجایع و گناهکاریها که ابتدا ما آنرا تبلیغات مخالفین خود می پنداشتیم بیشتر و بهتر آشکار می شد، اعتماد و اطمینان افراد حزبی متزلزل تر می گردید. و صدای شکوه و اعتراض ما بلندتر می شد. نیرنگ بازان دسیسه کار هر زمان در برابر ایرادها و اعتراضات ما را اغفال نموده و به وعده و نوید به فریب و نیرنگ تازه ای متوسل شده سعی می کردند با چرب زبانی ما را اغفال نموده امیدوار سازند. و مکرر می گفتند که با تشکیل کنگره حزبی که بر طبق تمایلات و اراده افراد حزب تشکیل خواهد شد حزب تصفیه خواهد گشت و دست عناصر ناپاک و ناصالح برای همیشه از دامان حزب کوتاه می گردد. ولی چون این وعدهها هیچوقت صورت تحقق نیافت روز بروز نومیدی افراد حزبی بیشتر می گردید و محیط پر جوش و خروش و پر از فعالیت و احساسات حزب ما خاموش تر و بی رونق تر می گردید.

با این همه که علت العلل این پیش آمدها را عدم صلاحیت و تقوای چندتن از اعضاء

کمیته مرکزی می‌دانستیم امیدوار بودیم که با انحلال کمیته ناجور و غیر متجانس حزبی یک قدم اساسی در اصلاح و تصفیه حزب و تجدید سازمان آن برداریم و هنگامی که عمر منحوس کمیته به پایان رسید، از گوشه و کنار گرد آمده و تصمیم گرفتیم که نگذاریم ثمره یک سال ونیم رنج و مشقت ما به هدر رفته و نتیجه آن همه جانبازی و فداکاری و رنج‌های شب و روز ما پایمال و موجب شود فقط جمعی بدنام و بی سابقه صاحب نفوذ و مقامی شوند. به همین جهت عده حاضر مجمعی از افراد صالح و فعال و باایمان حزبی به نام شورای عالی تشکیل داده و فعالیت جدیدی برای اصلاح امور حزبی خود آغاز نمودیم و عمده هدف ما از تشکیل این شورا این بود که نگذاریم ناکسان و بداصلاحان که منفور افراد حزب و عموم مردم کشورند در کمیته راه یابند. ولی ناپاکان همین که از تشکیل این شورا و اهتمام و بیداری افراد حزبی آگاه شدند و فهمیدند که دوران آقای آنان به زودی به پایان خواهد رسید بلکه به حساب گذشته آنها هم دقیقاً رسیدگی به عمل خواهد آمد با عجله و بدون انجام تشریفات و مقررات آیین‌نامه حزب درصدد انتخاب کمیته مرکزی برآمده و با حضور جمعی از افراد فراکسیون حزبی و تنی چند از مؤسسين حزب یک کمیته قلابی و دروغی که ابداً و بهیچوجه مورد اعتماد و اطمینان افراد حزب دموکرات ایران نیست تشکیل دادند نه در صورتیکه طبق ماده ۱۸ آیین‌نامه حزبی کمیته مرکزی حزب می‌باید به وسیله کنگره عمومی که مرکب از نمایندگان کمیته‌های محلی است انتخاب گردد.

ضمناً این گروه ناصالح برای اینکه پرده‌ای بروی اعمال شرم‌آور خود بکشند و یکبار دیگر ما را اغفال نمایند چند تن از اشخاص نیکنام و مورد اعتماد را هم در کمیته انتخاب کردند. همین که نتیجه این انتخابات دروغین ننگین روشن و نام‌اعضاء کمیته مرکزی اعلام گردید ما یکبار دیگر با کمال صراحت بدین انتخابات اعتراض نموده و به وسیله آقای شریعت‌زاده که عنوان معاونت رهبرکل را احراز کرده‌اند اعتراض خود را به سمع رهبرکل حزب و سایرین رسانیده و پیشنهاد نمودیم که ما انتخابات کمیته مرکزی را صحیح نمی‌دانیم و باید انتخاب کمیته مرکزی همان طور که در آیین‌نامه پیش‌بینی شده از طرف کنگره حزبی به عمل آید ولی بدیهی است گوش شنوایی برای شنیدن اعتراضات ما

نبود و حتی معلوم شد آقایانی که متأسفانه باید اعتراف کنیم بدوشهای ما سوار شده و به مقاماتی که می‌خواستند نایل شده‌اند و مرام و هدفی هم در زندگی جز این ندارند باک ندارند از اینکه حزب بکلی منحل شود و اساس آن برچیده گردد. غافل از این که ما با همان ایمان راسخ و عزم استوار و سرسختی که از روز آغاز تشکیل حزب دموکرات ایران نشان دادیم اکنون نیز آماده مبارزه بوده و هرگز اجازه نمی‌دهیم حزب ما برچیده شود حزب ما حزب شخصی یا اشخاص معین و معلوم‌الحال نبوده و نیست و آنچه ما را در این حزب گرد آورده تمایلات خاص این و آن نبوده بلکه مرام و هدفی بوده که ما آنرا مرام و هدف ملی خود میشناسیم و تا پای جان برای پیش بردن آن و تقویت حزب خود آماده می‌باشیم.

منتها اکنون در قدم اول وظیفه خود را تصفیه و تجدید اصلاح سازمان حزب خود می‌دانیم و آنچه را یک سال ونیم فریاد کردیم و خواستیم و فقط وعده اجرای آنرا به دروغ شنیدیم اکنون خود با نیروی عزم و ایمان خود عملی خواهیم کرد و باک نداریم از اینکه در راه اجرای این مقصود تا آخرین قطره خون خود را نثار کنیم از اینرو به وسیله این قطعنامه:

اولاً- انحلال و ابطال کمیته غیر صالح را که به نام کمیته موقت مرکزی حزب دموکرات ایران معرفی کرده بودند اعلام نموده و نه نفر آقایان:

گنجة - هدایت - مهندس رضوی - دکتر بقایی - دکتر افخم - حکمت - دکتر راجی - دکتر طباطبائی - اردلان - محمدعلی مسعودی [را] به نام هیأت اجرائیه موقت حزبی تعیین نموده و به این هیأت مأموریت می‌دهیم که علاوه بر اداره امور حزبی و انجام وظایف کمیته مرکزی عاجلاً اقدام به تشکیل کنگره حزبی نموده و انتخاب کمیته مرکزی را طبق مقررات آیین‌نامه معمول دارند.

ثانیاً- به هیأت موقت مأموریت داده می‌شود که برای جلوگیری از هر گونه سوءاستفاده از وجوه موجودی صندوق و اموال حزبی اعم از وجوه نقدی که در بانکها موجود است و یا چاپخانه که از پول حزب و در حقیقت سرمایه ما خریداری شده اقدامات لازم را نموده و چنانچه افرادی که خود را کمیته مرکزی حزب دموکرات ایران خوانده‌اند بخواهند اقداماتی برخلاف این منظور نمایند شدیداً و به وسایل مقامات قانونی از اقدامات آنها جلوگیری

نمایند.

ثالثاً- هیأت اجراییه موقت موظف است که عاجلاً به حساب امور مالی حزب و چاپخانه و عملیات کمیسیون مالی گذشته رسیدگی نموده و اوراق و اسناد و دفاتر را از مستصدیان سابق تحویل بگیرد.

رابعاً- هیأت اجراییه موقت موظف است فوراً به تصفیه حزب پرداخته و نسبت به جلب افراد صالح ناراضی که از حزب کنار رفته اند اقدام مؤثر و مقتضی به عمل آورد.

در خاتمه عموم افراد حزبی با ابراز اعتماد و اطمینان کامل نسبت به فرد فرد اعضاء و افراد هیأت اجراییه موقت انتظار دارند که هیأت مزبور از همین امروز با کمال قوت و قدرت انجام وظایف خود را آغاز نموده و در هر حال مطمئن به تقویت و پشتیبانی عموم افراد حزب که هر آن در انتظار اقدامات هیأت موقت است باشند.

زنده باد ایران عزیز- برقرار باد حزب مقدس دمکرات ایران - مرده باد کسانی که عالماً و عامداً به حزب مقدس ما خیانت کردند.

[۱۰۹۰۰۱ - ۸]

اصفهان

۱۳

[اعلامیه حزب دمکرات ایران، کمیته اصفهان، ۳/شهریور/۱۳۲۵]

ضمیمه روزنامه اصفهان، ۲۵/۶/۳

اعلامیه حزب دمکرات ایران

استان دهم

برای اینکه به دسائس و حیل فتنه جویان زشت کردار و آشوب طلبان نفع پرست این شهر خاتمه داده شود حزب دموکرات ایران در استان دهم اعلام می دارد:

حزب دمکرات ایران حزب توده را یک سازمان آزادیخواه و افراد آنرا مجاهدین جبهه آزادی می داند و یقین دارد با افراد حزب دموکرات ایران این استان در مقابل قوای خطرناک ارتجاع صف واحدی تشکیل می دهند. این فتنه جویان نفع پرست شر اندیش باید بدانند بزرگترین دسیسه آنها کوچکترین تأثیری در صف آزادیخواهان نمی تواند ایجاد کند.

عضو کمیته مرکزی حزب دموکرات ایران

محمود محمود

[۱۰۹۰۰۱ - ۳ - ۱۸۲]

[گزارش مسافرت معاون رهبرکل حزب دمکرات ایران به اصفهان،
۱۶/ شهریور/ ۱۳۲۵]

وزارت پست و تلگراف و تلفن، از اصفهان به ط، شماره تلگراف ۴۵۳، تاریخ اصل ۱۶، تاریخ
وصول ۱۶

ساعت ۱۵ خیلی خیلی فوری است مستقیم کاخ بیلاقی وزارت امور خارجه آقای
بزرگمهر. خبر ورود و نطق هایی که شده، اینک تقدیم حسب الامر ساعت ۷ و ۹ در رادیو
پخش شود به جراید هم داده شود کارها را به طوری که صحبت فرمودند عمل می نمایم
آسوده خاطر باشید قربانت خبر حرکت فراموش نشود. نمره ۴ سیار کاظم نراقی
در میدان فرودگاه کلیه رؤسای ادارات لشکری و کشوری و رجال و محترمین و
مدیران جراید و مخبرین و نمایندگان طبقات مختلف شهر و نمایندگان سازمان های

مختلف حزب دموکرات ایران حضور داشتند به محض فرود آمدن هواپیما از طرف افراد حزب دموکرات ایران فریاد زنده باد ایران، زنده باد استقلال ایران زنده باد رهبرکل حزب دموکرات ایران جناب اشرف آقای قوام السلطنه، زنده باد معاون رهبرکل حزب دموکرات ایران جناب آقای مظفرفیروز، بلند شد و مخبرین و مدیران جرأید شروع به عکس برداری نمودند. سپس آقای تقی قاضی یکی از افراد کادر رهبری حزب دموکرات ایران در اصفهان به نمایندگی از طرف کلیه افراد حزب در مقابل جناب آقای مظفرفیروز شرحی بدین مضمون ایراد نمودند، تشریف فرمایی جناب آقای مظفرفیروز معاون رهبر معظم و محبوب حزب نیرومند دموکرات ایران را با نهایت ادب و احترام از طرف سازمان حزب دموکرات ایران در استان دهم تبریک عرض می‌کنم. ملت ایران فداکاری آن رهبر معظم را در راه تأمین استقلال واقعی و تعمیم آزادی و تقویت نهال دموکراسی در ایران فراموش نکرده و تاریخ ایران خدمات برجسته آن جناب را با حروف برجسته ثبت خواهد نمود. استقبال شدیدی که از طرف آزادی خواهان با قلبی امیدوار و سرشار از احساسات پاک از حزب دموکرات ایران به عمل می‌آید نشانه حق شناسی و اعتماد کامل آنها به درایت و کفایت و وطن پرستی آن رهبر معظم و محبوب می‌باشد در این موقع که با تشریف فرمایی خود بزرگترین افتخار را نصیب شهرستان تاریخی اصفهان و عموم آزادی خواهان فرموده‌اید اطمینان می‌دهم که وارثین تمدن درخشان و میراث گرانبهای صفوی ثابت کند که برای حفظ عظمت تاریخی و میراث نیاکان خود در تحت لوای مقدس حزب نیرومند دموکرات ایران آماده بوده و به مزدوران خارجی و بیگانه پرستان و مرتجعین نشان دهند که لیاقت حفظ شرافت و ناموس ملی خود را داشته و همچون سرباز فداکاری آماده برای جانبازی می‌باشند. زنده باد جناب اشرف آقای قوام السلطنه رهبر معظم و محبوب حزب دموکرات ایران زنده باد جناب آقای مظفر فیروز معاون رهبرکل حزب دموکرات ایران. سپس جناب آقای مظفرفیروز چنین اظهار داشتند: خیلی مسرورم از این که می‌بینم حزب دموکرات ایران که پناهگاه عموم آزادی خواهان ایران است در اصفهان هم که مرکز مهم صنعتی و از شهرهای بسیار مهم ایران است تشکیل شده و روزه روز در توسعه می‌باشد. البته یقین دارم که در شهر اصفهان و اطراف آن تمام

آزادی خواهان و عموم کسانی که علاقه مند به وحدت دموکراسی ایران هستند در زیر پرچم آزادی حزب دموکرات ایران گرد خواهند آمد. مایه بسی مسرت است که آقایان اصفهانی‌ها، که نمونه‌ای از سربازان شجاع آزادی کشور می‌باشند خود را برای خدمت گذاری به کشور آماده نموده و با یک فعالیت بی نظیر جهت توسعه حزب دموکرات ایران مشغول خدمت می‌باشند. من یقین دارم تحت رهبری جناب اشرف آقای قوام السلطنه و تأیید خداوند متعال، حزب دموکرات ایران موفق به خدمات برجسته برای کشور خواهد گردید. بعداً آقای محمود محمود عضو کمیته مرکزی حزب دموکرات ایران و مسئول تشکیلات حزب در اصفهان چنین اظهار داشتند: افراد حزب دموکرات ایران و جوانان آزادی خواه اصفهان افتخار دارند که معاون رهبرکل حزب دموکرات ایران امروز از نزدیک شاهد احساسات و وطن خواهانه آنها می‌باشند یقین بدانید آن طوری که عموم آزادی خواهان انتظار دارند تشکیلات حزب دموکرات ایران در اصفهان روزبه روز در توسعه خواهد بود و تاکنون بالغ بر یک صد و پنجاه هزار نفر نام خود را در تشکیلات و سازمان‌های مختلفه حزبی ثبت و آمادگی خود را برای اجرای مرام مقدس حزب دموکرات ایران عملاً نشان داده‌اند و با این که بیش از ۱۹ روز از تاریخ تشکیل حزب دموکرات ایران در اصفهان نمی‌گذرد مطمئن هستم که تا چند روز دیگر لااقل یک صد هزار نفر به افراد حزبی افزوده خواهد شد و اگر اجازه می‌فرمایید یک صد و پنجاه هزار نفر اولیه برای رژه و ابراز احساسات در مقابل معاون محترم رهبر معظم و محبوب حزب دموکرات ایران حاضر می‌شوند هر ساعت مایل باشید این افتخار نصیب آنها گردد. شهر اصفهان به پنج بخش و در هر بخش رجال منورالفکر و آزادی خواه سازمان حزب را در محل اداره می‌نمایند و جای بسی خوش وقتی است که عده کثیری از جوانان اصفهان که می‌توان آنان را از با ایمان‌ترین و آزادی خواه‌ترین جوانان ایرانی دانست با یک روح ایمان و تقوی بی نظیری نسبت به رهبرکل حزب دموکرات ایران جناب اشرف آقای قوام السلطنه در هر بخش شبانه روز از ابراز وطن دوستی و آزادی خواهی خودداری ندارند و آقایانی که امروز در فرودگاه شرفیاب می‌باشند نمایندگان همان احساسات پاک آزادی خواهان و جوانان با ایمان سازمان حزب

دموکرات ایران در اصفهان می‌باشند. سپس از طرف جمعیت فریاد زنده بادایران، زند باد رهبر محبوب و معظم ما جناب اشرف آقای قوام السلطنه، زنده باد معاون رهبر محبوب ما آقای مظفرفیروز بلند شد. آنگاه جناب آقای مظفرفیروز از زحمات آقای محمود محمود اظهار قدردانی و تشکر نموده و اظهار داشتند امیدوارم همان طور که می‌بینیم آزادی خواهان برای حفظ استقلال ایران تحت رهبری جناب اشرف آقای قوام السلطنه رهبر محبوب حزب دموکرات ایران روز به روز بر جدیت خود بیافزایند و به کشور خود خدمت نمایند.

[۴-۱۰۹۰۰۱]

۱۵ [حزب دموکرات ایران کمیته اصفهان به کمیته مرکزی حزب، ۲/آبان/۱۳۲۵]

وزارت پست و تلگراف و تلفن، تلگراف، از اصفهان به ط ، شماره تلگراف ۳۳۶. تاریخ اصل ۲، تاریخ وصول ۸/۲

جناب آقای محمود محمود تمامی وسایل رژه رفتن پنجاه هزار افراد دموکرات از پنج بخش شهر و بخشهای حومه برای فردا بعد از ظهر فراهم، متأسفانه طبق امر رهبر محبوب کل، جناب موسوی زاده دستور داده‌اند موقوف شود. این عمل باعث دلسردی عمومی و شکست کار ما خواهد بود. اگر نگرانی از آن است که تصادف سوئی شود اولاً خودمان احتیاطات لازم را کرده‌ایم. ثانیاً فرمانداری نظامی می‌تواند مأمورین انتظامی را بیشتر کند منتظر امر فوری بر اجرای رژه از مقام رهبر کل صادر و ابلاغ فرماید. امینی [حاشیه] به آقای جوادزاده، جواب داده شد.

[۴۴-۱۰۹۰۰۱]

۱۶

[گزارش تلگرافی استانها و شهرستانها، ۵/آبان/۱۳۲۵]

اصفهان ۸/۳ کمیته استان دهم حزب دموکرات، جشن و نمایش باشکوهی برای صدمین روز تأسیس حزب تدارک دیده، از نواحی و شهر اصفهان در حدود پنجاه هزار نفر موتوریزه مهیای رژه بودند. از کلیه ادارات و محترمین دعوت شده [بود] کلوپ حزب با پرچمهای متعدد تزئین گرچه فرمانداری نظامی نظر به مقررات حکومت نظامی رژه عمومی را مصلحت ندانست، با وجود بر این از بامداد این روز اصفهان با هیجان و جوش و بی سابقه‌ای عرض اندام کرد. و بعد از ظهر هنگامه‌ای در چهارباغ برخاست که توأم با ابهت لرزاننده‌ای بود. بالاخره فریادهای شادی و هورا بانوای غریب آسای موزیک پرورشگاه محیط پرشکوه و جلالی بوجود آورده بود. نطق آقای امینی و دیگر سخنرانان حزب امواج هیجان اجتماع را آتشین تر می کرد. سخن از چگونگی تأسیس حزب و نهال کمال و عظمت ایران که به دست جناب اشرف آقای قوام السلطنه رهبرکل نشانده شده و نسل معاصر باید آنرا پرورش داده، کام قرون و اعصار از بر آن شیرین گردد. با فریاد اجتماع به زنده باد رهبرکل غلغله افکن شده، اشک شادی در چشم اجتماع حلقه می زد. و در پیشانی اجتماع، هزاران امید و انتظار خوانده می شد. با این کیفیت پنج بعد از ظهر جشن به پایان رسید.

پژوه

[۳۷۸۰۰۳۹۰۰-۲۹۱۸ ن ۱ الف ب ۱]

[رئیس حزب دمکرات ایران کمیته اصفهان به کمیته مرکزی حزب دمکرات ایران،

۱۷

[۹/آبان/۱۳۲۵]

وزارت پست و تلگراف و تلفن، تلگراف، از اصفهان به ط، شماره تلگراف ۱۹۳۱، تاریخ
اصل ۹، تاریخ وصول ۸/۹

کمیته محترم مرکزی حزب دموکرات ایران، رونوشت جناب آقای موسوی زاده رئیس
محترم کمیسیون تشکیلات، رونوشت جناب آقای محمود محمود، زحمات بی اندازه و
قابل ستایش آقای امینی ایشان را تا حدی محسود بعضی عناصر بی لیاقت گردانیده که در
مرکز مشغول سعایت شده و اعمال و فداکاری های ایشان را معکوس جلوه داده که ذهن
کمیته مرکزی را مشوب نمایند. این است که بنده از موضوع مستحضر شده بدین وسیله
خاطر عالی آقایان را متوجه می نمایم که اگر دیگری غیر از آقای امینی دخالت کلی در
امور داشت علاوه بر اینکه پیشرفت های حاصله فعلی را نداشتیم مضاری داشت که قابل
جبران نبود و صریحاً عرض می کنم احدی را سراغ ندارم که لیاقت و کفایت و قدرت
فعالیت ایشان را در اصفهان داشته باشند و معذک تقاضا دارم مقرر فرمایید بازرسانی،
برای صدق عرایض اعزام دارند تا حقایق کشف و اشخاص هم شناخته شوند. ۳۴۶۸
رئیس کمیته استان دهم انصاری

[۱۳۱-۱۰۹۰۰۱]

۱۸

[بیانیه حزب دموکرات ایران کمیته اصفهان، ۲۱/آبان/۱۳۲۵]

فوق العاده روزنامه اصفهان، ۲۵/۸/۲۱

بیانیه

حزب دموکرات ایران کمیته استان دهم

قبل از اینکه حزب دموکرات ایران در اصفهان تأسیس گردد گروهی که خود را به نام حزب توده معرفی نموده و چنین معتقدند آزادی و آزادیخواهی موهبتی است که مانند مانده از آسمان به ایشان نازل گشته و جامه‌ای است که فقط بر اندام ایشان برآزندگی دارد، برخلاف آنچه که به ظاهر مدعی هستند از همان بدایت امر سوء نظر و بدبینی خود را از لفافه‌های عبارات و الفاظ نسبت به تشکیل این حزب جلوه‌گر ساخته و پس از آن نیز که حزب نامبرده در مرکز و سایر نقاط کشور من جمله اصفهان روز به روز بر اثر جدیت و کوششهای خستگی‌ناپذیر زعما و رهبران خود بر وسعت سازمان خویش افزود، به همان نسبت نیز حزب توده ایران در مرکز و سایر شهرستانها نخست در پرده و خفا و سپس بطور آشکار در جراید منتسب به خویش در مجالس و محافل عمومی و خصوصی در کنفرانس‌ها و میتینگ‌ها و بالاخره در کوچه‌ها و بازارها با نشر بیانیه‌های گوناگون و بکاربردن عبارات مستهجن و الفاظ رکیک، عصبانیت و نارضایتی خود را از تشکیل این حزب ملی که به یقین تنها نقطه اتکاء و پشتگرمی او تمایلات و نیروی ملت است ابراز داشتند.

در طول این مدت کوتاه حزب دموکرات ایران چه در مرکز و چه در شهرستانها بدون توجه به مخالفت‌ها و کارشکنی‌ها و تهمت‌ها و افتراهایی که از ناحیه مخالفین به حزب نسبت داده می‌شد، بسوی هدف خویش روان و از آنجایی که تشکیل این حزب طبق آمال و آرزوی ملت ایران بود، طبعاً در مدت بسیار کوتاهی جمعیت انبوهی بالغ بر چند صدهزار نفر در زیر پرچم این حزب گرد آمده و امروز با اطمینان کامل می‌توان گفت حزب دموکرات ایران نیرومندترین و متشکل‌ترین حزبی است که در ایران یا به عرصه وجود نهاده و کلیه طبقات ملت از افراد تحصیل کرده و روشنفکر و آزادیخواه تا بازاری و تاجر و بالاخره اصناف و پیشه‌وران و کارگران و دهقانان بطور کلی در آن شرکت دارند.

بدیهی است اجتماع یک چنین نیروی عظیم و حصول یک چنین موفقیت بی نظیری که شمه‌ای از آنرا عموم هم‌میهنان عزیز چه در مرکز و چه در شهرستان‌های بزرگ در جشن صدمین روز تأسیس حزب به چشم خود مشاهده کردند، بیشتر باعث تحریک بدخواهان و ایجاد عصبانیت ایشان گردید. به حدی که دیگر زمام تملک نفس و اختیار را

یک‌باره از دست داده و در نوشتجات و مقالات و روزنامه‌ها و بیانیه‌های خود حزب دمکرات ایران را حزب قلبی، حزب فاشیستی، حزب ارتجاعی حزب طرفدار استعمار و استثمار، حزب دولتی دمکرات، و بالاخره حزب دموکرات «اصطلاحی» قلمداد نموده و دنباله کلمات «حزب» «دموکرات» «ایران» با چندین علامت تعجب نگارشات بسیار متین و شیوا و منشآت بی‌نهایت نفز و دلکش خود را زینت و آرایش می‌دهند.

ولی این آقایان که منطقی جز فحش و حربه‌ای به غیر از دروغ و بهتان ندارند غافل هستند که ملت باهوش ایران در این چند ساله اخیر با تجارب عملی که بدست آورده به خوبی خادمین و خائنین را تشخیص داده و دیگر نمی‌توان او را با الفاظ و عبارات غافلگیر کرد و فریب داد.

کمیته ایالتی حزب توده ایران بنابه قاعده و رسم خویش که واقعاً باید گفت به این رویه اعتبار حاصل نموده است یک بیانیه سر تا پا فحش که بالای آن تاریخ هجدهم داشت و در روز نوزدهم آبان منتشر گردید، به حزب دموکرات ایران حمله‌ور و پاره‌ای اتهامات و نسبت‌های ناروا متوجه افراد حزبی ما نموده است که گر چه ما خود را نیازمند به دفاع نمی‌دانیم چون اگر حقایق امور بر دیگران مجهول باشد (که خوشبختانه مجهول نیست) بر خود افراد آن کمیته معلوم است که جز دروغ و افترا چیز دیگری نیست. معهذا برای اینکه بیش از این از سکوت ما سوءاستفاده نشود و حقایق تحریف نگردد توضیحاً به اطلاع عموم می‌رسانیم:

حزب دموکرات ایران نه بر علیه حزب توده ایران و نه هیچیک از احزابی که خود را آزادیخواه می‌نامند اقدامی به عمل نیاورده و اصولاً با احزابی که واقعاً در راه استقلال و تمامیت ایران و تأمین سعادت و خوشبختی ملت ایران مجاهده می‌کنند و دارای تشکیلات منظمی هستند همکاری و تشریک مساعی با ایشان در این اصول جزو برنامه حزبی او قرار دارد و این موضوع کراً از طرف رهبر معظم کل حزب جناب اشرف آقای قوام السلطنه و جناب آقای مظفر فیروز معاون رهبر کل و سایر زعمای حزب و به علاوه در روزنامه‌های منتسب به حزب دموکرات ایران تأیید و تعقیب گردیده و کمیته استان دهم نیز به کلیه نمایندگان خود در شهر و بخش‌های تابعه در کلیه بلوک این موضوع را

گوشزد نموده و حتی در چندین محل من جمله فریدن، سده، شهرضا و نقاط دیگر برخلاف آنچه که کمیته حزب توده در اصفهان در بیانیه خود ذکر نموده است اگر مراقبت‌های شدید و پافشاری و جدیت نمایندگان و افراد حزبی ما نبود سکنه این نواحی که از اجحافات و تعدیات و تندرویهای عمال اند اکنون اثری از تشکیلات و تابلوهای حزب توده در نقاط نامبرده باقی نمی‌گذاشتند.

و اما موضوع جنایاتی! که به افراد این حزب نسبت داده و غوغا و تظاهراتی در این دو روزه اخیر در شهر اصفهان به پا کرده و در بیانیه اخیر حزب توده متتهای هتاکی و وقاحت را بکار برده‌اند، بدیهی است چون روش ما هرزه‌درایی و معامله به مثل نیست حتی الامکان از استعمال نظایر آن عبارات و الفاظ خودداری می‌کنیم لکن توضیح این موضوع ضروری به نظر می‌رسد. در این چند ساله اخیر زدوخوردها و ضرب و جرحها و کشتارهایی که در شهر و دهات اطراف شهر رخ داده یعنی آن موقعی که هنوز نامی از حزب دموکرات ایران در هیچ دستک و دفتری نبود آیا آنها را نیز افراد حزب دموکرات ایران عامل و مسبب بوده‌اند یا به‌گواهی پرونده‌های موجوده در دادگستری آن کسانی که امروز داد مظلومیت و بیچارگی زده و خود را عناصر بسیار آرام و شریف و معتدل می‌دانند؟ ما هرگاه بخواهیم پرده از روی جنایات و فجایعی که در این مدت به نام حزب توده و به دست عمال حزب توده به عمل آمده همه را یک‌یک شرح دهیم باید کتابی در این زمینه تهیه نماییم. با وجود این به کوتاهی پرداخته و راجع به وقایع اخیر توضیحاً می‌گوییم:

اختلافات و نزاع‌های محلی راجع به تقسیم آب و تقسیم محصول که اغلب منتهی به جنایاتی می‌گردد یک موضوع تازه‌ای نیست. اینک اگر بنا شود هر واقعه‌ای که رخ می‌دهد و یا اگر کسی از پشت‌بام پرت شد و مرد و یا دچار سخته گردید فوراً عمال حزب توده به آن جنبه تبلیغاتی داده و پیراهن عثمان درست کرده و بر علیه حزب دموکرات ایران آن را به کار برند برای اینگونه تبلیغات پوچ و مفسده‌انگیز ما نیز به قدر کافی قوی و نیرومند هستیم. ولی حزب دموکرات ایران برای اجرای مرام مقدس و پیشرفت نیات عالیله خود در راه خدمت به مملکت هرگز مبادرت به این اعمال کودکانه نخواهد کرد، چون ما

برای وقت قیمت بیشتری قائل هستیم تا آنرا صرف یک چنین امور لغو و بیهوده‌ای نماییم.

احزابی که در صددند زمام امور کشور را بدست گرفته و به اصلاح جامعه پردازند نخست باید اصلاح را از خود شروع کنند. برای نفوذ و رسوخ به روح و قلوب مردم باید معتدل و نیک‌رفتار بود. هرگاه در شهر و دهات اطراف افرادی که سابقاً عضویت حزب توده را دارا بوده‌اند امروز بسوی ما رو آورده‌اند و از عضویت حزب توده مستعفی گشته‌اند علت و سبب آنرا نزد خودتان باید جستجو کنید والا با تهمت و افترا و هتاک و فحاشی نتیجه‌ای جز اضمحلال و شکست عاید شما نخواهد گشت.

ما چون باایمانی پاک برای حفظ استقلال و عظمت کشور و سعادت ملت ایران کار می‌کنیم. خدا، ملت و پیروزی با ماست. کمیته استان دهم حزب دموکرات ایران

[۱۰۹۰۰۱ - ۷۱]

۱۹

[گزارش شهربانی اصفهان، ۱۷/آذر/۱۳۲۵]

وزارت کشور، شهربانی کل کشور، رونوشت تلگراف رمز پاسیار ۱ دانشپور از اصفهان، مورخه ۲۵/۹/۱۷، شماره ۳

شهربانی کل کشور

حزب دموکرات اینجا ابداً نفوذی ندارد. طرف مقابل البته استفاده می‌کند. خصوصاً این موقع مستدعی است اقدامات خیلی فوری شود که یک فعالیت‌های جدی و مؤثر در جریان باشد. سرهنگ دانشپور

رونوشت با اصل یکسان است

[۱۰۹۰۰۱-۷۱]

۲۰ [گزارش تلگرافی استان‌ها و شهرستان‌ها، ۶/فروردین/۱۳۲۶]*

اصفهان

گزارش تلگرافی حاکی است روز ۲۶/۱/۶ بنابه دعوت باشگاه حزب دمکرات ایران، جمعیت زیادی از رؤسای ادارات و وجوه اهالی در محل باشگاه و پیاده‌روهای خیابان چهارباغ مجتمع، ساعت ۱۷ جناب آقای موسوی‌زاده تشریف فرما و سخنانی مفصلی در اطراف روابط کارفرما و کارگر و اتحاد و اتفاق اهالی ایراد، وضعیت کشور را در اول سال ۲۵ و ۲۶ مورد مقایسه قرار داده و پیشرفت‌هایی که در اثر توجهات اعلیحضرت همایون شاهنشاهی و حسن تدبیر جناب اشرف آقای نخست‌وزیر در مدت یک سال به کشور شده، متذکر [شدند]. ساعت ۱۸ سخنانی خاتمه و آقای موسوی‌زاده به سمت شیراز حرکت نمودند.

۲۱ [مسئول حزب دموکرات ایران، کمیته اصفهان به قوام السلطنه، ۱۵/تیر/۱۳۲۶]

وزارت پست و تلگراف و تلفن، تلگراف، از اصفهان به ط، شماره تلگراف ۳۳۰۹، تاریخ اصل ۱۵، تاریخ وصول ۴/۱۵

حضور مبارک جناب اشرف آقای قوام السلطنه رهبر معظم دامت شوکت، رونوشت جناب آقای موسوی‌زاده رئیس محترم کل تشکیلات حزب دموکرات ایران، به مناسبت جشن آغاز دومین سال تأسیس حزب ملی دموکرات ایران و انجام رژه باشکوه و مجللی که در حضور مبارک به عمل آمده، کمیته استان دهم تبریکات خالصانه خود را تقدیم و

توفیق و سعادت بندگان جناب اشرف و ملت ایران را با پیروزی و پابندگی حزب نیرومند دمکرات ایران از درگاه خداوند متعال خواستار است. در اصفهان هم بحمدالله در سایه توجهات عالیه آن رهبر معظم جشن‌های متعدد باشکوه و مفصلی برپا و رژه آبرومندی انجام که جریان مشروح آن به طور تفصیلی و کتبی به عرض خواهد رسید.

۲۶/۴/۱۴-۲۷۱ انصاری

[۱۷۱ - ۱۰۹۰۰۱]

۲۲

[غلامرضا حکیمی به نخست‌وزیر، ۲۸/شهریور/۱۳۲۶]

به عرض حضور مبارک جناب اشرف آقای قوام السلطنه نخست‌وزیر معظم و محبوب ایران می‌رساند:

پس از تقدیم عرض بندگی و چاکری و درخواست سلامتی وجود مبارک، پس از مرخصی و ورود به اصفهان مدتی گرفتار تحویل و تحول اداره و رفع نواقص و انجام کارهای بی‌ترتیب این اداره و جدیت در ازدیاد درآمد بوده و از طرفی هم گرفتاریهای جناب اشرف که برای تشکیل مجلس از دور مشاهده می‌شد سزاوار ندانست که اوقات مبارک را صرف عرایض خود بنماید. ولی فعلاً که بحمدالله کارها جریان عادی خود را طی می‌نماید، به عرض این عریضه مبادرت و گزارشاً به عرض می‌رساند که چند روز پس از ورود به حزب دموکرات ایران رفته و ملاحظه شد که به کلی از جریان افتاده، بلکه آمد و رفتی هم نیست. علت را که تحقیق و تعقیب نمودم معلوم شد به واسطه ماه مبارک رمضان بوده و به علاوه کلاً بعد از رژه که داده شده دیگر جمع نشده‌اند. بالاخره با تعقیب و تأکید زیاد اظهار داشتند که خود بنده هم برای انجام کارها مرتباً بروم. شرحی هم طی [نامه شماره] ۳۶۸- ۲۶/۶/۲ نوشته و چاکر را برای عضویت کمیته دعوت

نمودند که از آن تاریخ هم مرتباً حضور به هم رسانیده و بعداً معلوم شد که امور مالی هم مرتب نیست و ریاست شعبه امور مالی حزب را هم واگذار و فعلاً بیشتر وقت غیر اداری صرف انجام کارهای حزبی می شود که در نتیجه فعلاً بحمدالله در سایه مراقبت‌هایی که عموم آقایان می نمایند مجدداً با اشتیاق زیاد عموم افراد حزبی مشغول فعالیت شده و کاملاً مشهود است که بحمدالله حزب اصفهان تجدید قوا نموده و در ظل^(۱) عنایت و توجهات جناب اشرف مشغول فعالیت می باشند و فعلاً در اصفهان موضوعی که قابل عرض باشد نیست و اهالی در ظل عنایت و توجهات جناب اشرف آسوده و مشغول انجام کارهای مربوطه هستند و امید دارند که با ورود استاندار لایق اگر کاری هم معوق مانده است به جریان گذارده شود. فعلاً اجازه می خواهم که بیش از این مصدع نشده و به انتظار رجوع اوامر عریضه را خاتمه بدهد.

چاکر غلامرضا حکیمی [امضا]

[حاشیه] آقای غلامرضا حکیمی نامه مورخه ۲۶/۶/۲۸ شما واصل، از اقداماتی که برای حسن جریان امور حزبی در اصفهان نموده‌اید مستحضر شدم. انتظار دارم با علاقمندی کامل به همین قسم که اقدام نموده‌اید در امور حزبی مراقبت کامل نمایند و اگر مواردی باشد که باید از ناحیه اینجانب اقدامی بشود اطلاع دهید تا دستور لازم به کمیته مرکزی صادر گردد.

رهبرکل - روی اوراق حزبی ماشین شود.

[۱۷۱-۱۰۹۰۰۱]

اصفهان - خوانسار

[سه تن از رهبران حزب دمکرات ایران در خوانسار به قوام السلطنه،

۲۳

[۱۳۲۵/مهر/۱۵]

وزارت پست و تلگراف و تلفن، تلگراف، از خوانسار به ط، شماره تلگراف ۶۸، تاریخ اصل ۱۳،
تاریخ وصول ۷/۱۵

جناب اشرف آقای قوام السلطنه رهبر کل، رونوشت جناب آقای فیروز، رونوشت آرزو، رونوشت اطلاعات، اکنون که حضرت آقای جوادزاده مأمور تشکیل حزب دموکرات در استان دهم در فریدن و منشی نخست‌وزیری در تشکیلات بخشهای چهارگانه و کمیته‌های این شهرستان فارغ و به اصفهان رفته‌اند، این کمیته‌ها من باب حق‌شناسی از خدمات حزبی و اجتماعی و زحماتی که برای رفع کدورت‌ها و اختلافات محلی با حسن سیاست و جدیت تحمل فرموده‌اند، به منظور استفاده از افکار اجتماعی و مترقی ایشان از پیشگاه رهبر معظم تقاضا داریم در صورت تصویب و رضایت ایشان معظم‌له را به سمت فرمانداری این شهرستان که مدتی بی‌سرپرست مانده منصوب و اهالی را خوشحال فرماید. عباس مصطفوی نماینده کمیته شهرستان، دادگستر کمیته محلی ورزق، امیرقلی معظمی کمیته محلی چادگان.

[۷۱-۱۰۹۰۰۱]

اصفهان - سده

۲۴

[گزارش تلگرافی استان‌ها و شهرستان‌ها، ۳۱/شهریور/۱۳۲۵]*

سده اصفهان

گزارش ۳۲۵/۶/۳۱ استانداری دهم حاکی است که در آخر مرداد که حزب دمکرات سده در شرف تشکیل بود، بین عده‌ای از افراد حزب توده و افراد حزب دموکرات اختلافی تولید و منجر به نزاع و زد و خورد مختصری گردیده که از طرف هنگ نگهبانی مرتکبین شرارت تعقیب و پرونده آنها را تنظیم و به دادسرا نیز فرستاده‌اند.

اصفهان - شهرضا

۲۵

[گزارش تلگرافی استان‌ها و شهرستان‌ها، ۱۵/مهر/۱۳۲۵]*

شهرضا

خبر تلگرافی شهرضا حاکی است که روز ۷/۱۵ حزب دموکرات به نمایندگی حسن تاکی تشکیل و اهالی مشغول اسم نویسی می‌باشند. روز ۱۷ مهر نیز در میدان فلکه سخنرانی مفصلی با حضور جمعیت زیادی از طرف اعضا حزب به عمل آمده است.

۲۶

[اعلامیه یکی از اعضای حزب دمکرات، اردیبهشت ۱۳۲۶]

ضمیمه خرد، به مناسبت ورود جناب آقای موسوی زاده، رئیس تشکیلات حزب دمکرات ایران و وزیر محترم دادگستری

مسئولین حزب دمکرات ایران بدانند

و جامعه محروم شهرضا و لنجان و سمیرم به دقت بخوانند

عموم اصلاح طلبان بلکه ملت ایران انتظار داشته و دارند که حزب دمکرات ایران که به رهبری یگانه فرزند رشید ایران و میهن پرست حقیقی جناب اشرف آقای قوام السلطنه برای رهایی ملت از گرداب فقر، بدبختی و مذلت تأسیس گردیده و برخلاف سایر احزاب که آزمایش عدم لیاقت خود را به جامعه داده و کذب ادعاهای پوچ آنان به ثبوت رسیده و روش ناپسند آنان باعث تنفر و انزجار قاطبه ملت گردید همواره سعادت و رفاهیت توده رنجبر را در نظر گرفته و از مسیر عدالت و نصفت منحرف نشود. نگارنده بدو لازم است متذکر گردم که از جمله کسانی هستم که حتی القوه در توسعه تشکیلات حزب دموکرات ایران در آستان دهم جدیت نموده و برای پیشرفت مرام مقدس آن پیشامدهای ناگواری که منجر به زیان مادی و بلای مهیب بیکاری و زجر کشیدن‌های متوالی بوده مواجه گردیدیم با این حال به خود حق می‌دهم در قبال زحماتی که در این راه متحمل گردیدیم نسبت به بعضی اقدامات سران حزب دمکرات و انتصابات آن گلابه و اعتراض نمایم. مثلاً ملاحظه می‌شود حزب دموکرات ایران نسبت به جامعه شهرضا و لنجان و سمیروم بزرگترین حق‌کشی را مرعی داشته و با معرفی یکی از اشراف پوسیده عهد عتیق به نام کاندیدا در آن محیط قلوب ساده زحمتکشانشان را جریحه‌دار ساخته است. ما نمی‌فهمیم روی چه اصل و برای چه منظور حزب دمکرات ایران ابوالفتح قهرمان (سردار اعظم!) را می‌خواهند به ملت محروم و عقب افتاده شهرضا و لنجان تحمیل کند. ما هنوز نمی‌توانیم باور کنیم که این انتخاب از طرف کمیته مرکزی حزب دمکرات ایران بوده و این عضو! محترم یک روز را با سوابق مشعشعی! که دارد از طرف حزب به یک محوطه دور افتاده معرفی شده باشد. بلکه یقین داریم با القاء شبهه از طرف شخص جناب آقای موسوی‌زاده به مخبره چنین تلگرافی مبادرت شده است.

اکنون که جناب آقای موسوی‌زاده بدین محیط وارد شده‌اند وظیفه حزبی ما ایجاب می‌کند که نسبت به این حق‌کشی بزرگ که بدون تردید لطمه بزرگی به حیثیت حزب دمکرات ایران می‌زند اعتراض نموده و چون سردار اعظم! را کاملاً شناخته و به سوابق دیرینه او آشنا و طرز سلوک او را با رعایا از نزدیک می‌بینیم و به طور مسلم می‌دانیم این فتودال مشهور که برای امور زندگی محدود خود قیم لازم دارد قادر به دفاع از حقوق یک

مشت مردم گرسنه و عور نخواهد بود. ما چون به منویات پاک و بی‌آلایش رهبر محبوب کل حزب دمکرات ایران اذعان داشته و نمی‌توانیم کوچکترین خللی در اراده خود راه دهیم به نام یک جامعه زجر دیده صراحتاً می‌گوییم سردار اعظم! به قدری در محیط شهرضا و لنجان منفور است که حمایت از او موجب می‌گردد جامعه نسبت به تشکیلات حزب دمکرات ایران بدبین گردیده خدشه در عقیده راسخ آنان وارد آید. ما انتظار داریم کمیته حزبی در آستان دهم که به خوبی از وضعیت

اهالی شهرضا و لنجان اطلاع داشته و به علاوه شاهد محبوبیت بی‌نظیر آقای ابوطالب شیروانی در قبال خدمات گرانبها و صادقانه معظم‌الیه نسبت به جامعه این حدود هستند و خاطر آقای موسوی‌زاده را مستحضر نموده و برای رفع هرگونه سوء تفاهم ایشان را قبل از آنکه بگذارند پیش‌آمد سوئی رخ دهد از حمایت سردار اعظم معلوم‌الحال باز دارند. زیرا مایه شگفتی و تعجب است که این شخص میلیاردی که در تاریخ زندگی خود جز خوردن و خوابیدن و ستم‌کاری نسبت بزرده‌دستان مظلوم عمل دیگری انجام نداده و حتی کودکان خردسال نیز می‌دانند که این آقای سردار اعظم! از حرف زدن یومیه خود عاجز و ناتوان است چگونه می‌تواند رقیب شیروانی شده و مقدرات یک جامعه که از قافله تمدن و بشریت بسی واپس مانده‌اند به دست گیرد آن ایامی که آقای ابوطالب شیروانی با قلم توانا و اندرز گرانبها و پدران خود دهقانان لنجان و شهرضا و سمیرم را از یوغ اسارت و بندگی حزب توده نجات داده و آنان را زیر لوای حزب دمکرات ایران متمرکز می‌کرده این سردار اعظم‌ها! کجا بوده و چه می‌کردند!

آقای شیروانی علاوه بر آنکه سابقاً خدمات گرانبها و فراموش نشدنی نسبت به جامعه شهرضا و لنجان نموده‌اند در همین بحران‌های اخیر که نفوذ قدرت بیگانه پرستان سرتاسر محیط استان دهم را فراگرفته و حتی بسیاری از این پهلوان پنه‌ای‌های امروزی نیز در مقابل آن جریان‌ات فزاینده و آن دستگاه‌های ترور و وحشت قتل خموشی بر زبان زده بودند، علناً به مبارزه برخاسته و حتی خود ایشان نیز برای نجات موکلین با وفای خود پس از صدور اعلامیه‌های متعدد مبنی بر تقویت حزب دمکرات ایران رنج سفر را نیز متحمل شده تا با دست مدبرانه خویش دهقانان ساده‌لوح که فریب شیادهای

رنگارنگ را خورده بودند به شاه راه ترقی هدایت و به سوی حزب دمکرات ارشاد فرماید. با این وصف و با وجود مشاهده این خدمات هیچ فرد شهرضایی و لنجانی نمی‌تواند زیر بار این ننگ تاریخی رفته و دست از دامن این رادمرد فعال برداشته و مقدرات ملی خود را به سردار اعظم‌ها! بسپارد حمایت از سردار اعظم! و رقابت با شیروانی از طرف هر مقامی باشد جز عداوت و دشمنی نسبت به جامعه شهرضایی و لنجانی نمی‌توان عنوان دیگری به او اطلاق کرد. ما بار دیگر خواطر مسئولین حزب دمکرات ایران بویژه جناب آقای موسوی‌زاده را متوجه ساخته و با صدای مظلومانه‌ای که از حنجره‌های ضعیف یک ملت ستمکش است می‌گوییم ما زیاران چشم‌یاری داشتیم و تذکر می‌دهیم این محیطی که سردار اعظم!! می‌خواهد به خیال خود برگزیده ملت آن گردد بیش از هرجا و زیاده‌تر از هرکس در آتش محرومیت‌های گذشته می‌سوزند و اولین دسته‌ای هستند که بدست توانای شیروانی به حزب دمکرات ایران گرویدند و حق بزرگی نسبت به تشکیلات خود دارند همواره انتظار دارند درمان دردهای فراوان خود را با تشریک مساعی این حزب بدست آورند. خوب بود حزب دمکرات ایران اقل‌کسی را به ما معرفی کند که شخصیتش از شیروانی بهتر باشد ولی متأسفانه با مشاهده عملیات جابرا نه و سوابقی که از سردار اعظم داریم هیچ نمی‌توان او را نقطه مقابل شیروانی دانسته و اصلاً قابل مقایسه نیست.

اینجا روی سخن با جامعه فلک‌زده و محروم شهرضا و لنجان و سمیرم است.

برادران عزیز- از آنجایی که امروز با توجه به منویات نخست وزیر محبوب یک ملت زنده حق دارد در مقدرات خود آزاد بوده و سرنوشت خود را به صوابدید خود تعیین کند کاملاً مراقب باشید عقاید و آراء خود را تسلیم هر نالایق نکنید. برادران، شیروانی را همه شناخته و از خدمات صادقانه او آگاهی دارید. سردار اعظم! را نیز همه شناخته و به سوابق ننگین او واقف هستید مواظب باشید نسل‌های آینده به شما نفرین نکنند زیرا انتخابات است و این حق ملی دو سال یک‌بار شامل شما خواهد بود. اینک موقعی است که با دست خود می‌توانید هم خوشبختی و سعادت نیکبختی را با انتخاب یک عنصر آزموده یعنی شیروانی برای خود و اولاد خود فراهم نموده و هم ممکن است در اثر اغفال کاسه

لیسان ماده پرست بدبختی خود و آیندگان خود را با انتخاب امثال سردار اعظم‌ها! به دست خود تهیه کنید.

بیاید با یک وحدت کامل زنده بودن خود را ثابت و مقدرات خود را به کسی بسپارید که زندگی گذشته‌اش معرف او باشد. اغفال نشوید، فریب نخورید انتخابات حق مشروع شما است کاملاً اصول بشریت را در نظر داشته و نوامیس ملی خود را در مقابل وجه ناچیزی به رایگان ندهید زیرا یک ساعت اغفال موجب می‌گردد چندین سال متمادی در آتش ندامت و پشیمانی بسوزید آن وقت است که مسئول بدبختی جامعه بوده و با دست مبارک خود تیشه به ریشه حیاتی خود زده‌اید. برادران، میلیاردرها و اشراف پوسیده‌های بی سواد که در طی زندگی خود مرتکب هزاران فجایع شده و از جیب من و شما کاخ‌های مجلل ساخته و سرمایه‌های هنگفت اندوخته‌اند نماینده یک جامعه گرسنه و کرباس‌پوش نخواهند بود. نماینده ما و شما آقای ابوطالب شیروانی است و بس.

که عملاً علاقه‌مندی خود را به شما ثابت نموده و عملیات گذشته‌اش به خوبی گواهی می‌دهد که می‌توانیم با انتخاب این مرد لایق و کاردان به حقوق اجتماعی خود پی ببریم.

اسماعیل رهنما فلاورجانی

عضو حزب دمکرات ایران

خود با توجه باینکه از خیلی جهات عقاید نویسنده با مشی سیاسی این نامه مغایرت کامل دارد از نظر همکاری در مبارزه اصولی که بین دهاقین و طبقه اشراف در حوزه انتخابیه شهرضا و لنجان درگیر شده است ما خود را موظف به همکاری با زارعین آن حوزه می‌دانیم و با توجه به اینکه نمی‌توانیم نسبت به تمامی موارد این بیانیه هم‌آهنگی داشته باشیم روزنامه خود را برای نشر افکار رنجبران لنجان و شهرضا در اختیار ایشان قرار خواهیم داد باشد که رعایای زحمتکش در این مبارزه پیروز گردند. چاپخانه شرکت طلوع

[ناظم حزب دمکرات ایران، کمیته شهرضا به قوام السلطنه، ۱۶/تیر/۱۳۲۶] ۲۷

وزارت پست و تلگراف و تلفن، تلگراف از شهرضا به ط، شماره تلگراف ۱۰۳، تاریخ اصل ۱۶،
تاریخ وصول شب ۴/۱۷

جناب اشرف آقای قوام السلطنه رهبر عظیم الشان حزب دمکرات ایران، رونوشت
کمیته محترم حزب، رونوشت روزنامه ملی دمکرات، به مناسبت دومین سال تأسیس
حزب دمکرات سه روز متوالی مجلس جشن در باشگاه منعقد [شد].
برنامه حزب با حسن وجه اجرا و کلیه افراد با پرچم‌ها و شعارهای متعدد صف کشیده،
آقای جلال تقوی عضو کمیته سخنرانی قابل توجهی ایراد، و^(۱) حسن تصادف تأسیس
حزب با تولد حضرت حجت [را] به فال نیک تعبیر که چون حضرت مصلح عالم
می باشد حزب دمکرات تحت توجهات رهبر محبوب خود قادر به حفظ استقلال میهن
عزیز است. در ساعت ۱۱ بعد از ظهر جمعه ۱۲/۴/۲۶ با فریاد زنده باد اعلیحضرت
شاهنشاه ایران، زنده باد جناب اشرف آقای قوام السلطنه، پاینده باد حزب دمکرات
ایران، مجلس جشن با حضور عموم رؤسای دوایر پایان یافت. ۱۰۰ ناظم کمیته حزب
دمکرات شهرستان شهرضا حسن تاکی

[۱۷۱ - ۱۰۹۰۰۱]

اصفهان - فریدن

وزارت کشور، استانداری استان دهم، شماره ۵۴۰، تاریخ ۲۵/۶/۱۲

استانداری استان دهم

محترماً به عرض مبارک می‌رساند: به طوری که در گزارش شماره ۵۳۷ - ۲۵/۶/۹ معروض داشت، روز یکشنبه ۲۵/۶/۱۰ عموم خوانین چهارلنگ و فریدن در داران حاضر گردیده، عده‌ای نیز قریب شش هزار نفر از کلیه دهات به داران وارد و منتظر ورود رهبران حزب دمکرات بودند. شبانه آقای جوادزاده و آقای امینی (مدیر روزنامه اصفهان) نیز وارد و از ساعت هشت صبح روز دوشنبه ۲۵/۶/۱۱ میتینگ عمومی شروع گردیده ابتدا آقای امینی نطق مفصلی دایر به محسنات و فوائد حزب دموکرات ایراد و مواد مرامنامه را به استحضار عموم رسانیده راجع به عدم مخالفت احزاب دموکرات و توده نیز مخصوصاً تذکر دادند. سپس آقای سالار شجاع بیاناتی در همین زمینه نموده اظهارات ایشان را تأیید و با کف زدن ممتد پایان [یافت.] و قرار بود اهالی به پایین آبادی (محل حزب دموکرات) آمده، نصب تابلو و پرچم بشود، لیکن در وسط آبادی که آمدند به حزب توده هجوم آور شده و افسران و سربازها ابتدا جلوگیری ولی بعداً با ازدحام شش هزار جمعیت نتوانستند مقاومت و جلوگیری نمایند و همگی ریخته تابلو و پرچم حزب توده را منهدم و درب عمارت را آتش زده اثاثیه را نیز بردند، که بعداً با اقدام آقای مردانی مقداری مسترد گردید. در این جریان سرکار سرهنگ نامور نیز در اثر خوردن سنگ به بینی ایشان مجروح ولی با این ترتیب از شلیک سربازان جلوگیری و نگذاشتند تیراندازی بشود و مسلم بود اگر تیراندازی می‌شد، عده زیادی کشته و پیش آمدهای ناگوار دیگری هم واقع می‌گردید. عجالتاً در سراسر فریدن اختلافات مهمی موجود است. آقای امینی چون جریان را به این وضعیت مشاهده نمودند به اصفهان مراجعت و روز سه‌شنبه ۲۵/۶/۱۲ تابلو و پرچم حزب دموکرات توسط آقای جوادزاده، افرشته و آقایان خوانین چهارلنگ هم فعلاً در شش کیلومتری می‌باشند. آقای رضاجهانگیری کادر

حزب توده فعلاً در پادگان نظامی متحصن و با ماندن ایشان در داران و اختلافات موجوده بین دو حزب، باز هم تا زمان توقف نامبرده انتظار سوء جریانات ناگواری در این محل می‌رود. و هرگاه اولیاء امور توجه مخصوصی در این موقع به بخش فریدن نفرمایند، بکلی از بین خواهند رفت. کفیل بخشداری فریدن دادگستر

[۱۸۲-۳-۱۰۹۰۰۱]

۲۹

[رحیم دادگستر به نخست وزیر، ۱۵/مهر/۱۳۲۵]*

وزارت کشور- آستانداری آستان دهم - رونوشت معروضه - مورخه ۲۵/۷/۱۵

جناب اشرف نخست وزیر محبوب ایران دامت عظمته

قریب یک ماه است که از چپاول و غارت منزل فدوی و آتش زدن کلوپ حزب توده فریدن و منزل شخصی بنده می‌گذرد. علاوه بر این که احقاق حق نشده هنوز کسی از متجاوزین و خوانین محلی نپرسیده^(۱) است که این اقدام بر روی چه پایه و چه اساس بوده است و آیا تقصیر فدوی چه بوده است که هستی خود و عائله‌ام به باد یغماگری عده‌ای ماجراجو از بین برود. اگر واقع پرسشی در کار نیست جواباً اعلام و تکلیف بنده را تعیین فرمایید والا در میان روز ده هزار نفر جمعیت به سرکردگی خوانین فریدن خانه فدوی را بسوزانند و غارت نمایند و خرمن و زراعتم را برای مخارج سوار می‌برند و سی‌وسه روز بگذرد هنوز اقدامی از طرف دولت معمول نگردد خیلی از انصاف دور است. با تقدیم احترامات فائقه.

رحیم دادگستر. امضاء

برابر اصل است. ۲۵/۱۰/۱۹

۳۰

[فرماندار فریدن به استاندار اصفهان، ۳ دی/۱۳۲۵]

وزارت کشور، استانداری آستان دهم، رونوشت، شماره ۱۱۴۷، مورخه ۲۵/۱۰/۳

جناب آقای استاندار استان دهم

محترماً با پاسخ نامه شماره ۱۲۲۱۳-۲۱/۹/۲۵ با اعلام عین دادخواست معروض می‌دارد به طوری که ضمن گزارش شماره $\frac{۵۴۰}{۲۵/۶/۱۲}$ به عرض عالی رسیده است در تاریخ ۲۵/۶/۱۱ در تحت عنوان تأسیس باشگاه حزب دمکرات فریدن و برپا نمودن تابلو و پرچم آن حزب عده زیادی از اهالی تمام نواحی فریدن به ریاست عده‌ای از خوانین و محترمین و معتمدین محلی که مهمترین آنها آقایان محمدجواد سالار شجاع و محمدعلی مردانی چهارلنگ و حسینعلی حشمت‌کرجی و حیدر آقاخان شیخانی و سیدعباس مصطفوی دارانی و جعفرقلی خان سلطانی و عده دیگر از رؤسای فریدن بودند در داران اجتماع و با حضور آقایان امیرقلی امینی و جوادزاده فرستادگان کمیته مرکزی در میتینگ عمومی شرکت، پس از خاتمه میتینگ به کلوب حزب توده حمله و پس از شکستن در و پنجره و پایین آوردن پرچم و تابلو آن و مجروح گردیدن عده‌ای از افراد حزب در نتیجه تصادم و منازعه در اثر اقدامات سرکار سرهنگ نامور رئیس انتظامات محل، منازعه خاتمه و جمعیت متفرق می‌گردد. شاکی مدعی است که در حین حمله به کلوب حزب توده و در همان لحظات جمعیتی از افراد حزب دمکرات به خانه مسکونی او که جنب کلوب نامبرده بوده حمله‌ور و دست به غارت اموال او گشوده مقدار مهمی از اثاث‌البیت او را یغما نموده و خسارات فراوانی به مشارالیه وارد آورده‌اند. با تحقیقاتی که این فرمانداری به عمل آورده، موضوع حمله به خانه شاکی تا اندازه‌ای مقرون به صحت و مسلم و [اموال او] از بین رفته است. ولی کیفیت امر که حمله‌کنندگان به طور یقین چه اشخاصی بوده و چقدر از آن اموال شاکی مورد دستبرد و غارت واقع شده و فعلاً در ید چه اشخاصی می‌باشد امری است که تشخیص آن بی‌نهایت مشکل و

صعب می باشد. زیرا جمعیتی که در آن روز به حزب توده و خانه شاکسی حمله ور گردیده اند به طور قطع از شش هزار نفر بیشتر بوده و تصدیق خواهید فرمود در میان یک جماعت شش هزار نفری بسیار مشکل است که حقیقت را کشف نمود و به علت لوٹ گردیدن قضیه فعلاً نمی توان با اطمینان کامل به هیچ کس از این بابت مراجعه یا مطالبه ای نمود. این است حقیقت جریان امر مورد شکایت شاکسی، باقی مؤکول به نظریه و امر عالی است.

فرماندار شهرستان فریدن جمشید امیربختیاری

امضا

برابر اصل است. ۲۵/۱۰/۱۹

[۱۰۹۰۰۱ - ۴۹]

۳۱

[آقای جوادزاده به نخست وزیر، ۸ دی/۱۳۲۵]

نخست وزیر، یادداشت، ۲۵/۱۰/۸

به عرض می رسد آقای محمدقلی خان نصیری عضو کمیته حزب دموکرات ایران در شهرستان فریدن اصفهان و فردی است بی آزار و محترم. موقعی که بنده برای تشکیلات استان دهم رفته بودم عده ای با ایشان به علت دخول او به حزب دموکرات ایران مخالفت می نمودند. تا بنده آنجا بودم میان گیری نموده از وقوع حادثه جلوگیری می شد. ولی پس از مراجعت فدوی به طوری که در نامه خود می نویسد اموال او را آتش زده خود او را مضروب و از مسکن خویش متواری نموده اند. در صورتی که تصویب فرمایید دو نامه زیر صادر گردد که به شکایت او رسیدگی به عمل آید.

جوادزاده [امضا]

[حاشیه] فرمودند ماشین و برای امضا ارسال شود. ۲۵/۱۰/۸

[۴۹ - ۱۰۹۰۰۱]

اصفهان - کاشان

۳۲

[رئیس شهربانی کل کشور به نخست وزیر، ۲۹/مهر/۱۳۲۵]

وزارت کشور، شهربانی کل کشور، ۲۹/۷/۱۳۲۵، شماره ۱/۶۷۰۸

جناب اشرف آقای نخست وزیر و وزیر کشور

محترماً به استحضار عالی می‌رساند، شهربانی کاشان گزارش داده‌است ساعت ۱۷ روز ۲۳ ماه جاری بر حسب دعوتی که از طرف آقای عباس نراقی مأمور تشکیل حزب دمکرات ایران در کاشان از رؤسای دوایر دولتی و قاطبه اهالی به عمل آمده بود، متجاوز از هزار نفر در محل باشگاه حزب دمکرات حاضر گردیدند. بدو آقای فرماندار نطق مفصلی راجع به لزوم تأسیس حزب مزبور در کاشان ایراد، بعداً نامه وزارت کشور را نسبت به موافقت جناب اشرف در مورد اسفالت خط قم به کاشان و اقدامات وزیر دادگستری برای حضار قرائت و آنان را به مراجع دولت امیدوار نمود. بعداً آقایان نراقی و محی‌الدین رضوی مدیر نامه عصر امید نسبت به اقدامات جناب اشرف در تأسیس حزب دموکرات ایران و رعایت اصول دمکراسی بیانات جالبی ایراد نموده و قرار شده اشخاصی که حاضر به همکاری با حزب مزبور هستند از روز ۲۵/۷/۲۵ برای نام‌نویسی مراجعه نمایند.

از طرف رئیس شهربانی کل کشور- پاسیار ۱ حسام وزیری [امضا]

[۱۰۹۰۰۱ - ۱۰۱]

۳۳

[فرماندار کاشان به وزارت کشور، ۱/آبان/۱۳۲۵]

وزارت کشور، فرمانداری شهرستان کاشان، شماره ۵۰۸۸، تاریخ ۲۵/۸/۱

وزارت کشور

(موضوع منازعه چند نفر از افراد حزب توده و دمکرات و اصلاح بین آنها)
 گزارش شماره ۴۲۳۰/۲۱۷۵ [مورخ] ۲۵/۷/۳۰ اداره شهربانی کاشان حاکی است
 که شب ۲۵/۷/۲۹ در خیابان پهلوی کاشان، فیما بین آقایان محمود پهلوان، حمزه و
 حسین مرآتی و حسین علوی شهره که گویا از کارمندان حزب توده می باشد با چند نفر از
 افراد حزب دمکرات منازعه رخ داده [است]. لیکن در موقع رسیدگی، طرفین اصلاح و
 تقاضای منع تعقیب از شهربانی نموده اند. اینک مراتب استحضاراً به عرض
 فرمائید.
 فرماندار شهرستان کاشان - مبصر روشنی [امضا]

[۲۹۳۰۰۲۱۴۰ - ۲۲۰ ظ ۴ب آ ۱۱]

۳۴

[مکروهی از اهالی کاشان به قوام السلطنه، ۲/آبان/۱۳۲۵]

وزارت پست و تلگراف و تلفن، تلگراف از کاشان به ط، شماره تلگراف ۴۳، تاریخ اصل ۲،

تاریخ وصول ۸/۳

جناب آقای اشرف آقای قوام السلطنه دامت عظمته

عموم اهالی کاشان انتظار داشتند که با ورود نماینده بی طرفی حزب دموکرات تشکیل و تمام طبقات شرکت نمایند. برخلاف انتظار عباس نراقی آمدند و خود را به سمت نمایندگی معرفی نمود. با سوابق مخصوصی که در اینجا دارد و از اقوام آقای کاشانی هم هستند، موجب تأسف عمومی شده و مورد استقبال عموم [واقع] نگردیده و ایشان هم از عده مخصوصی از مریوطین به آقای کاشانی حزبی تشکیل نمودند. با حسن نیت حضرت اشرف که مشهود عامه ایرانیان است مقرر فرمایند نماینده بی غرض موجهی برای تشکیل حزب اعزام تا عموم اهالی در حزب شرکت نموده و مزید تشکر گردد.

محمد مفیدی، صدرالدین رضوی، علی حسینی، محمد نراقی، [و بیش از ۵۰ امضای دیگر]

[۱۰۹۰۰۱ - ۱۰۱]

[مدیر عامل شرکت سهامی فرش ایران به دبیرکل حزب دموکرات ایران -

۳۵

۷/آبان/۱۳۲۵]

شماره ۱۷۴۶، تاریخ ۲۵/۸/۷

جناب آقای آرامش دبیرکل حزب دموکرات ایران

راجع به عریضه تلگرافی کارمندان شعبه شرکت فرش در کاشان که رونوشت آن به پیوست ایفاد می گردد محترماً اشعار می دارد:

چندی قبل از طرف شرکت به کلیه شعب دستور داده شد کارمندان را به عضویت حزب دموکرات تشویق نمایید و قطعاً در کاشان هم این دستور اجرا شده است. بنابراین با

اطلاع کامل به روحیات اهالی آنجا که متأسفانه دسیسه و نفاق و اغراض شخصی کاملاً حکمفرماست اطمینان دارم که تلگراف مزبور نتیجه غرض شخصی بوده و کارکنان شعبه تحت تأثیر واقع شده‌اند، خصوصاً که آقای طباطبایی مورد کمال اعتماد و اطمینان شرکت می‌باشد.

چون حفظ نظم و ترتیب و اینکه هرکس به کار خود مشغول و هوچی‌گری را پیشه خود نسازد، در پیشرفت کارها مؤثر و قطعاً یکی از آرزوهای سران حزب دموکرات می‌باشد، خواهشمند است فوری دستور فرمایید کمیته حزب در کاشان قدغن نماید که این اشخاص را به وظایف خود آشنا نموده، حزب را وسیله اختلال و بی‌نظمی و اجرای اغراض خصوصی قرار ندهند و باعث وقفه در پیشرفت کار شرکت را فراهم ننمایند. لطفاً از نتیجه اقدام این شرکت را مستحضر خواهید فرمود.

شرکت سهامی فرش ایران مدیر عامل [امضا]

[۱۰۹۰۰۱ - ۱۰۱]

۳۶

[گروهی از اهالی کاشان به قوام السلطنه، ۱۹/آبان/۱۳۲۵]

وزارت پست و تلگراف و تلفن، تلگراف از کاشان به ط، شماره تلگراف ۴۸۷، تاریخ اصل ۱۹، تاریخ وصول ۸/۱۹

به وسیله آقای حاج مشار سعیدیه، جناب اشرف آقای قوام السلطنه نخست وزیر معظم دامت عظمته، تصور می‌شود عرایض صادقانه اهالی را به عرض عالی نمی‌رسانند. والا چگونه می‌شود توجهی نفرمایند. جای تعجب است که عباس نراقی که کاندید حزب توده و از تهران توصیه او را به حزب توده کاشان نموده‌اند، چنین شخصی نماینده تشکیل حزب دموکرات در کاشان می‌شود. بلی مردم به حزب دموکرات خوش بین، ولی

نماینده‌گی ایشان با وصف معروضه باعث عدم استقبال شده [است]. [عباس نراقی و الهیار صالح به طمع وکالت کاشان مأمورینی که صرفاً مطیع افکار خودشان باشد بر کاشان تحمیل کرده حتی در نصب مأمورین جزء مداخله می نمایند. استدعا می کنیم به وضعیت اسف آور عرایض تلگرافی [که] قبلاً نموده ایم بذل توجه فرموده، کاشان را از وضع غیر عادی راحت و آسوده فرمایید. علامه فیض، صدرالدین رضوی، مرتضی رضوی چایچی، محمد فقیهی سخایی و [بیش از ۳۰ امضای دیگر]

[حاشیه] آقای دکتر پیرنیا- اقدام و جواب هم توسط آقای علامه فیض بدهید که اقدام شده است.

[امضا] ۱۳۲۵/۸/۲۳

[۱۰۹۰۰۱ - ۱۰۱]

[گزارش تلگرافی استان‌ها و شهرستان‌ها، ۳/دی/۱۳۲۵] * ۳۷

قمصر

طبق گزارش فرمانداری کاشان روز ۳/۱۰/۱۳۲۵ آقای عباس نراقی مأمور تشکیلات کمیته حزب دموکرات کاشان به اتفاق چند نفر اعضا کمیته به قمصر وارد، با ایراد سخنرانی در حضور وجوه اهالی، کمیته محلی قمصر را افتتاح نموده عده زیادی در دفتر کمیته نام نویسی نموده اند.

[گزارش تلگرافی استان‌ها و شهرستان‌ها، ۲۶/آذر/۱۳۲۵] * ۳۸

نراق [کاشان]

گزارش فرمانداری محلات حاکی است که روز ۲۶/۹/۲۵ حزب دموکرات در نراق تشکیل و هیأت عامله آن معین گردیدند و نیز یک باب خانه از طرف محمد رئوفی افتخاراً به حزب دموکرات نراق تقدیم، آقایان بیان‌الحق نطقی مهیجی راجع به حزب دموکرات ایراد و احمدامینیان آیین‌نامه حزب را قرائت، مجلس با صدای زنده باد اعلیحضرت همایون شاهنشاهی و جناب اشرف آقای نخست وزیر و رهبر حزب دموکرات خاتمه یافت.

اصفهان - گلپایگان

۳۹

[بخشدار خوانسار به فرماندار گلپایگان، ۲۶/شهریور/۱۳۲۵]

وزارت کشور، بجای رونوشت، محرمانه، مستقیم

مقام فرمانداری محترم شهرستان گلپایگان

بازگشت به مرقومه شماره ۱۴۹۹ - ۲۶/۶/۲۵، رونوشت نامه ۸۴ - ۲۹/۵/۲۵ حزب دموکرات ایران (تهران) دایر به تفویض سمت نمایندگی برای تشکیل حزب دموکرات در (خوانسار) به نام آقای محمدرضا حبیبی به پیوست تقدیم، به شرح زیر در این خصوص توضیح داده می‌شود:

چون در خوانسار اختلاف محلی خیلی زیاد و به علاوه وجوه و متمولین و اشراف محلی حس^(۱) فقیرنوازی و نوع دوستی از خود ابراز نداشتند و علاقه‌مند به توسعه امور عام‌المنفعه و خدمت به جامعه که منافع آن متوجه محل و کشور گردد نیستند.

از طرفی پیشرفتی که تاکنون حزب دموکرات در ایران نموده و بخصوص اینکه زیر نظر جناب اشرف رئیس محترم دولت اداره می شود، عموم مردم علاقه به اشتراک و بعلاوه آزمایشی که تاکنون حزب دموکرات به حفظ استقلال کشور و رفع نواقص داخلی داده ایجاد محبوبیت خاصی در قلوب عموم مردم به خصوص کارمندان دولت نموده و از صمیم قلب خواهان پیروزی و سپاسگزاری قائل بزرگوار آن هستند. ولی متأسفانه در انتخاب نماینده برای خوانسار دقت کافی معمول نشده و از انتخاب حاجی محمدرضا حبیبی که معلوم نیست اولیاء محترم حزب روی چه اصلی و بنیانی اقدام به صدور چنین نامه‌ای را نموده‌اند، باعث تفکر و دلسردی عده زیادی از اهالی شده است.

در نتیجه عدم تناسبی که به این شخص قائل هستند، در این مدت مختصر اختلافات و بی‌نظمی‌های متعددی در داخله حزب دیده می‌شود که باعث نگرانی دوستان و ایجاد شادمانی برای مغرضین است و صددرصد نتیجه بعکس خواهد بخشید. از این لحاظ چون حزب دموکرات اشعه از وجود رئیس محترم دولت ما است، فدوی هم خود را عضو و پیچ کوچکی در دستگاه دولت و ملت می‌داند، موظف به عرض مراتب بالا شده و استدعا می‌کنم که این سمت (نماینده‌گی حزب دموکرات) به هیچ وجه روی این اشخاص ناباب باقی نمانده و فوری از طرف اولیاء محترم حزب موضوع مورد مطالعه و رفع نواقص فعلی بشود. **بخشدار خوانسار - مجتبی پهلوانی ۱۷۵۹-۲۳/۷/۲۵**

رونوشت شرح فوق برای استحضار مقام وزارت کشور - اداره سیاسی تقدیم می‌شود که مقرر فرمایند در تعیین نمایندگی حزب دمکرات تجدید نظر شود.

کفیل فرمانداری گلپایگان. شرفی

رونوشت برابر اصل است. [امضا]

[۱۰۹۰۰۱ - ۷۱]

اصفهان - نجف‌آباد

[جمعی از اهالی نجف آباد به قوام السلطنه، ۱۴/شهریور/۱۳۲۵] ۴۰

وزارت پست و تلگراف و تلفن، تلگراف از اصفهان به ط، شماره تلگراف ۳۹۰۲. تاریخ اصل ۱۴، تاریخ وصول ۶/۱۵

جناب اشرف آقای قوام السلطنه رهبر حزب دموکرات ایران

رونوشت روزنامه کیهان، رونوشت روزنامه اطلاعات، رونوشت توفیق، رونوشت روزنامه صبا، رونوشت اصفهان جناب آقای استاندار، کپیه فرمانداری، کپیه جناب آقای محمود محمود بازرس اعزامی حزب دموکرات مرکزی، کپیه جناب آقای دادستان شهرستان اصفهان، کپیه جناب آقای امیرقلی امینی رهبر حزب دموکرات اصفهان، کپیه روزنامه صدای اصفهان، کپیه سپنتا، کپیه عرفان، کپیه پرخاش، کپیه آهنگر، کپیه نقش جهان، کپیه کیوان، کپیه راه نجات، با این که مکرر از حضور رهبر حزب دموکرات، اهالی نجف آباد اظهار علاقه نموده استدعای تسریع تشکیل حزب دموکرات را نمودیم و با اینکه به شرح تلگراف شماره - ۲۵/۵/۱۵ جوانان، جناب اشرف آقای قوام السلطنه استدعای اهالی مورد قبول واقع و وعده ورود رهبر را فرموده‌اند، مع الوصف روز جمعه اول شهریور آقای محمود محمود و آقای امیرقلی امینی برای تشکیل حزب دموکرات ایران [به] نجف آباد تشریف فرما شده در منزل علی فتحی کدخدای منفصل و مختلس که به جرم اختلاس پول تنقیه قنوات تحت تعقیب جزایی است وارد شده‌اند. ملاحظه نمودیم که طبق پرونده موجوده در اختلاس مرقوم شرکت دارد، برای فرار از تعقیب با علی فتحی و محمود تدین که از اشخاص بد سابقه می‌باشد و در اداره آمار و دارایی نجف آباد سابقاً کارمند بوده و به علت ارتشا اخراج گردیده، رهبری حزب دموکرات نجف آباد را [در دست] گرفته‌اند. با اشتیاقی که اهالی نجف آباد به حزب دموکرات داشتند، این قضیه موجب یأس شده است. استدعا داریم آقای محمود محمود

تحقیقات بیشتری در محل فرموده و پس از استحضار از سابقه ننگین اشخاص مزبور حزب دموکرات را در نجف آباد به دست اشخاص صالحی تشکیل دهند که در آتیه موجب زحمت و بدنامی حزب دموکرات نشود و همان طوری که جناب آقای قوام السلطنه نظر دارند حزب آبرومندی تشکیل گردد. جعفر محمودیان، محمود ربیعان، عبدالله شفیعی، حسین علی ربیعان [و ۱۲۵ امضای دیگر]

[۱۸۲ - ۳ - ۱۰۹۰۰۱]

ایلام

۴۱

[رئیس شهربانی کل کشور به نخست وزیر، ۲۱/آبان/۱۳۲۵]

وزارت کشور، شهربانی کل کشور، شماره ۱۱۱۶۴، ۲۵/۸/۲۱

جناب اشرف آقای نخست وزیر و وزیر کشور

محترماً به استحضار عالی می‌رساند: طبق گزارشهای شماره ۵۱۰ - ۲۵/۷/۲۷ و ۲۵۳۸ - ۲۵/۷/۲۸ و ۲۵۷۶ - ۲۵/۷/۳۰ شهربانی کرمانشاهان به استناد گزارشهای شهربانی ایلام از روز ۲۳ مهرماه حزب دمکرات ایلام به رهبری عبدالحسین ابوقداره در منزل اسدالله حیدری تشکیل و مشغول نام‌نویسی می‌باشند. و از بزرگان عشایر اطراف نیز دعوت به عمل آمده، اهالی شهر و اطراف در نام‌نویسی سبقت جسته، عده فعلی حزب به ۶۰۰ نفر رسیده و غالباً از سران فامیل ایلامی هستند. اخیراً نه نفر از حزب توده استعفا داده [و] به حزب دمکرات ملحق شده و عصر روز ۲۸ اولین جلسه سخنرانی حزب دمکرات شروع، وضع داخلی حزب توده عجتاً مختل است. ضمناً روز ۲۷

مهرماه آقای ابوقداره با ۱۸ نفر جهت تشکیل شرکت برق ایلام به فرمانداری آنجا مراجعه و مذاکره نموده‌اند.

از طرف رئیس شهربانی کل کشور- پاسپوار ۱ حسام وزیری [امضا]

[۴۶ - ۱۰۹۰۰۱]

۴۲ [رئیس شهربانی کل کشور به وزارت کشور، ۲۵/آبان/۱۳۲۵]

وزارت کشور، شهربانی کل کشور، تاریخ ۲۵/۸/۲۵، شماره ۱۱۷۹۴/۱۱۷۵۱۰/۱

وزارت کشور

به استحضار می‌رساند: گزارش شماره ۲۶۶۵ - ۲۵/۸/۸ شهربانی کرمانشاه حاکی است روز ۲۸ مهرماه اولین جلسه حزب دمکرات ایلام تشکیل و قریب ۲۰۰ نفر از روسای عشایر و روسای ادارات و پیشه‌وران در کلوب مربوطه حاضر، بدو آبرزو رستمی کارمند فرمانداری برنامه را اعلام، سپس رستم رفعتی که قبلاً جزو حزب توده و فعلاً در حزب دمکرات داخل شده، سخنرانی، بعداً داراب رشنوادی که او هم از رهبران حزب توده بوده راجع به روحیه اهالی پشتکوه بیاناتی نموده‌اند.

از طرف رئیس شهربانی کل کشور- پاسپوار ۱ حسام وزیری [امضا]

[۲۹۰۰۰۳۳۰ - ۲۲۸ و ۵ الف ب ۱]

۴۳ [رئیس شهربانی کل کشور به وزارت کشور، ۱۰/آذر/۱۳۲۵]

وزارت کشور، شهربانی کل کشور، شماره ۱۲۷۰۴، ۲۵/۹/۱۰

وزارت کشور

تعقیب معروضه شماره ۱۲۰۰۴/۷۶۰۰ - ۳۲۵/۸/۳۰ به استحضار می‌رساند: شهربانی کرمانشاه به استناد اطلاع رسیده از شهربانی ایلام گزارش می‌دهد. روز ۱ آبان‌ماه با حضور ۵۰ نفر جلسه سخنرانی حزب دمکرات در کلوب مربوطه تشکیل و مرتضی بدخش مقاله‌ای راجع به اوضاع انتخابات دوره ۱۵ و بیدار شدن مردم پشت‌کوه برای انتخاب نمودن یک نفر که به وضع آن منطقه واقف باشد قرائت، سپس رستم‌رفعتی مقاله‌ای راجع به وظایف ادارات دولتی قرائت و از عملیات رئیس دادگاه و تأخیر رسیدگی به مراجعات اهالی و عدم نظافت شهر و شهردار تنقید و بعداً برزورستمی مواد ۱ و ۲ و ۳ مرامنامه حزب دمکرات را تشریح و مجلس خاتمه یافته است.

از طرف رئیس شهربانی کل کشور - پاسیار ۱ حسام وزیری [امضا]

بوشهر

[گزارش تلگرافی استان‌ها و شهرستان‌ها، ۴/بهمن/۱۳۲۵]* ۴۴

بوشهر

گزارش شهربانی کل کشور حاکی است، روز ۲۵/۱۱/۴، یک دستگاه کامیون که با پرچم و شعارهای حزب دموکرات تزئین شده و حامل چهل تن از پیشه‌وران شهری بوده تا محلی که موسوم به بهمن و در ۱۲ کیلومتری شهر است رفته، مراجعت کرده‌اند.

۴۵ [حزب دمکرات ایران، کمیته بوشهر به قوام السلطنه، ۱۴/تیر/۱۳۲۶]

وزارت پست و تلگراف و تلفن، تلگراف از بوشهر به ط، شماره تلگراف ۲۸۰، تاریخ اصل ۱۴،
تاریخ وصول شب ۴/۱۵

جناب اشرف آقای قوام السلطنه نخست وزیر و رهبر محبوب حزب دموکرات ایران،
رونوشت تشکیلات کل حزب دموکرات ایران، به مناسبت آغاز سال دوم [تأسیس]
حزب نیرومند دموکرات ایران و نتایج درخشانی که در این سال در پرتو مساعی آن
جناب به دست آمده، نفرات حزب دموکرات ایران شهرستان بوشهر صمیمانه تبریک
عرض و امیدوار است عظمت دیرینه ایران عزیز در سایه رهبر و زمامدار توانا تجدید
گردد.

مسئول تشکیلات حزب دموکرات ایران در بوشهر

یوسف سامی

[۱۶۲ - ۱۰۹۰۰۱]

تهران

۴۶ [هیأت مدیره انجمن شرق شهباز به قوام السلطنه، ۸/مهر/۱۳۲۵]

انجمن شرق شهباز، شماره ۲۱۵، تاریخ ۲۵/۸/۷

جناب اشرف آقای قوام السلطنه رهبر محبوب ملت ایران

محترماً به عرض عالی می‌رساند به علت شرکت اهالی شرق شهباز در رژه صدمین روز تشکیل حزب دموکرات ایران، بدین وسیله به آن جناب اشرف رهبر محبوب ایران از صمیم قلب تبریک می‌گوییم و امیدوار است میهن عزیزمان در زمان زمامداری جنابعالی به ترقیات فوق‌العاده نائل گردد و خداوند متعال خدمتگزارش به کشور [را] مؤید و موفق بدارد. با تقدیم احترامات فائقه‌از طرف هیأت مدیره انجمن شرق شهباز محمودی

[مهر انجمن شرق شهباز] [امضا] محمودی

نشانی بخش ۷ سرآسیاب دولاب کوچه محمودی

[حاشیه] انجمن شرق شهباز آقای محمودی، تلگراف تبریکی را که به مناسبت جشن صدمین روز تشکیل حزب دمکرات ایران ارسال داشته بودید موجب مسرت خاطر مبارک جناب اشرف آقای نخست وزیر گردید.

[۸۳-۱۰۹۰۰۱]

تهران - دماوند

۴۷

[بخشدار دماوند به فرماندار تهران، ۱۲/مرداد/۱۳۲۵]

وزارت کشور، فرمانداری تهران، محرمانه، مستقیم، شماره ۹۷۲، تاریخ ۱۳۲۵/۵/۱۲

جناب آقای فرماندار شهرستان تهران

صبح روز پنجشنبه ۱۰/۵/۲۵ یک عده دوازده نفری از جوانان حزب دموکرات ایران به منزل شخص بخشدار آمده و چون بخشدار در اداره بوده به اداره حاضر گردیدند.

ضمن مذاکره معلوم شد این عده از آقایان برای تهیه وسایل مقدمات کار به دماوند مأمور شده‌اند تا مرکزی برای حزب تعیین و سپس برای تبلیغات حزبی و تأسیس شعب به بلوکات عزیمت نمایند. ضمناً از بخشدار تقاضای کمک و مساعدت نموده و انتظار دارند در تعیین مرکز حزب و سایر امور مربوطه با آقایان تشریک مساعی شود. از قرار اظهار آقایان، آقای حمیدی مأمور سازمان حزب این بخش می‌باشد و ایشان نیز به دماوند آمده‌اند ولی تاکنون دیده نشده‌اند. بر طبق اظهارات همین آقایان روز جمعه هفته آتیه جناب آقای مظفرفیروز وزیرکار و عده دیگری برای افتتاح و نصب تابلو حزب به دماوند تشریف می‌آورند. مراتب را گزارشاً به عرض رسانید.

بخشدار و شهردار دماوند [امضا]

[حاشیه]: جواب داده شود بخشدار وظیفه دارد با کمال بی‌طرفی مراقب حفظ نظم بوده جریان را گزارش نمایند.

۲۵/۵/۱۷ [امضا]

[۱۰۹۰۰۱ - ۱۱۷ ظ ۵ ب ۱۱]

تهران - شهری

۴۸ [کمیته حزب دمکرات شهری و حومه به قوام السلطنه، ۲۹/مهر/۱۳۲۵]

حزب دمکرات ایران، کمیته شهری و حومه، تاریخ ۲۹/۷/۲۵، شماره ۱۰

جناب اشرف آقای قوام السلطنه رهبر کل حزب دمکرات ایران

نظر به اجرای منویات وطن پرستانه آن جناب، مراسم افتتاح شعبه حزب دمکرات ایران در شهری روز سه‌شنبه سی‌ام [ماه] جاری ساعت چهار بعد از ظهر در شهری به

عمل می‌آید. کمیته حزب دمکرات شهری از آن جناب اشرف تمنا دارد برای تشویق و ترغیب اهالی به پیوستن [به] حزب کلیه اهالی را سرافراز فرماید.
[مهر و امضای کمیته شهری و حومه]

[۸۳-۱۰۹۰۰۱]

تهران - شهریار

[فرمانداری نظامی تهران به معاون نخست وزیر، ۳/آبان/۱۳۲۵] ۴۹

فرمانداری نظامی تهران، تاریخ ۳/۸/۱۳۲۵، شماره ۴۳، محرمانه، مستقیم

معاونت محترم نخست وزیری و ریاست کل بازرسی نخست وزیری

گزارش

محترماً معروض می‌دارد آقای سیدمحمد موسوی سعیدی مورخه از [تاریخ] ۲۵/۸/ برای تشکیل حزب دموکرات ایران به شهریار وارد شب جمعه ۲۵/۸/۳ نیز کامیون‌هایی برای حمل افراد حزب دموکرات به شهریار آمده و ۱۱ دستگاه آن از علیشاه عوض به دهات رفته و امروز صبح مراجعت و حامل افراد [حزب] دموکرات بوده و به شهر حرکت نمودند. برای انتظامات اقدامات لازمه معمول و تاکنون اتفاقات سوئی رخ نداده است.

فرماندار نظامی شهریار
سرهنک ستاد سیاسی [امضا]

[۸۳-۱۰۹۰۰۱]

۵۰ [فرماندار نظامی شهریار به معاون نخست وزیر، ۵/آذر/۱۳۲۵]

فرمانداری نظامی شهریار، تاریخ ۱۳۲۵/۹/۵، به کلی محرمانه

معاونت نخست‌وزیر و ریاست کل بازرسی مخصوص

(گزارش)

محترماً معروض می‌دارد روز دوشنبه ۲۵/۹/۴ جشن افتتاح کلوب مرکزی حزب دمکرات ایران در علیشاه عوض با حضور جناب آقای فرمانفرمایان وزیر کار و تبلیغات با شرکت قریب ۸۰۰ نفر از افراد حزب که از قراء مختلف شهریار آمده بودند بر پا گردید. در ساعت ۱۵ در مرکز حزب از طرف آقای سعیدی مسئول سازمان حزبی شهریار و سپس آقای فرمانفرمایان نطق‌هایی در مورد برنامه حزب و پیشرفت‌های حاصله و کمک‌هایی که برای رعایا در نظر است و اظهار خوشوقتی از استقبال شایان اهالی شهریار از حزب دمکرات ایراد نمودند. سپس آقای مکی، رئیس اداره عمران و آبادی به اهالی شهریار توصیه نمودند که آقای فرمانفرمایان را برای نمایندگی مجلس انتخاب کنند. در خاتمه به عرض می‌رساند که در شهریار تا به حال ۳/۰۰۰ نفر در حزب دمکرات ایران اسم‌نویسی نموده‌اند و حزب توده در دو ماه پیش قریب ۸/۰۰۰ نفر عضو داشته و فعلاً بیش از ۵/۰۰۰ نفر از اهالی هنوز جزء حزب توده می‌باشند که هنوز در اغلب دهات شهریار نفوذ دارند، ولی تحریکات آنان خیلی تخفیف پیدا کرده گزارشاً به عرض رسید.

فرماندار نظامی شهریار سرهنگ سیاسی [امضاء]

تهران - ورامین

۵۱ [گزارش تلگرافی استان‌ها و شهرستان‌ها، ۲۷/مرداد/۱۳۲۵] *

ورامین

گزارش واصله ۳۲۵/۵/۲۷ نگهبانی کل کشور حاکی است روز ۳۲۵/۴/۲۴ عده در حدود هزار نفر بوسیله اتوبوس‌های شهری به امیری آقای شاهنده جهت افتتاح کلوپ حزب دموکرات وارد و از طرف قریب هزار نفر از اهالی ورامین در خارج شهر از واردین استقبال نمودند.

خراسان - مشهد

۵۲ [گزارش تلگرافی استان‌ها و شهرستان‌ها، ۱۲/آبان/۱۳۲۵] *

مشهد

گزارش تلگرافی مورخه ۸/۱۲ حاکی است روز قبل، ساعت ۱۰ صبح، طیاره حامل پرچم حزب دموکرات در آسمان مشهد نمایان، هزاران نفر برای استقبال در میدان فرودگاه حاضر، احساسات شورانگیزی برپا، سپس پرچم افراشته را در اتومبیل مخصوص که غرق گل بود قرار داده به باشگاه مرکزی وارد، تسلیم آقای حایری‌زاده نماینده تشکیلات حزب گردید. از طرف آقای حایری‌زاده نطق بلیغی در برابر میکروفون که به وسیله بلندگو پخش می‌شد ایراد و با نهایت شادمانی خاتمه یافت.

۵۳ [گزارش تلگرافی استان‌ها و شهرستان‌ها، ۲۳/اسفند/۱۳۲۵]*

مشهد

گزارش تلگرافی حاکی است روز ۲۳/۱۲/۲۵، پنج بعد از ظهر از طرف جمعیت جوانان حزب دموکرات ایران در خراسان مجلس جشن باشکوهی برای افتتاح جمعیت جوانان برپا و عده‌ای قریب دوهزار نفر حضور داشتند. از طرف جمعیت جوانان حزب دموکرات به وسیله بلندگو مرام و تشکیل حزب را پخش، کلیه مدعوین و اهالی شهر استفاده نموده پس از صرف چای و شیرینی خاتمه یافته است.

۵۴ [مسئول حزب دموکرات ایران در خراسان به قوام السلطنه، ۱۳/تیر/۱۳۲۶]

وزارت پست و تلگراف و تلفن، تلگراف از مشهد به ط، شماره تلگراف ۱۴۶۹، تاریخ اصل ۱۳، تاریخ وصول ۴/۱۵

مقام عالی جناب اشرف رهبر معظم کل حزب دموکرات ایران

به مناسبت جشن آغاز دومین سال تأسیس حزب دموکرات ایران، تشکیلات حزب دموکرات ایران در خراسان تبریکات صمیمانه و ادعیه خالصانه افراد خود را به حضور مبارک جناب اشرف رهبر معظم تقدیم و مفتخر است که در ظل توجه و رهبری حضرت اشرف وظایف حزبی خود را در مدت یک سال به نحو اتم و اکمل انجام داده و وفاداری افراد حزب را در این استان نسبت به رهبر محبوب خود و مرام مقدس حزب بدین وسیله تأیید و تکرار می‌نماید و از خداوند متعال تمنا دارند به آنها توفیق عنایت فرماید که تحت رهبری جناب اشرف رهبر معظم خود باکمال صداقت و شهامت به اجرای کلیه

مواد مرامنامه حزب که مستلزم سعادت و آسایش ملت و عظمت ایران است نائل و مفتخر گردند. / ۲۲۰ مسئول تشکیلات حزب دموکرات ایران در خراسان فرقانی
اداره تلگراف طهران

[۳۹ - ۱۰۹۰۰۱]

۵۵ [رئیس شهربانی کل کشور به نخست وزیر، ۲۹/تیر/۱۳۲۶]

وزارت کشور، شهربانی کل کشور، تاریخ ۲۹/۴/۲۶، شماره ۴۷۶۵/۴۱۰/۹۴۱۰

جناب اشرف آقای نخست وزیر

محترماً به استحضار عالی می‌رساند: شهربانی مشهد ضمن گزارش جریان چراغانی و جشن ۱۵ شعبان و خاتمه آن گزارش می‌دهد که از طرف حزب دمکرات ایران نیز در باغ چل، کمیته مجلس جشن مفصلی دائر و از جناب آقای استاندار و رؤسای ادارات و افسران ارشد ارتش و ژاندارمری و شهربانی و وجوه مختلفه اهالی دعوت به عمل آمده و برنامه جشن سه ساعت متوالی ادامه و با آتشبازی پایان یافته [است.] و در تمام مدت از طرف ناطقین و اهالی صدای زنده باد اعلیحضرت همایونی و جناب اشرف آقای نخست وزیر در باغ طنین انداز بوده است. و همچنین روز بعد از جشن نیز افراد حزب مزبور با متجاوز از سیصد دستگاه اتوبوس و عده زیادی دوچرخه سوار با موزیک از ساعت ۱۷/۵ در خیابانها به حرکت درآمده و در ساعت ۱۸/۵ در میدان ارک مقابل عکس جناب اشرف و سران حزب مزبور در مشهد با طرز جالب توجهی رژه رفته‌اند. مراتب استحضاراً معروض گردید.

رئیس شهربانی کل کشور. سرتیپ صفاری [امضا]

[۱۰۹۰۰۱ - ۸۵]

[اطلاعیه حزب دموکرات ایران - کمیته مشهد، تیر ۱۳۲۶] ۵۶

برنامه حزبی

عین برنامه جشن آغاز دومین سال تأسیس حزب دموکرات ایران که به تصویب کمیته شهرستان حزب دموکرات ایران در مشهد رسیده است، برای اطلاع عموم ذیلاً درج می‌شود.

کلیات

الف - حزب دموکرات ایران روزهای چهارشنبه دهم و پنجشنبه یازدهم و جمعه دوازدهم تیرماه ۱۳۲۶ را به مناسبت آغاز دومین سال تأسیس حزب جشن عمومی اعلام می‌کند.

ب - در تمام طول مدت جشن کلیه افراد حزب آرم سه رنگ پرچم ایران در روی یقه سمت چپ نصب خواهند نمود. کلیه وسائط نقلیه متعلق به افراد حزب اعم از کرایه و غیره با پرچم مخصوص تزئین خواهد شد.

ج - کلیه دکاکین و مغازه‌های متعلق به افراد حزب و مؤسسات حزبی در سه روز مدت جشن با زدن پرچمهای مخصوص حزبی و تزئین کامل چراغانی خواهند نمود. جلوه عمارت سازمان جوانان تا درب باغ کمیته به وسیله بیرقهای مخصوص تزئین و داخله عمارت و باغ با وسایل لازمه مزین و برای پذیرایی از عموم طبقات مهیا خواهد شد.

چهارشنبه دهم تیرماه

۱ - ساعت شش بعد از ظهر مسابقه دوچرخه سواری از طرف سازمان جوانان حزب دموکرات ایران از احمدآباد شروع پس از عبور از [خیابان‌های] بیمارستان شاهرضا،

جهانبانی، جم، پهلوی، خسروی، در مقابل سازمان خاتمه خواهد یافت و پس از سخنرانی، جوایز که عبارت از سه گلدان نقره است به برندگان مسابقه از طرف سازمان جوانان توزیع خواهد شد.

۲- کلیه افراد حزب و سازمان‌های وابسته به حزب موظف خواهند بود در ساعت هفت بعد از ظهر در کمیته شهرستان حضور به هم رسانیده و در جشن داخلی شرکت نمایند.
۳- از طرف کمیسیون تبلیغات سازمان جوانان حزب دموکرات ایران یک پرده نمایش کم‌دی در باغ کمیته شهرستان انجام خواهد شد.

۴- از طرف ورزشکاران سازمان جوانان حزب دموکرات ایران عملیات ورزشی و اکرباتیک در باغ کمیته انجام خواهد شد.

۵- از ساعت هفت تا ساعت ۹ بعد از ظهر هیأت ارکستر سازمان جوانان حزب دموکرات ایران و موزیک دارالتربیه در محل مترنم خواهد بود و در ساعت ۹ پیام جناب اشرف رهبر معظم که خطاب به افراد حزب بیان می‌فرمایند به وسیله رادیو استماع خواهد شد.

پنجشنبه یازدهم تیرماه

۱- کلیه باشگاه‌ها و سازمانهای حزبی چراغانی و تزئین کامل خواهد شد.

۲- از طرف کمیته شهرستان از جناب آقای استاندار و رؤسا و برجستگان و کارمندان دولت و محترمین و تجار و معاریف برای شرکت در جشن ساعت هفت بعد از ظهر دعوت خواهند شد.

۳- از ساعت هفت تا ساعت هشت بعد از ظهر از طرف سازمان جوانان حزب عملیات ورزشی و اکرباتیک انجام و به وسیله ارکستر موجبات تفریح حضار فراهم خواهد شد.

۴- در ساعت هشت از طرف کمیته شهرستان خیر مقدم ایراد شده و به وسیله یک نفر از اعضاء کمیته سخنرانی به عمل آمده و در موقع مناسب عکس برداری خواهد شد.

۵- در ساعت هشت و نیم نمایش اخلاقی به وسیله سازمان جوانان حزب دموکرات ایران در باغ کمیته انجام خواهد شد.

۶- پس از خاتمه نمایش از طرف قهرمانان پهلوانی افراد حزب عملیات ورزشی باستانی

به عمل خواهد آمد.

۷- بعد از عملیات ورزشی آتش‌بازی شروع و در این موقع از طرف کمیته جوائزی به باشگاههایی که عملیات و نمایش ورزشی را انجام داده‌اند اعطاء خواهد شد.

جمعه دوازدهم تیرماه

رژه افراد حزب به نحو زیر به عمل خواهد آمد.

۱- کلیه افراد حزب در ساعت سه بعد از ظهر در عمارت کمیته شهرستان حاضر خواهند شد.

۲- از ساعت سه بعد از ظهر تا ساعت چهار اتومبیلهایی که برای رژه لازم است در خیابان شاهرضا در جلو عمارت سازمان جوانان به ترتیب توقف خواهند کرد.

۳- پیشاپیش اتومبیل حامل پرچم کمیته شهرستان دو چرخه سواران افراد حزب با نظم و ترتیب حرکت خواهند کرد و پشت سر آنها اتومبیل حامل پرچم و بعد از آن اتومبیل حامل تمثال جناب اشرف رهبر کل و متعاقب آن اتومبیل حامل پرچم سازمان جوانان و سپس اتومبیلهایی که حامل افراد جوانان هستند حرکت خواهند نمود. و در دنبال آنها اتومبیل حامل افراد حزبی در حرکت خواهند بود.

حرکت از جلو کوچه کمیته شهرستان و خط سیر از خیابان شاهرضا وارد خیابان نادری شده و از فلکه جنوبی عبور و جلو عمارت باشگاه شماره ۲ مقابل درب صحن مقدس توقف و پس از استماع سخنرانی که به وسیله بلندگو در بالکن باشگاه به عمل خواهد آمد وارد فلکه شمالی شده و از سمت شمالی خیابان نادری وارد خیابان پهلوی و از جلو دبیرخانه در مقابل تمثال مبارک جناب اشرف رژه خواهند رفت. و در میدان ارک دور زده از خیابان فرعی پشت شهربانی و از کوچه آفتاب وارد خیابان تلفن‌خانه و شاهرضا شده و در مقابل عمارت سازمان جوانان توقف خواهند نمود و سپس از طرف سازمان جوانان سخنرانی خواهد شد. سپس رژه خاتمه یافته و افراد به باغ کمیته شهرستان برای صرف چایی و برگزاری جشن داخلی خواهند رفت.

پس از خاتمه جشن از طرف کمیته شهرستان به افرادی که ابواز فعالیت کرده‌اند مدال

اعطا خواهد شد. کمیته شهرستان مشهد

[۱۶۰ - ۱۰۹۰۰۱]

۵۷ رئیس ستاد ارتش به ریاست دفتر نخست وزیر، ۵/مرداد/۱۳۲۶*

وزارت جنگ، اداره ستاد ارتش، رکن ۲ شعبه ۴، تاریخ ۲۶/۵/۵، شماره ۴۵۲۹۵/۴۴۲۰۶/۴۵

ریاست دفتر نخست وزیری

طبق گزارش فرمانده لشکر ۸ خاور ساعت ۹ صبح ۲۶/۴/۲۷ بنا بر دستور آذرخشی سرپرست سازمان جوانان حزب دموکرات، تصمیم داشته‌اند موقع ورود گردان مأمور آذربایجان تظاهرات میهن دوستی و شاه پرستی به عمل آورند و حتی وسائل تزئین حزب و تهیه دسته گل و نصب بلندگو نیز به عمل آمده بود. ولی در ساعت ورود گردان، فرقانی ناظم کمیته شهرستان با عصبانیت دستور عدم تظاهرات و بروز احساسات را صادر می نماید. مراتب در شماره ۱۵۰۶ روزنامه آفتاب شرق نیز درج گردیده [است]. چون این قبیل تظاهرات و حرکات علنی فرقانی نسبت به ارتش موهن بوده و اثر سویی در کشور خواهد داشت، خواهشمند است قدغن فرمایند اقدام مقتضی در این مورد معمول و از نتیجه، وزارت جنگ را مستحضر سازند.

از طرف رئیس ستاد ارتش - سرلشگر خسروانی [امضا]

[حاشیه] فوری رونوشت به استانداری استان نهم ارسال گردد. تحقیق نمایند و صحت و سقم موضوع را معلوم و اعلام دارند. ۲۶/۵/۶. جواب وزارت جنگ هم داده شود.

[۳۹ - ۱۰۹۰۰۱]

۵۸

[وزیر کشور به نخست وزیر، ۲۹/شهریور/۱۳۲۶]

وزارت کشور - اداره سیاسی - تاریخ ۲۶/۶/۲۹ - شماره ۵۲۵۴۷/۱۰۸۶۵/س

جناب اشرف آقای نخست وزیر

طبق گزارش شهربانی مشهد واصل از شهربانی کل، آقای تهرانیان عضو کمیته مرکزی حزب دمکرات مشهد که حامل پرچم حزبی بوده از تهران وسیله هواپیما وارد [و] از طرف کمیته مرکزی حزب دمکرات از فرودگاه تا مرکز کمیته پرچم را با تشریفات حمل نموده‌اند.

به جای وزیر کشور - فریدونی [امضا]

[۳۹ - ۱۰۹۰۰۱]

۵۹

[رئیس شهربانی مشهد به شهربانی کل کشور، ۱۲/مرداد/۱۳۲۶]

وزارت کشور، رونوشت، محرمانه، شهربانی کل کشور، اداره کارآگاهی

عطف به تلگراف رمز شماره ۹۸۳۱ - ۲۶/۵/۱۰^(۱)، بدو شرحی در این موضوع در روزنامه آفتاب شرق شماره ۱۲۲/۱۲۱ - ۲۶/۴/۲۸ تحت عنوان بسیار مایه تأسف است به امضای (ش-۱) که معلوم شده صاحب امضاء آذرخشی است، نوشته شده، لزوماً در اطراف این موضوع تحقیقات به عمل آمده، آقای فرقانی وکیل دادگستری و ناظم حزب دمکرات کمیته شهرستان مشهد احضار^(۲)، اظهار داشته که از ورود گردان اعزامی

۱ - اصل ۲۵ بود که با توجه به مابقی سند و همچنین اصل قفیه اشتباه تایپی است و ۲۶ صحیح است.

۲ - اصل، انکار

شخصاً و کمیته شهرستان بی اطلاع بوده [است] همان روز صبح بر حسب تصادف از مقابل سازمان جوانان حزب دموکرات عبور می نموده مشاهده نمود که بالکن سازمان را پرچم نصب، آذرخشی عضو سازمان در مقابل درب سازمان ایستاده موضوع را از آذرخشی استفسار بیان داشته که گردان اعزامی به آذربایجان امروز مراجعت و قصد دارد از طرف حزب دموکرات و سازمان جوانان خیر مقدم بگوید. به نامبرده گفته شد که خوب بود قبلاً شورای عالی حزب را مطلع و تشریفات که در خور مقام ارتش بوده به عمل می آمد نه بطور خود سرانه و افتضاح آور به این عمل مبادرت می نمودید. بعداً آذرخشی اظهار داشته پس پرچم ها را برداریم به او گفته شد خیر برداشتن پرچم ها موضوع ندارد و به همان حالت تا عبور گردان اعزامی بماند. طبق شرحی که آذرخشی در روزنامه نوشته جز خود دیگری آن را تأیید نمی کند و در شماره ۱۲۴/۱۲۳ - ۲۶/۴/۲۰ روزنامه آفتاب شرق آذرخشی از اینکه بدون اطلاع سازمان جوانان و کمیته شهرستان مشهد مبادرت به تظاهر نمود تأیید کرده [است]. به طوری که از قرائن مفهوم می شود اظهارات آذرخشی به آن صورت صحت نداشته و بی خود ایجاد سوء تفاهم نموده [است]. از همان تاریخ آذرخشی را از طرف حزب دموکرات اخراج و فعلاً نامبرده به تهران عزیمت و در این مورد شرحی که از طرف دبیرخانه کمیته شهرستان در شماره ۱۲۶/۱۲۵ - ۲۶/۵/۱ روزنامه آفتاب شرق نوشته شده اظهارات کذب آذرخشی را مبرهن می سازد که عین مندرجات فوق الذکر جهت استحضار به پیوست تقدیم می گردد.

رئیس شهربانی مشهد. سرهنگ شوکت

رونوشت برابر اصل است.

[۱۰۹۰۰۱ - ۳۹]

وزارت پست و تلگراف و تلفن، تلگراف از آستان قدس به ط، شماره تلگراف ۱۹۵، تاریخ اصل ۱۵، تاریخ وصول ۹/۱۶

مقام عالی جناب اشرف رئیس محبوب حزب دموکرات ایران

امروز به منظور ملاقات آقای شیروانی عضو کمیسیون تشکیلات کل جلسه در باشگاه حزب تشکیل و عده کثیری از افراد برجسته حزب حضور یافته و با حضور اعضای کمیته شهرستان مذاکراتی در اطراف مرام و لزوم اتحاد افراد به عمل آمد و جلسه با [شعار] پاینده باد رهبر محبوب خاتمه یافت. ۴۱۲/ کمیته حزب دموکرات ایران شهرستان مشهد

[۳۹ - ۱۰۹۰۰۱]

خراسان - بجنورد

گزارش تلگرافی استان‌ها و شهرستان‌ها، ۱۰/دی/۱۳۲۵] * ۶۱

بجنورد

گزارش تلگرافی حاکی است روز سه‌شنبه ۱۰/دی/۲۵ به مناسبت رفع کسالت از وجود مبارک اعلیحضرت همایون شاهنشاهی مجلس شکرگزاری در مسجد از طرف افراد حزب دموکرات منعقد [و] دونفر افراد حزب خطابه‌هایی ایراد و قریب هزار نفر از فقرا اطعام شدند.

گزارش تلگرافی استان‌ها و شهرستان‌ها، دی ۱۳۲۵] * ۶۲

بجنورد

گزارش شهربانی کل کشور حاکی است به مناسبت رفع غائله آذربایجان مجلس جشنی در باشگاه حزب دموکرات ایران دایر، بدو آقای حاجی اعتصام واعظ برنامه جشن را قرائت، سپس آقایان نصرالله شادلو مالک و دبیر حزب و طاهری کارمند اداره آمار و علیرضا طباطبایی کارمند اداره کشاورزی و هوشنگ شادلو کارمند دارایی و حبیب‌الله تفضلی مالک نطقهایی در اطراف غائله آذربایجان و قتل و غارتهایی که به نام آزادی مرتکب شده بودند ایراد و مجلس با دعا به ذات اقدس ملوکانه پایان یافته است.

خراسان - بیرجند

۶۳

[گزارش تلگرافی استان‌ها و شهرستان‌ها - ۲۲/آذر/۱۳۲۵]*

بیرجند

گزارش شهربانی کل کشور حاکی است که روز ۲۵/۹/۲۲ به مناسبت برگشت آذربایجان به ایران، آقای فروزان رئیس فرهنگ در مقابل حزب دموکرات سخنرانی مفصلی نموده و به همین ترتیب آقای اسدالله علم کلیه رؤسا و کارمندان ادارات و افسران و بازرگانان محل را به منزل خود واقع در اکبریہ دعوت و شب نشینی تا ساعت یک بعد از نصف شب ادامه داشته است.

خراسان - تربت جام

۶۴

[گزارش تلگرافی استان‌ها و شهرستان‌ها، ۲/آبان/۱۳۲۵]

جام - ۸/۲ - (واصله ۵ آبان ماه) به مناسبت تصادف با صدمین روز تشکیل حزب دموکرات ایران، مجلس جشن باشکوهی از پنج بعد از ظهر اول آبان ماه در بنگاه تجارتي جام از طرف کمیته ولایتی با حضور آقایان افسران و رؤسای دواير و وجوه اهالی منعقد و پس از صرف چای [و] شیرینی به وسیله آقای هژیر کلایی ناظم کمیته برنامه اعلام سپس آقای ابوالفضل مروارید به نمایندگی از طرف کمیته جام و آقای سجادی به نمایندگی از طرف اتحادیه کارگران معدن چشمه گل در اطراف تاریخ و منظور از تشکیل حزب و شخصیت سیاسی جناب اشرف آقای قوام السلطنه سخنرانی جالب توجهی معمول و در ساعت ۸ بعد از ظهر مجلس با کف زدنهای ممتد پایان یافت. بدیعی

[۲۹۰۰۰۳۷۸۰ - ۲۱۸ ن الف ب ۱]

[حزب دموکرات ایران - کمیته محلی معدن چشمه گل تربت جام به قوام السلطنه،
۲۷/بهمن/۱۳۲۵]
۶۵

وزارت پست و تلگراف و تلفن، تلگراف از جام به ط، شماره تلگراف ۵۴، تاریخ اصل ۲۷ -
تاریخ وصول ۱۱/۲۸

طهران، جناب اشرف آقای قوام السلطنه رهبر محبوب حزب دموکرات ایران، رونوشت حزب دموکرات ایران مرکز طهران، رونوشت حزب دموکرات ایران مشهد، با کمال توقیر به عرض عالی می‌رساند بر اینکه یک نفر نماینده از طرف سندیکاهای کارگران جهانی ایران برای تشکیل سندیکای کارگران به معدن چشمه گل آمده. نظر به اینکه از طرف حزب دموکرات ایران دستوری به این کمیته نرسیده، لهذا کمیته محلی معدن چشمه گل از تشکیل سندیکای مزبور فعلاً جلوگیری نموده و انتظار دستور و جواب فوری را

داریم. شماره ۲۵۰ کمیته محلی حزب دموکرات ایران معدن چشمه گل، منشی کمیته میرزا حسین جامی، ناظم بخش علی محمدپور

[۲۱ - ۱۰۹۰۰۱]

[مسئول حزب دموکرات ایران کمیته تربت جام به قوام السلطنه، ۱۵/تیر/۱۳۲۶] ۶۶

وزارت پست و تلگراف و تلفن، تلگراف از جام به ط، شماره تلگراف ۳۰، تاریخ اصل ۱۵، تاریخ وصول ۴/۱۷

جناب اشرف آقای قوام السلطنه رهبر محبوب دموکرات ایران

رونویس کمیته مرکزی حزب دموکرات ایران، رونویس دموکرات ایران، رونویس مشهد کمیته شهرستان حزب دموکرات ایران، رونویس نامه آفتاب شرق، به مناسبت دومین سال تأسیس حزب دموکرات ایران، کمیته محلی تربت جام جشن بی نظیری منعقد و کلیه افراد حزبی و اهالی با احساسات پاک در این جشن شرکت نمودند. مسئول کمیته حزب دموکرات در جام، جامی احمدی

[۳۹ - ۱۰۹۰۰۱]

خراسان - تربت حیدریه

تربت حیدریه

گزارش تلگرافی حاکی است روز ۲۵/۸/۵، از طرف حزب دموکرات دعوتی از رؤسای دوایر و محترمین شهر به عمل آمده، آقایان محمدقزایی، سهیلی، شهیری پور نطق جالب توجهی ایراد نمودند.

۶۸ [گزارش تلگرافی استان‌ها و شهرستان‌ها، ۲/آذر/۱۳۲۵]*

تربت حیدریه

گزارش تلگرافی حاکی است روز ۲۲/۹/۳۲۵ با دعوت حزب دموکرات کمیته شهری مرکب از آقایان ایزدپناه، خزاعی، عباسعلی تربتی، شیخعلی، علی اکبر تقوی، کلیویی، سلطان پور، [و] صدری نعمایی انتخاب شدند.

۶۹ [گروهی از اهالی تربت حیدریه به قوام السلطنه، ۲۰/تیر/۱۳۲۶]

وزارت پست و تلگراف و تلفن، تلگراف، از تربت به ط، شماره تلگراف ۱۷۹، تاریخ اصل ۱۵، تاریخ وصول ۴/۱۸

جناب اشرف آقای قوام السلطنه رهبر معظم دموکرات ایران

۱۱ رونوشت جناب آقای کفائی نماینده محترم مجلس، روزنامه‌های دموکرات ایران، اطلاعات، ایران، تهران مصور، فولاد، مهر ایران، کیهان، ترقی، صبا، طوفان شرق، آغاز دومین سال تأسیس حزب دموکرات ایران را تحت رهبری جناب اشرف تبریک عرض و آرزومندیم در ظل توجهات آن جناب و حزب مقدس دموکرات ایران کشور باستانی و

میهن عزیزمان [به] ترقیات بیشتری نائل گردد. از طرف عموم طبقات شهرستان تربت حیدریه، عباسعلی نوینی، دکتر علوی، شجیعی، هادی زاده، حسین ضیائی [و ۱۷ امضای دیگر]

[۳۹-۱۰۹۰۰۱]

خراسان - درمیان

۷۰ [گزارش تلگرافی استان‌ها و شهرستان‌ها، ۵/آذر/۱۳۲۵] *

درمیان

گزارش تلگرافی حاکی است از ساعت ۹ صبح روز ۲۵/۹/۵ مجلسی در منزل آقای محمدرضای سینایی تشکیل، آقایان قاضی، اصراری و آقای صادقی و سینایی دربارهٔ حزب دموکرات سخنرانی جالب توجهی نمودند. در خورک، درمیان و طبس کلیهٔ اهالی باکمال اشتیاق عضویت حزب را قبول نمودند.

خراسان - سبزوار

۷۱ [گزارش تلگرافی استان‌ها و شهرستان‌ها، ۱۳/شهریور/۱۳۲۵] *

سبزوار

گزارش شهربانی کل کشور حاکی است که روز ۱۳ شهریور، حزب دموکرات سبزوار از طبقات مختلف دعوت و آقایان دکتر ضیاءالحق، نادى و على آقا سبزواری و محمدتقی ابراهیمی سخنرانی نموده‌اند.

[چندتن از اهالی سبزوار به نخست وزیر، ۱۱/تیر/۱۳۲۶] ۷۲

وزارت پست و تلگراف و تلفن، تلگراف از سبزوار به ط، شماره تلگراف ۲۵۲، تاریخ اصل ۱۱، تاریخ وصول شب ۴/۱۳

جناب اشرف آقای قوام السلطنه رهبر کل حزب دمکرات ایران

رونوشت کمیته مرکزی، رونوشت جناب آقای حایری‌زاده، رونوشت جناب آقای نبوی، به طوری که بر آن ذات مقدس روشن است شهرستان سبزوار به پاره‌ای علل تاکنون از کاروان ترقی و تعالی عقب مانده، فقر مادی و معنوی، امراض ساریه و مصائب دیگر زندگی را بر همه دشوار کرده است. اختلاف و دو دستگی اخیراً به طوری که در این شهر رسوخ یافته که هر اقدام اصلاحی ممتنع گردیده، اگر مدتی بدین منوال بگذرد شیرازه امور گسسته و هرج و مرج جایگزین امنیت و آسایش عمومی خواهد شد. با اینکه جمعی از اصلاح طلبان و روشنفکران حاضر شده‌اند هم خود را مصروف اصلاحات و بهبود اوضاع کنونی نمایند، پاره‌ای موانع از قبیل نداشتن سازمان و تشتت آراء و غیره مانع از پیشرفت کار و موجب عقیم ماندن مقاصد مشروع گردیده [است]. چون انجام برنامه‌های اصلاحی و اجرای منویات دولت از طرف مأمورین محترم دولت بدون تشریک مساعی و تأمین وحدت نظر اهالی ممکن نخواهد بود و این منظور هم تنها در پرتو حزب و تشکیلات صحیح ممکن است به دست آید. متأسفانه چنانچه جناب آقای حایری‌زاده و جناب آقای نبوی مشاهده فرموده‌اند هیأت مؤسس حزب دمکرات سبزوار از ابتدا نتوانستند موفق به اقدامات مؤثری گردند. بلکه تدریجاً از

لحاظ عمل منحل شده به طوری که فعلاً فقط اسمی از آن باقی است. چرا که از بدو تأسیس و تعیین هیأت مؤسس اشتباهاتی از طرف مأمور اعزامی رخ داده که شخصاً سبب اختلاف و انحلال آن گردید. به منظور رفع هرگونه مفاسد محتمل وقوع و جلوگیری از کارشکنی های دستجات مغرض و مفسد که از نبودن سازمان حزبی سوء استفاده می کنند، اینجانبان انقیاد و وفاداری خود را نسبت به حزب دمکرات ایران و مرامنامه آن معروض و استدعا داریم هرچه زودتر یک نفر مأمور مقتدر و کارشناس برای تجدید سازمان حزبی و ترمیم اشتباهات گذشته به سبزواری اعزام فرمایند تا انشاءالله اهالی این شهرستان هم در تحت لوای آن حزب موفق به اصلاحات ضروری گردند و با وحدت نظر از مزایای اصلاحی و برنامه تفصیلی حزب و دولت بهره مند شوند. حسن متولی، ابراهیم اسلامی، محمد ابراهیمی، محمد جعفرزاده، [و ۱۵ امضای دیگر]

[۳۹ - ۱۰۹۰۰۱]

خراسان - طبس

۷۳

* گزارش تلگرافی استانها و شهرستانها، ۴/آذر/۱۳۲۵ []

طبس

گزارش تلگرافی حاکی است روز ۲۵/۹/۴، آقای روحانی و امیر بیرجندی به طبس وارد و با دعوت از معاریف و کارمندان در محل دبیرستان سخنرانی مبسوطی در اطراف حزب و توجه مخصوص جناب اشرف آقای قوام السلطنه بیان و عده ای اسم نویسی نموده اند.

خراسان - طبیات

۷۴

[گزارش تلگرافی استان‌ها و شهرستان‌ها، ۱۹/مهر/۱۳۲۵] *

خبر تلگرافی حاکی است که روز ۲۵/۷/۱۹ کمیته حزب دموکرات با حضور عده زیادی تشکیل و با نظامت آقای قائمقامی شروع به کار نمودند.

خراسان - فردوس

۷۵

[تلگراف از فردوس به تهران - ۱۳۲۵/۹/۳]

وزارت کشور - رونوشت تلگراف از فردوس

وزارت کشور، تهران، کپیه مشهد، استانداری، ساعت ۶ بعد از ظهر جاری آقایان روحانی رئیس دفتر استانداری و آقای امیر بیرجندی به فردوس وارد شدند. توقف ساعت ۸ صبح چهارم به مسجد جامع حاضر متجاوز از ۵۰۰ نفر طبق دعوت آنان مجتمع، سخنرانی مفصل در اطراف محسنات حزب دموکرات ایران و صفات جناب اشرف آقای قوام السلطنه رهبر کل حزب [و] نسبت به ایران و ایرانیان ایراد [شد] عموم جمعیت با هورا کشیدن و دست زدن [و] زنده باد قوام السلطنه [گفتن عضویت] خود را علناً در حزب دموکرات ایران ابراز و متجاوز [از] ۵۰۰ تعرفه ورود حزب بین آنان توزیع [شد] ساعت ۱۰ صبح ۴ جاری [نامبردگان به] طبس حرکت نمودند. ۳۰۸۴ دست غیب

[۱۳۶ - ۱۰۹۰۰۱]

خراسان - قوچان

۷۶ [گزارش تلگرافی استان‌ها و شهرستان‌ها، ۲۴/آبان/۱۳۲۵] *

قوچان

گزارش فرمانداری حاکی است روز ۲۴ آبان مجلس جشن به منظور افتتاح حزب دموکرات ایران در قوچان تشکیل، آقایان قهرمانی، افشار، و جوشکام سخنرانی نموده، مجلس با کف زدنهای ممتد و ابراز احساسات آزادی خواهی خاتمه یافت.

خراسان - گناباد

۷۷ [گزارش تلگرافی استانها و شهرستانها، ۳/آذر/۱۳۲۵] *

گزارش فرمانداری حاکی است روز سوم آذر، آقایان روحانی [و] امیر بیرجندی به گناباد وارد، حزب دموکرات را در سالن باغ ملی تشکیل و شروع به کار نمودند.

خراسان - نیشابور

[دبیر کمیته شهرستان نیشابور حزب دموکرات ایران به معتمدالسلطنه،
۱۰/آذر/۱۳۲۵]

۷۸

فوری

حضور جناب آقای معتمدالسلطنه

روز جمعه گذشته پس از شرفیابی حضور جناب اشرف، تلگرافی از آقای حسین عونی عضو کمیته شهرستان حزب دموکرات ایران در نیشابور واصل شد، حاکی از اینکه آقای طاهری بازپرس و عضو کمیته و آقای افشار دادستان و رئیس کمیسیون تبلیغات را بر اثر القاء^(۱) شبهه به خوزستان منتقل کرده [اند] در حالی که دونفر مزبور از اعضای برجسته تشکیلات حزب آن شهرستان بوده و به اضافه از بهترین مأمورین دادگستری هستند و عموم از آنها راضیاند. و این انتقال تأثیر سویی در پیشرفت کارهای حزبی خواهد بخشید، به اضافه موجب یأس مأمورین شده است.

چون ممکن است به زودی موفق به شرفیابی حضور جناب اشرف نشوم، استدعا دارم مراتب را به عرض حضورشان برسانید که امر به بقای آنها صادر فرمایند. لزوماً یادآوری می‌کند که خانواده دو مأمور مزبور هنوز در نیشابورند. و این القا شبهه که موجب تغییر دونفر مزبور شده، به وسیله آقای علی نقی کوثر فرماندار نیشابور که هفته قبل تهران بوده و نامبردگان را مخالف مقاصد خود می‌دانسته به عمل آمده است. عین تلگراف واصله به پیوست تقدیم می‌شود.

دبیر کمیته شهرستان حزب دموکرات ایران (نیشابور)

۱۰/۹/۱۳۲۵ - ابوالقاسم قاضی [امضا]

[۱۳۶ - ۱۰۹۰۰۱]

۷۹

[اعلامیه دبیر کمیته حزب دمکرات ایران - نیشابور، بهمن ۱۳۲۵]

اعلامیه

دبیر کمیته شهرستان حزب دموکرات ایران (نیشابور)

روزنامه ارس ضمن سر مقاله خود در شماره ۱۵ مورخه جمعه ۲۷ دی ماه مطالب سراپا دروغی نوشته است که برای روشن شدن مطلب، جریان را بدین وسیله تشریح می نماید.

۱- روزنامه مزبور علاوه بر اینکه در شهرستان نیشابور نماینده‌ای که جزو متحصنین تلگرافخانه مخابره حضوری نموده باشد ندارد، حتی یک شماره از این روزنامه هم در آن شهرستان خواننده نداشته، و جای تعجب است که خواسته بدین وسیله برخلاف واقع ابراز اطلاعی نسبت به جریان شاکیان در تلگرافخانه نموده باشد.

۲- چند نفر هوچی در شهرستان نیشابور که از اعضاء حزب شکست خورده و از هم پاشیده عدالت می‌باشند و با تمام تشبثاتی که کرده‌اند به عضویت حزب دموکرات ایران پذیرفته نشده، امروز که خود را در اقلیت کامل دیده و حتی قادر نیستند صد رأی برای کاندید خود به دست آورند، به دستور و راهنمایی مجامع خائنانه و مفسده‌جوی مرکزی خود دست به شکایت و اعتراض نسبت به انتخابات نیشابور زده و خیال کرده‌اند با تحصن در تلگرافخانه خواهند توانست جریان قانونی انتخابات را تغییر داده و از این مفسده و هوچی‌گری خود نتیجه‌ای بدست آورند. غافل از اینکه امروز مردم بر باطن ناپاک این دسته‌های موزی و ایران برباد ده واقف شده و دیگر گول نیرنگهای آنها را نخواهند خورد.

۳- چند نفر شاکیانی که بر جریان انتخابات آن شهرستان اعتراض داده و در نظر نویسندگان روزنامه ارس عده فراوانی جلوه نموده‌اند، بر طبق گزارش واصله از

تشکیلات حزب دموکرات ایران نبوده و همه از افراد حزب شکست خورده و منفور عدالت بوده و حتی یک نفر هم از اعضاء حزب دموکرات ایران نسبت به انتخابات نیشابور که با کمال نظم و طبق مقررات قانون جریان دارد کمترین اعتراضی نداشته و نهایت تشکر را از حسن جریان انتخابات و مأموران مجری آن که با کمال بیطرفی انجام وظیفه می نمایند ابراز می دارند.

۴- افراد ۲۱ کمیته محلی و ۳۴۰ حوزه حزب دموکرات ایران در شهرستان نیشابور که تعداد آنها بالغ بر ۹ هزار نفر و نیرومندترین تشکیلات حزب در استان نهم می باشد، با نظم کامل منتظرند که آراء خود را در صندوق انتخابات بریزند. و از ماجرا جویانی که بر علیه امنیت عمومی آن شهرستان اقدام و از طریق هوجبی گری می خواهند سیر طبیعی انتخابات را منحرف نمایند، بدین وسیله نفرت و انزجار خود را اعلام داشته و اینجانب موظف کلیه مندرجات سرمقاله روزنامه ارس و اظهارات ماجراجویانی که برخلاف واقع خود را عضو حزب دموکرات ایران معرفی کرده اند جداً و قویاً تکذیب نمایم.

ابوالقاسم قاضی

[۱۰۹۰۰۱ - ۶۵]

۸۰ [اعلامیه حزب دموکرات ایران - کمیته نیشابور، ۱۳۲۵]

اعلامیه

حزب دموکرات ایران (نیشابور)

همشهریهای عزیز! با کمال تأسف شنیده می شود هنوز هم یک عده مردمان منفی باف که در این شهر غیر از کار شکنی و ایجاد موانع برای پیشرفت امور اجتماعی هدفی نداشته و آنقدر در خود لیاقت و شایستگی سراغ ندارند تا مردانه در صف آزادیخواهان وارد شده، کمر همت بسته و از اینکه به اجتماع عقب افتاده ایرانی خدمتی

کنند برای یک روز هم سرفراز و سعادت‌مند گردند.

اینها پس از صدها مرتبه تجربه باز هم نمی‌خواهند بفهمند عده‌ای را یک مرتبه می‌توان فریب داد و بار دوم هم شاید بشود، به وعده و وعید اغفال کرد، اما موقعی که کوس رسوایی و ادعاهای بچه‌گانه و بیمورد آنها را اجتماعی دید و چندین مرتبه سنجید دیگر به حرفهای پوچ و ادعاهای مسخره‌آمیز آنها نه تنها وقعی نگذاشته، بلکه برای همیشه آنها را مردمانی سفیه و بی‌اندیشه خواهد شناخت.

جوانی بی‌تجربه از زمان تأسیس حزب دموکرات ایران در این شهرستان تا حال دو مرتبه به این شهر وارد شده و هر مرتبه با تبلیغات و تظاهرات مضحک و خنده‌آوری خود را مبلغ حزب دموکرات ایران معرفی کرده، اما بر خلاف انتظار هر دو مرتبه ما دیدیم که خود این جوان بی‌تجربه (و به قول صدای منحوس رادیو تبریز و پیشه‌وری خائن که چندین مرتبه او و روزنامه‌اش را دموکرات آذربایجانی و دموکراتیک اعلام نمود) به پیروی از خبث طینت و ضمیر ناپاک خود بنای مخالفت را با تشکیلات نیرومند دموکرات ایران این شهرستان گذاشته و تصور می‌کرد افراد ۳۴۰ حوزه این حزب ملی را که با ایمان و عزم راسخ قدم در راه مبارزه با مرتجعین و خائنین به ملت ایران گذاشته‌اند، می‌تواند برای پیشرفت آمال و آرزوهای پلید شخصی خود فریب داده حقیقت امر را به رهبران حزب در مرکز مشتبه نماید.

برادران حزبی: ما از خواب غفلتی که سال‌ها ما را در آغوش بدبختی و نکبت و فراموشی خود داشته است بیدار شده‌ایم.

ما امروز افتخار داریم که تشکیلات حزب دموکرات ایران در این شهرستان وسیع‌ترین و نیرومندترین تشکیلات حزبی در استان نهم شده و بدین وسیله لازم می‌دانیم از زحمات اعضا ۲۱ کمیته محلی و هیأت عامله ۳۴۰ حوزه تشکیلات نیشابور که شب و روز با فعالیت و جدیت بی‌نظیری در پیشرفت امور حزبی افتخار دارند سپاسگزاری نماییم.

ما از تشکیلات سازمان جوانان حزب دموکرات ایران این شهرستان که با عزمی راسخ و اراده‌ای آهنین پیوسته با مخالفین آزادی و مرتجعین مبارزه نموده و امروز پیروزمند

گشته‌اند تقدیر می‌نماییم.

ما از افراد گارد انتظامات که سربازان مجاهد راه آزادی و فداییان حزب دموکرات ایران این شهرستانند و شب و روز مانند پاسبانی وظیفه شناس و با ایمان رفتار و کردار عموم افراد حزبی را تحت نظر دقیق خود گرفته‌اند ابراز مسرت می‌نماییم و در عین حال نمی‌توانیم رفتار و کردار سوء بعضی از افراد ناپاک این شهرستان را بیش از این اغماض و پرده‌پوشی کنیم.

شنیده می‌شود عده‌ای دور هم جمع شده و اجتماع مفسده‌آمیز خود را اتحادیه کشاورزان منتسب به حزب دموکرات ایران معرفی نموده‌اند. اهالی اطمینان داشته باشند که همان گرگ صفتان باز هم برای صدمین مرتبه می‌خواهند با لباس بره‌ای در اجتماع آزادیخواهان امروز خودنمایی نمایند.

کمیته شهرستان حزب دموکرات ایران «نیشابور» بدین وسیله اعلام می‌دارد که تاکنون تصمیمی نسبت به تشکیل اتحادیه کشاورزان اتخاذ نشده بود و اینک بر حسب دستور تشکیلات حزب استان نهم در نظر است اتحادیه کشاورزان منتسب به حزب دموکرات ایران در این شهرستان تشکیل شود.

کشاورزانی که مایل باشند در این اتحادیه شرکت نمایند در صورتی که تا بحال به عضویت حزب مفتخر نشده‌اند باید طبق مقررات آیین‌نامه به عضویت حزب دموکرات ایران افتخار یابند تا از طرف کمیته شهرستان به سازمان اتحادیه کشاورزان منتسب به حزب دموکرات ایران «نیشابور» که در شرف تشکیل است و به مرکز هم گزارش داده شده منتقل شوند.

در این موقع حساس بر عموم مأمورین دولت مخصوصاً قوای ژاندارمری و انتظامی و کارمندان شهربانی فرض و واجب است که بر تشکیل اینگونه جلسات و اجتماعاتی که بدون آیین‌نامه و مرامنامه رسمی و با اسم و عناوین مختلف جلوه‌گری می‌کنند نظارت مستقیم نموده اجازه ندهند هر روز مشتی مردم مفسده‌جو با تظاهرات رنگارنگ و عوام‌فریبانه در افق سیاست این کشور ظاهر شده، مردم نجیب و زودباور ایران عزیز را به مفسده و فتنه‌های خانمان‌سوزی وادار و اغفال نمایند و همین که خواست پرده از روی

حیله و تزویر آنها برداشته شود فوری میدان را خالی نموده بگریزند و مشتی مردم ساده لوح را ملعبه منویات شوم خود سازند.

تمام اهالی بدانند حزب دموکرات ایران هیچ منظوری جز سعادت و آسایش ملت و استقلال و عظمت کشور نداشته و با صراحت کامل و پیروی از مقررات آیین نامه و اساس نامه رسمی خود، مبارزه را با مرتجعین و خائنین که می خواهند اجتماعی را فدای منافع شخصی خود بنمایند مبارزه خواهد نمود. قطعی است که به خواست خدای متعال و همت و فعالیت عموم آزادیخواهان و وطن پرستان برای همیشه این پیروزی و موفقیت برای ما استوار و محفوظ خواهد ماند.

زنده باد رهبر معظم و محبوب ما جناب اشرف آقای قوام السلطنه

پاینده و جاوید باد حزب دموکرات ایران

کمیته شهرستان حزب دموکرات ایران (نیشابور)

[۶۵ - ۱۰۹۰۰۱]

خوزستان - اهواز

[مسئول حزب دمکرات ایران - کمیته خوزستان به قوام السلطنه،

۸۱

۲۱/شهریور/۱۳۲۵]

وزارت پست و تلگراف و تلفن، تلگراف از اهواز به ط، شماره تلگراف ۶۵۳، تاریخ اصل ۲۱،

تاریخ وصول شب ۶/۲۳

حضرت اشرف آقای قوام السلطنه رهبر بزرگوار حزب دمکرات ایران، طهران،

رونوشت جناب آقای فیروز معاون رهبری کل، دیروز از صبح طبق اعلانی که قبلاً منتشر نموده و به عموم، گشایش باشگاه حزب را در روز بیستم اطلاع داده بودم، عشایر و مشایخ خوزستان دسته به دسته، گروه گروه، سوار پیاده شادی کنان و حماسه خوان، از صبح به شهر آمده و از دو بعد از ظهر رو به باشگاه آمده، هزاران سوار از عشایر عرب زبان خوزستانی از دو کیلومتری باشگاه، تا باشگاه طرفین خیابانها صف کشیده و دائماً هورا کشیده و زنده باد ایران، زنده باد حضرت اشرف می گفتند. اهالی نیز متجاوز از ده هزار نفر بر حسب دعوت به باشگاه آمده، در جشن بزرگ خوزستان شرکت و هزاران نفر دیگر در خیابانهای رو به باشگاه صف کشیده و به گفتن زنده باد پیشوای ما مشغول بودند.]

سندیکای رانندگان حزب دمکرات ایران و اتحادیه قصابان و درشگه چیان و پیشه وران هر کدام با بیرق ایران و شعار مخصوص و تابلو زنده باد پیشوای بزرگ ما قوام السلطنه [و] زنده باد حزب دمکرات ایران که هر کدام با صف خود در حرکت بودند، جلب توجه می کرد. سواران عرب زبان عشایر که همه با اسبهای کهر یک رنگ و دارای پرچم مخصوص به خود و بیرق ایران و شعار عشایری و نوشته زنده باد مین ما ایران و پاینده باد حزب دموکرات ایران، زنده باد رهبر بزرگوار ما، چشم بینندگان را خیره می ساخت. آقایان رؤسا و کارمندان کشوری و لشگری دولت از اول وقت تا آخر موقع همگی دعوت بنده را اجابت و با جامعه اهالی در تماس بودند. خوشبختانه در اثر دستورات مؤکد و مراقبت کامل جناب آقای استاندار، کمترین و کوچکترین اتفاق سوئی رخ نداد و با کمال حسن انتظام باشگاه گشایش یافت. خود بنده از ساعت چهار عصر در باشگاه حاضر و از طبقات کارگران و اصناف و مردم پذیرایی می کردم. ساعت پنج روی میز نطق ایشان و گشایش باشگاه را اعلام و به تفصیل راجع به وضعیت و مرام حزبی و علاقه ای که حزب ما به بهبود زندگی و حمایت از کشاورزان و کارگران و ترفیه احوال عمومی و ترقی و فرهنگ و بهداشت و حفظ استقلال کشور دارد اظهار و از مراتب مساعی که تاکنون حزب ما در سایه رهبری حضرت اشرف مبذول داشته و اینکه جناب اشرف با منتهای وطن پرستی و عشق به کشور کوشش فرموده و فداکاری می فرمایند و برای عمران

خوزستان و اعاده عظمت میهن فداکاری نموده بیان [نمود]. و ضمناً راجع به عشایر و اینکه هزاران سوار و پیاده عرب زبان در این جشن شرکت نموده‌اند و حضور مشایخ خوزستان و خوانین که کیلویه و بزرگان لر و بختیاری و بازرگانی و پیشه‌وران که برادرانه و مخلوط ایستاده و نشست‌اند، خود بهترین نمونه عشق اهالی این استان به میهن و اعتماد به پیشوای کشور است. که با این شوق و شادمانی علاقه خود را نشان می‌دهند و خود بهترین نمونه وحدت ملی ما بوده، اظهارات مفصلی کرد. و با زنده باد رهبر بزرگوار ما [و] پاینده باد ایران به نطق خود خاتمه داد. پس از بنده یک نفر از مشایخ خوزستان به نمایندگی عموم عشایر خطابه مهیجی مبنی بر وطن پرستی و علاقه شدید به میهن و دولت و ایمان کامل به حضرت اشرف خوانده پس از او چهار نفر دیگر نطق‌های مفصل نموده و روی اینکه یگانه علاج مفساد مملکت تشکیل حزب ملی بر حسب احتیاجات کشور و حفظ منافع طبقات کارگر و کشاورز با رعایت قانون اساسی است و راه حل رفع بدبختی‌ها و رفع نواقص می‌باشد که حضرت اشرف تشخیص داده [است]. و همه در سایه درفش کاویانی که به دست توانای حضرت اشرف سپرده شده است باید جمع شویم و همه برای جانبازی و فداکاری به رهبری پیشوای خود آماده‌ایم، بیانات مبسوطی کرد.

ساعت هفت و نیم عصر مجلس و میتینگ در حالی که موزیک مارش ملی را می‌نواخت و از هر طرف صدای زنده باد میهن پاینده باد حزب دمکرات ایران، زنده باد حضرت اشرف [بلند بود] خاتمه یافت. و مردم به صرف شیرینی و بستنی مشغول شدند.

فردا عصر ورزشکاران حزب رژه می‌دهند و در باشگاه میتینگ خواهند داد. متأسفانه هنوز اوراق حزبی، مرامنامه، آیین‌نامه، درخواست‌نامه و غیره نرسیده است. مأمورین کمکی هم نفرستاده‌اند. مستدعی است امر فرمایند لاقلاً اوراق و مرامنامه و آیین‌نامه و غیره با دستورات تفصیلی جهت تشکیلات حزبی [را] سریعاً بفرستند. زیرا آیین‌نامه ناقص است و شرح سازمان و تشکیل کمیسیون‌ها و وظایف آنها [را] ندارد. به زودی در شهرستان‌ها به تشکیلات حزب می‌پردازد. چند شهرستان هم هر روزه با اقدامات قبلی که انجام گرفته، تقاضای تسریع در تأسیس حزب داشته و مشغول تهیه مقدمات است که

به زودی برای افتتاح و تأسیس باشگاه شهرستانها مسافرت نماید. متأسفانه با این احوالات فقط بیست مرانامه به بنده داده شده است. که همان بدو ورود توزیع شد و مردم هم هر روز مطالبه می‌کنند. بنده هم از طهران خواستم [ولی] نفرستاده‌اند. و در جواب تقاضای اهالی نمی‌داند چه جواب بدهد. به طور کلی با کمال افتخار عرض می‌نماید که باشگاه حزب باشکوه و جلال و عظمت مخصوصی گشایش یافت و تأثیر عجیبی در عموم اهالی نمود. و در مقابل بیگانگان با اراجیفی که در مطبوعات عربی شروع شده است، بهترین و بزرگترین احساسات و طنی اهالی خوزستان [را] از خود نشان داد. و همان گونه که نماینده عشایر اظهار کرد مشت فولادینی بر دهن هرزه درایان بود.

آموزگاران مدرسه عراقی اهواز هم جزء تماشاکنندگان شور و شوق احساسات و طنی عشایر خوزستان بودند. و مفتخر است مسئولیتی را که بر عهده فدوی محول فرمودید با تأییدات خداوند و اقبال بی‌زوال میهن با کمال موفقیت انجام داد. و امیدوار است که خداوند متعال در سایه رهبری حضرت اشرف توفیقات بیشتر در خدمت به کشور و جانبازی در راه فرمانبرداری حضرت اشرف [را] عنایت فرماید. اوامر مبارک [را] شماره ۳۹-۱۱/۶/۲۵- فدوی سلطانی مترصد است.

[۱۸۲ - ۴ - ۱۰۹۰۰۱]

۸۲ [رئیس شهربانی کل کشور به نخست وزیر، ۲۷/شهریور/۱۳۲۵]

وزارت کشور، شهربانی کل کشور، تاریخ ۲۵/۶/۲۷، شماره ۲۵/۶/۸۵۸۹/۱/۵۴۲۹

جناب اشرف آقای نخست وزیر و وزیر کشور

محترماً به استحضار عالی می‌رساند: طبق گزارش تلگرافی شهربانی اهواز ساعت

۱۷/۳۰ روز ۲۰ ماه جاری، حزب دمکرات خوزستان به موجب دعوت آقای سلطانی مسئول حزب با حضور رؤسای ادارات و افسران ارتش و نگهبانی و عده کثیری اهالی محل و شیوخ اعراب در باشگاه خوزستان افتتاح و از طرف آقای سلطانی و چند نفر دیگر بیانات مهیجی ایراد شد و مجلس در ساعت ۲۰ خاتمه یافته است.
از طرف رئیس شهربانی کل کشور - پاسپار ۱ حسام وزیری [امضا]

[۱۸۲ - ۴ - ۱۰۹۰۰۱]

[رهبر کل حزب دمکرات ایران به مسئول حزب دمکرات ایران - کمیته خوزستان،
۳۱/شهریور/۱۳۲۵]
۸۳

نخست وزیر، تاریخ ۱۳۲۵/۶/۳۱، تلگراف به اهواز

آقای سلطانی [در] پاسخ ۳۹ - ۲۵/۶/۲۱، تلگراف مفصلی که راجع به جریان تشکیل حزب دموکرات ایران در اهواز مخابره کرده بودید و حاکی از موفقیت شایان در پیشرفت منظور بود [را] با نهایت خرسندی ملاحظه کردم. بدیهی است با احساسات میهن دوستی و علاقه‌ای که به مصالح کشور و صمیمیتی که به شخص اینجانب دارید، جز این انتظار نمی‌رفت. و نظر به همین مراتب بود که انجام این امر را از جنابعالی خواستم و اینک به شما تبریک گفته و از زحماتی که قبول فرموده‌اید تقدیر می‌کنم. تأخیر جواب به واسطه عارضه کسالت شدید بود.

دستور داده‌ام لوازم کار را از هر جهت مهیا و در دسترس شما بگذارند که در همه نقاط آن حوزه با همین سرعت حسن استقبال شود. لازم است مراتب خوشوقتی و امتنان اینجانب را به همه اهالی که قبول کارمندی کرده‌اند اظهار دارید. امیدوارم در سایه صمیمیت و یگانگی، همگی موفق به انجام خدمات بشویم و دین خود را به میهن عزیز

به نحو شایسته ادا کنیم. یکی از نقاطی که بسیار مهم و از آنجا ابراز احساسات زیاد برای تشکیل حزب می‌شود، بهبهان و کهکیلویه است. خواهشمندم فوراً با خوانین به آن حوزه رفته، حزب را در آنجا تشکیل و مراتب علاقه‌مندی مخصوص اینجانب را به رؤسای ایلات آن حدود صریحاً ابلاغ کنید. انتظار دارم جریان اقدامات را که یقین دارم با مراتب برازندگی شما نتیجه شایسته خواهد داشت، زودتر ملاحظه نمایم. نسبت به تقاضاهای خوانین دستورات لازم جداگانه به ادارات مربوطه صادر شده و از نتیجه آن به زودی اطلاع حاصل خواهید کرد.

نخست وزیر و رهبر کل حزب دموکرات ایران

[۱۸۲ - ۴ - ۱۰۹۰۰۱]

۸۴ [مخبر مطبوعات در اهواز به اداره تبلیغات، ۶/بهمن/۱۳۲۵]

وزارت پست و تلگراف و تلفن، تلگراف از اهواز به ط، تاریخ اصل ۶، تاریخ وصول ۱۱/۶

تهران اداره تبلیغات، چهار رونوشت اطلاعات، کیهان، ستاره، آتش، بر حسب دعوت آقای ابوالقاسم بهبهانی مسئول تشکیلات حزب دمکرات ایران در خوزستان، عصر شنبه پنجم بهمن چهار ساعت بعد از ظهر، جمع کثیری از کلیه طبقات شهرستان اهواز از محترمین و شیوخ بازرگانان و اصناف با حضور جناب آقای مصباح فاطمی استاندار استان، برای تشکیل و تعیین کمیته حزب در محل حزب تشکیل گردید. بدو آقای ابوالقاسم بهبهانی مسئول تشکیلات حزب با بیانات شیوا و رسایی تفصیلاً به ذکر خدمات رهبر معظم محبوب که مجدانه در پرتو توجهات اعلیحضرت همایون شاهنشاهی مملکت را از خطر حتمی نجات داده پرداختند و وجوه اهالی را برای شرکت در حزب و قبول عضویت دعوت نمودند. سپس آقای اسدالله صمیمی عضو حزب

خطابه بلیغی در زمینه اهمیت خوزستان [و] خدماتی که جناب آقای استاندار محبوب در دوره تصدی خود به این استان نموده‌اند، ایراد نمودند. در این موقع جناب آقای مصباح فاطمی استاندار شرح مبسوطی در اهمیت حزب دمکرات ایران و خدماتی که در این مدت کوتاه تحت توجهات رهبر معظم کل نموده‌اند، بیان و نطق ایشان با کف زدن‌های ممتد و احساسات بی‌پایان

جمعیت پایان یافت. سپس آقای اخوت دادستان استان و ابوالقاسم بهبهانی مسئول تشکیلات حزب در خوزستان، اسدالله موسوی رئیس تجار بهبهانی، حاج محمدحسن کمیلی رئیس اطاق بازرگانی، حاج محمد ابریشم‌کار، حاج سیداحمد مرتضوی، حاج محمدتقی دهدشتی، علی اکبر کریمی، اسدالله صمیمی، سیدحسین امام، سیدعبدالحمید تقوی، حسین نقشینه، رضا کاشانی، مهدی نقشینه، یوسف پارسا به عضویت کمیته شهرستان اهواز انتخاب [و] معرفی شدند. در این موقع آقای غیایی مسئول تبلیغات در باب اهمیت تشکیلات حزب مسئول اجتماعی سخنرانی نمودند در خاتمه آقای ابوالقاسم بهبهانی از آقایان حضار تقاضا نمودند که برای پیشرفت امور حزب و توسعه تشکیلات آن مساعدت مالی بنمایند. عموم حضار با نهایت اشتیاق این تقاضا را استقبال و فی المجلس یک مبلغی که جمعاً بالغ بر یکصد و پنجاه هزار ریال گردید، تعهد نمودند. ساعت ۷ بعد از ظهر مجلس با صدای زنده باد شاهنشاه معظم و پاینده باد جناب اشرف آقای قوام السلطنه رهبر محبوب و برومند حزب دمکرات ایران پایان یافت.

[۱۰۹۰۰۱ - ۶۹]

خوزستان - آبادان

آبادان

روز ۲۸ آبان بر حسب دعوتی که از طرف آقای شقاقی نماینده حزب دموکرات از بازرگانان شده بود، در سالون مهمانخانه کازرون حضور به هم رسانیده، مشارالیه پس از مختصر سخنرانی آقایان نویدی، فاضلی، موقر [و] سالمی با فریاد زنده باد اعلیحضرت همایون شاهنشاهی پایان یافت.

خوزستان - اندیمشک

[حزب دموکرات ایران - کمیته محلی اندیمشک به رهبر کل حزب دموکرات ایران،

وزارت پست و تلگراف و تلفن، تلگراف از اندیمشک به ط، شماره تلگراف ۱۲، تاریخ اصل

۱۴، تاریخ وصول ۴/۱۵

جناب اشرف آقای قوام السلطنه رهبر محبوب

رونوشت وزارت کشور، رونوشت شهربانی کل کشور، رونوشت روزنامه دموکرات ایران، رونوشت شهربانی اهواز، رونوشت استاندار استان ششم، گزارش، موقع میتینگ حزبی که به مناسبت جشن دومین سال تأسیس حزب دموکرات ایران دایر شده بود و افراد ابراز احساسات می‌نموده و به وسیله مأمورین انتظامات با نظم کامل اداره می‌شد، رئیس شهربانی اندیمشک «شکوهی» جلوی افراد حزبی را گرفته و نسبت به مقامات عالیله حزبی هتاک و جمعیت را متفرق و ساز و دهل را امر به سکوت داده است.

تقاضای رسیدگی داریم.

حزب دموکرات ایران کمیته محلی اندیمشک، حاجی زاده

[۱۶۳ - ۱۰۹۰۰۱]

۸۷

[رئیس شهربانی کل کشور به نخست وزیر، ۷ مرداد/۱۳۲۶]

وزارت کشور، شهربانی کل کشور، تاریخ ۲۶/۵/۷، شماره ۱/۴۳۲۵/۱۰۲۸۲، پیوست یک
برگ تلگراف

جناب اشرف آقای نخست وزیر

محترماً با تقدیم تلگراف شماره ۱۲ مورخ ۲۶/۴/۱۵ واصله از کمیته محلی حزب دمکرات اندیمشک راجع به شکایت از رئیس شهربانی اندیمشک به عنوان اینکه نامبرده موقع جشن دومین سال حزب دمکرات ایران از افراد حزبی جلوگیری و جمعیت را متفرق نموده است، محترماً به استحضار عالی می‌رساند: قضیه به وسیله فرماندار محل تحت رسیدگی درآمده و عدم وقوع قضیه معروضه تأیید [می‌شود]. معهداً مجدداً رئیس شهربانی اهواز به معیت فرماندار به محل رفته با حضور رئیس دادگاه و فرمانده ژاندارمری و رئیس کمیته حزب دمکرات ایران و نمایندگان سندیکای کارگران و کارمندان راه آهن در عمارت شهرداری تشکیل جلسه داده و در این مورد دقیقاً رسیدگی [شده است]. بالنتیجه معلوم گردیده از نظر اینکه برای نصرت‌الله صمدی منشی کمیته حزب دمکرات ایران از طرف دادگاه برگ جلب صادر و نامبرده را شهربانی تسلیم دادگاه نموده و به اتهام کلاهبرداری بازداشت شده [است]. افراد کمیته سندیکای کارگری عصبانی و مبادرت به تقدیم تلگراف مزبور نموده‌اند. و چون شکایتشان غیر وارد بوده و خودشان هم کتباً تأیید نموده‌اند، که سوء تفاهم بوده، و تقاضای عدم تعقیب قضیه را

نموده و صورت مجلس تنظیم گردیده است.

رئیس شهربانی کل کشور- سرتیپ صفاری [امضاء]

[۱۰۹۰۰۱ - ۱۶۳]

خوزستان - بندر شاهپور

۸۸

[گزارش تلگرافی استان‌ها و شهرستان‌ها - ۱۳۲۵/۹/۸]*

بندر شاهپور

گزارش تلگرافی حاکی است روز ۳۲۵/۹/۸، بر حسب دعوت قبلی حزب دموکرات، جناب آقای مصباح فاطمی استاندار به بندر شاهپور وارد، مراسم افتتاح حزب دموکرات در محل باشگاه حزب با تجلیل تمام به عمل آمد. نخست از طرف جناب آقای استاندار سخنرانی مهیجی ایراد و مجلس در میان غریو زنده باد اعلیحضرت همایون شاهنشاهی و جناب آقای قوام السلطنه خاتمه یافت.

[مسئول حزب دموکرات ایران کمیته محلی بندر شاهپور به اداره کل تبلیغات -

۸۹

[۱۳۲۶/تیر/۱۳]

وزارت پست و تلگراف و تلفن، تلگراف از بندر شاهپور به ط، شماره تلگراف ۲۴ تاریخ اصل

۱۳، تاریخ وصول شب ۴/۱۵

اداره کل تبلیغات، رونوشت جناب اشرف آقای قوام السلطنه رهبر کل حزب دموکرات ایران، رونوشت حزب دموکرات ایران، رونوشت اطلاعات، روز ۲۶/۴/۱۰ به مناسبت دومین سال تشکیل حزب دموکرات ایران، مجلس جشن باشکوهی با حضور رؤسای ادارات و آقای مهندس مقدم رئیس اداره بندر شاهپور و خرمشهر و بخشدار بندر شاهپور و آقایان رشیدی معاون و رفیعا حسابدار کمیته، بنابه دعوت قبلی آقای حق پرست مسئول کمیته محلی حزب دموکرات بندر شاهپور و عده زیادی از افراد حزب که متجاوز از یک هزار نفر بودند، تشکیل [شده]. پس از ابلاغ برنامه از طرف آقای جوادابوسعیدی معاون اداره بندر شاهپور و خرمشهر و مسئول کمیسیون حزبی بدو اخیر مقدم عرض و سپس سخنرانی جالب توجهی مبنی بر علت تشکیل حزب دموکرات و شمه‌ای از اوضاع سال گذشته و خدمات برجسته این حزب ایراد و محبوبیتی که جناب اشرف آقای قوام السلطنه رهبر کل از طرف افراد حزب دارا می‌باشند بیان نمود. و متذکر ساختند که ملت ایران خدمات صادقانه این شخص شریف را فراموش نخواهند کرد. سخنرانی ایشان با کف زدن‌های ممتد و گفتن زنده و جاوید باد شاهنشاه جوان‌بخت ایران و زنده و پاینده باد جناب اشرف آقای قوام السلطنه رهبر کل، برقرار باد حزب دموکرات ایران و منتهی در پایان [عملیات] اکروپاتیک به وسیله افراد حزبی شروع و مجلس جشن در ساعت ۲۱ با سرور [و] شادی خاتمه یافت.

مسئول کمیته محلی بندر شاهپور حق پرست

[۱۰۹۰۰۱ - ۱۶۱]

خوزستان - دزفول

دزفول

گزارش تلگرافی حاکی است، روز ۲۴/۹/۲۵، آقای همایونفر نماینده حزب دموکرات، با دعوت از رؤسای دواير و اصناف کمیته حزب دموکرات را انتخاب و اهالی با شوق و شغف تقاضای کارمندی حزب را نمودند.

۹۱ [گزارش تلگرافی استان‌ها و شهرستان‌ها، ۲۵/دی/۱۳۲۵] *

دزفول

گزارش تلگرافی حاکی است روز ۲۵ دی ماه بخشدار و رؤسای دواير و هیأت کارمندان حزب دموکرات دزفول و کمیته حزب دموکرات اندیمشک با پرچم [های] متعدد در ایستگاه اندیمشک به انتظار تشریف‌فرمایی جناب آقای استاندار که از تهران به اهواز رهسپار بودند ساعت ۲۱ وارد و در اثر صدای هورا، آقای استاندار پیاده، مستقبلین خیر مقدم عرض و یک جلد کتاب و چند دسته گل تقدیم نمودند. پس از اظهار خوشوقتی به سمت اهواز حرکت نمودند.

خوزستان - مسجد سلیمان

۹۲ [رئیس شهربانی کل کشور به وزارت کشور، ۲۱/شهریور/۱۳۲۵]

وزارت کشور، رونوشت، شماره ۸۰۶۸/۵۲۸۶/۱، مورخه ۲۱/۶/۲۵

وزارت کشور

به استحضار می‌رساند: طبق گزارش شماره ۵۴۲-۲۵/۶/۷-شهربانی آبادان به استناد گزارش شهربانی مسجد سلیمان، نادرقلی خان بختیاری که از طرف فرمانداری بختیاری جهت سرپرستی بختیاری‌هایی که جزو حزب توده و کارگر شرکت نفت می‌باشند، جهت تشکیل حزب دموکرات مذاکره نموده است. این اقدام در افراد حزب توده تولید نگرانی نموده است. فرماندار نظامی نامبرده را احضار و [از وی] مطالبه ارائه حکم رسمی از طرف کمیته مرکزی حزب دموکرات را نموده [است]. [مشارالیه اظهار داشته تنها اقدامی که به عمل آورده، مخابره تلگرافی به مقام نخست‌وزیری و تقاضای پیوستگی خود به حزب دموکرات بوده است.

از طرف رئیس شهربانی کل کشور- پاسیار ۱ حسام وزیری

[۶۹-۱۰۹۰۰۱]

زنجان

[رئیس شهربانی کل کشور به نخست‌وزیر، ۲۷/بهمن/۱۳۲۵] ۹۳

وزارت کشور، شهربانی کل کشور، شماره ۱/۱۹۳۰۱/۱۱۹۱۵، تاریخ ۲۵/۱۱/۲۷، محرمانه، مستقیم

جناب اشرف آقای نخست‌وزیر

محترماً به استحضار عالی می‌رساند، شهربانی زنجان گزارش می‌دهد چندی قبل در شهر انتشار داشته که مقامات مهمه خیال دارند رؤسای دوایر را به مرور با موافقت مرکز از اهالی زنجان انتخاب و تشکیل دهند. ضمن بازجویی‌های محرمانه آقای زاهدی رئیس

ناحیه شمال غرب راه آهن اظهار می دارد که آقایان ذوالفقاریها جداً خواستارند عموم کارمندان راه آهن از مردم بومی انتخاب گردند. نامبرده هم باربران را تغییر داده ولی بعضی اشخاصی که فنی هستند و تغییر آنها ممکن نیست از رئیس شهربانی نظریه می خواهد. ضمناً شنیده شده دو نفر که اسامی آنها معلوم نیست از تهران برای تشکیل حزب دمکرات ایران به زنجان آمده، بدو به منزل ذوالفقاریها رفته و ضمن مذاکره، محمد ذوالفقاری (اعظام السلطنه) با تشکیل حزب مزبور موافقت ولی از لحاظ مخالفت سلطان محمود ذوالفقاری که نفوذ محلی او بیشتر است دو نفر نامبرده به تهران مراجعت کرده و طبق اطلاع واصله [توسط] جمعی از طرفداران ذوالفقاریها، حزبی به نام حزب اسلام در زنجان تشکیل گردیده و اعضای جدیدالورود حزب را به قرآن قسم می دهند که اسرار حزب را حتی به رفقای خود اظهار نکنند و مرام آنها ظاهراً حفظ شعائر اسلامی و مسائل مذهبی بوده و فعلاً فقرات شش گانه زیر را خواستارند:

- ۱- موقوف شدن الکل ۲- قدغن شدن تریاک ۳- منع شیره کشی ۴- موقوف شدن قمار حتی بطور دوره در منازل ۵- جلوگیری از بهائیهها ۶- جلوگیری از فواحش
- در صورتی که شیره کش خانه و فاحشه خانه در زنجان نبوده و از استعمال تریاک در قهوه خانه ها و پیاله فروشی قبلاً جلوگیری شده است. فعلاً موضوع بهایی و مسلمان در شهر شایع و شهربانی مشغول بررسی است که نتیجه را بعداً گزارش کند. از طرف رئیس شهربانی کل کشور-
- سرهنک ۱ حسام وزیری [امضا]

[۱۰۹۰۰۱ - ۱۲۱]

سمنان

سمنان

گزارش فرمانداری حاکی است روز ۲۵/۱۰/۳، به مناسبت افتتاح حزب دموکرات، مجلس جشنی در خیابان بیمارستان از طرف آقای قزلباش^(۱) و وزیری نمایندگان مرکزی منعقد و رؤسای دواير حضور داشتند.

سمنان - دامغان

[رئیس شهربانی کل کشور به وزارت کشور، ۲۲/تیر/۱۳۲۵]

۹۵

وزارت کشور، شماره رونوشت ۵۱۳۳، ۲۲/۴/۱۳۲۵

وزارت کشور

به استحضار می‌رساند، شهربانی دامغان طی شماره ۱۰۰-۲۵/۴/۱۵ گزارش می‌دهد، که حزب دموکرات دامغان نامه‌ای به شرح زیر به شهربانی آنجا نوشته است:

« از اول خرداد ۱۳۲۵، جمعیتی به نام جمعیت حقیقت دموکرات دامغان تشکیل، ولی اینک که حزب دموکرات ایران تحت رهبری جناب آقای نخست وزیر تشکیل شده، نام جمعیت را به حزب دموکرات دامغان تبدیل و پیوستگی خود را به حزب مزبور تلگرافاً به جناب آقای نخست وزیر عرض و مرامنامه هم همان مرامنامه حزب دموکرات ایران می‌باشد.» جمعیت مزبور از یک عده مالکین و پیشه‌وران و روشنفکران دامغان تشکیل و تاکنون فعالیتی نداشته و کاملاً مخفی بوده‌اند، ولی اخیراً با انتشار آگهی خود را معرفی و منتظر دستورات مرکز می‌باشند و ممکنست جمعیت‌های متفرق دیگر دامغان نیز قریباً به

حزب دمکرات ایران ملحق و این تشنت و اختلاف به کلی مرتفع گردد.
از طرف رئیس شهربانی کل کشور. پاسیار ۱ حسام وزیری

[۱۳۶ - ۱۰۹۰۰۱]

رئیس شهربانی کل کشور به نخست وزیر، ۱۰/دی/۱۳۲۵] ۹۶

وزارت کشور، شهربانی کل کشور، تاریخ ۱۰/۱۰/۲۵، شماره ۱۵۴۳۳/۱۵۷۵۱/۱

جناب اشرف آقای نخست وزیر

محترماً به استحضار عالی می‌رساند: شهربانی دامغان گزارش می‌دهد آقایان قزلباش و وزیری و عدل طباطبایی رهبران حزب دمکرات روز ۴/۱۰/۲۵ با حضور رؤسای دوایر دولتی و قریب ۵۰۰ نفر از اهالی محل حزب دمکرات را در کلوپ واقع در خیابان ایستگاه پس از ایراد خطابه‌های افتتاح و اهالی از تشکیل حزب در دامغان خوشوقت و ضمن سخنرانی از زحمات و فداکاریهای جناب اشرف تقدیر و تحسین [کردند]. مجلس پس از صرف چای و شیرینی و خواندن سرود حزبی با کف زدن‌های شدید به دعای ذات اعلی حضرت همایونی خاتمه یافته است. ضمناً یک عده از گارد نجات ملی حزب اجتماعاً به خیابان رفته تابلو حزب توده را برداشته و به کلوپ حزب دمکرات برده و سپس تابلو مزبور را به ایستگاه حمل نموده‌اند.

از طرف رئیس شهربانی کل کشور- پاسیار ۱ حسام وزیری [امضا]

[۱۳۶ - ۱۰۹۰۰۱]

[مسنول حزب دموکرات ایران کمیته دامغان به قوام السلطنه، ۱۲/مهر/۱۳۲۶] ۹۷

وزارت پست و تلگراف و تلفن، تلگراف از دامغان به ط، شماره تلگراف ۷۱، تاریخ اصل ۱۲،
تاریخ وصول عصر ۷/۱۲

جناب اشرف آقای قوام السلطنه

رونوشت جناب آقای موسوی زاده، رونوشت کمیته مرکزی حزب دموکرات ایران،
رونوشت دامغان فرماندار، سه شب پیش تابلوی حزب توسط مدیر عالمی سرقت [شد]
دستور تعقیب برای حفظ شئون حزبی به ادارات مربوطه صادر فرمایند.
مسئول تشکیلات حزب دموکرات شهرستان دامغان. وکیلی

[۳۹ - ۱۰۹۰۰۱]

سمنان - سنگسر

[کفیل وزارت کشور به نخست وزیر، ۲۴/دی/۱۳۲۵] ۹۸

وزارت کشور، اداره انتظامات، شماره ۲۵۰۹۷، ۲۶/۱۰/۱۳۲۵

جناب اشرف آقای نخست وزیر

طبق گزارش ژاندارمری کل کشور، مستند به گزارش هنگ ژاندارمری مرکز، آقای
جلال ذالنوری رهبر حزب دموکرات سنگسر به موجب دو برگ مدرک رسمی شماره
۱۳۲۳ - ۲۵/۸/۲۹ - ۲۵/۸/۲۹ از طرف تشکیلات حزب دموکرات و سندیکای کارگران

تهران مأمور تشکیل حزب دموکرات سنگسر گردیده و نامبرده به اتفاق دو نفر دیگر به سرپرستی عربعلی ذوالفقاری مشغول تشکیل حزب دموکرات سنگسر می‌باشند. آقای منوچهرکیانی شهمیرزادی هم از کارمندان و مبلغین حزب نامبرده به شمار می‌رود. از طرف ژاندارمری کل دستور داده شده که مراقبتهای لازمه معمول و به عربعلی ذوالفقاری نیز چون جزو سواران محلی و مستخدم اداره ژاندارمری است تذکر داده شود از شرکت در احزاب سیاسی کناره نموده نتیجه را گزارش داده. مراتب برای استحضار خاطر مبارک معروض گردید.

کفیل وزارت کشور، فریدونی [امضا]

[۶۷ - ۱۰۹۰۰۱]

سمنان - شاهرود

۹۹

[وزیر کشور به نخست وزیر، ۶/آذر/۱۳۲۵]

وزارت کشور، اداره سیاسی، تاریخ ۶/۹/۲۵، شماره ۶۶۶۱۸/۸۱۷۲۴/س

جناب اشرف آقای نخست وزیر

استحضاراً معروض می‌دارد که طبق گزارش فرمانداری شاهرود شعبه حزب دموکرات ایران در تاریخ ۲۵/۸/۱۸ تشکیل و آقای سیدمحمدمازی رئیس بهداری به رهبری انتخاب گردیده است. از طرف وزیر کشور، فریدونی

[۱۳۷ - ۱۰۹۰۰۱]

۱۰۰

[فرماندار شاهرود به وزارت کشور، ۷/آذر/۱۳۲۵]

وزارت کشور، استانداری دوم، فرمانداری شهرستان شاهرود، تاریخ ۲۵/۹/۷، شماره ۱۵۵/م،
محرمانه، مستقیم، فوری

وزارت کشور

شب گذشته پاسی از شب [گذشته] چهار نفر که گفته می شود منسوب به حزب توده هستند، به درب کلوپ حزب دموکرات رفته، بدو چراغ بالای تابلو را خاموش و تابلو حزب مزبور را به سرقت می برند. سرایدار قضیه را بلافاصله به شهربانی اطلاع و شهربانی فوراً در تعقیب قضیه اقدام و شبانه مرتکبین دستگیر و در تحقیقات مقدماتی محل تابلو را که مخفی نموده بودند کشف و چون بیم اغتشاش و عکس العملی از طرف حزب نامبرده می رفت، رهبر حزب و جمعی از اعضای آنرا به فرمانداری خواسته و با نصایح و اقدامات لازمه آنها را قانع نموده که کوچکترین اقدامی بر خلاف مقررات و انتظامات ننمایند. تا قضیه از طریق مقامات صالحه تحت تعقیب قرار [گیرد] و مرتکب اصلی شناخته شود. فعلاً ۴ نفر مرتکب در شهربانی بازداشت و قضیه تحت رسیدگی و نتیجه اقدامات را بعداً اعلام می دارد. ضمناً آقای صهبا رئیس اداره دادگستری شهرستان شاهرود که منتسب به حزب دموکرات می باشد، در تسکین احساسات حزب نهایت کوشش و جدیت را نموده که شایان تقدیر می باشد.

فرماندار شهرستان شاهرود. تقی مستشاری [امضا]

[۲۹۰۰۰۵۵۵۶ - ۵۰۶ ن ۲ الف ب ۱]

۱۰۱

[گزارش تلگرافی استان‌ها و شهرستان‌ها، ۱۳/بهمن/۱۳۲۵]*

شاهرود

گزارش تلگرافی حاکی است، روز ۱۳/۱۱/۲۵، به مناسبت انتخاب آقای فولادوند به نمایندگی دوره ۱۵ مجلس از طرف کمیته مرکزی حزب دموکرات شهرستان شاهرود دعوتی از ایشان و سایر وجوه اهالی که در محل حزب به عمل آمده و آقایان دکتر مازی [و] عباسی [و] وفایی در اطراف اصلاحات لازم ایراد و عموماً از این حسن انتخاب اظهار خوشوقتی نمودند. سپس آقای فولادوند در قبال احساسات اهالی افراد حزبی اظهار تشکر نموده، مبلغ ده هزار ریال برای کمک [به] آموزش اجباری و ده هزار ریال جهت مستمندان به اختیار اداره فرهنگ و آقای مازی مؤسس بهداری محل واگذار، [سپس] مجلس خاتمه یافت.

۱۰۲

[گزارش تلگرافی استان‌ها و شهرستان‌ها، ۱۳/اسفند/۱۳۲۵]*

شاهرود

گزارش شهربانی کل کشور حاکی است روز ۱۳/۱۲/۲۵، از طرف رهبر حزب دموکرات ایران در شاهرود، به افتخار آقای غلامرضا فولادوند که حائز اکثریت در انتخابات شاهرود شده، دعوتی از رؤسای ادارات و تجار و کسبه و ملاکین به عمل آمده و در مورد «ایران تابع چه مکتبی باید باشد» سخنرانی نموده و در ساعت ۱۹ مجلس با فریاد زنده باد اعلیحضرت همایون شاهنشاهی و جناب اشرف آقای قوام السلطنه رهبر محبوب حزب دموکرات ایران خاتمه یافت.

۱۰۳

[وزیر جنگ به نخست وزیر، ۱۵/تیر/۱۳۲۶]

وزارت جنگ، اداره ستاد ارتش، رکن ۲ شعبه ۴، شماره ۴۵/۲۶۹۹۸/۳۲۶۸۳

جناب اشرف آقای نخست وزیر

طبق گزارش واصله از تیپ گرگان، آقای نصرت‌الله منوچهری رهبر حزب دموکرات ایران در عباس آباد و فروند، از موقعیت خود سوء استفاده نموده، علاوه بر اینکه در امور شرعی دخالت می‌نماید، از هرگونه تعدی و احجاف نسبت به اهالی ستمدیده آن سامان خودداری ننموده و رنجش و اضطراب خاطر آنان را فراهم آورده است. نظر به اینکه جناب اشرف مایل می‌باشند در سرتاسر کشور امنیت مستقر و اهالی در رفاهیت باشند، بنابر تقاضای فرمانده تیپ گرگان صلاح است که نصرت‌الله منوچهری از شغل فعلی برداشته شده و از آن منطقه دور گردد. علی‌هذا متمنی است مقرر فرمایند از منویات عالی و اقدامات معموله وزارت جنگ را مستحضر دارند.

وزیر جنگ [امضا]

[حاشیه] آقای دیران از فرماندار گرگان محرمانه سؤال شود نسبت به این شخص چه اطلاع و نظری دارند. ذکری از مندرجات نامه بشود بد نیست.

[۳۹ - ۱۰۹۰۰۱]

۱۰۴

[نخست وزیر به فرماندار شاهرود، ۸/شهریور/۱۳۲۶]

دفتر نخست وزیر، شماره خصوصی ۱۶۷۱/۴، تاریخ ثبت ۶/۸، محرمانه

فرمانداری شاهرود

برابر گزارش واصل آقای نصرت‌الله منوچهری رهبر حزب دموکرات ایران در عباس آباد و فرزند از موقع خود سوء استفاده نموده و اهالی از وی ناراضی هستند. شایسته است به نحو مقتضی درباره مشارالیه تحقیقات لازم به عمل آورده نتیجه را با نظر فرمانداری برای استحضار نخست وزیری اعلام دارید. نخست وزیر

[۳۹ - ۱۰۹۰۰۱]

سمنان - گرمسار

۱۰۵

[گزارش تلگرافی استان‌ها و شهرستان‌ها، ۶/آبان/۱۳۲۵]

گرمسار

۶-۸- عده کمیته حزب دموکرات که جهت میتینگ به طهران رفته بودند بالغ بر دویست و پنجاه نفر سوار و عده کثیری پیاده [بودند که] با لباس و بیرق‌های مخصوص وارد گرمسار شدند. عده کثیری هم از اهالی آنها را استقبال نموده و جلو آنها قربانی ذبح نمودند. با کمال نظم و آرامش تا جلوی مرکز حزب دموکرات به اجتماع آمدند و متفرق شدند. جهانشاهی

[۳۷۸۰ - ۲۹۰۰۰۳۷۸۰ ن ۱ الف ب ۱]

سیستان - زاهدان

۱۰۶ [رئیس شهربانی کل کشور به نخست وزیر، ۱/آبان/۱۳۲۵]*

وزارت کشور، شهربانی کل کشور، شماره ۱/۶۸۶۱، ۱/۸/۱۳۲۶

جناب اشرف آقای نخست وزیر و وزیر کشور

محترماً به استحضار عالی می‌رساند: طبق گزارش شماره ۶۲۳- مورخه ۲۵/۷/۲۸ شهربانی زاهدان ساعت ۴ عصر روز ۲۵ مهرماه از طرف حزب دمکرات در باغ ملی میتینگ و آقای کامبوزیا رهبر حزب مزبور در اطراف یگانگی سخنرانی و مقارن غروب با کف زدن ممتد جمعیت متفرق گردیده‌اند.

از طرف رئیس شهربانی کل کشور- پاسیار ۱ حسام وزیری [امضاء]

سیستان - زابل

۱۰۷ [گروهی از اهالی زابل به نخست وزیر، ۲/شهریور/۱۳۲۵]

وزارت پست و تلگراف و تلفن، تلگراف از زابل به ط، شماره تلگراف ۵، تاریخ اصل ۲، تاریخ وصول ۶/۲

مقام حضرت اشرف آقای قوام السلطنه نخست وزیر محبوب

رونوشت جراید اطلاعات، نیرو، زندگی، مهر ایران، مطالعه تلگراف اعتراض آمیزی که محمدرضاپردلی مبنی بر معرفی خود به ریاست طوایف راهویی، جمال‌زایی، شبک و پیوستن به حزب مقدس دموکرات ایران حضور حضرت اشرف مخابره و در شماره

۴۵ جریده نیرو درج شده بود فدویان را که از استماع نام آلوده و ننگین وی که به شهادت پرونده‌های موجوده در دوایر مربوطه، شخصی ماجراجو [و] سردسته عده‌یی از اشرار و سارقین مسلح می‌باشد فرسنگها گریزان هستیم بر این داشت که ناگزیر باعث تصدیع خاطر عالی شده و برای اینکه در آتیه این قبیل عناصر فاسد نتوانند از حیثیت و شئون ملی طوایف شرافتمندی که ناچیزترین اصطکاک‌کی و تماسی در دوران زندگی با او نداشته و همواره از عملیات شرم‌آور وی بیزاریم. بدون داشتن هیچگونه استحقاقی استفاده و به نام قرار داشتن در رأس و موجبات آلوده‌گی و تزییع حیثیت آنها را فراهم نمایند. بدین وسیله حضور حضرت اشرف معروض می‌داریم که گذشته از این که به محض ابلاغ اقدام به تشکیل حزب دموکرات ایران، فدویان استقبال و الحاق خود را به حزب دموکرات تلگرافاً به عرض رسانید. این شخص مذکور نیز در رأس هیچ یک از طوایف مقیم سیستان قرار نداشته و عموماً از وضع رفتار شرم‌آور وی منزجز و متنفر هستند و از مقام عالی برای این تلگراف سراپا کذب مشارالیه تقاضای تعقیب و کیفر وی را داشته و تمنا داریم مراتب در جراید مرکز منعکس، تا من بعد کسی به نام طوایف و ایلات مبادرت به این تلگرافات نکرده و نام نیک اشخاص خدمتگذار را لکه‌دار و ننگین ننماید. سردار علی‌پردلی، سردار محمدامین‌پازویی، ملک‌محمدعلی کیانی، حسن‌سرایندی، حسن سارانی. [و حدود ۱۰۰ امضای دیگر]

[۱۰۹۰۰۱-۷۳]

فارس - شیراز

فوق العاده جهان نما

مژده به آزادیخواهان جنوب

افتتاح باشگاه مرکزی حزب دمکرات ایران در فارس

خوشبختانه مژده‌ای که اخیراً آقای خسرو قشقایی به آزادیخواهان و عموم طبقات راجع به تشکیل حزب مترقی دمکرات ایران در فارس داده بودند به صورت عمل در آمد و با ورود آقای محمودلی میرزا فرمانفرمائی که از رجال مجرب و آزموده کشور هستند، مقدمات افتتاح باشگاه مرکزی آن در شیراز انجام گرفت و امروز عصر ساعت پنج بعد از ظهر طبق دعوتی که از عموم اهالی شده است، افتتاح حزب در محل باشگاه سعدی به عمل می‌آید. ما به مردم رنجدیده و ستمدیده فارس تذکر می‌دهیم تنها وسیله‌ای که می‌تواند ضامن استقلال ایران بوده کشور را از هرگونه خطری محفوظ دارد حزب دمکرات ایران می‌باشد. جای آنست که مردم از موقع استفاده کرده و با پشتیبانی این حزب وسایل عمران و آبادی و آسایش عمومی را فراهم سازند. فارسی تا امروز حق حیات نداشته و جز زجر و ستم و بدبختی و فلاکت چیز دیگری ندیده است، امروز به کلیه رنجبران و طبقات محروم از همه چیز مژده می‌دهیم که به زودی حزب دمکرات ایران به تمام این بدبختی‌ها و فلاکتها خاتمه داده و عملاً نیازمندیهای مردم فارس را تأمین خواهد نمود، زیرا جناب اشرف آقای قوام السلطنه نخست وزیر محبوب و رهبر کل حزب دمکرات ایران فارس را مورد نظر خاص خود قرار داده و زودتر از سایر استانها دستور افتتاح حزب را داده‌اند. مردم فارس باید از این موقعیت حساس که به سود همگی آنها تمام می‌شود استفاده برده و از حسن نیت رهبر کل حزب سپاسگزاری نمایند. ما امیدواریم که فارس و فارسی بتواند از زیر بار مظالم و اجحافات متعديان و غاصبین حقوق ملی نجات یافته و گامهای سریعی برای ترقی و تعالی خود بردارد.

پاینده باد حزب دمکرات ایران

۱۰۹

[گزارش به نخست وزیر، ۹/مهر/۱۳۲۵]

نخست وزیر، شماره ۲۴۹۵۴/۵۵، ۲۵/۷/۹، محرمانه

جناب اشرف آقای قوام نخست وزیر

منوچهر اعتمادی شاکیست که آقای بیوک صابری در شیراز خود را مأمور فوق العاده دولت و بازرس ویژه نخست وزیر معرفی کرده و به نام اینکه مأمور تشکیل حزب دمکرات ایران است اخاذی و کلاه برداری کرده، من جمله از آقای منوچهر اعتمادی - ۱۱۰۰۰ ریال گرفته و چند روز بعد از اخذ وجه فراراً به طهران آمده است.

رونوشت شکایت شاکی به پیوست تقدیم می شود. [امضا]
[حاشیه] در پرونده گزارشات بایگانی شود.

[۱۱۴ - ۱۰۹۰۰۱]

[کادر رهبری حزب دمکرات ایران - کمیته فارس به قوام السلطنه -
۱۱۰ [۸/آبان/۱۳۲۵]

وزارت پست و تلگراف و تلفن، تلگراف از شیراز به ط، شماره تلگراف ۹۷۲، تاریخ اصل ۷،
تاریخ وصول ۸/۸

جناب اشرف آقای قوام السلطنه رهبر محبوب کل حزب دموکرات ایران

رونوشت کمیته حزب دموکرات ایران، با اینکه از بهترین و فداکارترین افراد تحصیل

کرده حزب دموکرات ایران در فارس مجتمع‌اند، باعث تأسف است که این افراد از افتخار شرکت در جشن صدمین روز در مرکز محروم مانده‌اند. مستدعی است علت را امر به اعلام فرمایند. از طرف کادر رهبری حزب دموکرات ایران در فارس انوری پوره، غلامحسین مهذب، ابوالحسن حکمت.

[حاشیه] بایگانی شود - مطلب مربوط به حزب دمکرات است. رونوشت به آنجا ارسال گردیده است.

۲۵/۸/۹

[۱۰۹۰۰۱ - ۵۳]

[گزارش تلگرافی استان‌ها و شهرستان‌ها، ۲۲/بهمن/۱۳۲۵]* ۱۱۱

شیراز

گزارش تلگرافی حاکی است روز ۲۲ بهمن به واسطه انتخاب اعضای کمیته حزب دموکرات ایران مجلس جشنی در کلوب برپا، با نواختن سلام شاهنشاهی و سرود حزبی بدو آقای جهان بین با شکر از حضور، شمه‌ای از اهمیت حزب دموکرات ایران و لزوم توسعه آن بیان، سپس جناب آقای استاندار زحمات جناب اشرف آقای نخست‌وزیر را برای رهبری حزب و خدماتی که در مدت زمامداری تحت توجهات اعلیحضرت همایون شاهنشاهی به کشور فرموده‌اند شرح دادند و اسامی اعضای کمیته را قرائت نمودند. آقای غلامحسین مهذب در اهمیت روز تولد خاتم الانبیاء در جهان سخنرانی و آقای حمید شیرازی هم مؤده آغاز دومین سال زمامداری حضرت اشرف رهبر حزب و^(۱) ترازنامه یکساله زمامداری معظم [له] را بیان، مجلس ساعت ۱۸ با نهایت مسرت خاتمه یافته است.

[کمیسیون کشاورزان و پیشه‌وران حزب دمکرات ایران، کمیته فارس به قوام السلطنه، ۳/شهریور/۱۳۲۶]
۱۱۲

وزارت پست و تلگراف و تلفن، تلگراف از شیراز به ط، شماره تلگراف ۴۹۹، تاریخ اصل ۳،
تاریخ وصول ۶/۴

جناب اشرف آقای قوام السلطنه رهبر محبوب حزب دموکرات ایران

چهار رونوشت کمیته مرکزی حزب دموکرات ایران جناب آقای سردار فاخر حکمت، جناب آقای موسوی‌زاده، روزنامه دموکرات ایران مستدعی است در انجام پیشنهادات آقای فرهادپور نسبت به اصلاح امور مالی و تشکیلاتی حزب، توجه عاجل مبذول فرمایند تا زحمات این مدت بنده و سایر اشخاص فداکاری که در اجتماع و جمع‌آوری افراد حزبی متحمل شده‌اند [به] علت تفرقه آنان و متلاشی شدن حزب ضایع نشده مورد ملامت مخالفین واقع نشویم.

۳۷۰ کمیسیون کشاورزان و پیشه‌وران حزب دموکرات ایران در فارس.
مصطفی قهرمانی

[۱۴۶ - ۱۰۹۰۰۱]

۱۱۳ [رئیس شهربانی کل کشور به وزارت کشور، ۱۳/بهمن/۱۳۲۶]

وزارت کشور، رونوشت گزارش شهربانی کل کشور، شماره ۱۲۴۷۱/۲۴۴۳۹،
مورخه ۲۶/۱۱/۱۱

وزارت کشور

به استحضار می‌رساند: شهربانی شیراز گزارش می‌دهد، محل حزب دموکرات شیراز چند روز قبل به وسیله مالک آن اشغال [و] تابلو حزب را پایین آورده و تابلو باشگاه سعدی نصب گردیده است. از طرف رئیس شهربانی کل کشور - سر تیپ سهیلی رونوشت برابر اصل است. مکرومی [امضا] ۲۶/۱۱/۱۳

[۱۴۶ - ۱۰۹۰۰۱]

فارس - آباده

۱۱۴ [گزارش تلگرافی استان‌ها و شهرستان‌ها، ۱۷/مهر/۱۳۲۵] *

آباده

گزارش تلگرافی حاکی است که روز ۱۷ مهر آقای بهار فرماندار یزد به اتفاق دکترژیان فرمانده گردان نگهبانی و آقایان نواب و فاضلی و محمد رحیمی و جناب‌زاده هیأت مؤسسین دموکرات به ابرقو وارد، مجلس جشن افتتاح حزب دموکرات ایران را با سخنرانیهای جالب توجه پایان رسانیدند.

۱۱۵ [گزارش تلگرافی استان‌ها و شهرستان‌ها، ۱۳/فروردین/۱۳۲۶] *

آباده

گزارش تلگرافی حاکی است، روز ۲۶/۱/۱۳، جناب آقای موسوی‌زاده وزیر دادگستری با همراهان به آباده وارد، آقای فرماندار و رؤسای ادارات، محترمین و

معمدین شهر و عده‌ای از اهالی در خارج شهر و مسیر خیابان از معظم له استقبال نمودند. از طرف اعضای حزب دموکرات تبریک ورود عرض و دسته‌های گل تقدیم، گاو [و] گوسفند قربانی کردند. جناب آقای موسوی‌زاده ابتدا به کلوپ حزب دموکرات رفته پس از مذاکره و دادن دستورات لازم به آقای رئیس دادگاه برای رسیدگی به شکایت اهالی بیانات جالب توجه راجع به سازمان حزبی ایراد، سپس به منزل آقای سلطانی فرماندار رفته ناهار را صرف به سمت اصفهان عزیمت نمودند.

فارس - جهرم

۱۱۶

[انجمن شهر جهرم به قوام السلطنه، ۳/مرداد/۱۳۲۵]

وزارت پست و تلگراف و تلفن، تلگراف از شیراز به ط، شماره تلگراف ۲۴۸، تاریخ اصل ۲، تاریخ وصول ۲۵/۵/۳

به وسیله آقای ابوالفضل حاذقی نماینده دوره ۱۴ مجلس شورای ملی، جناب اشرف آقای قوام السلطنه مؤسس و رهبر حزب دموکرات ایران، شش رونوشت اطلاعات، کیهان، ستاره، راد، ایران، مهر ایران، اعضای انجمن شهر جهرم مؤسسه تأسیس حزب دموکرات ایران را با مسرت کامل تلقی کرده، ضمن درخواست موفقیت آن جناب در خدمات به کشور داوطلبی خود را برای همه گونه حمایت و پشتیبانی در اجرای برنامه آن حزب به عرض می‌رساند.

رئیس انجمن شهر جهرم. سیدابراهیم حکیم‌زاده [امضا]

فارس - مرودشت

۱۱۷

[گزارش تلگرافی استان‌ها و شهرستان‌ها، ۵/آبان/۱۳۲۵]

مرودشت

۵-۸- روز گذشته به مناسبت صدمین روز افتتاح حزب دمکرات ایران جشن باشکوهی در کلوپ حزب دمکرات ایران مرودشت برپا بود. آقایان آیت‌الله‌زاده و رهبری نطق‌های مفصل و با حرارتی ایراد در ساعت ۱۷ مدعوین که مرکب از کارمندان کارخانه و عده زیادی از طبقات مختلفه اصناف و دهاقین و کشاورزان بودند با ابراز احساسات فوق‌العاده متفرق شدند.

فیروزی

[۲۹۰۰۰۳۷۸۰ - ۲۱۸ ن ۱ الف ب ۱]

قزوین

۱۱۸

[رئیس شهربانی کل کشور به وزارت کشور، ۳۱/شهریور/۱۳۲۵]

وزارت کشور، رونوشت شماره ۵۸۹۲/۵۴۳۵/۱، مورخه ۲۵/۶/۳۱

وزارت کشور

در تعقیب شماره ۸۱۹۵/۳۲۶۴ - ۲۵/۶/۲۴ به استحضار می‌رساند: طبق گزارش شماره ۳۰۳ - ۲۵/۶/۲۱، شهربانی قزوین روز ۱۹ شهریور ماه عده کثیری در مقابل حزب دموکرات ایران (محل سابق بانک سپه) اجتماع و نسبت به ثبت نام در حزب مزبور ابراز علاقه نموده‌اند.

از طرف رئیس شهربانی کل کشور. پاسیار ۱ حسام وزیری

[۱۰۹۰۰۱ - ۹۰]

۱۱۹ [رئیس شهربانی کل کشور به نخست وزیر، ۱۱/آبان/۱۳۲۵]

وزارت کشور، شهربانی کل کشور، اداره کارآگاهی، تاریخ ۲۵/۸/۱۱، شماره ۱/۶۹۱۹/۱۰۸۳۷، مستقیم

جناب اشرف آقای نخست وزیر و وزیر کشور

محترماً به استحضار عالی می‌رساند: طبق گزارش شماره ۳۶۹ - ۳۲۵/۷/۲۷ شهربانی قزوین روز ۲۷ مهرماه گوینده حزب توده قزوین در مقابل بلندگو اظهار داشته که حزب دموکرات ایران از رهبری جناب اشرف آقای قوام السلطنه سوء استفاده نموده و در دهات تابلو حزبی نصب و برای انتساب مردم به حزب مزبور بر ضد آزادیخواهی تبلیغ و راهنمایی می‌کنند و با اینکه جناب اشرف آقای قوام السلطنه اقدام شایسته برای رفع اختلاف بین مالک و زارع نموده‌اند، رهبران حزب دموکرات برخلاف نظر ایشان رفتار می‌نمایند. در این صورت حزب توده از جناب اشرف آقای قوام السلطنه خواستار است از این رویه جلوگیری و قبل از اینکه صدای آزادیخواه ما بر علیه حزب دموکرات بلند شود، به رهبران حزبی قزوین و اداره تبلیغات دستورات کافی صادر فرمایند.

از طرف رئیس شهربانی کل کشور - پاسیار ۱ حسام وزیری [امضا]

[حاشیه]: به کمیته مرکزی حزب دمکرات ایران مفاد این نامه نوشته شود. [امضا] ۲۵/۸/۱۴
 آقای هدایت رونوشت تهیه فرمایند. ۲۵/۸/۱۸. امضاء [دیران]

[۹۰ - ۱۰۹۰۰۱]

۱۲۰ رئیس شهربانی کل کشور به نخست وزیر، ۲۳/آذر/۱۳۲۵

وزارت کشور، شهربانی کل کشور، تاریخ ۲۳/۹/۲۵، شماره ۱/۷۶۹۷/۱۴۰۵۳

جناب اشرف آقای نخست وزیر و وزیر کشور

محترماً به استحضار عالی می‌رساند: طبق گزارش شماره ۲۱۶ - ۲۵/۹/۱۲ شهربانی قزوین از بدو ورود قوای دولتی به زنجان حزب توده قزوین روز بروز به طور محسوس ضعیف و افراد آن به حزب دموکرات ایران ملحق می‌شوند. در نتیجه حزب دموکرات تقویت و اهالی با ابراز احساسات عجیبی از حزب مزبور پشتیبانی می‌نمایند.

از طرف رئیس شهربانی کل کشور - پاسیار ۱ حسام وزیری [امضا]

[حاشیه] رونوشت برای اطلاع حزب دمکرات ایران ارسال گردد. ۹/۲۴

[۵۶ - ۱۰۹۰۰۱]

۱۲۱ غفار یگانه لاهوتی به قوام السلطنه، ۸/بهمن/۱۳۲۵

وزارت پست و تلگراف و تلفن، تلگراف از قزوین به ط، شماره تلگراف ۱۲۷، تاریخ اصل

۱۱/۸، تاریخ وصول ۱۱/۸

حضور محترم جناب اشرف آقای نخست وزیر [و] رهبر محبوب حزب دموکرات ایران
رونوشت جناب آقای موسوی زاده رئیس کل تشکیلات حزب دموکرات ایران،
جناب آقای شاهنده صبح وارد، در ظرف ده ساعت توقف خود به کلیه امور سندیکاها و
حزب دموکرات ایران رسیدگی و با سخنرانی های مؤثر خود موجبات اتفاق و اتحاد را از
هر جهت تأیید و با شعارهای حزبی بالاخص فریادهای ممتد زنده باد رهبر محبوب کل
جلسات سخنرانی خاتمه و بلافاصله حرکت به مرکز فرمودند. غفار یگانه لاهوتی

[۱۰۹۰۰۱ - ۵۶]

[مسئول تشکیلات حزب دمکرات قزوین به نخست وزیر و رهبر کل حزب،
۲۲/تیر/۱۳۲۶]

۱۲۲

حزب دموکرات ایران، کمیته شهرستان قزوین، فوری است

جناب اشرف آقای قوام السلطنه وزیر محبوب و رهبر کل حزب دمکرات ایران
رونوشت جناب آقای موسوی زاده معاون رهبر کل، رونوشت جناب آقای لاهوتی
نماینده مجلس شورای ملی، پیرو عرایض حضوری، مجدداً حکم انتقال آقای دکتر
مرتضوی رئیس بهداری و عضو کمیته شهرستان قزوین را تلگرافاً ابلاغ نموده اند و
مخالفین جدید می نمایند که کارکنان فعال این حزب را متفرق و از پیشرفت آن جلوگیری
به عمل آید. مستدعی است امر و مقرر فرمایند حکم تلگرافی لغو و نامبرده را در پست
خود ابقا فرمایند.

مسئول تشکیلات حزب دمکرات ایران قزوین - امضاء حسن حشمتی

[مهر حزب دمکرات کمیته قزوین]

[حاشیه] رونوشت تلگراف مورخه ۱۳۲۶/۴/۲۲ برابر اصل است.

[۱۶۸ - ۱۰۹۰۰۱]

۱۲۳

[اعلامیه حزب دمکرات ایران - کمیته قزوین، ۳۱/تیر/۱۳۲۶]

شماره ۱۰۶۳، تاریخ ۲۶/۴/۳۱

«خفته‌گان بیدار شوند»

رفقای عزیز هم مسلکان محترم، موقعی است که دشمنان تازه بیدار شده ما فرصت پیدا کرده با نشر اکاذیب اذهان عمومی را مشوب و موجبات خرابکاری را به عناوین مختلف تهیه می‌نمایند. با بررسی‌های دقیق مدارکی بدست آمده و معلوم گشته که این سرو صداها از طرف یک دسته بخصوص ریشه گرفته و می‌خواهند با این دسیسه‌ها کشور عزیز ما را دوباره دچار تشنج و از هرج و مرج حداکثر سوء استفاده را بنمایند. چنان که وقایع ناگوار گذشته را با چشم باز خود دیدید و فهمیدید^(۱) چگونه کشور با وضعیت سخت روبرو و مردم این مرز و بوم هر لحظه با خطرات و دشواریهای گوناگون دست به گریبان و از هر گوشه آوازه طغیان و سرکشی گوش فلک را کر و هر آن بیم اشغال از طرف غارتگران و بی وطنان لرزه بر اندام ما انداخته بود. هر باوجدانی ناچار به اعتراف است که در چنین گیر و دار تنها کسی که توانست اراده سنیه اعلی حضرت همایون شاهنشاه جوان بخت ما را در بر طرف نمودن این اوضاع اسفناک به موقع اجرا بگذارد، همان رهبر معظم ما جناب اشرف آقای قوام السلطنه نخست وزیر با تدبیر بود. زیرا چند تن از شخصیت‌های برجسته انجام این مأموریت بزرگ را عهده‌دار شدند ولی نه تنها کاری از

پیش نبردند بلکه هر آن به وخامت اوضاع افزوده شد. این دلیل محسوس را حتی دشمنان ما نتوانستند انکار نمایند. بر همه روشن است از جمله تجهیزات این مرد بزرگ در برانگیختن ریشه فساد و ارتجاع و اعاده وضعیت به حالت عادی که امروز عموماً به این نعمت برخوردارند، ایجاد حزب دموکرات ایران بود. این حزب در بدست آمدن امنیت و قلع [و] قمع اشرار و متجاسرین و تیشه زدن به ریشه تجزیه طلبان سهم بزرگی را داراست. اکنون چون بقایای همان عده ماجراجویگانه مانع آزادی عمل خود را همین شخصیت بزرگ و همین حزب می دانند، از این روی می خواهند با تمام قوا مخالفین خود را از بین برده و به منظور پلید خود برسند. بر ماست که تا آخرین رمقی که داریم در راه مبارزه با راهزنان و یغماگران کشور به مبارزه پرداخته و نگذاریم اوضاع گذشته تجدید شود و هم نگذاریم زحمات طاقت فرسایی را که در راه مقدس انجام وظیفه ملی متحمل گشته ایم به هدر رود. پس ناچار باید برادران ما همه با هم همصدا شده چنان رشته یگانگی و اتحاد را محکم بگیریم تا عکس العمل آن دشمنان ما را به جای خود نشانده و نتوانند خیال تشتت و نفاق ما را در مغز فرسوده خود بهرورانند. ضمناً خاطر نشان می نمایم برای آنکه هموطنان عزیز با ایمان ما بدانند که اینگونه اراجیف و تبلیغات سوء از حلقوم یک عده معلوم الحال به منظورات شومی تراوش می نماید، از عموم اهالی محترم دعوت می نمایم که هر وقت میل دارند به باشگاه حزب حاضر شوند تا هرگونه بحث و انتقادی دارند عنوان نموده در نتیجه با دلایل کافی اقناع و یا قانع شویم. در خاتمه بیانیه خود را به جملات زیر پایان می دهیم.

زنده باد اعلیحضرت شاهنشاه جوانبخت ایران، پاینده باد رهبر معظم ما جناب اشرف

آقای قوام السلطنه نخست وزیر محبوب ایران، جاوید باد حزب دمکرات ایران

کمیته حزب دمکرات ایران شهرستان قزوین

[مسئول حزب دمکرات ایران کمیته قزوین به رهبر کل حزب دمکرات ایران،
۲۸/مرداد/۱۳۲۶] ۱۲۴

حزب دمکرات ایران، کمیته شهرستان قزوین، تاریخ ۱۳۲۶/۵/۲۸، شماره ۱۰۷۳

مقام معظم رهبر کل جناب اشرف آقای قوام السلطنه نخست وزیر محبوب ایران با تقدیم گزارشهای مفصل و متعدد خاطر مبارک مستحضر شده که یکی از علل و اسباب رکود در پیشرفت امور حزب نبودن وسایل لازم از آن جمله وسیله نقلیه و تبلیغات است. وسیله نقلیه برای ایاب و ذهاب به اطراف و رسیدگی به امور افراد خارج از شهرستان و وسیله تبلیغ بلندگو از لوازمی است که بیش از هر وسیله دیگری برای حزب حائز اهمیت است.

حزب دمکرات ایران در شهرستان قزوین فاقد این دو وسیله بوده و از این لحاظ بسیاری از منظورات حزب عقیم و بلا اجرا مانده و تهیه آنها برای این حزب از لحاظ ضعف بنیه مالی غیر مقدور است. بنابراین با تبادل نظر افراد کمیته اینطور تصمیم گرفته شد که از صندوق کمیته مرکزی مبلغ یکصد هزار ریال استقراض و استهلاکاً بپردازند تا با مبلغ مزبور بتوانند به خرید این دو وسیله موفق شوند و صندوق کمیته مرکزی یا این مبلغ را به کمیته حزب شهرستان قزوین بفرستد و یا خود به خرید. یک دستگاه اتومبیل و بلندگو اقدام و بهای آنها بتدریج از کمیته حزب قزوین دریافت دارند. استدعا می شود دستور انجام این تقاضا را به صندوق کمیته مرکزی صادر فرمایید تا حزب دموکرات قزوین با فعالیت بیشتری اقدام به پیشرفت امور حزبی بنماید.

مسئول سازمان حزب دموکرات ایران (شهرستان قزوین)

حسن حشمتی

[حاشیه ۱] رونوشت جهت اطلاع و اقدام برای جناب آقای لاهوتی تقدیم می شود.

مسئول سازمان حزب دموکرات ایران - شهرستان قزوین - حسن حشمتی [امضا]

[حاشیه ۲] فرمودند جناب آقای محمود محمود نماینده اصفهان مطالعه و اقدام بفرمایند. امضا

۲۶/۸/۵

محمد قوام

[۱۰۹۰۰۱ - ۸۵]

[مسئول حزب دموکرات ایران - کمیته قزوین به رهبر کل حزب دموکرات ایران -
۳۰/آبان/۱۳۲۶] ۱۲۵

وزارت پست و تلگراف و تلفن، تلگراف از قزوین به ط، شماره تلگراف ۵۳۳، تاریخ اصل شب
۳۰، تاریخ وصول شب ۸/۳۰

تهران مقام معظم رهبر کل جناب اشرف آقای قوام السلطنه نخست وزیر محبوب
ایران، با کمال احترام به شرف عرض عالی می‌رساند: مخالفین حزب دموکرات با قوه
خارج‌العاده افراد با ایمان را که خدمات دولتی دارند به نقاط دیگر انتقال می‌دهند.
مخصوصاً عده‌ای از کارکنان راه‌آهن که از افراد مؤمن به حزب هستند، چند روز قبل
منتقل و امروز هم آقای زاهدی رئیس ناحیه شمال غرب که رئیس کمیته محلی راه‌آهن و
عضو کمیته شهرستان قزوین و [از] افراد با ایمان و خادم حقیقی حزب است، بدون
هیچ‌گونه علتی به تهران منتقل نموده‌اند و این عمل سبب دلسردی و تفرقه سایر افراد
حزب خواهد شد. استدعا دارد عرایض جان نثار را مورد توجه خاص عالی قرار داده،
امر و مقرر فرمایند افراد مذکور را مجدداً به محل مأموریت خود عودت و بالاخص ابلاغ
آقای رضا زاهدی را لغو و مشارالیه را در قزوین کماکان ابقاء فرمایند. در غیر این صورت
وضع حزب در این شهرستان به کلی پاشیده خواهد شد. ۱۲۱۵ مسئول کمیته حزب
دموکرات ایران قزوین حشمتی

[حاشیه] فوری است از بنگاه راه‌آهن سؤال شود علت چه بوده است.

[۱۶۹ - ۱۰۹۰۰۱]

قزوین - تاکستان

۱۲۶

* [گزارش تلگرافی استان‌ها و شهرستان‌ها، ۳/آبان/۱۳۲۵]

تاکستان

گزارش شهربانی کل کشور حاکی است، روز سوم آبان از طرف حزب دموکرات تاکستان جشن برپا، عده‌ای در حدود دوهزار نفر اهالی و قراء با نوازندگان محلی ابراز احساسات نموده و با کمال نظم خاتمه یافت.

قزوین - ینگی امام

۱۲۷

* [گزارش تلگرافی استان‌ها و شهرستان‌ها، ۳/آبان/۱۳۲۵]

ینگی امام

گزارش تلگرافی ۳/۸/۳۲۵ ینگی امام حاکی است دو روز قبل با حضور آقای بخشدار کرج و عده‌ای [از] مالکین در منزل علیمردان خان خاموئی مجلس دموکرات مفتوح و اسم نویسی نموده‌اند.

قزوین - ساوجبلاغ

۱۲۸ [گزارش تلگرافی استان‌ها و شهرستان‌ها، ۱۷/آبان/۱۳۲۵] *

ینگی امام

گزارش تلگرافی مورخه ۲۵/۸/۱۷، حاکی است، از طرف آقای فرهنگ آزادی، مجلس [حزب] دموکرات با [حضور] جمعی از معتمدین و مالکین ساوجبلاغ تشکیل و کارت عضویت را تقسیم نمودند.

قم

۱۲۹ [رئیس شهربانی کل کشور به نخست‌وزیر، ۱۹/تیر/۱۳۲۵]

وزارت کشور، اداره کل شهربانی، تاریخ ۱۹/۴/۱۳۲۵، شماره ۱/۳۰۷۵، محرمانه - مستقیم

جناب آقای نخست‌وزیر و وزیر کشور

بر طبق گزارش تلگرافی شماره ۱۵۴، ۱۷/۴/۱۳۲۵ شهربانی قم معروض می‌گردد: از ناحیه علما نسبت به قسمتی از مواد مرمانه حزب دموکرات در جلسات خصوصی مذاکراتی مبنی بر عدم تمایل خودشان نموده‌اند، در نتیجه آقای شیخ رضی ترک از طرف آقایان حجت‌الاسلام بروجردی و میرزای فیض به تهران روانه که به معیت آقای بهبهانی، جناب آقای نخست‌وزیر را ملاقات و مذاکرات لازمه به عمل آورند. رئیس شهربانی کل کشور - سرباس صفاری

رونوشت برای استحضار به وزارت کشور ایفاد می‌گردد. رئیس شهربانی کل کشور
سریاس صفاری [امضا]

[۲۳۶۴-۲۹۳۰۰۱۰۹ ظ ۵ ب ۱۱ آ]

[رئیس اداره اطلاعات و آمار وزارت کشور به اداره سیاسی وزارت کشور،
۱۷ شهریور/۱۳۲۵] ۱۳۰

وزارت کشور، اداره اطلاعات و آمار، دایرة اخبار، ۱۳۲۵، شماره ۴۶۶۰

اداره سیاسی

تلگرافی ۱۲/۶ از قم واصله ۱۶/۶ ذیلاً درج می‌شود:
شعبه حزب دمکرات ایران دو روز است در قم تشکیل، آگهی در شهر و بخشها منتشر
نموده و عموم طبقات با علاقه و اشتیاق بی نظیری قبول عضویت [و] اسم نویسی
می‌نمایند.

رئیس اداره اطلاعات و آمار [امضا]

[۲۳۶۲-۲۹۳۰۰۱۰۷ ظ ۵ ب ۱۱ آ]

[فرماندار قم به وزارت کشور، ۳۱ شهریور/۱۳۲۵] ۱۳۱

وزارت کشور، استان دوم، فرمانداری شهرستان قم، ۳۱/۶/۱۳۲۵، شماره ۲۶۰۶

وزارت کشور

عصر جمعه ۲۹ شهریور میتینگ باشکوه موتوریزه حزب دموکرات ایران، قم با پیوستگی جمعیت آزادی خواهان قم و افتخار عضویت آنها در تمام خیابانها با حضور جمعیت انبوه و بی شمار در میان طوفان احساسات انجام گرفت. تمثال حضرت اشرف آقای قوام السلطنه نخست وزیر و رهبر محبوب کل در میان دسته های گل در پیشاپیش کامیون کارخانه ریسباف نصب شده بود. ابراز احساسات بی مانند جمعیت کثیر تماشاچی از خاطره های فراموش نشدنی این شهر خواهد بود. تمام کامیونها و اتوبوس و اتومبیل های سواری و جمعیت از جلو مهمانخانه میهن که مقر حضور فرماندار و رؤسای ادارات بود عبور نمودند. نظم و ترتیب [و] دقت کارمندان شهربانی، تشریک مساعی آقایان تقی وفایی، حسین اشعری صدر جمعیت آزادی خواهان و جمشیدنوروزی مدیر ریسباف قم و زحمات آقایان آیه اللهی و بنی احمد و فرجام نمایندگان حزب دموکرات ایران قم از هر جهت قابل تقدیر است. و فرماندار به واسطه حسن نظم و زیبایی و شکوه این میتینگ از مؤسسين و موجدين آن اظهار امتنان و این جشن بی نظیر در میان طوفان احساسات جاویدان نسبت به رهبر معظم حزب پایان یافت.

فرماندار قم - مزدهی

[۲۳۶۳-۲۹۳۰۰-۱۰۸ ظ ۵ ب ۱ آ]

۱۳۲

[فرماندار قم به وزارت کشور، ۶/آبان/۱۳۲۵]

وزارت کشور، شماره ۳۱۴۸، مورخه ۲۵/۸/۶

وزارت کشور

به مناسبت صدمین روز تشکیل حزب محترم دموکرات ایران بر حسب دعوتی که

قبلاً از طرف کمیته محلی شده بود با حضور فرماندار و رؤسای ادارات و جمعیت کثیری در لیلۀ پنجشنبه جشن باشکوهی در عمارت حزب از ساعت ۱۸ تشکیل، عموم افراد حزب و عدۀ کثیری از محترمین محل حضور به هم رسانیده ضمن سخنرانی های مفیدی از طرف اشخاص و آقای آیة اللهی رهبر کمیته قم پروگرامی که تعیین شده بود به عمل آمده و در ساعت ۲۲ پس از نمایش یک پرده سینما مجلس با ابراز احساسات و دعای بقای حضرت اشرف آقای قوام السلطنه رهبر حزب معظم حزب دموکرات ایران خاتمه یافت. و روز جمعه سوم از ساعت چهارده بر حسب اطلاع و پروگرام قبلی رژه سواره افراد حزب در حضور فرماندار و رؤسای ادارات و وجوه مردم شهر از محل کمیته شروع و متجاوز از پنجاه کامیون و اتوبوس که تمام باگل و پرچم ایران تزئین و تمثال مبارک رهبر محبوب معظم حزب در جلو اتوبوس مقدم نصب گردیده در اتومبیلها هم مملو از افراد حزب در تمام مسیر رژه، بین احساسات شایانی عبور نموده عموم رؤسای ادارات دولتی و جمع کثیری از محترمین شهر موقع رژه در ایوان عمارتی در خیابان آستانه که قبلاً تزئین شده بود حضور به هم رسانیده تمام مدت عبور رژه با حال احترام نسبت به رهبر محبوب معظم حزب دموکرات ایران ابراز احساسات نموده ساعت هیجده رژه در مقابل کمیته خاتمه [یافت]. بر حسب دستور قبلی از طرف ادارات شهربانی و نگهبانی در تمام مسیر رژه مأمورین انتظامی گذارده و رژه با منتهای نظم و آرامش خاتمه یافت.

فرماندار شهرستان قم. مقتدر مؤدهی

[۱۰۹۰۰۱ - ۱۳۳]

مقام معظم جناب اشرف آقای قوام نخست وزیر

محترماً به عرض می‌رساند، به مناسبت دومین سال تشکیل حزب دمکرات ایران روز پنجمین یازدهم جاری مجلس جشن باشکوهی از طرف کمیته مرکزی شهرستان قم به عمل آمد که عموم رؤسای ادارات، مأمورین و کارمندان حزبی و قاطبه اهالی از کشاورزان، تجار و کسبه و کارگران ریسباف قم به رهبری آقای جمشید نوروزی رئیس کارخانه که خود عضو کمیته می‌باشند با رغبت هر چه زیاده‌تر در باشگاه حزب حضور به هم رسانیده و سخنرانی جالب توجهی از طرف آقای مشایخ فریدنی رئیس فرهنگ قم و مسئول تشکیلات حزب و آقای جمشید نوروزی رئیس کارخانه ریسباف قم ایراد که با فریاد، زنده باد شاهنشاه جوانبخت، پاینده باد رهبر معظم جناب اشرف قوام السلطنه [و] با کف زدن ممتد سخنرانیها خاتمه یافت.

پس از آن از عموم مدعوین با نهایت شادمانی و مسرت پذیرایی گرم و صمیمانه از طرف حزب به عمل آمد و نیز روز بعد جشن ورزشی باشکوهی در باشگاه اطلس که خود وابسته حزب دمکرات ایران است منعقد و قاطبه اهالی دعوت و جمعیت کثیری هم برای تماشا و ابراز شادی حضور به هم رسانیده از ساعت ۱۷ الی ۲۰ عملیات ورزشی ادامه داشت و مجلس به دعاگویی ذات مقدس اعلیحضرت همایون شاهنشاهی و جناب اشرف آقای نخست وزیر خاتمه یافت. اقدامات و زحمات متحمله آقایان مشایخ فریدنی رئیس فرهنگ قم و جمشید نوروزی رئیس کارخانه ریسباف قم در پیشرفت امور حزبی و کوشش‌هایی که در حسن اداره جشن‌های منعقد ابراز نموده‌اند موجب تقدیر است.

فرماندار قم - اعظم رکنی [امضا]

[حاشیه]: جناب آقای اعظم رکنی فرماندار قم - نامه شماره [۱۲۲۰] و اصل و به عرض رسید. از اقدامات آقای مشایخ فریدنی و همکاری آقای جمشید نوروزی رئیس کارخانه ریسباف قم در جشن یک ساله حزب دمکرات ایران مستحضر و اظهار قدردانی و تمجید فرمودند. مراتب بدین وسیله اعلام می‌شود که به آقایان مذکور مراتب قدردانی حضرت اشرف آقای نخست وزیر را ابلاغ کنید. رئیس دفتر

[۱۳۰ - ۱۰۹۰۰۱]

[رئیس حزب دمکرات ایران - کمیته قم به قوام السلطنه، ۲۹/شهریور/۱۳۲۶] ۱۳۴

وزارت پست و تلگراف و تلفن، تلگراف از قم به ط، شماره تلگراف ۶۱۳، تاریخ اصل ۲۹،
تاریخ وصول شب ۶/۳۰

جناب اشرف آقای قوام السلطنه، رونوشت جناب آقای سزاوار، پیرو تلگراف قبل راجع به بسته شدن حزب دموکرات ایران و برداشتن تابلوی آن، مخالفین حزب در قم و دهات بر علیه این بنده مشغول دسیسه و اعمال نفوذ محلی می‌باشند. چند روز قبل مرتضی و رضای وفایی به تحریک تولید نماینده قم با عده‌ای متجاوز از سیصد نفر مسلح با تفنگ به رعایای بستگان بنده در خلیج قم حمله آورده ایشان را مضروب و مجروح و متواری و آسیای ملکی آنها را خراب که به محض رسیدن فرماندار گردان ژاندارمری متواری می‌شوند. انتظار دارد رسیدگی و جلوگیری از شرارت و دستورات راجع به تشکل حزبی از آن رهبر معظم دارم.

رئیس کمیته شهرستان قم. تقی وفایی

[حاشیه]: فوری - به فرمانداری قم تلگرافی دستور داده شود، مراقب باشند از هر گونه اقدامی که موجب ایراد اهانت به حزب دمکرات و یا افراد مؤمن به این حزب باشد قویاً جلوگیری نمایند.

[۱۳۰ - ۱۰۹۰۰۱]

کردستان - سنندج

۱۳۵ [رئیس شهربانی کل کشور به نخست وزیر، ۱۰/تیر/۱۳۲۶]

وزارت کشور، شهربانی کل کشور، تاریخ ۱۰/۴/۲۶، شماره ۴۰۳۲/۴۰۸۸۵۶/۱، مستقیم،
محرمانه

جناب اشرف آقای نخست وزیر

محترماً به استحضار عالی می‌رساند: شهربانی کردستان گزارش می‌دهد آقای عبدالله جعفری کارمند اداره کل ثبت اسناد تهران که چندی است به سندنج وارد و در منزل آقای فرج‌الله آصف مهمان است، مشغول فعالیت نسبت به تشکیل حزب دمکرات ایران در سندنج می‌باشد. و روز اول ماه جاری جمع کثیری از اعیان و تجار را [به] منزل آقای آصف دعوت و برای تأمین هزینه بدوی حزب مزبور فعلاً پنجاه هزار ریال جمع‌آوری و قصد دارند حزب دمکرات را قریباً در سندنج افتتاح نمایند. از طرف رئیس شهربانی کل کشور- سرهنگ حسام وزیری [امضاء]

[۱۱۹ - ۱۰۹۰۰۱]

۱۳۶ [عبدالله جعفری به نخست وزیر، ۱۵/شهریور/۱۳۲۶]

حزب دمکرات ایران، کمیته ...، تاریخ ۱۳۲۶/۶/۱۵

پیشگاه مبارک جناب اشرف رهبر معظم و محبوب حزب دموکرات ایران

حسب الامر پیرو عرایض حضوری باکمال احترام به عرض عالی می‌رساند: به محض صدور امریه‌های شماره ۲۴۲ و ۲۵۰ - ۲۶/۳/۵ به کرمانشاهان عزیمت و نسبت به کار

اسدالله لارتن اقدام لازم معمول و فوراً به سنندج رهسپار در آنجا مقدمتاً به اشکالاتی از قبیل عدم محل مناسب برای باشگاه به علت تبلیغات سوء مخالفین و اعتراض بعضی از محترمین محل به موضوع تساوی حقوق زن و مرد که از جمله مواد مرامنامه است برخورد ولی بحمدالله بر مشکلات فائق و موانع را از پیش برداشته و در تاریخ ۲۶/۴/۲۵ جشن باشکوهی که عکس آن قبلاً تقدیم و فعلاً نیز به پیوست از شرف لحاظ عالی می‌گذرانند برپا که با استقبال عمومی مواجه و کلیه شرکت‌کنندگان عضویت حزب را قبول و در یک جلسه پنجاه و یک هزار ریال حق ورود جمع‌آوری و بدون اینکه در دیناری از آن بالمباشره تصرفی نمایم تحت نظر یکی از افراد مورد اعتماد محل به نام آقای عباس دهقان که پیشکار جناب آقای سردار معظم هستند به تهیه وسایل اقدام از جمله مبلغ یازده هزار و پانصد ریال برای اجاره شش ماهه محل باشگاه و تعمیرات ضروری آن به موجب سند رسمی پرداخت و نیز مبلغ دوازده هزار و دویست ریال هم برای بهای یک دستگاه رادیو و دو عدد باطری (در محل برق نیست) و یک بلندگو و مبلغی در حدود بیست هزار ریال نیز برای سایر حوائج و اثاثیه مصرف و باشگاه فوق‌العاده آبرومندی آماده و آقایان زیر را غلامحسین مشیر وزیر - ابوالقاسم صادق وزیر - سید محمد شیخ الاسلام - محمد صدیق مجتهدی - امجد الاشراف - معتمد الاشراف - حاجی سالار فاتح - اعزاز الممالک - عظام الملک - عبدالله وکیل - علی اشرف وزیر - مهدی معتمد وزیر - رضا آصف - عطاالله آصفی - منصور بابان - عطاالله حبیبی - باقر رشیدی - عبدالصمد صابونی - یحیی بزرگی - محیی‌الدین صلاحی [و] دباغزاده موقتاً برای عضویت کمیته دعوت و نامبردگان از بین خود آقایان غلامحسین مشیر وزیر و ابوالقاسم صادق وزیر را به ترتیب به سمت صدر و دبیر کمیته انتخاب و کمیسیونهای تشکیلات و تبلیغات و مالی نیز با نظر آقایان تعیین و مشغول کار شدند و بقیه موجودی حق ورودیه‌ها را به موجب رسید دفتر امور مالی حزب تحویل کمیسیون مالی نموده و برای تکمیل مأموریت به سقز مسافرت در آنجا به طوری که هنگام شرفیابی به عرض رسانید بنابه اظهار بعضی از آقایان محلی ممکن بود مقاماتی با انجام امر مخالفت نمایند بنام علاج واقعه قبل از وقوع، در صدد ملاقات با سرنشینان آنها بودم

که از طرف آقای مدیر کل ثبت تلگرافاً و به قید فوریت احضار شدم و چون تصور اینکه احضار بنده بدون جلب نظر جناب اشرف باشد معقول نبود، ناچار توقف را جایز ندانسته و لوازمی که تهیه و همراه برده بودم از قبیل تابلو و پرچم و تمثال جناب اشرف و اوراق مطبوعاتی [را] به یکی از افراد علاقمند به حزب تسلیم و به تهران مراجعت نمود. در خاتمه تصدیع می دهد علاوه بر مراتب معروض مطالب دیگری هم مربوط به اوضاع و احوال اجتماعی محل و غیره هست که خالی از اهمیت نیست. نهایت در روز شرفیابی با توجه به ساعت آن و وضعیت مزاجی جناب اشرف که دوره نقاهت ایام بیماری را می گذراندند تصدیع را مقتضی ندید. لذا در صورت تصویب استدعا دارد اجازه فرمایند خاطر مبارک را مستحضر سازد. با تقدیم احترامات. عبدالله جعفری

[امضا] ۲۶/۶/۱۵

[۱۱۹-۱۰۹۰۰۱]

کردستان - بیجار

۱۳۷

[گزارش تلگرافی استان‌ها و شهرستان‌ها، ۴/آبان/۱۳۲۵]

بیجار - ۴-۸

دیروز از ساعت ۱۴ الی ۱۶ به مناسبت صدمین روز تشکیل حزب دموکرات ایران و افتتاح حزب دموکرات در شهرستان بیجار، مجلس جشن در سالن شهرداری برپا و پس از ایراد نطق مفصلی از طرف آقای رفیع مؤسس حزب [دمکرات در] بیجار و آقایان ابوطالبی و حسن علی پور کارمندان دارایی دایر به اتفاق و اتحاد عموم طبقات ایران برای نجات میهن از خطرات احتمالی، مجلس به دعای بقای وجود مبارک اعلیحضرت

همایونی و جناب اشرف آقای نخست وزیر و رهبر حزب دموکرات ایران خاتمه یافت.
عبدالحمید منافی

[۲۹۰۰۰۳۷۸۰ - ۲۱۸ ن ۱ الف ب ۱]

۱۳۸ [رئیس شهربانی کل کشور به نخست وزیر، ۱۳/بهمن/۱۳۲۵]

وزارت کشور، شهربانی کل کشور، تاریخ ۲۵/۱۱/۱۳، شماره ۱/۱۸۱۰۱/۱۱۳۲۳، مستقیم

جناب اشرف آقای نخست وزیر

محترماً به استحضار عالی می‌رساند، شهربانی کردستان به استناد گزارش شهربانی بیجار گزارش می‌دهد: چند روز قبل که از طرف دارایی آنجا سهمیه شکر و چای به اهالی داده شده، آقای عبدالله سلطان مرادی رئیس فرهنگ آنجا که سمت ریاست حزب دموکرات ایران را هم دارد به درب اطاق بخش آگهی الصاق نموده [بدین مضمون] امروز هفت و هشت ماه جاری بخش شکر و چای مخصوص اشخاصی است که کارت عضویت دموکرات را دارند. در نتیجه معطلی اشخاص بین رئیس دارایی و چند نفر از اهالی منجر به منازعه گردیده و قضیه در شهربانی بیجار تحت پیگرد قرار گرفته [است.] ضمناً مراتب به اداره فرمانداری آنجا گزارش شده و آقای فرماندار رئیس دارایی را احضار و او را به عمل بر خلاف خود متوجه نموده و معهدا اهالی بیجار از این گونه جریان و تبعیض نگران می‌باشند. مراتب استحضاراً عرض و توجه جناب اشرف را در این مورد جلب می‌نماید. از طرف رئیس شهربانی کل کشور - سرهنگ حسام وزیری [امضا]

[حاشیه] به فرمانداری نوشته شود این عمل برخلاف رویه و معنای دستورات حزبی است.

[۴۷ - ۱۰۹۰۰۱]

کردستان - سقز

۱۳۹ [سرتیپ همایونی به ریاست ستاد ارتش، ۳۱/شهریور/۱۳۲۵]

ستاد ارتش، دایره مرموزات، کشف تلگراف لشکر ۴، از سقز، تاریخ وصول ۱۳۲۵/۷/۱، شماره
۱۲۰۶۷

ریاست ستاد ارتش، محترماً در منطقه بانه و سردشت و سقز از لحاظ روحیه اهالی،
مناسب‌تر است حزب دموکرات ایران زودتر به سازمان و فعالیت خود شروع نموده، در
صورت اقتضا مستدعی است اقدام فرمایند.

۱۲۰۶۷ - مورخه ۲۵/۶/۳۱ - سرتیپ همایونی

[۱۲۸ - ۱۰۹۰۰۱]

۱۴۰ [رئیس شهربانی کل کشور به نخست وزیر، ۱۱/دی/۱۳۲۵]

وزارت کشور، شهربانی کل کشور، تاریخ ۲۵/۱۰/۱۱، شماره ۱/۹۶۹۲/۱۵۷۱۶

جناب اشرف آقای نخست وزیر

محترماً به استحضار عالی می‌رساند: طبق گزارش شهربانی کردستان روز اول ماه

جاری در سقز جلسه‌ای به نام حزب دمکرات ایران در منزل حاجی مصطفی تیمورزاده تشکیل و آقای فرماندار و عده‌ای از بازرگانان و کسبه در محل مزبور حضور به هم رسانیده‌اند.

از طرف رئیس شهربانی کل کشور - پاسپار ۱ حسام وزیری [امضا]

[۱۲۹ - ۱۰۹۰۰۱]

کردستان - کامیاران

[گزارش تلگرافی استانها و شهرستانها، شهریور ۱۳۲۵] * ۱۴۱

کامیاران

گزارش فرمانداری سنندج حاکی است، آقای شاکری به نمایندگی حزب دموکرات کرمانشاه به کامیاران وارد، اخطاری در معابر الصاق نموده است، دایره به اینکه حزب توده کامیاران به حزب دموکرات تبدیل و سرپرست آن احمداندامی رئیس حزب توده می‌باشد. تابلوی حزب توده را هم به حزب دموکرات تبدیل نموده‌اند.

کرمان - کرمان

[گزارش تلگرافی استانها و شهرستانها، ۵/آبان/۱۳۲۵] ۱۴۲

کرمان - ۴-۸

دیروز عصر به مناسبت صدمین روز تشکیل حزب دموکرات ایران جشن باشکوهی از طرف کمیته مرکزی حزب دموکرات کرمان در محل باشگاه با حضور جناب آقای استاندار و کلیه رؤسای ادارات و وجوه اهالی از هر طبقه تشکیل، ابتداءً آقای دبستانی نماینده سابق کرمان سخنرانی افتتاحی جشن را در خصوص پیدایش دموکراسی در دنیا ایراد، سپس جناب آقای استاندار پشت تریبون رفته رشته سخن را در همین زمینه در دست گرفته و نطق جامع و مفیدی راجع به دموکرات سابق ایران و خدماتی را که به آزادی و مشروطیت نموده است ایراد [کرد] و نیز شرح مبسوطی نسبت به پیشرفت و ترقی محسوسی که حزب دموکرات ایران در مدت قلیل تحت سرپرستی و رهبری جناب اشرف آقای قوام السلطنه نخست وزیر و رهبر معظم حزب نموده است بیان و عموم را به تشریح مساعی و تشویق فرمودند نطق آقایان با فریادهای زنده باد جناب اشرف آقای قوام السلطنه رهبر حزب دموکرات ایران و کف زدنهای ممتد استقبال می شد. مجلس جشن ساعت ۱۸ با سرور و شادمانی پایان یافت. دیشب هم در شهرداری مجلس جشنی از طرف آقای نواب شهردار تشکیل و از مدعوین پذیرائی می نمودند. در تمام مدت جشن موزیک مترنم بود.

[۲۹۰۰۰۳۷۸۰ - ۲۱۸ ن الف ۱ ب ۱]

[مستئول حزب دموکرات ایران کمیته کرمان به قوام السلطنه، ۱۲/تیر/۱۳۲۶] ۱۴۳

وزارت پست و تلگراف و تلفن، تلگراف از کرمان به ط، شماره تلگراف ۹۶۴، تاریخ اصل ۱۲،
تاریخ وصول ۴/۱۳

حضور جناب اشرف آقای قوام السلطنه نخست وزیر و رهبر محبوب حزب دموکرات ایران

در این موقع که چندین هزار نفر افراد نیرومند حزب ما پس از سه روز شادمانی و جشن در موقع رژه حزبی از مقابل تلگرافخانه عبور می‌کنند، موقع را مغتنم دانسته تبریکات صمیمانه را به مناسبت آغاز دومین سال تأسیس حزب حضور مبارک تقدیم، سلامت و موفقیت آن جناب را از خدوآند خواهانیم / ۴/۱۲۶۸۹ ک—میته حزب دموکرات ایران کرمان مسئول صدر میرحسینی

[حاشیه] تلگراف [به] کرمان، آقای صدر میرحسینی مسئول کمیته حزب دمکرات ایران تلگرام تبریک شما به مناسبت آغاز دومین سال حزب دمکرات ایران. واصل موجب مسرت و امتنان گردید. دبیرکل قوام السلطنه

[۱۴۷ - ۱۰۹۰۰۱]

بافت

[گزارش تلگرافی استان‌ها و شهرستان‌ها، ۱۱/آبان/۱۳۲۵]*

۱۴۴

بافت

گزارش تلگرافی حاکی است روز ۸/۱۱، آقای ناظرزاده رهبر حزب دموکرات به بافت وارد، با استقبال شایانی که از طرف اهالی شد چندین گوسفند قربانی [گردید]. نامبرده شرحی راجع به زحمات و خدمات جناب اشرف آقای قوام السلطنه ایراد و اهالی را به ورود در حزب تشویق و اسم‌نویسی شروع گردید.

۱۴۵

[گزارش تلگرافی استانها و شهرستانها، ۱۱/دی/۱۳۲۵]*

بم

گزارش تلگرافی حاکی است روز ۱۱/۱۰/۲۵، باشگاه حزب دموکرات ایران در بم به رهبری آقای سالار بهزادی با حضور ده هزار [نفر] جمعیت در میان احساسات بی پایان اهالی افتتاح، پس از سخنرانی آقای رفیعی و آقای فریور کارمند دبستان و صرف شیرینی و چای مجلس به دعا به ذات سلامتی شاهانه و جناب اشرف آقای نخست وزیر ختم شد.

جیرفت

[مسئول حزب دموکرات ایران، کمیته کرمان به قوام السلطنه،

۱۴۶

۱۹/اردیبهشت/۱۳۲۶]

وزارت پست و تلگراف و تلفن، تلگراف از جیرفت به ط. شماره تلگراف ۳۵، تاریخ وصول

۲/۱۹

حضور حضرت اشرف آقای قوام السلطنه نخست وزیر و رهبر کل حزب دموکرات ایران، محترماً خاطر عالی را قرین استحضار ساخته و به عرض می‌رساند، فدوی برای سرکشی به وضعیت حزب به جیرفت و بلوک خمسه آمده، پس از بررسی اقدامات لازم را در پیشرفت امور حزبی به عمل آورده مع التأسف مشاهده نمودم آقای مهربار که خود

را عضو حزب دموکرات معرفی نموده و برای پروپاگاندا در اطراف انتخاب خود به تحریک دسته اشخاصی که همگی کارمندان حزب توده بوده به جیرفت آمده به فعالیت مشغول و با وصول دستورات تلگرافی از طرف دکتر کشاورز و سایر عناصر توده مقیم مرکز اقدامات می نمایند و مخصوصاً با خوانین بد سابقه شیریز رودباری که هر یک پرونده های قتل و غارت در لشکر و دادگستری دارند، مسلحانه تظاهرات می نمایند که عواقب وخیمی را در بر دارد. استدعا دارم امر و مقرر فرمایند همان قسم که امنیت و آسایش در تمام کشور به توجهات آن حضرت بر قرار گشته، شهرستان جیرفت را هم از وجود عناصر ماجراجو خودسر پاک و امنیت و آسایش عمومی را برقرار سازند و از طرفی آقای مهربار که خود را کارمند حزب دموکرات معرفی نموده و بر خلاف اوامر و دستورات حزبی رفتار و با عنوان کارمندی حزب عملیات ضدحزبی می نماید. امر و مقرر فرمایند طبق مقررات حزبی با مشارالیه رفتار و در صورت اقتضای رأی عالی او را از عضویت حزب اخراج و مراتب را امر به اعلام فرمایند. مسنول حزب دموکرات کرمان

صدر میرحسینی

[۱۴۷-۱۰۹۰۰۱]

رفسنجان

۱۴۷

[گزارش تلگرافی استانها و شهرستانها، ۴/آبان/۱۳۲۵]

رفسنجان - ۴-۸

از ساعت ۴ بعد از ظهر در مرکز حزب دموکرات رفسنجان طبق دعوتی که قبلاً از طرف کمیته حزب شده بود عده زیادی حضور به هم رسانیده، آقای مدنی رئیس محضر و

سه‌جایی

آقای محمود فصیح سخنرانی نمودند.

[۳۷۸۰-۲۹۰۰۰-۲۱۸ ن ۱ الف ب ۱]

سیرجان

۱۴۸

[وزیر کشور به نخست وزیر، ۲۱/آبان/۱۳۲۵]

وزارت کشور، اداره بازرسی، شماره ۱۲۹/م ب /۲/۴۲۷۵، تاریخ ۲۱/۸/۱۳۲۵، محرمانه

جناب اشرف آقای نخست وزیر

با تقدیم عین تلگراف شماره ۲۰۳۸ از کرمان که به شماره ۳۱۹۰۵ به ثبت دفتر نخست وزیری رسیده^(۱)، معروض می‌دارد، موضوع تلگرافاً از استانداری هشتم استعلام گردید. جواب واصله حاکی است که آقای ناظرزاده از طرف کمیته مرکزی حزب دموکرات ایران مأمور تشکیلات حزب در سیرجان بوده و بازرسی امور فرمانداری هم به او داده شده که قریباً مراجعت خواهد کرد. از طرف وزیر کشور

[۱۰۹۰۰۱-۴۲]

ماهان

۱۴۹

[گزارش تلگرافی استانها و شهرستانها، ۲۵/دی/۱۳۲۵]*

ماهان

گزارش تلگرافی حاکی است روز ۲۵/۱۰/۲۵، آقای مهندس رضوی به ماهان وارد، پس از استقبال اهالی و قربانی چند گوسفند سخترانی مشروحی مبنی بر پیشرفتهای سریع حزب دموکرات ایران و ستایش از عملیات برجسته جناب اشرف آقای قوام السلطنه ایراد و آقای دکتر بقایی و خودش را کاندید انتخابات دوره پانزدهم معرفی نموده [سپس] به کرمان معاودت نمود.

کرمانشاهان - کرمانشاه

۱۵۰

[رئیس شهربانی کل کشور به نخست وزیر، ۱۶/مهر/۱۳۲۵]

نخست وزیر، مورخه ۲۵/۷/۱۶، شماره ۹۲۰۴/۵۹۱۳ - ۱/۶۰۸۶ - ۹۴۹۲، محرمانه، مستقیم

جناب اشرف آقای نخست وزیر و وزیر کشور

تعقیب معروضه شماره ۹۲۰۴/۵۹۱۳ - ۲۵/۷/۱۰ به استحضار می‌رساند، طبق گزارش شهربانی کرمانشاهان حزب دمکرات به نمایندگی آقای منوچهر فرمانفرمائیان بالا خانه‌های محل سابق کافه رستوران بهار واقع در خیابان سپه را اجاره نموده و اول مهرماه ۲۵، تابلوی حزب را که به وسیله نقاش اتحادیه ساخته شده در آن جا نصب و شروع به اسم‌نویسی اشخاص نموده‌اند و به قرار معلوم آقاعزیز اعظم زنگنه از رهبران بزرگ حزب و آقایان فرزانه وکیل دادگستری و پالیزی‌ها جزء رهبران آن می‌باشند و

حزب توده از همان روز مخالفت خود را با حزب دمکرات ابراز و شنیده شده است که بعضی از اعضای حزب توده گفته‌اند: این حزب همان حزب کذایی عدالت و اراده ملی است.

از طرف رئیس شهربانی کل کشور - پاسپار ۱ حسام وزیری

[۸۷ - ۱۰۹۰۰۱]

[گزارش تلگرافی استانها و شهرستانها، ۴/آبان/۱۳۲۵] ۱۵۱

کرمانشاه

۴ - ۸ - به مناسبت صدمین روز تأسیس حزب دموکرات ایران رژه در شهر داده شده، دیشب از رؤسای ادارات و محترمین شهر و جناب آقای استاندار در مهمانخانه بیستون از طرف حزب پذیرایی به عمل آمد. امروز در ساعت ۹ صبح از رؤسای ادارات و قنسولات خارجه و رئیس شرکت نفت و اعیان و اشراف شهر در استانداری پذیرایی به عمل آمده و از طرف تیپ کرمانشاه رژه داده شده [است.] ساعت دو و نیم عصر در صالح آباد از طرف فرمانده تیپ مراسم اعطاء سردوشی با حضور جناب آقای استاندار و رؤسای ادارات به عمل آمد. ساعت ۵ عصر مراسم جشن و پذیرایی خاتمه یافت.

[۲۹۰۰۰۳۷۸۰ - ۲۱۸ ن الف ب ۱]

۱۵۲

[رئیس شهربانی کل کشور به نخست وزیر، ۲۱/آبان/۱۳۲۵]

وزارت کشور، اداره کل شهربانی، شماره ۱/۷۰۹۸، به تاریخ ۲۵/۸/۲۱

جناب اشرف آقای نخست وزیر و وزیرکشور

محترماً به استحضار می‌رساند: شهربانی کرمانشاهان گزارش می‌دهد از طرف حزب دمکرات در بخش ۲ برزه دماغ قسمت فوقانی ساختمان حاج نورمحمد را جهت باشگاه شماره ۲ حزب مزبور تهیه، روز ۲۴ مهر تابلو نصب و ساعت ۱۶ روز ۲۵ مجلس جشنی برقرار، آقای منوچهر فرمانفرمایان و تقی رهبر و تقی ناظری و جواد معینی که سرپرست باشگاه مزبور است از واردین پذیرایی و مفاد مذاکرات آنان این بوده است که معاندین انتشار داده‌اند تشکیل حزب دمکرات جهت انتخابات است. البته حزب سعی می‌کند نمایندگانی به مجلس دوره ۱۵ اعزام دارد، ولی منظور اصلی حزب پشتیبانی از دولت دمکرات و حفظ استقلال و تمامیت ایران است. فعالیت حزب پس از دوره انتخابات بیشتر خواهد شد. ساعت ۱۸ جمعیت متفرق شدند.

ساعت ۱۰ صبح روز ۲۶ مهر از طرف حزب دمکرات یک اتوبوس که پرچمی روی آن نصب و عده‌ای در آن سوار شده بودند با سه دستگاه اتومبیل سواری دیگر به سمت کنگاور عزیمت که در آنجا حزب دمکرات را تشکیل دهند. ساعت ۱۹ مراجعت نمودند. از طرف رئیس شهربانی کل کشور - پاسپار ۱ حسام وزیری [امضا]

[۱۰۰ - ۱۰۹۰۰۱]

۱۵۳

[بیانیه حزب دمکرات ایران کمیته کرمانشاه - بی‌تا]*

* (بیانیه) *

هموطنان عزیز: امروز که در اثر تحریکات و خرابکاری‌های مفسده‌جویان بیگانه پرست و نوکران دست‌نشانده مرتجعین و مشکلاتی که نتیجه مستقیم جنگ است پیکر

بیجان وطن ما در شرف متلاشی شدن می باشد لازم است برای جلوگیری از خطرات نقشه شوم بیگانه پرستان وطن فروش افکار عمومی روشن شود.

فشار و ظلم دستگاه حکومت بیست ساله و نادانی و سوء سیاست زمامداران گذشته ما را وارث وضع آشفته ساخته که از ذکر آن هر ایرانی وطن پرست متأثر خواهد شد. ملت ایران به شهادت تاریخ چندین هزار ساله بارها مورد هجوم و حملات اقوام و ملل خارجی واقع شده ولی در هر بار با رشادت و فداکاری وطن پرستان بدفع خطر موفق گردیده یونانیها، رومیها، عربها، مغولها، افغانها و سیاست های مختلفه دیگر بارها در ایران نفوذ کرده اند ولی با جانبازی و فداکاری فرزندان رشید ایران در تمام دفعات به عقب رانده شده دست آنها به کلی کوتاه گردیده است. بطوری که همه می بینیم اجداد و پدران ما ایرانی مستقل به ما تحویل داده و بعهدہ داریم که حافظ آن باشیم. ولی افسوس که ما مایه ننگ جامعه بشریت شده و در مقابل قضاوت تاریخ و نسل آینده محکوم خواهیم بود. در بین ما ناپاکان بیوطنی پیدا شده اند که خود را به اجانب فروخته وسیله نفوذ و سلطه آنها می شوند و از این راه تیشه بر ریشه نیمه خشک استقلال سرزمینی میزنند که در آن زیسته و هستی خود را مدیون آن هستند. این احمقان بیگانه پرست که آلت دست عناصر ارتجاعی و بیگانگان می باشند، دائماً کوشش می کنند با ایجاد نفاق و دشمنی بین افراد میهن دوست آزادیخواه تفرقه انداخته و می خواهند از این راه جبهه وطن پرستان حقیقی را ضعیف و نابود سازند.

امروز ملت ایران بیدار شده و برای احقاق حق و حفظ استقلال و آزادی خود، میلیونها جوان وطن پرست روز و شب با فعالیت خستگی ناپذیر می کوشند که خانه خود را از نفوذ بیگانگان خالی نموده و این مردم فقیر بیچاره عربان را که روز و شب جان می کنند و هیچگاه تن پوشیده و شکم سیر ندارند، از دست تحریکات سیاستهای خارجی که جز به نفع خود و ضرر ایران منظور دیگری ندارند خلاص کنند.

حزب نیرومند دموکرات ایران که به رهبری قوام السلطنه یگانه فرزند رشید ایران تشکیل گردیده، به این تحریکات خائنه دشمنان آزادی و استقلال ایران که بدست و پا زدن محتضر در دم مرگ شباهت دارد اهمیت نخواهد داد.

وظیفه بزرگی که امروز به عهده افراد فداکار ما محول گردیده، حفظ استقلال و آزادی ایران است و مسلماً در این راه از جانبازی و فداکاری مضایقه نخواهند داشت. ما یک هدف مقدس داریم و برای رسیدن به آن هر مانع و مشکلی را از پیش پای خود با کمال قدرت برخواهیم داشت و برای شرکت در این وظیفه مقدس ملی با صدای بلند عموم آزادیخواهان وطن پرست را به اتحاد و اتفاق دعوت نموده و از افراد آزادیخواه و افکار مترقی وطن پرستان پشتیبانی خواهیم کرد.

زنده باد ایران - پاینده باد حزب دمکرات ایران

جاوید باد قوام السلطنه رهبر محبوب ما

از طرف کمیته ایالتی کرمانشاه - منوچهر فرمانفرمایان

سنقر

[حزب دمکرات ایران، کمیته سنقر و کلیایی به قوام السلطنه، ۱۲/دی/۱۳۲۵] ۱۵۴

وزارت پست و تلگراف و تلفن، تلگراف از سنقر به ط، شماره تلگراف ۱۶، تاریخ اصل ۱۰،
تاریخ وصول شب ۱۰/۱۲

جناب اشرف آقای قوام السلطنه نخست وزیر و رهبر کل حزب دمکرات ایران
رونوشت تیمسار سپهبد احمدی، رونوشت روزنامه دمکرات ایران، رونوشت روزنامه
بهرام، به مناسبت موفقیت ارتش دلیر و با شهامت کشور شاهنشاهی و حسن سیاست
مدبرانه جناب اشرف آقای نخست وزیر و رهبر محبوب ما در تحت توجهات
اعلیحضرت دست کلیه یک عده ماجراجو [و] وطن فروشان را از گریبان اهالی وطن
پرست آذربایجان نجات داده و این باعث وجد و شور تمام افراد آزادیخواه و وطن

پرست کشور باستانی ایران شده است، ما به نوبه خود (کمیته حزب دمکرات ایران شهرستان سنقر و کلیایی) در روز ۲۴/۹/۲۵ با حضور و شرکت سه هزار نفر از اعضا حزب و اهالی، جشن باشکوهی برپا و ابتدا از موفقیت ارتش شاهنشاهی و پیشرفت حزب دمکرات ایران در سرتاسر کشور نطقی ایراد [و] با خوشحالی و مسرت فراوان و دست زدن‌های ممتد و صدای رسا [ی] زنده باد شاهنشاه محبوب و زنده باد ارتش دلیر و زنده باد رهبر محبوب حزب دمکرات ایران پایان یافت. بدین وسیله تبریکات شرکت‌کنندگان را به پیشگاه معظم اعلیحضرت همایونی و جناب اشرف آقای قوام السلطنه نخست وزیر و رهبر محبوب ما و به کلیه افسران و سربازان و افراد دلیر حزب دمکرات ایران تقدیم می‌داریم.

مسئول تشکیلات حزب دمکرات ایران شعبه سنقر و کلیایی حسین بدرخانی

[۱۴۳-۲۱۰۰۰۰-۵۰۸ ف ۱ الف ب ۱]

شاه‌آباد

۱۵۵

* گزارش تلگرافی استان‌ها و شهرستان‌ها، ۱۲/آبان/۱۳۲۵]

شاه‌آباد

طبق گزارش استانداری پنجم روز ۲۵/۸/۱۲، جلیلی که یکی از افراد کادر رهبری حزب دموکرات است، برای تأسیس حزب دموکرات به شاه‌آباد حرکت و دو تابلو به عنوان حزب دموکرات ایران [و] سندیکای کارگران کارخانه قند شاه‌آباد همراه برده است.

قصر شیرین

۱۵۶ [گزارش تلگرافی استان‌ها و شهرستان‌ها، ۱۲/آذر/۱۳۲۵]*

قصر شیرین

گزارش فرمانداری حاکی است، روز ۱۲/۹/۲۵، آقای منوچهر فرمانفرمائی‌ان به اتفاق چند نفر دیگر به قصر شیرین آمده نسبت به تشکیل حزب دموکرات ایران اقدام، پس از نصب تابلو [و] پرچم آقای فرمانفرمائی‌ان نطق افتتاحیه را ایراد و شروع به اسم‌نویسی نموده‌اند.

کرنند

۱۵۷ [رئیس شهربانی کل کشور به نخست وزیر، ۲۲/مهر/۱۳۲۵]

وزارت کشور، شهربانی کل کشور، شماره ۱۰۰۲۵، تاریخ ۲۲/۷/۲۵

جناب اشرف آقای نخست وزیر و وزیر کشور

محترماً به استحضار عالی می‌رساند، شهربانی کرمانشاهان گزارش داده است که طبق گزارش شهربانی کرنند از طرف حزب دموکرات روز ۱۷ ماه جاری ساعت ۱۸ از اهالی و رؤسای ادارات دعوتی به عمل آمده، پس از حضور مدعوین در کلوپ حزب دموکرات اسکندر شهربانی سخنرانی و در نتیجه معلوم می‌شود منظور از دعوت مزبور برای ائتلاف حزب دموکرات با حزب توده بوده و روز ۱۸ ماه هم تابلوی حزب توده و پرچمهای آنها از طرف افراد حزب مزبور جمع‌آوری و اثنائیه کلوپ را به صاحبانش

مسترد نموده‌اند.

از طرف رئیس شهربانی کل کشور- پاسیار ۱ حسام وزیری [امضا]

[۱۰۰ - ۱۰۹۰۰۱]

۱۵۸

[رئیس شهربانی کل کشور به نخست وزیر، ۱/آبان/۱۳۲۵]

وزارت کشور، شهربانی کل کشور، اداره کار آگاهی، شماره: ۶۵۶۷، تاریخ ۲۵/۸/۱

جناب اشرف آقای نخست وزیر و وزیر کشور

محترماً به استحضار می‌رساند: طبق گزارش شهربانی کرمانشاهان به استناد گزارش شهربانی کردند ساعت ۱۴ روز ۶ مهرماه مجید یزدانی گماشته امیر احتشامی که حامل دستور کتبی به نام سلیمان ملک نیازی برای تشکیل حزب دموکرات ایران در کردند بوده، به آن جا وارد و قبلاً عده‌ای از بستگان و گماشتگان امیراحتشامی به کردند پایین رفته، نامبرده را با ساز و دهل به منزل امیراحتشامی برده و پس از سخنرانی مختصری جمعیت متفرق و ساعت ۱۶ روز ۷ رؤسای دوایر دولتی و وجوه اهالی و جمعی از اکراد و رعایای امیراحتشامی در محل حزب دموکرات حاضر، سپس آقای مجید یزدانی و سلیمان نیازی سخنرانی و جلسه در ساعت ۱۸ با نواختن ساز و دهل خاتمه یافته است.

از طرف رئیس شهربانی کل کشور- پاسیار ۱ حسام وزیری [امضا]

[۱۰۰ - ۱۰۹۰۰۱]

۱۵۹

[جمعی از اهالی کردند به قوام السلطنه، ۵/آذر/۱۳۲۵]

وزارت پست و تلگراف و تلفن، تلگراف از کردند به ط. شماره تلگراف ۳۰. تاریخ اصل ۵.
تاریخ وصول ۹/۶

جناب اشرف آقای قوام السلطنه

رونوشت جناب آقای موسوی زاده، رونوشت نامه دمکرات و بهرام، رونوشت وزارت کار و تبلیغات، دیروز چهارم آذر آقایان فرمانفرمائیان و زنگنه برای رسیدگی به امور حزبی به کردند تشریف آورده و از طرف اهالی استقبال شایانی به عمل آمده، اهالی کردند بدین وسیله به استحضار جناب اشرف می‌رسانیم از تاریخی که حزب دمکرات در این قصبه تأسیس شده دیگر نفاق و دو دستیگی [که] بر اثر تحریکات عناصر پلید و مفسده جو به عمل آمده بوده وجود ندارد و همگی در زیر سایه پرچم حزب دمکرات و آن جناب و مالک و پدramین خودمان امیر احتشامی مثل همیشه مشغول خدمت بوده و حاضریم خون خود را در راه ایران و حزب دمکرات بریزیم. اهالی کردند، والی افضل خداوردی، صالحی، مهدی نژادی، صیدعلی کفاش [و ۵۰ امضای دیگر]

[۱۰۹۰۰۱ - ۱۰۰]

کنگاور

[گزارش تلگرافی استان‌ها و شهرستان‌ها، ۲۵/مهر/۱۳۲۵] *

۱۶۰

کنگاور

گزارش شهربانی کل کشور حاکی است، روز ۱۹ مهر آقای منوچهر فرمانفرمائیان به معیت عزیز زنگنه، معتمدی و چند نفر دیگر از کرمانشاه جهت تشکیل حزب دموکرات

به کنگاور وارد [و] از طرف غلامرضا ساری اصلانی و مالکین از واردین استقبال [به عمل آمده]. و آقایان ابوالبشر و منوچهر میرزا و معتمدی و عزیز زنگنه در قسمت مرامنامه و آیین نامه سخنرانی نموده‌اند.

گیلان - رشت

[رئیس شهربانی کل کشور به نخست وزیر، ۲۹/مهر/۱۳۲۵] ۱۶۱

وزارت کشور، شهربانی کل کشور، تاریخ ۲۹/۷/۲۵، شماره ۱۰۱۹۷/۱/۶۵۱۸

جناب اشرف آقای نخست وزیر و وزیر کشور

محترماً در تعقیب معروضه شماره ۱۰۱۹۴/۶۵۱۶ - ۲۹/۷/۲۵ به استحضار عالی می‌رساند: طبق گزارش شهربانی رشت، ساعت ۱۸ روز ۸ مهرماه آقای ارسنجانمی نماینده حزب دمکرات ایران در گیلان به اتفاق آقای چهاردهی به منزل آقای حاج سیدحسین طالب زاده بازرگان وارد و آقایان میررئسی و نصری و چند نفر دیگر از مالکین و بازرگانان رودسر از ایشان ملاقات و حاج سیدحسین طالب زاده به سمت ریاست و آقایان صادق نصری و میرعلی نقی میررئسی و نصرالله هدایت‌زاده و جعفر قاسم‌زاده و حسن حیدریور بازرگانان و مالکین رودسر به عضویت حزب دمکرات در رودسر تعیین و ساعت ۲۰ از رودسر حرکت نموده‌اند.

از طرف رئیس شهربانی کل کشور - پاسپار ۱ حسام وزیری [امضا]

۱۶۲

[رئیس شهربانی گیلان به استاندار گیلان، ۲۴/دی/۱۳۲۵]

وزارت کشور، رونوشت، شماره ۴۱۸۸/۱۸۲۳۰، مورخه ۲۴/۱۰/۲۵

مقام استانداری استان یکم

محترماً به عرض می‌رساند: ساعت ۱۸/۳۰ روز (۲۲) ماه جاری بلندگویی در کلوپ حزب دموکرات ایران نصب، آقای ارسنجانی و چند تن از رهبران حزب مزبور سخنرانی [و] اظهار داشتند: عده‌ای از ماجراجویان که چند ماه قبل خود را در سوراخ موش پنهان کرده بودند، حالیه به لباس روحانیت درآمده و سنگ و وطن پرستی را به سینه می‌زنند و شبها در مسجد کاسه‌فروشان اظهار می‌دارند که انتخابات آزاد نیست و منحصر به حزب دموکرات ایران است ولی بیچاره‌ها غافلند و نمی‌دانند که در موقع انتخابات افراد حزبی ما مثل سیل خروشان از کوه سرازیر شده و تمام موانع را از بین خواهند برد. این خود نمونه علاقمندی ملت ایران به حزب ماست و ضمناً خطاب به مردم اظهار داشت که گول این گونه اشخاص را نخورید زیرا در انتخابات موفقیت قطعی با ما است. ساعت ۱۹/۴۰ سخنرانی وسیله بلندگو در کلوپ حزب مزبور خاتمه یافت. مراتب استحضاراً معروض [گردید].

رئیس شهربانی گیلان. پاسیار ۱ غفاری

رونوشت برابر اصل است

[۱۷۹ - ۱۰۹۰۰۱]

۱۶۳

[رئیس شهربانی گیلان به استاندار گیلان، ۲۴/دی/۱۳۲۵]

وزارت کشور، رونوشت، شماره ۱۸۲۳۱/۴۱۸۶، مورخه ۲۴/۱۰/۲۵

مقام استانداری استان یکم

بعدالعنوان، محترماً به عرض می‌رساند: ساعت ۱۹ شب ۲۴ ماه جاری در مسجد کاسه فروشان واقع در داخله بازار آقای افصح‌المتکلمین واعظ، اختصاراً در اطراف شهادت حضرت سیدالشهداء بیاناتی ایراد و سپس آقای سیدضیاء حاجی سیدجوادی قزوینی شروع به سخنرانی و بیان داشت که اگر حزب دموکرات ایران وابسته به جناب اشرف آقای نخست وزیر که یک مرد وطن پرست و با شهامتی است نبود، آن وقت معلوم می‌شد که چگونه ارسنجانی مسئول تشکیلات حزب مزبور به مقام علماء و روحانیون توهین نموده و بگوید که آنها زالوهایی هستند که خون ملت ایران را می‌مکند. در صورتی که جناب اشرف هیچ اطلاعی از بیانات او ندارند. به علاوه حزب دموکرات ایران فریاد می‌کشد که ما وضعیت ایران را درست کرده‌ایم، در صورتی که با بودن شاه جوان و قوای دولتی و شهربانی چگونه توانسته است چنین عمل بزرگی را انجام دهد. در پایان مردم را به انتخاب اشخاص صالح تشویق و ساعت ۲۰/۱۵ وعظ خاتمه یافته است. مراتب استحضاراً معروض [شد].

رونوشت برابر اصل است.

[۱۷۹ - ۱۰۹۰۰۱]

[بیانیه هیأت مدیره اولین کنفرانس حزبی - حزب دموکرات ایران - کمیته گیلان، ۱۶۴ بهمن/۱۳۲۶]

حزب ما آلت دست اشخاص مغرض نمی‌شود

زنده باد هیأت اجرائیه موقت حزب دموکرات ایران
مرده باد کسانی که عالماً و عامداً به حزب ما خیانت کردند

تمام سازمانها و مؤسسات حزبی از این تاریخ به هیأت اجرائیه موقت ملحق
می‌شوند

همشهریهای ارجمند!

در حدود یک سال و چند ماه پیش که بیگانه پرستان و جاسوسان اجانب چون
موریانه رشته‌های استقلال و آزادی وطن عزیزمان را می‌جویدند و رفته‌رفته مقدمات
تجزیه ایران و به اسارت درآوردن هموطنان ارجمندمان را فراهم می‌کردند، ما یعنی
افراد مبارز و وطن پرست حزب دموکرات ایران، دست اتحاد و صمیمیت به یکدیگر داده و
در ظل توجهات اعلیحضرت همایون شاهنشاهی و با پشتیبانی ارتش دلیر ایران به سوی
هدف مقدس خود یعنی برقراری آزادی و تأمین استقلال و حفاظت و حر است حاکمیت
ایران از ارس تا بحرین پیش رفتیم.

مبارزه کردیم، فدایی دادیم، در جای نشستیم تا پرچم پرافتخار وطن عزیزمان در
سرتاسر ایران به اهتزاز درآمد و قدرت حکومت مرکزی در اقصی نقاط مملکت مستقر
گردید.

افراد وطن پرست و مبارز حزب ما مفتخرند که این مأموریت تاریخی خود را به نحو اتم و
اکمل انجام داده و محیطی مساعد برای آغاز انتخابات دوره پانزدهم تهیه کردند. ولی در
همین جا معدودی که بنا حق هیأت حاکمه حزب دموکرات ایران را در اختیار داشتند
علی‌رغم تمایلات توده‌های وسیعی که در صفوف ما فشرده شده بود بعضی عناصر غیر
ملی را به مردم تحمیل کرده و بالنتیجه موجبات انزجار و تفر اهالی را فراهم ساختند و
به این امر هم اکتفا نکرده از قدرتی که بدست ما و برای حمایت از آزادی و استقلال ایران
تهیه شده بود سوء استفاده نموده به رشاء و ارتشاء و تقسیم مناصب^(۱) و مشاغل عالی در

بین مردمان پست دست زدند.

این وضع سرسام‌آور قابل تحمل نبود و در همه جا در میان اعضاء و افراد صالح حزب دموکرات ایران عدم رضایت‌هایی مشهود و محسوس می‌گردید و مبارزه مقدسی ادامه داشت تا به هر ترتیبی که بشود دست این قبیل عناصر ناصالح را از دامن تشکیلات حزبی کوتاه نمود.

با اینکه طبق ماده ۲۸ آیین‌نامه حزب دموکرات ایران کمیته مرکزی سابق موظف بود که تا قبل از تیرماه ۱۳۲۶ کنگره حزبی را مرکب از نمایندگان تمام استانها و شهرستانها تشکیل داده و سرنوشت حزب و انتخابات کمیته مرکزی را به آنها بسپارد، چون می‌دانستند اکثریت قریب به اتفاق افراد حزبی با افکار و اعمال آنها مخالفت داشته و دیگر نخواهند توانست به اسم حزب دموکرات ایران تظاهراتی نموده و به بندو بستهای خائنانه خود ادامه دهند، از این لحاظ با خدعه و نیرنگ و به دست افرادی که به هیچ وجه حق انتخاب کمیته مرکزی را نداشتند انتخاباتی به عمل آورده و هیأتی را از همان قماش سابق به نام کمیته مرکزی بر حزب تحمیل نمودند. ولی پذیرش این عمل غیرقانونی آنان قابل تحمل^(۱) نبود و صلحای حزب دموکرات ایران در تاریخ ۲۲ آذر ۱۳۲۶ بعد از آن که اعتراضات آنها به نتیجه مثبت نرسید دست رد به سینه کمیته قلابی سابق زده و هیأتی از عناصر آزادیخواه و ایران دوست و شاه‌پرست به عنوان هیأت اجرائیه موقت حزب دموکرات ایران تعیین کرده و مقدرات حزبی را به اختیار آنان گذاردند، تا در ظرف سه ماه که از فروردین ۱۳۲۷ متجاوز نشود ضمن اداره امور حزب کنگره عمومی حزب دموکرات ایران را بر طبق مواد آیین‌نامه دعوت کرده و ترتیب انتخابات قانونی کمیته مرکزی را بدهند.

اکنون بالغ بر یک ماه است که این هیأت در مرکز به وظایف ملی و وطنی خود با کمال صمیمیت ادامه می‌دهد و اعضاء مبارز حزب ما در گیلان با دقت اعمال آنها را مطالعه می‌نمایند و چون توانسته‌اند اعتماد اکثریت افراد حزبی را با عملیات اصلاح طلبانه خود جلب نمایند و این مطلب ضمن کنفرانس عمومی که با حضور نمایندگان شهرهای تابعه

در تاریخ ۴ شنبه ۷ بهمن ماه ۱۳۲۶ در شهر رشت تشکیل شد تأیید گردیده است. لذا از تاریخ فوق کلیه تشکیلات حزبی و سازمان‌های وابسته به آن طبق تصمیم کنفرانس عمومی الحاق خود را به هیأت اجرائیه موقت حزب دموکرات ایران اعلام داشته و متذکر می‌شود که فقط دستورات هیأت اجرائیه در این استان برای سازمانهای حزبی قابل اجرا می‌باشد. و نیز کنفرانس مزبور با استفاده از ماده ۱۴ آیین‌نامه حزب دموکرات ایران در اسامی اعضاء کمیته استان یکم حزب دموکرات ایران تجدید نظر نموده و به اتفاق آراء آقایان یوسف رحمان‌زاده - دکتر عباس زاده - شاهپور میهن - محمدرضا رفیع - بهاء‌الدین املشی - علی مقیمی - دکتر شبان - اسفندیار سرتیپ‌پور - شکرالله کیهان - جهانگیر سرتیپ‌پور - حسین کسرائیان را برای رهبری کمیته استان یکم حزب دموکرات ایران دعوت و معرفی می‌نماید و امیدوار است که آقایان بتوانند هدفهای ملی و وطنی افراد مبارز حزب دموکرات ایران را تعقیب نمایند.

زنده باد آزادی و استقلال ایران

پاینده باد حزب دموکرات ایران

مرده باد کسانی که عالمأ و عامدأ به حزب ما خیانت نموده‌اند.

هیأت مدیره اولین کنفرانس عمومی استان یکم

رشت هفتم بهمن ۱۳۲۶

[۱۰۹۰۰۱ - ۱۴۲]

گیلان - آستارا

آستارا

گزارش استانداری اول حاکی است، روز ۱۰ دی ماه دو دستگاه اتومبیل که حامل ۶۰ تن از افراد حزب دموکرات ایران بوده‌اند به رهبری خیرالله دزیرو وارد آستارا شده و اعلامیه‌هایی که تحت عنوان (خدا، شاه، میهن) و تمثال اعلیحضرت همایون شاهنشاهی در بالای اعلامیه چاپ شده، در شهر پخش و نیز در ساعت نه صبح روز ۱۱/۱۰/۲۵ آقای میلانی عضو حزب مذکور مختصری در اطراف عملیات خائنانه فرقه دموکرات آذربایجان سخنرانی و مردم [را] به اتحاد و یگانگی و شاه‌دوستی دعوت نمودند.

[مسئول تشکیلات زنان حزب دموکرات ایران به قوام السلطنه، ۸/بهمن/۱۳۲۵] ۱۶۶

سه شنبه ۸ بهمن ۱۳۲۵

یادداشت‌های مسافرت آستارا برای ملاحظه جناب اشرف آقای قوام السلطنه نخست وزیر تقدیم می‌گردد:

۱- ارسال هدایا به صورت فعلی علاوه بر آنکه احتیاجات اهالی را مرتفع نمی‌کند، عادت به تنبلی و فقر را در آنها تقویت می‌کند.

۲- تهیه کار برای عده زیادی از مردم که بیکارند، با افتتاح کارخانه برنج‌کوبی و احداث باغ‌های چای و غیره ضروری است.

۳- تمام مالکین برای جبران خسارات وارده و عمران و آبادی تقاضای کمک بانک کشاورزی و صنعتی را دارند.

۴- شهر آستارا از جهت اهمیت خاصی که دارد کارمندان مطلع و عالی‌رتبه برای ادارات دولتی لازم دارد.

۵- تقاضای دیگر اهالی اینست که شهر آستارا جزء استان گیلان شود. چون از نظر موقعیت آب و هوا و وضعیت جغرافیایی متشابه است.

۶- افکار اهالی که غالباً تحت تأثیر تبلیغات غلط گذشته قرار گرفته، مستعد و حاضر برای

کسب تبلیغات جدید است.

۷- زمینه برای تقویت حزب دموکرات ایران فوق‌العاده حاضر است. اعزام چند نفر از جوانان جدی و با ایمان حزب برای تبلیغات و شناساندن حزب دموکرات ایران و تشکیلات مملکتی بی‌اندازه ضروری است.

۸- تبلیغات به وسیله افتتاح قرائت خانه (ارسال روزنامه‌ها و مجلات) و انتشارات به وسیله رادیو و بلندگو از هر قسمتی لازم‌تر است که مردم به اوضاع مملکتی مربوط و آشنا شده و به زبان فارسی عادت کنند.

۹- وضعیت فرهنگ خوب نیست مدارس نه کتاب دارند نه معلمین فارسی زبان.

۱۰- وضعیت مرزی نامرتب [و] وسائل کافی برای کنترل مرز موجود نیست.

۱۱- بازرسی شناسنامه ساکنین و دقت مأمورین اداره آمار و ثبت احوال لازم است.

با تقدیم احترامات - ناهید فخرایی [امضا]

[۱۰۹۰۰۱ - ۲۲]

گیلان - بندر پهلوی

[فرماندار بندر پهلوی به معاون کل وزارت کشور، آبان ۱۳۲۵]

۱۶۷

وزارت کشور، اداره سیاسی

جناب آقای فریدونی معاون کل وزارت کشور

محترماً معروض می‌دارد: طبق گزارش اداره شهربانی بندر پهلوی آقای دکتر عباس‌زاده رئیس سابق اداره بهداری شهرستان رشت به اتفاق آقای معتمد دماوندی به منظور

تشکیل حزب دموکرات ایران در بندر پهلوی روز ۳۲۵/۸/۱۰ از رشت به بندر پهلوی آمده و در منزل آقای علی اصغر طالب پور بازرگان متوقف و مشغول نام نویسی اشخاص در حزب دموکرات ایران می باشند. عده زیادی از اصناف و طبقات مختلفه اسامی خود را برای عضویت در حزب دموکرات ایران نوشته اند و نام نویسی ادامه دارد.

فرماندار شهرستان بندر پهلوی - حشمتی [امضا]

[۱۰۹۰۰۱ - ۹۴]

[اطلاعیه استعفای جمعی از اعضای حزب دموکرات ایران - کمیته بندر پهلوی،

۱۶۸

بهمن ۱۳۲۵]

استعفا از حزب دموکرات ایران

نماینده حزب دموکرات ایران

بندر پهلوی

اینجانبان صیادان آزاد عضو دموکرات بندر پهلوی به واسطه اینکه کاندید حزب دموکرات تحمیلی بوده و نماینده حقیقی ما نمی باشد، بدین وسیله استعفاء خود را اعلام می داریم.

۱ - بیت الله بهجتی محمد	۸ - زمان کفتر دوست	۱۵ - محمد دخت اصغر
۲ - ولی میزبان صیادان	۹ - مهدی مالای محضری	۱۶ - گل آقا باغبان
۳ - غلامرضا سیم جو	۱۰ - یحیی سیم جو	۱۷ - باقر افراز
۴ - مرتضی نبات حرفه	۱۱ - شعبان امام دوست	۱۸ - شیخ احمد آشتاب
۵ - سید مرتضی بهادر	۱۲ - خداداد دادخواه	۱۹ - حسین خمیرانی
۶ - غلامعلی جفرودی	۱۳ - اسمعیل دخت اصغر	۲۰ - محمود گل بهار
۷ - رمضان یلدادوست	۱۴ - فتحعلی یحیی نیا	۲۱ - سید یعقوب مهدوی

۲۲ - عین الله معقولی

[۱۵ - ۱۰۹۰۰۱]

گیلان - رودبار

رئیس شهربانی کل کشور به نخست وزیر، ۱/آبان/۱۳۲۵ [۱۶۹

وزارت کشور، شهربانی کل کشور، اداره کارآگاهی، تاریخ ۲۵/۸/۱، شماره ۱/۶۵۱۵/۱۰۱۹۵

جناب اشرف آقای نخست وزیر و وزیر کشور

محترماً به استحضار عالی می‌رساند: طبق گزارش شهربانی رشت ساعت ۱۴ روز ۱۰ مهرماه، عده‌ای از نمایندگان حزب دموکرات گیلان به رودبار وارد و قبلاً از طرف حاجی خان کلاتتری رهبر حزب دمکرات رودبار از اهالی قراء رحمت آباد و رستم آباد دعوت به عمل آمده و نامبردگان حضور بهم رسانیده [بودند]. ابتدا آقای آصف و سپس آقای ارسنجانی مقابل عمارت شهرداری در اطراف حفظ استقلال ایران سخنرانی و آگهی‌های کوچکی تحت عنوان "حزب دمکرات ایران بزودی در رودبار و رحمت آباد تشکیل خواهد شد خود را برای نام‌نویسی آماده کنید." در شهر منتشر و ساعت ۱۸ هیأت مزبور به سمت رشت بازگشت نموده‌اند.

از طرف رئیس شهربانی کل کشور - پاسیار ۱ حسام وزیری [امضا]

[۹۴ - ۱۰۹۰۰۱]

گیلان - رودسر

[رئیس شهربانی کل کشور به نخست‌وزیر، ۱۳/آبان/۱۳۲۵]

۱۷۰

وزارت کشور، شهربانی کل کشور، اداره کارآگاهی، تاریخ ۲۵/۸/۱۳، شماره

۱/۷۰۱۸/۱۱۰۰۱

جناب اشرف آقای نخست‌وزیر و وزیر کشور

محترماً تعقیب معروضه شماره ۶۵۱۸/۱۰۱۹۷-۳۲۵/۷/۲۶ به استحضار عالی می‌رساند: طبق گزارش شماره ۱۲۳۷۳/۲۶۳۱-۲۵/۷/۳۰ شهربانی رشت به استناد گزارش شهربانی رودسر ساعت ۱۷ روز ۲۰ مهرماه آقایان قنبر چهاردهی و نصرت‌الله صوفی به معیت آقای معتمد دماوندی مدیر روزنامه گیله‌مرد و عده کثیری که سوار ده دستگاه اتومبیل [بودند] و موزیک نیز همراه داشته، به منظور افتتاح حزب دموکرات ایران به رودسر منزل سیدکاظم نام رضایی که قبلاً از طرف هیأت رئیسه تهیه شده بود وارد، بدو آقای میررئیسی خیرمقدم گفتند. سپس آقایان معتمد دماوندی و آصف و امام صفاری و دلجوی لاهیجانی در اطراف وحدت و یگانگی و مدح جناب اشرف آقای نخست‌وزیر سخنرانی و تابلوی حزب دموکرات ایران را به درب منزل سیدکاظم نصب کردند و [ساعت ۱۸ از رودسر مراجعت نموده‌اند.

از طرف رئیس شهربانی کل کشور- پاسیار ۱ حسام وزیری [امضا]

[۹۴-۱۰۹۰۰۱]

۱۷۱ [کشاورزان کسکر محله به قوام السلطنه، ۲۱/آبان/۱۳۲۵]

وزارت پست و تلگراف و تلفن، تلگراف از رودسر به ط، شماره ۶۷، تاریخ اصل ۱۸، تاریخ وصول شب ۲۱/۸/

جناب اشرف آقای قوام السلطنه رهبر بزرگی حزب دموکرات ایران

رونوشت جناب آقای موسوی زاده رئیس کمیسیون تشکیلات، رونوشت روزنامه‌های دموکرات ایران، اطلاعات، کیهان، رشت سازمان ایالتی حزب دموکرات ایران، رونوشت روزنامه گیله مرد، لاهیجان کمیته شهرستان حزب دموکرات ایران، امروز از طرف کمیته محلی رودسر آقایان ناظمی و اروند به اتفاق ۲۵ نفر از اعضا و جوانان حزب پرافتخار دموکرات ایران به کسکر محله وارد و دهقانان و کشاورزان را مفتخر به ورود در حزب فولادین دموکرات ایران نمودند. کمال سرافرازی و افتخار ما است که تحت لوای این حزب مقدس و رهبری جناب اشرف با پاکترین احساسات صمیمانه در این جهاد و نهضت ملی شرکت کنیم.

از طرف تمام کشاورزان و دهقانان کسکر محله، بلالام، دوست کوه، جسنگ سرا، کلدره، دریا و ارسر بالغ بر دوهزار نفر سیدحسین میرشهیدی و [۲۰ امضای دیگر]

[۱۰۹۰۰۱ - ۹۴]

۱۷۲ [رئیس اداره اطلاعات و آمار به اداره سیاسی وزارت کشور، ۲۵/آبان/۱۳۲۵]

وزارت کشور، اداره اطلاعات و آمار، دایره اخبار، تاریخ ۲۵/۸/۱۳۲۵، شماره ۶۵۱۷/ط

گزارش تلگرافی مورخه ۸/۱۹/ از رودسر واصله ۲۳/۸/۲۵ ذیلاً درج می‌شود:
 ساعت ۱۲ امروز از طرف حزب دموکرات ایران آقایان اروند منشی حزب سخنرانی
 جالب توجهی دایر به اتفاق و صمیمیت مردم با همدیگر و برای پایداری استقلال حقیقی
 کشور و کوتاه شدن ایادی بیگانگان از ایران [در] مقابل حدود دوهزار نفر در تلگرافخانه
 ایراد [کرد]. سپس آقای فاطمی بخشدار و عضو هیأت رئیسه نیز خطابه در این زمینه
 قرائت نمودند.
 سخنرانی آقای اروند به حدی مهیج و پر حرارت بود که تأثیر عمیقی در شنوندگان
 بخشید.

رئیس اداره اطلاعات و آمار [امضا]

[۲۳۵۷-۲۹۳۰۰-۱۰۲ ط ۵ب ۱۱]

گیلان - صومعه سرا

[مستول حزب دمکرات ایران در فومنات به قوام السلطنه، ۹/آذر/۱۳۲۵] ۱۷۳

وزارت پست و تلگراف و تلفن، تلگراف از صومعه سرا به ط، شماره تلگراف ۱۶۳، تاریخ اصل
 ۹، تاریخ وصول ۹/۱۳

جناب آقای قوام السلطنه نخست‌وزیر و رهبر محبوب حزب دموکرات ایران
 کمیته مرکزی حزب دموکرات ایران، کمیته روزنامه دموکرات ایران، کمیته سازمان
 ایالتی حزب دموکرات ایران، کمیته روزنامه البرز رشت، امروز ۲۵/۹/۷ جمع کثیری از
 اهالی میهن پرست بخش صومعه سرا که از چندی قبل تأسیس حزب دموکرات ایران را

در مرکز این بخش خواستار بوده‌اند، با استقبال شایان از آقای ارسنجانى مسئول محترم سازمان ایالتی گیلان و محمد علی دادور مسئول سازمان شهرستان فومن نموده‌اند، مراتب علاقه‌مندی و میهن‌پرستی و وفاداری خود را نسبت به حزب دموکرات ایران ثابت نموده و سخنرانی جامعی که از طرف آقای ارسنجانى به عمل آمد و حاوی تشریح مقاصد اساسی تأسیس حزب که تعالی و ترقی کشور و مبنی به سعادت واقعی ملت است بیشتر موجب تحریک احساسات بی‌آلایش اهالی گردید. و در اولین جلسه هیأت مؤسسين سازمان تشکیلات حزب در مرکز بخش با نظر اهالی محترم کتبی و عموماً با تشکر از رهبر محبوب تأسیس این حزب مقدس پشتیبانی خود را از منویات جناب اشرف تأیید و از صمیم قلب معروض می‌دارند. پاینده و جاوید باد میهن عزیز ایران، زنده باد رهبر محبوب و حزب مقدس دموکرات ایران. مسئول تشکیلات حزب در شهرستان فومنات، محمدعلی دادور

[۱۰۹۰۰۱ - ۹۴]

فومن

۱۷۴

[گزارش تلگرافی استان‌ها و شهرستان‌ها، مهر ۱۳۲۵]*

فومن

گزارش فرمانداری حاکی است که حزب دموکرات در ماسال و شاندرمن تشکیل و مشغول کار شده‌اند.

گیلان - لاهیجان

۱۷۵

[فرماندار لاهیجان به قوام السلطنه، ۲/ مرداد/ ۱۳۲۵]

وزارت کشور، استانداری اول، فرمانداری شهرستان لاهیجان، تاریخ ۲/۵/۲۵، شماره ۲۵۱۹،
مستقیم

حضرت اشرف آقای قوام السلطنه نخست وزیر و رهبر عظیم الشان

حزب نیرومند دموکرات ایران

اهالی شهرستان لاهیجان که به واسطه انتساب خود به بندگان حضرت اشرف دیر زمانی است که افتخار رهبری ذات مقدس را دارند، از بدو تشکیل حزب دموکرات ایران همواره مترصد بوده که اجازه تشکیل حزب را در این شهرستان افتخار فرمایند و همه روزه از طرف عموم طبقات به اینجانب مراجعه و استدعای خود را اصرار می‌ورزند. ولی چون این جانب می‌داند که بندگان حضرت اشرف با توجه خاصی که به این شهرستان دارند هیچ‌گاه دستور این افتخار را از نظر دور نداشته و موکول به وقت مقتضی فرموده‌اند، اینک که دیده می‌شود اهالی با کمال بی‌صبری صمیمانه تقاضای تشکیل حزب دموکرات ایران را طبق مقررات و تاکتیک حزبی که انتشار فرموده دارند، اینست که اولاً مستدعیات اهالی را به پیشگاه مبارک تقدیم، تا به هرکس که شایسته باشد افتخار تشکیل حزب و رهبری آن را در شهرستان لاهیجان مرحمت فرموده تا از این نهضت که تحت لواء و رهبری حضرت اشرف در سراسر کشور ایجاد گردیده برخوردار گردند. ثانیاً این بنده را که در تمام عمر جز مسلک دموکرات، نداشته و همیشه افتخار رابطی و کارمندی کمیته مرکزی را داشته و فعلاً هم پیروی نیات مقدس بندگان عالی را نموده و تا حال به مناسبت شغل خود در هیچ حزبی وارد نبوده زیرا حزبی که متکی به افکار عمومی بوده و دولت منتخب از آن باشند وجود نداشته تا مأمورین اول دولت در

شهرستانها صلاحیت ورود در آنها داشته باشند، بنابه مراتب در صورت اقتضاء اجازه افتخار ورود خود را به حزب دموکرات ایران معروض تا آنچه امر و مقرر گردد اطاعت شود.

فرماندار شهرستان لاهیجان
سلطانی [امضا]

[۱۸۲-۹-۱۰۹۰۰۱]

[گزارش رئیس کمیسیون تشکیلات حزب دموکرات ایران - شهرستان لاهیجان،
۱۷۶ مهر/۹/۱۳۲۵]

عرض گزارش

در تاریخ عصر ۳۲۵/۷/۹ اولین مزده تأسیس حزب دمکرات به وسیله سخنرانی آقای ارسنجانی در حیاط شهرداری اعلام شد. بلافاصله عده‌ای در همان روز نام‌نویسی و خانه‌ای نیز جهت کمیته شهرستان لاهیجان گرفته شد. پس از بسط و تهیه مقدمات کار در حوزه شهرستان لاهیجان در تاریخ ۲۵/۷/۲۰ مراسم افتتاح رسمی و نصب تابلو کلپ‌های لاهیجان و لنگرود و رودسر انجام گردید. در تاریخ ۲۵/۷/۲۵ نیز افتتاح رسمی کمیته محلی آستانه و کلاچای و [در تاریخ ...] (۱) ۲۵/۸/۱۱ مقدمات تهیه کار نام‌نویسی حسن کیاده و سیاهکل و دیلمان و رحیم‌آباد و املش به تدریج انجام گردیده و متصدیان مربوطه مشغول ایفای وظیفه می‌باشند. با توجه به اینکه کمیته شهرستان لاهیجان به اضافه انجام مسئولیت‌های داخلی، اوقات کارش نیز متوجه به توسعه تشکیلات کمیته‌های خارجی بوده و مصرف می‌شود و با اینکه وسیله کافی در دست نبوده یعنی از سازمان تشکیلات گیلان اوراق و احتیاجات به موقع نمی‌رسد و ممکن است سازمان تشکیلاتی هم در اثر مراجعات زیاد نتوانسته در این مدت قلیل احتیاجات

را تهیه و در دسترس بگذارد، تاکنون متجاوز از ده هزار نفر موفق به نام‌نویسی در تمام اطراف کمیته‌های مربوطه به کمیته شهرستان لاهیجان شده‌اند. با هر چه تمایل قلبی، اهالی سعی دارند در نام‌نویسی از دیگران گوی سبقت را ببرایند. امیدوار است به زودی در تمام حوزه‌های مربوط به شهرستان لاهیجان، اشخاصی یافت نشود مگر افتخار عضویت حزب دمکرات ایران را داشته باشند. اشخاصی که به عنوان عضو کمیته شهرستان لاهیجان موقتاً تعیین شده‌اند و کمیسیون‌ها نیز تشکیل و مشغول کارند، عبارتند از:

- ۱- کمیته موقت شهرستان لاهیجان، آقایان: قنبرعلی چهاردهی، احمدی، حاجی سیدنعمت‌الله توکلی - یحیی فرید- احمد خسروی، محمد کریم، پرویز یاورزاده.
- ۲- کمیسیون تشکیلات، آقایان: احمدی رئیس کمیسیون، قنبرعلی چهاردهی نایب رئیس، حسین جهانگیری منشی، پرویز یاورزاده، جواد شفیع، لنکرانیان، احمد خسروی، حاجی سیدنعمت‌الله توکلی
- ۳- کمیسیون تبلیغات، آقایان: یحیی فرید رئیس کمیسیون، نوربخش نایب رئیس، میرلایحیی منشی، رسول سپهر، مرتضی میرقریشی، حمزه سعادت‌مند، حسن پرویز فرزام، احمد فتحی‌زاده
- ۴- کمیسیون مالی - دوشلی رئیس، حاجی سیدنعمت‌الله توکلی نایب رئیس، محمدکریم منشی، حاجی سیداشرف میرمویذ، حاجی غینی طرایفی، ابوطالب کنارسری، تحویلدار و تحصیلدار نور آقای توکلی
- ۵- کمیسیون بازرسی - قنبرعلی چهاردهی رئیس، جهانگیری نایب رئیس، مرتضی پرویز فرزام منشی
- ۶- کمیسیون نمایشات - محمدحسین منافی، محمدتقی آزادسرو، محمد مطلق‌زاده، یحیی مظفری، علی آزاد، منوچهر آزاد، پرویز آصفی، کامران سپهرم، علی فلاح‌خیر، علی نقی حسنی، داود اوستا، عبدالله دلجو، علی منزوی
- ۷- کمیسیون موسیقی - سپهرم، آصفی، علی فلاح‌خیر- منزوی، غلامعلی کریم، اسدالله نیک‌نژاد- پرویز موفق، مختار بیک

- ۸- کمیسیون سخنرانی - عاصمی، دلجو، سپهر، کنفی، جهانگیری، علی آزاد، عباس عبدی، حسن فرزام، کاظمی
- ۹- کمیسیون ورزش - محمد اسدی، منوچهر آزاد، اوستا، محمدتقی آزادسرو، میر قریشی، محمود دانشوران، اسدالله نیک‌نژاد
- ۱۰- کمیسیون اداره امور حوزه - محمود آزاد- محمود گل‌بند- هدایت پژوه - حسین اسدی - احمد فتحی‌زاده، منوچهر آزاد
- ۱۱- سازمان جوانان - محمدتقی آزادسرو، محمد مطلق‌زاده، یحیی مساح.
- ۱۲- کمیسیون حومه - آقایان خسروی رئیس، کنفی، علی آزاد، کاظمی، کریم آزادسرو، ضیاء حجت انصاری، فخرالدین میرفضلی، داود اوستا، علی اصغر خدیوی.
- ۱۳- دفتر نام‌نویسی جوانانی که سن آنها کمتر از هیجده سال تمام است علی‌حده تشکیل شده، به نام سازمان جوانان می‌باشد.
- ۱۴- اتحادیه اصناف وابستگی خودشان را به حزب دموکرات ایران اعلام داشته و به تدریج مشغول نام‌نویسی می‌باشند.
- در خاتمه به عرض می‌رسد آقایان قنبرعلی چهاردهی و معتمد دماوندی نماینده مرکزی حزب در پیشرفت تشکیلات کمیته شهرستان و کمیته‌های محلی لنگرود و رودسر و توابع عامل مؤثر بوده و فداکاری و فعالیت نامبردگان قابل تقدیر و تمجید است.
- کمیسیون تشکیلات کمیته شهرستان لاهیجان - احمدی [امضا]

[۱۵۰۶ - ۱۰۹۰۰۱]

[رئیس اداره اطلاعات و آمار به اداره سیاسی وزارت کشور، ۱۶/مهر/۱۳۲۵] ۱۷۷

وزارت کشور، اداره سیاسی، شماره ۵۶۱۱، ۲۵/۷/۱۶

اداره سیاسی

گزارش تلگرافی ۷/۱۰ از لاهیجان واصله، ۷/۱۶ ذیلاً درج می‌شود:

در ساعت ۴ عصر ۹ [ماه] جاری در محوطه شهرداری لاهیجان آقای ارسنجانی، مدیر روزنامه داریا تشکیل دهنده حزب دموکرات ایران در لاهیجان با حضور جمعی از طبقات مدعوین و رؤسای دواير سخنرانی مفید جالب توجهی مبنی بر سیاست یک طرفه و خرابکاریهای دولت آقایان ساعد و صدر و حکیمی، رئیس الوزرای سابق که ایران و ایرانیان را دچار مشکلات نموده و خدمات برجسته و درخشانی که جناب اشرف آقای قوام السلطنه نخست وزیر با اراده قوی و امین به مشکلات فایق آمده و قضیه آذربایجان را به طرز مسالمت آمیز [حل] نموده و به مشکلات دیگری [که] در قسمت فارس با دست مرتجعین رخ داده فایق خواهند آمد. و شرحی از محسنات حزب دموکرات ایران [که] تحت ریاست جناب اشرف قوام السلطنه تشکیل شده، مرامنامه آن حفظ تمامیت استقلال سیاسی و اقتصادی و اراضی و قضایی و حقوقی ایران است نمود [ند] سخنرانی در ساعت ۶ عصر با صدای زنده باد و پاینده باد استقلال ایران و ایرانیان و زنده باد جناب اشرف آقای قوام السلطنه در میان کف زدنهای ممتد خاتمه یافت. و از غروب دیروز هم عده زیادی از اهالی مشغول نام‌نویسی شدند.

رئیس اداره اطلاعات و آمار

[۱۰۹۰۰۱ - ۹۴]

گیلان - لنگرود

وزارت کشور، شهربانی کل کشور، اداره کارآگاهی، تاریخ ۲۵/۸/۱، شماره ۱۰۱۷۶/۱۰۶۵۲۰/۱

جناب اشرف آقای نخست وزیر و وزیر کشور

محترماً به استحضار می‌رساند: طبق گزارش شهربانی رشت ساعت ۱۶ روز ۵ مهرماه در حدود ۳۰ نفر از جوانان حزب دموکرات ایران مقیم رشت به لنگرود وارد و آقای ارسنجانی دعوتی از کلیه رؤسای ادارات و محترمین اصناف لنگرود به عمل آورده و در ساعت ۱۶/۵۰ قریب هزار نفر در مسجد امینی مجتمع [شدند]. بدو آقای ابوالمکارم معتمد دماوندی مدیر روزنامه گیله مرد و بعداً آقای ارسنجانی شرح مبسوطی درباره فواید اتحاد و اتفاق بیان داشته و متذکر شدند هر کشوری پس از خاتمه جنگ در فکر اصلاح اوضاع خود برآمده جز ایران که نفاق و زد و خورد داخلی آن مانع بوده [است]. [اینک جناب اشرف آقای قوام السلطنه نخست وزیر و رهبر بزرگ ایران برای ایجاد اتحاد و اتفاق بین کلیه طبقات قیام نموده‌اند. در پایان سخنرانی اهالی را جهت شرکت در حزب و نام‌نویسی دعوت [کردند] و در ساعت ۱۸/۵۰ به رشت عزیمت نموده‌اند. از طرف رئیس شهربانی کل کشور - پاسیاری ۱ حسام وزیری [امضا]

[۱۰۹۰۰۱ - ۹۴]

رئیس شهربانی کل کشور به نخست وزیر، ۱۳/آبان/۱۳۲۵ [۱۷۹]

وزارت کشور، شهربانی کل کشور، تاریخ ۲۵/۸/۱۳، شماره ۱۱۰۰۲/۱۱۷۰۲۰/۱

جناب اشرف آقای نخست وزیر و وزیر کشور

محترماً تعقیب معروضه شماره ۱۰۷۶۷/۶۸۳۷ - ۲۵/۸/۲ به استحضار می‌رساند: طبق گزارش شماره ۱۲۳۷۰/۲۹۱۹ - ۲۵/۷/۳۰ شهربانی رشت به استناد گزارش

شهربانی لنگرود روز ۲۰ مهرماه کمیته محلی حزب دمکرات ایران، دعوتی از رؤسای دواير دولتی و محترمین و بازرگانان لنگرود به عمل آورده [و] مدعوین مقابل ساختمان ناتمام آسایشگاه شهرداری حاضر ساعت ۱۶ آقایان سرتیپ‌پور و معتمد دماوندی و پیشه‌بان و قریب یکصد نفر از جوانان حزبی رشت و لاهیجان با خواندن سرود ملی به لنگرود وارد [شدند]. [پس از استقبال اهالی، ابتدا آقای محمدتقی زیاری نماینده حزب مزبور در لنگرود تأسیس و افتتاح کمیته دمکرات ایران را به مدعوین اعلام [کرد] بعداً آقای دلجوی لاهیجانی چند بیت شعر قرائت [و] سپس آقایان عطاالله آصف، وکیلی لاهیجانی و معتمد دماوندی، سخنرانی [کردند] و تابلو کمیته محلی حزب دمکرات ایران، را در سردرب ساختمان مزبور نصب [نمودند]. [ساعت ۱۷ مجلس با کف زدن و زنده باد جناب اشرف آقای قوام السلطنه، خاتمه [یافت]. [و با همان تجلیل جهت افتتاح حزب مزبور به معیت آقای قنبر چهاردهی و عده‌ای از محترمین و بازرگانان لاهیجان به رودسر عزیمت نموده‌اند.

از طرف رئیس شهربانی کل کشور- پاسیار ۱ حسام وزیری [امضا]

[۱۰۹۰۰۱-۹۴]

لرستان - خرم‌آباد

۱۸۰

[اعلامیه حزب دمکرات ایران، کمیته لرستان، ۱۰/تیر/۱۳۲۵]

وزارت کشور، شماره ۳، ۱۰/۴/۱۳۲۵

اعلامیه:

حزب دموکرات ایران کمیته لرستان در روز دهم تیرماه ۱۳۲۵، در خرم آباد تشکیل و بدین وسیله از کلیه برادران و اهالی محترم خرم آباد و لرستان که روح آزادی و شهامت و وطن پرستی در آنها هست دعوت می نماید که به حزب مقدس دمکرات ایران پیوسته و خود را برای خدمت به جامعه مهیا و آماده سازند. پاینده باد ایران، مستقر و برقرار باد حزب دمکرات، جاوید باد نخست وزیر محبوب و رئیس محترم حزب دموکرات ایران، حزب دمکرات ایران شعبه لرستان، نصرالله والی زاد، تقی مرتضوی [و] حسین غلامرضایی

۲۵/۴/۱۰-۳
رونوشت بالا برای مزید استحضار اداره شهربانی ایفاد می گردد. متمنی است وصول آن را اطلاع فرمایید. حزب دمکرات ایران، شعبه لرستان، نصرت الله والی زاده، تقی مرتضوی [و] حسین غلامرضایی

[۱۲۶ - ۱۰۹۰۰۱]

۱۸۱

[رئیس ایل حسنوند به نخست وزیر، ۲۴ مرداد/ ۱۳۲۵]

جناب اشرف آقای قوام السلطنه نخست وزیر محبوب دامت عظمته

احتراماً به عرض مبارک می رساند: فدویان چند روزی است از لرستان به عزم تشرف و عرض گزارشات لازم به تهران آمده، اطلاع حاصل کردیم که از طرف حزب دموکرات ایران علی محمد غضنفری مأمور تشکیل حزب در لرستان شده است. از نظر دولت خواهی و میهن پرستی و برای جلوگیری از اغتشاش و دو دستگی به عرض تلگرافی که رونوشت آن به پیوست از لحاظ مبارک می گذرد مبادرت و اکنون هم چون تصور می رفت دیرتر به شرف عرض عالی برسد اینک، ضمن استدعای تعیین وقت ملاقات مستدعی است از نظر حفظ امنیت لرستان و حیثیت حزب دموکرات ایران امر و مقرر فرمایند از اعزام علی محمد غضنفری تحت این گونه عناوین دولتی یا حزبی که قصدی جز تولید

اغتشاش و اختلاف و دسته‌بندی ندارد منصرف گردند.

رئیس ایل سگوند فتح‌الله پورسرتیپ [امضا] رئیس ایل حسونند - کریم نظمی [امضا]
رئیس ایلات طرهان. علی خان غضنفری فرزند مرحوم امان‌الله غضنفری

[۳۱ - ۱۰۹۰۰۱]

۱۸۲

[فرمانده لشکر لرستان به ریاست ستاد ارتش، ۳/مهر/۱۳۲۵]

وزارت جنگ، ۲۵/۷/۳، شماره ۱۲۳۶۹

رونوشت گزارشی تلگرافی لشکر ۵ لرستان

ریاست ستاد ارتش، محترماً معروض می‌دارد آقای نورایی به منظور تشکیل حزب دموکرات مشغول اقدام و در منزل آقای بجانی از عده زیادی از خوانین سلسله و دلفان و طرهان برای دخول در حزب مزبور دعوت نموده، عده‌ای نیز تاکنون عضویت حزب را پذیرفته‌اند. استحضاراً معروض گردید. مورخه ۲۵/۷/۳ سوهنگ بهرامی

[۱۸۲ - ۱ - ۱۰۹۰۰۱]

لرستان - الیگودرز

[جمعی از هواداران حزب دموکرات در الیگودرز به قوام السلطنه -

۱۸۳

[۲۲/آذر/۱۳۲۵]

وزارت پست و تلگراف و تلفن، تلگراف از الیگودرز به ط، شماره تلگراف ۷۵، تاریخ اصل ۲۲، تاریخ وصول ۹/۲۶

جناب اشرف آقای قوام السلطنه رهبر محبوب حزب دمکرات ایران

رونوشت جناب آقای موسوی زاده وزیر محترم دادگستری، رونوشت کمیته حزب دموکرات. تأسیس حزب مقدس دمکرات ایران که رسیدن هر فرد ایرانی شرافتمند به آمال و آرزوی خود می باشد در الیگودرز برای ما اهالی جای بسی تشکر افتخار است، لیکن انتخاب آقای محمدحسین فرخی به ریاست و تأسیس آن در الیگودرز به علت اینکه نامبرده اهل محل و دارای بسی اغراض شخصی با مردم این بخش است موجب نگرانی عموم اهالی گردیده لذا از آنجایی که مبرهن و مسلم است که نظر مبارک جناب اشرف و مرام مقدس این حزب یگانگی وحدت ملی است و وجود این شخص تولید نفاق و اختلاف خواهد نمود استدعا داریم یک نفر از مرکز مستقیماً برای ریاست و تأسیس حزب به الیگودرز اعزام تا عموم اهالی برای بسط و توسعه آن منتهای درجه جدیت و خدمات لازمه را معمول و با ورود به این حزب مقدس مفتخر گردیم. ابوالقاسم رضایی، حسین نعمتی، یدالله مسعودی... [و حدود، چهل امضای دیگر]

[۲۳ - ۱۰۹۰۰۱]

لرستان - بروجرد

فوق‌العاده راز، تاریخ ۱۳۲۵/۷/۸

«مژده بسیار مهم»

همشهریان ارجمند حزب مقدس دموکرات ایران که به رهبری بزرگترین سیاستمدار عصر جناب اشرف آقای قوام السلطنه نخست وزیر برای اصلاح اوضاع اسف اشتمال کشور بوجود آمده امروز شعبه خویش را در شهرستان سبز و خرم و جلگه دلکش بروجرد افتتاح می‌نماید.

حزب دموکرات ایران که زاده اندیشه بلند پیشوای ملی ماست، بزرگترین سنگر آزادیخواهی و قویترین حامی استقلال و تمامیت ایران است.

حزب دموکرات دشمن بیگانه‌پرستی، مخالف ارتجاع و طرفدار آزادی است. حزب دموکرات با فقر و فساد و رشوه و افیون و بیکاری مبارزه می‌کند.

حزب دموکرات طرفدار ضعفا و طبقه رنجبر و کشاورز است.

حزب دموکرات در عین آنکه برای برانداختن ریشه فقر در نبرد است و معتقد است که تمام افراد در مقابل کوشش خویش حق حیات و استفاده از مزایای خلقت دارند همه را مالک جان و مال و ناموس خویش می‌پندارد و آزادیخواهی را خاص طبقه‌ای نمی‌انگارد....

پس شما ای مردم روشن دل و پاک طینت بروجرد که در جریان تاریخ به کرات امتحان میهن پرستی و آزادیخواهی داده‌اید، برای رفع کلیه آلام و اسقام روحی و جسمی و اجتماعی خویش به حزب دموکرات ایران شعبه بروجرد روی آورید و از نعمتی که نخست وزیر محبوب نصیب شهر عقب افتاده ما کرده، استفاده کنید. کلید سعادت را از این کانون نیکنامی بجوید و مردانه در راه اعتلای کشور بپیوید و همه با هم یکزبان پاینده ایران بگوید.

دفتر موقت نام‌نویسی از صبح سه‌شنبه نهم مهرماه در دفتر روزنامه راز باز و اسم‌نویسی آغاز می‌شود. حزب دموکرات بروجرد - ابوتراب رازانی

[۱۵۷۰۶۰۲۹۳-۸۴۵ق اب ۱آ]

۱۸۵

[فرماندار بروجرد به وزیر کشور، ۲۳/مهر/۱۳۲۵]

وزارت کشور، رونوشت نامه فرمانداری بروجرد، شماره ۷۴، مورخه ۷/۲۳

وزارت کشور

محترماً به استحضار می‌رساند: روز جمعه ۱۹ ماه جاری به مناسبت افتتاح باشگاه مرکزی حزب دموکرات ایران شعبه بروجرد، دعوتی از رؤسای ادارات به عمل آمده بود، عده‌ای از کشاورزان قراه حومه شهر که بالغ بر چند هزار نفر می‌شدند، برای اسم‌نویسی در روز مذکور به شهر بروجرد آمده. عده مذکور در خیابانهای شهر دسته جمعی عبور نموده و از طرف منشی حزب در میدان پهلوی برای آنها سخنرانی گردید. سپس جمعیت مذکور به مراکز خود مراجعت کردند و اتفاقی رخ نداد.

روز بعد از طرف حزب توده بخش دورود چند نفری به بروجرد آمدند. به طوری که شایع بود در نظر داشتند میتینگی بدهند، ولی میتینگ داده نشد و چند نفر مذکور پس از دو روز توقف در شهر بروجرد مراجعت کردند. مراتب برای استحضار گزارش گردید.

فرماندار شهرستان بروجرد - دکتر حسابی [امضا]

[۹۹ - ۱۰۹۰۰۱]

۱۸۶

[گزارش تلگرافی استانها و شهرستانها، ۴/آبان/۱۳۲۵]

بروجرد

۴-۸- به مناسبت میلاد مسعود بندگان اعلیٰ حضرت همایون شاهنشاهی دیشب عمارت فرمانداری و شهرداری تزئین و ساعت نه و نیم امروز رژه دانش آموزان به عمل آمده، سپس ساعت ده مراسم سلام و پذیرایی شایسته در فرمانداری معمول و مقارن ظهر خاتمه یافت و نیز از روز یکم ماه جاری تا پایان روز سوم همه روزه از ساعت ۱۴ مجلس جشن در باشگاه حزب دموکرات برپا بوده، عصر [روز] سوم افراد حزب دموکرات بالغ بر هشت هزار نفر در خیابان‌ها و میدان پهلوی رژه رفته و نطق‌هایی مبنی بر اهمیت مرام حزب و عظمت رهبر معظم آن ایراد گردید. گودرزی

[۲۹۰۰۰۳۷۸۰-۲۱۸ ن ۱ الف ب ۱]

مازندران - ساری

[مسئول تشکیلات حزب دموکرات ایران در مازندران به رهبر کل حزب،
۱۴ شهریور/۱۳۲۵] ۱۸۷

حزب دموکرات ایران، تشکیلات مازندران، تاریخ ۱۴/۶/۲۵، شماره ۷۹۸

جناب اشرف آقای قوام السلطنه رهبر معظم حزب دموکرات ایران

ضمن عرض تبریک افراد حزبی این سازمان، برنامه و جریان جشن آغاز دومین سال تأسیس حزب دموکرات ایران در شهرستان ساری را ذیلاً به شرف عرض جناب اشرف می‌رساند:

۱- روز چهارشنبه ۱۰ تیرماه ۲۵ کمیته شهرستان ساری بنابر تصمیم متخذه قبلی دستگاه

تبلیغاتی را از ساعت ۵ بعد از ظهر به اختیار سازمان جوانان گذارده و [از] ساعت مزبور الی ساعت ۸^۳/_۴ بعد از ظهر شعارهای حزبی از پشت میکروفون در شهر ساری که غرق در نور و مسرت بود پخش و در این خلال آقایان عباس زاهدی، هادی شریف‌زاده، اعضاء سازمان جوانان سخنرانی مهیجی ایراد و در فواصل پخش شعار و سخنرانی نوازندگان حزبی مارش‌های مختلف می‌نواختند. ساعت ۹ بعد از ظهر پیام جناب اشرف رهبر معظم را که از رادیو تهران ایراد فرموده‌اند به وسیله بلندگو در شهر پخش و پس از پایان پیام رهبر کل در حالی که فریاد زنده باد قوام السلطنه پدر ملت ایران و پاینده باد حزب دمکرات ایران در شهر طنین انداز بود اعضای حزبی متفرق شدند.

۲- ساعت ۹^۱/_۴ بعد از ظهر روز چهارشنبه ۱۰ تیرماه ۲۵ برحسب دعوتی که قبلاً از طرف سازمان جوانان از آقایان منوچهر گلبادی و مرتضی شریف‌زاده نمایندگان حزبی و اعضاء کمیته شهرستان ساری و اعضاء کمیسیون‌های مختلفه حزبی و نماینده‌های کمیته‌های محلی برای صرف شام در باشگاه سازمان جوانان به عمل آمده بود مدعوین در ساعت مقرر حاضر و پشت میز شام گرد آمده، بدو آقای انوشیروان گلبادی مسئول سازمان، پرچم از تمثال رهبر کل که اطراف آن به طرز خاص و جالبی از گل و چراغ‌های الوان تزئین شده بود برداشته در حالی که صدای زنده باد قوام السلطنه در سالن طنین انداز بود مسئول سازمان ضمن ادای خیر مقدم اشاره به اقدامات و خدمات بی نظیر جناب اشرف رهبر معظم طی یکسال گذشته نمود. پس از پایان بیانات نامبرده در حالی که نوازندگان حزبی می‌نواختند شام صرف، بعداً نماینده‌های کمیته‌های محلی شروع به سخنرانی نمودند مجلس ساعت ۱۲ شب بین کف زدنهای ممتد حضار و زنده باد جناب اشرف آقای قوام السلطنه رهبر کل حزب دمکرات ایران خاتمه پذیرفت.

۳- روز پنجشنبه ۱۱ تیرماه ۳۲۵ تمام شهر به طور کلی تزئین، وسائط نقلیه و دکاکین با پرچم‌های مخصوص حزبی تزئین و از ساعت ۱۰ تا ۱۲ ظهر پرچم‌های حزبی وسیله افراد حزب در شهر منتشر و از ساعت ۶ بعد از ظهر همین روز در حالی که مغازه‌های شهر و ساختمان کمیته غرق در نور بود، سی دستگاه اتومبیل مملو از افراد حزبی با موزیک در داخل شهر نمایشاتی داده و با پخش شعار از پشت میکروفون تا ساعت ۹ بعد

از ظهر نمایشات با وضع جالبی ادامه داشت.

۴- ساعت ۹ صبح روز جمعه ۱۲ تیرماه ۳۲۵ جشن ورزشی در باشگاه ورزشی حزب دمکرات ایران (ساری) با حضور مدعوین و آقایان گلبادی و شریف‌زاده نمایندگان حزبی و افراد حزبی دایر، پس از ادای خیر مقدم از طرف آقای امجد وزیری مسئول باشگاه ورزش باستانی، ضمن اشعار مهیج و دلپذیر که در توصیف حزب دمکرات ایران سروده شده بود شروع و پس از پایان ورزش باستانی، عملیات آکروباتیک و هالتربرداری و بارفیکس و وزنه‌برداری و عملیات نرمش شروع، مجلس جشن ساعت ۱۲ بین کف زدن‌های شدید و زنده باد قوام السلطنه رهبر معظم و تشویق ورزشکاران پایان یافت.

۵- ساعت ۷ بعد از ظهر روز جمعه ۱۲ تیرماه ۲۵ بر حسب دعوتی که قبلاً از طرف کمیته شهرستان ساری از فرماندار و رؤسای ادارات دولتی، افسران پادگان، افسران ژاندارمری، افسران شهربانی و معتمدین، بازرگانان، اصناف و جوه اهالی به عمل آمده بود مدعوین حاضر و پس از پذیرایی گرمی که از طرف افراد حزبی به عمل آمد، برنامه جشن با حضور آقایان منوچهر گلبادی و مرتضی شریف‌زاده نمایندگان حزبی و اعضاء کمیته و کمیسیون‌ها و نمایندگان کمیته‌های محلی به شرح زیر آغاز گردید:

۱- خیر مقدم و بیلان یک ساله حزب به وسیله آقای خطیب مقدسی عضو کمیته شهر
 ۲- نمایش حمله به آذربایجان تحت نظر آقای نیک‌منش
 ۳- ارکستر در دستگاه اصفهان وسیله نوازندگان حزبی
 ۴- پیش پرده وسیله آقای رام عضو سازمان جوانان
 ۵- سخنرانی تحت عنوان مبارزه ما با عناصر ارتجاعی شروع وسیله مسیح وزیری عضو کمیته و مسئول کمیته تبلیغات شده است.

۶- نمایش تحت نظر آقای نیک‌منش

۷- ترانه محلی وسیله آقای عطاءالله شهناسی عضو سازمان جوانان

۸- ارکستر در دستگاه چهارگاه وسیله نوازندگان حزبی

مجلس در ساعت ۱۲ شب در حالی که سخنرانی‌ها و نمایشات فوق‌العاده مورد توجه حضار قرار گرفته بود با کف زدن‌های شدید و فریاد زنده باد جناب اشرف آقای

قوام السلطنه رهبر معظم حزب دمکرات ایران و پاینده باد حزب دمکرات ایران و پیروز
باد فراکسیون پارلمانی حزب دمکرات ایران خاتمه پذیرفت.
از طرف مسئول تشکیلات حزب دمکرات ایران - مازندران. منوچهر گلبادی [امضا]

[۱۰۹۰۰۱ - ۸۱]

۱۸۸ [رئیس شهربانی کل کشور به نخست وزیر، ۲۸/شهریور/۱۳۲۵]

وزارت کشور، شهربانی کل کشور، تاریخ ۲۵/۶/۲۸، شماره ۱/۵۳۴۸/۸۴۷۹

جناب اشرف آقای نخست وزیر و وزیر کشور

محترماً به استحضار عالی می‌رساند: به طوری که شهربانی مازندران گزارش
می‌دهد، حزب دمکرات ایران ساری به سرپرستی منوچهر گلبادی از روز دوم شهریور
شروع به نام‌نویسی نموده و نامبرده شب ۹ شهریور به قریه افراکتی واقع در ۵ کیلومتری
شاهی رفته و رجب اعظمی و ابراهیم فدایی را از ساروکللا و قادیکللا احضار و راجع به
تشکیل حزب دمکرات و عضویت آنان مذاکره و به قرار معلوم در حدود ۵۱۲ نفر از
اهالی قادیکللا و محال مجاور شاهی در حزب مزبور شرکت و نام‌نویسی نموده‌اند.
از طرف رئیس شهربانی کل کشور - پاسیوار ۱ حسام وزیری [امضا]

[۱۰۹۰۰۱ - ۱۰ - ۱۸۲]

۱۸۹ [گزارش تلگرافی استانها و شهرستانها، ۶/آبان/۱۳۲۵]

ساری

۳-۸- امروز از ساعت ۱۴ به مناسبت صدمین روز تشکیل حزب دموکرات ایران رژه حزبی در مقابل تشکیلات حزب دموکرات و خیابان‌های شهر با نظم کامل به وسیله چندین هزار نفر افراد پیاده و سواره و دوچرخه سواران و کامیون‌های مملو از اعضای حزبی به عمل آمد. جناب آقای نواب استاندار استان دو و کلیه رؤسای دوایر دولتی نیز در مجلس رژه و جشن بالا شرکت نمودند. در تمام ساعات رژه فریاد زنده باد اعلیحضرت همایون شاهنشاهی و جناب اشرف آقای قوام السلطنه نخست وزیر و رهبر محبوب و معظم حزب دموکرات ایران بلند بود. و تا ساعت ۲۱ مجلس جشن در محل تشکیلات حزب دموکرات مازندران با سرور و شعف زایدالوصف اهالی ادامه داشت.

هندسی

[۲۹۰۰۰۳۷۸۰ - ۲۱۸ ن ۱ الف ب ۱]

رئیس شهربانی کل کشور به نخست وزیر، ۸/آبان/۱۳۲۵ [۱۹۰

وزارت کشور، شهربانی کل کشور، تاریخ ۲۵/۸/۸، شماره ۱۰۳۱۱/۱۰۶۹۱۳/۱، پیوست دارد

جناب اشرف آقای نخست وزیر و وزیر کشور

محترماً به استحضار عالی می‌رساند: شهربانی مازندران گزارش می‌دهد روز ۱۶ مه‌رمه‌ما به مناسبت نصب تابلوی حزب دموکرات ایران در ساری عده‌ای از محترمین و رجال محلی و عده‌ای از رعایا در کلوپ مربوطه حاضر و آقایان اشکوری رئیس ثبت و گلبادی رهبر حزب دموکرات در اطراف تأسیس حزب مزبور و نتایج آن سخنرانی [کرده] و جمعیت با صدای هورا و کف زدن‌های ممتد متفرق گردیده‌اند. دونسخه رونوشت اوراق چاپی که از طرف حزب مزبور منتشر شده، جهت استحضار خاطر عالی به ضمیمه

تقدیم می‌گردد.

از طرف رئیس شهربانی کل کشور- پاسپار ۱ حسام وزیری [امضا]

[متن اعلامیه حزب دمکرات مازندران]

ای زارع زحمت کش ایرانی حزب دموکرات ایران تو را با چشم احترام نگاه می‌کند از کوچکترین حق تو دفاع می‌نماید و می‌گوید تو باید سلامت باشی، تو باید با سواد باشی، تو باید آسوده باشی، برای آنکه می‌گوید تو روزی دهنده کشوری

[۱۳۱ - ۱۰۹۰۰۱]

آمل

۱۹۱

[گزارش تلگرافی استانها و شهرستانها، ۷/آبان/۱۳۲۵]

آمل

۸/۴ - شب دوم آبان مجلس جشن در کمیته حزب دمکرات ایران، آمل به مناسبت صدمین روز تأسیس حزب دمکرات ایران از کلیه افراد حزبی دعوت و تشکیل شده بود. پس از چند جلسه سخنرانی و یک پرده نمایش مدعویان با صرف شیرینی و چای در ساعت ۹ شب مجلس با زنده باد حزب دموکرات ایران پاینده باد ایران خاتمه یافت. شب سوم آبان حزب دموکرات آمل از کلیه طبقات اهالی به منظور شرکت در جشن صدمین روز تأسیس حزب دموکرات ایران دعوت شده بودند، مدعویان که قریب هزار نفر بودند. در سالن دبیرستان آمل حضور به هم رسانیدند. از ساعت هیجده پس از

صرف شیرینی و چای برنامه جشن شروع، چند جلسه سخنرانی و اشعاری که به وسیله یکی از افراد حزبی در اطراف مرام حزب دموکرات ایران سروده شده بود خوانده شد. یک پرده نمایش بسیار جالبی از طرف جوانان حزب داده شد. در تمام مدت نظم به وسیله مأمورین انتظامی حزب برقرار بود. ساعت ۲۲ شب پس از خواندن سرود ملی ایران از طرف جوانان حزبی، در طول مدت مدعوین [با ابراز] احساسات و کف زدن، زنده باد و هورا می کشیدند. ساعت ۲۲ [و] نیم مجلس جشن خاتمه پذیرفت. ساعت ۱۴ روز سوم آبان رژه معظمی که متجاوز از هفت هزار نفر جمعیت بود، از طرف حزب دموکرات ایران آمل، به طور منظم به شرح زیر حرکت نمودند. الف - چند دستگاه ماشین سواری که با پرچم های کوچک ایران که ویژه صدمین روز تأسیس حزب دموکرات ایران و با گلهای زیادی مزین بود حرکت می کرد. ب - دسته جوانان حزبی قریب ۶۰ نفر دوچرخه سوار با پرچم و گل مزین بود [و به] بازوی جوانان بازوبند سه رنگ با علامت حزب دموکرات ایران بسته بود. ج - دسته اسب سواران که هر یک پرچم بزرگی در دست داشتند. د - قریب به پنج هزار نفر پیاده که با صفوف منظم سرود و هورا کشان در حرکت بودند. ه - هشت دستگاه کامیون و دو دستگاه اتوبوس که با پرچم و گل مزین بود پر از افراد حزبی که از محمودآباد به عنوان عرض تبریک به آمل آمده بودند، حرکت می کردند. در سر در کلوپ تمثال اعلیحضرت همایون محمدرضا شاه پهلوی و جناب اشرف، آقای قوام السلطنه رهبر کل حزب دموکرات نصب بود. در طول مدت نظم وسیله جوانان مأمورین انتظامی حزبی برقرار بود. ساعت ۱۸ مراسم رژه پایان یافت.

منصوری

[۳۷۸۰۰۳۹۰۰ - ۲۱۸ ن ۱ الف ب ۱]

بابل

۱۹۲

[رئیس شهربانی کل کشور به نخست وزیر، ۸/آبان/۱۳۲۵]

وزارت کشور، شهربانی کل کشور، اداره کارآگاهی، تاریخ ۲۵/۸/۸، شماره ۱۰۵۵۸/۱۰۶۷۳۵/۱

جناب اشرف آقای نخست وزیر و وزیر کشور

محترماً به استحضار عالی می‌رساند: طبق گزارش شماره ۱۳۰۱ - ۳۲۵/۷/۲۰ - شهربانی مازندران به استناد گزارش شهربانی بابل، ساعت ۱۷ روز ۱۲ مهرماه قریب پانصد نفر از اهالی که کارمندی حزب دمکرات ایران را قبول کرده‌اند، در سالن حزب مذکور جلسه تشکیل، بدو آقای محمد سالکی که یکی از اعضاء حزب می‌باشد در اطراف ایجاد و منویات حزب دمکرات و سایر احزاب آزادیخواه سخنرانی کرده در ضمن اظهار داشته‌اند که این حزب یگانه حزبی است که تحت رهبری یگانه شخص آزادیخواه جناب اشرف آقای نخست وزیر اداره می‌شود. ما نسبت به قانون اساسی پشتیبان خواهیم بود. سپس آقای مهندس شرف‌الدین راجع به مرامنامه و پیشرفت حزب سخنرانی نموده، بعد هم آقای سیدحسن رضوی که خود را وابسته به حزب دموکرات معرفی نمود، در تأیید بیانات آقای سالکی و مهندس شرف‌الدین اظهاراتی نمود. ساعت ۱۹ جلسه خاتمه یافته است.

از طرف رئیس شهربانی کل کشور - پاسپار ۱ حسام وزیری [امضا]

[۱۰۹۰۰۱ - ۸۱]

[مسئول حزب دمکرات ایران - کمیته بابل به قوام السلطنه، ۱۰/بهمن/۱۳۲۵] ۱۹۳

وزارت پست و تلگراف و تلفن، تلگراف از بابل به ط، شماره تلگراف ۱۴۲، تاریخ اصل ۱۰،

تاریخ وصول شب ۱۱/۱۲

جناب اشرف آقای قوام السلطنه رهبر محبوب حزب دموکرات ایران

هشت رونوشت عیناً کمیته مرکزی جناب آقای موسوی زاده معاون رهبر کل، اداره کل تبلیغات رادیو تهران، روزنامه اطلاعات، دموکرات ایران، بهرام، نجات ایران، داد، ستاره، از تاریخ ورود به بابل برای تشکیلات سازمان حزب دموکرات ایران در چند جلسه اعضاء کمیته و افراد حزبی را برای همکاری و تشریک مساعی دعوت [که] با استقبال بی نظیر و شور و شمع هزاران [نفر] این دعوت حزبی را پذیرفته و از تاریخ اول بهمن به نام نویسی و توسعه امور حزبی شروع و نیز اعضاء کمیته موقتی شهرستان بابل و کمیسیونهای مربوطه [را] به شرح زیر معرفی می نماید: الف - آقای حسین چیت ساز ۲ - آقای محمد سالکی ۳ - آقای محمدباقر مریخی ۴ - آقای صادق شفیع زاده ۵ - آقای محمدعلی ایمانی ۶ - آقای محمدحسین معتمدزاده ۷ - آقای محمدحسین قنبرزاده ۸ - آقای عباس اسلامی ۹ - آقای محمد اشرافی ۱۰ - آقای علی بیگایی ۱۱ - آقای احمد سلامت ۱۲ - آقای محمد ملک محمدی ۱۳ - آقای عباس کرباسی ۱۴ - آقای مهندس شرف الدین ۱۵ - آقای احمد حریری ۱۶ - آقای اسمعیل زمانی ۱۷ - آقای علی رضا امیرسلیمانی، آقای چیت ساز رئیس و آقای سالکی نائب رئیس و آقای اشرافی منشی کمیته انتخاب

ب - کمیسیون تشکیلات - رئیس آقای محمدباقر مریخی، منشی آقای محسن شریعت زاده، آقای معتمدزاده، آقای اشرافی، آقای مهندس شرف الدین، آقای اسمعیل زمانی، آقای علی رضا امیرسلیمانی.

ج - کمیسیون تبلیغات - رئیس آقای محمدسالکی، منشی آقای محمودفصیحیان، آقای عباس اسلامی، آقای سیدعلی بیگایی، آقای حسین طبری، آقای ضیا طیبی، آقای علی قبادی.

د - کمیسیون بازرسی و اطلاعات - رئیس آقای محمدعلی ایمانی، منشی آقای کاظم بیگی، آقای قنبرزاده، آقای سلامت، آقای پویان، آقای عزیز کریمیان، آقای حسن

اسفندیاری.

۵- کمیسیون مالی - رئیس آقای شفیع زاده، صندوقدار آقای عباس کرباسی آقای چیت ساز آقای سیدحسین نجفی آقای حاج حریری آقای محسن اوصیاء، آقای کریم کریمیان

و - کمیسیون کشاورزی - رئیس آقای میرحسن رضوی، منشی آقای حسین قهرمان، آقای علی اکبر موسویان، آقای سیدعلی موسویان، آقای قنبرزاده، آقای ایمانی، آقای سعیدیان. مراتب را جهت استحضار به عرض می‌رساند.

۲۰۹- ۲۵/۱۱/۱۰ مسنول تشکیلات بابل، نوری و کجور - ملک محمدی

[۱۰۹۰۰۱ - ۷۶]

[بیانیه حزب دمکرات ایران - کمیته بابل، بهمن ۱۳۲۵] ۱۹۴

رونوشت بیانیه

تکذیب

[در] بیانیه ای که دیروز صبح به نام کمیته توده ولایتی شهرستان بابل به دست افراد ناشناس در شهر انتشار داده شده است، کلمات ناهنجار و خارج از نزاکتی به افراد حزب دمکرات بابل گفته شده [است] و واقعه اخیر عصر چهارشنبه را منتسب به افراد حزب دمکرات نموده‌اند. در صورتی که به شهادت کلیه اهالی مازندران به ویژه [اهالی] بابل، علاوه از آنکه واقعه اخیر به هیچ وجه ارتباطی با حزب دمکرات بابل نداشته است، علت‌العلل آن هم از افراد منتسب به حزب توده سرچشمه گرفته، که در حقیقت عکس‌العمل رفتار ناشایست و خارج از نزاکت افراد حزب توده بوده که منجر به این جریان شده است و حزب دمکرات شهرستان بابل از این اتهامات مبری و افراد آن هم از

مردان پاکدامن و مسالمت جو بوده که به هیچ وجه در پیرامون اغتشاشات و تطاول و غارتگری نبوده و نیستند و افکار عمومی بهترین قضاوت را در این موقع نموده و می‌نماید. و همیشه حقیقت در نزد اهل بصیرت روشن و قابل کتمان نبوده، بنابراین ما هم محتاج به توضیح بیشتری نمی‌باشیم. کمیته حزب دمکرات شهرستان بابل رونوشت برابر اصل است

[۲۹۰۰۰۰۸۰۴ - ۶۰۴ ف ۳ الف ب ۱]

بابلسر

[گزارش تلگرافی استان‌ها و شهرستان‌ها، ۱۳ دی/۱۳۲۵] * ۱۹۵

بابلسر

گزارش تلگرافی حاکی است روز ۱۳/۱۰/۳۲۵ جناب آقای استاندار دوم به بابلسر وارد پس از صدور آموزش، ساعت ۱۷ به سمت بابل حرکت و نیز ساعت ۱۶ عده‌ای از افراد حزب دموکرات ایران با کامیون به بابلسر آمده در میدان بابلسر سخنرانی و مراجعت کردند.

بندر شاه

[گزارش تلگرافی استان‌ها و شهرستان‌ها، ۳۰ شهریور/۱۳۲۵] * ۱۹۶

بندر شاه

گزارش واصله ۳۰/۶/۳۲۵ فرمانداری گرگان حاکی است که حزب دموکرات ایران در بندر شاه مفتوح گردیده است.

[چند تن از اهالی بندر شاه به نخست وزیر، ۲۵/شهریور/۱۳۲۶]* ۱۹۷

وزارت پست و تلگراف و تلفن، تلگراف از بندر شاه به ط، شماره تلگراف ۷۱، تاریخ اصل ۲۵،
تاریخ وصول شب ۶/۲۶

جناب اشرف آقای قوام السلطنه نخست وزیر ایران

رونوشت کمیسیون تشکیلات حزب دمکرات ایران، رونوشت آقای گرگانی نماینده دشت، آقای نیاز ایران‌پور که خود را مسئول کمیته بندر شاه می‌خواند حزب را محکمه ساخته و برای منافع شخصی خود اجحافات می‌کند به ما و اهالی تراکمه می‌نماید. دستور فرمایید نامبرده را هر چه زودتر از کمیته بیرون نمایند تا ملت تراکمه از حزب دلسرد نشده و در زیر ظلم و شکنجه واقع نگردیم. اراز محمد کرطوره، جمعه جباری، اناکلنه، جواهر شیرعلی، اراز محمد ارخ.

بندرگز

[گزارش تلگرافی استان‌ها و شهرستان‌ها، ۱۴/مهر/۱۳۲۵]* ۱۹۸

بندرگز

گزارش نگهبانی کل کشور حاکی است که روز ۱۴/۷/۳۲۵ حزب دموکرات بندرگز بطور رسمی تشکیل و با انتخاب رهبران خود شروع به فعالیت نموده‌اند.

بهشهر

۱۹۹ [گزارش تلگرافی استان‌ها و شهرستان‌ها، ۱۵/مهر/۱۳۲۵]*

بهشهر

گزارش نگهبانی کل کشور حاکی است عصر روز ۱۵ مهرماه توسط کمیته محلی حزب دموکرات بهشهر به یاد شهدای کازرون، مجلس سوگواری منعقد استاندار و عده‌ای از رؤسای محلی و سایرین و جمعی از افسران در مجلس حضور به هم رسانیدند.

۲۰۰ [تلگراف رمز هیأت بازرسی اعزامی به بهشهر به نخست وزیر، ۱۵/آبان/۱۳۲۵]

نخست وزیر، شماره ۲۸۲۰، ۲۵/۸/۲۵، محرمانه، فوری

جناب اشرف آقای نخست وزیر

تلگراف رمز زیر امروز از هیأت بازرسی بهشهر رسیده که عیناً از لحاظ مبارک می‌گذرد: در بهشهر حادثه اخیر را مورد تحقیق قرار داده اینک جریان امر را معروض می‌دارد: صبح بیست‌ونهم مهر عده‌ای از افراد حزب دمکرات ایران از خارج

شهر به وسیله راه آهن به ایستگاه بهشهر وارد شده، در موقعی که با پرچم می خواستند به شهر بروند، نزدیک کارخانه کارگران در مقام جلوگیری برآمده دمکراتها را متفرق نمودند. در این حادثه دو نفر از افراد دمکرات مجروح شده‌اند. کارگران اظهار می دارند تصور کرده‌اند این عده خیال حمله به کارخانه را داشته، دمکراتها می گویند برای تحصن به بهشهر آمده‌اند. بهر حال کدام [هر] یک از کارگران مقصر تشخیص [داده] شوند. پس از بازجویی های لازم توسط بازپرس دادگستری نام و نشان آنها معلوم خواهد شد. دمکراتها اظهار می دارند: پس از وقوع حادثه عده ای از آنها را از کارخانه اخراج نموده‌اند. از آنها صورت اسامی اخراج شدگان خواسته شد، نفرستادند. از کارخانه تحقیق شد معلوم گردید پس از وقوع حادثه هیچ یک اخراج نشده‌اند. اصولاً در کارخانجات شمال انتظامات حزبی مافوق انتظامات اداری است و همین مسئله موجب تضعیف قدرت دولت و تشویش افکار عمومی گشته [است]. قوای تأمینیه در مراکز صنعتی شمال کافی نیست. با مذاکراتی که به عمل آمده، رفع تشویش از اهالی شده چون کارگران هم علت توسل به اقدامات خصوصی را عدم کفایت قوای تأمینیه می دانند، برای اینکه بهانه به دست هیچ کس نباشد، اقتضا دارد در هر سه مرکز صنعتی قوای تأمینیه به فوریت تقویت شود و در داخل کارخانه دیسپلین سختی برقرار گردد و بانک صنعتی با کارخانجات تماس بیشتر و نزدیکتر داشته باشد که وقایع ناگوار رخ ندهد. بهشهر، شاهی و چالوس احتیاج به مأمورین وزین، بی سابقه، پاکدامن و شجاع دارد که بتوانند در مواقع لازم تصمیم مقتضی که از آن جمله اعلام حکومت نظامی است اتخاذ نمایند. به طوری که فقط قدرت حکومت مرکزی مسلط بر اوضاع باشد. ولی فعلاً اعلام حکومت نظامی از جهت اینکه ممکن است عکس العملی ایجاد نماید مصلحت نیست. راجع به واقعه نزاع به دادسرای ساری دستور تعقیب و رسیدگی داده خواهد شد. ۱۱ هیأت بازرسی بهشهر، مجلسی، پاسپار ۱ نیساری مهندس اسکندانی، مهندس آخوندزاده [امضا]

[حاشیه] فوری است. آقای دکتر پیرنهاد، به عرض جناب اشرف رسید، امر فرموده‌اند شرح لازم به وزارت جنگ و نگهبانی نوشته شود که قوای انتظامی را تقویت نموده، از خلاف انتظامات جلوگیری نمایند.

[۳۱۰۰۰۰۸۰۴-۶۰۴ ف ۳ الف ب ۱]

پل سفید

۲۰۱ [گزارش تلگرافی استان‌ها و شهرستان‌ها، ۴/آذر/۱۳۲۵]*

پل سفید

گزارش تلگرافی حاکی است روز ۳۲۵/۹/۴ بر حسب دعوت آقای غلامعلی اولادی مسئول حزب دموکرات ایران جهت تعیین هیأت عامله در باشگاه حزب دموکرات جمع پس از مذاکرات در اطراف حزب و محسنات آن، دوازده نفر به سمت هیأت عامله منصوب گردیدند.

چالوس

۲۰۲ [گزارش تلگرافی استان‌ها و شهرستان‌ها، ۱۸/آذر/۱۳۲۵]*

چالوس

گزارش شهربانی کل کشور حاکی است روز ۲۵/۹/۱۸ آقای زال زر با عده‌ای در حدود ۲۰۰۰ نفر با پرچم‌های حزب دموکرات به چالوس وارد و در [بارہ] پیشرفت امور حزب دموکرات و تعقیب خائنین سخنرانی نمودند.

۲۰۳ [مسئول کمیته و شورای گلندرود به نخست وزیر، ۱۲/آذر/۱۳۲۵]

وزارت پست و تلگراف و تلفن، تلگراف از چالوس به ط، شماره تلگراف ۵۶، تاریخ اصل ۱۲،
تاریخ وصول ۹/۱۲

جناب اشرف آقای نخست وزیر

رونوشت کمیته مرکزی حزب توده، رونوشت شورای متحده مرکزی، رونوشت بانک صنعتی، عده‌ای از اشرار کجور به نام حزب دموکرات خیال حمله و هجوم را به معدن گلندرود برای قتل و کشتار یک عده کارگر به جرم آذربایجانی بودن دارند. تقاضای تعقیب اشرار را می‌نمایم. ۱۷۴ - ۲۵/۹/۱۰، مسئول کمیته گلندرود، مسعود درویش، مسئول شورای گلندرود، حیدر مختار، داود دیوسالار
[حاشیه] به استانداری محل تلگرافاً مراجعه شود. ۹/۱۶

[۱۱۲ - ۱۰۹۰۰۱]

رامسر

۲۰۴

[گزارش تلگرافی استان‌ها و شهرستان‌ها، ۱۳/دی/۱۳۲۵] *

رامسر

گزارش تلگرافی حاکی است روز ۱۳/۱۰/۳۲۵ آقای رحمانقلی [خلعتبری] به اتفاق آقای فروزش و آقای تقوی و کلیه رؤسای دواير دولتی شهسوار برای افتتاح حزب دموکرات به صفاسرای رامسر رفته به محض ورود از طرف محصلین سرود زنده باد شاه و موسیقی آغاز، بعداً آقای رحمانقلی خلعتبری مجلس حزب دموکرات را به نیابت جناب اشرف آقای نخست وزیر افتتاح و تابلو آنرا در عمارت نصب و آقایان تقوی و فروزش سخنرانی نموده، خاتمه یافت.

زیرآب

[گزارش تلگرافی استان‌ها و شهرستان‌ها، ۸/آذر/۱۳۲۵] * ۲۰۵

زیرآب

گزارش استانداری دوم حاکی است روز ۲۵/۹/۸ معاون استانداری و آقایان ایمانی پیشکار دارایی و لاریجانی رئیس دادگستری بر حسب دعوت حزب دموکرات در مجلس جشن افتتاح شعبه زیرآب حضور بهم رسانیده بدو از طرف آقایان نبوی و فتح‌الله قبادی بیانیه ایراد، سپس آقای اسکندری راجع به اتحاد و یگانگی سخنرانی و تابلو حزبی را نصب نمودند.

[تلگراف اعضای حزب دموکرات زیرآب به رهبر حزب دموکرات، ۲۳/بهمن/۱۳۲۵] ۲۰۶

وزارت پست و تلگراف و تلفن، تلگراف از زیرآب به ط، شماره تلگراف ۲۴، تاریخ اصل ۲۳.

تاریخ وصول ۱۱/۲۵

جناب اشرف آقای قوام السلطنه رهبر محبوب حزب دمکرات ایران

رونوشت جناب آقای موسوی زاده، رونوشت نامه دمکرات، انتخاب آقای حیدر پهلوان به نمایندگی حزب دمکرات ایران در سوادکوه و شهرستان شاهی به موجب رضایت مندی [است]. امیدواریم که این عنصر فعال بتواند در پیشرفت و تعمیم حزب دمکرات ایران در مازندران قدم‌های شایان توجهی برداشته، تشویق نام برده را از رهبران کل خواستاریم. زاهدی، اولادی، قبادی، باوند، نصیری، داوری

[۱۰۹۰۰۱ - ۷۶]

شاهی

۲۰۷

[گزارش تلگرافی استان‌ها و شهرستان‌ها، ۲۲/آذر/۱۳۲۵]*

شاهی

گزارش تلگرافی حاکی است روز ۲۲/۹/۳۲۵ عده‌ای از اهالی بابل با شش کامیون به شاهی وارد، پس از پیاده شدن تمثال اعلیحضرت همایونی و جناب اشرف را به دست گرفته با سرود و شادی در میدان شاهی توقف، نخست آقای شرف‌الدین سپس آقای حیدر پهلوان از طرف اهالی در مقابل کمیته حزب دموکرات سخنرانی، ضمناً شرحی راجع به وقایع ناگوار آذربایجان و عملیات نامشروع حزب دموکرات [آذربایجان] و کوشش افراد بیان نمودند.

شهسوار

[مسئول حزب دمکرات ایران در شهسوار به قوام السلطنه، ۲۱/آذر/۱۳۲۵] ۲۰۸

وزارت پست و تلگراف و تلفن، تلگراف از شهسوار به ط، شماره تلگراف ۲۹۲، تاریخ اصل
۲۱، تاریخ وصول ۹/۲۱

جناب اشرف آقای قوام السلطنه رهبر محبوب حزب دموکرات ایران

رونوشت کمیته مرکزی جناب آقای موسوی زاده، رونوشت جناب آقای فروزش،
رونوشت روزنامه دموکرات ایران، رونوشت داد، در تاریخ ۲۱/۹/۲۵ [به] شهسوار
وارد و از حسن جریان و تشکیلات امور حزبی که به وسیله آقای رحمانقلی خلعتبری
مسئول تشکیلات شهرستان شهسوار و تنکابن در شهرستان شهسوار داده شده نهایت
خوشوقت [شدم] و تاکنون عده کثیری با استقبال بی نظیری نام نویسی نموده و تصمیم
گرفته شد که تا یک هفته دیگر کمیته های محلی و کمیسیون ها نیز تعیین و [به] مرکز
معرفی گردند. و کمیته موقتی مرکزی شهرستان شهسوار نیز به شرح زیر تعیین معرفی
می گردند: ۱- آقای رحمانقلی خلعتبری ۲- آقای ابوالفضل علامه ۳- آقای
سید عبدالغفور جوادی ۴- آقای حسن طلوعی ۵- آقای علی اصغر بالایی ۶- آقای
سیف الله گرگانی ۷- آقای سید مصطفی مؤمنی ۸- آقای صمد گودرزی ۹- آقای
رجبعلی ملکی ۱۰- آقای محمد جعفر صدیقی ۱۱- آقای علی جان زعفری.

مسئول تشکیلات ملک محمدی

۲۰۹

[استاندار مازندران به وزارت کشور، ۲۷/تیر/۱۳۲۶]

وزارت کشور، رونوشت گزارش استانداری دوم، شماره ۴۷۸۱، مورخه ۲۶/۴/۲۷

وزارت کشور - اداره سیاسی

پاسخ مرقومه شماره ۱۳۹۵۷/۱۳۸۳۲-۷۳۸۳۲/۱۳-۱۱/۲۵ با اعاده نامه آقای عادل خلعتبری و تلگرافات شکایت آمیز بازرگانان و مالکین شهسوار به طوری که فرماندار شهسوار گزارش می دهد، اکثریت اهالی شهسوار از طرز تشکیل حزب دموکرات ناراضی و کراراً تقاضای تجدید نظر در انتخاب هیأت مدیره نموده اند. لیکن تاکنون کمیته مرکزی به تقاضای آنها ترتیب اثر نداده و نیز فرمانداری شهسوار اضافه نموده دسته ای که مورد شکایت واقع شده اند برای تقویت خود دست به شکایاتی عاری از حقیقت زده اند. و آقایان مالکین و بازرگانان برای معارضه به مثل در مقام شکایت بر آمده اند و هرگاه در دستگاه حزب دموکرات آنجا تجدید نظری بشود، دامنه این اختلافات کوتاه خواهد شد.

[امضا]

رونوشت برابر اصل است.

[۱۰۹۰۰۱ - ۸۱]

فریدون کنار

۲۱۰

[گزارش تلگرافی استانها و شهرستانها، ۲۷/آبان/۱۳۲۵]*

فریدون کنار

گزارش تلگرافی حاکی است، روز ۲۷/۸/۲۵، آقای محمد ملک محمدی، برای تشکیل حزب دموکرات به فریدون کنار وارد [و] آقای نوین شهردار را برای کمیته مزبور معین نمودند.

روز ۵/۸/۲۵، اهالی پیمان نموده، به کمیته حزب توده ریخته، تابلوی آن را پایین آورند.

فیروزکوه

[رئیس شهربانی کل کشور به نخست وزیر، ۲۴/دی/۱۳۲۵] ۲۱۱

وزارت کشور، شهربانی کل کشور، اداره کارآگاهی، تاریخ ۲۴/۱۰/۲۵، شماره

۱/۱۰۲۳۹/۱۶۲۷

جناب اشرف آقای نخست وزیر

به استحضار عالی می‌رساند: شهربانی مازندران به استناد گزارش کلاتری فیروزکوه گزارش می‌دهد: روز ۵ ماه جاری آقایان قزلباش و وزیرری که از رهبران کارگران می‌باشند، به فیروزکوه وارد و با حضور عده‌ای از اهالی و رؤسای ادارات و کارگران تابلو سندیکای کارگران را در محل کلوپ نصب و ضمن سخنرانی آقای شاهنده را کاندید وکالت دوره (۱۵) [مجلس شورای ملی] معرفی [نموده] ضمناً عده‌ای از اهالی محل به وسیله آقای اسدی که یکی از معتمدین است شکایت کرده‌اند تقیان و زنوری نامان که قبلاً متصدی تشکیل حزب دموکرات در فیروزکوه بوده‌اند در حدود ۲۰۰۰۰ ریال از اهالی فیروزکوه و یمین دشت پول جمع‌آوری کرده فعلاً خودشان به تهران مسافرت و از پولهای مزبور چیزی در صندوق موجود نیست.

از طرف رئیس شهربانی کل کشور - پاسیوار ۱ حسام وزیری [امضا]

[حاشیه] نسبت به قسمت آخر با ذکر اینکه گزارش از شهربانی رسیده است، مراتب به کمیته مرکزی حزب دمکرات ایران نوشته شود.

[۷۶ - ۱۰۹۰۰۱]

گرگان

۲۱۲ [رئیس شهربانی کل کشور به نخست وزیر، ۱۴/مهر/۱۳۲۵]

نخست وزیر، مورخه ۲۵/۷/۱۴، شماره ۱/۶۲۷۵/۹۲۳۳، محرمانه، مستقیم، فوری

جناب اشرف آقای نخست وزیر و وزیر کشور

محترماً به عرض می‌رساند: طبق گزارش شهربانی گرگان، اخیراً حزب دموکرات در گرگان و دشت به رهبری آقایان فهیم علوی و آناه قلیچ بابایی تشکیل و مشغول فعالیت شده‌اند.

از طرف رئیس شهربانی کل کشور - پاسیوار ۱ حسام وزیری

[حاشیه] اصل به کمیته مرکزی حزب دموکرات فرستاده شد. ۷/۱۸

[۷۶ - ۱۰۹۰۰۱]

۲۱۳

[۱۹/آبان/۱۳۲۵]

وزارت پست و تلگراف و تلفن، تلگراف از گرگان به ط، شماره تلگراف ۱۷۴، تاریخ اصل ۱۹،
تاریخ وصول ۸/۱۹

رهبان محبوب معظم جناب اشرف آقای قوام السلطنه

یازده رهنوشته کمیته مرکزی حزب دموکرات ایران، روزنامه دموکرات ایران، کیهان،
مرد امروز، فرمان، نجات ایران، مهر ایران، ایران، تهران مصور، آتش، اطلاعات، افتخار
دارم که الحاق کلیه تراکمه دشت گرگان را به حزب نیرومند و آزادیخواه دموکرات ایران
به عرض رسانده و ایمان دارم طبق سوگندی که یاد کرده‌ام برای اجرای منویات رهبان
محبوب و مرام مقدس حزب دموکرات ایران که حافظ استقلال واقعی ایران و وحدت
است از هیچگونه فداکاری و جانبازی دریغ نخواهند کرد. ۲۵/۸/۱۹ مسئول تشکیل
حزب دموکرات ایران در گرگان و دشت. کیهانی

[۱۳۱ - ۱۰۹۰۰۱]

۲۱۴

[رئیس شهربانی کل کشور به نخست وزیر، ۲/آذر/۱۳۲۵]

وزارت کشور، شهربانی کل کشور، اداره کارآگاهی، تاریخ ۲۵/۹/۲، شماره ۱۳۰۵/۱۳/۸۰۱۳

جناب اشرف آقای نخست وزیر و وزیر کشور

محترماً در تعقیب معروضه شماره ۶۲۷۵/۹۲۲۳-۱۴/۷/۲۵ به استحضار می‌رساند:
شهربانی گرگان گزارش می‌دهد، فهیم علوی به علت خیانت از حزب دموکرات اخراج و
عباس کیهان و شاکری به رهبری حزب مزبور انتخاب شده‌اند.

از طرف رئیس شهربانی کل کشور - پاسیار ۱ حسام وزیری [امضا]
[حاشیه] به کمیته مرکزی حزب دمکرات ایران فرستاده شود.

[۱۳۱ - ۱۰۹۰۰۱]

۲۱۵ [رئیس شهربانی کل کشور به وزارت کشور، ۶/آذر/۱۳۲۵]

وزارت کشور، شهربانی کشور، تاریخ ۶/۹/۳۲۵، شماره ۱/۸۲۰۹/۱۲۳۶۴

وزارت کشور

به استحضار می‌رساند: شهربانی گرگان گزارش می‌دهد روز ۲۲ آبان ماه از طرف حزب دمکرات مسابقه اسب دوانی با فروش بلیط سی ریالی به منفعت حزب که قبلاً به رؤسای ادارات و کارمندان و متفرقه فروخته شده، با حضور عده کثیری از رؤساء و اهالی و تراکمه در میدان پهلوی‌دژ صحرای تراکمه واقع در ۱۸ کیلومتری آنجا تشکیل [شد]. قبل از شروع [مسابقه] کیهان رهبر حزب دمکرات گرگان و دشت و یک نفر ترکمن به زبان فارسی و ترکی سخنرانی، سپس مسابقه اسب دوانی شروع شده که در نتیجه سبقت یک اسب از سایر اسب‌ها بین دو طایفه تراکمه نزاع و مختصر زدو خورد روی داده که سرهنگ افسطی فرمانده تیپ گرگان به سروان میرمیرانی افسر نگهبان دستور جلب آنان را داده‌اند. کیهان رهبر حزب مزبور نسبت به سروان نامبرده توهین و بالاخره بین آنان سازش حاصل و مسابقه پایان یافته است.

از طرف رئیس شهربانی کل کشور - پاسیار ۱ حسام وزیری [امضاء]

[۲۹۰۰۰۵۵۵۳ - ۴۹۳ ن ۲ الف ب ۱]

[اطلاعیه هیأت مدیره اولین کنفرانس حزبی به حزب دمکرات ایران. کمیته گرگان و دشت، ۱۸ بهمن/۱۳۲۶]

۲۱۶

حزب دموکرات ایران مبارزه مقدس خود را کماکان ادامه خواهد داد. پاینده و پیروز باد هیأت اجراییه موقت حزب دموکرات ایران، مرده باد کسانی که عالمأ و عامدأ به حزب ما و در نتیجه به ملت ایران خیانت نمودند

در تیرماه ۳۲۵ که از هر گوشه و کنار این مملکت نغمه تجزیه طلبی بلند بود و بیگانه پرستان و مزدوران اجانب مقدمات تخریب کاخ با عظمت ایران عزیز را فراهم می کرده و از هر جهت وضعی غیر قابل تحمل بوجود آورده بودند. اصلاح طلبان و وطن پرستان حقیقی که در رأس آنها افراد مبارز حزب دموکرات ایران قرار داشتند، دامن همت به کمر زده و از پای ننشستند تا محیطی امن و امان بوجود آورده و حاکمیت ایران عزیز را در اقصی نقاط مملکت برقرار نمودند. ما این مبارزه مقدس را با کمک ملت ایران آغاز کردیم و با پشتیبانی ارتش دلیر ایران و راهنمایی های حکیمانه اعلیحضرت همایون شاهنشاهی به نتیجه مثبت رسیدیم.

این مأموریت تاریخی به نحو احسن انجام گردید، و وقتی بسیار مناسب برای انجام اصلاحات داخلی و آغاز دوره پانزدهم مجلس شورای ملی به وجود آوردیم. ولی متأسفانه مشتی منفعت طلب برای اقتناع^(۱) حس نفع پرستی خود این فرصت را از دست ما و ملت ایران به در بردند و نگذاشتند که مجلس شورای ملی ایران را صد در صد نمایندگان مورد تمایل اکثریت افراد ایرانی تشکیل دهند و از طرفی اعضاء کمیته مرکزی حزب دموکرات ایران که اولین مسبب این انحراف بودند در داخل کمیته مرکزی سعی و مجاهدت می کردند که حزب را به راه دیگری غیر از آنچه که صلاح و مصلحت ملت ایران است سوق دهند و با خدعه و تزویر انتخاباتی به عمل آوردند تا مجدداً همانها،

خود را بر حزب تحمیل نمودند. در صورتی که طبق ماده ۲۸ آیین‌نامه حزب دمکرات ایران می‌بایستی تا قبل از رسیدن تیرماه ۳۲۶ کنگره حزبی را تشکیل داده و مقدمات انتخاب کمیته قانونی مرکزی را تهیه کرده و زمام حزب را به دست عناصری که مورد تمایل اکثریت افراد می‌باشند بسپارند و چون آنها این عمل قانونی را انجام نداده‌اند، در تاریخ روز ۲۲ آذرماه کلیه افراد تشکیلات تهران و سازمان‌های وابسته به آن از میان عناصر اصلاح‌طلب و وطن پرست و شاه‌دوست حزب که مخصوصاً به پاکدامنی شهره بودند هیأتی را به نام هیأت اجرائیه موقت حزب دمکرات ایران انتخاب و زمام حزب را به دست آنها سپردند.

افراد حزبی گرگان و دشت با دقت و تعمق بسیار به عملیات این هیأت که اکنون بالغ بر یک ماه ونیم است که زمام حزب را در دست دارند نگریسته و چون توانسته‌اند اعتماد آنها را جلب نمایند و این عمل مورد تأیید اکثریت قریب به اتفاق افراد حزبی قرار گرفته است لذا از تاریخ یکشنبه ۱۸ بهمن ماه ۱۳۲۶ کلیه سازمان‌های حزبی در گرگان و دشت و بندر شاه و بندر گز و سایر نقاط تابعه به هیأت اجرائیه موقت حزب دمکرات ایران ملحق می‌شود.

و نیز طی انتخاباتی که به عمل آمده است آقایان محمدرضا فقیه، حسین فلسفی، دکتر زهری، سیدصادق میرکریمی، محمدابراهیم برادران، صادق علیمی، محمود معاضدی، علی‌اکبر رهبر، گندوقدی الهیاری، محمد مجد، صادق رسول‌زاده به سمت اعضای کمیته ولایتی گرگان تعیین و معرفی می‌شوند و انتظار اولین کنفرانس حزبی این است که هر چه زودتر کنگره عمومی حزبی تشکیل شود. هیأت مدیره اولین کنفرانس حزبی گرگان و دشت گرگان ۱۸ بهمن ماه ۱۳۲۶

[۱۴۱ - ۱۰۹۰۰۱]

گمیشان

۲۱۷ [رئیس شهربانی کل کشور به وزارت کشور، ۱۷/مهر/۱۳۲۵]

وزارت کشور، شماره ۱/۶۳۷۰/۹۶۶۰، مورخه ۲۵/۷/۱۷

وزارت کشور

به استحضار می‌رساند: طبق گزارش شماره ۴۱۰/۴۵۹ - ۲۵/۷/۱۰ شهربانی گرگان به استناد گزارش شهربانی گمیشان، حزب دموکرات به نمایندگی جبار دریانی در گمیشان تشکیل و مشغول فعالیت می‌باشد.

از طرف رئیس شهربانی کل کشور - پاسپار ۱ حسام وزیری [امضا]

[۷۶ - ۱۰۹۰۰۱]

گنبدکاوس

۲۱۸ [استاندار مازندران به وزارت کشور، ۲۴/آبان/۱۳۲۶]

وزارت کشور، استانداری استان دوم، تاریخ ۲۴/۸/۱۳۲۶، شماره ۹۷۲

وزارت کشور

رونوشت گزارش شهربانی گرگان و رونوشت گزارش بخش‌داری گنبدکاوس^(۱) راجع

۱ - رونوشت گزارش بخش‌داری گنبدکاوس در این مجموعه ملاحظه نشد.

به رفت و آمد آقای محمداف دبیر کنسولگری اتحاد جماهیر شوروی به گنبدکاوس در روز ۲۶/۷/۲۷ و ۳۲۶/۸/۶ و سخنرانی نامبرده در انجمن روابط فرهنگی و نمایش یک حلقه فیلم برای استحضار تلوأ تقدیم می‌گردد. به فرمانداری گرگان دستورات لازم داده شده است. [حاشیه] رونوشت گزارش فوق و ضمائم آن برای استحضار وزارت خارجه فرستاده می‌شود.

[۳۸۰۲۰۰۰۲۹ - ۶۹۷ و ۳ الف ب ۱]

۲۱۹

[گزارش تلگرافی از گنبدکاوس به وزارت کشور، ۱۰/دی/۱۳۲۵] #

وزارت کشور، رونوشت تلگراف از گنبدکاوس

مقام وزارت

گزارش تلگرافی ۳۲۵/۱۰/۱۰ گنبدکاوس

شاکری که خود را مسئول حزب دموکرات ایران دشت [گنبد] می‌داند دیروز از گرگان وارد، امروز در کلپ حزب ضمن سخنرانی، کاندید [حزب] دموکرات ایران را در گنبدکاوس آقای محمدگرگانی معرفی نموده است. بلافاصله بابایی که او نیز خود را رهبر حزب دموکرات ایران در دشت می‌شناسد، به گنبد کاوس آمده، عمل شاکری را غیر رسمی دانسته، از این لحاظ بین آنها و افراد حزب اختلافاتی پدید آمده که برای دموکرات ایران خوش آیند نیست و بالتیجه ممکن است وقایع غیر منتظره به بار آورد. استحضاراً معروض گردید. ۳۰۸۵ - ۳۲۵/۱۰/۱۰ عنایتی [امضا]

نوشهر

۲۲۰ [گزارش تلگرافی استان‌ها و شهرستان‌ها، ۱۶/آذر/۱۳۲۵] *

نوشهر

گزارش شهربانی کل کشور حاکی است که روز ۳۲۵/۹/۱۶ عده‌ای در حدود سه هزار نفر تحت سرپرستی آقایان محمد خوبی و اسمعیل‌کیا به نوشهر وارد و در کلوپ حزب دموکرات، در اطراف اعمال^(۱) حزب توده [و] پیشرفت امور دولت سخنرانی و آقای فرماندار نیز برای تشویق اهالی در اطراف امور مملکت بیاناتی نمودند.

مرکزی - اراک

۲۲۱ [گزارش تلگرافی استان‌ها و شهرستان‌ها، ۱۸/شهریور/۱۳۲۵] *

اراک

گزارش واصله ۲۵/۶/۱۸ حاکی است که از طرف حزب دموکرات متینگ بزرگی در میدان شهرداری داده شده است.

۲۲۲ [گروهی از مردم اراک به نخست وزیر، ۲/آذر/۱۳۲۵]

وزارت پست و تلگراف و تلفن، تلگراف از اراک به ط، شماره تلگراف ۲۸، تاریخ اصل ۲.

تاریخ وصول ۹/۳

جناب اشرف آقای نخست وزیر

رونوشت کمیته مرکزی حزب دموکرات ایران، در این روزهای اخیر در اراک منتشر نموده‌اند که آقای حسین مکی از طرف حزب دموکرات ایران برای وکالت دوره پانزدهم مجلس شورای ملی کاندید گشته‌اند. شهرستان اراک که به شهادت تاریخ همیشه دارای اشخاص برجسته و آزادیخواه بوده و اکنون نیز دارای اشخاص وطن‌پرست و آزادیخواه می‌باشد، سزاوار نمی‌داند که کاندید این شهرستان را از اشخاص خارج در نظر بگیرند. زیرا علاوه بر اینکه آقای حسین مکی در اراک به هیچ وجه اقامتی نداشته و معرفیتی ندارند، از هر جهت به پایه اشخاص برجسته و آزادیخواه اراک نخواهند رسید. استدعا داریم در این خصوص توجه مخصوص مبذول فرموده و کاندید اراک را به اراکی‌ها واگذار فرمایند که خود اهالی از روی بصیرت اقدام و از این لطف تشکر عموم اهالی را فراهم فرمایند. غلامعلی باختری، علی اکبر روحی، باقر غیائی، منوچهر اکبرزاده [و بیش از ۲۰۰ امضای دیگر]^(۱)

[۱۳۵-۱۰۹۰۰۱]

۲۲۳

* گزارش تلگرافی استان‌ها و شهرستان‌ها، ۴/دی/۱۳۲۵]

اراک

گزارش تلگرافی حاکی است روز ۴/۱۰/۲۵ کمیته دمکرات ایران در آشتیان تشکیل و شروع به کار نمودند.

۱- علی‌رغم این اعترافات، حسین مکی در انتخابات دوره پانزدهم مجلس شورای ملی از اراک به نمایندگی مجلس انتخاب شد.

خمین

۲۲۴ [گزارش تلگرافی استان‌ها و شهرستان‌ها، ۲۴/آذر/۱۳۲۵] *

خمین

گزارش فرمانداری محلات حاکی است روز ۲۴ آذر از طرف حزب دموکرات کمیته خمین به مناسبت ورود ارتش شاهنشاهی به آذربایجان جشن باشکوهی تشکیل، آقایان فرقدان و دانش‌کandid حزب را به حضار معرفی و متفرق شدند.

ساوه

۲۲۵ [گزارش تلگرافی استان‌ها و شهرستان‌ها، ۷/مرداد/۱۳۲۵] *

ساوه

گزارش واصله ۷/۵/۲۵، از شهربانی کل کشور حاکی است، روز ۴/۲۸ مهندس روحانی برای تشکیل حزب دموکرات وارد و روز ۳۱ تیر ۲۲ نفر از افراد حزب مزبور وارد شدند.

۲۲۶ [رئیس شهربانی کل کشور به نخست‌وزیر، ۲۲/بهمن/۱۳۲۵]

وزارت کشور، شهربانی کل کشور، اداره کارآگاهی، تاریخ ۲۲/۱۱/۲۵، شماره

۱۸۸۷۴۳/۱۱۷۴۵

جناب اشرف آقای نخست وزیر

پیرو معروضه شماره ۱۱۴۹۹/۱۸۵۷۹ - ۲۵/۱۱/۱۶ محترماً به استحضار عالی می‌رساند: شهربانی ساوه گزارش می‌دهد به مناسبت پایان دوره یک ساله زمامداری جناب اشرف به موجب دعوت آقای غیائی رهبر حزب عده‌ای از اهالی روز ۱۳ ماه جاری در مرکز حزب حاضر، بدو آقای بی‌ریا نطق افتتاحیه را ایراد و چکامه‌ای که راجع به وضع پریشان کشور قبل از زمامداری جناب اشرف و پیروزی‌های بعدی که نصیب کشور شده قرائت [کرد]. سپس آقای غیائی شرح مفصلی نسبت به موضوع بالا و سیاست کشور با همسایگان شمالی و جنوبی بیان [کرد] و پس از صرف چای و شیرینی مجلس خاتمه یافته است.

از طرف رئیس شهربانی کل کشور- سرهنگ حسام وزیری [امضا]

[۶۸-۱۰۹۰۰۱]

محلات

گزارش تلگرافی استان‌ها و شهرستان‌ها، ۳/آذر/۱۳۲۵] * ۲۲۷

محلات

گزارش فرمانداری محلات حاکی است روز ۲۵/۹/۳، از طرف عطاءالله آقاخانی، نماینده حزب دموکرات از رؤسای ادارات دعوت نموده، از طرف آقایان فرماندار و آقاخانی و میرسعیدی از محسنات حزب دموکرات خطابه ایراد و با کف زدن حضار

خاتمه یافت.

هرمزگان - بندرعباس

۲۲۸

[رئیس شهربانی کل کشور به نخست وزیر، ۷/آبان/۱۳۲۵]

وزارت کشور، شهربانی کل کشور، شماره: ۱/۶۷۰۶، ۷/۸/۱۳۲۵

جناب اشرف آقای نخست وزیر و وزیر کشور

محترماً به استحضار عالی می‌رساند: طبق گزارش شماره ۳۳۴-۲۵/۷/۲۰ شهربانی بندرعباس ساعت ۱۵ روز ۲۰ مهرماه جشن باشکوهی جهت افتتاح حزب دمکرات به ریاست مهندس روده‌چی در منزل لاجینی رئیس دارایی با حضور رؤسای دوایر دولتی و بازرگانان تشکیل، بدو مهندس روده‌چی نسبت به گشایش حزب در عباسی و سپس آقای خلیلی رئیس گمرک سخنرانی نموده و مجلس با صدای زنده باد ایران و حزب دمکرات و کف زدن حضار در ساعت ۲۱ خاتمه یافته است.

از طرف رئیس شهربانی کل کشور- پاسیار ۱ حسام وزیری [امضا]

[۷۷-۱۰۹۰۰۱]

همدان - همدان

۲۲۹ [رئیس شهربانی همدان به فرماندار همدان، ۷/مهر/۱۳۲۵]

وزارت کشور، شماره ۳۸۳۵، تاریخ ۲۵/۷/۷، رونوشت

فرماندار همدان

محترماً به عرض می‌رساند: چند روز است از طرف آقای حاجی علی آقا طباطبایی مشغول تهیه مقدمات تشکیل کمیته محلی حزب دموکرات ایران می‌باشد، و از طرف اهالی با حسن و استقبال، همه روزه گروهی برای اسم‌نویسی مراجعه می‌نمایند و قریباً مراسم نصب تابلو و گشایش باشگاه حزب مزبور با حضور جناب آقای استاندار غرب به عمل خواهد آمد که گزارش آن مشروحاً به عرض خواهد رسید.

رئیس شهربانی همدان، پاسیار ۱ آزاد راد

رونوشت بالا جهت استحضار به مقام وزارت کشور تقدیم می‌شود.

فرماندار همدان - حشمت صنیعی

[۴۳ - ۱۰۹۰۰۱]

۲۳۰ [وزیر کشور به نخست وزیر، ۲۳/آبان/۱۳۲۵]

وزارت کشور، اداره سیاسی، تاریخ ۱۳۲۵/۸/۲۳، شماره ۹۷۵۹/۵۴۷۵۲/س

جناب اشرف آقای نخست وزیر

طبق گزارش شهربانی کل کشور روز ۱۴ مهر به مناسبت افتتاح حزب دموکرات ایران شعبه همدان جشن باشکوهی با حضور دوهزار نفر در منزل آقای رئیس‌الاسلام طباطبایی تشکیل، از طرف آقایان جواد طباطبایی، احمدی، رضا ایزدی، شایگان،

مصطفوی آذر، مفتون و فرید سخترانی معمول و با صدای زنده باد جناب اشرف آقای قوام السلطنه پایان یافت.

از طرف وزیر کشور- فریدونی

[۱۰۹۰۰۱ - ۴۳]

۲۳۱

[اعلامیه حزب دمکرات ایران - کمیته همدان، آبان ۱۳۲۵]

ما بر دهان بیگانه پرستان مشتیم

حزب دموکرات ایران ضامن استقلال میهن ماست

هموطنان عزیز صدو چند روز قبل همگی آن روزگار سیاه وحشت‌زای، آن منظره شوم و تاریک سیاسی آشفته کشور خود ایران را در نظر دارید و خاطره تلخ و ناگوار آن روزها را در عین حالی که مرتجعین و مزدوران اجنبی بین شما می‌خواستند از نتیجه عملیات چند ساله خود تخم نفاق و دورویی که بین ما ملت خوش باور و بردبار کشته بودند به نفع اجانب نتیجه گرفته و تاریخ مشعشع و درخشان ۲۵ قرن این ملت کهن را برای همیشه با نام استقلال این کشور در سیاه چال خیانت مدفون سازند. اجانب مستقیماً نیز از اختلافات داخلی ما که از تفتین و اشتباه‌کاری عده‌ی مزدور سرچشمه می‌گرفت نهایت استفاده را کرده و تجزیه ایران را امری انجام شده می‌دانستند، فراموش نکرده‌اند. و نیز بخاطر دارند که فقط نسیم مختصری کافی بود که این کشتی کهن سالی که قرن‌ها موطن ناخدایان بزرگ تمدن بشری بوده است، الی‌الابد در اقیانوس بیکران انقراض مغروق شود. در چنین موقعی که حتی خوش‌بین‌ترین اشخاص رؤیای خوش استقلال و رفع اختلافات داخلی ما را مشکل می‌توانستند ببینند و همگی مایوس از نجات کشتی طوفان زده‌ی ما بودند، یک نفر که سالها درس وطن‌پرستی و عقیده و ایمان به استقلال وطن را از کتاب آسمانی خود (قرآن مجید) فرا گرفته و علاوه در مدت عمر خود کاملاً

آشنا به رموز سیاست و سه اصل بزرگ معتقدات نیاکان ما «گفتار نیک، پندار نیک، کردار نیک» بود، جناب اشرف آقای قوام السلطنه پیشوا و رهبر محبوب ما که با علم کامل از کلیه معضلات و مشکلات داخلی و خارجی ما و با اطلاع از وضع سیاست دنیا و با اذعان به مسئولیت بزرگ و شدید خود مردانه قبول مسئولیت حفظ این مرز و بوم را فرمود. تنها هدف خود را به خلاف حکومت‌های گذشته که منافع شخصی خود و بیگانگان را منظور می‌داشتند فقط و فقط مصالح اجتماعی و منافع ملی ملت ایران قرار داد و با قدم‌های سریعی در مقصد مقدس خود شروع به پیشروی نمود که اگر نتیجه آن مساعی و توجهات و جانفشانی‌ها را مثنی ارادل و مزدوران اجنبی و مرتجعین بخواهند بنظر شما معکوس جلوه دهند اثر بارز آن چون مشعلی جلو چشم بینندگان و اشخاص حساس و آزادیخواهان این کشور فروزان بوده و تاریخ معاصر که آن فداکاری‌ها را در سرلوحه دفتر خود با کلمات طلایی برجسته و درشتی ضبط کرده بزرگترین گواه آنست و هرگز از صفحه تاریخ محو نخواهد شد.

با این حال از نظر آنکه مبادا نتیجه آن همه مساعی و زحمات حضرتش را بعداً مزدوران اجنبی و آنان که هیچگاه مایل به مشاهده آن مفاخر نبودند در اثر تشبثات و تحریکات خدعه‌آمیزی که پیوسته بزرگترین اسلحه جنایتکاران اجتماعی در هر کشوری است به باد خیانت و افترا داده و ملت ایران را مواجه با وضع قبلی و نقشه‌های شوم خود کنند. لازم بود که با آزمایش مختصری ملت ایران را آزموده و بدانند که آیا اهالی این کشور شایستگی حفظ نتیجه زحمات و مساعی او را دارند یا نه؟

این بود که تشکیل حزب دموکرات ایران را به دست یک عده از وطن‌پرستان معروف و کسانی که امتحان آزادیخواهی و میهن دوستی خود را کراراً به ملت ایران داده‌اند، وسیله آزمایش عمل خود و مایوس کردن آنان که خاطره محو ایرانی را در مغز کثیف خود می‌پروریدند قرار داد. خوشبختانه نه تنها پیوستگی قریب به نصف از جمعیت رشید ایران به این حزب در مدت کمی قریب به صد روز نتیجه مثبت این امتحان را در دنیا به طرز بیسابقه‌یی نشان داد، بلکه زندگی و شایستگی و سپاسگذاری ملت نجیب ایران را که می‌خواست از صفحه تاریخ قومیت ایران به دست عناصر بیگانه پرست و

مزدوران دون و مرتجع محو شود در مقابل ملل متمدن دنیا واضح و آشکار ساخت. مخصوصاً شرکت اصناف و طبقات مختلف اهالی به ویژه جمعیت‌های متشکل کارگران و دهقانان که از بیم ایادی مرتجع و مزدور بیگانه و وطن‌فروش حزب ما را بزرگترین پناهگاه خود و بهترین سیاستگاه عمال زور و قلدری و بی‌نظمی دانسته و عملاً ما را حامی و پشتیبان خود دیده بودند در جشن صدمین روز حزب دموکرات ایران، بار دیگر رهبر ما را در طی طریق و رسیدن به هدف مقدس خود بیشتر تشویق و به همان اندازه یأس و ندامت دشمنان ایران و عمال مرتجع و بیگانه را موجب شد که البته اثر آن مشهود و از جهت آنکه مبدا دشمنان ما و دشمنان آزادی و بیگانه پرستان تفرس^(۱) غروری نسبت به ما نمایند نیازی به گفتار نیست.

هموطنان این است برای اینکه ما نمی‌خواهیم این همه مفاخر حاصله و نتایجی که از زحمات خستگی‌ناپذیر جناب اشرف رهبر و پیشوای ما و حزب ما نصیب ملت ایران شده و می‌شود همه را نسبت به خود داده و بار دیگر بهانه تفتین را بدست نوکرهای اجانب بدهیم. از کلیه هموطنان بدون توجه به طبقات و صنوف آنها دعوت می‌کنیم که با ما در این مقصود مقدس همراهی کرده و شرکت نمایند. چه ما معتقد به اختلافات نبوده و در عین حال حافظ حقوق و پشتیبان سرسخت دهقانان و کارگران و دشمن بزرگ زور و قلدری می‌باشیم.

همدانیان وطن پرست و آزادیخواه

اکنون سایر مردم ایران از دور ناظر شما هستند. آنها می‌خواهند ببینند که آیا احساسات پرشور میهن پرستانه و آزادیخواهانه در میان شما وجود دارد؟ با پیوستن به صفوف محکم و تزلزل‌ناپذیر حزب دموکرات ایران ثابت کنید که شما لایق نام «همدانی میهن پرست» می‌باشید.

حزب دموکرات ایران حزب زحمتکشان و رنجبران است.

رنجبران، کشاورزان، پیشه‌وران، به حزب پرافتخار ما ملحق شوید.

حزب دموکرات ایران - کمیته شهرستان همدان

[۱۰۹۰۰۱ - ۴۳]

آوج

۲۳۲

[گزارش تلگرافی استانها و شهرستانها، ۵/آبان/۱۳۲۵]

آوج

۸/۵ - طبق گزارش صحیح دو روز قبل رعایای کاویک، یک فرسخی شرقی خرقان از کمیته حزب دموکرات آوج دعوت [کرده] که در محل نامبرده نیز افتخاراً تشکیل کمیته حزب داده شود. رهبر کمیته با دفاتر به محل نامبرده حرکت [و] رعایا استقبال شایانی [از آنها] نمودند. پس از نوشتن صد نفر اسامی، منصور نام احتشامی که خود را به اتکاء دموکرات آذربایجان می نامند رهبر کمیته را در منزل خود دعوت بدون علت شخصاً کتک مفصلی به مشارالیه می زند و دستور خارج شدن از محل می دهد. رهبر کمیته با رعایا که اسم نویسی کرده بودند به واسطه نداشتن تأمین جانی به آوج حرکت می کند. قضیه به نگهبانی گزارش شده [است].

[۲۹۰۰۰۳۷۸۰ - ۲۱۸ ن ۱ الف ب ۱]

تویسرکان

۲۳۳ [رئیس شهربانی کل کشور به نخست وزیر، ۱/آبان/۱۳۲۵]*

وزارت کشور، شهربانی کل کشور، اداره کارآگاهی، تاریخ ۲۵/۸/۱، شماره ۱۰۲۸/۱۰۶۵۹۶

جناب اشرف آقای نخست وزیر و وزیر کشور

محترماً به استحضار عالی می‌رساند: طبق گزارش شهربانی ملایر آقای مکی نماینده حزب دموکرات ملایر روز ۹ مهرماه به تویسرکان وارد و روز ۱۰ مهر به مرکز حزب رفته، عده‌ای از رؤسای ادارات و اهالی را ملاقات و بعد از گشایش حزب سخنرانی جالب توجهی نموده سپس به سمت ملایر مراجعت در حزب ایران جلسه سخنرانی تشکیل و از آقای مکی تمجید و از افراد حزب ایران که اخیراً به حزب دموکرات رفته‌اند تنقید نموده‌اند.

از طرف رئیس شهربانی کل کشور- پاسیار ۱ حسام وزیری [امضا]

رزن

۲۳۴ [رئیس ایل شاهسون به قوام السلطنه، ۱۲/تیر/۱۳۲۶]*

وزارت پست و تلگراف و تلفن، تلگراف از رزن به ط، شماره تلگراف ۹، تاریخ اصل ۱۲، تاریخ وصول ۴/۱۳

جناب اشرف آقای قوام السلطنه نخست وزیر محبوب

در این موقع در تهران بعضی عناصر مرتجع دست به تحریکات خائنانه می‌زنند.

استدعای فدوی و ایل شاهسون بر این است، اجازه فرمایید دویست نفر از جوانان ایل شاهسون به تهران آمده جزو فداییان حزب دموکرات در مرکز حزب مشغول انجام وظیفه و خدمت گذاری بشوند.

رئیس ایل شاهسون - محمدعلی صمصامی

[حاشیه] ملاحظه فرمودند. رونوشت برای اطلاع جناب آقای موسوی زاده ارسال گردد.

ملایر

۲۳۵

[رئیس شهربانی کل کشور به نخست وزیر، ۱۸/مهر/۱۳۲۵]

وزارت کشور، شهربانی کل کشور، شماره ۱/۶۲۲۲/۹۷۱۱، تاریخ ۲۵/۷/۱۸، دایره شهربانی

۸/۲۰

جناب اشرف آقای نخست وزیر و وزیر کشور

محترماً معروض می دارد: طبق گزارش شهربانی ملایر ساعت ۱۶ روز ۲۵/۷/۳، به مناسبت مراسم افتتاح و نصب تابلو حزب دموکرات بنابه دعوت آقای حسین مکی بالغ بر چهار هزار نفر کشاورزان اطراف ملایر در پارک حضور به هم رسانیده و ساعت ۱۷ سرود حزبی خوانده و سپس آقای مکی، اصغر صارمی و دبیرزاده هر یک نطق مختصری حاکی از اقدامات وطن پرستانه جناب اشرف ایراد نموده و جشن مزبور در میان کف زدنهای ممتد و زنده باد مکرر ساعت ۱۸ خاتمه یافته است و ضمناً به عرض می رساند: ساعت ۱۰ صبح روز قبل که حزب دمکرات مشغول فعالیت بود و کشاورزان به شهر می آمده اند رهبران حزب توده دهکده آورزبان مانع از حرکت کشاورزان دمکرات شده اداره نگهبانی از عملیات آنها جلوگیری کرده، بعداً در موقع مراجعت آنان

به دهکده مزبور بین آنها و رهبران حزب توده زد و خوردی واقع چون کفالت فرمانداری به عهده رئیس شهربانی محول گردیده بود، دادستان محل و رئیس نگهبانی را مطلع ساخته که تحقیقات لازمه به عمل آورند.

از طرف رئیس شهربانی کل کشور- پاسیار ۱ حسام وزیری
رونوشت جهت استحضار به وزارت کشور ایفاد می‌گردد.

از طرف رئیس شهربانی - پاسیار ۱ حسام وزیری [امضا]

[حاشیه] عیناً جهت اقدام به اداره انتظامات ارسال می‌شود.
رئیس اداره سیاسی

[۲۳۵۹-۲۹۳۰۰-۱۰۴ ظ ۵ ب آ ۱]

۲۳۶

[پنج تن از اهالی ملایر به نخست وزیر، ۳/آذر/۱۳۲۵]

جناب اشرف عالی آقای قوام السلطنه نخست وزیر

رونوشت وزارت دادگستری، رونوشت وزارت کشور، رونوشت روزنامه پیکار روز، رونوشت روزنامه دموکرات ایران، رونوشت کیهان، رونوشت اطلاعات، رونوشت بهرام، رونوشت مرد امروز، رونوشت حزب دموکرات ایران، رونوشت آتش.
مدت ۸ ماه بود که شهرستان ملایر به آتش بیداد عده ماجراجو می‌سوخت. چند نفر اشخاص معلوم الحال با ماسک آزادیخواهی کشاورزان ساده بیچاره را آلت دست خود قرار داده [و] به وعده وعیدهای عجیب غریب و مخالف قانون اساسی به غارت و جنایت تشویق می‌نمودند. تا این که اعلام جان بخش حزب دموکرات ایران در فضای کشور طنین انداز گردید و در کلیه نقاط کشور با حسن استقبال مردم مواجه شد. در ملایر نیز این حزب با سرعت بی سابقه پیشرفت نموده کشاورزان که مدت مدیدی اغفال شده بودند هر روز تقاضای عضویت نمودند. اکنون ماجراجویان شکست خورده به عناوین مختلف متشبث و به تشکیل دهندگان حزب دموکرات ایران در ملایر حملات ناروا و

ناجوانمردانه می نمایند. از جمله حسین خیرخواه هفته قبل با طرح نقشه پلیدی به ملایر آمده رعایای قریه «می آباد» را وادار به استعمال اسلحه بر علیه مالک خود آقای مهدی مصدقی می نماید که در نتیجه سه نفر از کشاورزان بدبخت مقتول می گردند. اکنون ماجراجویان این عمل را که خود باعث آن بوده اند پیراهن عثمان نموده به آقای مهدی مصدقی که از شریف ترین خانواده های ملایر می باشد و پدر مشارالیه مرحوم مصدق الممالک نیز از آزادیخواهان و مردان شریف کشور بوده است، نسبت های ارتجاعی و دور از حقیقت و انصاف می دهند. اینجانبان به نمایندگی از طرف کلیه اهالی ملایر از جناب اشرف تقاضا داریم که بذل توجهی فرموده امر و مقرر فرمایند ملایر را از شر اینگونه عناصر فاسد آشوب طلب خلاص نموده و اجازه نفرمایند که بیش از این حیثیت خانوادگی اشخاص محترم و میهن پرست دستخوش یک عده اشخاص معلوم الحال فاسد قرار گیرد.

ولی محمد ناظمی [امضا]- مهدوی [امضا]- وزیرى [امضا]- شاملو [امضا]-
فخیمی [امضا]

[۲۱۶۶-۲۹۳۰۰-۳۲۱ ظ ۴ ب ۱ آ]

* «حزب دموکرات ایران» *

* (کمیته حزب دموکرات ایران شهرستان ملایر) *

کشاورزان، زارعین وطن پرست و افراد دلیر و فعال حزب دموکرات ایران موقع آن نیست که با نزاع و مجادله و اغراض شخصی ما را به نفاق و پراکندگی سوق دهید. امروز دشمنان ما سعی دارند با ایجاد نفاق و تشتت قوای ملی ما را تضعیف کنند. تبلیغات ایران خراب کن آنها فقط این هدف شوم و خطرناک را دارد ما باید بیدار شویم. ما باید متحد

شویم. مجال خرابکاری به دشمنان استقلال خود ندهیم. گذشت داشته باشیم از اغراض شخصی بگذریم و همانطور که شایسته نام تاریخی ما می باشد، مردانه هنگام بروز خطر برای نجات میهن عزیز در یک صف بایستیم و برادر وار متحد شویم. هم میهنان صفوف آهنین و خلل ناپذیر حزب دموکرات ایران برای نجات میهن عزیز تشکیل شده است.

امروز در سرتاسر ایران صدها هزار مردم رشید و وطن پرست برای تأمین وحدت ملی اختلافات کوچک خود را کنار گذاشته به حزب پرافتخار ما ملحق شده اند. هرکس در حزب ما نباشد ما او را دشمن نمی دانیم، زیرا اطمینان داریم کلیه افراد ملت ایران هراخواه و پشتیبان ما هستند. هنگامی ملت ایران می تواند به آسایش و سعادت خود و رفاه کامل طبقات محروم خویش پردازد تا خانه مستقلی داشته باشد. اگر ما مملکت مستقلی نداشته باشیم مجالی برای هیچگونه اقدامات اصلاح طلبانه نخواهیم داشت.

حزب دموکرات ایران در عین حال که با مرتجعین و بیگانه پرستان مبارزه می کند و ستمکشان را حمایت می نماید، از تمام طبقات ملت ایران به خاطر نجات مملکت و حفظ استقلال میهن عزیز دعوت می کند که در کنار یکدیگر قرار گیرند.

کشاورزان وطن پرست و افراد دلیر حزب دموکرات شهرستان ملایر گول حرفهای این خائنان وطن فروش را نخورید. از این مارهای خوش خط و خال دوری کنید. اینها هستند که می خواهند ناموس و خانه و دار و ندار ما را برای تأمین منظور خود یعنی وطن فروشی و استفاده های مادی و غیره بر باد دهند. کشاورزان ملایر! هستند مردمانی که هر روز به بهای تقسیم اراضی و تقسیم تکه پارچه های قرمز و ... مثل زالو خون شما را می مکند. از خواب غفلت برخیزید از ناموس و خانه خود دفاع کنید. نگذارید افسار بدبختی و شوم خود را به گردن شما کشاورزان وطن پرست هم بزنند.

حزب دموکرات ایران پناهگاه کارگران [و] دهقانان ستمدیده ایران است که سالها به دست عناصر پست و کهنه پرست اغفال شده و امروز با ایمان تزلزل ناپذیر و امید فراوان به تأمین حقوق حقه خود به حزب نیرومند ما پناه می آورند.

کشاورزان وطن پرست، هم میهنان، حزب دموکرات ایران که در یک چنین شرایط سخت

و دشوار به منظور نجات میهن و آزادی بوجود آمده است، مشی صحیح و پرافتخار خود را دنبال کرده و خواهد کرد. حزب دموکرات ایران برای رفاه طبقات ستمکش کمتر حرف زد [و] بیشتر عمل کرد.

حزب دموکرات ایران ضامن استقلال و عظمت کشور باستانی شش هزار ساله می باشد. حزب دموکرات ایران با اتکاء به رهبر بزرگ و محبوب و جوانان نیرومند و دلیر تا آخرین قطره خون برای نجات کشور مبارزه می کند.

زنده باد حزب دموکرات ایران

پاینده باد استقلال و عظمت ایران

زنده باد رهبر کل جناب اشرف آقای قوام السلطنه

کمیته حزب دموکرات شهرستان ملایر

[۱۲۷ - ۱۰۹۰۰۱]

نهایند

رئیس شهربانی کل کشور به نخست وزیر، ۲۹/مهر/۱۳۲۵ *

۲۳۸

وزارت کشور، شهربانی کل کشور، تاریخ ۲۹/۷/۲۵، شماره ۱/۶۶۵۱/۱۰۳۰۴

جناب اشرف آقای نخست وزیر و وزیر کشور

محترماً در تعقیب معروضه شماره $\frac{۶۲۲۲/۳۸۱۳}{۲۵/۷/۱۸}$ به استحضار می رساند، شهربانی ملایر گزارش می دهد: روز ۷ مهرماه آقایان حسین مکی و موسوی زاده، یحیی صارمی و اصغر وزیری به نهایند وارد و بر حسب دعوتی که از طرف نامبردگان به عمل آمده بود

در حدود سیصد نفر از رؤسای ادارات و عده‌ای از اهالی و تجار حضور به هم رسانیده و پس از ایراد سخنرانی دربارهٔ حزب دمکرات کمیتهٔ حزب مزبور معرفی و بعداً به ملایر مراجعت و روز ۱۱ به تویسرکان عزیمت و پس از تشکیل حزب دمکرات آنجا معاودت و به طرف اراک رهسپار گردیده‌اند.

از طرف رئیس شهربانی کل کشور- پاسیار ۱ حسام وزیری [امضا]

یزد

[رئیس شهربانی کل کشور به نخست وزیر، ۳/مهر/۱۳۲۵]

وزارت کشور، شهربانی کل کشور، تاریخ ۲۵/۷/۳، شماره ۱/۵۷۴۷/۸۹، فوری

جناب اشرف آقای نخست وزیر و وزیر کشور

محترماً به استحضار عالی می‌رساند، شهربانی یزد گزارش می‌دهد: عصر روز ۲۸ ماه جاری کلوپ حزب دمکرات در کوی فهادان که پر جمعیت‌ترین محلات یزد است، افتتاح و تابلو آن نصب گردیده [است]. و چون از طرف حزب توده قبلاً در محل مذکور کلوپی تأسیس شده بود و به علاوه از سه روز قبل به دستور آقای فرماندار کارگران کارخانه قبادی اخیراً نماینده داخلی تعیین می‌نموده‌اند، حائز اکثریت نشده، و موضوع بالا موجب عصبانیت افراد حزب توده گردیده و در صدد مفسده‌هایی بوده و عصر روز ۲۹ ماه جاری رمضان نامی را که منتسب به حزب دمکرات بوده در خیابان بدون هیچ علتی مضروب می‌نمایند. افراد حزب دمکرات نیز تصمیم می‌گیرند که به حزب توده رفته معامله متقابل نمایند، ولی مأمورین شهربانی به نحو شایسته طرفین را متفرق نموده و ساعت ۹ صبح ۳۰ شهریور مجدداً بین عده‌ای از کارگران کارخانه‌های قبادی که وابسته

به دو حزب بودند، نزاعی رخ می‌دهد. که مراتب از طرف شهربانی به فرمانداری و دادسرا اطلاع و در کارخانه حضور یافته، ۱۸ نفر مضروبین تحت معالجه و ۲۲ نفر ضاربین نیز که منتسب به حزب دمکرات معرفی نموده‌اند، جلب و پس از بازجویی پرونده امر با متهمین به دادسرا تحویل گردیده‌اند.

شهربانی مزبور در پایان گزارش خود متذکر شده که ایجاد اختلاف غالباً در اثر تحریک عباس استادان و میررمضان نام اصفهانی سران حزب توده بوده که به واسطه تقویت شدن حزب دمکرات به مفسده‌جویی و تحریکات آنها افزوده شد و باعث اختلال نظم می‌گردند و چنانچه دستور جامعی نسبت به رفع اینگونه اختلافات از مرکز صادر نگردد، روزبه روز اختلافات شدت پیدا کرده و بیم آن می‌رود که سوء حادثه‌ای نیز رخ دهد و در این مورد استدعای کسب تکلیف نموده است.

از طرف رئیس شهربانی کل کشور- پاسپار ۱ حسام وزیری [امضا]

[حاشیه] فوراً رونوشت برای اطلاع جناب آقای فیروز وزیرکار فرستاده شود. ۲۵/۷/۴

[۱۸ - ۱۰۹۰۰۱]

[فرهنگیان یزد وابسته به حزب دمکرات ایران به نخست وزیر، ۳۰/مهر/۱۳۲۵] ۲۴۰

وزارت پست و تلگراف و تلفن، تلگراف از یزد به ط، شماره تلگراف ۳۲۴۲، تاریخ اصل ۳۰، تاریخ وصول ۷/۳۰

حضرت اشرف آقای قوام السلطنه نخست‌وزیر معظم و رهبر محبوب حزب دمکرات ایران از تعیین وزیر صالح برای وزارت فرهنگ سپاسگذاری خود را تقدیم، استدعا دارد مقرر فرمایید فوری اعوان و انصار وزیر سابق که به واسطه تعصبات حزبی به پست‌های حساس فرهنگ منصوب شده‌اند اخراج و در فرهنگ که آتیه کشور منوط به اصلاح آن

است از تبلیغات سوء آنها جلوگیری به عمل آید. فرهنگیان وابسته به حزب دمکرات ایران، نصیربان، طباطبایی [و ۱۰ امضای دیگر]

[۹۶ - ۱۰۹۰۰۱]

۲۴۱ [رئیس شهربانی کل کشور به نخست وزیر، ۱۱/آبان/۱۳۲۵]

وزارت کشور، اداره کل شهربانی، اداره دفتر کل، شماره ۷۲۱۷، تاریخ ۲۵/۸/۹

جناب اشرف آقای نخست وزیر و وزیر کشور

طبق گزارش شماره ۴۸۳ - ۲۵/۸/۷، شهربانی یزد معروض می دارد:

از بدو تأسیس حزب دموکرات در شهرستان نامبرده شهربانی محل وظایف خود را کماهو حقه با نهایت بی طرفی انجام داده، ولی اخیراً برخلاف انتظار بعضی از اعضای کمیته یزد توقعات بی موردی بر خلاف قانون و مقررات می نمایند که انجام آن مواجهه با اشکالات و اختلال نظم می گردد. مستدعی است امر و مقرر فرمایند در این مورد اوامر مؤکدی صادر نمایند، زیرا اگر نیروی انتظامی از حدود بی طرفی خارج شود ارزش خود را از دست خواهد داد.

رئیس شهربانی کل کشور - سرپاس صفاری [امضا]

[حاشیه] به کمیته مرکزی حزب دمکرات ایران ارسال گردد. ۲۵/۸/۱۳

[۸۹ - ۱۰۹۰۰۱]

[جمعیت جوانان مهریز به رهبر تشکیلات جوانان حزب دمکرات ایران - یزد،

۲۴۲

۷دی/۱۳۲۵]

وزارت پست و تلگراف و تلفن، تلگراف از یزد به تهران، شماره ۱۵۴۶، تاریخ اصل ۱۷، تاریخ وصول ۱۰/۱۷

وسیله جناب آقای ادیب رضوی، آقای علی عسگری کامران، رهبر محبوب تشکیلات جوانان حزب دموکرات یزد، رونوشت روزنامه دیپلمات، رونوشت بهرام، رونوشت یزد، تشکیلات جوانان حزب دموکرات یزد، جمعیت جوانان مهریز یزد مفتخرند که پیوستگی خود را به تشکیلات جوانان دموکرات یزد که مظهر آرمان ملی است و در تحت رهبری معظم له که یکی از جوانان لایق میهن پرست و مورد علاقه و محبوبیت عمومی می باشند، بدین وسیله عرض نموده و موفقیت برادران حزبی را در خدمات و اصلاحات به کشور آرزو مندند. از طرف جمعیت جوانان مهریز تقی نواب نقیبی، قاضی نسب [و] محمد علی حسینی.

[۱۸۲ - ۱۰۹۰۰۱]

[حزب دمکرات ایران - کمیته شهرستان یزد به نخست وزیر، ۲۱/دی/۱۳۲۵] * ۲۴۳

وزارت پست و تلگراف و تلفن، تلگراف از یزد به ط، تاریخ ۲۱/۱۰/۱۳۲۵

جناب اشرف آقای قوام السلطنه دبیر کل و محبوب حزب دموکرات ایران

متجاوز از بیست [و] پنج سال است چند نفر انگشت شمار از ایادی و بستگان سیدضیاء و سیدکاظم [و] دکتر طاهری وکلای تحمیلی و خائن یزد به وسایل مختلفه زور و فشار بر همه چیز و تمام شئون یزدی بدون کوچکترین استحقاق دست یافته حال چون وضع حکومت جابرانه خود را در مخاطره و اضمحلال عیان دیده به تکاپو افتاده و

می خواهند اوضاع دگرگون شده را با استمداد و کومک سیدضیاء و شیخ هادی طیب مجاز [او] سیدکاظم دره زرشکی به دست گیرند و مانند پیش به دستور اربابان خویش زالوار به جان و ناموس [او] مال مردم رنجبر صنعتگر یزد حمله نمایند در چهار روز قبل بیش از یکصد نفر از چاقوکشها و غیره را اجیر و گرد خود جمع و به منظور حمله به فرمانداری و نگهبانی و شهربانی حرکت می کنند که^(۱) . اخیرالذکر از اوضاع خبردار و آنها را متفرق می نمایند. بعداً افراد حزب دموکرات ایران از این موضوع مطلع چنان هیجانی در آنان تولید شده که سردهسته های آنان از قبیل علی پهلوان پور، مهدی طاهری، ریسمانی، غفوری، ابوالقاسم روشن [او] غیره جرئت توقف در یزد نکرده فراراً به مرکز آمده اند تا شاید بتوانند مغالطه و اشتباه کاری کنند. البته اولیای امور بصیرتر از آن هستند که اینگونه اشخاص بد سابقه و ستمگر به انجام مقاصد شوم خود موفق شوند لکن آنچه را لازم به عرض می دانیم این است که بازگشت آنان ممکن است تولید هیجان و عصبانیتی در افراد حزب و اهالی زجر کشیده نماید که جلوگیری از آن [از] عهده کمیته و مأمورین انتظامی خارج شود/ ۳۲۵

حزب دموکرات ایران کمیته شهرستان یزد - نواب

۲۴۴

[فرماندار یزد به نخست وزیر، ۱۱/تیر/۱۳۲۶]

وزارت پست و تلگراف و تلفن، تلگراف از یزد به ط، شماره تلگراف ۹۵۳، تاریخ اصل ۱۱، تاریخ وصول ۴/۱۱

جناب اشرف آقای نخست وزیر

دیروز تا بحال به مناسبت سال دوم تشکیل حزب دموکرات ایران از طرف عموم اهالی شهر یزد چراغان و آیین بندی^(۲) مفصلی به عمل آمده مجلس جشن باشکوهی در

باشگاه جوانان حزب دیشب برپا چند نفر از ناطقین نطق‌های پرهیجانی مبنی بر تنفر از اوضاع سابق کشور و تشکر از وضعیت فعلی نموده عموم به دعای ذات مقدس ملوکانه و بقای عمر و دولت حضرت اشرف با فریادهای زنده و پاینده باد کشور ایران [پرداختند] مجلس پس از استماع فرمایشات حضرت اشرف به وسیله رادیو خاتمه پذیرفت. امشب را هم تا فردا مجالس جشن برپا و چراغانی شهر ادامه دارد.

۲۶۶۱ - ۲۶/۶/۱۱ - مدیر نوری

[۷۰ - ۱۰۹۰۰۱]

فهرست اعلاہ

احزاب و گروهها

اتحادیه اصناف خراسان، ۲۰۲

اتحادیه رانندگان، ۳۸۵

اتحادیه کشاورزان، ۳۸۵، ۴۲۷، ۶۰۰

جبهه استقلال، ۱۱۶

جبهه ملی، ۱۱۷، ۱۲۴، ۱۲۵، ۱۲۶، ۱۴۴، ۱۵۴، ۱۸۲، ۳۳۲

جبهه ملی دوم، ۱۸۲

جبهه مؤتلفه احزاب آزادیخواه، ۱۸۱، ۳۸۳، ۵۰۴

جمعیت اتحاد ملی، ۲۰۱

جمعیت وحدت ایران، ۷

حزب آریا، ۱، ۳، ۴، ۵، ۶، ۷

حزب آزادی، ۱۵، ۱۷، ۱۸، ۱۹، ۲۱، ۲۸

حزب آزادیخواهان کردستان، ۳۱، ۳۳، ۳۴، ۳۷، ۳۸۴

حزب آزادی کردستان، ۲۳، ۲۵، ۲۶، ۲۷

حزب اتحاد، ۳۹، ۴۱، ۴۲، ۴۳، ۴۴

حزب اتحاد حسینی، ۳۱۵

حزب اراده ملی، ۴۹، ۵۱، ۵۲، ۵۳، ۵۴، ۵۵، ۵۶، ۶۶، ۶۸، ۶۹، ۷۰، ۷۱، ۷۲، ۷۳

۷۴، ۷۵، ۷۶، ۷۷، ۷۸، ۷۹، ۸۰، ۸۱، ۸۳، ۸۴، ۸۵، ۸۶، ۸۷، ۸۸، ۸۹، ۹۰، ۹۱، ۹۲

۹۴، ۹۵، ۹۶، ۹۷، ۹۸، ۹۹، ۱۰۰، ۱۰۱، ۱۰۲، ۱۰۳، ۱۰۴، ۱۰۵، ۱۰۶، ۱۰۷، ۱۰۸

۱۰۹، ۱۱۰، ۱۸۰

حزب استقلال، ۱۱۳، ۱۱۵، ۱۱۶، ۱۱۷، ۱۱۸، ۱۱۹، ۱۲۱، ۱۲۲، ۱۲۳، ۱۲۴

۱۲۵، ۱۲۶، ۱۲۷، ۱۳۰، ۱۳۱، ۱۳۲، ۱۳۳، ۱۳۴، ۱۳۵، ۱۳۷، ۱۳۹، ۱۴۰، ۱۴۱

۱۴۲، ۱۴۳، ۱۴۴، ۱۴۵

حزب استوار، ۱۴۷، ۱۴۹

حزب اسلام، ۱۵۱، ۱۵۳، ۱۵۴، ۱۵۵، ۶۱۴

حزب اصلاح طلبان، ۱۶۱، ۱۶۳

حزب الله، ۱۶۵، ۱۶۷، ۱۶۸

حزب انتقام، ۱۶۹، ۱۷۱، ۱۷۲، ۱۷۳، ۱۷۴، ۱۷۶

حزب ایران، ۱۷۷، ۱۷۹، ۱۸۰، ۱۸۱، ۱۸۲، ۱۸۳، ۱۸۴، ۱۸۶، ۱۸۷، ۱۸۸، ۱۹۴،

۲۰۰، ۲۰۱، ۲۰۲، ۲۰۳، ۲۰۴، ۲۰۵، ۲۱۰، ۲۱۱، ۲۱۲، ۲۱۳، ۲۱۴، ۲۱۵، ۲۱۶،

۲۱۷، ۲۱۸، ۲۱۹، ۲۲۱، ۲۲۲، ۲۲۳، ۲۲۴، ۲۲۵، ۲۲۶، ۲۲۷، ۲۲۸، ۲۲۹، ۲۳۱،

۲۳۲، ۲۳۳، ۲۳۴، ۲۳۵، ۲۳۶، ۲۳۷، ۲۳۸، ۲۳۹، ۲۴۰، ۲۴۱، ۲۴۲، ۲۴۳، ۲۴۴،

۲۴۵، ۲۴۶، ۲۴۷، ۲۴۸، ۲۴۹، ۲۵۰، ۲۵۲، ۲۵۳، ۲۵۴، ۲۵۵، ۲۵۶، ۲۵۷، ۲۵۸،

۲۶۰، ۲۶۱، ۲۶۲، ۲۶۴، ۲۶۵، ۲۶۶، ۲۶۷، ۲۶۸، ۲۷۰، ۲۷۱، ۲۷۲، ۲۷۳، ۲۷۴،

۲۷۵، ۲۷۶، ۲۷۷، ۲۷۸، ۲۷۹، ۲۸۰، ۲۸۱، ۲۸۲، ۵۰۴

حزب ایران بیدار، ۱۱۰، ۲۸۳، ۲۸۵، ۲۸۶، ۲۸۹، ۲۹۰

حزب ایران نو، ۲۹۵، ۲۹۷، ۲۹۸، ۳۰۰

حزب ایمان، ۳۰۱، ۳۰۳، ۳۰۵، ۳۰۶

حزب باباشمل، ۳۰۹، ۳۱۱

حزب برادران، ۱۶۷، ۱۶۸، ۳۱۳، ۳۱۵، ۳۱۶، ۳۱۷

حزب برادران کوهستانی، ۳۱۹، ۳۲۱

حزب بیدار یزد، ۳۲۳، ۳۲۵، ۳۲۶

حزب پیکار، ۱۷، ۱۱۶، ۲۱۴، ۳۲۷، ۳۲۹، ۳۳۰، ۳۳۱، ۳۳۲، ۳۳۳، ۳۳۴، ۳۳۵،

۳۳۶

حزب ترقی، ۳۳۹، ۳۴۱، ۳۵۰

حزب تعاون، ۳۵۵، ۳۵۷

حزب توده ایران، ۱۳، ۲۱، ۵۱، ۵۳، ۵۴، ۵۵، ۶۸، ۷۲، ۸۷، ۱۰۰، ۱۰۱، ۱۱۵،

۱۵۳، ۱۵۵، ۱۶۳، ۱۷۳، ۱۷۹، ۱۸۰، ۱۸۱، ۲۱۷، ۲۳۴، ۲۳۶، ۲۳۹، ۲۴۰، ۲۷۰،

۲۷۴، ۲۷۵، ۲۷۹، ۲۸۲، ۲۸۵، ۳۱۱، ۳۱۵، ۳۲۵، ۳۳۰، ۳۳۲، ۳۳۶، ۳۷۷، ۳۷۸،

۳۷۹، ۳۸۳، ۳۸۴، ۳۸۵، ۳۸۶، ۳۸۷، ۳۹۱، ۳۹۲، ۳۹۳، ۳۹۴، ۳۹۵، ۳۹۶، ۳۹۷

،۴۳۳ ،۴۲۸ ،۴۲۶ ،۴۲۴ ،۴۲۲ ،۴۲۱ ،۴۲۰ ،۴۱۹ ،۴۱۸ ،۴۱۶ ،۴۱۵ ،۴۰۰ ،۳۹۹
 ،۴۶۵ ،۴۶۰ ،۴۵۹ ،۴۵۷ ،۴۵۶ ،۴۵۰ ،۴۴۵ ،۴۴۳ ،۴۴۲ ،۴۴۰ ،۴۳۸ ،۴۳۶ ،۴۳۴
 ،۵۵۳ ،۵۵۱ ،۵۴۶ ،۵۴۵ ،۵۴۴ ،۵۴۳ ،۵۳۷ ،۵۰۴ ،۵۰۳ ،۵۰۲ ،۵۰۱ ،۴۹۳ ،۴۹۱
 ،۶۳۲ ،۶۱۹ ،۶۱۶ ،۶۱۳ ،۵۷۶ ،۵۷۰ ،۵۶۹ ،۵۶۴ ،۵۶۲ ،۵۶۰ ،۵۵۹ ،۵۵۸ ،۵۵۷
 ،۷۳۶ ،۷۳۲ ،۷۳۱ ،۷۲۰ ،۷۱۲ ،۷۰۷ ،۷۰۱ ،۶۹۱ ،۶۶۳ ،۶۵۸ ،۶۵۵ ،۶۵۱ ،۶۳۳

۷۳۷

حزب توده جوانان، ۳۶۳، ۳۶۱، ۳۵۹

حزب توسری خور، ۳۶۵

حزب جبهه ملی، ۳۶۹، ۳۷۱

حزب جدال، ۳۷۵، ۳۷۷، ۳۷۸، ۳۷۹

حزب جنگل (اجتماعیون)، ۱۸۱، ۲۳۹، ۳۲۱، ۳۸۱، ۳۸۳، ۳۸۴، ۳۸۵، ۳۸۶، ۳۸۷،

۳۸۸، ۳۸۹، ۳۹۰، ۳۹۱، ۳۹۲، ۳۹۳، ۳۹۴، ۳۹۵، ۳۹۶، ۳۹۷، ۳۹۹، ۴۰۰، ۴۰۱،

۴۰۲، ۴۰۳، ۴۰۵، ۴۰۶، ۴۰۷، ۴۱۰، ۴۱۱

حزب جنگل (چالوس)، ۴۱۳، ۴۱۵، ۴۱۶، ۴۱۸، ۴۲۰، ۴۲۲، ۴۲۳، ۴۲۴، ۴۲۵،

۴۲۶، ۴۲۷، ۴۲۸، ۴۲۹، ۴۳۲، ۴۳۳، ۴۳۶، ۴۳۷، ۴۳۹، ۴۴۰، ۴۴۱، ۴۴۲، ۴۴۳،

۴۴۴، ۴۵۳، ۴۵۴، ۴۵۵، ۴۵۶، ۴۵۷، ۴۵۸، ۴۵۹، ۴۶۰، ۴۶۲، ۴۶۳، ۴۶۵، ۴۶۷،

۴۶۸، ۴۶۹

حزب جوانان خون میهن پرستان، ۴۷۱، ۴۷۳

حزب جوانان مهاباد، ۴۷۵، ۴۷۷

حزب جوانان یزد، ۴۷۹، ۴۸۱

حزب خورشید، ۴۸۳، ۴۸۵

حزب خیریه، ۴۸۹، ۴۹۱، ۴۹۲، ۴۹۳، ۴۹۴

حزب دادگستران، ۴۹۵، ۴۹۷

حزب دمکرات ایران، ۱۷، ۱۸، ۲۱، ۱۷۳، ۱۸۱، ۱۸۲، ۲۰۲، ۲۴۵، ۲۵۱، ۲۵۳،

۲۵۹، ۲۷۵، ۲۷۸، ۲۸۲، ۳۳۰، ۴۶۵، ۴۹۹، ۵۰۱، ۵۰۲، ۵۰۳، ۵۰۴، ۵۰۵، ۵۰۶،

۵۰۷، ۵۱۳، ۵۲۴، ۵۲۶، ۵۲۷، ۵۳۶، ۵۳۷، ۵۳۸، ۵۴۰، ۵۴۱، ۵۴۲، ۵۴۴، ۵۴۶،
 ۵۴۷، ۵۴۹، ۵۵۱، ۵۵۲، ۵۵۳، ۵۵۴، ۵۵۵، ۵۵۶، ۵۵۷، ۵۵۹، ۵۶۱، ۵۶۶، ۵۶۷،
 ۵۶۹، ۵۷۰، ۵۷۱، ۵۷۲، ۵۷۳، ۵۷۴، ۵۷۵، ۵۷۶، ۵۷۹، ۵۸۴، ۵۹۲، ۵۹۳، ۵۹۷،
 ۵۹۸، ۶۰۰، ۶۰۱، ۶۰۲، ۶۰۳، ۶۰۵، ۶۰۶، ۶۰۷، ۶۰۸، ۶۰۹، ۶۱۰، ۶۱۲، ۶۱۴،
 ۶۱۶، ۶۲۰، ۶۲۳، ۶۲۴، ۶۲۵، ۶۲۶، ۶۲۷، ۶۲۸، ۶۳۰، ۶۳۲، ۶۳۳، ۶۳۴، ۶۳۵،
 ۶۳۶، ۶۳۷، ۶۳۸، ۶۴۱، ۶۴۴، ۶۴۵، ۶۴۶، ۶۵۱، ۶۵۲، ۶۵۳، ۶۵۴، ۶۵۷، ۶۵۸،
 ۶۵۹، ۶۶۱، ۶۶۲، ۶۶۵، ۶۶۶، ۶۶۸، ۶۷۲، ۶۷۴، ۶۷۵، ۶۷۸، ۶۸۱، ۶۸۲، ۶۸۶،
 ۶۸۷، ۶۸۸، ۶۸۹، ۶۹۲، ۶۹۳، ۶۹۴، ۶۹۵، ۶۹۶، ۶۹۷، ۶۹۹، ۷۰۱، ۷۰۲، ۷۰۳،
 ۷۰۴، ۷۰۸، ۷۰۹، ۷۱۰، ۷۱۳، ۷۱۵، ۷۱۶، ۷۱۷، ۷۲۴، ۷۲۶، ۷۳۱، ۷۳۳، ۷۳۶

۷۳۷، ۷۳۸، ۷۳۹

حزب دمکرات کردستان، ۱۸۱، ۲۳۹

حزب سوسیالیست، ۲۳۹

حزب فرزندان ایران، ۴۱

حزب مردم، ۴۱

حزب میهن، ۱۱۶، ۱۸۰، ۱۸۱، ۱۸۷، ۲۱۲، ۲۱۳، ۲۲۱، ۲۲۴، ۲۳۵، ۳۳۰، ۳۳۵،

۳۳۶، ۳۸۳، ۳۹۲

حزب نور، ۳۱۵

حزب وحدت ایران، ۴۱، ۱۸۱

حزب وطن، ۵۱

سازمان مقاومت ملی، ۱۱۶، ۱۱۷

سومکا، ۳

فدائیان اسلام، ۱۱۶، ۱۱۷

فرقه دمکرات آذربایجان، ۱۷۳، ۱۸۱، ۲۳۹، ۲۴۶، ۳۸۳، ۳۸۶، ۴۱۶، ۴۹۱، ۵۰۲،

۶۷۲

کانون مهندسين ایران، ۱۷۹

نهضت مقاومت ملی ایران، ۱۸۲

ایلات، اقوام و سلسله‌ها

آریایی، ۲۷

آل بویه، ۱۱۵

ایلات، ۶۰، ۶۱، ۶۳، ۸۷، ۵۲۰، ۶۰۶، ۶۲۴

ایلات طرحان، ۶۸۸

ایل حسنوند، ۶۸۷، ۶۸۸

ایل سگونند، ۲۳۵، ۶۸۸

ایل شاهسون، ۷۳۰، ۷۳۱

جمال‌زایی، ۶۲۳

چهارلنگ، ۵۵۷

راهویی، ۶۲۳

عشایر، ۳۴، ۳۶، ۵۷، ۶۰، ۶۱، ۶۳، ۵۲۰، ۵۶۹، ۵۷۰، ۶۰۲، ۶۰۳، ۶۰۴

کردهای شامات، ۲۷

ماد، ۲۷

جای‌ها

آبادان، ۲۷۱، ۶۰۷، ۶۰۸، ۶۱۳

آباده، ۹۴، ۶۲۹

آذربایجان، ۱۳، ۷۰، ۷۲، ۱۶۳، ۲۴۱، ۲۴۲، ۲۴۵، ۲۴۶، ۲۸۵، ۲۹۸، ۳۹۳، ۴۱۶

۴۲۷، ۴۵۷، ۴۷۰، ۴۷۷، ۴۹۱، ۵۰۲، ۵۰۴، ۵۰۵، ۵۸۳، ۵۸۵، ۵۸۷، ۶۶۱، ۶۸۴

۶۹۴، ۷۰۹، ۷۲۲

آستارا، ۶۷۱، ۶۷۲

آستانه، ۶۴۳، ۶۸۱

آسیا، ۲۷

آشتیان، ۷۲۱

آلبانی، ۲۸

آلمان، ۱۱۵، ۱۲۷، ۴۰۲

آمل، ۴۵۵، ۶۹۷، ۶۹۸، ۷۰۱

آوج، ۷۲۹

ابرقو، ۴۷، ۶۲۹

اراک، ۱۰۴، ۲۷۸، ۲۷۹، ۵۰۴، ۷۲۰، ۷۲۱، ۷۳۶

اسدآباد، ۱۰۶، ۱۰۷

اصفهان، ۱۸، ۱۹، ۲۰، ۴۷، ۷۳، ۷۴، ۷۵، ۱۳۷، ۱۴۰، ۲۴۶، ۳۳۲، ۴۷۷، ۴۸۱

۵۲۶، ۵۳۶، ۵۳۷، ۵۳۸، ۵۳۹، ۵۴۰، ۵۴۱، ۵۴۲، ۵۴۳، ۵۴۵، ۵۴۶، ۵۴۷، ۵۴۸

۵۴۹، ۵۵۰، ۵۵۱، ۵۵۶، ۵۵۷، ۵۵۹، ۵۶۰، ۵۶۱، ۵۶۶، ۵۶۷، ۵۶۸، ۶۳۰، ۶۳۷

۶۹۴

اقیانوس اطلس، ۶۶

الیگودرز، ۶۸۸، ۶۸۹

اندونزی، ۲۵۲

انگلستان، ۳، ۴، ۱۹، ۵۴، ۱۳۰، ۱۹۰، ۱۹۳، ۱۹۵، ۲۵۶، ۲۶۳

اهواز، ۸۹، ۹۰، ۹۱، ۲۳۵، ۲۳۶، ۲۶۰، ۶۰۱، ۶۰۴، ۶۰۵، ۶۰۶، ۶۰۷، ۶۰۸، ۶۰۹

۶۱۲

ایران، ۴، ۶، ۷، ۹، ۱۳، ۱۹، ۲۰، ۲۸، ۵۱، ۵۳، ۵۴، ۵۶، ۵۷، ۶۶، ۶۷، ۷۱، ۷۲، ۷۶

۷۷، ۷۸، ۸۱، ۸۲، ۱۰۸، ۱۱۵، ۱۲۰، ۱۲۱، ۱۲۲، ۱۲۳، ۱۲۴، ۱۲۵، ۱۲۶، ۱۲۷

۱۲۸، ۱۲۹، ۱۳۰، ۱۳۱، ۱۳۴، ۱۳۵، ۱۳۹، ۱۴۹، ۱۵۳، ۱۷۳، ۱۸۲، ۱۸۳، ۱۸۴

۱۸۶، ۱۸۷، ۱۸۸، ۱۸۹، ۱۹۰، ۱۹۱، ۱۹۲، ۱۹۳، ۱۹۴، ۱۹۵، ۱۹۶، ۱۹۷، ۱۹۸

۱۹۹، ۲۰۰، ۲۱۱، ۲۱۲، ۲۱۳، ۲۱۴، ۲۱۵، ۲۲۰، ۲۲۲، ۲۲۳، ۲۲۹، ۲۳۰، ۲۳۲

۲۳۹، ۲۴۰، ۲۴۱، ۲۴۲، ۲۴۵، ۲۴۸، ۲۵۰، ۲۵۱، ۲۵۲، ۲۵۳، ۲۵۴، ۲۵۵، ۲۵۶

۲۹۰، ۲۸۹، ۲۸۸، ۲۸۱، ۲۸۰، ۲۷۷، ۲۷۳، ۲۷۲، ۲۷۰، ۲۶۸، ۲۶۶، ۲۶۵، ۲۶۱
 ۳۹۲، ۳۷۱، ۳۶۱، ۳۵۲، ۳۴۸، ۳۴۳، ۳۰۴، ۳۰۳، ۲۹۹، ۲۹۸، ۲۹۴، ۲۹۲، ۲۹۱
 ۵۱۴، ۵۱۰، ۴۶۲، ۴۴۰، ۴۳۹، ۴۳۸، ۴۳۷، ۴۲۷، ۴۰۹، ۴۰۷، ۴۰۶، ۴۰۲، ۳۹۴
 ۵۷۲، ۵۴۴، ۵۴۳، ۵۴۱، ۵۴۰، ۵۳۶، ۵۳۳، ۵۳۲، ۵۲۰، ۵۱۹، ۵۱۸، ۵۱۷
 ۶۵۹، ۶۴۸، ۶۴۳، ۶۲۵، ۶۲۰، ۶۱۱، ۶۰۳، ۶۰۲، ۵۹۷، ۵۹۴، ۵۸۷، ۵۸۰، ۵۷۹
 ۶۸۷، ۶۸۵، ۶۸۴، ۶۷۹، ۶۷۸، ۶۷۵، ۶۷۱، ۶۶۹، ۶۶۸، ۶۶۵، ۶۶۲، ۶۶۱، ۶۶۰
 ۷۴۱، ۷۳۴، ۷۳۳، ۷۲۸، ۷۲۷، ۷۲۶، ۷۲۴، ۷۱۴، ۶۹۸، ۶۹۷، ۶۹۰

ایلام، ۵۷۱، ۵۶۹

بابل، ۴۵۵، ۶۹۸، ۶۹۹، ۷۰۰، ۷۰۱، ۷۰۲، ۷۰۹

بابلسر، ۷۰۲

بازهور، ۲۰۳، ۲۰۵، ۲۱۰، ۲۱۱

باطوم، ۱۳

باغ پاپازیان، ۸۴

بافت، ۶۵۳

بجنورد، ۲۱۱، ۲۱۲، ۲۱۳، ۵۸۶، ۵۸۷

بروجرد، ۱۶۳، ۴۷۳، ۶۸۹، ۶۹۰، ۶۹۱، ۶۹۲

بریتانیای کبیر، ۵۴، ۶۶، ۵۱۴

بلغارستان، ۲۸، ۲۶۴

بلوک زیراستاق، ۳۶۷

بم، ۶۵۳، ۶۵۴

بندر پهلوی، ۲۴۲، ۲۴۶، ۲۶۲، ۲۶۹، ۲۷۰، ۲۷۱، ۲۷۲، ۲۷۳، ۲۷۴، ۲۷۵، ۲۷۸

۳۹۰، ۶۷۳، ۶۷۴

بندر شاه، ۷۰۲، ۷۰۳، ۷۱۷

بندر شاهپور، ۶۱۰، ۶۱۱

بندر عباس، ۷۲۴

- بندرگز، ۷۰۳، ۷۰۴، ۷۱۷
 بوشهر، ۵۷۱، ۵۷۲
 بهبهان، ۲۰، ۹۲، ۶۰۶
 بهشهر، ۷۰۴، ۷۰۵
 بیجار، ۹۵، ۹۶، ۹۷، ۴۷۷، ۴۷۸، ۴۴۸، ۶۴۹
 بیرجند، ۵۸۷
 بیمارستان پانصد تختخوابی، ۱۷۲
 پاریس، ۱۳، ۱۸۱
 پایین ولایت، ۲۰۳، ۲۰۹
 پشتکوه، ۵۷۰، ۵۷۱
 پل سفید، ۱۰۳، ۷۰۶
 تاکستان، ۶۳۹
 تجریش، ۸۴
 تربت جام، ۲۰۹، ۵۸۷، ۵۸۸، ۵۸۹
 تربت حیدریه، ۵۸۹، ۵۹۰
 ترکیه، ۲۲۲، ۲۲۳
 تویرکان، ۲۳۸، ۲۸۲، ۷۲۹، ۷۳۰، ۷۳۶
 تهران، ۴، ۳۳، ۵۲، ۶۶، ۶۷، ۶۹، ۷۳، ۷۴، ۷۶، ۸۳، ۸۶، ۸۷، ۸۸، ۹۴، ۹۵، ۹۸،
 ۱۲۴، ۱۴۰، ۱۴۹، ۱۷۲، ۱۷۴، ۱۷۵، ۲۰۱، ۲۲۰، ۲۲۱، ۲۲۵، ۲۲۶، ۲۲۷، ۲۳۹،
 ۲۴۲، ۲۴۳، ۲۴۵، ۲۴۶، ۲۵۴، ۲۵۶، ۲۵۹، ۲۶۱، ۲۶۷، ۲۷۴، ۳۱۶، ۳۲۱، ۳۳۱،
 ۳۴۱، ۳۴۳، ۳۴۴، ۳۴۶، ۳۴۷، ۳۴۹، ۳۶۱، ۳۶۲، ۳۶۳، ۳۸۷، ۳۹۱، ۳۹۲، ۳۹۸،
 ۴۱۶، ۴۱۷، ۴۲۲، ۴۳۰، ۴۳۴، ۴۳۵، ۴۴۳، ۴۴۷، ۴۵۲، ۴۵۳، ۴۵۵، ۴۵۷، ۴۶۵،
 ۴۶۶، ۴۶۷، ۴۸۵، ۴۸۶، ۴۸۷، ۵۰۳، ۵۱۲، ۵۲۵، ۵۲۶، ۵۳۱، ۵۶۴، ۵۶۶، ۵۷۲،
 ۵۷۳، ۵۷۴، ۵۷۵، ۵۷۷، ۵۸۴، ۵۸۵، ۵۹۴، ۵۹۶، ۶۰۶، ۶۱۲، ۶۱۴، ۶۱۸، ۶۳۸،
 ۶۴۰، ۶۴۶، ۶۴۸، ۶۸۷، ۶۹۳، ۷۰۰، ۷۱۲، ۷۱۷، ۷۳۰، ۷۳۱، ۷۳۹

جزیره قشم، ۲۵۰

جنت آباد، ۲۰۹

جهرم، ۶۳۰

جیرفت، ۶۵۴، ۶۵۵

چالوس، ۴۱۵، ۴۱۷، ۴۱۹، ۴۲۲، ۴۲۴، ۴۲۶، ۴۲۷، ۴۲۸، ۴۳۰، ۴۳۳، ۴۳۶، ۴۳۷،

۴۳۹، ۴۴۱، ۴۴۲، ۴۴۴، ۴۴۵، ۴۴۶، ۴۴۷، ۴۴۹، ۴۵۰، ۴۵۱، ۴۵۲، ۴۵۳، ۴۵۴،

۴۵۵، ۴۵۶، ۴۵۷، ۴۵۸، ۴۵۹، ۴۶۰، ۴۶۱، ۴۶۲، ۴۶۴، ۴۶۵، ۴۶۶، ۴۶۹، ۴۷۰،

۷۰۵، ۷۰۶، ۷۰۷

چناران، ۲۰۳

حسن کیاده، ۶۸۱

خراسان، ۸۸، ۸۹، ۹۵، ۱۴۱، ۱۴۲، ۱۴۳، ۲۰۰، ۲۰۱، ۲۰۲، ۲۰۳، ۲۰۹، ۲۱۶،

۲۱۷، ۲۲۱، ۲۲۴، ۲۳۰، ۳۳۰، ۳۳۱، ۳۳۶، ۵۷۷، ۵۷۸، ۵۷۹، ۵۸۶، ۵۸۷، ۵۸۹،

۵۹۱، ۵۹۳، ۵۹۴، ۵۹۵

خرم آباد، ۱۰۲، ۳۳۶، ۴۲۵، ۶۸۶، ۶۸۷

خمین، ۷۲۲

خوانسار، ۵۴۹، ۵۵۰، ۵۶۶، ۵۶۷

خوزستان، ۸۹، ۹۰، ۹۱، ۱۲۹، ۱۹۱، ۱۹۵، ۲۳۴، ۲۳۶، ۲۶۰، ۵۹۶، ۶۰۱، ۶۰۲،

۶۰۳، ۶۰۴، ۶۰۵، ۶۰۶، ۶۰۷، ۶۰۸، ۶۱۰، ۶۱۱، ۶۱۲

خیابان اسلامبول، ۱۷۵

خیابان سعدی، ۵۵، ۶۷

خیابان شاه آباد تهران، ۵۳

خیابان شاهرضا، ۱۷۲، ۵۸۲

خیابان لاله زار، ۴

دارالخضراء، ۵۵

دامغان، ۶۱۵، ۶۱۶، ۶۱۷

- دانشگاه ژنو، ۱۸۱
 دانشگاه هاروارد، ۲۹۷
 دانمارک، ۲۲۲
 درگز، ۲۱۳، ۲۱۶، ۲۱۷، ۲۱۸، ۲۲۰، ۲۲۳، ۲۲۴، ۲۲۵، ۲۲۶، ۲۲۷، ۲۲۹، ۲۳۱،
 ۲۳۳، ۲۳۲
 درمیان، ۵۹۱
 دزفول، ۶۱۱، ۶۱۲
 دماوند، ۵۷۳، ۵۷۴
 دوزاب، ۲۰۳
 دیلمان، ۶۸۱
 رادکان، ۲۰۸
 رامسر، ۴۴۳، ۴۵۳، ۷۰۷، ۷۰۸
 رانکوه، ۴۲۰، ۴۲۱
 رزن، ۷۳۰
 رشت، ۲۳۹، ۲۴۰، ۲۴۲، ۲۴۳، ۲۴۴، ۲۴۵، ۲۴۶، ۲۴۸، ۲۵۰، ۲۵۱، ۲۵۴، ۲۵۶،
 ۲۵۷، ۲۵۸، ۲۶۲، ۲۶۵، ۲۶۶، ۲۶۷، ۲۶۹، ۲۷۰، ۲۷۶، ۳۷۷، ۳۷۸، ۳۸۴، ۳۸۵،
 ۳۸۶، ۳۸۷، ۳۸۸، ۳۸۹، ۳۹۰، ۳۹۲، ۳۹۳، ۳۹۵، ۳۹۶، ۴۰۰، ۴۰۱، ۴۰۲، ۴۱۹،
 ۴۲۱، ۴۲۲، ۴۲۹، ۶۶۶، ۶۷۱، ۶۷۳، ۶۷۴، ۶۷۵، ۶۷۶، ۶۷۷، ۶۷۸، ۶۸۵، ۶۸۶
 رفسنجان، ۶۵۵
 رودبار، ۳۹۵، ۳۹۷، ۴۰۱، ۴۰۲، ۶۵۵، ۶۷۵
 رودسر، ۳۹۴، ۴۲۰، ۴۲۱، ۶۶۶، ۶۷۶، ۶۷۷، ۶۷۸، ۶۸۱، ۶۸۳، ۶۸۶
 روم، ۲۷
 زابل، ۶۲۳
 زاهدان، ۱۴۴، ۱۴۵، ۶۲۲، ۶۲۳
 زنجان، ۲۴۵، ۲۵۹، ۳۱۱، ۶۱۳، ۶۱۴، ۶۳۳

- زیرآب، ۱۰۳، ۷۰۸
 ساری، ۴۴۷، ۴۵۰، ۴۵۵، ۴۹۲، ۴۹۳، ۴۹۴، ۴۹۵، ۴۹۶، ۷۰۵
 ساوجبلاغ، ۶۴۰
 ساوه، ۱۰۴، ۱۰۵، ۷۲۲، ۷۲۳
 سبزوار، ۱۱۶، ۱۴۱، ۱۴۲، ۱۴۳، ۲۱۴، ۲۳۲، ۲۳۳، ۵۹۱، ۵۹۲، ۵۹۳
 سده، ۵۴۵، ۵۵۰، ۵۵۱
 سنقر، ۳۷، ۴۷۷، ۴۴۷، ۶۵۰، ۶۵۱
 سمنان، ۱۵۵، ۲۷۱، ۶۱۴، ۶۱۵، ۶۱۷، ۶۱۸، ۶۲۲
 سمیرم، ۵۵۱، ۵۵۲، ۵۵۳، ۵۵۴
 سنقر، ۶۶۱، ۶۶۲
 سنگسر، ۱۵۵، ۶۱۷، ۶۱۸
 سندیج، ۹۶، ۳۳۲، ۳۳۳، ۳۳۴، ۴۷۷، ۶۴۵، ۶۴۶، ۶۴۷، ۶۵۱
 سوریه، ۲۷
 سویس، ۶۶، ۸۲، ۲۲۲
 سیاهکل، ۳۹۷، ۳۹۸، ۶۸۱
 شاندرمن، ۶۷۹
 شاه‌آباد، ۶۶۲
 شاهرود، ۱۵۳، ۱۵۴، ۱۵۵، ۳۶۷، ۶۱۸، ۶۱۹، ۶۲۰، ۶۲۱
 شاهی، ۴۵۳، ۴۵۵، ۴۹۵، ۷۰۵، ۷۰۹
 شوروی، ۱۹، ۵۴، ۶۶، ۷۱، ۱۰۳، ۱۱۵، ۱۹۰، ۱۹۳، ۱۹۴، ۱۹۵، ۱۹۸، ۲۲۴، ۲۴۳
 ۲۴۹، ۲۵۰، ۲۵۴، ۲۶۲، ۲۶۳، ۲۶۴، ۲۶۵، ۳۱۱، ۳۲۱، ۴۱۵، ۴۳۸، ۵۰۵، ۵۱۴
 ۷۱۹
 شهرری، ۸۳، ۵۷۴، ۵۷۵
 شهرضا، ۵۴۵، ۵۵۱، ۵۵۲، ۵۵۳، ۵۵۴، ۵۵۵، ۵۵۶
 شهریار، ۵۷۵، ۵۷۶، ۶۶۳

- شهرسوار، ۴۱۷، ۴۱۸، ۴۱۹، ۴۲۲، ۴۲۳، ۴۲۴، ۴۲۵، ۴۲۹، ۴۳۰، ۴۳۱، ۴۳۲، ۴۳۳، ۴۳۴، ۴۴۳، ۴۴۶، ۴۴۷، ۴۴۸، ۴۴۹، ۴۵۴، ۴۶۴، ۴۶۵، ۷۰۸، ۷۱۰، ۷۱۱
- شیراز، ۴۳، ۴۴، ۷۵، ۹۲، ۹۳، ۹۴، ۱۶۷، ۱۶۸، ۲۶۹، ۳۱۵، ۳۱۶، ۴۰۶، ۵۹۲
- ۶۲۴، ۶۲۵، ۶۲۶، ۶۲۷، ۶۲۸، ۶۲۹، ۶۳۰
- شیرگاه، ۱۰۳
- صومعه سرا، ۶۷۸
- طاق بستان، ۹۹
- طالقان، ۳۲۱
- طبس، ۵۹۱، ۵۹۳، ۵۹۴
- طبیات، ۲۰۸، ۵۹۴
- عباس آباد، ۴۲۳، ۴۲۴، ۶۲۱، ۶۲۲
- عثمانی، ۲۸
- فارس، ۹۲، ۹۴، ۱۶۷، ۲۹۸، ۴۸۱، ۶۲۴، ۶۲۵، ۶۲۶، ۶۲۷، ۶۲۸، ۶۲۹، ۶۳۰
- ۶۳۱، ۶۸۴
- فرانسه، ۱۲۷، ۲۴۸، ۲۴۹، ۲۵۶، ۲۶۱، ۳۳۰
- فردوس، ۵۹۴
- فروند، ۶۲۱
- فریدن، ۵۴۵، ۵۵۰، ۵۵۶، ۵۵۷، ۵۵۸، ۵۵۹، ۵۶۰
- فریدون کنار، ۷۱۱، ۷۱۲
- فریمان، ۲۰۸، ۲۰۹
- فسا، ۳۱۷
- فومن، ۳۷۷، ۳۷۸، ۳۷۹، ۳۹۶، ۳۹۹، ۶۷۹
- فیروزکوه، ۷۱۲
- قارص، ۲۷
- قزوین، ۳۱۱، ۶۳۱، ۶۳۲، ۶۳۳، ۶۳۴، ۶۳۵، ۶۳۶، ۶۳۷، ۶۳۸، ۶۳۹، ۶۴۰

قصر شیرین، ۶۶۳

قم، ۸۶، ۵۶۱، ۶۴۰، ۶۴۱، ۶۴۲، ۶۴۳، ۶۴۴، ۶۴۵

قوچان، ۱۴۲، ۱۴۳، ۲۱۸، ۲۱۹، ۲۲۰، ۲۲۴، ۲۲۸، ۲۳۱، ۲۳۳، ۴۹۷، ۵۹۵

کاشان، ۷۴، ۷۵، ۷۶، ۷۷، ۸۲، ۸۳، ۳۶۱، ۵۶۱، ۵۶۲، ۵۶۳، ۵۶۴، ۵۶۵

کامیاران، ۶۵۱

کجور، ۴۲۷، ۴۳۷، ۴۵۴، ۷۰۱، ۷۰۷

کردستان، ۲۵، ۲۷، ۲۸، ۲۹، ۹۵، ۲۹۸، ۳۳۲، ۳۳۳، ۳۳۴، ۴۷۷، ۴۷۸، ۴۴۵، ۴۴۶

۶۴۸، ۶۴۹، ۶۵۰، ۶۵۱

کرمان، ۲۱، ۲۴۲، ۲۶۰، ۲۷۱، ۳۰۳، ۳۰۵، ۳۰۷، ۶۵۱، ۶۵۲، ۶۵۳، ۶۵۴، ۶۵۵

۶۵۶، ۶۵۷

کرمانشاه، ۹۷، ۹۹، ۱۰۰، ۲۳۷، ۳۳۵، ۵۷۰، ۵۷۱، ۶۵۱، ۶۵۷، ۶۵۸، ۶۵۹، ۶۶۱

۶۶۵

کرمانشاهان، ۹۷، ۹۸، ۹۹، ۲۳۸، ۵۶۹، ۶۴۶، ۶۵۷، ۶۵۹، ۶۶۳، ۶۶۴

کرد، ۱۰۱

کرد غرب، ۱۰۱، ۶۶۳، ۶۶۴، ۶۶۵

کلاچای، ۶۸۱

کلاردشت، ۴۱۵، ۴۳۳، ۴۳۷، ۴۴۴، ۴۴۵، ۴۴۶، ۴۴۸، ۴۴۹، ۴۵۰، ۴۵۲، ۴۵۴

۴۵۹، ۴۶۲، ۴۶۴، ۴۶۵

کلارستاق، ۳۸۳، ۴۱۵، ۴۲۶، ۴۲۷، ۴۳۰، ۴۳۷، ۴۴۲، ۴۴۵، ۴۴۶، ۴۵۴، ۴۵۵

۴۵۶، ۴۵۸، ۴۵۹، ۴۶۰، ۴۶۲، ۴۶۳، ۴۶۵، ۴۶۷، ۴۶۹

کلوپ سعدی، ۵۵

کنگاور، ۲۳۷، ۲۳۸، ۶۵۹، ۶۶۵، ۶۶۶

کوچه مهران، ۱۷۵

گراند هتل، ۴۳

گرگان، ۲۷۶، ۲۷۷، ۲۷۸، ۶۲۱، ۷۰۳، ۷۱۳، ۷۱۴، ۷۱۵، ۷۱۶، ۷۱۷، ۷۱۸، ۷۱۹

گرمسار، ۶۲۲

گلپایگان، ۵۶۶، ۵۶۷

گل مکان، ۲۰۸

گلندرود، ۷۰۷

گمیشان، ۷۱۷

گناباد، ۵۹۵

گنبد کاووس، ۷۱۸

گیلان، ۲۳۹، ۲۴۰، ۲۴۱، ۲۴۴، ۲۴۷، ۲۴۸، ۲۴۹، ۲۵۰، ۲۵۱، ۲۵۲، ۲۵۳، ۲۵۵،

۲۵۶، ۲۵۷، ۲۵۸، ۲۵۹، ۲۶۰، ۲۶۱، ۲۶۲، ۲۶۴، ۲۶۶، ۲۶۸، ۲۶۹، ۲۷۱، ۲۷۲،

۲۷۴، ۲۷۷، ۳۷۸، ۳۸۳، ۳۸۴، ۳۸۵، ۳۸۶، ۳۸۷، ۳۸۹، ۳۹۱، ۳۹۲، ۳۹۴، ۳۹۶،

۳۹۹، ۴۰۳، ۴۰۷، ۴۰۸، ۴۰۹، ۴۲۰، ۴۲۲، ۴۲۷، ۴۳۸، ۴۵۷، ۴۵۹، ۴۶۶، ۴۶۷،

۴۶۸، ۴۷۰، ۴۷۲، ۴۷۵، ۴۷۹، ۴۸۱

لاهیجان، ۲۴۶، ۴۲۲، ۴۷۷، ۴۸۰، ۴۸۱، ۴۸۲، ۴۸۳، ۴۸۶

لرستان، ۲۸، ۱۰۲، ۳۳۵، ۳۳۶، ۴۸۶، ۴۸۷، ۴۸۸، ۴۸۹

لنجان، ۵۵۱، ۵۵۲، ۵۵۳، ۵۵۴، ۵۵۵

لنگرود، ۳۸۵، ۴۰۳، ۴۲۰، ۴۲۱، ۴۲۲، ۴۸۱، ۴۸۳، ۴۸۴، ۴۸۵، ۴۸۶

لهستان، ۱۱۹، ۲۶۳

لیبی، ۲۸

مازندران، ۱۰۳، ۳۹۴، ۴۲۷، ۴۳۴، ۴۳۸، ۴۴۰، ۴۴۱، ۴۵۰، ۴۵۱، ۴۵۲، ۴۵۳،

۴۵۷، ۴۵۸، ۴۵۹، ۴۶۰، ۴۶۱، ۴۶۶، ۴۶۷، ۴۷۰، ۴۷۷، ۴۹۲، ۴۹۵، ۴۹۶، ۴۹۷،

۴۹۹، ۷۰۱، ۷۰۹، ۷۱۱، ۷۱۲، ۷۱۸

ماسال، ۶۷۹

ماسوله، ۳۹۶، ۳۹۹

ماهان، ۶۵۶، ۶۵۷

محلات، ۷۲۲، ۷۲۳

- مرزن آباد، ۴۳۳، ۴۴۷
 مرودشت، ۶۳۱
 مسجد سلیمان، ۶۱۲، ۶۱۳
 مشهد، ۸۸، ۸۹، ۱۱۵، ۲۰۰، ۲۰۱، ۲۰۲، ۲۰۴، ۲۰۵، ۲۰۶، ۲۰۹، ۲۱۰، ۲۱۱،
 ۲۱۴، ۲۱۵، ۲۱۹، ۲۲۰، ۲۲۱، ۲۲۴، ۲۲۶، ۲۲۹، ۲۳۰، ۲۳۳، ۲۳۴، ۳۳۱، ۳۳۲،
 ۴۹۷، ۵۷۷، ۵۷۸، ۵۷۹، ۵۸۰، ۵۸۳، ۵۸۴، ۵۸۵، ۵۸۶، ۵۸۸، ۵۸۹، ۵۹۴
 مصر، ۲۴۶، ۲۶۳، ۲۶۵
 معدن چشمه گل، ۵۸۸
 مکران، ۱۴۴
 ملایر، ۱۰۵، ۱۰۶، ۲۳۸، ۲۴۲، ۲۸۰، ۲۸۱، ۲۸۲، ۷۳۰، ۷۳۱، ۷۳۲، ۷۳۳، ۷۳۴،
 ۷۳۵، ۷۳۶
 ممالک متحده آمریکا، ۱۹۰، ۵۱۴
 منجیل، ۳۹۷، ۴۰۱
 مهاباد، ۲۵، ۳۳، ۳۴، ۳۵، ۳۶، ۳۷، ۲۳۹، ۴۷۸
 میانج، ۲۵۹
 میان ولایت، ۲۰۹
 میانه، ۴۹۱، ۴۹۲، ۴۹۳، ۴۹۴
 میدان بهارستان، ۴، ۵۳
 میدان مخبرالدوله، ۵۵
 میمه، ۸۳
 نجف آباد، ۵۶۷، ۵۶۸، ۵۶۹
 نراق، ۵۶۵، ۵۶۶
 نوشهر، ۴۱۸، ۴۲۸، ۴۳۳، ۴۳۴، ۴۳۸، ۴۴۲، ۴۴۷، ۴۴۹، ۴۵۰، ۴۵۴، ۴۵۶، ۴۶۰،
 ۴۶۱، ۴۶۳، ۴۶۵، ۴۶۷، ۴۷۰، ۷۱۹، ۷۲۰
 نهاوند، ۱۰۶، ۲۳۸، ۷۳۵

نیشابور، ۵۹۵، ۵۹۶، ۵۹۷، ۵۹۸، ۵۹۹، ۶۰۰، ۶۰۱

ورامین، ۵۷۷

هلند، ۲۲۲

همدان، ۹۷، ۱۰۵، ۲۸۰، ۷۲۴، ۷۲۵، ۷۲۶، ۷۲۹

هندوستان، ۲۵۲

یزد، ۴۷، ۵۵، ۱۰۷، ۱۰۸، ۱۰۹، ۱۱۰، ۱۱۱، ۱۱۲، ۳۲۵، ۳۲۶، ۴۸۱، ۶۲۹، ۷۳۶،

۷۳۷، ۷۳۸، ۷۳۹، ۷۴۰

یئگی امام، ۶۳۹، ۶۴۰

یوگوسلاوی، ۲۸

نشریات

اراده فارس، ۹۳

روزنامه آئین اسلام، ۲۲۱

روزنامه آتش، ۸۶، ۶۰۶، ۷۱۴، ۷۳۲

روزنامه آزاد، ۱۱۵

روزنامه آزادی، ۲۰۴

روزنامه آفتاب شرق، ۲۰۴، ۲۲۱، ۵۸۳، ۵۸۴، ۵۸۵، ۵۸۹

روزنامه آهن نو، ۱۷۱، ۱۷۲، ۱۷۶

روزنامه آینده ایران، ۴۵۳

روزنامه اخبار ایران، ۱۸۳، ۲۴۳

روزنامه استخر، ۱۶۸

روزنامه اطلاعات، ۸۶، ۱۷۳، ۲۳۴، ۴۶۴، ۴۸۱، ۵۰۲، ۵۵۰، ۵۶۸، ۵۹۰، ۶۰۶،

۶۱۱، ۶۲۳، ۶۳۰، ۶۷۷، ۷۰۰، ۷۱۴، ۷۳۲

روزنامه ایران، ۸۶، ۳۳۶، ۴۸۱، ۵۹۰، ۶۳۰، ۷۱۴

روزنامه ایران آزاد، ۳۷۱

- روزنامه ایران ما، ۲۳۴، ۲۳۶، ۲۳۹، ۳۳۰، ۳۳۲، ۳۹۱، ۳۹۳، ۴۳۰
- روزنامه باستان، ۱۸۳، ۲۱۵، ۲۵۳
- روزنامه بهار، ۳۲۹
- روزنامه بهرام، ۶۶۱، ۶۶۵، ۷۰۰، ۷۳۲، ۷۳۹
- روزنامه بهمن، ۱۱۶
- روزنامه پرورش، ۲۲۱، ۳۸۴، ۳۹۴، ۳۹۵، ۴۰۲
- روزنامه پولاد، ۲۲۱
- روزنامه پیروزی، ۲۱
- روزنامه ترقی، ۲۳۴، ۵۹۰
- روزنامه توفیق، ۲۳۴، ۵۶۸
- روزنامه تهران امروز، ۲۲۵
- روزنامه جبهه، ۱۸۳، ۱۸۶
- روزنامه جوانان، ۱۱۸، ۱۱۹
- روزنامه درفش، ۱۸۶
- روزنامه دمکرات ایران، ۴۶۲، ۴۶۵، ۵۰۶
- روزنامه دیلم، ۲۷۱، ۲۷۲، ۲۷۳، ۲۷۴
- روزنامه راه نجات، ۵۶۸
- روزنامه رستاخیز، ۱۸۶
- روزنامه رعد امروز، ۵۵، ۱۰۷
- روزنامه رهبر، ۲۳۶، ۲۷۰، ۲۷۴، ۳۹۱، ۴۳۰، ۴۴۴
- روزنامه سپنتا، ۵۶۸
- روزنامه ستاره، ۱۰۷، ۱۴۰، ۵۲۸، ۶۰۶، ۶۳۰، ۷۰۰
- روزنامه سرگذشت، ۵۵
- روزنامه شاهرود مبارز، ۱۵۳
- روزنامه شفق، ۱۸۳، ۱۸۶

- روزنامه صدای اصفهان، ۵۶۸
 روزنامه صدای مردم، ۴۱
 روزنامه طوس، ۲۰۲
 روزنامه طوفان شرق، ۲۳۴، ۵۹۰
 روزنامه ظفر، ۲۳۶، ۲۷۰، ۲۷۴، ۳۹۱، ۴۳۰
 روزنامه عرفان، ۱۳۷، ۱۴۰، ۵۶۸
 روزنامه فرمان، ۲۱، ۴۳۰، ۷۱۴
 روزنامه قلندر، ۴
 روزنامه قیام ایران، ۲۲۱، ۲۲۵، ۲۳۴، ۲۶۷
 روزنامه کاروان، ۵۵
 روزنامه کشور، ۵۵
 روزنامه کوشش، ۸۶، ۳۷۱، ۴۸۱
 روزنامه کیوان، ۵۶۸
 روزنامه کیهان، ۸۶، ۳۸۴، ۳۹۱، ۴۶۴، ۵۶۸، ۵۹۰، ۶۰۶، ۶۳۰، ۶۷۱، ۶۷۷، ۷۱۴،
 ۷۱۵، ۷۳۲
 روزنامه گیله مرد، ۲۴۲، ۶۷۷، ۶۸۵
 روزنامه مبارز، ۲۲۱
 روزنامه ملی دمکرات، ۵۵۶
 روزنامه مهر ایران، ۸۶
 روزنامه نبرد، ۳۳۰
 روزنامه نبرد امروز، ۱۸۳، ۱۸۶
 روزنامه نجات ایران، ۳۹۱، ۴۳۰، ۴۴۴
 روزنامه ندای آسمانی، ۵۶
 روزنامه ندای خراسان، ۲۲۱
 روزنامه نسیم شمال، ۲۳۴

- روزنامه نسیم صبا، ۵۵
 روزنامه نقش جهان، ۵۶۸
 روزنامه هراز، ۴۶۴
 روزنامه هور، ۵۵
 روزنامه یزدان، ۲۹۹
 شهریار، ۸۶
 قرآن مجید، ۲۷۲، ۲۷۳، ۴۷۴، ۷۲۶
 مجله شیپور ستم دیدگان ایران، ۴۸۵، ۴۸۶
 مطبوعات ایران، ۲۸۵
 نجات ایران، ۴۵۶، ۴۶۳
 نشریه البرز، ۳۸۴
 نشریه پراودا، ۸۹
 نشریه پرچم جوانان، ۵۰۶
 نشریه پیک تهران، ۵۰۶
 نشریه فروغ، ۳۸۴، ۳۹۱
 هفته‌نامه آهنگر، ۵۶۸
 هفته‌نامه اراده فارس، ۹۳
 هفته‌نامه امید، ۸۶، ۲۴۶
 هفته‌نامه پرخاش، ۵۶۸
 هفته‌نامه پیکار روز، ۷۳۲
 هفته‌نامه تهران مصور، ۸۶، ۵۹۰، ۷۱۴
 هفته‌نامه حقایق و دقائق، ۱۵۴
 هفته‌نامه داریا، ۱۷، ۱۸، ۱۹، ۳۳۰، ۳۹۱، ۶۸۴
 هفته‌نامه دیپلمات، ۵۰۶
 هفته‌نامه فریاد، ۲۸۵

هفته‌نامه مرد امروز، ۸۶، ۲۳۴، ۲۷۹، ۷۱۴، ۷۳۲

هفته‌نامه نبرد امروز دانشگاه، ۱۸۳

هفته‌نامه وجدان، ۸۶

موسسات

ارتش، ۸، ۲۵، ۳۴، ۳۵، ۳۶، ۶۵، ۷۱، ۷۳، ۱۳۶، ۱۷۳، ۱۹۵، ۲۱۶، ۲۱۷، ۲۳۷،
۲۶۶، ۲۷۰، ۳۱۲، ۳۳۴، ۳۹۲، ۴۱۵، ۴۱۶، ۴۵۷، ۴۶۴، ۴۶۵، ۴۶۶، ۴۶۷، ۴۷۷،
۴۸۵، ۴۸۶، ۵۰۵، ۵۲۰، ۵۷۹، ۵۸۳، ۵۸۵، ۶۰۵، ۶۲۱، ۶۵۰، ۶۶۱، ۶۶۲، ۶۶۹،
۶۸۸، ۷۱۶، ۷۲۲

بانک کشاورزی، ۶۱، ۲۶۶، ۴۵۴، ۵۱۵، ۵۱۶، ۵۱۷، ۶۷۲

دادگستری، ۵۷، ۶۰، ۶۸، ۷۵، ۷۶، ۷۸، ۱۲۹، ۱۸۱، ۲۰۲، ۲۱۸، ۲۲۱، ۲۲۵، ۲۴۴،
۲۵۶، ۲۶۳، ۲۶۷، ۳۲۹، ۳۷۲، ۳۷۷، ۴۳۲، ۴۳۵، ۴۴۱، ۴۴۳، ۴۵۴، ۴۵۶، ۴۶۵،
۴۶۶، ۴۶۷، ۴۸۵، ۴۸۶، ۴۸۷، ۴۹۳، ۴۹۷، ۵۱۸، ۵۴۵، ۵۵۱، ۵۶۱، ۵۸۴، ۵۹۶،
۶۱۹، ۶۲۹، ۶۵۵، ۶۵۷، ۶۸۹، ۷۰۵، ۷۰۸، ۷۳۲

دبیرستان نظام تهران، ۳۳

دربار، ۳، ۱۱۶، ۱۷۱، ۳۹۲، ۵۰۱، ۵۰۲، ۵۰۵

ژاندارمری، ۴۷، ۶۵، ۱۰۰، ۱۱۲، ۱۲۹، ۱۹۵، ۲۳۷، ۲۵۰، ۲۵۹، ۳۲۱، ۳۲۵، ۳۷۷،
۳۷۸، ۳۷۹، ۳۸۹، ۳۹۶، ۳۹۸، ۳۹۹، ۴۱۸، ۴۲۱، ۴۲۳، ۴۲۵، ۴۲۸، ۴۲۹، ۴۳۰،
۴۳۱، ۴۳۲، ۴۳۶، ۴۳۷، ۴۴۰، ۴۴۱، ۴۴۲، ۴۴۳، ۴۴۴، ۴۴۵، ۴۵۶، ۴۶۴، ۴۶۵،
۴۶۶، ۴۷۰، ۵۷۹، ۶۰۰، ۶۰۹، ۶۱۷، ۶۱۸، ۶۴۵، ۶۹۴

سازمان ملل متفق، ۲۵۳، ۲۶۳، ۲۶۴، ۲۶۵

شرکت شیلات، ۱۹۱

شرکت فرش ایران، ۱۱۷، ۵۶۳، ۵۶۴

شرکت نفت ایران و شوروی، ۱۹۱، ۱۹۲، ۱۹۸

شرکت نفت جنوب، ۵۴، ۱۲۹، ۱۳۰، ۱۳۱، ۱۳۵، ۱۹۰، ۱۹۱، ۱۹۲، ۱۹۶، ۱۹۷

شهربانی، ۴، ۱۳، ۱۹، ۲۰، ۳۵، ۳۶، ۴۳، ۴۴، ۵۷، ۶۵، ۶۷، ۶۸، ۶۹، ۷۴، ۷۵، ۸۴،
 ۸۵، ۸۸، ۸۹، ۹۰، ۹۱، ۹۳، ۹۴، ۹۵، ۹۶، ۹۷، ۹۸، ۹۹، ۱۰۰، ۱۰۱، ۱۰۲، ۱۰۳،
 ۱۰۴، ۱۰۶، ۱۰۷، ۱۰۹، ۱۱۰، ۱۱۱، ۱۱۲، ۱۱۶، ۱۲۹، ۱۳۶، ۱۴۰، ۱۴۱، ۱۴۲،
 ۱۴۳، ۱۴۴، ۱۵۵، ۱۵۶، ۱۶۷، ۱۷۳، ۱۷۴، ۱۷۵، ۱۸۴، ۲۰۱، ۲۰۲، ۲۱۰، ۲۱۲،
 ۲۱۵، ۲۱۶، ۲۱۷، ۲۱۸، ۲۱۹، ۲۲۱، ۲۲۲، ۲۲۵، ۲۲۶، ۲۲۷، ۲۳۰، ۲۳۱، ۲۳۲،
 ۲۳۳، ۲۳۴، ۲۳۵، ۲۳۷، ۲۳۸، ۲۴۰، ۲۴۲، ۲۴۳، ۲۴۴، ۲۴۵، ۲۴۶، ۲۴۷، ۲۴۸،
 ۲۴۹، ۲۵۰، ۲۵۱، ۲۵۲، ۲۵۳، ۲۵۴، ۲۵۵، ۲۵۶، ۲۵۷، ۲۵۸، ۲۵۹، ۲۶۰، ۲۶۱،
 ۲۶۲، ۲۶۳، ۲۶۴، ۲۶۵، ۲۶۶، ۲۶۷، ۲۶۸، ۲۶۹، ۲۷۰، ۲۷۵، ۲۷۸، ۲۷۹، ۳۰۵،
 ۳۰۷، ۳۱۱، ۳۱۲، ۳۱۵، ۳۱۶، ۳۲۵، ۳۲۶، ۳۳۰، ۳۳۱، ۳۳۲، ۳۵۷، ۳۷۱، ۳۷۸،
 ۳۷۹، ۳۸۵، ۳۸۷، ۳۸۸، ۳۸۹، ۳۹۰، ۳۹۱، ۳۹۳، ۳۹۴، ۳۹۵، ۳۹۷، ۴۰۰، ۴۰۱،
 ۴۰۲، ۴۰۳، ۴۱۹، ۴۲۰، ۴۲۱، ۴۲۲، ۴۲۳، ۴۲۴، ۴۲۵، ۴۲۶، ۴۲۸، ۴۲۹، ۴۳۰،
 ۴۵۰، ۴۶۲، ۴۶۵، ۴۷۷، ۴۷۸، ۴۹۷، ۵۲۰، ۵۲۱، ۵۲۲، ۵۲۳، ۵۴۶، ۵۶۱، ۵۶۲،
 ۵۶۹، ۵۷۰، ۵۷۱، ۵۷۹، ۵۸۲، ۵۸۴، ۵۸۵، ۵۸۷، ۵۹۲، ۶۰۰، ۶۰۴، ۶۰۵، ۶۰۸،
 ۶۰۹، ۶۱۰، ۶۱۲، ۶۱۳، ۶۱۴، ۶۱۵، ۶۱۶، ۶۱۹، ۶۲۰، ۶۲۳، ۶۲۸، ۶۲۹، ۶۳۱،
 ۶۳۲، ۶۳۳، ۶۳۹، ۶۴۰، ۶۴۱، ۶۴۲، ۶۴۳، ۶۴۶، ۶۴۹، ۶۵۰، ۶۵۱، ۶۵۷، ۶۵۸،
 ۶۵۹، ۶۶۳، ۶۶۴، ۶۶۵، ۶۶۶، ۶۶۷، ۶۶۸، ۶۷۳، ۶۷۵، ۶۷۶، ۶۸۴، ۶۸۵، ۶۸۶،
 ۶۸۷، ۶۹۴، ۶۹۵، ۶۹۶، ۶۹۷، ۶۹۹، ۷۰۶، ۷۱۲، ۷۱۳، ۷۱۴، ۷۱۵، ۷۱۸، ۷۲۰،
 ۷۲۲، ۷۲۳، ۷۲۴، ۷۲۵، ۷۳۰، ۷۳۱، ۷۳۲، ۷۳۵، ۷۳۶، ۷۳۷، ۷۳۸، ۷۴۰

فورین افسیس، ۵۴

مجلس مؤسسان، ۱۷، ۱۸، ۲۰۲

وزارت اقتصاد، ۱۲۹

وزارت امور خاورمیانه، ۵۴

وزارت دارائی، ۱۲۹

ویکتوری هاوس، ۵۴

نام‌ها

- آبراهامیان - یرواند، ۵۲، ۱۷۹، ۱۸۳
 آثاری زاده - محمدعلی، ۱۰۹
 آذرخشی - رضا، ۱۸، ۳۲۹
 آرامش - احمد، ۵۰۲، ۵۰۳، ۵۰۶، ۵۲۳، ۵۶۳
 آریانا - بهرام (ارتشبد)، ۳
 آزاد راد، ۷۲۵
 آزاد - عبدالقدیر، ۱۱۵، ۱۱۶، ۱۳۲
 آزرمی - منوچهر، ۱۶۳
 آشتیانی زاده - رضا، ۵۲۸
 آشتیانی - نورالدین، ۳۷۱، ۵۲۸
 آصف - عطاالله، ۶۸۶
 آصف - فرج‌الله، ۶۴۶
 آقابکف، ۱۱۵
 آلن - ژرژ، ۲۶۵
 آوانسیان - آرداشس، ۳۳۲
 آوری - پیتر، ۵۴
 ابریشمی - ابراهیم، ۲۱۹، ۲۲۷
 ابوعلی، ۲۸۷
 ابوقداره - عبدالحسین، ۵۶۹
 ابومسلم، ۲۸۸
 اتابکی - حیدرقلی، ۲۳۳
 احتشام، ۲۰۱
 احتشامی - امیر، ۶۶۵
 اخگری - رضا، ۱۵۳

- اخوان ثالث - مهدی، ۳۳۰
 اخوی - حسن، ۳
 اردشیر، ۲۸۸
 اردکانی - حسن، ۴۹۷
 اردلان - امان‌الله، ۴۴۲، ۵۰۵، ۵۳۵
 ارسنجانلی - حسن، ۱۷، ۲۹۷، ۳۳۰، ۵۰۲، ۵۲۸
 ارشدالممالک - سیدداود، ۴۹۱
 ارفع - حسن (سرلشکر)، ۳، ۴، ۴۱۶، ۴۸۵، ۴۹۲
 ارم - محمود (سرلشکر)، ۳
 ازمن - رضاقلی، ۱۰۶
 اسپهبدی، ۲۱۹
 استادان - عباس، ۱۳۷، ۳۲۵، ۷۳۷
 اسدی، ۲۰۵، ۲۰۹، ۲۲۶، ۴۲۹، ۶۸۳، ۷۱۲
 اسدی مقدم، ۲۰۱، ۲۰۲
 اسعد - منوچهر، ۷۴
 اسفندیاری (پاسیار)، ۹۹
 اسفندیاری - یمین، ۴۳۶
 اسکندری - ایرج، ۴۳۳، ۷۰۸
 اسماعیلی، ۳۶۷
 اشکوری، ۳۷۷، ۶۹۶
 اعتماد، ۱۵۳
 افتخار - ابراهیم، ۵۰۶، ۵۲۸
 افتخاری - یوسف، ۱۰۲، ۱۱۵
 افراشته - منصور، ۵۲۹
 افراشته - موجول، ۵۲۷

- افراشته - هاشم، ۵۰۶
افسطی (سرهنگ)، ۷۱۵
افصح المتکلمین، ۶۶۸
اقبال - حسین، ۳۸۴
اقبال - خسرو، ۳۲۹، ۳۳۰، ۳۳۴، ۵۰۲
اقبال - منوچهر، ۲۲۹، ۲۳۰، ۳۲۹
اکبر، ۳۹۱
الموتی - ضیاء، ۴۳۳، ۴۳۴
امامی، ۳۳۲
امداد - حسن، ۳۱۵
املشی - بهاء الدین، ۶۷۱
امیدوار - فتح الله، ۴۷
امیر احمدی - احمد (سپهد)، ۱۷۳، ۲۱۸، ۶۶۱
امیر تیمور کلالی - ابراهیم، ۲۰۹، ۲۱۰
امیر سلیمانی، ۸۷
امیر همایون، ۹۳
امین - تورج (پاسیار)، ۸۸
امین زاده (سرلشکر)، ۳
امینی - ابوالقاسم، ۱۸، ۵۰۲، ۵۲۸
امینی - علی، ۲۹۷، ۳۸۵، ۳۹۱، ۴۰۳، ۴۲۱، ۵۴۰، ۵۴۱، ۵۴۲، ۵۵۷
امینی - نصرت الله، ۴۳۵
انزلیچی، ۹۵، ۹۶، ۹۷، ۱۰۵
انصاری - سید ابوالحسن، ۱۵۳، ۱۵۴، ۱۵۵
انوری پور، ۶۲۷
ایلخانی - ولی الله، ۴۴۲، ۴۴۴، ۴۵۳

- بابائی - اسمعیل، ۲۱۹
 بابایی - آنه قلیچ، ۷۱۳
 باربد، ۲۸۷
 بازارگان - مهدی، ۱۷۹، ۱۸۲
 باستانی - عبدالرحیم، ۴۲۰، ۴۲۲
 بدرخانی - حسین، ۶۶۲
 برازنده - علی اکبر، ۳۶۳
 برزین - مسعود، ۲۸۵
 بروجردی - حجت الاسلام، ۶۴۰
 برومند، ۱۱۲
 بزرگمهر - اسفندیار، ۵۲۸
 بقایی کرمانی - مظفر، ۵۰۲، ۵۰۵، ۵۳۵
 بلوچ (سروان)، ۲۰۵، ۲۱۱
 بوذرجمهر حکیم، ۲۸۷
 بهار - شیخ احمد، ۳۲۹
 بهبهانی - آیت الله سید محمد، ۹۲
 بهبهانی - ابوالقاسم، ۶۰۶، ۶۰۷
 بهرامی، ۱۰۲، ۱۱۶
 بهرامی (سرهنگ)، ۶۸۸
 بهزاد، ۲۸۷
 بهزادی، ۲۷۱
 بهزادی - سالار، ۶۵۴
 بیانی - علی قلی، ۱۸۰
 بیرجندی - امیر، ۵۹۳، ۵۹۴، ۵۹۵
 پارسا، ۴۸۶

پاشاخان - حسین، ۳۰۶

پاشایی - محمد، ۲۱۹

پاکزاد، ۱۰۰، ۳۳۱، ۳۳۲

پرویزی - رسول، ۳۳۰

پژوه - محمد، ۴۰۰

پنبه‌ای - عباسعلی، ۴۹۱

پوراعتضاد - اسمعیل، ۸۸، ۴۹۷

پورسرتیپ - فتح‌الله، ۶۸۸

پوروالی - اسماعیل، ۳۳۰

بولادین (سرهنگ)، ۴۱۹، ۴۳۸، ۴۴۰

بهلوی - محمدرضا، ۲۵، ۲۸، ۷۱، ۱۰۹، ۱۱۶، ۱۲۸، ۱۵۵، ۱۷۵، ۲۱۵، ۲۵۶،

۲۵۹، ۲۶۳، ۲۷۰، ۲۹۸، ۳۱۵، ۳۹۷، ۴۳۷، ۴۵۹، ۵۴۷، ۵۵۶، ۵۶۶، ۵۸۶، ۶۰۶،

۶۰۸، ۶۱۰، ۶۲۰، ۶۲۷، ۶۴۴، ۶۶۹، ۶۷۲، ۶۹۲، ۶۹۶، ۶۹۸، ۷۱۶

پیرنهاد، ۷۰۵

پیرنیا - حسین، ۴۳۲، ۴۵۳، ۴۵۸، ۴۵۹، ۵۲۹، ۵۶۵

تاکی - حسن، ۵۵۱، ۵۵۶

تدین - محمدعلی، ۱۱۰

تفضلی - جهانگیر، ۱۷۴، ۳۲۹، ۳۳۰، ۳۳۶، ۳۹۳، ۵۰۲، ۵۸۷

تقوی - تقی، ۴۶۴

تقوی - جلال، ۵۵۶

تقی پور، ۲۲۵، ۲۲۸

تقی‌زاده - سیدحسن، ۱۲۸، ۲۲۱، ۲۲۸

توتونچی - حمید، ۲۴۷، ۲۴۹، ۲۵۳

توسلی، ۲۳۷

توکلی، ۹۸، ۴۴۳، ۴۴۴، ۶۸۲

- توکلی - عبدالحسین، ۹۸
 توللی - فریدون، ۳۳۰
 تیموری - محمدحسن، ۸۷
 ثابتی - مسعود، ۲۹۷
 ثقفی - علیرضا، ۵۲۸
 ثنایی - عبدالحسین، ۲۳۳
 جباری - کاظم، ۱۰۲
 جزایری - سید محمدحسن، ۱۰۲
 جزایری - شمس الدین، ۴۱، ۱۸۰، ۱۸۱
 جعفری - حسن، ۴۷۷، ۴۷۸
 جعفری - عبداللہ، ۶۴۶
 جفرودی، ۴۰۰، ۴۰۲، ۴۰۳، ۶۷۴
 جلالی - علی، ۳۵۷
 جلیلی - سید جلیل، ۱۱۰
 جم پور - رحیم، ۲۷۵
 جم نژاد - محمد، ۲۷۱
 جنابزادہ، ۶۲۹
 جوادزادہ، ۴۳۵، ۵۴۰، ۵۵۰، ۵۵۷، ۵۵۹، ۵۶۰
 جولایی، ۲۰۸، ۲۰۹
 جهان بین (سرہنگ)، ۱۴۲، ۶۲۷
 جهان (یاور)، ۳۳۲
 چری شامکف (سرہنگ)، ۳۱۱
 چہاردهی - قنبر علی، ۶۷۶، ۶۸۲، ۶۸۳، ۶۸۶
 حاجی سیدجوادی قزوینی - سیدضیاء، ۶۶۸
 حاذقی - ابوالفضل، ۶۳۰

- حافظ، ۲۸۷
 حافظی، ۱۰۲
 حاوه - بایزید، ۲۷
 حایری زاده - ابوالحسن، ۲۲۱، ۵۷۷، ۵۹۲
 حجازی - سید محمد باقر، ۸۴
 حسونند، ۱۶۳
 حسیبی - کاظم، ۱۸۱، ۱۸۲
 حسینی - اشرف، ۹۸
 حشمتی - حسن، ۶۳۴، ۶۳۷
 حق پرست، ۶۱۱
 حق شناس - جهانگیر، ۱۸۰، ۱۸۲
 حکمت - ابوالحسن، ۶۲۷
 حکمت - افخم، ۵۲۸
 حکیم الهی، ۵۵
 حکیمی، ۱۱۶، ۶۸۴
 حکیمی - بهاء الدین، ۱۴۱
 حکیمی - غلامرضا، ۵۴۸، ۵۴۹
 حمیدزاده، ۲۰۱
 حمید میرزا، ۸۴
 حیاتی - عبدالحسین، ۱۰۰
 خادم آزاد، ۹۱
 خالصی - احمد علی، ۲۳۱، ۲۳۲
 خامه ای - انور، ۵۴
 خاوری - عبدالله، ۷۵، ۷۶، ۹۳
 خسرو پناه (سرلشکر)، ۴۷۰

- خسروی - رضاقلی، ۸۷
 خشایارشا، ۲۸۸
 خلعتبری - رحمانقلی، ۴۲۹، ۴۳۰، ۷۰۸، ۷۱۰
 خلعتبری - سبحانقلی، ۴۲۹، ۴۳۱
 خلعتبری - عادل، ۲۰۱، ۴۴۲، ۴۴۳، ۴۵۲، ۴۵۳، ۴۵۵، ۴۵۶، ۷۱۱
 خلعتبری - محمد (اکرم‌الملک)، ۴۲۳، ۴۲۵
 خلیل عامری - ابراهیم، ۷۴
 خلیلی - سید کاظم، ۱۱۱
 خواجه نصیر، ۲۸۷
 خورگامی - علی وحید، ۲۵۹، ۲۶۰، ۲۶۲، ۲۶۵، ۲۶۸
 دادگستر، ۵۵۰
 دادگستر (سرهنگ)، ۴۳
 دارسی - ویلیام ناکس، ۱۲۷، ۱۲۸، ۱۹۵
 داریوش، ۲۸۸
 دانشیان - غلام یحیی، ۴۹۱
 داودی، ۶
 دبیران، ۶۲۱، ۶۳۳
 دبیرستان نظام تهران، ۳۳
 دربندی، ۹۷
 درخشان - محمد، ۵۲۸
 دستغیب - محمدباقر، ۹۳
 دستغیب - محمدحسن، ۹۳
 دکتر اخوین، ۱۵۳
 دکتر طاهری، ۴۸۱
 دماوندی - معتمد، ۲۴۲، ۶۷۳، ۶۷۶، ۶۸۳، ۶۸۵، ۶۸۶

- دوست محمدی، ۱۵۵
دولتشاه فیروز - مهین، ۵۴، ۵۰۱
دولت‌شاهی، ۹۸
دولت‌شاهی (پاسیار ۱)، ۲۰
دیبا، ۴۲۰
دیلمی لنگرودی، ۳۹۴
دیهم - فریدون، ۳۹۳
دیهمی، ۱۴۲، ۳۳۱
دیهمی (سرتیپ)، ۳
ذالنوری - جلال، ۶۱۷
ذوالفقاری (اعظام السلطنه) - محمد، ۶۱۴
ذوالفقاری - سلطان محمود، ۶۱۴
ذوالفقاری - عربعلی، ۱۵۵
ذوالفقاریها، ۶۱۴
رثوفی، ۹۸، ۵۶۶
رئسی - مهدی، ۴۲۴
راجی، ۵۳۵
راد، ۶۳۰
رادسر (سرپاس)، ۳۵۷
رادمنش - رضا، ۳۹۱
رازانی - حسین، ۳۸۴
رازی، ۲۸۷، ۴۱۹
راوندی - مرتضی، ۴۳۳
ربیع مقدم، ۲۷۱
رجائی - حسام‌الدین، ۴۷

- رحمان زادہ - یوسف، ۶۷۱
 رحیم خانی - محمد حسن، ۲۳۵
 رحیمی، ۲۳۸، ۶۲۹
 رحیمیان - غلامحسین، ۲۲۱
 رحیمی پور، ۲۰۱
 رزم آرا - حاج علی (سرلشکر)، ۱۷۳
 رزمجو، ۴۱۵، ۴۴۵، ۴۶۲
 رستم پور - تقی، ۹۸
 رشیدیان، ۹۴
 رضا زادہ شفق - صادق، ۱۸۱
 رضا شاہ، ۱۱۵، ۲۶۸، ۳۱۵، ۳۹۱، ۴۰۲
 رضوی، ۲۲۱، ۲۲۵، ۵۰۵، ۵۳۵، ۶۵۷
 رضوی - ابوالحسن، ۴۴
 رضوی - ادیب، ۷۳۹
 رضوی - حمید، ۵۲۸
 رضوی - سید محمد حسن، ۴۳، ۴۴
 رضوی - صدرالدین، ۷۵، ۵۶۳، ۵۶۵
 رضوی - محی الدین، ۵۶۱
 رفیع - محمد رضا، ۳۹۱، ۶۴۸، ۶۷۱
 رکنی - اعظم، ۶۴۴
 رواسانی - حمید، ۲۴۴، ۲۶۱، ۲۶۶
 روستا - رضا، ۱۳، ۲۵۱
 روشنیان، ۲۷۱
 روشنی - مبصر، ۵۶۲
 رہنما فلاورجانی - اسماعیل، ۵۵۵

- ریاحی نژاد، ۵۲۶
- ریسمانی - شیخ محمود، ۱۰۹، ۷۴۰
- زال زر - علی اکبر، ۴۱۶
- زال زر - محمد حسین، ۴۶۰
- زال زر - محمد کاظم، ۴۱۵، ۴۱۶، ۴۲۹، ۴۴۰، ۴۴۱، ۴۴۶، ۴۴۷، ۴۶۴
- زاهدی - فضل الله، ۹۳، ۲۱۷، ۶۱۳، ۶۳۸، ۶۹۳، ۷۰۹
- زمانی - سلمان، ۸۷
- زمردی، ۲۴۳، ۲۴۴، ۲۴۷، ۲۵۴، ۲۵۵، ۲۶۲
- زنجانی، ۱۷۲
- زند - ابراهیم، ۲۵
- زند - جمیل، ۲۳۴
- زندى (رسدبان ۲)، ۳۰۷
- زندى - عزیزالله، ۲۵، ۲۷
- زندى - غلامعلی، ۸۴
- زنگنه - احمد، ۱۸۱
- زنگنه - عبدالحمید، ۱۸۱
- زهتاب فرد - رحیم، ۴۹۱
- زیرک زاده - احمد، ۱۸۰، ۱۸۱، ۱۸۲، ۲۳۸، ۲۷۹
- ساترابی - عبدالعلی، ۴۲۰، ۴۲۱، ۴۲۲
- ساتن - الول، ۱۷، ۱۱۶، ۲۸۵
- ساجدی، ۳۱۷
- سادچیکف، ۱۸۲، ۵۰۵
- ساعد - محمد، ۲۰، ۱۱۶، ۶۸۴
- سالار شجاع، ۵۵۷
- سالار ظفر - اسدالله، ۴۹۱

- سامی - یوسف، ۵۷۲
 سبحانی - ابراہیم، ۴۲۰، ۴۲۲
 سپہر - علی، ۵۰۶
 سپہر - محمد ہادی، ۳
 سپہر - مورخ الدولہ، ۱۷
 سپہری، ۹۸
 سدھی، ۵۲۴
 سراہی، ۱۷۲، ۴۱۹
 سرتیپ پور - اسفندیار، ۶۷۱
 سرتیپ پور - جہانگیر، ۶۷۱
 سرجوئی - فاضل، ۵۲۹
 سریع القلم، ۳۶
 سعدی، ۲۸۷
 سعدیہ - حاج مشار، ۵۶۴
 سلطان جلال الدین، ۲۸۸
 سلطانی، ۳۱۷، ۴۱۹، ۴۶۰، ۴۶۱، ۴۶۲، ۴۶۵، ۵۵۹، ۶۰۴، ۶۰۵، ۶۳۰، ۶۸۱
 سنائی، ۲۸۷
 سنجابی - کریم، ۱۸۰، ۱۸۱، ۱۸۲
 سود آور - صمد، ۲۰۹
 سہیلی - علی، ۱۱۸، ۲۱۹، ۲۶۳، ۲۶۴، ۲۶۶، ۲۷۹، ۳۳۱، ۵۹۰، ۶۲۹
 سیاسی (سرہنگ)، ۵۷۵
 سید علی امام جمعہ بیجار، ۹۵
 سیف (سریاس)، ۶۸
 شادمان - جلال، ۳۲۹
 شارق - احمد، ۴۸۵، ۴۸۶، ۴۸۷

- شاندار منی، ۴۰۰
 شاه تقی، ۲۰۳
 شاهرخی (سروان)، ۲۲۷
 شاه عباس، ۲۸، ۲۸۸
 شبان، ۶۷۱
 شروین، ۳۵۷
 شریف امامی - جعفر، ۵۲۴
 شریف زاده (سرگرد)، ۱۴۲
 شریفی - رحیم، ۲۱۵، ۲۱۹، ۲۲۲، ۲۲۷
 شریفی (سربهر)، ۳۲۵
 شعیب، ۹۸
 شقاقی، ۶۰۸
 شوارتسکف - نورمن (سرتیپ)، ۴۵۱، ۴۵۲، ۴۶۱
 شوکت (سرتیپ)، ۱۴، ۳۸۵، ۳۹۵، ۴۲۲، ۵۸۵
 شهیدی - ارفع، ۲۰۱
 شیبانی - حسین، ۶۸، ۷۵
 شیخ بهایی، ۱۵۳
 شیخ رضی ترک، ۶۴۰
 شیخ یراک، ۹۰
 شیروانی - ابوطالب، ۵۵۳، ۵۵۵
 شیفته - نصرالله، ۳۳۰
 صاحب اختیاری - جواد، ۳۰۶
 صاحب اختیاری - علیقلی، ۳۰۶
 صادقی، ۵۲۳، ۵۲۴، ۵۲۷، ۵۹۱
 صادقیان، ۱۵۳

- صالح - اللهيار، ۱۸۰، ۱۸۱، ۱۸۲، ۲۱۸، ۲۸۲
 صالح پور - علي، ۲۷۱، ۲۷۳، ۲۷۵
 صالحی بهبهانی، ۲۱
 صالحی - سيد محمد، ۹۸
 صبوری - علي، ۲۳۳
 صدر قاضي، ۳۶
 صدقی - غلامحسين، ۱۴۱
 صديق زاده، ۱۴۱
 صديق - سيد عباس، ۲۱۱
 صراف زاده، ۵۵
 صفی نیا - رضا، ۵۲۸
 صلاح الدين ايوبی، ۳۴، ۳۵، ۳۶
 صميمی - اسدالله، ۶۰۶، ۶۰۷
 صنيعی - حشمت، ۷۲۵
 صوفی - نصرت الله، ۶۷۶
 صولتی - حاجی محمد اسماعیل، ۱۴۲
 صهبا - محمد علي، ۱۴۲، ۲۳۳، ۶۱۹
 ضرابی (سرتیب)، ۶۸، ۷۵، ۸۴، ۸۵، ۸۹، ۹۱، ۹۵، ۹۶، ۹۹، ۱۰۱، ۱۰۴، ۱۰۶،
 ۱۱۰، ۱۴۱، ۱۵۶، ۱۷۴، ۳۱۲، ۳۷۱، ۳۷۸، ۳۸۷، ۳۸۸، ۳۹۰، ۳۹۱، ۳۹۳، ۳۹۵
 ۳۹۷، ۴۰۱، ۴۲۳، ۴۲۴، ۴۲۶، ۴۹۷
 ضرغام السلطنه طالش، ۳۹۰
 طارمی، ۲۰۱
 طاهری، ۵۴، ۱۱۱، ۷۳۹
 طاهری - شيخ مهدي، ۱۰۹، ۱۱۰، ۷۴۰
 طاهری - نصرالله، ۲۳۷

- طبا، ۵۰۵، ۵۳۵
- طباطبائی - سید کاظم، ۳۰۶
- طباطبائی، ۲۰۱، ۲۰۲
- طباطبائی - سید جواد، ۷۵
- طباطبائی - سید حسین، ۷۵
- طباطبائی - سید ضیاء الدین، ۵۱، ۵۵، ۵۶، ۶۹، ۷۱، ۷۶، ۷۷، ۸۲، ۸۴، ۸۶، ۱۰۶، ۴۹۲، ۴۱۶
- طباطبائی - سید محمد صادق، ۴۱
- طباطبائی - سید هاشم، ۸۸، ۸۹
- طباطبائی قمی - سید احمد، ۸۷
- طباطبائی یزدی - محمد حسن، ۸۶
- طیبی، ۴۲۴، ۴۲۵، ۷۰۰
- ظہیر الملک، ۹۸
- عارف - محمد علی، ۱۴۱
- عالمی، ۱۸۰، ۶۱۷
- عاملی - باقر، ۳۳۲
- عباس زاده، ۶۷۱
- عباسی، ۲۲۵، ۶۲۰
- عبقری (سر بهر)، ۲۷۹
- عدل طباطبائی، ۶۱۶
- عرب - حسن، ۵۳
- عزت الملوک، ۳۹۰
- عسگری - سید حشمت الله، ۲۳۷، ۴۴۱، ۴۵۲
- عسگری کامران - علی، ۷۳۹
- عظیمی - فخر الدین، ۵۰۵

- علامه فیض، ۷۴، ۷۶، ۵۶۵
 علم - اسدالله، ۵۸۷
 علوی، ۹۰، ۹۱، ۵۹۱
 علوی - بزرگ، ۴۳۳
 علوی - فهیم، ۷۱۳
 علوی - میرزاعلی، ۴۹۱
 علیزاده، ۲۳۸
 علی علیه السلام، ۳۰۳
 عمید - حسن، ۴۹۷
 عمیدی نوری - ابوالحسن، ۵۰۲
 عنصری، ۲۸۷
 غضنفری - علی خان، ۶۸۸
 غفاری - ذکاء، ۱۸۱
 غفاری (سرهنگ)، ۲۴۷، ۲۴۸، ۲۵۱، ۲۵۲، ۲۵۹
 غلامرضایی - حسین، ۶۸۷
 فاخر حکمت (سردار)، ۵۰۲، ۵۰۵، ۵۰۶، ۵۲۷، ۶۲۸
 فازابی، ۲۸۷
 فاضل - جواد، ۳۳۰
 فاطمی، ۳۸۹
 فاطمی - عمادالسلطنه، ۹۲
 فاطمی - مصباح، ۶۰۶، ۶۰۷، ۶۱۰
 فال اسیری - حسامالدین، ۹۲، ۱۶۸، ۳۱۶
 فخرایی - ابراهیم، ۳۸۴
 فخرایی - ناهید، ۵۲۵
 فخرحکیمی - فخری، ۳۸۷

فخیمی، ۷۳۳

فرامرزی - عبدالرحمان، ۲۲۵

فرجاد، ۲۳۹، ۲۴۲، ۲۴۴، ۲۴۶، ۲۴۸، ۲۴۹، ۲۵۰، ۲۵۲، ۲۵۳، ۲۵۴، ۲۵۵، ۲۵۸،

۲۵۹، ۲۶۰، ۲۶۳، ۲۶۴، ۲۶۵، ۲۶۶

فرخی، ۲۸۷

فرخیان - حسین، ۷۵

فرخی - محمدحسین، ۸۶، ۶۸۹

فردوست - حسین، ۳

فردوسی، ۲۸۷

فرقانی، ۲۰۱، ۲۰۲، ۵۷۹، ۵۸۳، ۵۸۴

فرمانفرمائیان - ابوالبشر، ۲۳۷

فرمانفرمائیان - محمدولی میرزا، ۵۲۸

فرمانفرمائیان - منوچهر، ۵۲۸، ۶۵۷، ۶۵۹، ۶۶۱، ۶۶۳، ۶۶۵

فرمانفرما - محمدولی، ۵۰۲

فروزش - زین العابدین، ۵۰۲

فروغی - محمدعلی، ۸۷، ۳۲۱

فروهر، ۵۲۷

فرهمنده، ۱۴۹

فرهنگ، ۵۲۹

فرهودی، ۹۱

فریدونی، ۴۷، ۹۶، ۹۷، ۹۹، ۱۴۵، ۲۲۸، ۲۳۳، ۳۸۹، ۳۹۹، ۴۲۹، ۵۸۴، ۶۱۸،

۶۷۳، ۷۲۶

فریور - غلامعلی، ۱۸۰، ۱۸۱

فقیه - عطاءالله، ۴۲۹، ۴۶۲

فقیه - عنایتالله، ۴۲۹، ۴۵۷، ۴۶۴

- فقیهی - محمود، ۷۵
 فکور - عبدالهادی، ۴۰۰
 فلکی - یحیی خان، ۴۴۳، ۴۴۴
 فنصان - فتح الله، ۱۰۲
 فولادوند، ۶۲۰
 فیروز (سروان)، ۲۵۲
 فیروز - مظفر، ۵۴، ۵۵، ۲۸۲، ۴۳۴، ۵۰۱، ۵۰۲، ۵۰۳، ۵۳۸، ۵۴۰، ۵۴۴، ۵۷۴
 فیروز - ناصرالدوله (سرلشکر)، ۱۸
 فیض - عبدالله، ۳۵
 قائم مقامی (سروان)، ۲۱۹
 قادری (رسدبان یکم)، ۳۵
 قاسمی - ابوالفضل، ۲۱۵، ۲۱۶، ۲۱۷، ۲۱۸، ۲۱۹، ۲۲۰، ۲۲۱، ۲۲۵، ۲۲۶، ۲۲۷، ۲۲۸، ۲۲۹، ۲۳۰، ۲۳۱
 قاضی - ابوالقاسم، ۵۹۶، ۵۹۸
 قاضی زاده، ۱۴۹، ۳۹۱
 قاضی محمد، ۳۶
 قبائی - منوچهر، ۵۲۸
 قدس - حاج غلامرضا، ۹۸
 قدس طینت، ۲۰۱
 قریب، ۵۲۹
 قشقایی - خسرو، ۶۲۵
 قلائی - نصرالله، ۱۰۲
 قوام السلطنه، ۴، ۴۲، ۵۵، ۷۱، ۷۲، ۸۶، ۹۲، ۱۱۸، ۱۱۹، ۱۷۱، ۱۷۲، ۱۷۳، ۲۵۹، ۲۶۱، ۲۸۰، ۳۳۰، ۴۴۷، ۴۴۹، ۴۵۴، ۴۵۵، ۴۶۴، ۵۰۱، ۵۰۳، ۵۰۴، ۵۲۳، ۵۲۴، ۵۲۶، ۵۳۸، ۵۳۹، ۵۴۰، ۵۴۱، ۵۴۴، ۵۴۷، ۵۴۸، ۵۴۹، ۵۵۰، ۵۵۲، ۵۵۶، ۵۶۲

۵۹۳، ۵۹۲، ۵۹۰، ۵۸۹، ۵۸۸، ۵۸۵، ۵۷۸، ۵۷۴، ۵۷۲، ۵۶۹، ۵۶۸، ۵۶۴، ۵۶۳
 ۶۲۸، ۶۲۶، ۶۲۵، ۶۲۳، ۶۲۰، ۶۱۷، ۶۱۱، ۶۱۰، ۶۰۸، ۶۰۷، ۶۰۲، ۶۰۱، ۵۹۴
 ۶۵۲، ۶۴۵، ۶۴۴، ۶۴۳، ۶۴۲، ۶۳۸، ۶۳۷، ۶۳۶، ۶۳۵، ۶۳۴، ۶۳۳، ۶۳۲، ۶۳۰
 ۶۸۴، ۶۸۰، ۶۷۸، ۶۷۷، ۶۷۲، ۶۶۵، ۶۶۴، ۶۶۲، ۶۶۱، ۶۶۰، ۶۵۷، ۶۵۴، ۶۵۳
 ۶۹۹، ۶۹۸، ۶۹۶، ۶۹۵، ۶۹۴، ۶۹۳، ۶۹۲، ۶۹۰، ۶۸۹، ۶۸۸، ۶۸۷، ۶۸۶، ۶۸۵
 ۷۳۹، ۷۳۷، ۷۳۵، ۷۳۲، ۷۳۰، ۷۲۷، ۷۲۶، ۷۱۴، ۷۱۳، ۷۱۰، ۷۰۹، ۷۰۳، ۷۰۰

قهرمان، ۲۰۷، ۵۲۹

قهرمان - ابوالفتح (سردار اعظم)، ۵۵۲

قهرمان میردار، ۴۱۶

قهرمانی - مصطفی، ۶۲۸

کاتبی - حسینعلی، ۲۸۵

کاشانی - زین العابدین، ۱۸

کاشانی - سید ابوالقاسم، ۱۱۶، ۱۱۷، ۵۶۳

کاشف پورزند - بهرام، ۳۳۲

کاشف پور - مسعود، ۳۳۲

کاظمی، ۱۰۲، ۳۰۶، ۶۸۳

کافتارادزه، ۸۹

کااوند - جواد، ۱۰۲

کامبوزیا - امیرتوکل، ۶۲۳

کامکار - وجیه الله (سرهنگ)، ۱۷۱

کدخدازاده، ۱۶۳

کدیور، ۲۰۱

کریمیان (سر بهر)، ۲۳۲

کسرائیان - حسین، ۶۷۱

کسری، ۸۶

- کشاورز - فریدون، ۳۹۰، ۳۹۱، ۶۵۵
 کفایی، ۲۰۱، ۲۰۲، ۵۹۰
 کلمانسو، ۱۲۷
 کمال، ۲۷۴
 کمالوند، ۱۰۲
 کمانی - محمد هاشم، ۲۱
 کنی، ۱۵۳
 کوراوغلی - حسن، ۱۱۰
 کوروش، ۲۸۸
 گاندی - مهاتما، ۴۳
 گزیده پور، ۱۸۰
 گس، ۱۱۷، ۱۸۲
 گلبادی - منوچهر، ۶۹۳، ۶۹۴، ۶۹۵
 گلچین (سرهنگ)، ۳۸۹
 گلشائیان - عباسقلی، ۱۱۷، ۱۸۲
 گلشن آزادی، ۲۰۷
 گلشن - رضا، ۱۱۱
 گلشن - محمد، ۱۱۰
 گنجه‌ای - جواد، ۵۰۵
 گیلان‌شاه (سرهنگ)، ۴۷۷
 لسان سپهر، ۳۶۱، ۳۶۲، ۳۶۳
 لطفعلی خان زند، ۲۸۸
 لنکرانی - شیخ حسین، ۳۹۰
 لنکرانی - مصطفی، ۳۹۰
 مالکی، ۶۱، ۱۶۳، ۵۱۶

مجتهدی سلیمانی - مهدی، ۴۲۳

محمدزاده، ۲۷۱

محمود - محمود، ۵۰۲، ۵۲۷، ۵۲۸، ۵۳۷، ۵۳۹، ۵۴۰، ۵۴۲، ۵۶۸، ۶۳۷

محمودی، ۲۰۱، ۳۰۶، ۵۷۳

مدنی - محمدحسین، ۹۸

مرتضوی - تقی، ۶۸۷

مرزبان - موسی، ۲۷۳، ۲۷۵

مرشد اصفهانی، ۳۲۵

مرشد - غلامرضا، ۱۱۰

مزاری، ۲۰۱، ۲۰۲

مژدهی - مقتدر، ۶۴۳

مسعودالملک - کریم، ۴۲۳

مسعودی - رضاقلی، ۴۲۹، ۴۳۰، ۴۳۱، ۴۳۵

مسعودی - محمدعلی، ۵۰۵، ۵۳۵

مسیحا - غلامحسین، ۳۸۵

مشایخ فریدنی، ۶۴۴

مشایخی، ۲۵۲

مشیرالسلطنه، ۸۷

مشیری (سرتیپ)، ۲۳۷، ۴۳۶، ۴۳۷، ۴۴۱، ۴۴۱، ۴۵۱، ۴۵۲، ۴۶۱

مشیری - قدرت‌الله، ۹۳

مصدق - احمد، ۱۸۰

مصدق - محمد، ۴، ۱۱۷، ۱۳۵، ۱۳۶، ۱۸۰، ۱۸۲، ۳۱۶، ۳۹۱

مصطفوی - عباس، ۵۵۰

مصوررحمانی - مرتضی، ۱۸۰

مظفرالدین شاه، ۱۲۷، ۱۲۹، ۲۵۵

- مظفرزاده - میر صالح، ۳۸۳، ۳۸۴
 مظفری (سرهنگ)، ۳۳۶، ۴۸۶
 معاون - حسین، ۱۸۱
 معتمد - ناصر، ۱۸۰
 معتمد همایون، ۳۸۹
 معتمدی، ۱۰۶، ۶۶۵، ۶۶۶
 معظمی - امیر قلی، ۵۵۰
 معظمی - عبدالله، ۱۸۱، ۲۲۱
 معینی (سرهنگ)، ۴۳۲، ۴۳۴، ۴۳۶، ۴۳۹، ۴۴۱، ۴۴۲، ۴۴۵، ۴۴۶، ۴۴۷، ۴۵۱،
 ۴۵۸، ۴۵۴
 مقتدر - غلامحسین (سرتیپ)، ۷۴
 مقیمی - علی، ۶۷۱
 مکرم، ۲۰۹، ۲۲۱، ۲۲۵
 مکی - حسین، ۲۲۱، ۲۵۲، ۵۰۲، ۵۰۴، ۵۷۶، ۷۲۱، ۷۳۰، ۷۳۱، ۷۳۵
 ملک الشعرا بهار، ۱۸، ۵۰۲، ۵۰۵، ۵۰۶
 ملک الکلامی - عبدالحمید، ۳۳
 ملک زاده، ۴۹۷
 ملک محمدی - محمد، ۷۰۰، ۷۰۱، ۷۱۰، ۷۱۲
 ملک مدنی، ۲۸۰، ۴۰۲
 ملکی - احمد، ۵۲۸
 ملکی - خلیل، ۳۹۵
 منصور، ۲۴۵
 منصوری، ۴۰۰، ۶۰۷، ۶۹۸
 منصوری - امجد (سردار)، ۹۲
 منوچهری - حسین (سرهنگ)، ۳

- منوچهری - عباس، ۸۷
 منوچهری - نصرت‌الله، ۶۲۱
 موسویان، ۲۰۷، ۷۰۱
 موسوی‌زاده - علی‌اکبر، ۵۰۲، ۵۲۵، ۵۲۷، ۵۴۲، ۵۴۷، ۵۵۲، ۵۵۳، ۵۵۴، ۶۱۷،
 ۶۲۸، ۶۲۹، ۶۳۰، ۶۳۴، ۶۶۵، ۶۷۷، ۶۸۹، ۷۰۰، ۷۰۹، ۷۱۰، ۷۳۱، ۷۳۵
 موسوی‌زاده علی‌اکبر، ۵۴۰
 موسوی - ناصر، ۲۴۵
 مولانا - مجتبی، ۳۲۱
 مولود - محمد، ۴۷۷
 مولوی، ۲۸۷
 مهابادی، ۷۴، ۴۷۷
 مهداد - بیژن، ۸۵
 مهدوی، ۷۳۳
 مهذب - غلامحسین، ۶۲۷
 مهربانی - جواد، ۳۰۶
 مهری - حسن، ۳۲۹، ۳۸۳
 مهیمن، ۵۲۴، ۵۲۹
 میار - عزیزالله، ۴۱۶، ۴۲۹، ۴۴۰، ۴۴۴، ۴۴۵، ۴۴۶، ۴۴۷، ۴۴۸، ۴۵۷، ۴۵۸،
 ۴۵۹، ۴۶۰، ۴۶۱، ۴۶۲، ۴۶۴، ۴۶۵، ۴۶۶، ۴۶۷
 میرافضلی، ۵۲۴، ۵۲۸
 میراوند - غلامرضا، ۱۰۲
 میرحسینی - صدر، ۶۵۳، ۶۵۵
 میرزا احمد، ۳۰۶
 میرزا کوچک‌خان جنگلی، ۳۸۳
 میرزای فیض، ۶۴۰

- میر شب، ۴۳۴، ۴۴۹
 میر شمس، ۴۰۲
 میر فخرایی، ۲۱۹
 میلسیو - آرتور، ۵۲، ۵۴
 میهن - شاہپور، ۶۷۱
 نادر شاہ، ۲۸۷، ۲۸۸
 نادری - صفر علی، ۴۱۶
 ناصر حکمت - سالار، ۹۳
 ناظمی - ولی محمد، ۷۳۳
 نانوازادہ - سیف اللہ، ۳۳، ۳۷
 نانوازادہ - محمد، ۳۷
 نبوی، ۵۹۲، ۷۰۸
 نثار، ۲۰۱
 نجمی - ناصر، ۱۸۰، ۱۸۱
 نراقی پور - صادق، ۸۳
 نراقی - عباس، ۵۰۲، ۵۶۱، ۵۶۳، ۵۶۴، ۵۶۵
 نراقی - کاظم، ۵۲۸، ۵۳۷
 نصیری، ۵۲۸
 نظام الملک، ۲۸۷
 نظمی - کریم، ۶۸۸
 نفیسی، ۲۳۴
 نقشینہ - حسین، ۶۰۷
 نواب، ۴۵۵، ۴۸۱، ۶۲۹، ۶۵۲، ۶۹۶، ۷۴۰
 نواب، خباز، ۲۰۱
 نوذری - ابراہیم، ۱۰۴

نوروزی - داود، ۳۳۰

نوزاد - فریدون، ۲۴۲، ۲۴۳، ۲۴۷، ۲۵۰، ۲۵۲، ۲۵۳، ۲۵۶، ۲۶۴

نوشیروان، ۲۸۸

نیرنوری، ۵۲۹

نیکپور، ۲۹۷

نیکپی - اعزاز، ۹۳

نیکنام - جواد، ۴۲۹، ۴۳۱

واکف، ۴۱۸

والاس، ۲۶۶

والانژاد - محمود، ۱۱۶

والی زاده - روح الله، ۱۰۲

والی زاده - نصرت الله، ۱۰۲، ۶۸۷

وثوق، ۲۷۱

وثوق الدوله، ۱۲۰، ۱۲۱، ۱۲۷، ۱۲۸

وثوقی - محمد، ۵۲۵

ورزی - ابوالحسن، ۵۲۸

وزیری - حسام (سرهنک)، ۱۱۲، ۱۷۴، ۲۱۵، ۲۳۸، ۲۴۳، ۲۴۴، ۲۴۹، ۲۵۳، ۲۵۵،

۲۵۶، ۲۶۲، ۲۶۷، ۲۷۸، ۲۷۹، ۳۲۶، ۴۷۸، ۵۶۱، ۵۷۰، ۵۷۱، ۶۰۵، ۶۱۳،

۶۱۴، ۶۱۶، ۶۲۳، ۶۳۲، ۶۳۳، ۶۴۶، ۶۴۹، ۶۵۱، ۶۵۸، ۶۵۹، ۶۶۴، ۶۶۶، ۶۷۵،

۶۷۶، ۶۸۵، ۶۸۶، ۶۹۵، ۶۹۷، ۶۹۹، ۷۱۳، ۷۱۵، ۷۱۸، ۷۲۳، ۷۲۴، ۷۳۰، ۷۳۲،

۷۳۶، ۷۳۷

وزیری - علی اصغر، ۱۸

وکیلی - عبدالحسین خان، ۳۰۶

ویلکی - وندل، ۲۵۶

هادی، ۱۴۴

- هدایت - خسرو، ۵۲۸
 هدایت نیرالملک - رضاقلی، ۵۲
 هشیوار (سرگرد)، ۲۱۷
 همایونفر، ۶۱۲
 همایونی (سرتیپ)، ۶۵۰
 هنر بخش - عبدالرحیم، ۱۴۲
 هوشمند، ۳۰۶
 یحیایی (سروان)، ۳
 یزدانی - ناصر، ۴۵۶، ۴۵۷، ۴۵۸، ۴۵۹، ۴۶۱، ۴۶۲، ۴۶۳، ۴۶۵، ۴۶۶، ۴۶۷
 یزدی - سیدکاظم، ۵۴
 یعقوب لیث، ۲۸۸
 یغمایی - غلامحسین، ۱۵۳
 یکتایی - مجید، ۱۸۰
 یگانه - عباسعلی، ۴۱۵
 یگانه لاهوتی - غفار، ۶۳۳، ۶۳۴
 یوسفی - حاج نصرالله، ۴۲۳

وقایع و حوادث

- حادثه ۱۷ آذر، ۱۱۸
 سوم شهریور ۱۳۲۰، ۱۹۷، ۲۶۳
 کودتای سیاه، ۱۲۰
 کودتای ۲۸ مرداد، ۴، ۱۱۷، ۱۵۴، ۱۸۲، ۳۱۶
 نهضت آذربایجان، ۱۹

تصاویر اسناد

م
ع
۶

ترقی ایران بدون بسط فرهنگ میسر نیست و فرهنگ جز در پناه امنیت حاصل نمیگردد و امنیت جز در سایه عدالت امکان پذیر نیست

نخستین اعلامیه حزب آریا

رادر دسترس و قضاوت ملت ایران قرار میدهم

این قبول احزاب و اعتراف نمودند و اینخواهیم
آتش اسلامان دولتی جوانان پادشاهی
را دامن زین عهد زود مردم احزاب
آریاستند و ترقی و تعالی ایران و رشد آفری
و ترویج فرهنگ توده ایرانی تشکیل یابند و میوه
الطینت و هم کدو سایه ممانعت و توجه افراد
نیور چنین برست موق شوم جمعان و اثر
قابل توجهی است و بیشرافت اسود فرهنگس
اقتصادی و سیاسی بنام و ابتکاف کلیه جوانان
میست برست و مبارز و برای نیابت ایران و
ملت ایران برای نام تومی و شرکت در تشکیل
حزب آریا دعوت میباشم.

و صلح آن از هر جهت امتصان خود را در تمام
مبارزات سیاسی یا گفتمانی شهروان الهام داده
است و بیخیزند و تاسیس حزبی را بنام حزب آریا
تخلیج عموم افراد همین برست ایران و رسانیدن
و متذکر میبود که اکثر احزاب تشکیل شده
س از شهریور ۲۰ تاکنون از هر جهت امتصان
حاشینگی و صلاحیت خود را در اعلامه روش
متشابه داده اند بر افراد جوهرها و جوانان خود
ایران است دوست صلیبات پرور و مصلحتی از حقیقت
این قبول احزاب پوهالی که با سرمایه و موقوف
و مساعدت افراد مجهول الیونه اداره می شود
پوشیده بوده و توضیح و انصاف و شفقت با

چنین برستان مبارز بین ضاخر آریا س
موقع مناسب است که اکثر عالی و منویبت منقسمه
و وطن پرستانه شما را بیخیزند و یارنده و
آتش ایران برست و حسن افرازه و مندرج ترقی
و در کارون سینه شما زنده و سوزیم خود شد
مساعدت در راه سیاسی و اجتماعی ما اطلاع کرده
است و بیخیزند و موقت بنام ایران آریا استفاده نمود
باید صحت هدف - متضاد - اعمال - عظیمه خود
و اعراضاً قط در راه ترقی و مساعدت ایران است
ایرانی بدانیم اینک سازمان مرکزی جمعیت
و سعادت ایران که از تاریخ ۲۰ آذر ۲۶ تاکنون
شهواره در سایه سی و ممانعت افراد پیرس

مرام ما در سیاست داخلی

- ۱۳ - رسیدگی و حساب کلیه مستحقان امور و روستاها و مناطق محاصره کابل کشور و مستوفیانی افرادی که از راه استعمار و مزدی و راه حلی یا مشروع دیگر بدست آورده اند.
- ۱۱ - وضع قوانین مخصوص ایجاد و تشکیل کتل و کلی جهت ادراکات و وزارتخانه چاپخوری و تالیف و تبدیل کاتبانها و افزاین و منابع شنسی و زوره در آن تأثیر نداشته باشد و ثابت مالدن وضع مستحقین دولت.
- ۱۰ - استقلال شهررداری ها و انتخاب شهر دران از طرف اهالی هر شهر است و سیردن امور فرهنگ و بهداشتی هر شهر بشود و با نظارت فتن و وزارتخانه های فرهنگ و بهداری
- تیسره - تغییر و توجیه این امرنامه در برامه حزبی جسد آمده و در دسترس عامه قرار خواهد گرفت.

- ۵ - تأمین استقلال قشده و بسط و توسعه عدالت در کشور.
- ۶ - اجرائی تعلیمات ابتدایی و اجباری و بسط و توسعه فرهنگ.
- ۷ - تأمین بهداشت عمومی
- ۸ - متخی کردن کشور بوسیله حفظ و توسعه منابع موجود و احداث کارخانجات
- ۹ - تهیه توسعه کشاورزی بوسیله ایجاد سد ها و راهبر و تغییر روش و سنتی کردن آن
- ۱۰ - ایجاد کارآزمایی و تهیه وضع کلرک و زراعت و کشاورزی قوانین مخصوص جهت رفاه حالاً آنان بوسیله کردن کلرک و همسوزن کارخانجات
- ۱۱ - بسط و توسعه ارتقا و نظارت و حفظ امنیت داخلی و خارجی
- ۱۲ - احترام و حفظ حقوق مالکیت و رفود افراد بشر طر اینکه از راه مشروع حاصل خواهند گرفت.

- الف سیاست داخلی
- ۱ - حفظ حکومت موقوفه و حقو بتختام سلطنت و تغییر بنی اساس قانون اساسی که با مقتضیات و منافع کنونی ملت ایران منافات ندارد
- ۲ - تأمین آزادی فردی و بنظرو حفظ دموکراسی و دیگر انداختن ضلالتی شخصی تا آمیخته با آزادی و حقوق دیگران لطمه وارد نشود.
- ۳ - سیردن اداره امور کشور ایران و اعمال حقوق حاکمیت بدست ایرانیان پرو درین حین اسلام و افراد ایرانی الاصل
- ۴ - تبدیل و ملوگری از استعمار سرمایه و لزوت و درجه بندی و محدود نمودن طبع و بنظرو حفظ سرمایه های کوچک و ترویج و تشکیک شرکتی ملی جهت توسعه کلاحت و سنت تولید استخراج مواد اولیه و تبدیل آن

مرام ما در سیاست خارجی

- ۳ - جلوگیری از امسال خود دول خارجی و حفظ بیطرفی کلف ایران.
- ۴ - تشکیل اتحادیه با ملل ایرانی و برسی زبانان.

- ب - سیاست خارجی
- ۱ - ایجاد و برقراری و حفظ روابط حسنه و متقابل سیاسی با کلیه دول خارجی
- ۲ - تعیین نظر در کلیه قراردادهای و مساعدت و امتیازات منقسمه بین ایران و دول

وزارت امور خارجه و امور

وزارت جنگ

مدرس
مورخه
قلمرو

ترجمه مراسمات حزب آزادی کردستان از زبان کردی به فارسی

بسم الله الرحمن الرحيم

سرخو خه شت م د وخنجر متقاطع سه ماهه ويك ستاره - خنای متعال - ۱۹۴۲ - مراسمات

بسم الله الرحمن الرحيم - مقدمه مراسمات

عقل نیست که هر حزب سیاسی کرد در دنیا تشکیل و هرند خط سپر خود را قبلا در نظر نگیرد و مقصود و مرام خود را بجا مگرداند آن حزب در آنجا تشکیل میشود نشان بد هر دو چونکه تشکیلات فرقه ها حزب قطعات دارای تمام مزایای اجتماعی و تمام معنی مسائل نژادی - و عرفیت و مذهبی و غیره را در نظر گرفته میشود بعد از آن یک هیئت سیاسی بوجود میآورد و مقدمات را از هر حیثیت دست میگیرند هر آنکه از یک موسس حزب با فرقه فقه و نظم و فکرهای زبانی نترسند و تاریخ عادات و روحیات و مخصوصا دوره مدنیّت و زمان نرفی و انحطاط آن ملت را بهتر در نظر بگیرند نژاد تربیت نجات ملت و شنا هر راه مقصود نائل میشوند طبیعی است که حزب و کارکنان احزاب در صحنه جهان بازی ملت با نژاد سیاسی هستند بلکه موسس حزب ضامن روحیات ملی است و هر آنکه از پایه سیاسی را بهتر کار گذارد و بخوشحی ملت تمام میشود و حقیقتا موسس حزب مشهور عالم و نامخبر زمانه خواهد شد .

قبل از اینها هر فرقه و احزاب باید دارای مسلک و مرام مخصوصی باشد که روی آن مرام و مسلک بنویسند و در هر بر ملت خود واقع شود .

ما قبلا گفتیم که باستی جنبه تاریخی و نژادی و ملی و سیاسی موسس حزب خیلی زیاد باشد تا اینکه از نژاد بتواند از اصل ریشه خود ظرفیت کند در این صورت مسلم است تاریخ نژادی و سیاسی ملت کرد از آنکه محل دنیا خیلی زیاد تر مشکل تراست چونکه علوه آن نژاد ملی منشعب شد و در هر قطعه آسیا پراکند هستند و اختلاف زبان و عادات در بین آنها بسیار

وزارت جگن

مدرس

مدرس

شماره

پیدا شد و مخصوصاً ملت ارمن تقریباً ۱۹ قرن قبل ازمانات دین و کثرت ان شدند و ظالم‌های بی وجدان هم در اتمام آن د و برادر
را که ازین ریشه قدیمی بدی بوجود آمد برودند فریادی از زود آمال بد خود کردند و علاوه بر آن خانان کردستان را بچند قسمت
تقسیم کردند و هر مزارعت کردند حتی این ملت رشید و قدیمی و مباحب تمدن ارتباط ملی خود را با سایر برادران و نژاد است
دادند و تا بیست سال قبل از آن اکثر ملت ما را که کرد‌های شلمات سرپرست کرد‌های ارمن روم فارسی با نیند جاوه و عراق
و ابا برادران را نرسیم انداختند چه رسد بظانعه ارمنی و ترک‌ها غیر نژاد که همه آنها از ریشه صحیحند و هستند و اید اربانی هستند
در اینصورت تشکیلات حزب کردستان از سایر ملت‌ها بر مراتب زحمت در ارتز بود هموسر حزب آزادی کردستان عزیزانم زندگی
بعد از تحصیلیات کامل تمام محلب او ملت‌های هم نژاد خود بچشم خود نگاه کرد و برای امتزاج و تشکیل حزب تمام قضایات ملت را
گشت و اکثر خاک اروپا را نیز مساحت کرد و مدته ۲ سال در راه مردم آزادی زحمت کشید بعد از تجربیات فوق‌العاده و در تاریخ
۱۹۲۹ موفق بشکل حزب آزادی کردستان شد در مقابل دیکتاتوری با وجود حبس و مخارج زیاد فد غم کرد و مشغول تبلیغ
آزادی بد و تفاوت گذاردن بین کرد و ارمنی و آسوری و ترک کرد بد و مطابق مسلک خود مرانما مرا که بعد از آن بنصوب عقلا
و مبصرین آزادی رساند تنظیم نمود و این مرانما بچند زبان ارمنی - کردی - ترکی و غیره منتشر شد و تا ملت و برادران هم نژاد
و آزادی طلب از آن استفاده و کنند و تشکیلات اجتماعی خود را بر پایه آزادی هموس و فردی قرار دارند .

مرانما

- ۱- اتفاق و اتحاد هموس بد و تفاوت و اختلاف کرد و ارمنی و ترک و آسوری کرد و تمام سرتا سرکردستان سابق ساکن هستند
- ۲- توسعه و ارتباط مادی و معنوی برادران کردستانی بد و ملاحظه تفاوت بزبان و لباس و مذهب و سرحدات کردستان

دولتستان فدیم بحالت اولی خود

وزارت جنگ

۳- اعادہ و سرژند اندن مہ اجرائی کما سالہای پیش بحکم امیر اطہری عثمانی بر بلخارستان و بالائی و بوکوسلاوی و بیس تبعید شدہ اند .

- ۴- برکژند اندن جماعتی کد راہلین نچزد روزمان شاہ جاس تاروز سقوط پہلوی بولاہات دور دست فرستادہ شدہ اند .
- ۵- توسعہ و ترویج زیادتی کردی واراضی و ترکی و تشکیل مد ارسد ر تمام شہرا و دیوارات بزبان کردی واراضی .
- ۶- ترجمہ و انتشار کتبہای خارجیہ کہ کمک روح آزاد یہ مستند و تقویت آزاد ی عمومی و فردی واجتماعی نا آخرین نفس
- ۷- وسعت و قوت دادن مجالس حزب آزاد ی ہا فرورد ر تمام شہرا و دیوارات ہوسلم نطق و بیانہما و نشریات روزنامہ ہا
- ۸- تلقین و تدبیر علم اقتصاد و زندگی آہر و مند انہر ملت بد و ن تفاوت کرد و واراضی و ترون و آسہری و روابط حبثت اجتماعی و ملی بشام معنی

۱- تسلیحات و تہیہ وسائل دفاع کردستان و مبارزہ سخت در مقابلہ بکاتوری و فاشیستی

- ۱۰- حاضر کردن افراد ملت برای فداکاری در جہہہا شہست و تجدید رشادت تاریخی ملت کربوار و نژاد مدی
- ۱۱- حفظ امنیت و آرامی و تولید محبت و برادری و رفع نگرانی و ناامنی در تمام مملکت بد و ن ملاحظہ فرقی زیاد نہوادات و مذہبہ
- ۱۲- تشکیل دادن مجلس و انجمن رنجبران و کارگران در تمام ولایات و مجالس بنظر آزاد ی و دفاع در رنجکاتوری و ترمیم حرابا بکاری

ہرائی سیاسی قبل

۱۳- حفظ و نشہ داری آثار و عادات ملی و تاریخی کرد و کردستان و سایر برادران و خصوصاً عبران مملکت

۱۴- استحکام و راستی و احترامات ملی واجتماعی با د و لشہای دیگر اسد در صورتیکہ آنها نیز حقوق و آزادی ہا ما قائل ہا شد

وزارت جنگ

مدرس

مورخ

شماره

- ۱۵- تبلیغ و یاد دادن مرام دمکراسی و آزادی مطلق طبق اصول جمهوریت بنام مردم کردستان
- ۱۶- مربوط و متحد کردن جمهورنجبران و فلاحات و کارگران و مالکین و مانند اراک بمنظور همکاری و توسعه فلاحت و آزد باد محصولات ارضی و مالی و نظامنا مرآتهم بصفامات مربوطه برسد
- ۱۷- ازین بردن بیگاری ونداری و برپاشانی از میان تمامیت و رفع احتیاجات ملی مهترین مند نوراست
- ۱۸- کمک مالی بنام هراتی که مالکین آنها بی قدرت اند و زمینشان نذر اهرستند و نمیتوانند از نعمتهائی که خداوند بجان آنها عطا فرموده استفاده و کنند .
- ۱۹- فروش محصول و مال زارع و رنجبرگاست بجهت گران و بیید آکردن و سهله ارزان خریدن احتیاجات آنها تا اینکه ترفی کنند
- ۲۰- الغا تمام امتیازات و قوانین و پیکانوری و استبداد و تشکیل شرکتهای تعاونی تا اینکه زارع و فلاح بگلی آسود و شوندند
- ۲۱- محصولات و زراعات زمینی و صنعتی و طبیعی فلاح رنجبران بدون گمرک و تعرفه بفرمان دولت مکرسی و - آزادی فرستادن و فروختن
- ۲۲- بدست آوردن امتیازات خارجی برای تاسیس و همکاری خانجات و تراکتور و سایر احتیاجات صنعتی
- ۲۳- آزادی فروش و ادبی و فلسفی و زبانی تمام منتهای کوله و محترم شمردن ملت آنها
- ۲۴- تمام قوانین مملکتی از اصول شریعت اسلام بهره مند و رویت دادن بجمادات و قوانین مذرب سایر منتهای برای موارد بکه مخالف قانون اسلای است
- ۲۵- تشکیل و تاسیس مدارس طبی و فلاحی و حرفی و تاربخی مجانی در تمام مملکت و تاسیس مدارس عالی در اغلب شهرها
- بفهرشت صفحه

برای ملت بدین تفاوت ففیرونیرو متحد و کرد و غیر کرد

۲۶- برای توسعه تجارت و ترقی پایه و اعاشه ملت استخراج معادن و دست کردن

راه آهن و راه های شوسه و دیگر کار ارتباط مهم ملت و مراد تجارتی و اقتصادی

۲۷- تاسیس و تشکیل کلوب و تئاتر و سینما و بازیاد بمنظور تربیت و پرورش جنبه سیاسی و اجتماعی و مدنی ملت

۲۸- انتشار انواع و اقسام روزنامه ها و مجلات آزاد ملی و اجتماعی و فلاحی و اقتصادی و تجارتی

مممم

وزارت کشور
استادزنی نهم

رونوشت

دائرة

شماره تاریخ ۳۰/۷/۳۲ وزارت که اصل آن بشماره ثبت شد اداره

در شب گذشته دم میهن عزیز اتفاق در منزل ما سرسره موجب حضور شریفی عده حاضرین در حدود

شصت نفر بود که از آنجا حضور میهنی در آنجا بود که در آنجا در آنجا

غریب و بیزار جمع ادراک و درود از همه تبریک حاضر که بر کلام از جهت دعای ربانی

داد بود و قرار بر این گردید که برای امور عصر علیه افراد را بگفته هم شش در منزل

و کاسید موجب حضور میهنی در آنجا بود که در آنجا در آنجا

علیه قائم اندیشی - و در ادامه فوق گردید که در روز یکشنبه

رودر کلاس

تاریخ ماه ۱۳

شماره

پیوست

اداره روزنامه ندای اسمانی

اداره

یک نسخه از برنامه حزب اراده ملی - که در جلسه ششم مجلس شورای ملی را بطها تصویب گردیده ارسال مقتضی است درجه پستی
ندای اسمانی دوج فرما بپندگیمت بدون تصویب برنامه مذکور که در کتای و مندرج پیدایش و تشکیل آن از طرف دارالانشاء حزب
قریبا متعبر خواهد شد. مشکوک تشکیلات حزب اراده ملی - سر - شاه - الدین ملیطاشی

بنام خدا و صفه ابرون
ان لله رجاء اذا ارادوا اراد

برنامه حزب اراده ملی

- ۱- استقلال سیاسی و اقتصادی و حفظ اصول مشرولیت
- ۲- اصل یکم - تثبیت تمامیت ارضی - تحکیم استقلال سیاسی و اقتصادی کشور حفظ اصول مشروطیت و ضمانت حقوق فردی و اجتماعی اتباع
و سکنه ایران و غیره عدالت بوسیله ایجاد حکومت عالی بیکبار اکثریت ملی با رعایت و نظام مراتبنا میرده در زیره
- الف - قانون اساسی و متمم آن سه ب - استقلال شهرت آنها در امور شهرداری بوسیله اجرای قانون بلدی به مورخه ۲۵ ربيع الثاني
۱۳۲۵ هجری قمری و اصلاح بعضی مواد آن مناسب با مقتضیات و فایده دادن بعد اختلاط دولت در امور شهرداری
- ج - تقویت امور استانها و شهرت آنها با اهالی و بوسیله اجرای قانون تشکیل انجمنهای ایالتی و ولایتی و تجدید تار در قانون قضائیت
کشور و تعیین حوزه استانها و شهرت آنها مطابق اصولیکه مقتضی با مقتضیات و احتیاجات اهالی باشد با مشاوریه انجمنها و بنا میرده .
- د - الغاء قوانین و مقررات تحکیم برخلاف قانون اساسی آزادی مطبوعات را تجدید و تجدید کرده است و همچنین بدفع مداخله ما مورین نظامی
و شهرتانی و کلیه قوانین متعبد از قوه مجریه در امور مطبوعات و اختصاص مرادین تعقیب و رسیدگی بجرایم مطبوعاتی بدادگاههای اد
کستری با حضور هیئت منصفه بوسیله وضع قوانین تازه ه - وضع و اجرای قانون مخصوص برای تشکیل شورای عالی و شوراهای محلی عشا بر
و فاسخ یک اداره عشا بر در وزارت کشور بمنظور احقرار امنیت و تهیه زمینها موزن و سرور و سکنای عشا بر .
- و - وضع و اجرای قانون بمنظور تشکیل یک شوری عالی دولتی که وظایف آن مشاورت در اجرای قوانین مصوبه و رفقا را مورین دولتی
در سرافرا بر باشد و اینکه منتهی و تجدید و فداء و فاسخ در اجرای قوانین نکند و - تجدید تار در قانون انتخابات با در نظر
داعین مقتضیات کنونی و در لوگویری از سو - بر بیانات و دخالتها یا مشروع .

ازادای فردی و بی زمان کشور

- ۳- اصل دوم - تثبیت اصل ازادای فردی بوسیله وضع نالیات بقریه که حقوق تمام افراد را ازادای فکر - عقیده - زبان اجتماعات
و قلم بیکان و تمام اهالی کشور بدون تری بین طبقات در تشکیل و حفظ بی زمان آینده که ووشی یک باشند -
- مهاجره با فقر و تکدی

- ۴- اصل سوم - الف - وضع و اجرای قوانین مخصوص بمنظور رهاش بپوشا بان از فقر و فلاکت و استفاده از منابع طبیعی کشور تا هر فرد ایرانی
بعوا نداد قوه کار خود را اکثر بهره و بهبود و تمام اهالی ایران قادرند اعین زندگانی راحت و عا یسه بپوشند .
- ب - متنوع داعین کدایشی و بیگاری و منبع ازادای آرزاه فالگیری درویشی و عا نوسمی و جبر و نمونین بیگاری و گدا بان بکار .
- ج - فاسخ میسالتنا بیع دستی و هنرهای زیبا برای جلوگیری از بیگاری و نمونین زمان
- د - ساختن خانه های راحت و صبی آرزان قیمت در تمام شهرها و دهستانها برای طبقات بی بضاعت .

دیانت و قریبیت

- ۵- الف - احترام با اصول و مقدسات دینی بلی بلی - بتخلیم امور و ضمانت با اصلاح برنامه مدارس دینی و عدم مداخلات
تاسیبات دینی در امور سیاسی - ج - ایجاد دستگاه تبلیغاتی که مبتنی بر مباحث غالیه منظم بوده و ایمان افراد را با انجام وظایف

وزارت کشور

تاریخ ماه ۱۳.....

شماره

پیوست

دم

آخاره.....

اخلاقی و روحی اجتماعی و ترقی خواهی را سرچشمه نماید - د - مهارت با اوام و خرافات و هرگونه اعمال لویک باحاطا بق اسلامی منافع ندارد
 ه - تقویت تجار پیش اخلاقی و معنوی در جامعه با اصلاح روش پرورش و آموزش و - اهتمام مخصوص در تربیت و تعلیم دختران و زنان
 و حی در تربیت لکری و روحی اجتماعی و مستعد ساختن نسل برای نیل بعلوم سیاسی و شرکت در انتفاع با تشواری فرهنگی و بهداشتی
 خانواده
 اما، پنجم - الف - حفظ زندگی خانوادگی و صحت و تقوی بنگهدار خانواده از ارتعاج و جوانان - ب - وضع مالیات مخصوص بر مجرد بشرط
 تمکن و تخصیص ان برای مساعدت در ازدواج فقرا .

اوقات

اول، ششم - الف - وضع مقررات بمناسبت اصلاح اوقات و اجرای مقررات و تفهیم با رعایت با سعادت و تمدیل با حسن و اقرب بعارض واقف
 ب - سرزدن ایدم و موقوفات مجهول الصرف و یا معتدل الصرف در زمینها اجرای اصل جمله چهارم
 استخدام کمیته

اصل هفتم - الف - تجدید نظر در قوانین اساسی و قوانین اساسی

۱ - تفهیم کارمندان بخدا و ملیت که مورد احتیاج و اومی ادارات متوسطه است دولت موافق خواهد بود از روی کارمندان که مرخص
 از خدمت میشوند با ارز دیگری بمنتفع کشور استفاده بکند .

۲ - تأدیبه حقوق مستخدمین بجز آنکه تمام احتیاجات عادی خود آنها و نیازن خودهای آنها تامین شود .

حقوق کارمندان باید بدین حد و عنوان فرود آید - الف - یکی بمنظور کار و روحانی که در ارتعاج بمنظور تعداد دان خودها شیکه قانونا
 تحت کفالت آنها هستند ب - برای تامین صحت عمل هر کارمند ممال آنچه در همین نامه تعیین میشود هر کارکندی یا بدو شیکه
 تعلیم خزانة مملکتی کند و برای اجرای این مقاصد وزارت دارایی با هم صندوق و شیکه کارمندان مملکتی صافی تشکیل و از بابت و نحوه
 و تأدیبه مملکتی اصل مبلغ اضافه میشود و این مبلغ فقط روزی به کارمند مستخدم میگردد که دوره خدمت او تمام شده باشد .

برای اغراضی که اساحت خدمات دولتی او ايجاد کند اختلاصت برداخت و تهیه را تعداد دارند در زمینها مه تسهیلات لازم بهین یعنی خواهد شد

ج - اجرای کتبهای جدید در ساره کارمندان مغلظ و بزرگکار - د - در استخدام دولتی مزایای طبقاتی آنها بدراایت تعدد و سایر اعطای
 مساوی نسبت به اعطای بیمناعت توجه خاصی مبذول گردد - ه - کارمندانیکه در نقاط مغلظه کشور انجام وظیفه مینمایند یا بدستی
 امکان از اهالی و مردم همان ناحیه انتفاع بفرزند - و - ایجاد بیمه اجباری برای کارمندان دولتی با مساعدت خزانة دولت

و پیش بینی مواقع فقدان کار و تقاعد در سبب و سایر امرگ - ز - وضع قانونیکه هرگز در بهین از یک متعلق موظف با غیر موظف

در موسسات دولتی و شهرداری و یا وسیع با آنها ندانعه و بهین از یک حقوق هم از بابت اعتقال خود در هر یک از موسسات تا مبرده در یافت
 نکند - ح - معرومیت معقاداتین بشریک و پیش و شهره و بربر و مشروبات الکلی و سایر ایدم و بهین از یک متعلق موظف با غیر موظف

ط - مادم داغتن مردان بزرگان در مداخل دولتی یا استقبالی مداخل لیبی و سبب و سایر امرگ - ی - هر کارمند دولت بمناسب از خدمت چهار ماه مرخصی با استفاده از حقوق یا بدراایت خواهد شد .

ان - تأسیس اتحادیه کارمندان مداخل دولتی و شهرداری

دادگستری

اول، هفتم - الف - اصلاح دستگاه دادگستری بحدی که در کله به قوانین مرسله بان مضوحا انتفاع و انتصاب قضات -
 ج - القاء معاکم و قوانین اختیاسی - د - وضع و تدوین قوانین بمناسبت سرعت جریان داری - ه - استقرار استقلال قضات با تامین
 کامل معیشت و مزایای خاص و تأسیس دادگاههای سبب و سایر امرگ - ی - تأسیس دادگستری در ایلات و روستاها و بدراایت و بدراایت - و - احیا و اجرای

تاریخ ماه ۱۳

شماره

پیوست

وزارت کشور

اداره

شماره

اجول فضای فائز سیاسی که سه تفسیر و تامل عده ح - تاسیس دادگاههای فوق العاده برای رسیدگی بدعاوی و امور مربوطه بمعالج کند.

اول نهم بیاض و توسعه امور کشاورزی بوسیله تهیه و اجرای برنامه هاشمی بمنظور انجام اقدامات زیرین.
الف - تجمیع خاک حاصلات دولتی بین زارعین و بزرگوارانی که استحقاق دارند و بیضا عامل زراعت بشوند در تحت نثار ماورین کما وری و انجمنهای ایالتی و ولایتی - ب - تجدیدنظر در وادار بین مالک و زارع این مقدمات هر محلی برای تامین ویا ابرتن - سطح زندگانی زارعین - ج - تشکیل شوراهای محلی در هر قریه و تعیین کفخدا بواسطه انتخاب زارشناسان تحت نثار انجمنهای ایالتی و ولایتی - د - ایجاد ایوانی یا پروعمیران اجلا بوسیله اسفاری و تقسیم اراضی زمین اهالی که زمین ندارند.
ه - تفسیر و تامل در وادار سرما به قوای بانگ کاورزی و تاسیس شعب بانگ کاف وری در تمام با وک و نواحی مملکت برای تفسیر ادوات و ماشین الات زراعتی و بدروس اهل لزومه زراعت که با زراعتنترین قیمت بیروزگاران در ترویش برسد.

۲ - تدوین و ترویج حرد مالکی با تمام تدابیر - ۳ - تاسیس شرکت های تعاونی برای بزرگان - ۴ - دادن مساعده برای فنوات مشروطه و تهیه آب بوسیله مدبندی و حفیر تاه - ۵ - ایجاد مؤسسات برای بیاختن کردن صونی - ۶ - دادن مساعده با بیات و عشا بر برای دام پروری و تاسیس مراکز کما وری در کلیه نقاط زراعتی و توجیه مشورین بیرویش دام - ۷ - ایجاد مراکز نمونه در هر ناحیه بمنظور تفسیر و تامل این ارباب و توجیه ایجاد خزانه - ح - ایجاد مؤسسات تفریحی و تفریحی زرافات نباتی و حیوانی ی - وضع قوانین مخصوص برای حمایت و نگاهداری جنگلهای دولتی و ایجاد جنگلهای جدید و توسعه آنها.

بهداشت

اول دوم - تامین بهداشت ایرانیان بواسطه ایل ذیل - الف - منع کشت تریاک تدریجا منتهی تا مدت پنج سال پس وضع مالیاتهای سنگین بر نوبت های الکلی بمنظور ترک استعمال - ج - منع بیاله فروشی و بستن میخانه ها در تمام شهرستانها - د - احداث باغهای ملی و میدانهای ورزشی - ه - لوله کشی آب در تمام شهرها - و - خشک کردن باطرها و اقدامات لزومه بمنظور جلوگیری از پیدا یغ امرای مضرین مالیات - ز - تاسیس بیمارستانهای متعدد در تمام شهرها بوسیله شهرداری - ح - اعزام درما نگاههای سیار در تمام دهات بوسیله وزارت بهداشت - ط - تاسیس بیمارستانها و درما نگاههای مخصوص برای چشم در نقاط که تراجم فراوان است.
ب - آموزش اصول بهداشت تمام اهالی بوسیله استناد از کلیه جدا بپرا ز قبیل موعظه و سخنرانی انتشار خطبه و نما یغ فهم و غیره.
ک - تهیه یوجبات از دواج و تمهید ان بمنظور تکثیر و توزیع و تقویت نوا دل - تاسیس کودکان در تمام نقاط م - بر نشاندن فنوات و موسیخان - ایجاد لایحه مشرفان و حما فهای عمومی و ساختن آب انبار در نقاطی که آب کافی در دستر است اهالی نمیباشد با اصول بهداشتی - ن - تاسیس نوانخانه و سرور کفشد سگاه و شهر خوارگاه و زایشگاه در تمام نقاط کشور.

فرهنگ

اول یا دوم - تشکیل شوراهای فرهنگی مبتدیا استفاده از مقررات عمومی فرهنگ کشور بمنظور الف - تعمیم و استقلال تحریکات ابتدائی - ب - اجرای تعلیمات اجباری در تمام کدورت و تاسیس مدارس متوسطه و عالییه بنسبت اجتماعات کدورت تاسیس کلاسهای اکابر در شهرستانها و استانها - د - تاسیس برنامه مخصوص متوسطه تقدم تعلیمات فنی متناصب با مقدمات محلی هر ایالت - ه - در تمام اصول مدعی در دبستانها و دبیرستانها با یاد از هر نوع خرافات که با مبادی مذهب اسلامی منافات دارد - و - ایجاد کلاسهای کدورت و تاسیس کلاسهای فنی و حرفه ای در ایالت و عشا یغ ز - آزادی ملل متنوعه در امور فرهنگی و مذهبی طبق آموخته های علمی و مقررات عمومی فرهنگ کشور -

صنعت

اول دوازدهم - ترفی و توسعه صنایع بوسیله تهیه و اجرای برنامه هاشمی بمنظور انجام اقدامات زیرین

وزارت کشور

اداره.....

تاریخ..... ماه..... ۱۳.....

شماره.....

پیوست.....

بنجم

اصل هیجدهم - ارائه طرحه شبکه بنی و تلگرافی و تلفنی و ایجاد خطوط هوایی کشوری در تمام مملکت
بسیار تأسیساتی میسر نماید. و یادبود شهرها و مراکز مهم مملکتی - ج - تنظیم و تسریع امور ارتباطی طبق جدیدترین اصول متداوله
د - از بین بردن مرسوم با نوسر مکرر در مدار کله‌ها تا نون پیش بینی کرده است

سیاست خارجی و دیپلماتی ایران

اصل نوزدهم - الف - حفظ استقلال حقیقی و تمامیت خاک ایران و تجدید حاکمیت ممالک این مملکت در حدود تعیین بین المللی.
حزب اراده ملی معتقد است که با پدید آمدن اتحادیه از تمام کشمکشهای بین المللی و درود جریان اختلافات بین دول غایبه بیطرفی
تمام اتحادیه را بنا بر دو اصل این داریسرا: بیختمه جنگ، با کالیه دول و ملل جهان رویه دوستانه را بر اساس تساوی حقوق ملل و باطله متقابله
تعقیب خواهد کرد و میسر خواهد نمود دول همجوار را بر اساس یک پیمان دائمی عاریت بیطرفی ایران را مانند بیطرفی مملکت سوئیس را متوجه
و تعهد نمایند. - ب - سیاست خارجی خود را بدینها بستگی را داشته باشد که کمیسیون ترین روابط ممکنه را با کالیه کشورهای
همجوار و مخصوصا اتحاد جماهیر شوروی و بریتانیا و کبیر برقرار و محفوظ بدارد. - حزب اراده ملی مؤلف خواهد بود با اشغالیه
و احزابیکه از تدابیر سیاست یکجانبه میباشند در رد و دشواری نه مملکتی میباشند. ایران با یکدوشتر بکنند بهتر نیز روابط سیاسی را
با کشورهای متحده آمریکا و شمالی برقرار و روابط تجاری خود را با کشورهای و بنا بر بنده جداگانه امکان توسعه دهد.
ج - سیاست خارجی ایران را بر اساس منشورهای نوسالسی و اعلامیه تهران راجع به استقلال و تمامیت ایران استوار خواهد بود
و در موارد اختلافات غیر مترقبه از اصول معررات و حکمیت بین المللی نیز استفاده خواهد کرد.

مخالفت با دیکتاتوری

اصل بیستم - چون سعادت ایران نمودن و متوقف با استقرار حکومت ملی و اصول دیموکراسی است حزب اراده ملی بنفهر نوع دیکتاتوری
فردی و دیکتاتوری اقلیت را در ایران نخواهد بود. اعم از اینکه این دیکتاتوری بر سوبله بنایه خاص نیرو و لغت یا با دیکتاتوری نظامی
و یا اجتماعی باشد. تا با نتیجه حکومت اشغال مختلفه ملت ایران بایه مخصوص بنخواستصاص ندهد.

مقررات مختلفه

اصل بیست و یکم - اضافه نمودن اصولی بر اینها منافع بوسیله کنکره میزبویا پیشنهاد افلاک و فلتنا از مجموع افراد حزب مورد ملاحظه
و مذاکره فرار خواهد گرفت.

و تألیف حزب

اصل بیست و دوم - طبق اصل بیست و یکم و تهیه اشین نامه های لازمه در زمینه اجرای اصول لجه فوق با ملاحظات دهیبه و تألیف
انجمنهای نشانی تنگ بیلات حزب تهران و ولایات است که بوسیله نمایندگان حزبی تدبیر مجلس شورای ملی کشته و سرا و تصویب بموقع
اجرا کرده شود.

شماره
دوره - شماره
تاریخ
محل
موضوع

۱۳۰۵ / ۱۱
وزارت کشور
شهریاتی گل کشور ۱۳۰۲
۱۳۰۵ / ۱۱
وزارت کشور

برنامه افتتاح حزب اراده ملی - تهران

- ۱- نطق افتتاحیه بوسیله آقای غلامعلی زندی رئیس شورای سنی .
- ۲- انتخاب هیئت رئیسه .
- ۳- اجازه خواندن شورای محلی ازمنش کل حزب و نطق مشاوران
- ۴- گزارش آقای سید محمد باقر حجازی .
- ۵- تقاضا کردن رئیس شورای محلی شهرستان ازجناب منشی کل که رماحزب اداره ملی شهرستان را افتتاح فرمایند .
- ۶- انشماره آقای پوزن مهداد .
- ۷- پذیرد پورخانه حزب اراده ملی تهران - شریف لعلی .

روئوست براین اصل است

معتبر با مستحضرا بر سرماند کلانتری ۱۱ گزارش میدهد حد ساعت ۱۸ روز ۱/۵/۴۴ منظور تشکیل حزب اراده ملی تهران در بساط پایاریان واقع در راستگاه شهر پیش آقای سید شهاب الدین دنیا طیبانی به عمل آمد کور حاضر فریب میدهد نغرا از اشخاص متفرقه شرکت نموده بدو آقای حمید میرزا انصاری در اطراف محسنات اخلاق و وطن پرستی قرائت بعد آقای سید شهاب الدین ضمن سخنرانی اظهار داشته اند که راه ها خائن نبودیم هرگز کار بد گرفتار نس نبودیم باید نسبت بیکدیگر متحد باشیم انحصاریکه ظلم میکنند باید اصلاح شوند مدعوین چندین مرتبه کف زده ساعت ۱/۲۰ اختامه و جمعیت متفرق شدند در نسخه روئوست برنامه افتتاح حزب مزبور جهت استحضار نشیبه تقدیم میدارد .

۲ رئیس شهرستان گل کشور - مرتبه خبری
۱۳۰۵ / ۱۱
وزارت کشور
شهریاتی گل کشور ۱۳۰۲
۱۳۰۵ / ۱۱
وزارت کشور

فوق العاده روزنامه آزاد

بیانیه حزب استقلال ایران مواجهه با خطر است

هم مینهان !! بالاخره هیئت حاکمه بی لیاقت ایران که مدت سی سال به حیل و تزویر و کاهی با اعمال زور و سر نیزه اختیار کشور ایران را بدست گرفته بود ملت ایران را در مقابل خطر عظیمی قرار داد !! امروز کار از شوخی و سیاست بازی و رد و بدل کردن کافذ گذشته باید چاره سریع و اساسی برای این پیش آمد ها اندیشید - امروز روزی نیست که در فکر مرام و مسلک و من و شما بود، امروز مین ما در خطر است - و مین مقدس تر از مرام و مسلک زن و بچه و همه چیز است !!

شما زعمای احزاب !! در سرلوحه مرام خود مینویسید حفظ استقلال ایران
شما افراد صالح !! همیشه میگویند ایران و استقلال !! امروز همان استقلال و وطنی که دائم ورد زبان و قلم شلست مورد خطر قرار گرفته است.

بیاید برای نجات وطن متحد و متفق گشته با يك قیام ملی بدنیا ثابت کنیم که کسی نمیتواند بحقوق ما تجاوز کند.

هم وطنان !! بامید این وزراه و وکلاء نباشید اینها همان مردمی هستند که در مدت چندین سال عدم لیاقت خود را در اداره کردن امور کشور ثابت کرده اند - اینها اگر میتوانستند و یا میخواستند خدمتی باین کشور بنمایند تا بحال کرده و ما را باین روز سیاه نه نشانده بودند مطمئن باشید از اینها کاری ساخته نیست و این رژیم فاسد و تبه کار ملت ایران را از این بد بختیا نجات نخواهد داد - موقع باریک و خطرناک است، امروز را بفردا گذرانند ما را دچار مخمصه و عواقب وخیم خواهد ساخت، هر چه زودتر دست این بیعرضه ها و مزدوران را کوتاه کرده و حکومت ملی تشکیل دهیم بصرفه ماست !!

این هیئت حاکمه بی لیاقت نه قابلیت و کفایت آنرا دارد که کشتی ایران را بساحل نجات برساند و نه حاضر است خود را کنار کشیده بگذارد ملت ایران بر مقتدرات خود حاکم گشته دولتی روی کار بیاورد که توانایی و لیاقت خدمت به کشور را داشته باشد !!

افراد حزب استقلال بدون در نظر گرفتن مرام و مسلک سیاسی خود بدینوسیله خطری را که متوجه ایرانست بموم برادران خود اعلام داشته اتمام احزاب و اتحادیه ها و افراد وطن پرست دعوت نموده تقاضا دارد همانطور که مافلا مرام و مسلک خود را بیخاطر وصول به هدف اصلی تری که حفظ استقلال ایرانست کنار گذاشته ایم شما هم از اختلافات مسلکی و مرامی خود دست برداشته برای رسیدن به هدف مشترک نهایی که آن استقلال کشور است از هم کاری و جان بازی دریغ ننمایید بیاید اجتماعی بنام حفظ استقلال ایران تشکیل و با سرنگون ساختن این رژیم مضر و خطرناک دولتی از صلحاء ایران تشکیل بدیم که بتواند با بیطرفی کامل در این موقع خطرناک تمامیت ارضی و منافع کشور ایران را حفظ نماید -

کمیته مرکزی حزب استقلال

از احزاب و اتحادیه ها و کلیه افراد مین پرست که مایل بهم کاری برای تشکیل یک جبهه ملی که استقلال ایران را حفظ نماید تقاضا میشود کتباً و شفاهاً هم آشنگی خود را بنا اطلاع دهند

لااله الا الله محمد رسول الله
لا اله الا الله محمد رسول الله

چاپ گهپان

۶-۵.

وزارت کثور

شهر بالای کل کشور

قسمت.....

اداره..... داتره..... شعبه.....

X

دو نوشت گزارش نرنا فرانس مودخه ۲۱، ۲۴، ۲۹ شماره ۴۳، ۴۴، ۲۹

کثور نرنا کثور - اداره کارگماجر - طبع گزارش شهر به قوچی و سیدیت تداد
 ای برگ ملامه کتیه دکنس حزب استقلال کت خدین ایلد (نفت بید شده) که
 انگلیس از تمام شتی بیس و نقض در ما بر جانم مدافند شده و استیازان باید کثور
 بنام محمد رضا دهیسی کار شده و در آن ایجا و اهل که با اطمینان قرار سیدیت و طرف
 قوچی بطور غیر محسوس ۵۰ برگ و در اهل سید کادر کتین نه با بیگانه و کت، و چه صید
 کب از نرنا غیر محسوس است نسبت به بیگانه و با تمیم اوراق نرنا در کثور غیر از نرنا
 نقض اهلیم فرانس تا شهر، نه بر وجه ابلاغ شود و در نرنا، نرنا و اس - ارجح لانی
 روزیت بر لدا کثور

X

۷۱۲ هـ الفبا

-۲-

تجبر قنوت برای تعدیل مجلس عامه و تسخیر و شناختن مسجد و هیلمها و مسازخانه ها و تقالیف چاپ کتب مدعیین و وارد نمودن - کتابهای مدعیین و ورود ما شیخ انصاری و تحریر مساجد مشرفه که در صورت لزوم و مانده حسیبیه و حمام و غرس اشجار بمبوه در این برای عامه مردم و کتب به خنده نمودن اشغال بین بساعت و تسهیل امور از آن برای بی بضاعتان و تهیه دارالامجانبین و دارالساکنین و - دارالیتیم و دارالجزوه و دستگیری از رمانده کان و هاشمین چاپ و ما شیخ تحریر و کتب به بی سرمایگان که در امور غیر مشروع اشتغال کتب برای آنها ایجاد گشته است .

۱۸ - اعضای این حزب قدس تشکیل میشود فعلاً آن یک نفر سرپرست و صد نفر و قد اروق فتره از روحا سب و چند نفر عضو این حزب مقدس آنها را بر رسمیت میباشند .

۱۹ - کار خدایان باید در کلیه امور پیشرفت یابد و چه این حزب مدرا کرده و هم خود را برای اصلاح امور حزبی مصروف دارند .

۲۰ - طوایف زندگی که متحدان امروز نیستند در صورت لزوم برای تسهیل اکتساب این حزب مقدس باید در دسترس عامه افراد این حزب بگذرانند .

۲۱ - روزها تکیه مجالس حفظ دایراست باید از آقایان علماء دعوت شده تا مواظب و نصایح و احکام شرع را ایراد نمایند .

۲۲ - افراد این حزب از اندک قدری سخنرانی اخلاقی برای سایر افراد نموده تا آماده برای رفتار شوند .

۲۳ - کلیه افراد این حزب حق الثکان باید امور خیریه صدقات و غیره را با افراد دشمن حزب برای تشویق عامه مردم بپردازند در صورتیکه مستحقین طبق زمانه عمل نمایند .

۲۴ - چون مرام این حزب مقدس بر سلامت است لذا اوشیقه کلیه افراد این است که بکلیه چیزها در زمان خیرت و فاکتور و بگویند تا این مرام مقدس را معمول گردانند .

۲۵ - افراد این حزب مقدس باید سوزش اخلاق و تمدن اسلامی و نوع پرستی بود باشند .

۲۶ - افراد با سواد این حزب میتوانند کتابهای مبنی بر نماز و زیارات و قانن اسلام تالیف کرد مکدر رجایخانه همین حزب چاپ شده و در دسترس عامه گذارند شود .

۲۷ - شعباتی باید در دهات و شهرستانها دایر کرد که عامه مردم از حقیقت این مرام بهره مند گردند .

۲۸ - افراد این حزب باید باینند بکرم صیقه عقد و اخوت شرف را جاری بنمایند .

۲۹ - این حزب باید عده بنام معتقد داشته باشد که با تطبیق احکام شرع عسورت بنمایند .

۳۰ - بر کلیه افراد این حزب فرسولان است که بنویسند خود در پیشرفت این مرام مقدس بکوشند و این حزب کس را برای ریاست - نمیشناسد و متحد نباید بیکدیگر تمت کرده معمول بگذارند .

حزب مقدس اسلام

رونوشت برای این رونوشت است

تاریخ ۲۴/۴/۳۴

شماره ۲/۲۴۷

ضمیمه

وزارت کشور

استاداری موقیم ۱۵/۴/۳۴

۱۵/۴/۳۴

وزارت کشور

کود

بدر گذارش بنام نوزاد فرزند نام و نام پدرید و نام و نام پدران در نوزاد در ک

بکسیرت دستور داده شد از جهت نام و نام پدر و نام و نام پدران در نوزاد در ک

کودیه این نام فراموش کرد بنام و نام پدران نام

دائرة ادب

۱۵۱۱۰

۱۵۱۱۰

در دفتر بنام و نام پدران
ادامتاً بقید نوزاد که بنام و نام پدران
در دفتر بنام و نام پدران
۱۵/۴/۳۴

۵۸۱۲

شهردار یا یکی دیگر از عمال ملائکه مدنی ارفت!

((زحمات خستگی ناپذیر نخست وزیر وطن پرست ایران موزه های شیرین میدهد))

تحصیل تجربه از رفتار است عمال ارتجاع در انتخابات اخیر شهرداری
ورارد کردن مقدار زیادی از آراء، بیخ کاندیدها، خود متعوق
داشت. از طرفی هر روز، کمری با محاسبه زیر پیروزی آراء، ام و
نزدیک خواهد دید:

و کلای اکثریت که بیشتر آنها حوزه انتخاباتی خود را با عمال نفوذ
در دستگاه دولتی هرگز نخواست و نیز قرار داده و حکومت خود مختار
تشکیل داده بودند. من جباه و کبیل صد دودم ملی ملایر: و

پیش از بیست سال بانو کرمی اجانب با پوشیدن خاک دوسفارتخانه ها
و با تنظیم در مقابل تاقچه عظیم الشان توانسته اند مقداری که شاید
دو برابر آراء آزادخواهان است رای تهیه نمایند ولی آزادخواهان

در اثر دوسال مبارزه در مقابل بیست سال واهی امروز در حدود
نصف آراء آنها شاید بیشتر در صنعتوق رای داشته اند و صورتیکه
در سالهای گذشته حتی از داشتن يك رای هم محروم بودند و دیگر

آنکه رأی دهندگان به کاندید های ما را مذبذبه روشنفکر تشکیل
داده بودند و رأی دهندگان به نامزد های آنان همان ضربه استعمار
شده بودند. بهر حال ما دوسال مبارزه کردیم آراء را به نصف رساندیم

در آنچه نزدیک اکثریت را طبق محاسبه بالا خواهیم رود باید هم
همینطور باشد زیرا حق با حقیقت است خدا پشتیبان طبقات و نجیب
و زحمت کش و مظلوم است. این گروه اگر توانستند چند سالی

خون طبقات مظلوم را بسکند امروز باید منتظر انتقام باشند.
آری روز انتقام نزدیک است عمال سبه روزی ایران باید در آتش

آن بسوزد یعنی آنچه کاشته اند بدرود

مرگ بر عمال ارتجاع

پیروز بلا حزب دلاور ایران

کمیته ولایتی حزب ایران ملایر

مبارزه سرخست آزادخواهان و روشنفکران و اصلاح طلبان
حکومت ابرام بستگی بآن داشت بالاخره به در رسید
کمیته محبوب قوام السلطنه را بوجود آورد و بست این راد مرد

ایران عمال ارتجاع که ملک مدنی بواسطه قدرت غیر قانونی خود
در رأس ادارات ملایر جا زده بود بیکس پس از دیگری از پشت
بیز ما که تصور میکردند اثر پسر آنهاست سرنگون شده

و میشوند. سرنگون نگه بآن رفت استقامی سقوط کرد دادستان منتقل
گردید آقای بهر روش فرمائید آزادخواه و میهن پرست
اکمال احترام بازگشت نمود. تا کجا در مورد یکی مضروب، یکی

مفلوک و بیکس واژگون گردید و باید منتظر باشند تا دست انتقام
دست مظلوم ایران گردید است آنان را گرفته مانند سید خدیجه ها
ما و امای ما و از نوع ما در کج زمان انداخته و تشکیل

محکمه ملی در گوشه مرطوب زندان در مقابلشان نگاه دارد.
ما نظور بیکس در بالا ذکر شد این نمره مبارزات شعبه میهن
پرستان و آزادخواهان مرفعی است که صفحات روزنامه جبهه

ارکان مرکزی حزب ایران شاهد يك خدمت از این نبرد میباشد.
بازی این روزهای امید بهترین مشوق و محرک ماست. این
روزه های امید های ما در تمام مراحل تاریک مبارزات خواهد

بود و اینکه باره ای از افراد حکومت فکری پیشرفت مرتجعین را در
انتخابات شهرداری که با کمک شمارم موزول انجام گرفت برای
ترساندند توده عوام و راندند آنها را کرد احزاب ملی و

آزادخواه بیراهه نشان کرده اند علاوه بر این که برای
آزادخواهان بدشورت اثر بوده نتایجی هم از قبیل

فوق العاده

بیانیه

حزب ایران نو

سه سال قبل صدای از جوانان تحصیل کرده و روشنگر کشور که از وضع دوهم و برهم شکست خورده و متالم برده دور هم جمع شده و «حزب ایران نو» را برپا کرده بودند. برپای اوضاع کشور و جنبه های ناخنجاری که از هر گوشه کشور بگوش می رسید آنها را وادار کرد که تفکرات خود را موفقا در ظاهر تسلیم نموده و در باطن برده از روی کارها برداشته خود و ابرهای متراکم به پیشی از اقل بنگران دنیا بر کنار رود و صلح و مصلحت جانشین حق و شرف گردد آنگاه معلوم می شود که «حزب ایران نو» که ظاهراً تفکراتی داشت چه شش میسر و بر چه دانه داشته و چه نادر کارهایی از خود پشمه ظهور گنوده است.

اینگی که بسیاری خداوند متعال و در تحت لایه های و توجهات علی حضرت همانون

شاهنشاه جوانمخت و محبوب اوضاع ایران بود و بی تردید گدازنده و فتنای آذربایجان و فارس و کردستان قلمه یافته و رحمت ملی ایران تامل کرده است همیشه عامله حزب مصلحت در آن دیده که تفکرات خود را آشکار نموده و باصراحت سایر موهبتان مبین پرست و فدای دوست که حلاله باصلاح خطی اوضاع دوازده سال زمان حزب را درست داده و منصوباً در موضوع انتصابات و تعیین نمایندگان صالح و بنام منافع ایران دوست تقریباً تمامی پیشروی مبدول داده و آنچه در قدرت دارد بگرفته و کفنی آسیب دیده ایران را باطلت نجات برسانه - امراتانه حزب برای اصلاح صوم و روح و در عرض انکار عامه گنوده می شود.

حزب ایران نو

میهن شاه خدا

هدای ما خدایانسی شاه دوستی میهن پرستی است

گرام ما :

- اصل یکم - طبق قانون اساسی و آومان دیرین ایران باستان شاهنشاه برترین مظهر و حجت ملی و عظمت و نفوذ است نشان کامل ایران بزرگ می باشد.
- اصل دوم - برابری ایران با تمام دول و حفظ حیثیت و عزت ملی ایران با تمام اسامی و به سیاست خارجی مانت اصل سوم - آتش ملی بیرومتدی که بر ما داشته شاهنشاه و معرفی ایران خرافاتند و میهن پرست با اصول نظام و نلبه که خاتم و حارس استقلال کامل ایران باشد. بوده حیثیت و طرفدارانی مانده.
- اصل چهارم - تعلیم اجباری و تعیین فرهنگ عمومی و تشکیل اصول اخلاقی و فوایدگان و جوانان ایران تاحسی که بزادای ملی و اخلاقی و باستانی خود می رسد.
- اصل پنجم - خدایانسی و جدوی آزده ستورات و تعالیم الهی مبارزه با هر گروه خرافات و آلودگی.
- اصل ششم - مبارزه با هر گروه بسیاری و تبسم به پادشاه عمومی و بی طرفی و امرای و درون اجباری و تقوی افراد و تنه برسی کامل و مبارزه با هر گروه اجنبی معلوم.
- اصل هفتم - استفاده از منابع ایران و ترویج اصول صحیح زراعی و ایجاد سازمانهای وسیع صنعتی و منظور تأمین استقلال کامل اقتصادی کشور و حاکمیت از کشاورزان و کارگران و برقراری عدالت نهادهای کارگر و کثرت نما و کشاورزی ملکه و مبارزه با هر گروه جن شکستی و خود سرسی.
- اصل هشتم - مبارزه با هر گروه تجرد و بی تفکر و شکل خانوادگی و حفظ خانواده های متفکله بنظر آزادیاد و برابری نسا.
- اصل نهم - مبارزه با جاسوسی و سازمانهایی که دروش آیان نشه و استقلال و عظمت ایران وارد مبارزه.
- محل ثبت نام و مؤتلفان بخت شهرداری جنبه در روزنامه بردان - مطبوعاتی دیگر بنیاد آگهی خواهد شد.

ذییر خانه کل

کمیته استان نهم

شماره

پوست

این جنبه صحیح

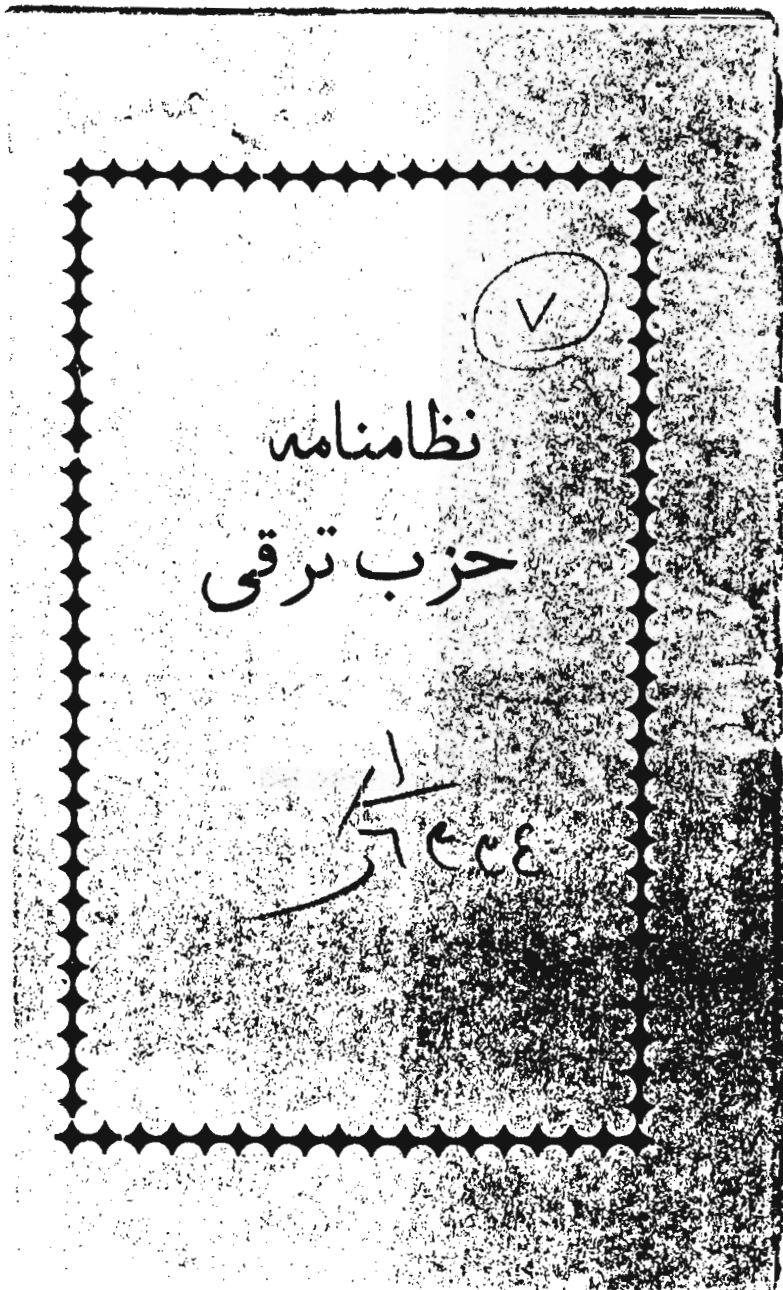
کمیته حزب یکار اشخاص بکدر احزاب است
 است بهت است صحت حزب مقتضایان را
 در راه انجام وظیفه از خداوند تعالی تقاضای
 موفقیت این بار و اوضاع وقت بدرود این بار
 و پیگیری از تعهدات در هر یک از این بار

۲۸۴ تا کار

شماره ۱۳۳۲
 تاریخ ۱۳۳۲

۱
 ۲

مرام حزب جبهه ملی

۱۳۰۲

- ماده اول - مجاهدت در حفظ استقلال ایران - تقویت حکومت ملی - کوشش در استحکام وحدت ملی - حفظ اصول مرکزیت و بسط امنیت قضائی در تمام کشور
- ماده دوم - کوشش در تبلیغ حقایق اسلام و تحکیم مبانی مذهبی و اخلاقی افراد - ترویج حسن اخلاق و مبارزه با عادات و ذیله و احیاء آداب حسنه
- ماده سوم - احترام و حمایت از کلیه اصولیکه قانون اساسی ایران برای حفظ حقوق و آزادی افراد برقرار کرده است و سعی در اجرای آن
- ماده چهارم - کوشش در لغو و نسخ قوانین و مقررات مضره که بر روی اراده‌های شخصی وضع گردیده و اصلاح خطاهای گذشته و ترمیم خسارات و تعدیبات وارده ب مردم
- ماده پنجم - اصلاح کلیه سازمانهای کشوری و واگذاری مشاغل بر اساس لیاقت و صلاحیت شخصی و استفاده از استعداد جوانهای تحصیل کرده و عناصر روشن فکر
- ماده ششم - اقدام و مجاهده در پیشرفت معارف و فرهنگ و تربیت روحی و جسمی و استقرار تعلیمات اجباری و بمانی مخصوصا در شهرستانها و قراء و قسبات و حفظ زبان و ادبیات فارسی و نشر ترجمه کتب و مجلات مفیده و تجدید نظر در برنامه‌های تحصیلی
- ماده هفتم - کوشش در ایجاد وسائل برای آسایش و تامین توسعه زندگی عمومی - تهیه کار جهت افراد بیکار و نگاهداری از عجزه و یتیمان و ایجاد بنکاهای خیریه و جلوگیری از تکدی
- ماده هشتم - بسط و توسعه فلاح در کشور و ایجاد روش نوین در کشاورزی بوسیله نقشه های ممینه و تکثیر منابع ثروت و سعی در بهبودی حال زارعین و کشاورزان و تقویت بئیه اقتصادی آنها ازواه تشکیل شرکتهای روستائی و امثال آن و اصلاح روابط و تعدیل منافع بین مالک و زارع
- ماده نهم - توسعه بهداری برای استفاده عموم بالاخص برای روستایان و کارگران و ایجاد بیمارستانهای بمانی از ثابت و سیار در بلوک و قسبات و مبارزه بر علیه مالاریا و امراض بومی و غیره و کوشش در بهبودی و ازدیاد نسل
- ماده دهم - ایجاد و حمایت تجارت آزاد و تشکیل سرمایه های ملی برای بهبودی و ازدیاد و تکمیل مواد صادراتی و تهیه بازارهای جدید و ابتکار تجاری و تکمیل خطوط ارتباطیه و مواصلات و وسائل نقلیه کلانی
- ماده یازدهم - اقدام به تشکیل کامل قوه قضائیه از قوه مجریه و سعی در حفظ استقلال قضات و نسخ و لغو قوانین و مقرراتیکه منافی با این منظور است و تمزکز کلیه مراجعیکه در امور قضائی دخالت میکنند در دادگستری
- ماده دوازدهم - کوشش در استخراج معادن و استفاده از منابع اولیه و حمایت از صنایع کشور و ایجاد صنایع مفیده و ترویج صنایع پدی و ملی و معرفی آنها در بازارهای خارجه و اصلاح و تامین حقوق کارگران

از آنها با هیچ تری و مهر کما یج بر نظر آنها یاد نه داشته قطع قطع کرده حتی حق آه آه گفتن آن
 هم در یک تری خرد که هیچ تری است ناموس دشمن وطن را بگویند و در این است داد در کج جنگ
 آنان سکتی فیرت برست داد نمون در غیر جنگ بر سینه نیت هم از آنها گاه هم و بگفتن آن افضل تر نه این
 عمر زشت نداسد حاصل کنه با خیال بوزیم حالت این بیخ فیرت با بل عفو از همه انگار که دین جرات است درند
 فاقه عدالت بر راجل خرد که داشته خوش الله برب انظار بگزارند هم ایران پرست آن نه اگر مرد
 هم با این سوال بگردد یا سر کسیر در ایران با یک فرادوی میکنند ویم ای می رود که این ارجب گردن بر ولی
 متنه دینی میکنند که شمار خوارست هر نقدب و عواستقلال مایکمی بیاید و در این قسمت یک نیت ماه ما
 و از گرن سازد و پویند خانه که افراد نیز اند اند کار و بر جنگ در تمام خاتین کو کسیر سست که خوارشان
 نخواهند داد در تمام طغان حوادث مانند کوه کوه در بر جسته درین بی همفر تو اند و در سنگین
 در نه پور دین قربانان وطن را بجز آنه در نگارند بی نموده اند در راه حفظ وطن به در خنجر خیز و گراب فنا خوش
 شده عیاب هم بر دین و در است پند نیز این عدالت سنگین برگ در تمام روح فعال این قربانان وطن
 هر سبک و ناچیز است اگر بگوید راند برار حفظ استقلال کند ناموس خود تیره کرده اند از دست آنها گرفته با این
 در راه اجاز این آمدن یک جانی می کنند و در اندر دلا جانگاران بر خاندان او

زنده باد شاه ایران - یا نسیم باد استقلال ایران - بنامند ایران با سپاه ایران

شاد باد روح یک شهید شاد باد روح جویس - بر مع باد است کس جانگاران سکت کسیر و این جنگ کفان نمازین

برگ باد بر دشمن ایران - زنده باد روح جویس - است

جوب جنگل (دکلا رستاق) شمال

حزب جنگل شمال

(چالوس)

عنوان تکرانی - حزب جنگل

تاریخ ۱۳۰۹.۹.۲۵

شماره ۲۴۹

ضمیمه

جناب عالی مقید و امیر تبار

مرحوم زینب ۵۲۸۱ - ۲۵/۹/۲۵
 عفو او را در حق صغیر که از بوسه مالکین که در میان آنقدر بود (فقط) بر صخره ای که ایمان بر او نهاده در تمام سال
 نماند محبت فرزند اظهار بخت و اموالش در نیت فتنه طلب در ایدم گفتم که جناب اگر فتنه و زور در دولت
 وزارت حکم و وزارت دادگت در کتب محضه راجع به آن سیاست باید بهرام نماند که در آن زمان
 از فتنه نماند و صلیب اب زور و ایمان خوارجند در امان فریب نمده که گمان کردند آن سار و در دولت محکوم
 و از او در دادگت و از کتبی فرار کرده و رشده در نماند و رشده در نماند و رشده در نماند و رشده در نماند
 خواهش نمودم بر صغیر را جناب اگر فتنه و زور در کتب محضه راجع به آن سیاست باید بهرام نماند که در آن زمان
 عفو او را در حق صغیر که از بوسه مالکین که در میان آنقدر بود (فقط) بر صخره ای که ایمان بر او نهاده در تمام سال

عفو او را در حق صغیر که از بوسه مالکین که در میان آنقدر بود (فقط) بر صخره ای که ایمان بر او نهاده در تمام سال
 عفو او را در حق صغیر که از بوسه مالکین که در میان آنقدر بود (فقط) بر صخره ای که ایمان بر او نهاده در تمام سال

۱۸۳۱

اداره.....

وزارت پست و تگراف و تلغراف

رونوشت

شماره..... تاریخ..... وزارت
اداره
ترک

بسم اله قادر توانا

(حزب جوانان خون میهن پرستان)

نایدات خداوند متعال و اتنا* بالذات باری تعالی که همواره نگهدار مردمان نیکوکارو در مستقار است برای پیروی از فطرت و خاطرات و طبیعت پاک نژاد ایرانی مرام دوازده گانه حزب جوانان خون که تشکیل گردید و برای اثبات بدینوسیله مشترکه مردمان مستعید و ورنجبرکه حاصلی از زحمات خود نگرفته و دست جوړو ستم خائین کشور همیشه بر سرانها است باین حزب ملحق که بیاری خداوندی ریشه رشوه خواری و ظالم برچید و شود .

۱ - طرفدار عدالت و انصاف و نگهدار حق مظلومین وضعفایانیم .

۲ - با ایمان پاک بعیین وهم میهنان خود وفانموده و برای پیشرفت و ترقی و تعالی کشور عزیزمان فداکاری کنیم .

۳ - کسانی را که برای نفع شخصی منافع عموم را پایمال مینمایند نابود سازیم .

۴ - دست رشوه خواری و ظلم و تعدی که بجان و مال و ناموس مردم میهنان دراز است کوتاه و از بین ببریم .

۵ - محترمین که موجب فحش و عذراک فقر و وضعفا میگرددند از بین ببریم

۶ - مامورینیکه برای منافع شخصی از موقعیت سوء استفاده مینمایند و رشوه و تعارف را پیشه خود قرار داده و حق مظلومین را پایمال هوا هوس و مقاصد پلید شخصی مینمایند ریشه جان و مالشان را از بیخ برکنیم .

کنند

۷ - روح ملی و میهن پرستی افراد جامعه را تقویت کنیم که با ایمان پاک بعیین فداکاری

اداره.....

وزارت پست و مخابرات

رونوشت

شماره..... تاریخ..... وزارت
اداره
شماره..... که اصل آن بشماره..... ثبت شده

ص ۲

- ۸ - مامورینیکمبا ایمان پاک و عدالت و حق پرستی و درستکاری نسبت به شاه و میهن و جامعه انجام و غنیفه مینمایند و از رشوه و اخاذی برکنار میباشند یاری و مدد کنیم .
- ۹ - دست و کاری خائن و متنفذ را که برای نفع شخصی اعمال نفوذ مینمایند از مجلس مقدس شورای ملی کوتاه کنیم .
- ۱۰ - دست اشخاصیکه حقوقی حقه مظلومین را ازین میبرند کوتاه کنیم .
- ۱۱ - رنجبران و کارگران و زارعین را یاری و مدد نمائیم .
- ۱۲ شاه جوان بخت رایارت و مدد نمائیم که با همراهی او کنسوراز دست خائنین داخلی نجات یابد . ما افراد این حزب در درجه اول احکام قرآن مجید را اجرا و منظم و نظیر خود ترار میدهیم .

(خواهشمند است پس از مطالعه بدیگری بدین)

رئیس هیأتی زودت است ۲

جناب اشرف آتامای تخت دزیر

با نهایت احترام مورد عرض می‌دارد بهترین یادداشتی که اعضاء
اعضای حزب دمکرات ایران از مصافی و فعالیتها خود حاصل
میکنند همانا توجه خصوص حضرت اشرف است
چون مناظره ایز بند، در روزه جشن صدروزه حزب دمکرات
ایران مورد پسند و تشویق حضرت اشرف واقع گردید و مریجات
مبارکات و تشویق ایز بند، فراهم شد و در شب پنجشنبه ساعت ۷
بتاریخ ۲۱ آبان خطابه تحت عنوان پیام بخوابان آذربایجان
در رادیو تهران ابدا تلاوت نمود، امید دارم که جمیع مبارک حضرت اشرف
بگذرد و مورد پسند و تشویق اینجا بنده قرار گیرد

با حمید فخرانی
عضو هیئت مدیره سازمان زنان
حزب دمکرات ایران

با کمال احترام
۲۵/۹/۲۷
لحیری

..... نوع پیش نویس
 موضوع پیش نویس
 بیوست
 پاک نویس کننده

دفتر نخست وزیر

..... شماره عمومی
 شماره خصوصی
 جزوه دان
 پرونده

..... ماه تاریخ یا کنویس ماه تاریخ ثبت ماه نوشتن تاریخ

۵
 رییس و شهباز
 نوپه ای روز چهارشنبه ۲۷ اردیبهشت ۱۳۰۴
 در مجلس شورای ملی تهران
 در مجلس شورای ملی تهران
 در مجلس شورای ملی تهران

شماره ۱۰ - حزب دمکرات ایران ص ۵۲۷ - ۵۲۹

تزیینات و کتب و اسناد

تاریخ
شماره
بیوست

	x	تاریخ ترمذی و غیره	خبرنامه روزانه فرهنگت
تاریخ شنبه	x	نورالدین استیلا	بهمنی زاده
"	x	عبدرضا تقصیل	بهادری
"	x	ابراهیم افشار	فروری
"	x	منوچهر قباچی	سیدمیرزا و دیگر
"	x	ابوالحسن قزوینی	محمدعلی میرزا و غیره
منازات	x	افندی بزرگمهر	نورمحمد
		عمید رفیعی	رضا آشتیانی زاده
مسیر		ابوالکرم امینی	اکبر افخم علی
وزارت حاجیه		رضا صفی نیا	عاجرت شهنشاه
		دکتر نصیری	حسن آشتیانی
شنبه	x	منوچهر میرزا وضع	کامل مزاجی
"	x	حاج میرزا علی	فرزاد
بسیه شنبه	x	دکتر آفراسی	احمد علی
"	x	منوچهر افشاری	محمد درویش
"	x	فاضل رسوبی	قهرمان
"	x	منوچهر نیریزی	فرید
"	x	منوچهر موسوی	دکتر حسین پرنیا
"	x	قریبی	

۲۵ خرداد
۱۳۲۰

وزارت کشور
استاداری دوم

تاریخ ۱۹/۳/۱۳۲۰ ماه ۱۳۲۰
شماره ۱۵۸
پیوست
۱۱/۹/۱۳۲۰

فرمانداری شهرستان شاهرود

وزارت کشور

معاونت مستقیم وزیر

بش کوشنده بای ارزب چه نغمه گفته با جو مغرب به ضرب آهنگ بند بر یکدیگر خیزد و خیزد

چو بدو و جلیغ بدمر تا بلور افشانی در ره برتا به ضرب پیروز را بر وقت بر بند ترا جدا از قضا

بهدر بانه اطلاع و کشته بانه فرزند و عقوبت قضا اقدام رساند بر کشتن در سنگه و در کعبه

مهر تا بپورا که مخفی نموده بودند کشف رحمن بهم آغوشش و در کعبه از طوف مغرب بازده

برفت بر سرش و جگر از عضا و از نا بفرمان از عورت را با صیاح دلم آه از سر

مقامات صلوات تحت نقیب قهر و سر تکب اصع ندانند نمودند ۴ نفر بزرگ

باز در وقت قضا تحت سید که بنوی آهات را بعد از علم بدارد و ضحاک و جبار بزرگ

در کشتن بزرگ نام خود که جنب بجز در کشتن می باشد در کشتن می است مغرب
ندایت که کشتن جدت را نغمه که کنان تقدیر می باشد
فرمانداری شهرستان شاهرود

۱۱/۹/۱۳۲۰

تاریخ ۳۰ خرداد ۱۳۲۵

شماره ۶۰۰۰۴

پوست

استان دوم

فرمانداری شهرستان قم

وزارت کشور

وزارت کشور

۵۰۲۵۴

۴

سرمد ۲۹ دیوینک باسکه روزنامه خورشید کورکات ایران - قم با پیش جمعیت
 از ادبخوانان قم و دانش و شعرت آنها در تمام جایها با حضور جمعیت انبوه و بسیار
 میان طرفان حساسات انجام گرفت مثال حضرت آیت الله قوام الهی حضرت
 وزیر محترم و در میان دسته گاهل درین بین کامیون کارخانه پساب نصب شده
 از روزهای سابق بنام جمعیت گیتراش جزو خارقه نام خواننده این نام خواهد بود
 نام کامیونها و او و بر او و بر او و بر او و جمعیت از صوفیها که نه بین و غیر حضور خواهد
 دروس و ادارات به مجبور نمودند - نظم در وقت کار زمان نوبت به شرکتی
 نمایان نفوذ فانی - همین امور صدر جمعیت از ادبخوانان و بنام روز روز بر این
 و رضات بایان اینده در همین احمد و فرجام نایه کان غرب در کورکات ایران - قم
 از بر خیزه قابل تقدیر است و فرمودار بر واسطه من نظم در بانی و سکه این شکی از
 بر همین دو وجه آن اظهار تمنای و این چنین به نظیر درین طوفان حساسات مادیان
 نسبت بر بر منظم غرب بایان یافت - و در تاریخ ۳۰ خرداد ۱۳۲۵

۱۳۲۵
 ۱۳۲۵
 ۱۳۲۵

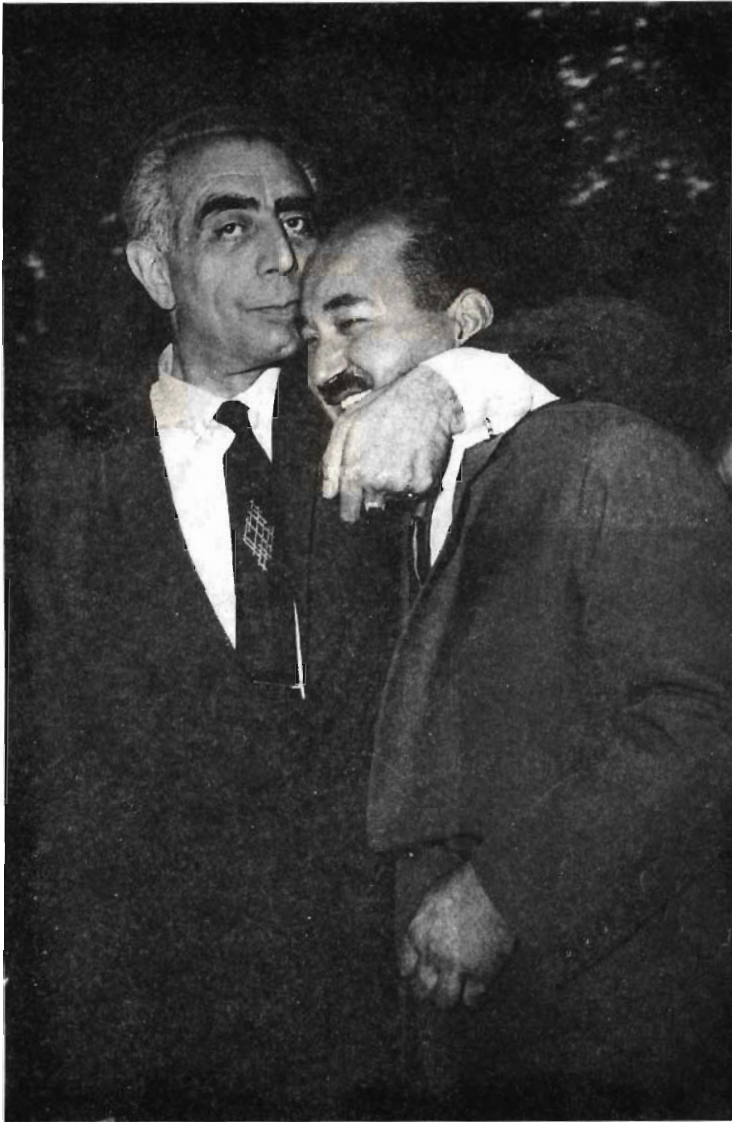
تصاویر

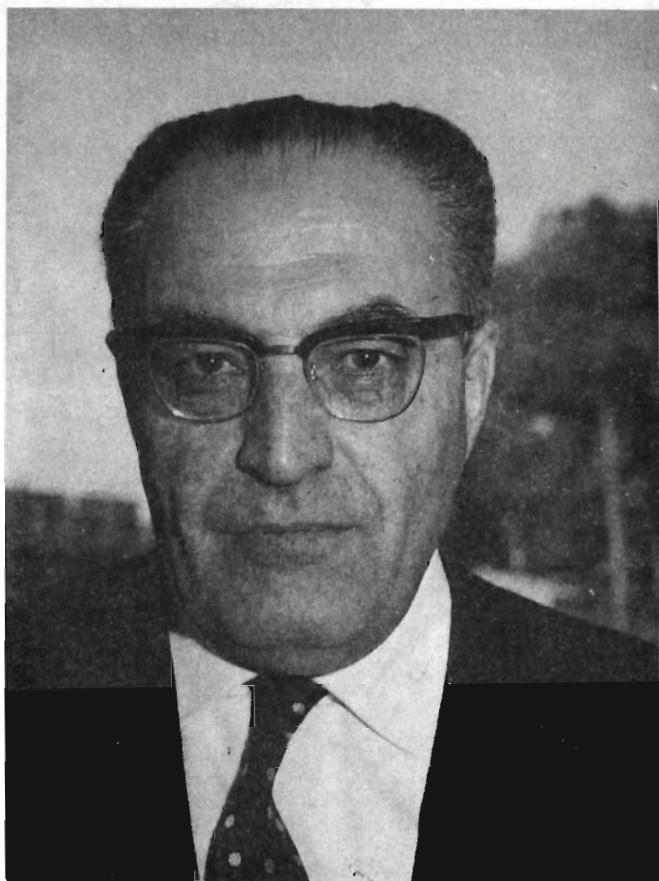
سرلشگر حسن ارفع - حزب آریا

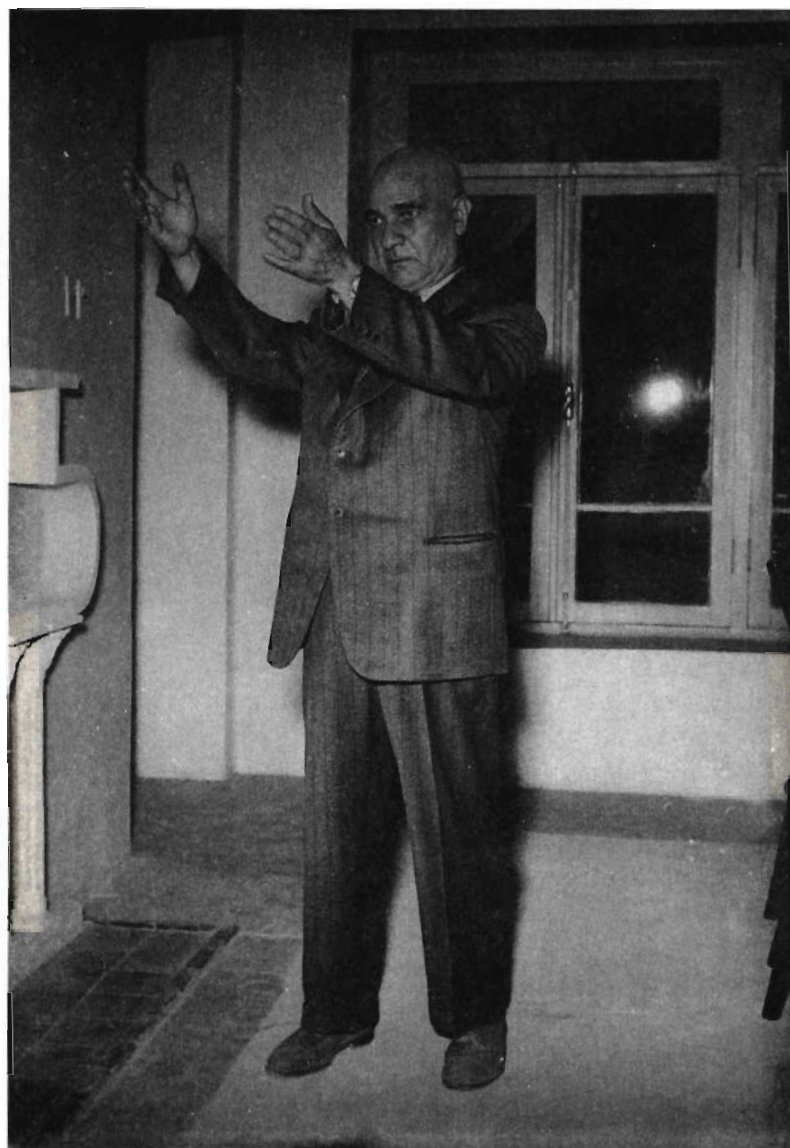
حسین منوچهری (ارتشبد آریانا) - حزب آریا

علی امینی و حسن ارسنجانلی

غلامعلی فریور۔ حزب ایران

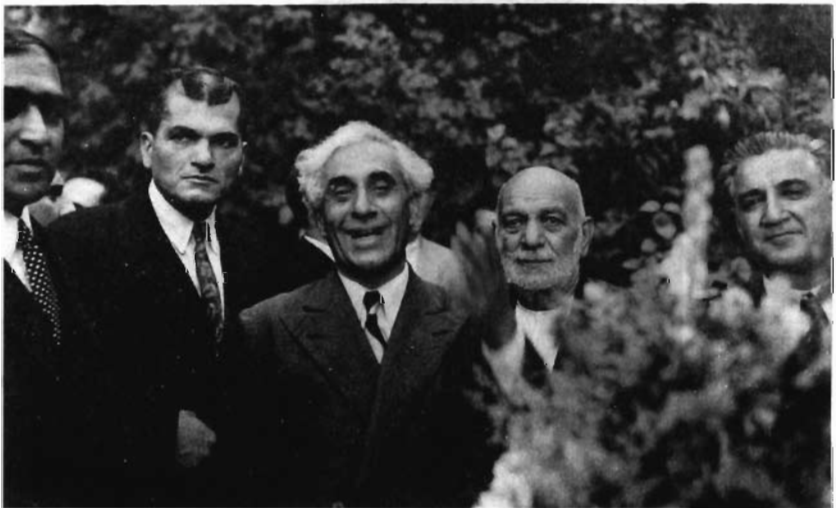

عبدالقدیر آزاد - حزب استقلال

سیدضیاءالدین طباطبائی

در یکی از جلسات حزب اراده ملی

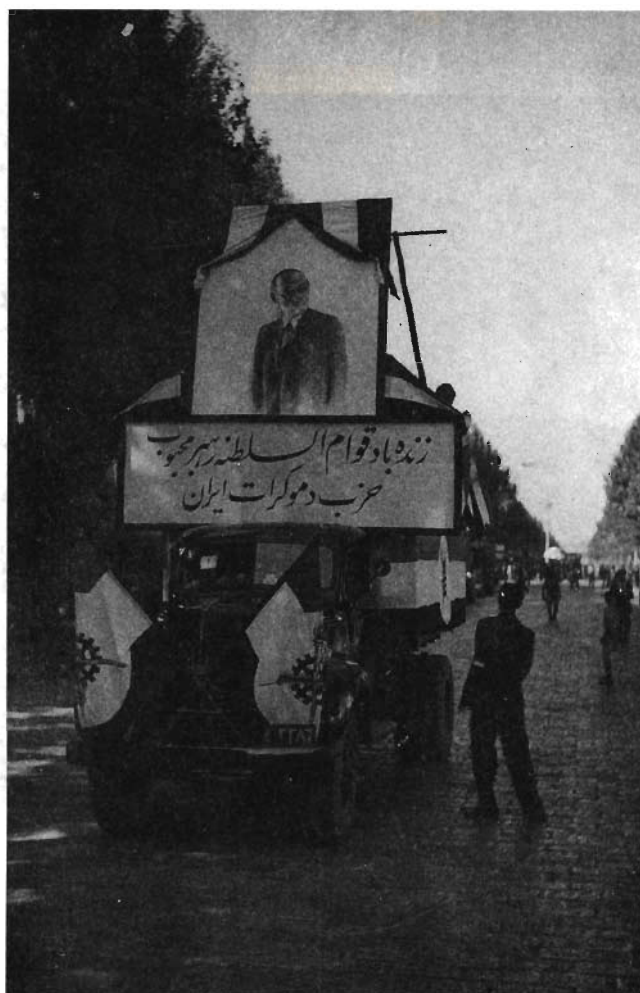

الدهيار صالح - حزب ايران

جهانگیر حق شناس - حزب ايران

میتینگ حزب دموکرات ایران

میر صالح مظفرزادہ - حزب جنگل (اجتماعیون)

ابوالقاسم امینی - حزب دمکرات ایران

خسرو هدایت - حزب دمکرات ایران

مظفر بقایی کرمانی - حزب دمکرات ایران

حزب زحمتکشان ملت ایران

علی اکبر موسوی زاده

عباس شاهنده - حزب دمکرات ایران

احمد قوام - مظفر فیروز و جمعی از اعضای کابینه قوام

حسین مکی - حزب دمکرات ایران

عبدالله معظمی - حزب ایران

سردار فاخر حکمت و حسن تقی زاده

مظفر فیروز - سید جعفر پیشه‌وری

از راست - صدرا الاشراف - سردار فاخر حکمت - علی امینی

آیت‌الله کاشانی - جهانگیر تفضلی

ابراهیم حکیمی

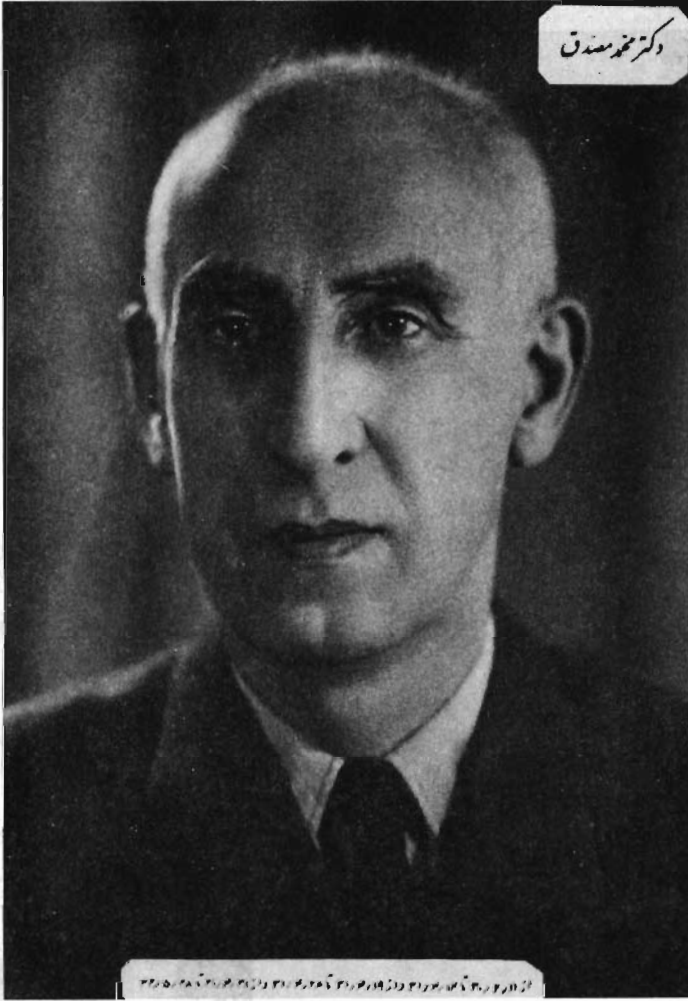
علی سهیلی

احمد آرامش - حزب دمکرات ایران

اعزاز نیکویی - حزب دمکرات ایران

دکتر محمد مصدق

دکتر محمد مصدق

دکتر محمد مصدق

Political Parties in Iran
A Collection of Documents
(1941 - 1951)

Vol: 1

Iran National Archives Organization

«Records Research Center»

Compiled by:
Behrouz Tayarani

Publication of Iran National Archives
1997